Digitized by Google

R111/6

S. ALOYS. JERSEIENS. S.J.
BIBLIOTHÈQUE
Les Fontaines
60 - CHANTILLY

Digitized by Google

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

Dr. Albrecht Weber,

Professor e. o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Asiatic Society of Bengal in Calcutta und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg und der American Oriental Society, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Sechster Band.

Berlin,
Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.
1861.

Digitized by Google

Digitized by Google

Die

Hymnen des Ṛigveda.

Herausgegeben

von

TH. AUFRECHT.

Erster Theil.

Maṇḍala I—VI.

Berlin,
Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.
1861.

Digitized by Google

Digitized by Google

Ṛiksaṃhitâ.

1. gâyatrî.

Agníṃ îḷe puróhitaṃ yajnásya devám ṛitvíjam | hótâraṃ ratnadhâtamam || 1 || agníḥ pûrvebhir ṛíshibhir îḍyo nûtanair utá | sá devâṅ éhá vakshati || 2 || agnínâ rayím açnavat pósham evá divé-dive | yaçásaṃ vîrávattamam || 3 || ágne yáṃ yajnám adhvaráṃ viçvátaḥ paribhûr ási | sá íd devéshu gachati || 4 || agnír hótâ kavíkratuḥ satyáç citráçravastamaḥ | devó devébhir â gamat || 5 || 1 ||

yád aṅgá dâçúshe tvám ágne bhadráṃ karishyási | távét tát satyám aṅgiraḥ || 6 || úpa tvâgne divé-dive dóshâvastar dhiyâ vayám | námo bháranta émasi || 7 || râjantam adhvarâṇâṃ gopâm ṛitásya dîdivim | várdhamânaṃ své dáme || 8 || sá naḥ pitéva sûnávé 'gne sûpâyanó bhava | sácasvâ naḥ svastáye || 9 || 2 ||

2. gâyatrî.

Vâyav â yâhi darçatemé sómâ áraṃkṛitâḥ | téshâm pâhi çrudhî hávam || 1 || vâya ukthébhir jarante tvâm áchâ jari-

1, 2 â ihá. 6 táva ít. 7 tvâ agne. â imasi. 9 pitâ-iva sûnáve ágne su-upâyanáḥ. sácasva. — 2, 1 vâyo *iti*. darçata imé. çrudhí.

Digitized by Google

tắraḥ | sutásomâ aharvídaḥ || 2 || vắyo táva prapṛiñcatī dhénâ jigâti dâçúshe | urûcī́ sómapîtaye || 3 || índravâyû imé sutắ úpa práyobhir ấ gatam | índavo vâm uçánti hí || 4 || vắyav índraç ca cetathaḥ sutắnâṃ vâjinîvasû | tắv ấ yâtam úpa dravát || 5 || 3 ||

vắyav índraç ca sunvatá ấ yâtam úpa nishkṛitám | makshv ìtthâ dhiyấ narâ || 6 || mitráṃ huve pûtádakshaṃ váruṇaṃ ca riçắdasam | dhíyaṃ ghṛitắcîṃ sắdhantâ || 7 || ṛiténa mitrâvaruṇâv ṛitâvṛidhâv ṛitaspṛiçâ | krátum bṛihántam âçâthe || 8 || kavī́ no mitrắváruṇâ tuvijâtấ urukshâyâ | dákshaṃ dadhâte apásam || 9 || 4 ||

3 gâyatrî.

Áçvinâ yájvarîr ísho drávatpâṇî çúbhas patî | púrubhujâ canasyátam || 1 || áçvinâ púrudaṅsasâ nárâ çávîrayâ dhiyấ | dhíshṇyâ vánataṃ gíraḥ || 2 || dásrâ yuvắkavaḥ sutấ nắsatyâ vṛiktábarhishaḥ | ấ yâtaṃ rudravartanî || 3 || índrấ yâhi citrabhâno sutắ imé tvâyávaḥ | áṇvîbhis tánâ pûtắsaḥ || 4 || índrấ yâhi dhiyéshito víprajûtaḥ sutắvataḥ | úpa bráhmâṇi vâghátaḥ || 5 || índrấ yâhi tútujâna úpa bráhmâṇi harivaḥ | suté dadhishva naç cánaḥ || 6 || 5 ||

ómâsaç carshaṇîdhṛito víçve devâsa ấ gata | dâçvắṅso dâçúshaḥ sutám || 7 || víçve devắso aptúraḥ sutám ấ ganta tū́rṇayaḥ | usrấ iva svásarâṇi || 8 || víçve devắso asrídha éhimâyâso adrúhaḥ | médhaṃ jushanta váhnayaḥ || 9 || pâvakấ naḥ sárasvatī vắjebhir vâjínîvatī | yajnáṃ vashṭu dhiyắvasuḥ || 10 || codayitrī́ sūnṛítânâṃ cétantī sumatînắm | yajnáṃ dadhe sárasvatī || 11 || mahó árṇaḥ sárasvatī prá cetayati ketúnâ | dhíyo víçvâ ví rấjati || 12 || 6 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

2, 2 vắyo *iti*. ácha. 4 índravâyû *iti*. 6 makshú itthắ. 9 tuvi-jâtaú. — 3, 3 sutắḥ. 4 índra ấ. 5 dhiyắ ishitắḥ. 7 carshaṇi-dhṛitaḥ. 12 víçvâḥ.

Digitized by Google

4. gâyatri.

Surûpakṛitnúm ûtáye sudúghâm iva godúhe | juhûmási dyávi-dyavi || 1 || úpa naḥ sávanā gahi sómasya somapâḥ piba | godā́ íd reváto mádaḥ || 2 || áthâ te ántamânâṃ vidyāma sumatînā́m | mā́ no áti khya ā́ gahi || 3 || párehi vígram ástṛitam índram pṛichâ vipaçcítam | yás te sákhibhya ā́ váram || 4 || utá bruvantu no nído nír anyátaç cid ârata | dádhânâ índra íd dúvaḥ || 5 || 7 ||

utá naḥ subhágāṉ arír vocéyur dasma kṛishṭáyaḥ | syāméd índrasya çármaṇi || 6 || ém âçúm âçáve bhara yajnaçríyaṃ nṛimādanam | patayán mandayátsakham || 7 || asyá pîtvā́ çatakrato ghanó vṛitrāṇâṃ abhavaḥ | prā́vo vā́jeshu vâjínaṃ || 8 || táṃ tvâ vā́jeshu vâjínaṃ vâjáyâmaḥ çatakrato | dhánânâm indra sâtáye || 9 || yó rāyò 'vánir mahā́nt supârāḥ sunvatáḥ sákhâ | tásmâ índrâya gāyata || 10 || 8 ||

5. gâyatri.

Ā́ tv étâ ní shîdateṉdram abhí prá gâyata | sákhâyaḥ stómavâhasaḥ || 1 || purûtámam purūṇā́m īçânaṃ vāryāṇâṃ | índraṃ sóme sácâ suté || 2 || sá ghâ no yóga ā́ bhuvat sá râyé sá púraṃdhyâm | gámad vā́jebhir ā́ sá naḥ || 3 || yásya saṃsthé ná vṛiṇváte hárî samátsu çátravaḥ | tásmâ índrâya gâyata || 4 || sutapāvne sutā́ imé çúcayo yanti vîtáye | sómâso dádhyâçiraḥ || 5 || 9 ||

tvám sutásya pîtáye sadyó vṛiddhó ajâyathāḥ | índra jyaíshṭhyâya sukrato || 6 || ā́ tvâ viçantv âçávaḥ sómâsa indra girvaṇaḥ | çáṃ te santu prácetase || 7 || tvā́ṃ stómâ avîvṛidhan tvā́m ukthā́ çatakrato | tvā́ṃ vardhantu no gíraḥ

4, 2 sávanâ ā́. 3 átha. 4 párâ ihi. pṛicha. 5 índre. 6 syāma ít. 7 ā́ im. patayát. 8 prá âvaḥ. 10 rāyáḥ avánih. tásmai. — 5, 1 tú ā́ ita. sídata índram. 3 gha. yóge. 4 tásmai.

Digitized by Google

‖ 8 ‖ ákshitotiḥ saned imáṃ vā́jam índraḥ sahasríṇam | yásmin víçvâni paúṅsyâ ‖ 9 ‖ mā́ no mártâ abhí druhan tanū́nâm indra girvaṇaḥ | ī́çâno yavayâ vadhám ‖ 10 ‖ 10 ‖

6. gâyatri.

Yuñjánti bradhnám arushám cárantam pári tasthúshaḥ | rócante rocaṇā́ diví ‖ 1 ‖ yuñjánty asya kā́myâ hárî vípakshasâ ráthe | çóṇâ dhríshṇū nṛvā́hasâ ‖ 2 ‖ ketúṃ kṛiṇvánn aketáve péço maryấ apeçáse | sám ushádbhir ajâyathâḥ ‖ 3 ‖ ā́d áha svadhā́m ánu púnar garbhatvám eriré | dádhânâ nā́ma yajníyam ‖ 4 ‖ víḷú cid ârujatnúbhir gúhâ cid indra váhnibhiḥ | ávinda usríyâ ánu ‖ 5 ‖ 11 ‖

devayánto yáthâ matím áchâ vidádvasuṃ gíraḥ | mahā́m anûshata çrutám ‖ 6 ‖ índreṇa sáṃ hí dríkshase saṃjagmānó ábibhyushâ | mandū́ samānávarcasâ ‖ 7 ‖ anavadyair abhídyubhir makhébhiḥ sáhasvad arcati | gaṇaír índrasya kā́myaiḥ ‖ 8 ‖ átaḥ parijmann ā́ gahi divó vâ rocanā́d ádhi | sám asminn ṛiñjate gíraḥ ‖ 9 ‖ itó vâ sâtím ī́mahe divó vâ pā́rthivâd ádhi | índram mahó vâ rájasaḥ ‖ 10 ‖ 12 ‖

7. gâyatri.

Índram íd gâthíno bṛihád índram arkébhir arkíṇaḥ | índraṃ vā́ṇîr anûshata ‖ 1 ‖ índra íd dháryoḥ sácâ sámmiçla ā́ vacoyújâ | índro vajrī́ hiraṇyáyaḥ ‖ 2 ‖ índro dī́rghāya cákshasa ā́ sū́ryaṃ rohayad diví | ví góbhir ádrim airayat ‖ 3 ‖ índra vā́jeshu no 'va sahásrapradhaneshu ca | ugrá ugrā́bhir ûtíbhiḥ ‖ 4 ‖ índraṃ vayám mahâdhanā́ índram árbhe havâmahe | yújaṃ vṛ́itréshu vajríṇam ‖ 5 ‖ 13 ‖

5, 10 yavaya. — 6, 4 â-iriré dádhânâḥ. 6. ácha. vidát-vasum.
7 mandū́ *iti*. — 7, 2 háryoḥ. 3 cákshase. 5 mahâ-dhané.

Digitized by Google

sá no vṛishann amúṃ carúṃ sátrâdâvann ápâ vṛidhi | asmábhyam ápratishkutaḥ || 6 || tuñjé-tuñje yá úttare stómâ índrasya vajríṇaḥ | ná vindhe asya sushṭutím || 7 || vṛíshâ yûthéva váṅsagaḥ kṛishṭír iyarty ójasâ | ṛ́ṇâno ápratishkutaḥ || 8 || ya ékaç carshaṇînâṃ vásûnâm irajyáti | índraḥ páñca kshitînâm || 9 || índraṃ vo viçvátas pári hávâmahe jánebhyaḥ | asmâkam astu kévalaḥ || 10 || 14 ||

Dvitiyo 'nuvâkaḥ.

8. gâyatri.

Éndra sânasíṃ rayíṃ sajítvânaṃ sadâsáham | várshishṭham ûtáye bhara || 1 || ní yéna mushṭihatyáyâ ní vṛitrấ ruṇádhâmahai | tvótâso ny árvatâ || 2 || índra tvótâsa ấ vayáṃ vájraṃ ghanấ dadîmahi | jáyema sáṃ yudhí spṛídhaḥ || 3 || vayáṃ çúrebhir ástṛibhir índra tváyâ yujấ́ vayám | sâsahyấma pṛitanyatáḥ || 4 || mahấ́n índraḥ paráç ca nú mahitvám astu vajríṇe | dyaúr ná prathinấ́ çávaḥ || 5 || 15 ||

samohé vâ yá ấçata náras tokásya sánitau | víprâso vâ dhiyâyávaḥ || 6 || yáḥ kukshíḥ somapấtamaḥ samudrá́ iva pínvate | urvîr ấpo ná kâkúdaḥ || 7 || evấ́ hy àsya sûnṛítâ virapçî́ gómatî mahî́ | pakvấ́ çấkhâ ná dâçúshe || 8 || evấ́ hí te víbhûtaya ûtáya indra mấvate | sadyáç cit sánti dâçúshe || 9 || evấ́ hy àsya kấmyâ stóma uktháṃ ca çáṅsyâ | índrâya sómapîtaye || 10 || 16 ||

9. gâyatri.

Índréhi mátsy ándhaso víçvebhiḥ somapárvabhiḥ | mahấ́n abhishṭír ójasâ || 1 || ém enaṃ sṛijatâ suté mandím índrâya mandíne | cákriṃ víçvâni cákraye || 2 || mátsvâ suçi-

7, 6 ápa. 7 yé. 8 yûthấ-iva. — 8, 1 ấ índra. 2 ní. 6 yé. 8 evá hí asya. — 9, 1 índra ấ ihi. 2 ấ ím. sṛijata. 3 mátsva.

Digitized by Google

pra mandíbhiḥ stómebhir viçvacarshaṇe | sácaishú sávaneshv ā́ || 3 || ásṛigram indra te gíraḥ práti tvā́m úd ahâsata | ájoshâ vṛishabhám pátim || 4 || sáṃ codaya citrám arvā́g rā́dha indra váreṇyam | ásad ít te vibhú prabhú || 5 || [17] ||

asmā́nt sú tátra codayéndra râyé rábhasvataḥ | túvidyumna yáçasvataḥ||6||sáṃ gómad indra vā́javad asmé pṛithú çrávo bṛihát | viçvā́yur dhehy ákshitam || 7 || asmé dhehi çrávo bṛihád dyumnáṃ sahasrasā́tamam | índra tā́ rathínīr íshaḥ || 8 || vásor índraṃ vásupatiṃ gīrbhír gṛiṇánta ṛigmíyam | hóma gántâram ûtáye || 9 || suté-sute nyòkase bṛihád bṛihatá éd aríṇ | índrâya çûshám arcati || 10 || [18] ||

10. anushṭubh.

Gā́yanti tvâ gâyatríṇó 'rcanty arkám arkíṇaḥ | brahmā́ṇas tvâ çatakrata úd vaṅçám iva yemire || 1 || yát sā́noḥ sā́num ā́ruhad bhū́ry áspashṭa kártvam | tád índro ártham cetati yûthéna vṛishṇír ejati || 2 || yukshvā́ hí keçínâ hárî vṛíshaṇâ kakshyaprā́ | áthâ na indra somapâ girā́m úpaçrutiṃ cara || 3 || éhi stómāṅ abhí svarābhí gṛiṇîhy ā́ ruva | bráhma ca no vaso sácéndra yajnáṃ ca vardhaya || 4 || ukthám índrâya çáṅsyaṃ várdhanam purunishshídhe | çakró yáthâ sutéshu ṇo râráṇat sakhyéshu ca || 5 || tám ít sakhitvá îmahe táṃ râyé táṃ suvī́rye | sá çakrá utá naḥ çakad índro vásu dáyamânaḥ || 6 || [19] ||

suvivṛítaṃ sunirájam índra tvādâtam íd yáçaḥ | gávâm ápa vrajáṃ vṛidhi kṛiṇushvá rā́dho adrivaḥ || 7 || nahí tvâ ródasî ubhé ṛighâyámāṇam ínvataḥ | jéshaḥ svàrvatîr apáḥ sáṃ gā́ asmábhyaṃ dhûnuhi || 8 || ā́çrutkarṇa çrudhī́ hávam

---

9, 3 sácâ eshú. 4 ájoshâḥ. 6 codaya índra. 8 tāḥ. 10 bṛihaté ā́ ít. — 10, 1 gâyatríṇaḥ árcanti. çatakrato *iti*. 2 ā́ áruhat. 3 yukshvá. átha. somapâḥ. 4 ā́ ihi. svara abhí. sácâ índra. 5 naḥ. 6 sakhitvé. 8 ródasi *iti* ubhé *iti*. 9 çrudhí.

Digitized by Google

nū́ cid dadhishva me gíraḥ | índra stómam imám máma kṛishvā́ yujáç cid ántaram ‖ 9 ‖ vidmā́ hí tvà vṛíshantamaṃ vā́jeshu havanaçrútam | vṛíshantamasya hûmaha ûtíṃ sahasrasā́tamâm ‖ 10 ‖ ấ tū́ na indra kauçika mandasânáḥ sutám piba | návyam áyuḥ prá sū́ tira kṛidhī́ sahasrasā́m ríshim ‖ 11 ‖ pári tvâ girvaṇo gíra imā́ bhavantu viçvátaḥ | vṛiddhā́yum ánu vṛíddhayo júshṭâ bhavantu júshṭayaḥ ‖ 12 ‖ 20 ‖

11 anushṭubh.

Índraṃ viçvâ avîvṛidhant samudrávyacasaṃ gíraḥ | rathī́tamaṃ rathī́nāṃ vā́jânāṃ sátpatim pátim ‖ 1 ‖ sakhyé ta indra vâjíno mā́ bhema çavasas pate | tvā́m abhi prá ṇonumo jétâram áparâjitam ‖ 2 ‖ pûrvī́r índrasya râtáyo ná ví dasyanty ûtáyaḥ | yádî vā́jasya gómataḥ stotṛ́bhyo mā́ṅhate maghám ‖ 3 ‖ purā́m bhindúr yúvâ kávir ámitaujâ ajâyata | índro viçvasya kármaṇo dhartā́ vajrī́ purushṭutáḥ ‖ 4 ‖ tvā́m valásya gómató 'pâvar adrivo bílam | tvā́m devā́ ábibhyushas tujyámânâsa âvishuḥ ‖ 5 ‖ távâháṃ çûra râtíbhiḥ práty âyam síndhum âvádan | úpâtishṭhanta girvaṇo vidúsh ṭe tásya kā́rávaḥ ‖ 6 ‖ mâyā́bhir indra mayínaṃ tvā́ṃ çúshṇam ávâtiraḥ | vidúsh ṭe tásya médhirâs téshâṃ çrávâṅsy út tira ‖ 7 ‖ índram ī́çânam ójasâbhí stómâ anûshata | sahásraṃ yásya râtáya utá vâ sánti bhū́yasīḥ ‖ 8 ‖ 21 ‖

Tṛitiyo 'nuvâkaḥ.

12. gâyatri.

Agníṃ dûtáṃ vṛiṇîmahe hótāraṃ viçvávedasam | asyá yajnásya sukrátum ‖ 1 ‖ agním-agniṃ hávîmabhiḥ sádâ ha-

10, 9 nú. kṛishvá. 10 vidmá. hûmahe. 11 tú. sú. kṛidhí. 12 imā́ḥ. júshṭâ. — 11, 2 te. nonumaḥ. 3 yádi. 5 gómataḥ ápa avaḥ. 6 táva ahám. úpa atishṭhanta. vidúḥ te. 7 áva atiraḥ. 8 ójasâ abhí.

vanta viçpátim | havyavāham purupriyám ‖ 2 ‖ ágne devāñ ihā́ vaha jajnānó vṛiktábarhishe | ási hótā na íḍyaḥ ‖ 3 ‖ tā́ñ uçató ví bodhaya yád agne yā́si dūtyàm | devaír ā́ satsi barhíshi ‖ 4 ‖ ghṛítāhavana dīdivaḥ práti shma ríshato daha | ágne tvám rakshasvínaḥ ‖ 5 ‖ agnínāgníḥ sám idhyate kavír gṛihápatir yúvā | havyavā́ḍ juhvâsyaḥ ‖ 6 ‖ 22 ‖

kavím agním úpa stuhi satyádharmāṇam adhvaré | devám amîvacā́tanam ‖ 7 ‖ yás tvām agne havíshpatir dūtám deva saparyáti | tásya sma prāvitā́ bhava ‖ 8 ‖ yó agním devávītaye havíshmāñ āvívāsati | tásmai pāvaka mṛiḷaya ‖ 9 ‖ sá naḥ pāvaka dīdivó 'gne devāñ ihā́ vaha | úpa yajnám havíç ca naḥ ‖ 10 ‖ sá naḥ stávāna ā́ bhara gāyatréṇa návīyasā | rayím vīrávatīm ísham ‖ 11 ‖ ágne çukréṇa çocíshā víçvābhir devāhūtibhiḥ | imā́m stómam jushasva naḥ ‖ 12 ‖ 23 ‖

13. gāyatrī.

Súsamiddho na ā́ vaha devāñ agne havíshmate | hótaḥ pāvaka yákshi ca ‖ 1 ‖ mádhumantam tanūnapād yajnám devéshu naḥ kave | adyā́ kṛiṇuhi vītáye ‖ 2 ‖ nárāçáṅsam ihá priyám asmín yajná úpa hvaye | mádhujihvam havishkṛítam ‖3‖ágne sukhátame ráthe devāñ îḷitā́ ā́ vaha | ási hótā mánurhitaḥ ‖ 4 ‖ stṛiṇītā́ barhír āúshág ghṛitáprishṭham manîshiṇaḥ | yátrāmṛítasya cákshaṇam ‖ 5 ‖ ví çrayantām ṛitāvṛídho dvā́ro devī́r asaççátaḥ | adyā́ nūnám ca yáshṭave ‖ 6 ‖ 24 ‖

náktoshāsā supéçasāsmín yajná úpa hvaye | idám no barhír āsáde ‖ 7 ‖ tā́ sujihvā́ úpa hvaye hótārā daívyā kavī́ |

1'2, 3 ihá ā́. 5 sma. 6 agnínā agníḥ. juhú-âsyaḥ. 10 dīdivaḥ ágne. ihá ā́. — 13, 2 adyá. 3 yajné. 5 yátra amṛítasya. 6 adyá. 7 su-péçasā asmín yajné. 8 su-jihvaú.

Digitized by Google

yajnáṃ no yakshatâm imám ‖ 8 ‖ íḷâ sárasvatî mahî́ tisró devî́r mayobhúvaḥ | barhíḥ sîdantv asrídhaḥ ‖ 9 ‖ ihá tváshṭâram agriyáṃ viçvárûpam úpa hvaye | asmấkam astu kévalaḥ ‖ 10 ‖ áva sṛijâ vanaspate déva devébhyo havíḥ | prá dâtúr astu cétanam ‖ 11 ‖ svấhâ yajnáṃ kṛiṇotanéndrâya yájvano gṛihé ‖ tátra devấñ úpa hvaye ‖ 12 ‖ [25] ‖

14. gâyatrî.

Aíbhir agne dúvo gíro víçvebhiḥ sómapîtaye | devébhir yâhi yákshi ca ‖ 1 ‖ ấ tvâ káṇvâ ahûshata gṛiṇánti vipra te dhíyaḥ | devébhir agna ấ gahi ‖ 2 ‖ indravâyŭ bṛíhaspátim mitrấgním pûshấṇam bhágam | âdityấn mârutaṃ gaṇám ‖ 3 ‖ prá vo bhriyanta índavo matsarấ mâdayishṇávaḥ | drapsấ mádhvaç camûshádaḥ ‖ 4 ‖ ī́ḷate tvâm avasyávaḥ káṇvâso vṛiktábarhishaḥ | havíshmanto araṃkṛítaḥ ‖ 5 ‖ ghṛitápṛishṭhâ manoyújo yé tvâ váhanti váhnayaḥ | ấ devấñ sómapîtaye ‖ 6 ‖ [26] ‖

tân yájatrâñ ṛitâvṛídhó 'gne pátnîvatas kṛidhi | mádhvaḥ sujihva pâyaya ‖ 7 ‖ yé yájatrâ yá ī́ḍyâs té te pibantu jihváyâ | mádhor agne váshaṭkṛiti ‖ 8 ‖ ấkîṃ sū́ryasya rocanấd víçvân devấñ usharbúdhaḥ | vípro hótehá vakshati ‖ 9 ‖ víçvebhiḥ somyám mádhv ágna índreṇa vâyúnâ | píbâ mitrásya dhấmabhiḥ ‖ 10 ‖ tváṃ hótâ mánurhitó 'gne yajnéshu sîdasi | sémáṃ no adhvaráṃ yaja ‖ 11 ‖ yukshvấ hy árushî ráthe haríto deva rohítaḥ | tấbhir devấñ ihấ vaha ‖ 12 ‖ [27] ‖

15. gâyatrî.

Índra sómam píba ṛitúnấ tvâ viçantv índavaḥ | matsa-

13, 11 sṛija. 12 kṛiṇotana índrâya. — 14, 1 ấ ebhiḥ. 2 agne. 3 mitrấ agním. 4 bhriyante. matsarấḥ. drapsấḥ. 6 ghṛitá-pṛishṭhâḥ. 7 ṛitavṛídhaḥ ágne. 8 yájatrâḥ yé. 9 hótâ ihá. 10 ágne. píba. 11 mánuḥ-hitaḥ ágne. sáḥ imám. 12 yukshvá hí árushiḥ. ihá ấ. — 15, 1 píba ṛitúnâ ấ.

Digitized by Google

rāsas tādokasaḥ ‖ 1 ‖ mārutaḥ píbata ṛitúnā potrād yajnám punîtana | yûyáṃ hí shṭhā sudānavaḥ ‖ 2 ‖ abhí yajnáṃ grinîhi no gnāvo néshṭaḥ píba ṛitúnā | tváṃ hí ratnadhā ási ‖ 3 ‖ ágne devāñ ihā vaha sādáyā yónishu trishú | pári bhûsha píba ṛitúnā ‖ 4 ‖ brāhmaṇād indra rādhasaḥ píbā sómam ṛitūñr ánu | távéd dhí sakhyám āstṛitam ‖ 5 ‖ yuvāṃ dákshaṃ dhṛitavrata mítrāvaruṇa dūḷábham ‖ ṛitúnā yajnám āçāthe ‖ 6 ‖ 28 ‖

draviṇodā drāviṇaso grāvahastāso adhvaré | yajnéshu devám îḷate ‖ 7 ‖ draviṇodā dadātu no vásūni yāni çriṇviré | devéshu tā vanāmahe ‖ 8 ‖ draviṇodāḥ pipîshati juhóta prá ca tishṭhata | neshṭrād ṛitúbhir ishyata ‖ 9 ‖ yát tvā turīyam ṛitúbhir draviṇodo yájāmahe | ádha smā no dadír bhava ‖ 10 ‖ āçvinā píbatam mádhu dīdyagnî çucivratā | ṛitúnā yajnavāhasā ‖ 11 ‖ gārhapatyena santya ṛitúnā yajnanīr asi | devān devayaté yaja ‖ 12 ‖ 29 ‖

16. gâyatrî.

Ā tvā vahantu hárayo vṛíshaṇaṃ sómapîtaye | índra tvā sūracakshasaḥ ‖ 1 ‖ imā dhānā ghṛitasnúvo hárî ihópa vakshataḥ | índraṃ sukhátame ráthe ‖ 2 ‖ índram prātár havāmaha índram prayaty ādhvaré | índraṃ sómasya pîtáye ‖ 3 ‖ úpa naḥ sutám ā gahi hāribhir indra keçíbhiḥ ‖ suté hí tvā hávāmahe ‖ 4 ‖ sémám naḥ stómam ā gahy úpedáṃ sávanaṃ sutám | gauró ná tṛishitáḥ piba ‖ 5 ‖ 30 ‖

imé sómāsa índavaḥ sutāso ádhi barhíshi | tān indra sáhase piba ‖ 6 ‖ ayáṃ te stómo agriyó hṛidispṛíg astu çaṃtamaḥ | átha sómaṃ sutám piba ‖ 7 ‖ víçvam ít sávanaṃ

15, 2 píbata. sthā 3 píba. 4. ihá ā sādáya. píba. 5 píba. táva ít hí. 6 dhṛita-vratā mítrāvaruṇā duḥ-dábham. 7. 8 draviṇaḥ-dāḥ. 10 sma. 12 santya. — 16, 2 imāḥ dhānāḥ. hárī *iti*. ihá úpa. 3 havāmahe. pra-yatí adhvaré. 5 sāḥ imám. úpa idám. 7 átha.

Digitized by Google

sutám índro mádâya gachati | vṛitrahâ sómapîtaye ‖ 8 ‖ sémám naḥ kámam â pṛiṇa góbhir áçvaiḥ çatakrato | stávâma tvâ svâdhyàḥ ‖ 9 ‖ 31 ‖

17. gâyatri. 4 und 5 pâdanicṛit.

Índrâváruṇayor ahám samrâjor áva â vṛiṇe | tâ no mṛiḷâta îdṛíçe ‖ 1 ‖ gántârâ hí sthó 'vase hávam víprasya mâvataḥ | dhartấrâ carshaṇînâm ‖ 2 ‖ anukâmám tarpayethâm índrâvaruṇâ râyá â | tâ vâm nédishṭham îmahe ‖ 3 ‖ yuvấku hí çácînâm yuvấku sumatînâm | bhûyấma vâjadấvnâm ‖ 4 ‖ índraḥ sahasradấvnâm váruṇaḥ çáṁsyânâm | krátur bhavaty ukthyàḥ ‖ 5 ‖ 32 ‖

táyor íd ávasâ vayám sanéma ní ca dhîmahi | syấd utá prarécanam ‖ 6 ‖ índrâvaruṇa vâm ahám huvé citrấya rā́dhase | asmấnt sú jigyúshas kṛitam ‖ 7 ‖ índrâvaruṇa nú nú vâm síshâsantîshv dhîshv â | asmábhyaṃ çárma yachatam ‖ 8 ‖ prá vâm açnotu sushṭutír índrâvaruṇa yấm huvé | yấm ṛidhấthe sadhástutim ‖ 9 ‖ 33 ‖

Caturtho 'nuvâkaḥ.

18. gâyatri.

Somấnam sváraṇam kṛiṇuhí brahmaṇas pate | kakshī́vantam yá auçijáḥ ‖ 1 ‖ yó revấn yó amîvahấ vasuvít pushṭivárdhanaḥ | sá naḥ sishaktu yás turáḥ ‖ 2 ‖ mấ naḥ çáṁso árarusho dhûrtíḥ práṇañ mártyasya | rákshâ ṇo brahmaṇas pate ‖ 3 ‖ sá ghâ vîró ná rishyati yám índro bráhmaṇas pátiḥ | sómo hinóti mártyam ‖ 4 ‖ tvám tám brahmaṇas pate sóma índraç ca mártyam | dákshiṇâ pâtv áṁhasaḥ ‖ 5 ‖ 34 ‖

16, 9 sáḥ imám. — 17, 2 ávase. 7 índrâvaruṇâ. 8 nú. dhîshú. — 18, 3 práṇak. rákṣha naḥ. 4 gha.

Digitized by Google

sádasas pátim ádbhutam priyám índrasya kắmyam | saním medhắm ayâsisham || 6 || yásmâd ṛité ná sídhyati yajnó vipaççítaç caná | sá dhînắṃ yógam invati || 7 || ắd ṛidhnoti havíshkṛitim prắñcaṃ kṛiṇoty adhvarám | hótrâ devéshu gachati || 8 || nárâçáṅsaṃ sudhṛishṭamam ápaçyaṃ sapráthastamam | divó ná sádmamakhasam || 9 || 35 ||

19 gâyatri.

Práti tyắṃ cắrum adhvaráṃ gopîthắya prá hûyase | marúdbhir agna ắ gahi || 1 || nahí devó ná mártyo mahás táva krátum paráḥ | ma° || 2 || yé mahó rájaso vidúr víçve devắso adrúhaḥ | ma° || 3 || yá ugrắ arkám ânṛicúr ánâdhṛishṭâsa ójasâ | ma° || 4 || yé çubhrắ ghorávarpasaḥ sukshatrắso riçắdasaḥ | ma° || 5 || 36 ||

yé nắkasyắdhi rocané diví devắsa ắsate | ma° || 6 || yá îṅkháyanti párvatân tiráḥ samudrám arṇavám | ma° || 7 || ắ yé tanvánti raçmíbhis tiráḥ samudrám ójasâ | ma° || 8 || abhí tvâ purvápîtaye sṛijắmi somyám mádhu | ma° || 9 || 37 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

20. gâyatri.

Ayáṃ devắya jánmane stómo víprebhir âsayắ | ákâri ratnadhắtamaḥ || 1 || yá índrâya vacoyújâ tatakshúr mánasâ hárî | çámîbhir yajnám âçata || 2 || tákshan nắsatyâbhyâm párijmânaṃ sukháṃ rátham | tákshan dhenúṃ sabardúghâm || 3 || yúvânâ pitárâ púnaḥ satyámantrâ ṛijûyávaḥ | ṛibhávo vishṭy àkrata || 4 || sáṃ vo mádâso agmaténdreṇa ca marútvatâ | âdityébhiç ca rắjabhiḥ || 5 || 1 ||

19, 1 agne. 4 yé. 5 çubhrắḥ. 6 nắkasya ádhi. 7 yé. — 20, 2 yé. 4 vishṭî akrata. 5 agmata índreṇa.

Digitized by Google

utá tyáṃ camasáṃ návaṃ tváshṭur devásya níshkṛitam | ákarta catúraḥ púnaḥ ‖ 6 ‖ té no rátnâni dhattana trír ā́ saptâni sunvaté | ékam-ekaṃ suçastíbhiḥ ‖ 7 ‖ ádhârayanta váhnayó 'bhajanta sukṛityáyâ | bhâgáṃ devéshu yajníyam ‖ 8 ‖ 2 ‖

21. gâyatrî.

Ihéndrâgnî́ úpa hvaye táyor ít stómam uçmasi | tā́ sómaṃ somapā́tamâ ‖ 1 ‖ tā́ yajnéshu prá çaṅsatendrâgnî́ çumbhatâ naraḥ | tā́ gâyatréshu gâyata ‖ 2 ‖ tā́ mitrásya práçastaya indrâgnî́ tā́ havâmahe | somapā́ sómapîtaye ‖ 3 ‖ ugrā́ sántâ havâmaha úpedáṃ sávanaṃ sutám | indrâgnî́ éhá gachatâm ‖ 4 ‖ tā́ mahā́ntâ sádaspátî índrâgnî ráksha ubjatam | áprajâḥ santv atríṇaḥ ‖ 5 ‖ téna satyéna jâgṛitam ádhi pracetúne padé | índrâgnî çárma yachatam ‖ 6 ‖ 3 ‖

22. gâyatrî.

Prâtaryújâ ví bodhayâçvínâv éhá gachatâm | asyá sómasya pîtáye ‖ 1 ‖ yā́ surátha rathî́tamobhā́ devā́ divispṛíçâ | açvínâ tā́ havâmahe ‖ 2 ‖ yā́ vâṃ káçâ mádhumaty áçvinâ sūnṛ́tâvatî | táyâ yajnám mimikshatam ‖ 3 ‖ nahí vâm ásti dûraké yátrâ ráthena gáchathaḥ | áçvinâ somíno gṛihám ‖ 4 ‖ híraṇyapâṇim ûtáye savitā́ram úpa hvaye | sá céttâ devátâ padám ‖ 5 ‖ 4 ‖

apā́ṃ nápâtam ávase savitā́ram úpa stuhi | tásya vratā́ny uçmasi ‖ 6 ‖ vibhaktā́raṃ havâmahe vásoç citrásya rā́dhasaḥ | savitā́raṃ nṛicákshasam ‖ 7 ‖ sákhâya ā́ ní shîdata savitā́ stómyo nú naḥ | dā́tâ rā́dhaṅsi çumbhati ‖ 8 ‖

20, 8 váhnayaḥ ábhajanta. — 21, 1 ihá indrâgnî́ *iti*. 2 çaṅsata indrâgnî́ çumbhata. 3 prá-çastaye. 4 havâmahe úpa idám. ā́ ihá. 5 sádaspátî *iti*. — 22. 1 bodhaya açvínau ā́ ihá. 2 rathí-tamâ ubhā́. 3 mádhu-matî. 4 yátra.

Digitized by Google

ágne pátnîr ihā́ vaha devā́nām uçatī́r úpa | tváshṭāraṃ sómapîtaye ‖ 9 ‖ ā́ gnā́ agna ihā́vase hótrāṃ yavishṭha bhāratîm | várûtrîṃ dhishánāṃ vaha ‖ 10 ‖ 5 ‖

abhí no devī́r ávasā mahāḥ çármaṇā nṛipátnīḥ | áchinnapatrāḥ sacantām ‖ 11 ‖ ihéndrāṇī́m ṷpa hvaye varuṇā́nī́ṃ svastáye | agnā́yîṃ sómapîtaye ‖ 12 ‖ mahī́ dyaúḥ pṛithivī́ ca na imáṃ yajnáṃ mimikshatām | pipṛitā́ṃ no bhárîmabhiḥ ‖ 13 ‖ táyor íd ghṛitávat páyo víprā rihanti dhītíbhiḥ | gandharvásya dhruvé padé ‖ 14 ‖ syonā́ pṛithivi bhavānṛikshará nivéçanî | yáchā naḥ çárma sapráthaḥ ‖ 15 ‖ 6 ‖

áto devā́ avantu no yáto víshṇur vicakramé | pṛithivyā́ḥ saptá dhā́mabhiḥ ‖ 16 ‖ idáṃ víshṇur ví cakrame tredhā́ ní dadhe padám | sámūḷham asya pā́ṅsuré ‖ 17 ‖ trī́ṇi padā́ ví cakrame víshṇur gopā́ ádābhyaḥ | áto dhármāṇi dhārāyan ‖ 18 ‖ víshṇoḥ kármāṇi paçyata yáto vratā́ni paspaçé | índrasya yújyaḥ sákhā ‖ 19 ‖ tád víshṇoḥ paramám padáṃ sádā paçyanti sûráyaḥ | divī́va cákshur ā́tatam ‖ 20 ‖ tád víprāso vipanyávo jāgṛivā́ṅsaḥ sám indhate | víshṇor yát paramám padám ‖ 21 ‖ 7 ‖

23. gâyatri. 19 pura-ushṇik. 20 anushṭubh. 21 pratishṭhâ. 22—24 anushṭubh.

Tîvrā́ḥ sómāsa ā́ gahy âçī́rvantaḥ sutā́ imé | vā́yo tā́n prásthitān piba ‖ 1 ‖ ubhā́ devā́ divispṛíçéndravāyū́ havāmahe | asyá sómasya pītáye ‖ 2 ‖ indravāyū́ manojúvā víprā havanta ûtáye | sahasrâkshā́ dhiyás pátī ‖ 3 ‖ mitráṃ vayáṃ havāmahe váruṇaṃ sómapîtaye | jajnānā́ pûtádakshasā ‖ 4 ‖ ṛiténa yā́v ṛitāvṛídhāv ṛitásya jyótishas pátī | tā́ mitrā́váruṇā huve ‖ 5 ‖ 8 ‖

22, 9 ihá ā́. 10 agne ihá ávase. 13 ihá indrāṇī́m. 14 víprāḥ. 15 bhava anṛikshará. yácha. 20 divi-iva. — 23, 2 divi-spṛíçā indravāyū́. 3 víprāḥ havante.

Digitized by Google

váruṇaḥ prâvitâ bhuvan mitró víçvâbhir ûtíbhiḥ | kárat-tâṃ naḥ surâdhasaḥ || 6 || marútvantaṃ havâmaha índram ấ sómapîtaye | sajûr gaṇéna tṛimpatu || 7 || índrajyeshṭhâ márudgaṇâ dévâsaḥ pûsharâtayaḥ | víçve máma çrutâ hávam || 8 || hatá vṛitráṃ sudânava índreṇa sáhasâ yujấ | mấ no duḥçáṅsa îçata || 9 || víçvân devấn havâmahe marútaḥ sómapîtaye | ugrấ hí pṛiçnimâtaraḥ || 10 || 9 ||

jáyatâm iva tanyatúr marútâm eti dhṛishṇuyấ | yác chúbhaṃ yâthánâ naraḥ || 11 || haskârâd vidyútas páry áto jâtấ avantu naḥ | marúto mṛiḷayantu naḥ || 12 || ấ pûshañ citrábarhisham ấghṛiṇe dharúṇaṃ diváḥ | ấjâ nashṭáṃ yáthâ paçúm || 13 || pûshấ rấjânam ấghṛiṇir ápagûḷhaṃ gúhâ hitám | ávindac citrábarhisham || 14 || utó sá máhyam índubhiḥ sháḍ yuktấñ anuséshidhat | góbhir yávaṃ ná carkṛishat || 15 || 10 ||

ambáyo yanty ádhvabhir jâmáyo adhvarîyatấm | pṛiñcatîr mádhunâ páyaḥ || 16 || amûr yấ úpa sûrye yấbhir vâ sûryaḥ sahá | tấ no hinvantv adhvarám || 17 || apó devîr úpa hvaye yátra gấvaḥ píbanti naḥ | síndhubhyaḥ kártvaṃ havíḥ || 18 || apsv àntár amṛítam apsú bheshajám apấm utá práçastaye | dévâ bhávata vâjínaḥ || 19 || apsú me sómo abravîd antár víçvâni bheshajấ | agníṃ ca viçváçambhuvam ấpaç ca viçvábheshajîḥ || 20 || 11 ||

ấpaḥ pṛiṇîtá bheshajáṃ várûtham tanvè máma | jyók ca sûryaṃ dṛiçé || 21 || idám âpaḥ prá vahata yát kíṃ ca duritám máyi | yád vâhám abhidudróha yád vâ çepá utấnṛitam || 22 || ấpo adyấnv acârisham rásena sám agasmahi | páyasvân agna ấ gahi tám mâ sáṃ sṛija várcasâ || 23 || sám

---

23, 6 bhuvat. 7 havâmahe. 8 índra-jyeshṭhâḥ márut-gaṇâḥ. çruta. 10 ugráḥ. 11 yát çúbham yâthána. 13 ấ aja. 14 avindat. 15 utó *iti*. 17 tấḥ. 19 apsú antáḥ. dévâḥ. 22 vâ ahám. çepé utá ánṛitam. 23 adyá ánu. agne.

Digitized by Google

mâgne várcasâ sṛija sám prajáyâ sám ấyushâ | vidyúr me asya devấ índro vidyât sahá ṛishibhiḥ || 24 || 12 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

24. trishṭubh. 3—5 gâyatri.

Kásya nûnáṃ katamásyâmṛítânâm mánâmahe cấru devásya nấma | kó no mahyấ áditaye púnar dât pitáraṃ ca dṛiçéyam mâtáraṃ ca || 1 || agnér vayám prathamásyâmṛítânâm mánâmahe cấru devásya nấma | sá no mahyấ áditaye púnar dât pitáraṃ ca dṛiçéyam mâtáraṃ ca || 2 || abhí tvâ deva savitar ĩçânaṃ vấryâṇâm | sádấvan bhâgám îmahe || 3 || yáç cid dhí ta itthấ bhágaḥ çaçamânáḥ purấ nidáḥ | adveshó hástayor dadhé || 4 || bhágabhaktasya te vayám úd açema távấvasâ | mûrdhấnaṃ ráyá árábhe || 5 || 13 ||

nahí te kshatráṃ ná sáho ná manyúṃ váyaç canấmĩ patáyanta âpúḥ | némấ ấpo animishấṃ cárantîr ná yé vấtasya praminánty ábhvam || 6 || abudhné rấjâ váruṇo vánasyordhvấṃ stũpaṃ dadate pûtádakshaḥ | nîcĩnâḥ sthur upári budhná eshâm asmé antár níhitâḥ ketávaḥ syuḥ || 7 || urúṃ hí rấjâ váruṇaç cakấra sũryâya pánthâm ánvetavấ u | apáde pấdâ prátidhâtave 'kar utấpavaktấ hṛidayâvídhaç cit || 8 || çatáṃ te râjan bhishájaḥ sahásram urvĩ gabhîrấ sumatísh ṭe astu | bấdhasva dûré nírṛitim parâcaíḥ kṛitáṃ cid énaḥ prá mumugdhy asmát || 9 || amĩ yá ṛikshâ níhitâsa uccấ náktaṃ dádṛiçre kúha cid díveyuḥ | ádabdhâni váruṇasya vratấni vicấkaçac candrámâ náktam eti || 10 || 14 ||

tát tvâ yâmi bráhmaṇâ vándamânas tád ấ çâste yája-

23, 24 má agne. sahá. — 24, 1 katamásya amṛítânâm. mahyaí. 3 sádâ avan. 4 hí te. 5 táva ávasâ. 6 caná amĩ. ná imấḥ. 7 vánasya ûrdhvám. 8 ánu-etavaí. utá apa-vaktấ hṛidaya-vídhaḥ. 9 sumatíḥ te. 10 yé ṛíkshâḥ. dívá íyuḥ. vi-cấkaçat candrámâḥ.

Digitized by Google

mâno havírbhiḥ | áheḷamâno varuṇehá bodhy úruçaṅsa mã na áyuḥ prá moshîḥ || 11 || tád ín náktaṃ tád dívâ máhyam âhus tád ayáṃ kéto hṛidá ã ví cashṭe | çúnaççépo yám áhvad gṛibhîtáḥ só asmắn rắjâ váruṇo mumoktu || 12 || çúnaççépo hy áhvad gṛibhîtás trishv âdityáṃ drupadéshu baddháḥ | ávainaṃ rắjâ váruṇaḥ sasṛijyâd vidvắñ ádabdho ví mumoktu pắçân || 13 || áva te héḷo varuṇa námobhir áva yajnébhir îmahe havírbhiḥ | kshấyann asmábhyam asura pracetâ rắjann énâṅsi çiçrathaḥ kṛitắni || 14 || úd uttamáṃ varuṇa pắçam asmád ávâdhamáṃ ví madhyamáṃ çrathâya | átha vayám âditya vraté távắnâgaso áditaye syâma || 15 || 15 ||

25. gâyatrî.

Yác cid dhí te víço yathâ prá deva varuṇa vratám | minîmási dyávi-dyavi || 1 || mã no vadhắya hatnáve jihîḷânásya rîradhaḥ | mã hṛiṇânásya manyáve || 2 || ví mṛiḷîkắya te máno rathîr áçvaṃ ná sáṃditam | gîrbhír varuṇa sîmahi || 3 || párâ hí me vímanyavaḥ pátanti vásyaïshṭaye | váyo ná vasatîr úpa || 4 || kadắ kshatraçríyaṃ náram ã váruṇaṃ karâmahe | mṛiḷîkắyorucákshasam || 5 || 16 ||

tád ít samânám âçâte vénantâ ná prá yuchataḥ | dhṛitávratâya dâçúshe || 6 || védâ yó vînắm padám antárikshena pátatâm | véda nâváḥ samudríyaḥ || 7 || véda mâsó dhṛitávrato dvádaça prajắvataḥ | védâ yá upajắyate || 8 || véda vắtasya vartaním urór ṛishvásya bṛihatáḥ | védâ yé adhyắsate || 9 || ní shasâda dhṛitávrato váruṇaḥ pastyâsv ã | sámrâjyâya sukrátuḥ || 10 || 17 ||

24, 11 varuṇa ihá. 12 ít. 13 hí. trishú âdityám. áva enam. 14 pra-cetaḥ. 15 áva adhamám. çrathaya átha. táva ánâgasaḥ. — 25, 1 yát. hí. 4 vásyaḥ-ishṭaye. 5 mṛiḷîkắya uru-cákshasam. 7 véda. 8 véda.

Digitized by Google

áto víçvâny ádbhutâ cikitvâñ abhí paçyati | kṛitâni yâ ca kártvâ || 11 || sá no viçvâhâ sukrátur âdityáḥ supáthâ karat | prá ṇa âyûñshi târishat || 12 || bíbhrad drâpíṃ hiraṇyáyaṃ váruṇo vasta nirṇíjam | pári spáço ní shedire || 13 || ná yáṃ dípsanti dipsávo ná drúhvâṇo jánânâm | ná devám abhímâtayaḥ || 14 || utá yó mânusheshv â yáçaç cakré ásâmy â | asmâkam udáreshv â || 15 || [18] ||

párâ me yanti dhîtáyo gâvo ná gávyûtîr ánu | ichántîr urucákshasam || 16 || sáṃ nú vocâvahai púnar yáto me mádhv âbhṛitam | hóteva kshádase priyám || 17 || dárçaṃ nú viçvádarçataṃ dárçaṃ rátham ádhi kshámi | etâ jushata me gíraḥ || 18 || ímám me varuṇa çrudhî hávam adyâ ca mṛiḷaya | tvâm avasyúr â cake || 19 || tvâṃ víçvasya medhira diváç ca gmáç ca râjasi | sá yâmani práti çrudhi || 20 || úd uttamám mumugdhi no ví pâçam madhyamáṃ çrita | ávâdhamâni jîváse || 21 || [19] ||

26. gâyatrî.

Vásishvâ hí miyedhya vástrâṇy ûrjâm pate | sémâṃ no adhvarâṃ yaja || 1 || ní no hótâ váreṇyaḥ sádâ yavishṭha mánmabhiḥ | ágne divítmatâ vácaḥ || 2 || â hí shmâ sûnáve pitâpír yájaty âpáye | sákhâ sákhye váreṇyaḥ || 3 || â no barhír riçâdaso váruṇo mitró aryamâ | sídantu mánusho yathâ || 4 || pûrvya hotar asyá no mándasva sakhyásya ca | imâ u shú çrudhî gíraḥ || 5 || [20] ||

yác cid dhí çáçvatâ tánâ devám-devaṃ yájâmahe | tvé íd dhûyate havíḥ || 6 || priyó no astu viçpátir hótâ mandró váreṇyaḥ | priyâḥ svagnáyo vayám || 7 || svagnáyo hí vâryaṃ

25, 17 hótâ-iva. 18 etâḥ. 19 çrudhi. adyá. 21 áva adhamâni. — 26, 1 vásishva. sáḥ imám. 3 sma. pitâ âpíḥ. 4 barhíḥ. 5 sú çrudhi. 6 yát. hí. tvé *iti*. hûyate.

Digitized by Google

devāso dadhiré ca naḥ | svagnáyo manâmahe ‖ 8 ‖ áthâ na ubháyeshâm ámṛita mártyânâm | mitháḥ santu práçastayaḥ ‖ 9 ‖ víçvebhir agne agníbhir imáṃ yajnám idáṃ vácaḥ | cáno dhâḥ sahaso yaho ‖ 10 ‖ 21 ‖

27. gâyatrî. 13 trishṭubh.

Áçvaṃ ná tvâ vāravantaṃ vandádhyâ agníṃ námobhiḥ | samrājantam adhvarāṇâm ‖ 1 ‖ sá ghâ naḥ sûnúḥ çávasâ pṛithúpragâmâ suçévaḥ | mîḍhvāṅ asmākam babhûyât ‖ 2 ‖ sá no dûrāc câsāc ca ní mártyâd aghâyóḥ | pâhí sádam íd viçvāyuḥ ‖ 3 ‖ imám ū shú tvám asmākaṃ saníṃ gâyatráṃ návyâṅsam | ágne devéshu prá vocaḥ ‖ 4 ‖ ā no bhaja paraméshv ā vājeshu madhyaméshu | çíkshâ vásvo ántamasya ‖ 5 ‖ 22 ‖

vibhaktāsi citrabhâno síndhor ûrmā upākā ā | sadyó dâçúshe ksharasi ‖ 6 ‖ yám agne pṛitsú mártyam āvâ vājeshu yáṃ junāḥ | sá yántâ çáçvatîr íshaḥ ‖ 7 ‖ nákir asya sahantya paryetā káyasya cit | vājo asti çravāyyaḥ ‖ 8 ‖ sá vājaṃ viçvácarshaṇir árvadbhir astu tárutâ | víprebhir astu sánitâ ‖ 9 ‖ jarâbodha tád vividḍhi viçé-viçe yajníyâya | stómaṃ rudrāya dṛiçîkam ‖ 10 ‖ 23 ‖

sá no mahāṅ animânó dhûmáketuḥ puruçcandráḥ | dhiyé vājâya hinvatu ‖ 11 ‖ sá revāṅ iva viçpátir daívyaḥ ketúḥ çṛiṇotu naḥ | ukthaír agnír bṛihádbhânuḥ ‖ 12 ‖ námo mahádbhyo námo arbhakébhyo námo yúvabhyo náma âçinébhyaḥ | yájâma devān yádi çaknávâma mā jyāyasaḥ çáṅsam ā vṛikshi devâḥ ‖ 13 ‖ 24 ‖

26, 9 átha. — 27, 1 vandádhyai. 2 gha. 2 dûrāt ca āsāt. 4 ûṃ *iti* sú. 5 çíksha. 6 vi-bhaktā asi. ûrmaú upāké. 7 āvâḥ. 11 puru-candráḥ.

Digitized by Google

28. 1 — 6 anushṭubh. 7 — 9 gâyatrî.

Yátra grâvâ pṛithúbudhna ûrdhvó bhávati sótave | ulûkhalasutânâm ávéd v indra jalgulaḥ ‖ 1 ‖ yátra dvâv iva jaghánâdhishavaṇyâ kṛitâ | ulû° ‖ 2 ‖ yátra nâry apacyavám upacyavâṃ ca çíkshate | ulû° ‖ 3 ‖ yátra mánthâṃ vibadhnáte raçmîn yámitavâ iva | ulû° ‖ 4 ‖ yác cid dhí tvâṃ gṛihégṛiha úlûkhalaka yujyáse | ihá dyumáttamaṃ vada jáyatâm iva dundubhíḥ ‖ 5 ‖ 25 ‖

utá sma te vanaspate vâto ví vâty ágram ít | átho índrâya pâtave sunú sómam ulûkhala ‖ 6 ‖ âyajî vâjasâtamâ tâ hy ùccâ vijarbhṛitâḥ | hárî ivândhâṅsi bápsatâ ‖ 7 ‖ tâ no adyá vanaspatî ṛishvâv ṛishvébhiḥ sotṛíbhiḥ | índrâya mádhumat sutam ‖ 8 ‖ úc chishṭâṃ camvòr bhara sómam pavítra ấ sṛija | ní dhehi gór ádhi tvací ‖ 9 ‖ 26 ‖

29. pañkti.

Yác cid dhí satya somapâ anâçastâ iva smási | ấ tû na indra çaṅsaya góshv áçveshu çubhríshu sahásreshu tuvîmagha ‖ 1 ‖ çíprin vâjânâm pate çácîvas táva daṅsánâ | ấ — ‖ 2 ‖ ní shvâpayâ mithûdṛíçâ sastấm ábudhyamâne | ấ — ‖ 3 ‖ sasántu tyấ árâtayo bódhantu çûra râtáyaḥ | ấ — ‖ 4 ‖ sám indra gardabhám mṛiṇa nuvántam pâpáyâmuyấ | ấ — ‖ 5 ‖ pátâti kuṇḍṛiṇấcyâ dûráṃ vâto vánâd ádhi | ấ — ‖ 6 ‖ sárvam parikroçáṃ jahi jambháyâ kṛikadâçvàm | ấ — ‖ 7 ‖ 27 ‖

30. gâyatrî. 11 pâdanicṛit. 16 trishṭubh.

Ã́ va índraṃ krívim yathâ vâjayántaḥ çatákratum |

28, 1 áva ít ûṃ *iti*. 2 jaghánâ adhi-savanyâ. 3 nárî. 4 yámitavaî. 5 yát. hí. gṛihé-gṛihe. 6 átho *iti*. 7 hí uccâ. hárî *iti*. iva índhâṅsi. vanaspatî *iti*. 9 út çishṭám. pavítre. — 29, 1 hí. tú. tuvimagha. 3 svápaya. ábudhyamâne *iti*. pâpáyâ amuyấ. 7 jambháya.

Digitized by Google

máṅhishṭhaṃ siñca índubhiḥ ‖ 1 ‖ çatáṃ vâ yáḥ çúcînâṃ sahásraṃ vâ sámâçirâm | éd u nimnáṃ ná rîyate ‖ 2 ‖ sáṃ yán mádâya çushmíṇa enã hy àsyodáre | samudró ná vyáco dadhe ‖ 3 ‖ ayám u te sám atasi kapóta iva garbhadhím | vácas tác cin na ohase ‖ 4 ‖ stotráṃ râdhânâm pate gírvâho vîra yásya te | víbhûtir astu sûnṛ́tâ ‖ 5 ‖ 28 ‖

ûrdhvás tishṭhâ na ûtáye 'smín vâje çatakrato | sám anyéshu bravâvahai ‖ 6 ‖ yóge-yoge tavástaraṃ vâje-vâje havâmahe | sákhâya índram ûtáye ‖ 7 ‖ ã ghâ gamad yádi çrávat sahasríṇîbhir ûtíbhiḥ | vâjebhir úpa no hávam ‖ 8 ‖ ánu pratnásyaúkaso huvé tuvipratíṃ náram | yáṃ te pŭrvam pitã huvé ‖ 9 ‖ táṃ tvâ vayáṃ viçvavârã çâsmahe puruhûta | sákhe vaso jaritṛ́bhyaḥ ‖ 10 ‖ 29 ‖

asmãkaṃ çipríṇîṃ sómapâḥ somapãvnâm | sákhe vajrint sákhînâm ‖ 11 ‖ táthâ tád astu somapâḥ sákhe vajrin táthâ kṛiṇu | yáthâ ta uçmásîshṭáye ‖ 12 ‖ revátîr naḥ sadhamãda índre santu tuvívâjâḥ | kshumánto yãbhir mádema ‖ 13 ‖ ã gha tvãvàn tmánâptâḥ stotṛ́bhyo dhṛishṇav iyânáḥ | ṛiṇór ákshaṃ ná cakryòḥ ‖ 14 ‖ ã yád dúvaḥ çatakratav ã kãmaṃ jaritṛ́ṇãm | ṛiṇór ákshaṃ ná çácîbhiḥ ‖ 15 ‖ 30 ‖

çáçvad índraḥ pópruthadbhir jigâya nãnadadbhiḥ çãçvasadbhir dhánâni | sá no hiraṇyaratháṃ daṅsánâvânt sá naḥ sanitã sanáye sá no 'dât ‖ 16 ‖ ãçvinâv áçvâvatyeshã yâtaṃ çávîrayâ | gómad dasrâ híraṇyavat ‖ 17 ‖ samânáyojano hí vâṃ rátho dasrâv ámartyaḥ | samudré açvinéyate ‖ 18 ‖ ny àghnyásya mûrdháni cakráṃ ráthasya yemathuḥ | pári

---

30, 1 siñce. 2 ã ít. 3 yát. çushmíṇe. hí asya udáre. 4 tát cit. 6 tishṭha. 8 gha. 9 pratnásya ókasaḥ. 10 viçva-vâra ã. 12 te uçmási ishṭáye. 13 sadha-mãde. 14 tmánâ âptáḥ. dhṛishṇo *iti*. 15 çata-krato *iti*. 17 ã açvinau áçva-vatyâ ishã. 18 açvinâ ĭyate. 19 ní aghnyásya.

Digitized by Google

dyắm anyád îyate ‖ 19 ‖ kás ta ushaḥ kadhapriye bhujé márto amartye | káṃ nakshase vibhâvari ‖ 20 ‖ vayáṃ hí te ámanmahy ắntâd ắ parâkắt | áçve ná citre arushi ‖ 21 ‖ tváṃ tyébhir ắ gahi vắjebhir duhitar divaḥ | asmé rayíṃ ní dhâraya ‖ 22 ‖ 31 ‖

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

31. jagati. 8. 16. 18 trishṭubh.

Tvám agne prathamó ắṅgirâ ṛíshir devó devắnâm abhavaḥ çiváḥ sákhâ | táva vraté kaváyo vidmanắpasó 'jâyanta marúto bhrắjadṛishṭayaḥ ‖ 1 ‖ tvám agne prathamó ắṅgirastamaḥ kavír devắnâm pári bhûshasi vratám | vibhúr víçvasmai bhúvanâya médhiro dvimâtắ çayúḥ katidhắ cid âyáve ‖ 2 ‖ tvám agne prathamó mâtaríçvana âvír bhava sukratûyắ vivásvate | árejetâṃ ródasî hotṛivűryé 'saghnor bhârám áyajo mahó vaso ‖ 3 ‖ tvám agne mánave dyắm avâçayaḥ purûrávase sukṛíte sukṛíttaraḥ | çvâtréṇa yát pitrór múcyase páry ắ tvâ pűrvam anayann ắparam púnaḥ ‖ 4 ‖ tvám agne vṛishabháḥ pushṭivárdhana údyatasruce bhavasi çravắyyaḥ | yá ắhutim pári védâ váshaṭkṛitim ékâyur ágre víça âvívâsasi ‖ 5 ‖ 32 ‖

tvám agne vṛijinávartaniṃ náraṃ sákman piparshi vidáthe vicarshaṇe | yáḥ çűrasâtâ páritakmye dhâne dabhrébhiç cit sámṛitâ háṅsi bhűyasaḥ ‖ 6 ‖ tváṃ tám agne amṛitatvá uttamé mártaṃ dadhâsi çrávase divé-dive | yás tâtṛishâṇá ubháyâya jánmane máyaḥ kṛiṇóshi práya ắ ca sűráye ‖ 7 ‖ tváṃ no agne sanáye dhánânâṃ yaçásaṃ kârúṃ kṛiṇuhi stávânaḥ | ṛidhyắma kármâpásâ návena devaír dyâ-

---

30, 20 te. 21 ắ ántât. 31, 1 vidmanắ-apasaḥ ájâyanta. 3 mâtaríçvane. hotṛi-vűrye ásaghnoḥ. 4 ắ áparam. véda. éka-áyuḥ. 7 amṛita-tvé. tatṛishâṇáḥ. 8 kárma apásâ.

Digitized by Google

vâpṛithivî prâvataṃ naḥ ‖ 8 ‖ tvâṃ no agne pitróra upástha ấ devó devéshv anavadya jâgṛiviḥ | tanûkṛíd bodhi prámatiç ca kâráve tvâṃ kalyâṇa vásu víçvam ópishe ‖ 9 ‖ tvám agne prámatis tvám pitâsi nas tvâṃ vayaskṛít táva jâmáyo vayám | sáṃ tvâ rấyaḥ çatínaḥ sáṃ sahasríṇaḥ suvîraṃ yanti vratapấm adâbhya ‖ 10 ‖ 33 ‖

tvấm agne prathamám âyúm âyáve devấ akṛiṇvan náhushasya viçpátim | íḷâm akṛiṇvan mánushasya çâsanîm pitúr yát putró mámakasya jấyate ‖ 11 ‖ tvâṃ no agne táva deva pâyúbhir maghóno raksha tanvàç ca vandya | trâtấ tokásya tánaye gávâm asy ánimeshaṃ rákshamâṇas táva vraté ‖ 12 ‖ tvám agne yájyave pâyúr ántaro 'nishaṅgấya caturakshá idhyase | yó râtáhavyo 'vṛikấya dhấyase kîréç cin mántram mánasâ vanóshi tám ‖ 13 ‖ tvám agna uruçáṅsâya vâgháte spârhâṃ yád réknaḥ paramâṃ vanóshi tát | âdhrásya cit prámatir ucyase pitấ prá pấkaṃ çássi prá díço vidúshṭaraḥ ‖ 14 ‖ tvám agne práyatadakshiṇaṃ náraṃ vármeva syûtám pári pâsi viçvátaḥ | svâdukshádmâ yó vasataú syonakṛíj jîvayâjâṃ yájate sópamấ diváḥ ‖ 15 ‖ 34 ‖

imấm agne çaráṇim mîmṛisho na imám ádhvânaṃ yám ágâma dûrất | âpíḥ pitấ prámatiḥ somyấnâm bhṛímir asy ṛishikṛín mártyânâm ‖ 16 ‖ manushvád agne aṅgirasvád aṅgiro yayâtivát sádane pûrvavác chuce | ácha yâhy ấ vahâ daívyaṃ jánam ấ sâdaya barhíshi yákshi ca priyám ‖ 17 ‖ eténâgne bráhmaṇâ vâvṛidhasva çáktî vâ yát te cakṛimấ vidấ vâ | utá prá ṇeshy abhí vásyo asmấnt sáṃ naḥ sṛija sumatyấ vấjavatyâ ‖ 18 ‖ 35 ‖

31, 8 prá avatam. 9 upá-sthe. ấ ûpishe. 10 pitấ asi. 13 cit. 14 agne. 15 várma-iva. syona-kṛít. sáḥ upa-mấ. 16 ṛishi-kṛít. 17 pûrva-vát çuce. vaha. 18 eténa agne. cakṛimá. neshi.

Digitized by Google

32. trishṭubh.

Índrasya nú vîryâṇi prá vocaṃ yâni cakâra prathamâni vajrî́ | áhann áhim ánv apás tatarda prá vakshâṇâ abhinat párvatânâm || 1 || áhann áhim párvate çiçriyâṇâṃ tváshṭâsmai vájraṃ svaryàṃ tataksha | vâçrấ iva dhenávaḥ syándamânâ áñjaḥ samudrám áva jagmur ấpaḥ || 2 || vṛishâyámâṇo 'vṛiṇîta sómaṃ tríkadrukeshv apibat sutásya | ấ sấyakam maghávâdatta vájram áhann enam prathamajấm áhînâm || 3 || yád indrấhan prathamajấm áhînâm ấn mâyínâm áminâḥ prótá mâyấḥ | ất sū́ryaṃ janáyan dyấm ushấsaṃ tâdî́tnâ çátruṃ ná kílâ vivitse || 4 || áhan vṛitrám vṛitratáraṃ vyàṅsam índro vájreṇa mahatấ vadhéna | skándhâṅsîva kúliçenâ vívṛikṇâhiḥ çayata upaprík pṛithivyấḥ || 5 || 36 ||

ayoddhéva durmáda ấ hí juhvé mahâvîrâṃ tuvibâdhâm ṛijîshâm | nấtârîd asya sámṛitiṃ vadhấnâṃ sáṃ rujấnâḥ pipisha índraçatruḥ || 6 || apấd ahastó apṛitanyad índram ấsya vájram ádhi sấnau jaghâna | vṛíshṇo vádhriḥ pratimấnam búbhûshan purutrấ vṛitró açayad vyàstaḥ || 7 || nadấṃ ná bhinnám amuyấ çáyânam máno rúhânâ áti yanty ấpaḥ | yấç cid vṛitró mahinấ paryátishṭhat tấsâm áhiḥ patsutaḥçî́r babhûva || 8 || nîcấvayâ abhavad vṛitráputréndro asyấ áva vádhar jabhâra | úttarâ sū́r ádharaḥ putrá âsîd dấnuḥ çaye sahávatsâ ná dhenúḥ || 9 || átishṭhantînâm aniveçanấnâṃ kấshṭhânâm mádhye níhitaṃ çárîram | vṛitrásya niṇyáṃ ví caranty ấpo dîrghấṃ táma ấçayad índraçatruḥ || 10 || 37 ||

32, 2 tváshṭâ asmai. 3 maghá-vâ adatta. 4 indra áhan. ất. prá utá. kíla. 5 ví-aṅsam. skándhâṅsi-iva kúliçena ví-vṛikṇâ áhiḥ çayate. 6 ayoddhấ-iva. ná atârît. pipishe. 7 ấ asya. ví-astaḥ. 9 vṛitráputrâ índraḥ. vádhaḥ. 10 ấ açayat.

Digitized by Google

dâsápatnîr áhigopâ atishṭhan níruddhâ ấpaḥ paṇíneva gấvaḥ | apấm bílam ápihitaṃ yád ấsîd vṛitráṃ jaghanvấñ ápa tád vavâra ‖ 11 ‖ áçvyo vấro abhavas tád indra sṛiké yát tvâ pratyáhan devá ékaḥ ‖ ájayo gấ ájayaḥ çûra sómam ávâsṛijaḥ sártave saptá síndhûn ‖ 12 ‖ nấsmai vidyún ná tanyatúḥ sishedha ná yấṃ míham ákirad dhrâdúniṃ ca | índraç ca yád yuyudhấte áhiç cotấparîbhyo maghávâ ví jigye ‖ 13 ‖ áher yâtấraṃ kám apaçya indra hṛidí yát te jaghnúsho bhîr ágachat | náva ca yán navatíṃ ca srávantîḥ çyenó ná bhîtó átaro rájâṅsi ‖ 14 ‖ índro yâtó 'vasitasya rấjâ çámasya ca çṛiṅgíṇo vájrabâhuḥ | séd u rấjâ kshayati carshaṇînấm arấṇ ná nemíḥ pári tâ babhûva ‖ 15 ‖ 38 ‖

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

33. trishṭubh.

Étấyâmópa gavyánta índram asmấkaṃ sú prámatiṃ vâvṛidhâti | anâmṛiṇáḥ kuvíd ấd asyá râyó gávâṃ kétam páram âvárjate naḥ ‖ 1 ‖ úpéd ahấṃ dhanadấm ápratîtaṃ júshṭâṃ ná çyenó vasatím patâmi | índraṃ namasyánn upamébhir arkair yáḥ stoṭríbhyo hávyo ásti yấman ‖ 2 ‖ ní sárvasena ishudhîñr asakta sám aryó gấ ajati yásya váshṭi | coshkûyámâṇa indra bhûri vâmám mấ paṇír bhûr asmád ádhi pravṛiddha ‖ 3 ‖ vádhîr hí dásyuṃ dhanínaṃ ghanénañ ékaç cáraṇn upaçâkébhir indra | dhánor ádhi vishuṇák té vy ấyann áyajvânaḥ sanakấḥ prétim îyuḥ ‖ 4 ‖ párâ cic chîrshấ vavṛijus tá indrấyajvâno yájvabiḥ spárdhamânâḥ | prá yád divó harivaḥ sthâtar ugra nír avratấñ adhamo ródasyoḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

32, 11 paṇíṇâ-iva. 12 áva asṛijaḥ. 13 ná asmai vi-dyút. hrâdúnim. ca utá aparîbhyaḥ. 14 yát. 15 yâtấḥ áva-sitasya. sáḥ ít. — 33, 1 ấ ita áyâma úpa. 2 úpa ít. 4 ghanéna. ví áyan. prá itim. 5 cit çirshấ. té indra áyajvânaḥ.

Digitized by Google

áyuyutsann anavadyásya sénâm áyâtayanta kshitáyo návagvâḥ | vṛishâyúdho ná vádhrayo nírashṭâḥ pravádbhir índrâc citáyanta âyan ‖ 6 ‖ tvám etấn rudató jákshataç cấyodhayo rájasa indra pâré | ávâdaho divá ấ dásyum uccấ prá sunvatáḥ stuvatáḥ çáṁsam âvaḥ ‖ 7 ‖ cakrâṇấsaḥ parîṇáham pṛithivyấ híraṇyena maṇínâ çúmbhamânâḥ | ná hinvânấsas titirus tá índram pári spáço adadhât sũryeṇa ‖ 8 ‖ pári yád indra ródasî ubhé ábubhojîr mahinấ viçvátaḥ sîm | ámanyamânấñ abhí mányamânair nír brahmábhir adhamo dásyum indra ‖ 9 ‖ ná yé diváḥ pṛithivyấ ántam âpúr ná mâyấbhir dhanadấm paryábhûvan | yújaṁ vájraṁ vṛishabháç cakra índro nír jyótishâ támaso gấ ádukshat ‖ 10 ‖ 2 ‖

ánu svadhấm aksharann ấpo asyấvardhata mádhya ấ nâvyấnâm | sadhrîcĩnena mánasâ tám índra ójishṭhena hánmanấhann abhí dyúṁ ‖ 11 ‖ ny âvidhyad ilîbíçasya dṛiḷhấ ví çṛiṅgíṇam abhinac chúshṇam índraḥ | yấvat táro maghavan yấvad ójo vájreṇa çátrum avadhîḥ pṛitanyúm ‖ 12 ‖ abhí sidhmó ajigâd asya çátrûn ví tigména vṛishabhéṇâ púro 'bhet | sáṁ vájreṇâsṛijad vṛitrám índraḥ prá svấm matím atirac chấçadânaḥ ‖ 13 ‖ ấvaḥ kútsam indra yásmiñ câkán prấvo yúdhyantaṁ vṛishabháṁ dáçadyum | çaphácyuto reṇúr nakshata dyấm úc chvaitreyó nṛishấhyâya tasthau ‖ 14 ‖ ấvaḥ çámaṁ vṛishabháṁ túgryâsu kshetrajeshé maghavañ chvítryaṁ gấm | jyók cid átra tasthivấñso akrañ chatrûyatấm ádharâ védanâkaḥ ‖ 15 ‖ 3 ‖

33, 6 vṛisha-yúdhaḥ. índrât. 7 ca áyodhayaḥ. áva adahaḥ. 8 pṛithivyấḥ. té. 9 ródasî *iti*. 10 cakre. adhukshat. 11 asya ávardhata mádhye. hánmanâ ahan. 12 ní avidhyat. abhinat çúshṇam. 13 vṛisha bhéṇa. vájreṇa asṛijat. atirat çấçadânaḥ. 14 prá âvaḥ. út çvaitreyấḥ. nṛi-sáhyâya. 15 çvítryam. çatru-yatấm. védanâ akaḥ.

Digitized by Google

34. jagatî. 9. 12 trishṭubh.

Tríç cin no adyâ bhavatam navedasâ vibhúr vâṃ yáma utá râtír açvinâ | yuvór hí yantráṃ himyéva vâsaso 'bhyâyaṅsényâ bhavatam manîshíbhiḥ || 1 || tráyaḥ paváyo madhuvâhane ráthe sómasya venâm ánu víçva íd viduḥ | tráyaḥ skambhâsaḥ skabhitâsa ârábhe trír náktaṃ yâthás trír v açvinâ dívâ || 2 || samâné áhan trír avadyagohanâ trír adyá yajnám mádhunâ mimikshatam | trír vâjavatîr ísho açvinâ yuvâṃ doshâ asmábhyam ushásaç ca pinvatam || 3 || trír vartír yâtaṃ trír ánuvrate jáne tríḥ suprâvyè tredhéva çikshatam | trír nândyàṃ vahatam açvinâ yuvâṃ tríḥ pṛíksho asmé aksháreva pinvatam || 4 || trír no rayíṃ vahatam açvinâ yuvâṃ trír devátâtâ trír utâvatam dhíyaḥ | tríḥ saubhagatvâṃ trír utá çrávâṅsi nas trishṭhâṃ vâṃ sûre duhitâ ruhad rátham || 5 || trír no açvinâ divyâni bheshajâ tríḥ pârthivâni trír u dattam adbhyáḥ | omânaṃ çaṃyór mámakâya sûnáve tridhâtu çárma vahatam çubhas patî || 6 || 4 ||

trír no açvinâ yajatâ divé-dive pári tridhâtu pṛithivîm açâyatam | tisró nâsatyâ rathyâ parâváta âtméva vâtaḥ svásarâṇi gachatam || 7 || trír açvinâ síndhubhiḥ saptámâtṛibhis tráya âhâvâs tredhâ havish kṛitám | tisró pṛithivîr upári pravâ divó nâkaṃ rakshethe dyúbhir aktúbhir hitám || 8 || kvà trî cakrâ trivṛíto ráthasya kvà tráyo vandhúro yé sánîḷâḥ | kadâ yógo vâjíno râsabhasya yéna yajnáṃ násatyopayâthâḥ || 9 || â nâsatyâ gáchatam hûyáte havír mádhvaḥ pibatam madhupébhir âsábhiḥ | yuvór hí pûrvaṃ savitósháso rátham ṛitâya citráṃ ghṛitávantam íshyati || 10 || â nâsatyâ tribhír ekâdaçair ihá devébhir yâtam madhupéyam açvinâ |

34, 1 cit. adyá. himyâ-iva. 2 víçve. ûṃ *iti*. 4 supra-avyè tredhâ-iva. akshárâ-iva. 5 utá avatam. tri-sthám. duhitâ â. 7 âtmâ-iva. 9 nâsatyâ upa-yâthâḥ. 10 savitâ ushásaḥ.

Digitized by Google

prấyus tấrishṭaṃ nî rápâṅsi mṛikshataṃ sédhataṃ dvésho bhávataṃ sacâbhúvâ ‖ 11 ‖ ấ no açvinâ trivṛítâ ráthenârvấñcaṃ rayíṃ vahataṃ suvîram | çriṇvántâ vâm ávase johavîmi vṛidhé ca no bhavataṃ vấjasâtau ‖ 12 ‖ 5 ‖

35. trishṭubh. 1. 9 jagatî.

Hváyâmy agníṃ prathamáṃ svastáye hváyâmi mitrấvárunâv ihấvase | hváyâmi rấtrîṃ jágato nivéçanîṃ hváyâmi devấṃ savitấram ûtáye ‖ 1 ‖ ấ kṛishṇéna rájasâ vártamâno niveçáyann amṛítam mártyaṃ ca | hiraṇyáyena savitấ ráthenấ devó yâti bhúvanâni páçyan ‖ 2 ‖ yấti devấḥ pravátâ yấty udvátâ yấti çubhrấbhyâṃ yajató háribhyâm | ấ devó yâti savitấ parâvátó 'pa víçvâ duritấ bấdhamânaḥ ‖ 3 ‖ abhîvṛitaṃ kṛíçanair viçvárûpaṃ híraṇyaçamyaṃ yajató bṛihántam | ấsthâd rátham savitấ citrábhânuḥ kṛishṇấ rájâṅsi távishîṃ dádhânaḥ ‖ 4 ‖ ví jánâñ chyâvấ çitipấdo akhyan rátham híraṇyapraügam váhantaḥ | çáçvad víçaḥ savitúr daívyasyopásthe víçvâ bhúvanâni tasthuḥ ‖ 5 ‖ tisró dyấvaḥ savitúr dvấ upásthâñ ékâ yamásya bhúvane virâshấṭ | âṇíṃ ná ráthyam amṛítấdhi tasthur ihá bravîtu yá u tác cíketat ‖ 6 ‖ 6 ‖

ví suparṇó antárikshâṇy akhyad gabhîrávepâ ásuraḥ sunîtháḥ | kvèdấnîṃ sűryaḥ káç ciketa katamấṃ dyấṃ raçmír asyấ tatâna ‖ 7 ‖ ashtaú vy àkhyat kakúbhaḥ pṛithivyấs trî dhánva yójanâ saptá síndhûn | hiraṇyákshâḥ savitấ devá ấgâd dádhad rátnâ dâçúshe vấryâṇi ‖ 8 ‖ híraṇyapâṇiḥ savitấ vícarshaṇir ubhé dyấvâpṛithivî antár îyate | ápamîvâm bấdhate véti sűryam abhí kṛishṇéna rájasâ dyấm ṛiṇoti ‖ 9 ‖

34, 11 prá áyuḥ. nîḥ. 12 ráthena arvấñcam. — 35, 1 ihá ávase. 2 ráthena ấ. 3 parâ-vátaḥ ápa. 4 ấ asthât. 5 çyâvấḥ. daívyasya upá-sthe. 6 dvaú upá-sthâ. amṛítâ ádhi. tát. 7 kvà idấnîm. asya ấ. 8 ví akhyat. ấ agât. dyấvâpṛithivî *iti*. ápa ámîvâm.

Digitized by Google

hiraṇyahasto ásuraḥ sunîthâḥ sumṛiḷîkâḥ svávâñ yâtv arvâñ | apasédhan rakshásо yâtudhânân ásthâd devâḥ pratidoshâṃ gṛiṇânâḥ ‖ 10 ‖ yé te pánthâḥ savitaḥ pûrvyâso 'reṇávaḥ súkṛitâ antárikshe | tébhir no adyá pathíbhiḥ sugébhî rákshâ ca no ádhi ca brûhi deva ‖ 11 ‖ 7 ‖

Saptamo 'nuvâkaḥ.

36. Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Prá vo yahvám purûṇâṃ viçâṃ devayatîṅâm | agníṃ sûktébhir vácobhir îmahe yáṃ sîm íd anyá íḷate ‖ 1 ‖ jánâso agníṃ dadhire sahovṛídhaṃ havíshmanto vidhema te | sá tvâṃ no adyá sumánâ ihâvitâ bhávâ vâjeshu santya ‖ 2 ‖ prá tvâ dûtâṃ vṛiṇîmahe hótâraṃ viçvávedasaṃ | mahás te sató ví caranty arcáyo diví spṛiçanti bhânávaḥ ‖ 3 ‖ devâsas tvâ váruṇo mitró aryamâ sáṃ dûtám pratnám indhate | víçvaṃ só agne jayati tváyâ dhánaṃ yás te dadâça mártyaḥ ‖ 4 ‖ mandró hótâ gṛihápatir ágne dûtó viçâm asi | tvé víçvâ sáṃgatâni vratâ dhruvâ yâni devâ ákṛiṇvata ‖ 5 ‖ 8 ‖

tvé íd agne subháge yavishṭhya víçvam â hûyate havíḥ | sá tvám no adyá sumánâ utâparáṃ yákshi devân suvîryâ ‖ 6 ‖ táṃ ghem itthâ namasvína úpa svarâjam âsate | hótrâbhir agním mánushaḥ sám indhate titirvâṅso áti sridhaḥ ‖ 7 ‖ ghnánto vṛitrám ataran ródasî apá urú kshayâya cakrire | bhúvat kâṇve vṛíshâ dyumny âhutaḥ krándad áçvo gávishṭishu ‖ 8 ‖ sáṃ sîdasva mahân asi çócasva devavîtamaḥ | ví dhûmám agne arushám miyedhya sṛijá praçasta darçatám ‖ 9 ‖ yáṃ tvâ devâso mánave dadhúr ihá yáji-

---

35, 11 su-gébhiḥ ráksha. — 36, 1 anyé. 2 ihá avitâ bháva. 6 utá aparám. 7 gha îm. 8 ródasî *iti.* dyumnî.

Digitized by Google

shṭhaṃ havyavâhana | yáṃ kâṇvo médhyâtithir dhanaspṛítaṃ yáṃ vṛíshâ yám upastutáḥ || 10 || 9 ||

yám agním médhyâtithiḥ káṇva îdhé ṛitâd ádhi | tásya préso dîdiyus tám imâ ṛícas tám agníṃ vardhayâmasi || 11 || râyás pûrdhi svadhâvó 'sti hí té 'gne devéshv âpyam | tvâṃ vâjasya çrútyasya râjasi sá no mṛiḷa mahâṅ̃ asi || 12 || ûrdhvá û shú ṇa ûtáye tíshṭhâ devó ná savitâ | ûrdhvó vâjasya sánitâ yád añjíbhir vâghádbhir vihváyâmahe || 13 || ûrdhvó naḥ pâhy áṁhaso ní ketúnâ víçvaṃ sám atríṇaṃ daha | kṛidhî na ûrdhvâṅ̃ caráthâya jîváse vidâ devéshu no dúvaḥ || 14 || pâhí no agne rakshásaḥ pâhí dhûrtér árâvṇaḥ | pâhí ríshata utá vâ jighâṁsato bṛíhadbhâno yávishṭhya || 15 || 10 ||

ghanéva víshvag ví jahy árâvṇas tápurjambha yó asmadhrúk | yó mártyaḥ çiçîte áty aktúbhir mâ naḥ sá ripúr îçata || 16 || agnír vavne suvîryam agníḥ káṇvâya saúbhagam | agníḥ prâvan mitrótá médhyâtithim agníḥ sâtâ upastutám || 17 || agnínâ turváçaṃ yáduṃ parâváta ugrâdevaṃ havâmahe | agnír nayan návavâstvam bṛihádrathaṃ turvîtiṃ dásyave sáhaḥ || 18 || ní tvâm agne mánur dadhe jyótir jánâya çáçvate | dîdétha káṇva ṛitájâta ukshitó yáṃ namasyánti kṛishṭáyaḥ || 19 || tveshâso agnér ámavanto arcáyo bhîmâso ná prátîtaye | rakshasvínaḥ sádam íd yâtumâvato víçvaṃ sám atríṇaṃ daha || 20 || 11 ||

37. gâyatrî.

Kṛîḷáṃ vaḥ çárdho mârutam anarvâṇaṃ ratheçúbham | káṇvâ abhí prá gâyata || 1 || yé pṛishatîbhir ṛishṭíbhiḥ sâ-

---

36, 11 prá íshaḥ. 12 svadhâ-vaḥ ásti. te ágne. 13 ûṃ *iti* sú naḥ. tíshṭha. 14 kṛidhí. vidâḥ. 15 ríshataḥ. 16 ghanâ-iva. 17 prá âvat mitrâ utá. sâtaú. 18 ugrá-devam. nayat. 19 káṇve.

Digitized by Google

kám vāçîbhir añjíbhiḥ | ájâyanta svábhânavaḥ ‖ 2 ‖ ihéva çriṇva eshâṃ káçâ hásteshu yád vádân | ní yámañ citrám ṛiñjate ‖ 3 ‖ prá vaḥ çárdhâya ghṛíshvaye tveshádyumnâya çushmíṇe | devátṭam bráhma gâyata ‖ 4 ‖ prá çaṅsâ góshv ághnyaṃ krîḷáṃ yác chárdho mârutam | jámbhe rásasya vâvṛidhe ‖ 5 ‖ 12 ‖

kó vo várshishṭha ā́ naro diváç ca gmáç ca dhûtayaḥ | yát sîm ántaṃ ná dhûnuthá ‖ 6 ‖ ní vo yámâya mânusho dadhrá ugrā́ya manyáve | jíhîta párvato giríḥ ‖ 7 ‖ yéshâm ájmeshu pṛithivî́ jujurvāṅ̃ iva viçpátiḥ | bhiyā́ yámeshu réjate ‖ 8 ‖ sthirā́ṃ hí jā́nam eshâṃ váyo mâtúr níretave | yát sîm ánu dvitā́ çávaḥ ‖ 9 ‖ úd u tyé sûnávo gíraḥ kā́shṭhâ ájmeshv atnata | vâçrā́ abhijnú yā́tave ‖ 10 ‖ 13 ‖

tyáṃ cid ghâ dîrghám pṛithúm mihó nápâtam ámṛidhram | prá cyâvayanti yámabhiḥ ‖ 11 ‖ máruto yád dha vo bálaṃ jánāṅ̃ acucyavîtana | girî́ñr acucyavîtana ‖ 12 ‖ yád dha yā́nti marútaḥ sáṃ ha bruvaté 'dhvann ā́ | çriṇóti káç cid eshâm ‖ 13 ‖ prá yâta çî́bham âçúbhiḥ sánti káṇveshu vo dúvaḥ | tátro shú mâdayâdhvai ‖ 14 ‖ ásti hí shmâ mádâya vaḥ smási shmâ vayám eshâm | víçvaṃ cid āyur jî-váse ‖ 15 ‖ 14 ‖

38 gâyatrî.

Kád dha nûnáṃ kadhapriyaḥ pitā́ putráṃ ná hástayoḥ | dadhidhvé vṛiktabarhishaḥ ‖ 1 ‖ kvà nûnáṃ kád vo ártham gántâ divó ná pṛithivyā́ḥ | kvà vo gā́vo ná raṇyanti ‖ 2 ‖ kvà vaḥ sumnā́ návyâṅsi mārutaḥ kvà suvitā́ | kvò víçvâni saúbhagâ ‖ 3 ‖ yád yûyám pṛiçnimâtaro mártâsaḥ syātana |

37, 3 ihá-iva çriṇve. káçâḥ. 5 çaṅsa. yát çárdhaḥ. 7 dadhré. 9 nṛ̃h-etave. 11 gha. 12. 13 ha 13 bruvate ádhvan. 14 tátro *iti* sú. 15 sma. — 38, 1 ha. 2 gánta. 3 kvò *iti*.

Digitized by Google

stotā̃ vo amṛitaḥ syāt ‖ 4 ‖ mā̃ vo mṛigó ná yávase jaritā̃ bhûd ájoshyaḥ | pathā̃ yamásya gâd úpa ‖ 5 ‖ 15 ‖

mó shú ṇaḥ párâ-parâ nírṛitir durháṇâ vadhît | padîshṭá tṛíshṇayâ sahá ‖ 6 ‖ satyáṃ tveshā̃ ámavanto dhánvañ cid ā̃ rudríyâsaḥ | míhaṃ kṛiṇvanty avâtẵm ‖ 7 ‖ vâçréva vidyún mimāti vatsáṃ ná mātẵ sishakti | yád eshâṃ vṛishṭír ásarji ‖ 8 ‖ dívâ cit támaḥ kṛiṇvanti parjányenodavâhéna | yát pṛithivī́ṃ vyundánti ‖ 9 ‖ ádha svanā̃n marútâṃ víçvam ā̃ sádma pā̃rthivam | árejanta prá mā̃nushâḥ ‖ 10 ‖ 16 ‖

máruto vîḷupâṇíbhiç citrā̃ ródhasvatîr ánu | yâtém ákhidrayâmabhiḥ ‖ 11 ‖ sthirā̃ vaḥ santu neméyo ráthâ âçvâsa eshâm | súsaṃskṛitā̃ abhīçavaḥ ‖ 12 ‖ áchâ vadâ tánâ girā̃ jarā̃yai bráhmaṇas pátim | agním mitráṃ ná darçatám ‖ 13 ‖ mimîhí çlókam âsyè parjánya iva tatanaḥ | gā̃ya gâyatrám ukthyàm ‖ 14 ‖ vándasva mā̃rutaṃ gaṇáṃ tveshám panasyúm arkíṇaṃ | asmé vṛiddhā̃ asann ihá ‖ 15 ‖ 17 ‖

39. Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Prá yád itthā̃ parâvátaḥ çocír ná mā̃nam ásyatha | kásya krátvâ marutaḥ kásya várpasâ káṃ yâtha káṃ ha dhūtayaḥ ‖ 1 ‖ sthirā̃ vaḥ santv āyudhâ parâṇúde vī́ḷū utá pratishkábhe | yushmā̃kam astu távishī pánîyasî mā̃ mártyasya māyínaḥ ‖ 2 ‖ párâ ha yát sthiráṃ hathá náro vartáyathâ gurú | ví yâthana vanínaḥ pṛithivyā̃ vy āçâḥ párvatânâm ‖ 3 ‖ nahí vaḥ çátrur vividé ádhi dyávi ná bhūmyâṃ riçádasaḥ | yushmā̃kam astu távishī tánâ yujā̃ rúdrâso nū́ cid âdhṛíshe ‖ 4 ‖ prá vepayanti párvatân ví viñcanti vánaspátîn | pró ârata maruto durmádâ iva dévâsaḥ sárvayâ viçā̃ ‖ 5 ‖ 18 ‖

38, 6 mó *iti* sú naḥ. 8 vâçrā-iva vi-dyút. 9 parjányena uda-vâhéna. 10 svanā̃t. 11 citrā̃ḥ. yâtá îm. 12 sthirā̃ḥ. 13 ácha vada. — 39, 2 parâ-núde vī́ḷú. prati-skábhe. 3 vartáyatha. pṛithivyā̃ḥ ví. 4 nú. 5 pró *iti*.

Digitized by Google

úpo rátheshu pṛíshatîr ayugdhvam práshṭir vahati róhitaḥ | ấ vo yấmâya pṛithivî́ cid açrod ábîbhayanta mấnushâḥ || 6 || ấ vo makshû́ tánâya kấṃ rúdrâ ávo vṛiṇîmahe | gántâ nûnáṃ nó 'vasâ yáthâ puréttha kấṇvâya bíbhyúshe || 7 || yushméshito maruto mártyeshita ấ yó no ábhva íshate | ví táṃ yuyota çávasâ vy ójasâ ví yushmấkâbhir ûtíbhiḥ || 8 || ásâmi hí prayajyavaḥ kấṇvaṃ dadá pracetasaḥ | ásâmibhir maruta ấ na ûtíbhir gántâ vṛishtíṃ ná vidyútaḥ || 9 || ásâmy ójo bibhṛithâ sudânavó 'sâmi dhûtayaḥ çávaḥ | ṛishidvíshe marutaḥ parimanyáva íshuṃ ná sṛijata dvísham || 10 || 19 ||

40. Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Út tishṭha brahmaṇas pate devayántas tvémahe | úpa prá yantu marútaḥ sudấnava índra prâçû́r bhavâ sácâ || 1 || tvấm íd dhí sahasas putra mártya upabrûté dháne hité | suvî́ryam maruta ấ sváçvyaṃ dádhîta yó va âcaké || 2 || praítu bráhmaṇas pátiḥ prá devy ètu sûnṛ́tâ | áchâ vîrấṃ náryam pañktirâdhasaṃ devấ yajnáṃ nayantu naḥ || 3 || yó vâgháte dádâti sûnáraṃ vásu sá dhatte ákshiti çrávaḥ | tásmâ íḷâṃ suvî́râm ấ yajâmahe suprátûrtim anehásam || 4 || prá nûnám bráhmaṇas pátir mántraṃ vadaty ukthyàm | yásminn índro váruṇo mitró aryamấ devấ ókâṅsi cakriré || 5 || 20 ||

tám íd vócema vidátheshu çambhúvam mántraṃ devâ anehásam | imấṃ ca vấcam pratiháryathâ naro víçvéd vâmấ vo açnavat || 6 || kó devayántam açnavaj jánaṃ kó vṛiktá-

39. 6 úpo *iti*. 7 makshú. gánta. naḥ ávasâ. purâ itthấ. 8 ví. 9 gánta. 10 bibhṛitha su-dânavaḥ ásâmi. pari-manyáve. — 40. 1 tvâ imahe. bhava. 2 hí. 3 prá etu. devî́ etu. ácha. devâḥ. 4 tásmai. 6 prati-háryatha. víçvâ ít. 7 açnavat.

Digitized by Google

barhisham | prá-pra dâçvân pastyâbhir asthitântarvâvat kshâyaṃ dadhe || 7 || upa kshatrám pṛiñcîtâ hánti râjabhir bhayé cit sukshitíṃ dadhe | nâsya vartâ ná tarutâ mahâdhané nârbhe asti vajríṇaḥ || 8 || 21 ||

41. gâyatri.

Yáṃ rákshanti prácetaso váruṇo mitró aryamâ | nû cit sá dabhyate jánaḥ || 1 || yám bâhúteva píprati pânti mártyaṃ rishâḥ | árishṭaḥ sárva edhate || 2 || ví durgâ ví dvíshaḥ puró ghnánti râjâna eshâm | náyanti duritâ tiráḥ || 3 || sugáḥ pánthâ anṛikshará âdityâsa ṛitáṃ yaté | nâtrâvakhâdó asti vaḥ || 4 || yáṃ yajnáṃ náyathâ nara âdityâ ṛijúnâ pathâ | prá vaḥ sá dhîtáye naçat || 5 || 22 ||

sá rátnam mártyo vásu víçvaṃ tokám utá tmánâ | áchâ gachaty ástṛitaḥ || 6 || kathâ râdhâma sakhâyaḥ stómam mitrásyâryamṇáḥ | máhi psáro váruṇasya || 7 || mâ vo ghnántam mâ çápantam práti voce devayántam | sumnaír íd va â vivâse || 8 || catúraç cid dádamânâd bibhîyâd â nídhâtoḥ | ná duruktâya spṛihayet || 9 || 23 ||

42. gâyatri.

Sám pûshann ádhvanas tira vy áṅho vimuco napât | sákshvâ deva prá ṇas puráḥ || 1 || yó naḥ pûshann aghó vṛíko duḥçéva âdídeçati | ápa sma tvám pathó jahi || 2 || ápa tyám paripanthínam mushîvâṇaṃ huraçcítam | dûrám ádhi srutér aja || 3 || tvám tásya dvayâvíno 'ghâçaṅsasya kásya cit | padâbhí tishṭha tápushim || 4 || â tát te dasra mantumaḥ pûshann ávo vṛiṇîmahe | yéna pitṛîn ácodayaḥ || 5 || 24 ||

40, 7 asthita antaḥ-vâvat. 8 ná asya. ná árbhe. — 41, 1 nú. 2 bâhútâ-iva. 4 ná átra ava-khâdâḥ. 5 náyatha. 6 ácha. 7 mitrásya aryamṇáḥ. — 42, 1 ví. sákshva. naḥ. 4 padâ abhí.

Digitized by Google

ádhâ no viçvasaubhaga hiraṇyavâçîmattama | dhánâni sushâṇâ kṛidhi ‖ 6 ‖ áti naḥ saççáto naya sugẫ naḥ supáthâ kṛiṇu | pûshann ihá krátuṃ vidaḥ ‖ 7 ‖ abhí sûyávasaṃ naya ná navajvâró ádhvane | pû° ‖ 8 ‖ çagdhí pûrdhí prá yaṅsi ca çiçîhí prẫsy udáram | pû° ‖ 9 ‖ ná pûshâṇam methâmasi sûktaír abhí gṛiṇîmasi | vásûni dasmám îmahe ‖ 10 ‖ 25 ‖

43 gâyatrî. 9 anushṭubh.

Kád rudrẫya prácetase mîḷhúshṭamâya távyase | vocéma çáṃtamaṃ hṛidé ‖ 1 ‖ yáthâ no áditiḥ kárat páçve nṛíbhyo yáthâ gáve | yáthâ tokẫya rudríyam ‖ 2 ‖ yáthâ no mitró váruṇo yáthâ rudráç cíketati | yáthâ víçve sajóshasaḥ ‖ 3 ‖ gâthápatim medhápatiṃ rudráṃ jálâshabheshajam | tác chaṃyóḥ sumnám îmahe ‖ 4 ‖ yáḥ çukrá iva sûryo hiraṇyam iva rócate | çréshṭho devẫnâṃ vásuḥ ‖ 5 ‖ 26 ‖

çáṃ naḥ karaty árvate sugám meshẫya meshyè | nṛíbhyo nẫribhyo gáve ‖ 6 ‖ asmé soma çríyam ádhi ní dhehi çatásya nṛiṇẫm | máhi çrávas tuvinṛimṇám ‖ 7 ‖ mẫ naḥ somaparibẫdho mẫrâtayo juhuranta | ẫ na indo vẫje bhaja ‖ 8 ‖ yẫs te prajẫ amṛítasya párasmin dhẫmann ṛitásya | mûrdhẫ nẫbhâ soma vena âbhû̃shantîḥ soma vedaḥ ‖ 9 ‖ 27 ‖

Ashṭamo 'nuvâkaḥ.

44. Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ágne vívasvad ushásaç citráṃ rẫdho amartya | ẫ dâçúshe jâtavedo vahâ tvám adyẫ devẫ̀n usharbúdhaḥ ‖ 1 ‖ júshṭo hí dûtó ási havyavâhanó 'gne rathîr adhvarẫṇâm | sajûr açvíbhyâm ushásâ suvîryam asmé dhehi çrávo bṛihát

---

42, 6 ádha. su-sánâ. 8 su-yávasam. — 43, 4 tát çam-yóḥ. 8 somaparibẫdhaḥ mẫ árâtayaḥ. — 44, 1 vaha. adyẫ. 2 havya-vâhanaḥ ágne.

Digitized by Google

‖ 2 ‖ adyā́ dūtáṃ vṛiṇîmahe vásum agním purupriyám | dhûmáketum bhā́rijîkaṃ vyùshṭishu yajñā́nām adhvaraçríyam ‖ 3 ‖ çréshṭhaṃ yávishṭham átithiṃ svấhutaṃ júshṭaṃ jánâya dâçúshe | devā́ñ áchâ yā́tave jâtávedasam agním îḷe vyùshṭishu ‖ 4 ‖ stavishyā́mi tvā́m ahám víçvasyâmṛita bhojana | ágne trâtā́ram amṛítam miyedhya yájishṭhaṃ havyavâhana ‖ 5 ‖ 28 ‖

suçáṅso bodhi gṛiṇaté yavishṭhya mádhujihvaḥ svâhutaḥ | práskaṇvasya pratiránn āyur jîváse namasyā́ daívyaṃ jánam ‖ 6 ‖ hótāraṃ viçvávedasaṃ sám hí tvâ víça indháte | sá ā́ vaha puruhûta prácetasó 'gne devā́ñ ihá dravát ‖ 7 ‖ savitā́ram ushásam açvínâ bhágam agníṃ vyùshṭishu kshápaḥ | káṇvâsas tvâ sutásomâsa indhate havyavā́haṃ svadhvara ‖8‖ pátir hy àdhvarā́ṇâm ágne dûtó viçā́m ási | usharbúdha ā́ vaha sómapîtaye devā́ñ adyá svardṛíçaḥ ‖ 9 ‖ ágne pū́rvâ ánûshāso vibhâvaso dîdétha viçvádarçataḥ | ási grā́meshv avitā́ puróhitó 'si yajnéshu mā́nushaḥ ‖ 10 ‖ 29 ‖

ní tvâ yajnásya sā́dhanam ágne hótāram ṛitvíjam | manushvád deva dhîmahi prácetasaṃ jîrā́ṃ dûtám ámartyam ‖ 11 ‖ yád devā́nām mitramahaḥ puróhitó 'ntaro yā́si dūtyàm | síndhor iva prásvanitâsa ûrmáyo 'gnér bhrâjante arcáyaḥ ‖ 12 ‖ çrudhí çrutkarṇa váhnibhir devaír agne sayā́vabhiḥ | ā́ sîdantu barhíshi mitró aryamā́ prâtaryā́vāṇo adhvarám ‖ 13 ‖ çṛiṇvántu stómam marútaḥ sudā́navo 'gnijihvā́ ṛitâvṛídhaḥ | píbatu sómaṃ váruṇo dhṛitávrato 'çvíbhyām ushásâ sajūḥ ‖ 14 ‖ 30 ‖

45. anushṭubh.

Tvám agne vásūṉr ihá rudrā́ñ âdityā́ñ utá | yájâ sva-

44, 3 adyá. bhā́ḷ-ṛijîkam. 4 sú-áhutam. ácha. 5 °a amṛita. 6 namasyá. 7 prá-cetasaḥ ágne. 9 hí adhvarā́ṇām. 10 ánu ushásaḥ. puráḥ-hitaḥ ási. 12 puráḥ-hitaḥ ántaraḥ. — 45, 1 yája.

Digitized by Google

dhvarâṃ jánam mánujâtaṃ ghṛitaprúsham ‖ 1 ‖ çrushṭîvâno hí dâçúshe devâ agne vícetasaḥ | tân rohidaçva girvaṇas tráyastriṅçatam â vaha ‖ 2 ‖ priyamedhavád atriváj jâtavedo virûpavát | aṅgirasván mahivrata práskaṇvasya çrudhî hávam ‖ 3 ‖ máhikerava ûtáye priyámedhâ ahûshata | râjantam adhvarâṇâm agníṃ çukréṇa çocíshâ ‖ 4 ‖ ghṛitâhavana santyemâ û shú çrudhî gíraḥ | yâbhiḥ káṇvasya sûnávo hávanté 'vase tvâ ‖ 5 ‖ 31 ‖

tvâṃ citraçravastama hávante vikshú jantávaḥ | çocíshkeçam purupriyâgne havyâya vóḷhave ‖ 6 ‖ ní tvâ hótâram ṛitvíjaṃ dadhiré vasuvíttamam | çrútkarṇaṃ sapráthastamaṃ víprâ agne dívishṭishu ‖ 7 ‖ â tvâ víprâ acucyavuḥ sutásomâ abhí práyaḥ | bṛihád bhâ bíbhrato havír ágne mártâya dâçúshe ‖ 8 ‖ prâtaryâvṇaḥ sahaskṛita somapéyâya santya | ihâdyá daívyaṃ jánam barhír â sâdayâ vaso ‖ 9 ‖ arvâñcaṃ daívyaṃ jánam ágne yákshva sáhûtibhiḥ | ayáṃ sómaḥ sudânavas tám pâta tiróahnyam ‖ 10 ‖ 32 ‖

46. gâyatri.

Eshó ushâ ápûrvyâ vy ùchati priyâ diváḥ | stushé vâm açvinâ bṛihát ‖ 1 ‖ yâ dasrâ síndhumâtarâ manotárâ rayîṇâm | dhiyâ devâ vasuvídâ ‖ 2 ‖ vacyánte vâṃ kakuhâso jûrṇâyâm ádhi vishṭápi | yád vâṃ rátho víbhish pátât ‖ 3 ‖ havíshâ jâró apâṃ píparti pápurir narâ | pitâ kúṭasya carshaṇiḥ ‖ 4 ‖ ádâró vâm matînâṃ nâsatyâ matavacasâ | pâtáṃ sómasya dhṛishṇuyâ ‖ 5 ‖ 33 ‖

yâ naḥ pîparad açvinâ jyótishmatî támas tiráḥ | tâm asmé râsâthâm ísham ‖ 6 ‖ â no nâvâ matînâṃ yâtám pâ-

---

45, 3 atri-vát. aṅgirasvát. çrudhi. 5 ghṛíta-âhavana santya imâḥ ûṃ *iti* sú çrudhi. hávante ávase. 6 puru-priya ágne. 8 bhâḥ. 9 ihá adyá. sádaya. — 46, 1 eshó *iti*. ví uchati. 3 ví-bhiḥ.

Digitized by Google

rāya gántave | yuñjāthām açvinā rátham || 7 || aritraṃ vāṃ divás pṛithú tîrthé síndhûnāṃ ráthaḥ | dhiyā yuyujra índavaḥ || 8 || divás kaṇvâsa índavo vásu síndhûnām padé | svàṃ vavríṃ kúha dhitsathaḥ || 9 || ábhûd u bhā u aṅçáve hiraṇyam práti sūryaḥ | vy àkhyaj jihvāyāsitaḥ || 10 || 34 ||

ábhûd u pârám étave pánthā ṛitásya sâdhuyā | ádarçi ví srutír diváḥ || 11 || tát-tad íd açvínor ávo jaritā práti bhûshati | máde sómasya pípratoḥ || 12 || vâvasânā vivásvati sómasya pîtyā girā | manushvác chambhû ā gatam || 13 || yuvór ushā ánu çríyam párijmanor upācarat | ṛitā vanatho aktúbhiḥ || 14 || ubhā pibatam açvinobhā naḥ çárma yachatam | avidriyābhir ûtíbhiḥ || 15 || 35 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

47. Str. um Str. bṛihatî und satobṛihatî.

Ayáṃ vâm mádhumattamaḥ sutáḥ sóma ṛitâvṛidhâ | tám açvinā pibatam tiróahnyaṃ dhattám rátnāni dâçúshe || 1 || trivandhuréṇa trivṛítā supéçasā ráthenā yâtam açvinā | káṇvâso vâm bráhma kṛiṇvanty adhvaré téshāṃ sú çṛiṇutaṃ hávam || 2 || áçvinā mádhumattamam pâtám sómam ṛitâvṛidhā | áthâdyā dasrā vásu bíbhratā ráthe dâçvāṅsam úpa gachatam || 3 || trishadhasthé barhíshi viçvavedasā mádhvā yajnám mimikshatam | káṇvâso vāṃ sutásomā abhídyavo yuvāṃ havante açvinā || 4 || yābhiḥ káṇvam abhíshṭibhiḥ prāvatam yuvám açvinā | tābhiḥ shv àsmāṅ avataṃ çubhas patî pâtám sómam ṛitâvṛidhā || 5 || 1 ||

sudāse dasrā vásu bíbhratā ráthe pṛiksho vahatam açvinā | rayíṃ samudrād utá vā divás páry asmé dhattam

---

46, 8 yuyujre. 10 ví akhyat jihvāyā ásitaḥ. 13 manushvát çambhū *iti*. 14 upa-ācarat. 15 açvinā ubhā. — 47, 2 ráthena ā. 3 átha adyá. 4 tri-sadhasthé. 5 prá āvatam. sú asmān.

Digitized by Google

puruspṛíham ‖ 6 ‖ yán nâsatyâ parâváti yád vâ sthó ádhi turváçe | áto ráthena suvṛítâ na ấ gataṃ sâkáṃ sűryasya raçmíbhiḥ ‖ 7 ‖ arvấñcâ vâṃ sáptayo 'dhvaraçríyo váhantu sávanéd úpa | ísham pṛiñcántâ sukṛíte sudấnava ấ barhíḥ sîdataṃ narâ ‖ 8 ‖ téna nâsatyấ gataṃ ráthena sűryatvacâ | yéna çáçvad ûháthur dâçúshe vásu mádhvaḥ sómasya pîtáye ‖ 9 ‖ uktébhir arvấg ávase purûvásû arkaíç ca ní hvayâmahe | çáçvat káṇvânâṃ sádasi priyé hí kaṃ sómam papáthur açvinâ ‖ 10 ‖ 2 ‖

48. Str. um Str. bṛihatî und satobṛihatî.

Sahá vâména na usho vy ùchâ duhitar divaḥ | sahá dyumnéna bṛihatấ vibhâvari râyấ devi dấsvatî ‖ 1 ‖ áçvâvatîr gómatîr viçvasuvído bhűri cyavanta vástave | úd îraya práti mâ sùnṛítâ ushaç códa rấdho maghónâm ‖ 2 ‖ uvấsoshấ uchấc ca nú devî jîrấ ráthânâm | yé asyâ âcáraṇeshu dadhriré samudré ná çravasyávaḥ ‖ 3 ‖ úsho yé te prá yấmeshu yuñjáte máno dânấya sûráyaḥ | átrấha tát káṇva eshâṃ káṇvatamo nấma gṛiṇâti nṛiṇấm ‖ 4 ‖ ấ ghâ yósheva sûnáry ushấ yâti prabhuñjatî | jaráyantî vṛíjanam padvád îyata út pâtayati pakshíṇaḥ ‖ 5 ‖ 3 ‖

ví yấ sṛijáti sámanaṃ vy àrthínaḥ padáṃ ná vety ódatî | váyo nákish ṭe paptivấṅsa âsate vyùshṭau vâjinîvati ‖ 6 ‖ e[illegible]hấyukta paràvátaḥ sűryasyodáyanâd ádhi | çatáṃ ráthebhiḥ subhágoshấ iyáṃ ví yâty abhí mấnushân ‖ 7 ‖ víçvam asyâ nânâma cákshase jágaj jyótish kṛiṇoti sûnárî | ápa dvésho maghónî duhitấ divá ushấ uchad ápa sridhaḥ ‖ 8 ‖ úsha ấ bhâhi bhânúnâ candréṇa duhitar divaḥ | âvá-

47, 7 yát. 8 sávanâ ít. su-dấnave. 9 nâsatyâ ấ. 10 puruvásû *iti*. — 48, 1 ví ucha. 3 uvâsa ushâḥ uchất. 5 átra áha. 5 gha yóshâ-iva sûnárî ushâḥ. îyate. 6 ví arthínaḥ. nákiḥ te. 7 eshấ ayukta. sűryasya ut-áyanât. su-bhágâ ushâḥ. 8 asyâḥ nanâma. jágat.

Digitized by Google

hantî bhŭry asmábhyaṃ saúbhagaṃ vyuchántî dívishṭishu || 9 || víçvasya hí práṇanaṃ jîvanaṃ tvé ví yád uchási sûnari | sấ no ráthena bṛihatấ vibhâvari çrudhí citrâmaghe hávam || 10 || 4 ||

úsho vấjaṃ hí váṅsva yáç citró mā́nushe jáne | téná vaha sukṛíto adhvarā́ñ úpa yé tvâ gṛiṇánti váhnayaḥ || 11 || víçvân devā́ñ ấ vaha sómapîtaye 'ntárikshâd ushas tvám | sā́smā́su dhâ gómad áçvâvad ukthyàm úsho vấjaṃ suvî́ryam || 12 || yásyâ rúçanto arcáyaḥ práti bhadrā́ ádṛikshata | sấ no rayíṃ viçvávâraṃ supéçasam ushấ dadâtu súgmyam || 13 || yé cid dhí tvā́m ṛíshayaḥ pū́rva ûtáye juhûré 'vase mahi | sấ naḥ stómāñ abhí gṛiṇîhi rā́dhasóshaḥ çukréṇa çocíshâ || 14 || úsho yád adyá bhânúnâ ví dvā́râv ṛiṇávo diváḥ | prá no yachatâd avṛikám pṛithú chardíḥ prá devi gómatîr íshaḥ || 15 || sáṃ no râyấ bṛihatấ viçvápeçasâ mimikshvā́ sám íḷâbhir ấ | sáṃ dyumnéna viçvatúrosho mahi sáṃ vấjair vâjinîvati || 16 || 5 ||

49. anushṭubh.

Úsho bhadrébhir ấ gahi diváç cid rocanā́d ádhi | váhantv aruṇápsava úpa tvâ somíno gṛihám || 1 || supéçasaṃ sukháṃ ráthaṃ yám adhyásthâ ushas tvám | téná suçrávasaṃ jánam prā́vâdyá duhitar divaḥ || 2 || váyaç cit te patatríṇo dvipác cátushpad arjuni | úshaḥ prā́rann ṛ[illegible]ṇ́r ánu divó 'ntebhyas pári || 3 || vyuchántî hí raçmíbhir víçvam âbhā́si rocanám | tā́ṃ tvā́m ushar vasûyávo gîrbhíḥ káṇvâ ahûshata || 4 || 6 ||

48, 10 citra-maghe. 11 téna ấ. 12 sấ asmā́su dhâḥ. 13 yásyâḥ. ushā́ḥ. 14 hí. pū́rve. juhûré ávase. rā́dhasâ úshaḥ. 16 mimikshvá. viçva-túrâ ushaḥ. — 49, 1 aruṇá-psavaḥ. 2 téna. prá ava adyá. 3 dvi-pát. prá âran. ántebhyaḥ.

Digitized by Google

50. gâyatrî. 10—13 anushṭubh.

Úd u tyáṃ jâtávedasaṃ deváṃ vahanti ketávaḥ | dṛiçé víçvâya sûryam || 1 || ápa tyé tâyávo yathâ nákshatrâ yanty aktúbhiḥ | sûrâya viçvácakshase || 2 || ádṛiçram asya ketávo ví raçmáyo jánâñ ánu | bhrâjanto agnáyo yathâ || 3 || taráṇir viçvádarçato jyotishkṛíd asi sûrya | víçvam â bhâsi rocanám || 4 || pratyáñ ḍevânâṃ víçaḥ pratyáñn úd eshi mânushân | pratyáñ víçvaṃ svàr dṛiçé || 5 || 7 ||

yénâ pâvaka cákshasâ bhuraṇyántaṃ jánâñ ánu | tváṃ varuṇa páçyasi || 6 || ví dyâm eshi rájas pṛithv áhâ mímâno aktúbhiḥ | páçyañ jánmâni sûrya || 7 || saptá tvâ haríto ráthe váhanti deva sûrya | çocíshkeçaṃ vicakshaṇa || 8 || áyukta saptá çundhyúvaḥ sûro ráthasya naptyàḥ | tâbhir yâti sváyuktibhiḥ || 9 || úd vayáṃ támasas pári jyótish páçyanta úttaram | devám devatrâ sûryam áganma jyótir uttamám || 10 || udyánn adyá mitramaha âróhann úttarâṃ dívam | hṛidrogám máma sûrya harimâṇaṃ ca nâçaya || 11 || çúkeshu me harimâṇaṃ ropaṇâkâsu dadhmasi | átho hâridravéshu me harimâṇaṃ ní dadhmasi || 12 || úd agâd ayám âdityó víçvena sáhasâ sahá | dvishántam máhyaṃ randháyan mó ahám dvisháté radham || 13 || 8 ||

Navamo 'nuvâkaḥ.

51. jagatî. 14. 15 trishṭubh.

Abhí tyám meshám puruhûtám ṛigmíyam índraṃ gîrbhír madatâ vásvo arṇavám | yásya dyâvo ná vicáranti mânushâ bhujé máṅhishṭham abhí vípram arcata || 1 || abhîm avanvant svabhishṭím ûtáyo 'ntarikshaprâṃ távishîbhir âvṛitam | índraṃ dákshâsa ṛibhávo madacyútaṃ çatákratum

50, 6 yéna. 7 pṛithú. 12 átho *iti*. 13 mó *iti*. — 51, 1 madata. 2 abhí im.

Digitized by Google

jávanî sûnṛítâruhat || 2 || tvám gotrám áṅgirobhyo 'vṛiṇor ápotâtraye çatádureshu gâtuvít | saséna cid vimadâyâvaho vásv âjâv ádriṃ vâvasânásya nartáyan || 3 || tvám apâm apidhânâvṛiṇor ápâdhârayaḥ párvate dânumad vásu | vṛitráṃ yád indra çávasâvadhîr áhim âd ít sûryaṃ divy árohayo dṛiçé || 4 || tvám mâyâbhir ápa mâyíno 'dhamaḥ svadhâbhir yé ádhi çúptâv ájuhvata | tvám pípror nṛimaṇaḥ prárujaḥ púraḥ prá ṛijíçvânam dasyuhátyeshv âvitha || 5 || 9 ||

tvám kútsaṃ çushṇahátyeshv âvithârandhayo 'tithigvâya çámbaram | mahántaṃ cid arbudám ní kramîḥ padâ sanâd evá dasyuhatyâya jajnishe || 6 || tvé víçvâ távishî sadhryàg ghitâ táva rádhaḥ somapîthâya harshate | táva vájraç cikite bâhvór hitó vṛiçcâ çátror áva víçvâni vṛíshṇyâ || 7 || ví jânîhy áryân yé ca dásyavo barhíshmate randhayâ çásad avratân | çâkî bhava yájamânasya coditâ víçvét tâ te sadhamâdeshu câkana || 8 || ánuvratâya randháyann ápavratân âbhûbhir índraḥ çnathâyann ánâbhuvaḥ | vṛiddhásya cid várdhato dyâm ínakshataḥ stávâno vamró ví jaghâna saṃdíhaḥ || 9 || tákshad yát ta uçánâ sáhasâ sáho ví ródasî majmánâ bâdhate çávaḥ | â tvâ vâtasya nṛimaṇo manoyúja â pûryamâṇam avahann abhí çrávaḥ || 10 || 10 ||

mándishṭa yád uçáne kávyé sacâ índro vaṅkû vaṅkutárâdhi tishṭhati | ugró yayíṃ nír apáḥ srótasâsṛijad ví çúshṇasya dṛiṅhitâ airayat púraḥ || 11 || â smâ ráthaṃ vṛishapâṇeshu tishṭhasi çâryâtásya prábhṛitâ yéshu mándase | índra yáthâ sutásomeshu câkáno 'narvâṇaṃ çlókam â rohase diví || 12 || ádadâ árbhâm mahaté vacasyáve kakshî-

---

51, 2 sûnṛítâ â aruhat. 3 ápa utá átraye. vi-madâya avahaḥ. 4 api -dhânâ avṛiṇoḥ ápa ádhârayaḥ. çávasâ ávadhîḥ. diví â rohayaḥ. 5 prá arujaḥ. prá. 6 âvitha árandhayaḥ. 7 hitâ. vṛiçcá. 8 randhaya. víçvâ ít. 10 te. 11 sacâ. vaṅkû *iti* vaṅku-târâ ádhi. srótasâ asṛijat. 12 sma. prá-bhṛitâḥ.

Digitized by Google

vate vṛicayâṁ indra sunvaté | ménâbhavo vṛishaṇaçvásya sukrato víçvét tâ te sávaneshu pravâcyâ || 13 || índro açrâyi sudhyò nireké pajréshu stómo dúryo ná yṻpaḥ | açvayúr gavyṻ rathayúr vasûyúr índra íd râyáḥ kshayati prayantâ || 14 || idáṁ námo vṛishabhâya svarâje satyáçushmâya tavése 'vâci | asmínn indra vṛijáne sárvavîrâḥ smát sûríbhis táva çármant syâma || 15 || 11 ||

52. jagatî. 13. 15 trishṭubh.

Tyáṁ sú meshám mahayâ svarvídaṁ çatáṁ yásya subhvàḥ sâkám îrate | átyaṁ ná vâjaṁ havanasyádaṁ rátham éndraṁ vavṛityâm ávase suvṛiktíbhiḥ || 1 || sá párvato ná dharúṇeshv ácyutaḥ sahásramûtis távishîshu vâvṛidhe | índro yád vṛitrám ávadhîn nadîvṛítam ubjánn árṇâṅsi járhṛishâṇo ándhasâ || 2 || sá hí dvaró dvarishu vavrá ûdhani candrábudhno mádavṛiddho manîshíbhiḥ | índraṁ tám ahve svapasyáyâ dhiyâ máṅhishṭharâtiṁ sá hí páprir ándhasaḥ || 3 || â yám pṛiṇánti diví sádmabarhishaḥ samudráṁ ná subhvàḥ svâ abhíshṭayaḥ | táṁ vṛitrahátye ánu tasthur ûtáyaḥ çúshmâ índram avâtâ áhrutapsavaḥ || 4 || abhí sávṛishṭim máde asya yúdhyato raghvîr iva pravaṇé sasrur ûtáyaḥ | índro yád vajrî dhṛishámâṇo ándhasâ bhinád valásya paridhîṁr iva tritáḥ || 5 || 12 ||

párîṁ ghṛiṇâ carati titvishé çávo 'pó vṛitvî rájaso budhnám âçayat | vṛitrásya yát pravaṇé durgṛíbhiçvano nijaghántha hánvor indra tanyatúm || 6 || hradáṁ ná hí tvâ nyṛishánty ûrmáyo bráhmâṇîndra táva yâni várdhanâ | tváshṭâ cit te yújyaṁ vâvṛidhe çávas tatáksha vájram abhíbhûtyo-

51, 13 ménâ abhavaḥ. víçvâ ít. 14 gavyúḥ. — 52, 1 mahaya. â índram. 2 sahásram-ûtiḥ. ávadhît. 6 pári îm. â açayat. 7 niṛishánti. bráhmâṇi indra.

Digitized by Google

jasam || 7 || jaghanvāñ u háribhiḥ sambhṛitakratav índra vṛitrám mánushe gâtuyánn apáḥ | áyachathâ bâhvór vájram âyasám ádhârayo divy á sūryaṃ dṛiçé || 8 || bṛihát sváçcandram ámavad yád ukthyàm ákriṇvata bhiyásâ róhaṇaṃ diváḥ | yán mānushapradhanâ índram ûtáyaḥ svàr ṇṛishāco marútó 'madann ánu || 9 || dyaúç cid asyāmavāñ áheḥ svanād áyoyavîd bhiyásâ vájra indra te | vṛitrásya yád badbadhânásya rodasî máde sutásya çávasābhinac chíraḥ || 10 || 13 ||

yád ín nv ìndra pṛithivī dáçabhujir áhâni víçvâ tatánanta kṛishṭáyaḥ | átrâha te maghavan víçrutaṃ sáho dyāṃ ánu çávasâ barháṇâ bhuvat || 11 || tvám asyá pâré rájaso vyòmanaḥ svábhûtyojâ ávase dhṛishanmanaḥ | cakṛishé bhūmim pratimānam ójaso 'páḥ svàḥ paribhūr eshy á dívam || 12 || tvám bhuvaḥ pratimānam pṛithivyā ṛishvávîrasya bṛihatáḥ pátir bhûḥ | víçvam āprâ antárikṣham mahitvā satyám addhā nákir anyás tvāvân || 13 || ná yásya dyāvâpṛithivī ánu vyáco ná síndhavo rájaso ántam ânaçúḥ | nótá svávṛishṭim máde asya yúdhyata éko anyác cakṛishe víçvam ânushák || 14 || ārcann átra marútaḥ sásminn âjaú víçve devāso amadann ánu tvâ | vṛitrásya yád bhṛishṭimátâ vadhéna ní tvám indra práty ânāṃ jaghántha || 15 || 14 ||

53. jagatī. 10. 11 triṣṭubh.

Ny û shú vācam prá mahé bharâmahe gíra índrâya sádane vivásvataḥ | nū́ cid dhí rátnaṃ sasatām ivāvidan ná duḥshṭutír draviṇodéshu çasyate || 1 || duró áçvasya durá in-

---

52, 8 sambhṛitakrato *iti*. áyachathāḥ. diví. 9 svá-candram. yát. ṛi-sácaḥ marútaḥ ámadan. 10 asya áma-vân. çávasâ ábhinat çíraḥ. 11 ít nú indra. átra áha. 12 dhṛishat-manaḥ. 13 á aprāḥ. 14 dyā-vāpṛithivī *iti*. ná utá. anyát. — 53, 1 ní ûṃ *iti* sú. nú. hí. iva ávidat.

Digitized by Google

dra gór asi duró yávasya vásuna inás pátiḥ | çikshânaráḥ pradívo ákâmakarçanaḥ sákhâ sákhibhyas tám idáṃ gṛiṇîmasi || 2 || çácîva indra purukṛid dyumattama távéd idám abhítaç cekite vásu | átaḥ saṃgṛibhyâbhibhûta ấ bhara mấ tvâyató jaritúḥ kấmam ûnayîḥ || 3 || ebhír dyúbhiḥ sumánâ ebhír índubhir nirundhânó ámatiṃ góbhir açvínâ | índreṇa dásyuṃ duráyanta índubhir yutádveshasaḥ sám ishấ rabhemahi || 4 || sám indra râyấ sám ishấ rabhemahi sáṃ vấjebhiḥ puruçcandraír abhídyubhiḥ | sáṃ devyấ prámatyâ vîráçushmayâ góagrayấçvâvatyâ rabhemahi || 5 || 15 ||

té tvâ mádâ amadan tấni vṛíshṇyâ té sómâso vṛitrahátyeshu satpate | yát kâráve dáça vṛitrấṇy apratí barhíshmate ní sahasrấṇi barháyaḥ || 6 || yudhấ yúdham úpa ghéd eshi dhṛishṇuyấ purấ púraṃ sám idáṃ hansy ójasâ | námyâ yád indra sákhyâ paráváti nibarháyo námuciṃ nấma mâyínam || 7 || tváṃ kárañjam utá parṇáyaṃ vadhîs téjishṭhayâtithigvásya vartanî | tváṃ çatấ váñgṛidasyâbhinat púro 'nânudâḥ párishûtâ ṛijíçvanâ || 8 || tvám etấñ janarấjno dvír dáçâbandhúnâ suçrávasopajagmúshaḥ | shashṭíṃ sahásrâ navatíṃ náva çrutó ní cakréṇa ráthyâ dushpádâvṛiṇak || 9 || tvám âvitha suçrávasaṃ távotíbhis táva trấmabhir indra tûrvayâṇam | tvám asmai kútsam atithigvám âyúm mahé rấjne yûne arandhanâyaḥ || 10 || yá udṛícîndra devágopâḥ sákhâyas te çivátamâ ásâma | tváṃ stoshâma tváyâ suvîrâ drấghîya âyuḥ prataráṃ dádhânâḥ || 11 || 16 ||

54. jagatî. 6. 8. 9. 11 trishṭubh

Mấ no asmín maghavan pṛitsv áṅhasi nahí te ántaḥ

53, 8 táva ít. sam-gṛíbhya abhi-bhûte. 5 puru-candraíḥ. gó-agrayâ áçva-vatyâ. 7 gha ít. 8 téjishṭhayâ atithi-gvásya. váñgṛidasya abhinat. ananu-dâḥ pári-sûtâḥ. 9 dáça abandhúnâ su-çrávasâ upa-jagmúshaḥ. duḥ-pádâ avṛiṇak. 10 táva ûtí-bhiḥ. 11 yé ut-ṛíci indra. su-vîrâḥ. — 54, 1 pṛitsú.

Digitized by Google

çávasaḥ parîṇáçe | ákrandayo nadyò róruvad vánâ kathâ
ná kshoṇîr bhiyásâ sám ârata ‖ 1 ‖ árcâ çakráya çâkíne çá-
cîvate çriṇvántam índram maháyann abhí shṭuhi | yó dhri-
shṇúnâ çávasâ ródasî ubhé vṛíshâ vṛishatvâ vṛishabhó ny-
ṛiñjáte ‖ 2 ‖ árcâ divé bṛihaté çûshyàṃ vácaḥ svákshatraṃ
yásya dhṛishaté dhṛishán mánaḥ | bṛihácchravâ ásuro barháṇâ
kṛitáḥ puró háribhyâṃ vṛishabhó rátho hí shâḥ ‖ 3 ‖
tvám divó bṛihatáḥ sánu kopayó 'va tmánâ dhṛishatâ çám-
baraṃ bhinat | yán mâyíno vrandíno mandínâ dhṛishác chi-
tâṃ gábhastim açánim pṛitanyási ‖ 4 ‖ ní yád vṛiṇákshi
çvasanásya mûrdháni çúshṇasya cid vrandíno róruvad vánâ |
prâcîṇena mánasâ barháṇâvatâ yád adyâ cit kṛiṇávaḥ kás
tvâ pári ‖ 5 ‖ 17 ‖

tvám âvitha náryaṃ turváçaṃ yáduṃ tvám turvîtíṃ
vayyàṃ çatakrato | tvám ráthaṃ étaçaṃ kṛítvye dháne tvám
púro navatíṃ dambhayo náva ‖ 6 ‖ sá ghâ râjâ sátpatiḥ çûçuvaj
jáno râtáhavyaḥ práti yáḥ çâsam ínvati | ukthâ vâ yó abhi-
gṛiṇâti râdhasâ dânur asmâ úparâ pinvate diváḥ ‖ 7 ‖ ásamaṃ
kshátram ásamâ manîshâ prá somapâ ápasâ santu néme |
yé ta indra dadúsho vardháyanti máhi kshatráṃ stháviraṃ
vṛíshṇyaṃ ca ‖ 8 ‖ túbhyéd eté bahulâ ádridugdhâç camû-
shádaç camasâ indrapânâḥ | vy àçnuhi tarpáyâ kâmam eshâm
áthâ máno vasudéyâya kṛishva ‖ 9 ‖ apâṃ atishṭhad dha-
rúṇahvaraṃ támo 'ntár vṛitrásya jaṭháreshu párvataḥ | abhîm
índro nadyò vavríṇâ hitâ víçvâ anushṭhâḥ pravaṇéshu
jighnate ‖ 10 ‖ sá çévṛidham ádhi dhâ dyumnám asmé máhi
kshatráṃ janânâṃ indra távyam | rákshâ ca no maghónaḥ
pâhí sûrîn râyé ca naḥ svapatyâ ishé dhâḥ ‖ 11 ‖ 18 ‖

54, 1 pari-náçe. 2 árca. stuhi. ródasî ubhé *iti*. ni-ṛiñjáte. 3 árca. dhṛishát. bṛihát-çravâḥ. sáḥ. 4 kopayaḥ áva. yát. dhṛishát çitám. 5 adyá. 7 gha çûçuvat. asmai. 8 te. 9 túbhya ít. ví açnuhi tarpáya. átha. 10 abhí ím. hitâḥ. anu-sthâḥ. 11 dhâḥ. ráksha. su-apatyaí.

Digitized by Google

55. jagatī.

Diváç cid asya varimā ví papratha índraṃ ná mahnā́ pṛithivī́ caná práti | bhīmás túvishmāñ carshaṇíbhya átapāḥ çíçīte vájraṃ téjase ná vā́ńsagaḥ || 1 || só arṇavó ná nadyàḥ samudríyaḥ práti gṛibhṇāti víçritā́ várīmabhiḥ | índraḥ sómasya pītáye vṛishâyate sanāt́ sá yudhmá ójasā́ panasyate || 2 || tvā́ṃ tám indra párvataṃ ná bhójase mahó nṛimṇásya dhármaṇām irajyasi | prá vīryèṇa devátāti cekite víçvasmā ugráḥ kármaṇe puróhitaḥ || 3 || sá íd váne namasyúbhir vacasyate cā́ru jáneshu prabruvāṇá indriyám | vṛíshā chándur bhavati haryató vṛíshā kshémeṇa dhénām maghávā yád ínvati || 4 || sá ín mahā́ni samithā́ni majmánā kṛiṇóti yudhmá ójasā jánebhyaḥ | ádhā caná çrád dadhati tvíshīmata índrāya vájraṃ nighánighnate vadhám || 5 || 19 ||

sá hí çravasyúḥ sádanāni kṛitrímā kshmayā́ vṛidhānā́ ójasā vināçáyan | jyótīńshi kṛiṇvánn avṛikā́ṇi yájyavé 'va sukrátuḥ sártavā́ apáḥ sṛijat || 6 || dānā́ya mánaḥ somapāvann astu te 'rvā́ñcā hárī vandanaçrúd ā́ kṛidhi | yámishṭhāsaḥ sā́rathayo yá indra te ná tvā kétā ā́ dabhnuvanti bhū́rṇayaḥ || 7 || áprakshitaṃ vásu bibharshi hástayor áshāḷhaṃ sáhas tanvì çrutó dadhe | ā́vṛitāso 'vatā́so ná kartṛíbhis tanū́shu te krátava indra bhū́rayaḥ || 8 || 20 ||

56 jagatī.

Eshá prá pū́rvīr áva tásya camríshó 'tyo ná yóshām úd ayaṅsta bhurváṇiḥ | dáksham mahé pā́yayate hiraṇyáyaṃ rátham ā́vṛityā hā́riyogam ṛíbhvasam || 1 || táṃ gū́rtāyo nemanníshaḥ párīṇasaḥ samudrā́m ná saṃcáraṇe sanishyávaḥ |

55, 1 paprathe. 2 ví-çritāḥ. 3 devátā áti. víçvasmai. 5 sáḥ ít. ádha. tvíshi-mate. 6 yájyave áva. sártavaí. 7 yé. — 56, 1 camríshaḥ átyaḥ. ā-vṛítya. 2 neman-íshaḥ.

Digitized by Google

pátiṃ dákshasya vidáthasya nú sáho giríṃ ná venâ ádhi roha téjasâ || 2 || sá turváṇir mahấñ areṇú paúṃsye girér bhrishṭír ná bhrâjate tujấ çávaḥ | yéna çúshṇam mâyínam âyasó máde dudhrá âbhúshu râmáyan ní dấmani || 3 || devî́ yádi távishî tvấvṛidhotáya índraṃ síshakty ushásaṃ ná sûryaḥ | yó dhrishṇúnâ çávasâ bấdhate táma íyarti reṇúm bṛihád arharishváṇiḥ || 4 || ví yát tiró dharúṇam ácyutaṃ rájo 'tishṭhipo divá âtâsu barháṇâ | svàrmîḷhe yán máda indra hárshyấhan vṛitráṃ nír apấṃ aubjo arṇavám || 5 || tváṃ divó dharúṇaṃ dhisha ójasâ pṛithivyấ indra sádaneshu mấhinaḥ | tváṃ sutásya máde ariṇâ apó ví vṛitrásya samáyâ pâshyârujaḥ || 6 || 21 ||

57. jagatî.

Prá máṁhishṭhâya bṛihaté bṛihádraye satyáçushmâya taváse matím bhare | apấṃ iva pravaṇé yásya durdháraṃ rấdho viçvấyu çávase ápâvṛitam || 1 || ádha te víçvam ánu hâsad ishṭáya ấpo nimnéva sávanâ havíshmataḥ | yát párvate ná samáçita haryatá índrasya vájraḥ çnáthitâ hiraṇyáyaḥ || 2 || asmaí bhîmấya námasâ sám adhvará úsho ná çubhra ấ bharâ páṇîyase | yásya dhấma çrávase nấmendriyáṃ jyótir ákâri haríto nấyase || 3 || imé ta indra té vayám purushṭuta yé tvârábhya cárâmasi prabhûvaso | nahí tvád anyó girvaṇo gíraḥ sághat kshoṇîr iva práti no harya tád vácaḥ || 4 || bhûri ta indra vîryàṃ táva smasy asyá stotúr maghavan kấmam ấ pṛiṇa | ánu te dyaúr bṛihatî́ vîryàm mama iyáṃ ca te pṛithivî́ nema ójase || 5 || tváṃ tám indra

---

56, 2 nú. 3 ramáyat. 4 tvấ-vṛidhâ ûtáye. arhari-sváṇiḥ. 5 rájaḥ átishṭhipaḥ. yát máde indra hárshyâ áhan. 6 dhishe. páshyâ arujaḥ. — 57, 1 ápa-vṛitam. 2 ishṭáye. nimnâ-iva. 3 adhvaré. çubhre. bhara. nấma indriyám. ná áyase. 4 te. tvâ â-rábhya. 5 mame. neme.

Digitized by Google

párvatam mahắm urúṃ vájreṇa vajrin parvaçáç cakartitha | ávâsṛijo nívṛitâḥ sártavắ apáḥ satrắ víçvaṃ dadhishe kévalaṃ sáhaḥ || 6 || 22 ||

Daçamo 'nuvâkaḥ.

58. jagati. 6—9 trishṭubh.

Nú cit sahojắ amṛíto ní tundate hótâ yád dûtó ábhavad vivásvataḥ | ví sắdhishṭhebhiḥ pathíbhî rájo mama ắ devátâtâ havíshâ vivâsati || 1 || ắ svám ádma yuvámâno ajáras ṭṛishv àvishyánn ataséshu tishṭhati | átyo ná pṛishṭhám prushitásya rocate divó ná sắnu stanáyann acikradat || 2 || kṛâṇắ rudrébhir vásubhiḥ puróhito hótâ níshatto rayishắḷ ámartyaḥ | rátho ná vikshv ṛiñjasânâ âyúshu vy ânushág vắryâ devá ṛiṇvati || 3 || ví vắtajûto ataséshu tishṭhate vṛithâ juhúbhiḥ sṛíṇyâ tuvishváṇiḥ | ṭṛishú yád agne vaníno vṛishâyáse kṛishṇắṃ ta éma rúçadûrme ajara || 4 || tápurjambho vána ắ vắtacodito yûthé ná sâhvắñ áva vâti vâṅsagaḥ | abhivrájann ákshitam pắjasâ rájaḥ sthâtúç caratham bhayate patatríṇaḥ || 5 || 23 ||

dadhúsh ṭvâ bhṛígavo mắnusheshv ắ rayíṃ ná cắruṃ suhávaṃ jánebhyaḥ | hótâram agne átithiṃ váreṇyaṃ mitráṃ ná çévaṃ divyắya jánmane || 6 || hótâraṃ saptá juhvò yájishṭhaṃ yáṃ vâgháto vṛiṇáte adhvaréshu | agníṃ víçveshâm aratíṃ vásûnâṃ saparyắmi práyasâ yắmi rátnam || 7 || áchidrâ sûno sahaso no adyá stoṭṛíbhyo mitramahaḥ çárma yacha | ágne gṛiṇántam áṅhasa urushyórjo napât pûrbhír áyasîbhiḥ || 8 || bhávâ várûtham gṛiṇaté vibhávo bhávâ ma-

57, 6 áva asṛijaḥ. sártavaí. — 58, 1 nú. pathí-bhiḥ. mame. 2 ṭṛishú ayishyán. 3 vikshú ṛiñjasânáḥ. ví ânushák. 4 tuvi-sváṇiḥ. te. 5 váne. 6 dadhúḥ ṭvâ. 8 urushya ûrjaḥ. 9 bháva.

Digitized by Google

ghavan maghávadbhyaḥ çárma | urushyāgne áṅhaso gṛiṇántam prātár makshū dhiyāvasur jagamyāt || 9 || 24 ||

59. trishṭubh.

Vayā íd agne agnáyas te anyé tvé víçve amṛítā mādayante | vaiçvānara nābhir asi kshitīnāṃ sthūṇeva jánāñ upamíd yayantha || 1 || mūrdhā divó nābhir agníḥ pṛithivyā áthābhavad aratī ródasyoḥ | táṃ tvā devāso 'janayanta devāṃ vaiçvānara jyótir íd āryāya || 2 || ā sūrye ná raçmáyo dhruvāso vaiçvānaré dadhire 'gnā vásūni | yā párvateshv óshadhīshv apsú yā mānusheshv ási tásya rājā || 3 || bṛihatī iva sūnáve ródasī gíro hótā manushyò ná dákshaḥ | svàrvate satyáçushmāya pūrvīr vaiçvānarāya nṛítamāya yahvīḥ || 4 || diváç cit te bṛiható jātavedo vaiçvānara prá ririce mahitvám | rājā kṛishṭīnām asi mānushīṇāṃ yudhā devébhyo várivaç cakartha || 5 || prá nū mahitvám vṛishabhásya vocaṃ yám pūrávo vṛitraháṇaṃ sácante | vaiçvānaró dásyum agnír jaghanvāñ ádhūnot kāshṭhā áva çámbaram bhet || 6 || vaiçvānaró mahimnā viçvákṛishṭir bharádvājeshu yajató vibhāvā | çātavaneyé çatínībhir agníḥ puruṇīthé jarate sūnṛítāvān || 7 || 25 ||

60. trishṭubh.

Váhniṃ yaçásaṃ vidáthasya ketúṃ suprāvyàṃ dūtáṃ sadyóartham | dvijánmānaṃ rayím iva praçastáṃ rātím bharad bhṛígave mātaríçvā || 1 || asyá çāsur ubháyāsaḥ sacante haviṣhmanta uçíjo yé ca mártāḥ | diváç cit pūrvo ny àsādi hótāpṛíchyo viçpátir vikshú vedhāḥ || 2 || táṃ

58, 9 urushyá agne. makshú dhiyā-vasuḥ. — 59, 1 amṛítāḥ. sthūṇā -iva. 2 átha abhavat aratīḥ. 4 bṛihatī iveti. 6 nú. 7 çātavaneyé. — 60, 2 ní asādi hótā ā-pṛíchyaḥ.

Digitized by Google

návyasî hṛidá ấ jấyamânam asmát sukîrtír mádhujihvam açyâḥ | yám ṛitvíjo vṛijáne mấnushâsaḥ práyasvanta âyávo jîjananta ‖ 3 ‖ uçík pâvakó vásur mấnusheshu váreṇyo hótâdhâyi vikshú | dámûnâ gṛihápatir dáma ấñ agnír bhuvad rayipátî rayîṇấm ‖ 4 ‖ tám tvâ vayám pátim agne rayîṇấm prá çaṁsâmo matíbhir gótamâsaḥ | âçúṃ ná vâjambharám marjáyantaḥ prâtár makshŭ dhiyấvasur jagamyât ‖ 5 ‖ 26 ‖

61. trishṭubh.

Asmấ íd u prá taváse turấya práyo ná harmi stómam mấhinâya | ṛícîshamâyấdhrigava óham índrâya bráhmâṇi râtátamâ ‖ 1 ‖ asmấ íd u práya iva prá yaṁsi bhárâmy âṅgûshám bấdhe suvṛiktí | índrâya hṛidấ mánasâ manîshấ pratnấya pátye dhíyo marjayanta ‖ 2 ‖ asmấ íd u tyám upamáṃ svarshấm bhárâmy âṅgûshám âsyèna | máṅhishṭham áchoktibhir matînấṃ suvṛiktíbhiḥ sûríṃ vâvṛidhádhyai ‖ 3 ‖ asmấ íd u stómaṃ sáṃ hinomi ráthaṃ ná táshṭeva tátsinâya | gíraç ca gírvâhase suvṛiktîndrâya viçvaminvám médhirâya ‖ 4 ‖ asmấ íd u sáptim iva çravasyéndrâyârkáṃ juhvâ sám añje | vîráṃ dânaúkasaṃ vandádhyai purấṃ gûrtáçravasaṃ darmấṇam ‖ 5 ‖ 27 ‖

asmấ íd u tváshṭâ takshad vájraṃ svápastamaṃ svaryàṃ ráṇâya | vṛitrásya cid vidád yéna márma tujánn îçânas tujatấ kiyedhấḥ ‖ 6 ‖ asyéd u mâtúḥ sávaneshu sadyó mahấḥ pitúm papivấñ cărv ánnâ | mushâyád vishṇúḥ pacatáṃ sáhîyân vídhyad varâháṃ tiró ádrim ástâ ‖ 7 ‖ asmấ íd u gnấç cid devápatnîr índrâyârkám ahihátya ûvuḥ | pári

---

60, 4 hótâ adhâyi. dámûnâḥ. dáme ấ. rayi-pátiḥ. — 61, 1 asmaí. ṛícîshamâya ádhri-gave. 3 svaḥ-sấm. 4 táshṭâ-iva. su-vṛiktí índrâya. viçvam-invám. 5 çravasyấ índrâya arkám. dâná-okasam. 7 asyá ít. 8 índrâya arkám ahi-hátye.

Digitized by Google

dyâvâpṛithivî jabhra urvî nâsya té mahimânam pári shṭaḥ || 8 || asyéd evá prá ririce mahitvâṃ divás pṛithivyâḥ páry antárikshât | svarâḷ índro dáma â viçvágûrtaḥ svarír ámatro vavakshe ráṇâya || 9 || asyéd evá çávasâ çushántaṃ ví vṛiçcad vájreṇa vṛitrám índraḥ | gâ ná vrâṇâ avánîr amuñcad abhí çrávo dâváne sácetâḥ || 10 || 28 ||

asyéd u tveshásâ ranta síndhavaḥ pári yád vájreṇa sîm áyachat | îçânakṛíd dâçúshe daçasyán turvîtaye gâdhâṃ turváṇiḥ kaḥ || 11 || asmâ íd u prá bharâ tûtujâno vṛitrâya vájram îçânaḥ kiyedhâḥ | gór ná párva ví radâ tiraççéshyann árṇâṅsy apâṃ carádhyai || 12 || asyéd u prá brûhi pûrvyâṇi turásya kármâṇi návya ukthaíḥ | yudhé yád ishṇânâ âyudhâny ṛighâyámâṇo niriṇâti çátrûn || 13 || asyéd u bhiyâ giráyaç ca dṛiḷhâ dyâvâ ca bhûmâ janúshas tujete | úpo venásya jóguvâna oníṃ sadyó bhuvad vîryâya nodhâḥ || 14 || asmâ íd u tyád ánu dâyy eshâm éko yád vavné bhûrer îçânaḥ | praitaçaṃ sûrye paspṛidhânâṃ saúvaçvye súshvim âvad índraḥ || 15 || evâ te hâriyojanâ suvṛiktîndra bráhmâṇi gótamâso akran | aíshu viçvápeçasaṃ dhíyaṃ dhâḥ prâtár m. dh. j. || 16 || 29 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

62. trishṭubh.

Prá manmahe çavasânâya çûshám âṅgûshâṃ gírvaṇase aṅgirasvát | suvṛiktíbhiḥ stuvatá ṛigmiyâyârcâmârkâṃ náre víçrutâya || 1 || prá vo mahé máhi námo bharadhvam âṅgûshyâṃ çavasânâya sâma | yénâ naḥ pûrve pitáraḥ pa-

---

61, 8 jabhre urvî *iti* ná asya. staḥ. 9 asyá ít. dáme. su-aríḥ. 10 gâḥ. 12 bhara. rada tiraççâ íshyan. 14 dṛiḷhâḥ. bhûma. úpo *iti*. 15 dâyi. prá étaçam. 16 evá. hari-yojana. su-vṛiktí índra. â eshu. — 62, 1 stuvaté ṛigmiyâya árcâma arkám. 2 yéna.

Digitized by Google

dajnă árcanto áṅgiraso gă ávindan ‖ 2 ‖ índrasyāṅgirasāṃ ceshṭaú vidát sarámâ tánayâya dhâsím | bṛíhaspátir bhinád ádriṃ vidád gāḥ sám usríyâbhir vâvaçanta náraḥ ‖ 3 ‖ sá sushṭúbhâ sá stubhă saptá víprair svaréṇădriṃ svaryò návagvaiḥ | saraṇyúbhiḥ phaligám indra çakra valáṃ ráveṇa darayo dáçagvaiḥ ‖ 4 ‖ gṛiṇânó áṅgirobhir dasma ví var ushásâ sūryeṇa góbhir ándhaḥ | ví bhūmyâ aprathaya indra sānu divó rája úparam astabhâyaḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

tád u práyakshatamam asya kárma dasmásya cărutamam asti dáṅsaḥ | upahvaré yád úparâ ápinvan mádhvarṇaso nadyàç cátasraḥ ‖ 6 ‖ dvită ví vavre sanájâ sánîḷe ayăsyaḥ stávamânebhir arkaíḥ | bhágo ná méne paramé vyòmann ádhârayad ródasî sudáṅsâḥ ‖ 7 ‖ sanăd dívam pári bhūmâ vírūpe punarbhúvâ yuvatī svébhir évaiḥ | kṛishṇébhir aktóshă rúçadbhir vápurbhir ă carato anyănyâ ‖ 8 ‖ sánemi sakhyáṃ svapasyámânaḥ sūnúr dâdhâra çávasâ sudáṅsâḥ | âmăsu cid dadhishe pakvám antáḥ páyaḥ kṛishṇăsu rúçad róhiṇîshu ‖ 9 ‖ sanăt sánīḷâ avánîr avâtă vrată rakshante amṛítâḥ sáhobhiḥ | purū sahásrâ jánayo ná pátnîr duvasyánti svásâro áhrayāṇam ‖ 10 ‖ 2 ‖

sanâyúvo námasâ návyo arkaír vasūyávo matáyo dasma dadruḥ | pátiṃ ná pátnîr uçatīr uçántaṃ spṛiçánti tvâ çavasâvan manîshāḥ ‖ 11 ‖ sanăd evá táva răyo gábhastau ná kshīyante nópa dasyanti dasma | dyumăn asi krátumăn indra dhīraḥ çíkshâ çacîvas táva naḥ çácîbhiḥ ‖ 12 ‖ sanâyaté gótama indra návyam átakshad bráhma hariyójanâya | sunîthăya naḥ çavasâna nodhāḥ prâtár m. dh. j. ‖ 13 ‖ 3 ‖

62, 3 índrasya áṅgirasāṃ ca ishṭaú. 4 su-stúbhâ. svaréṇa ádrim. 6 ápinvat mádhu-arṇasaḥ. 7 sánīḷe *iti*. méne *iti*. 8 bhūma vírūpe *iti*. yuvatī *iti*. aktă ushāḥ. anyă-anyâ. 10 avâtāḥ. purú. 12 ná úpa. çíksha.

Digitized by Google

63. trishṭubh.

Tvám mahắñ indra yó ha çúshmair dyắvâ jajnânáḥ pṛithivī́ áme dhâḥ | yád dha te víçvâ giráyaç cid ábhvâ bhiyắ dṛiḷhắsaḥ kiráṇâ naíjan ‖ 1 ‖ ắ yád dhárî indra vívratâ vér ắ te vájraṃ jaritắ bâhvór dhât | yénâviharyatakrato amítrân púra ishṇắsi puruhûta pûrvī́ḥ ‖ 2 ‖ tvám satyá indra dhṛishṇúr etắn tvám ṛibhukshắ náryas tvám shắṭ | tvám çúshṇaṃ vṛijáne pṛikshá âṇaú yūne kútsâya dyumáte sácâhan ‖ 3 ‖ tvám ha tyád indra codī́ḥ sákhâ vṛitráṃ yád vajrin vṛishakarmann ubhnắḥ | yád dha çûra vṛishamaṇaḥ parâcaír ví dásyûñr yónâv ákṛito vṛitrâshắṭ ‖ 4 ‖ tvám ha tyád indrắrishaṇyan dṛiḷhásya cin mártânâm ájushṭau | vy àsmád ắ kắshṭhâ árvate var ghanéva vajriñ chnathihy amítrân ‖ 5 ‖ 4 ‖

tvắṃ ha tyád indrắrṇasâtau svàrmī́ḷhe nára âjắ havante | táva svadhâva iyám ắ samaryá ûtír vắjeshv atasāyyâ bhût ‖ 6 ‖ tvám ha tyád indra saptá yúdhyan púro vajrin purukútsâya dardaḥ | barhír ná yát sudắse vṛithâ várg aṅhó râjan várivaḥ pûráve kaḥ ‖ 7 ‖ tvám tyắṃ na indra deva citrắm ísham ắpo ná pîpayaḥ párijman | yáyâ çûra práty asmábhyaṃ yáṅsi tmánam ūrjaṃ ná viçvádha ksháradhyai ‖ 8 ‖ ákâri ta indra gótamebhir bráhmâṇy óktâ námasâ háribhyâm | supéçasaṃ vắjam ắ bharâ naḥ prâtár m. dh. j. ‖ 9 ‖ 5 ‖

64. jagatī. 15 trishṭubh.

Vṛíshṇe çárdhâya súmakhâya vedháse nódhaḥ suvṛiktím prá bharâ marúdbhyaḥ | apó ná dhīro mánasâ suhástyo

63, 1 pṛithivī́ *iti.* ha. kiráṇâḥ ná aíjan. 2 hárî *iti.* yéna aviharyata -krato *iti.* 3 ṛibhukshắḥ. pṛikshé. sácâ ahan. 4 ha. 5 indra árishaṇyan. cit. ví asmát. ghanắ-iva vajrin çnathihi. 6 indra árṇa-sâtau. sa-inaryé. 7 aṅhóḥ. 9 te. ắ-uktâ. bhara. — 64, 1 bhara.

Digitized by Google

giraḥ sám añje vidátheshv âbhúvaḥ || 1 || té jajnire divá ṛishvâ̆sa ukshấṇo rudrásya máryâ ásurâ arepásaḥ | pâvakâ̆saḥ çucáyaḥ sûryâ iva sátvâno ná drapsíno ghorávarpasaḥ || 2 || yúvâno rudrâ̆ ajárâ abhogháno vavakshúr ádhrigâvaḥ párvatâ iva | dṛiḷhâ̆ cid víçvâ bhúvanâni pârthivâ prá cyâvayanti divyâ̆ni majmánâ || 3 || citraír añjíbhir vápushe vy àñjate vákshaṇasu rukmâ̆ñ ádhi yetire çubhé | áṅseshv eshâṃ ní mimṛikshur ṛishṭáyaḥ sâkáṃ jajnire svadháyâ divó náraḥ || 4 || îçânakṛíto dhúnayo riçâ̆dasa vâ̆tân vidyútas távishîbhir akrata | duhánty ûdhar divyâ̆ni dhûtáyo bhûmim pinvanti páyasâ párijrayaḥ || 5 || 6 ||

pínvanty apó marútaḥ sudâ̆navaḥ páyo ghṛitávad vidátheshv âbhúvaḥ | átyaṃ ná mihé ví nayanti vâjínam útsaṃ duhanti stanáyantam ákshitam || 6 || mahishâ̆so mâyínaç citrábhânavo giráyo ná svátavaso raghushyádaḥ | mṛigâ̆ iva hastínaḥ khâdathâ vánâ yád âruṇîshu távishîr áyugdhvam || 7 || siṅhâ̆ iva nânadati prácetasaḥ piçâ̆ iva supíço viçvávedasaḥ | kshápo jínvantaḥ pṛishatîbhir ṛishṭíbhiḥ sám ít sabâ̆dhaḥ çávasâhimanyavaḥ || 8 || ródasî â̆ vadatâ gaṇaçriyo nṛíshâcaḥ çûrâḥ çávasâhimanyavaḥ | â̆ vandhúreshv amátir ná darçatâ̆ vidyún ná tasthau maruto rátheshu vaḥ || 9 || viçvávedaso rayíbhiḥ sámokasaḥ sámmiçlâsas távishîbhir virapçínaḥ | ástâra íshuṃ dadhire gábhastyor anantáçushmâ vṛishakhâdayo náraḥ || 10 || 7 ||

hiraṇyáyebhiḥ pavíbhiḥ payovṛídha új jighnanta âpathyò ná párvatân | makhâ̆ ayâ̆saḥ svasṛíto dhruvacyúto dudhrakṛíto marúto bhrâ̆jadṛishṭayaḥ || 11 || ghṛíshum pâvakấṃ vanínaṃ vícarshaṇiṃ rudrásya sûnúṃ havásâ gṛiṇîmasi |

64, 3 abhok-hánaḥ. 4 ví añjate. 7 khâdatha. 8 çávasâ áhi -manyavaḥ. 9 ródasî *iti*. vadata, vi-dyút. 10 anantá-çushmâḥ. 11 út jighnante. â-pathyàḥ. sva-sṛítaḥ. dudhra-kṛítaḥ. bhrâjat-ṛishṭayaḥ.

Digitized by Google

rajastúraṃ tavásam mărutaṃ gaṇám ṛijîshíṇaṃ vṛíshaṇaṃ saççata çriyé ‖ 12 ‖ prá nŭ sá mártaḥ çávasâ jánâñ áti tasthaú va ûtï maruto yám ăvata | árvadbhir vājam bharate dhánâ nṛíbhir âpríchyaṃ krátum ă ksheti púshyati ‖ 13 ‖ carkṛ́ityam marutaḥ pṛitsú dushṭáraṃ dyumántaṃ çúshmam maghávatsu dhattana | dhanaspṛ́tam ukthyàṃ viçvácarshaṇiṃ tokám pushyema tánayaṃ çatáṃ hímâḥ ‖ 14 ‖ nŭ shṭhirám maruto vîrávantam ṛitîshăhaṃ rayím asmăsu dhatta | sahasriṇaṃ çatínaṃ çûçuvāñsam prâtár — ‖ 15 ‖ 8 ‖

Ekâdaço 'nuvâkaḥ.

65. dvipadâ virâj.

Paçvắ ná tâyúṃ gúhâ cátantaṃ námo yujânáṃ námo váhantam | sajóshâ dhîrâḥ padaír ánu gmann úpa tvâ sîdan víçve yájatrâḥ ‖ 2 ‖ ṛitásya devắ ánu vratắ gur bhúvat párishṭir dyaúr ná bhŭma | várdhantîm ăpaḥ panvắ súçiçvim ṛitásya yónâ gárbhe sújâtam ‖ 4 ‖ pushṭír ná raṇvắ kshitír ná pṛithvḯ girír ná bhújma kshódo ná çambhú | átyo nā́jmant sárgaprataktaḥ síndhur ná kshódaḥ ká îṃ varâte ‖ 6 ‖ jâmíḥ síndhûnâm bhrā́teva svásrâm íbhyân ná rā́jâ vánâny atti | yád vā́tajûto vánâ vy ásthâd agnír ha dâti rómâ pṛithivyā́ḥ ‖ 8 ‖ çvásity apsú haṅsó ná sîdan krátvâ cétishṭho viçā́m usharbhút | sómo ná vedhā́ ṛitáprajâtaḥ paçúr ná çíçvâ vibhúr dûrébhâḥ ‖ 10 ‖ 9 ‖

66. dvipadâ virâj.

Rayír ná citrắ sŭro ná saṃdṛíg ā́yur ná prāṇó nítyo ná sûnúḥ | tákvâ ná bhŭrṇir vánâ sishakti páyo ná dhenúḥ

64, 13 nú. 15 nú sthirám. ṛiti-sáham. — 65, 2 sa-jóshâḥ. 4 várdhanti îm. 6 ná ájman. 7 bhrā́tâ-iva. 8 ví. róma. 10 vedhā́ḥ. dûré-bhāḥ.

Digitized by Google

çúcir vibhāvâ ‖ 2 ‖ dâdhāra kshémam óko ná raṇvó yávo ná pakvó jétâ jánânâm | ṛíshir ná stúbhvâ vikshú praçastó vâjī́ ná prītó váyo dadhâti ‖ 4 ‖ durókaçociḥ krátur ná nítyo jâyéva yónâv áraṃ víçvasmai | citró yád ábhrāṭ çvetó ná vikshú rátho ná rukmī́ tvesháḥ samátsu ‖ 6 ‖ séneva sṛishṭā́maṃ dadhâty ástur ná didyút tveshápratīkâ | yamó ha jātó yamó jánitvaṃ jârāḥ kanī́nâm pátir jánînâm ‖ 8 ‖ táṃ vaç carā́thâ vayáṃ vasatyā́staṃ ná gā́vo nákshanta iddhám | síndhur ná kshódaḥ prá nī́cîr ainon návanta gā́vaḥ svàr dṛíçîke ‖ 10 ‖ 10 ‖

67. dvipadâ virâj.

Váneshu jâyúr márteshu mitró vṛiṇîté çrushtíṃ rā́jevâjuryám | kshémo ná sâdhúḥ krátur ná bhadró bhúvat svâdhīr hótâ havyavā́ṭ ‖ 2 ‖ háste dádhâno nṛimṇā́ víçvâny áme devā́n dhâd gúhâ nishī́dan | vindántîm átra náro dhiyaṃdhā́ hṛidā́ yát tashṭā́n mántrāṇ áçaṅsan ‖ 4 ‖ ajó ná kshā́ṃ dâdhāra pṛithivī́ṃ tastámbha dyā́m mántrebhiḥ satyaíḥ | priyā́ padā́ni paçvó ní pâhi viçvā́yur agne guhā́ gúhaṃ gâḥ ‖ 6 ‖ yá îṃ cikéta gúhâ bhávantam ā́ yáḥ sasā́da dhā́râm ṛitásya | ví yé cṛitánty ṛitā́ sápanta ā́d íd vásûni prá vavâcâsmai ‖ 8 ‖ ví yó vîrútsu ródhan mahitvótá prajā́ utá prasū́shv antáḥ | cittir apā́ṃ dáme viçvā́yuḥ sádmeva dhī́râḥ sammā́ya cakruḥ ‖ 10 ‖ 11 ‖

68. dvipadâ virâj.

Çrīṇánn úpa sthâd dívam bhuraṇyúḥ sthâtúç cárātham aktū́n vy ûrṇot | pári yád eshâm éko víçveshâm bhúvad

66, 5 jāyā́-iva. 7 séná-iva sṛishṭā́ámam. 9 vasatyā́ástam. nákshante. 10 ainot. — 67, 1 rājā́-iva ajuryám. 4 vindánti im. dhiyam-dhāḥ. 8 vavâca asmai. 10 ródhat mahitvā́ utá. sádma-iva. — 68, 1 ví ûrṇot.

Digitized by Google

devó devā̃nâm mahitvā̃ || 2 || ā́d ít te víçve krátuṃ jushanta çúshkâd yád deva jîvó jánishṭhâḥ | bhájanta víçve devatváṃ nā́ma ṛitáṃ sápanto amṛítam évaiḥ || 4 || ṛitásya préshâ ṛitásya dhîtír viçvā́yur víçve ápâṅsi cakruḥ | yás túbhyaṃ dā̃çâd yó vâ te çíkshât tásmai cikitvā̃n rayíṃ dayasva || 6 || hótâ níshatto mánor ápatye sá cin nv ā̃sâm pátî rayîṇā̃m | ichánta réto mithás tanū́shu sáṃ jânata svaír dákshair ámûrâḥ || 8 || pitúr ná putrā́ḥ krátuṃ jushanta çróshan yé asya çā́saṃ turā́saḥ | ví rā́ya aurṇod dúraḥ purukshúḥ pipéça nā́kaṃ stṛíbhir dámûnâḥ || 10 || 12 ||

69. dvipadâ virâj.

Çukráḥ çuçukvā́ñ ushó ná jârâḥ paprā́ samîcī́ divó ná jyótiḥ | pári prájâtaḥ krátvâ babhûtha bhúvo devā́nâm pitā́ putráḥ sán || 2 || vedhā́ ádṛipto agnír vijânánn ū́dhar ná gónāṃ svādmâ pitûnā́m | jáne ná çéva âhū́ryaḥ sán mádhye níshatto raṇvó duroṇé || 4 || putró ná jâtó raṇvó duroṇé vâjī́ ná prîtó víço ví târît | víço yád áhve nṛíbhiḥ sánîḷâ agnír devatvā́ víçvâny açyâḥ || 6 || nákish ṭa etā́ vratā́ minanti nṛíbhyo yád ebhyáḥ çrushṭíṃ cakártha | tát tú te dáṅso yád áhant samânaír nṛíbhir yád yuktó vivé rápâṅsi || 8 || ushó ná jâró vibhā́vosraḥ sáṃjnâtarûpaç ciketad asmai | tmánâ váhanto dúro vy ṛiṇvan návanta víçve svàr dṛíçîke || 10 || 13 ||

70. dvipadâ virâj.

Vanéma pûrvī́r aryó manîshā́ agníḥ suçóko víçvâny açyâḥ | ā́ daívyâni vratā́ cikitvā́n ā́ mā́nushasya jánasya

---

68. 4 nā́ma. 7 cit nú ā́sâm pátiḥ. — 69, 1 samicī́ *iti*. 3 svā́dma. 7 nákiḥ te. 8 vivéḥ. 9 vi-bhā́vâ usráḥ. 10 ví ṛiṇvan. — 70, 1 manîshā́.

Digitized by Google

jánma ‖ 2 ‖ gárbho yó apấṃ gárbho vánânâṃ gárbhaç ca sthâtấṃ gárbhaç caráthâm | ádrau cid asmâ antár duroṇé viçấṃ ná víçvo amṛítaḥ svâdhîḥ ‖ 4 ‖ sá hí kshapấvâñ agnír rayîṇấṃ dấçad yó asmâ áraṃ sûktaíḥ | etấ cikitvo bhúmâ ní pâhi devấnâṃ jánma mártâñç ca vidvấn ‖ 6 ‖ várdhân yám pûrvîḥ kshapó vírûpâḥ sthâtúç ca rátham ṛitápravîtam | árâdhi hótâ svàr níshattaḥ kṛiṇván víçvâny ápâṅsi satyấ ‖ 8 ‖ góshu práçastiṃ váneshu dhishe bháranta víçve balíṃ svàr ṇaḥ | ví tvâ náraḥ purutrấ saparyan pitúr ná jívrer ví védo bharanta ‖ 10 ‖ sâdhúr ná gṛidhnúr ásteva çúro yấteva bhîmás tveshấḥ samátsu ‖ 11 ‖ 14 ‖

71. trishṭubh.

Úpa prá jinvann uçatîr uçántam pátiṃ ná nítyaṃ jánayaḥ sánîḷâḥ | svásâraḥ çyấvîm árushîm ajushrañ citrám uchántîm ushásaṃ ná gấvaḥ ‖ 1 ‖ vîḷú cid dṛiḷhấ pitáro na ukthaír ádriṃ rujann áṅgiraso ráveṇa | cakrúr divó bṛihaté gâtúm asmé áhaḥ svàr vividuḥ ketúm usrấḥ ‖ 2 ‖ dádhann ṛitáṃ dhanáyann asya dhîtím ấd íd aryó didhishvò víbhṛitrâḥ | átṛishyantîr apáso yanty ácha devấñ jánma práyasâ vardháyantîḥ ‖ 3 ‖ máthîd yád îṃ víbhṛito mâtaríçvâ gṛihé-gṛihe çyetó jényo bhúṭ | ấd îṃ rấjne ná sáhîyase sácâ sánn ấ dûtyàm bhṛígavâṇo vivâya ‖ 4 ‖ mahé yát pitrá îṃ rásaṃ divé kár áva tsarat pṛiçanyàç cikitvấn | sṛijád ástâ dhṛishatấ didyúm asmai svấyâṃ devó duhitári tvíshiṃ dhât ‖ 5 ‖ 15 ‖

svá ấ yás túbhyaṃ dáma ấ vibhấti námo vâ dấçâd uçató ánu dyúṅ | várdho agne váyo asya dvibárhâ yấsad

---

70, 4 asmai. 5 agníḥ. asmai. 6 bhúma. 9 naḥ. 11 ástâ-iva. yátâ-iva. — 71, 3 ácha. 5 pitré. 6 své. dáme. várdho *iti*. dvi-bárhâḥ.

Digitized by Google

râyā́ sarátham yáṃ junā́si || 6 || agníṃ víçvâ abhí pṛ́kshaḥ sacante samudráṃ ná sravátaḥ saptá yahvī́ḥ | ná jâmíbhir ví cikite váyo no vidā́ devéshu prámatiṃ cikitvā́n || 7 || ā́ yád ishé nṛipátiṃ téja ā́naṭ çúci réto níshiktaṃ dyaúr abhī́ke | agníḥ çárdham anavadyáṃ yúvânaṃ svâdhyàṃ janayat sûdáyac ca || 8 || máno ná yó 'dhvanaḥ sadyá éty ékaḥ sátrâ sū́ro vásva îçe | rā́jânâ mitrā́váruṇâ supâṇī́ góshu priyám amṛ́taṃ rákshamâṇâ || 9 || mā́ no agne sakhyā́ pítryâṇi prá marshishṭhâ abhí vidúsh kavíḥ sán | nábho ná rûpáṃ jarimā́ minâti purā́ tásyâ abhíçaster ádhîhi || 10 || 16 ||

72. trishṭubh.

Ní kā́vyâ vedhásaḥ çáçvatas kar háste dádhâno náryâ purū́ṇi | agnír bhuvad rayipátî rayîṇā́ṃ satrā́ cakrâṇó amṛ́tâni víçvâ || 1 || asmé vátsam pári shántaṃ ná vindann ichánto víçve amṛ́tâ ámûrâḥ | çramayúvaḥ padavyò dhiyaṃdhā́s tasthúḥ padé paramé cā́rv agnéḥ || 2 || tisró yád agne çarádas tvā́m íc chúciṃ ghṛiténa çúcayaḥ saparyā́n | nā́mâni cid dadhire yajníyâny ásûdayanta tanvàḥ sújâtâḥ || 3 || ā́ ródasî bṛihatī́ vévidânâḥ prá rudríyâ jabhrire yajníyâsaḥ | vidán márto nemádhitâ cikitvā́n agním padé paramé tasthivā́ṅsam || 4 || saṃjânânā́ úpa sîdann abhijnú pátnîvanto namasyàṃ namasyan | ririkvā́ṅsas tanvàḥ kṛiṇvata svā́ḥ sákhâ sákhyur nimíshi rákshamâṇâḥ || 5 || 17 ||

tríḥ saptá yád gúhyâni tvé ít padā́vidan níhitâ yajníyâsaḥ | tébhî rakshante amṛ́taṃ sajóshâḥ páçûñ ca sthâtṛī́ñ

---

71. 7 vidâḥ. 8 sûdáyat. 9 ádhvanaḥ. 10 vidúḥ. ádhi ihi. — 72. 1 rayi-patiḥ. 2 sántam. 3 ít çúcim. 4 ródasi *iti*. bṛihatī́ *iti*. vidat. 6 tvé *iti*. padā́ avidan. tébhiḥ.

Digitized by Google

caráthaṃ ca pâhi ‖ 6 ‖ vidvấñ agne vayúnâni kshitînấṃ vy ânushák çurúdho jîváse dhâḥ | antarvidvấñ ádhvano devayấnân átandro dûtó abhavo havirvấṭ ‖ 7 ‖ svâdhyò divá ấ saptá yahvír râyó dúro vy ṛitajñấ ajânan | vidád gávyaṃ sarámâ dṛiḷhám ûrvấṃ yénâ nú kam mấnushî bhójate víṭ ‖ 8 ‖ ấ yé víçvâ svapatyấni tasthúḥ kṛiṇvânấso amṛitatvấya gâtúm | mahnấ mahádbhiḥ pṛithivír ví tasthe mâtấ putraír áditir dhấyase véḥ ‖ 9 ‖ ádhi çríyaṃ ní dadhuç cấrum asmin divó yád akshír amṛítâ ákṛiṇvan | ádha ksharanti síndhavo ná sṛishṭấḥ prá nícîr agne árushîr ajânan ‖ 10 ‖ 18 ‖

73. trishṭubh.

Rayír ná yáḥ pitṛivittó vayodhấḥ suprấṇîtiç cikitúsho ná çấsuḥ | syonaçír átithir ná prîṇânó hóteva sádma vidható ví târît ‖ 1 ‖ devó ná yáḥ savitấ satyámanmâ krátvâ nipấti vṛijánâni víçvâ | purupraçastó amátir ná satyá âtméva çévo didhishấyyo bhût ‖ 2 ‖ devó ná yáḥ pṛithivîṃ viçvádhâyâ upakshéti hitámitro ná rấjâ | puraḥsádaḥ çarmasádo ná vîrấ anavadyấ pátijushṭeva nárî ‖ 3 ‖ táṃ tvâ náro dáma ấ nítyam iddhám ágne sácanta kshitíshu dhruvấsu | ádhi dyumnáṃ ní dadhur bhûry asmin bhávâ viçvấyur dharúṇo rayîṇấm ‖ 4 ‖ ví pṛíksho agne maghávâno açyur ví sûráyo dádato víçvam ấyuḥ | sanéma vấjaṃ samithéshv aryó bhâgáṃ devéshu çrávase dádhânâḥ ‖ 5 ‖ 19 ‖

ṛitásya hí dhenávo vâvaçânấḥ smádûdhnîḥ pîpáyanta dyúbhaktâḥ | parâvátaḥ sumatím bhíkshamâṇâ ví síndhavaḥ samáyâ sasrur ádrim ‖ 6 ‖ tvé agne sumatím bhíkshamâṇâ diví çrávo dadhire yajníyâsaḥ | náktâ ca cakrúr ushásâ

72, 7 ví ânushák. 8 yahvîḥ. ví ṛita-jnấḥ. yéna. 10 akshî *iti*. — 73, 1 hótâ-iva. 2 âtmấ-iva. 3 pátijushṭâ-iva. 4 dáme. bháva. 6 smát-ûdhnîḥ. bhíkshamâṇâḥ. 7 bhíkshamâṇâḥ.

Digitized by Google

vírûpe kṛishṇáṃ ca várṇam aruṇáṃ ca sáṃ dhuḥ ‖ 7 ‖ yấn râyé mártânt súshûdo ágne té syâma maghávâno vayáṃ ca | châýéva víçvam bhúvanaṃ sisakshy âpaprivấn ródasî antárikṣham ‖ 8 ‖ árvadbhir agne árvato nṛíbhir nṛ́n vîraír vîrấn vanuyâmâ tvótâḥ | îçânấsaḥ pitṛivittásya râyó ví sûráyaḥ çatáhimâ no açyuḥ ‖ 9 ‖ etấ te agna ucáthâni vedho júshṭâni santu mánase hṛidé ca | çakéma râyáḥ sudhúro yámaṃ té 'dhi çrávo devábhaktaṃ dádhânâḥ ‖ 10 ‖ 20 ‖

Dvâdaçó 'nuvâkaḥ.

74. gâyatrî.

Upaprayánto adhvarám mántraṃ vocemâgnáye | âré asmé ca çṛiṇvaté ‖ 1 ‖ yáḥ snîhitîshu pûrvyáḥ saṃjagmânấsu kṛishṭíshu | árakshad dâçúshe gáyam ‖ 2 ‖ utá bruvantu jantáva úd agnír vṛitrahấjani | dhanaṃjayó ráṇe-raṇe ‖ 3 ‖ yásya dûtó ási ksháye véshi havyấni vîtáye | dasmát kṛiṇóshy adhvarám ‖ 4 ‖ tám ít suhavyám aṅgiraḥ sudevấṃ sahaso yaho | jánâ âhuḥ subarhísham ‖ 5 ‖ 21 ‖

ấ ca váhâsi tấn ihá devấn úpa práçastaye | havyấ suçcandra vîtáye ‖ 6 ‖ ná yór upabdír áçvyaḥ çṛiṇvé ráthasya kác caná | yád agne yấsi dûtyàm ‖ 7 ‖ tvóto vâjy áhrayo 'bhí pűrvasmâd áparaḥ | prá dâçvấn agne asthât ‖ 8 ‖ utá dyumát suvîryam bṛihád agne vivâsasi | devébhyo deva dâçúshe ‖ 9 ‖ 22 ‖

75. gâyatrî.

Jushásva sapráthastamaṃ váco devápsarastamam | havyấ juhvâná âsáni ‖ 1 ‖ áthâ te aṅgirastamấgne vedhastama

---

73, 7 vírûpe *iti*. 8 châýấ-iva. ródasî *iti*. 9 vanuyâma. çatá-himâḥ. 10 agne. te ádhi. — 74, 1 vocema agnáye. 3 vṛitra-há ajani. 6 su-candra. 7 kát. 8 vâjî. — 75, 2 átha te aṅgirastama ágne.

Digitized by Google

priyám | vocéma bráhma sânasí ‖ 2 ‖ kás te jâmír jánânâm ágne kó dâçvàdhvaraḥ | kó ha kásminn asi çritáḥ ‖ 3 ‖ tvám jâmír jánânâm ágne mitró asi priyáḥ | sákhâ sákhibhya íḍyaḥ ‖ 4 ‖ yájâ no mitrắváruṇâ yájâ devắñ ṛitám bṛihát | ágne yákshi svám dámaṃ ‖ 5 ‖ 23 ‖

76. trishṭubh.

Kắ ta úpetir mánaso várâya bhúvad agne çáṃtamâ kắ manîshắ | kó vâ yajnaíḥ pári dákshaṃ ta âpa kéna vâ te mánasâ dâçema ‖ 1 ‖ éhy agna ihá hótâ ní shîdắdabdhaḥ sú puraētắ bhavâ naḥ | ávatâṃ tvâ ródasî viçvaminvé yájâ mahé saumanasắya devắn ‖ 2 ‖ prá sú víçvân raksháso dhakshy agne bhávâ yajnắnâm abhiçastipắvâ | áthắ vaha sómapatiṃ háribhyâm âtithyám asmai cakṛimâ sudắvne ‖ 3 ‖ prajắvatâ vácasâ váhnir âsắ ca huvé ní ca satsîhá devaíḥ | véshi hotrám utá potráṃ yajatra bodhí prayantar janitar vásûnâm ‖ 4 ‖ yáthâ víprasya mánusho havírbhir devắñ áyajaḥ kavíbhiḥ kavíḥ sán | evắ hotaḥ satyatara tvám adyắgne mandráyâ juhvâ yajasva ‖ 5 ‖ 24 ‖

77. trishṭubh.

Kathắ dâçemâgnáye kắsmai devájushṭocyate bhâmíne gīḥ | yó mártyeshv amṛíta ṛitắvâ hótâ yájishṭha ít kṛiṇóti devắn ‖ 1 ‖ yó adhvaréshu çáṃtama ṛitắvâ hótâ tám û námobhir ắ kṛiṇudhvam | agnír yád vér mártàya devắnt sá câ bódhâti mánasâ yajâti ‖ 2 ‖ sá hí krátuḥ sá máryaḥ sá sâdhúr mitró ná bhûd ádbhutasya rathīḥ | tám médheshu

---

75, 3 dâçú-adhvaraḥ. 5 yája. — 76, 1 te úpa-itiḥ. te âpa. 2 ắ ihi agne. sida ádabdhaḥ. bhava. yája. 3 bháva. átha ắ. cakṛima. 4 ásắ ắ. satsi ihá. 5 evá. adyá ágne. — 77, 1 dâçema agnáye kắ asmai devá-jushṭâ ucyate. 2 ûṃ *iti*. ca.

Digitized by Google

prathamáṃ devayántîr víça úpa bruvate dasmám ârîḥ || 3 || sá no nṛiṇâṃ nṛítamo riçâdâ agnír gíró 'vasâ vetu dhîtím | tánâ ca yé maghávânaḥ çávishṭhâ vâjaprasûtâ ishâyanta mánma || 4 || evâgnír gótamebhir ṛitâvâ víprebhir astoshṭa jâtávedâḥ | sá eshu dyumnám pîpayat sá vâjaṃ sá pushṭíṃ yâti jósham â cikitvân || 5 || 25 ||

78. gâyatri.

Abhí tvâ gótamâ girâ jâtavedo vícarshaṇe | dyumnair abhí prá ṇonumaḥ || 1 || tám u tvâ gótamo girâ râyáskâmo duvasyati | dyumnaír — || 2 || tám u tvâ vâjasâtamam añgirasvád dhavâmahe | dyumnaír — || 3 || tám u tvâ vṛitrahántamaṃ yó dásyûñr avadhûnushé | dyumnaír — || 4 || ávocâma ráhûgaṇâ agnáye mádhumad vácaḥ | dyumnaír — || 5 || 26 ||

79. gâyatri. 1—3 trishṭubh. 4—6 ushṇih.

Híraṇyakeço rájaso visâré 'hir dhúnir vâta iva dhrájîmân | çucíbhrâjâ usháso návedâ yáçasvatîr apasyúvo ná satyâḥ || 1 || â te suparṇâ aminantañ évaiḥ kṛishṇó nónâva vṛishabhó yádîdám | çivâbhir ná smáyamânâbhir âgât pátanti míhaḥ stanáyanty abhrâ || 2 || yád îm ṛitásya páyasâ píyâno náyann ṛitásya pathíbhî rájishṭhaiḥ | aryamâ mitró váruṇaḥ párijmâ tvácam pṛiñcanty úparasya yónau || 3 || ágne vâjasya gómata îçânaḥ sahaso yaho | asmé dhehi jâtavedo máhi çrávaḥ || 4 || sá idhanó vásush kavír agnír îḷényo girâ | revád asmábhyam purvaṇîka dîdihi || 5 || kshapó

77, 4 gíraḥ ávasâ. çávishṭhâḥ. 5 evá agníḥ. — 78, 1 gótamâḥ. nonumaḥ. 3 havâmahe. — 79,1 áhiḥ. návedâḥ. 2 aminanta. yádi idám. â agât. 3 pathíbhiḥ. 5 vásuḥ. puru-aníka.

râjann utá tmánāgne vástor utóshásaḥ | sá tigmajambha rakshváso daha práti ‖ 6 ‖ 27 ‖

ávâ no agna ûtíbhir gâyatrásya prábharmaṇi | víçvâsu dhîshú vandya ‖ 7 ‖ ā́ no agne rayím bhara satrâsāhaṃ váreṇyam | víçvâsu pṛitsú dushṭáram ‖ 8 ‖ ā́ no agne sucetúnâ rayíṃ viçvāyuposhasam | mârḍîkáṃ dhehi jîváse ‖ 9 ‖ prá pûtās tigmáçocishe vāco gotamâgnáye | bhárasva sumnayúr gíraḥ ‖ 10 ‖ yó no agne 'bhidā́saty ánti dûré padîshṭá sáḥ | asmākam íd vṛidhé bhava ‖ 11 ‖ sahasrâkshó vícarshaṇir agnī́ rákshāṅsi sedhati | hótâ gṛiṇîta ukthyàḥ ‖ 12 ‖ 28 ‖

80. paṅkti.

Itthā́ hí sóma ín máde brahmā́ cakā́ra várdhanam | çávishṭha vajrinn ójasâ pṛithivyā́ níḥ çaçâ áhim árcann ánu svarā́jyam ‖ 1 ‖ sá tvâmadad vṛishâ mádaḥ sómaḥ çyenābhṛitaḥ sutáḥ | yénâ vṛitráṃ nír adbhyó jaghántha vajrinn ójasārcann — ‖ 2 ‖ préhy abhī́hi dhṛishṇuhí ná te vájro ní yaṅsate | índra nṛimṇáṃ hí te çávo háno vṛitráṃ jáyâ apó 'rcann — ‖ 3 ‖ nír indra bhūmyâ ádhi vṛitráṃ jaghantha nír diváḥ | sṛijā́ marútvatîr áva jîvádhanyâ imā́ apó 'rcann — ‖ 4 ‖ índro vṛitrásya dódhataḥ sā́num vájreṇa hîḷitáḥ | abhikrámyāva jighnate 'páḥ sármâya codáyann árcann — ‖ 5 ‖ 29 ‖

ádhi sā́nau ní jighnate vájreṇa çatáparvaṇâ | mandânā índro ándhasaḥ sákhibhyo gâtúm ichaty árcann — ‖ 6 ‖ índra túbhyam íd adrivó 'nuttaṃ vajrin vîryàm | yád dha tyám māyínam mṛigáṃ tám u tvám māyáyâvadhîr árcann

---

79, 6 tmánâ ágne. utá ushásaḥ. 7 áva no agne. 10 gotama agnáye. 12 agníḥ. gṛiṇíte. — 80, 1 sóme ít. pṛithivyā́ḥ. 2 tvâ amadat. çyená-ābhṛitaḥ. yéna. ójasâ árcan. 3 prá ihi abhí ihi. 4 sṛijá. 5 abhi-krámya áva. 7 adri-vaḥ ánuttam. ha. māyáyâ avadhīḥ.

Digitized by Google

— ‖ 7 ‖ ví te vájrâso asthiran navatíṃ nâvyâ ánu | mahát ta indra vîryàm bâhvós te bálaṃ hitám árcann — ‖ 8 ‖ sahásraṃ sâkám arcata pári shṭobhata viṅçatíḥ | çataínam ánv anonavur índrâya bráhmódyatam árcann — ‖ 9 ‖ índro vṛitrásya távishîṃ nír ahant sáhasâ sáhaḥ | mahát tád asya paúṅsyaṃ vṛitráṃ jaghanvâñ asṛijad árcann — ‖ 10 ‖ 30 ‖

imé cit táva manyáve vépete bhiyásâ mahî́ | yád indra vajrinn ójasâ vṛitrám marútvâñ ávadhîr árcann — ‖ 11 ‖ ná vépasâ ná tanyaténdraṃ vṛitró ví bîbhayat | abhy ènaṃ vájra âyasáḥ sahásrabhṛishṭir âyatárcann — ‖ 12 ‖ yád vṛitráṃ táva câçániṃ vájreṇa samáyodhayaḥ | áhim indra jíghâṅsato diví te badbadhe çávó 'rcann — ‖ 13 ‖ abhishṭané te adrivo yát sthấ jágac ca rejate | tváshṭâ cit táva manyáva índra vevijyáte bhiyárcann — ‖ 14 ‖ nahí nú yád adhîmásîndraṃ kó vîryâ paráḥ | tásmin nṛimṇám utá krátuṃ devấ ójâṅsi sáṃ dadhur árcann — ‖ 15 ‖ yám átharvâ mánush pitấ dadhyáṅ dhíyam átnata | tásmin bráhmâṇi pûrváthéndra ukthấ sám agmatárcann — ‖ 16 ‖ 31 ‖

Pancamo 'dhyâyaḥ.

81. paṅkti.

Índro mádâya vâvṛidhe çávase vṛitrahấ nṛíbhiḥ | tám ín mahátsv âjíshûtém árbhe havâmahe sá vấjeshu prá no 'vishat ‖ 1 ‖ ási hí vîra sényó 'si bhûri parâdadíḥ | ási dabhrásya cid vṛidhó yájamânâya çikshasi sunvaté bhûri te vásu ‖ 2 ‖ yád udî́rata âjáyo dhṛishṇáve dhîyate dhánâ | yukshvấ madacyútâ hárî kám hánaḥ kám vásau dadho

---

80, 8 te. 9 stobhata. çatấ enam. bráhma út-yatam. 11 imé *iti*. mahî́ *iti*. 12 tanyatấ índram. abhí enam. âyata árcan. 13 ca açánim. çávaḥ árcan. 14 sthấḥ. jágat. manyáve. bhiyấ árcan. 15 adhi-imási índram. 16 pûrvá-thâ índre. agmata árcan. — 81, 1 ít. âjíshu utá ím. 2 sényaḥ ási. 3 ut îrate. yukshvá.

Digitized by Google

'smāñ indra vásau dadhaḥ ‖ 3 ‖ krátvâ mahāñ anushvadhám bhîmá ā̃ vâvṛidhe çávaḥ | çriyá ṛishvá upâkáyor ní çiprī́ hárivân dadhe hástayor vájram âyasám ‖ 4 ‖ ā̃ paprau pārthivaṃ rájo badbadhé rocanā̃ diví | ná tvāvāñ indra káç caná ná jâtó ná janishyaté 'ti víçvaṃ vavakshitha ‖ 5 ‖ 1 ‖

yó aryó martabhójanam parâdádâti dâçúshe | índro asmábhyaṃ çikshatu ví bhajâ bhūri te vásu bhakshîyá táva rādhasaḥ ‖ 6 ‖ máde-made hí no dadír yûthā̃ gávâm ṛijukrátuḥ | sáṃ gṛibhâya purū́ çatóbhayâhastyā̃ vásu çiçîhí ráyá ā̃ bhara ‖ 7 ‖ mâdáyasva suté sácâ çávase çûra rādhase | vidmā́ hí tvâ purūvásum úpa kā́mânt sasṛijmáhé 'thâ no 'vitā́ bhava ‖ 8 ‖ eté ta indra jantávo víçvam pushyanti vā́ryam | antár hí khyó jánānâm aryó védo ádâçushâṃ téshâṃ no véda ā̃ bhara ‖ 9 ‖ 2 ‖

82. paṅkti. 6 jagatī.

Úpo shú çriṇuhī́ gíro mághavan mātathâ iva | yádâ naḥ sūnṛítâvataḥ kára ād arthāyâsa íd yójâ nv ìndra te hárî ‖ 1 ‖ ákshann ámîmadanta hy áva priyā́ adhûshata | ástoshata svábhânavo víprâ návishṭhayā matī́ yójâ — ‖ 2 ‖ susaṃdṛíçaṃ tvâ vayám mághavan vandishîmáhi | prá nûnám pūrṇávandhuraḥ stutó yâhi váçā̃ ánu yójâ — ‖ 3 ‖ sá ghâ táṃ vṛíshaṇaṃ rátham ádhi tishṭhâti govídam | yáḥ pā́traṃ hâriyojanám pūrṇám indra cíketati yójâ — ‖ 4 ‖ yuktás te astu dákshiṇa utá savyáḥ çatakrato | téna jâyā̃m úpa priyā̃m mandânó yâhy ándhaso yójâ — ‖ 5 ‖ yunájmi te bráhmaṇâ keçínâ hárî úpa prá yâhi dadhishé gábhastyoḥ | út

---

81, 4 çriyé. 5 janishyate áti. 6 bhaja. 7 purú çatā́ ubhayâhastyā́. 8 vidmá. puru-vásum. sasṛijmáhe átha. 9 te. — 82, 1 úpo *iti* sú çriṇuhí. mā́ átathâḥ-iva. kāraḥ. arthāyâse ít yójа nú indra. 2 hí. víprāḥ. 4 gha. hárî *iti*.

Digitized by Google

tvâ sutâso rabhasâ amandishuḥ pûshaṇvân vajrint sám u pátnyâmadaḥ || 6 || 3 ||

83 jagatî.

Áçvâvati prathamó góshu gachati suprâvîr indra mártyas távotíbhiḥ | tám ít pṛiṇakshi vásunâ bhávîyasâ síndhum âpo yáthâbhíto vícetasaḥ || 1 || âpo ná devîr úpa yanti hotríyam aváḥ paçyanti vítatam yáthâ rájaḥ | prâcaír devâsaḥ prá ṇayanti devayúm brahmapríyam joshayante varâ iva || 2 || ádhi dváyor adadhâ ukthyàm váco yatásrucâ mithunâ yâ saparyátaḥ | ásaṃyato vraté te ksheti púshyati bhadrâ çaktír yájamânâya sunvaté || 3 || âd áṅgirâḥ prathamâṃ dadhire váya iddhâgnayaḥ çámyâ yé sukṛityáyâ | sárvam paṇéḥ sám avindanta bhójanam áçvâvantam gómantam â paçúṃ náraḥ || 4 || yajnaír átharvâ prathamâḥ pathás tate tátaḥ sûryo vratapâ vená âjani | â gâ âjad uçánâ kâvyáḥ sácâ yamásya jâtám amṛítam yajâmahe || 5 || barhír vâ yát svapatyâya vṛijyáte 'rkó vâ çlókam âghóshate diví | grâvâ yátra vádati kârúr ukthyàs tásyéd índro abhipitvéshu raṇyati || 6 || 4 ||

84. 1—6 anushṭubh. 7—9 ushṇih. 10—12 paṅkti. 13—15 gâyatrî. 16—18 trishṭubh. 19 bṛihatî. 20 satobṛihatî.

Ásâvi sóma índra te çávishṭha dhṛishṇav â gahi | â tvâ pṛiṇaktv indriyáṃ rájaḥ sûryo ná raçmíbhiḥ || 1 || índram íd dhárî vahato 'pratidhṛishṭaçavasam | ṛíshîṇâṃ ca stutîr úpa yajnáṃ ca mânushâṇâm || 2 || â tishṭha vṛitrahan rátham yuktâ te bráhmaṇâ hárî | arvâcînam sú te máno

82, 6 pátnyâ amadaḥ. — 83, 1 táva útí-bhiḥ. yáthâ abhítaḥ. 2 nayanti. 5 vrata-páḥ. â ajani. 6 tásya ít. — 84, 1 dhṛishṇo *iti*. 2 hárî *iti* vahataḥ ápratidhṛishṭa-çavasam.

Digitized by Google

grâvâ kṛiṇotu vâgnúnâ ‖ 3 ‖ imám indra sutám piba jyéshṭham ámartyam mádam | çukrásya tvâbhy àksharan dhârâ ṛitásya sádane ‖ 4 ‖ índrâya nûnám arcatokthâni ca bravîtana | sutâ amatsur índavo jyéshṭhaṃ namasyatâ sáhaḥ ‖ 5 ‖ 5 ‖

nákish ṭvád rathîtaro hárî yád indra yáchase | nákish ṭvânu majmánâ nákiḥ sváçva ânaçe ‖ 6 ‖ yá éka íd vidáyate vásu mártâya dâçúshe | îçâno ápratishkuta índro aṅgá ‖ 7 ‖ kadâ mártam arâdhásam padâ kshúmpam iva sphurat | kadâ naḥ çuçravad gíra índro aṅgá ‖ 8 ‖ yáç cid dhí tvâ bahúbhya â sutâvâṅ âvívâsati | ugráṃ tát patyate çáva índro aṅgá ‖ 9 ‖ svâdór itthâ vishûváto mádhvaḥ pibanti gauryàḥ | yâ índreṇa sayâvarîr vṛishṇâ mádanti çobháse vásvîr ánu svarâjyam ‖ 10 ‖ 6 ‖

tâ asya pṛiçanâyúvaḥ sómaṃ çrîṇanti pṛíçnayaḥ | priyâ índrasya dhenávo vájraṃ hinvanti sâyakaṃ vásvîr — ‖ 11 ‖ tâ asya námasâ sáhaḥ saparyánti prácetasaḥ | vratâny asya saççire purûṇi pûrvácittaye vásvîr — ‖ 12 ‖ índro dadhîcó asthábhir vṛitrâṇy ápratishkutaḥ | jaghâna navatîr náva ‖ 13 ‖ ichánn áçvasya yác chíraḥ párvateshv ápaçritam | tád vidac charyaṇâvati ‖ 14 ‖ átrâha gór amanvata nâma tváshṭur apîcyàm | itthâ candrámaso gṛihé ‖ 15 ‖ 7 ‖

kó adyá yuṅkte dhurí gâ ṛitásya çímîvato bhâmíno durbṛiṇâyûn | âsánnishûn bṛitsváso mayobhûn yá eshâm bhṛityâṃ ṛiṇádhat sá jîvât ‖ 16 ‖ ká îshate tujyáte kó bibhâya kó manśate sántam índraṃ kó ánti | kás tokâya ká íbhâyotá râyé 'dhi bravat tanvè kó jánâya ‖ 17 ‖ kó agním

---

84, 4 tvâ abhí aksharan. sádane. 5 arcata ukthâni. namasyata. 6 nákiḥ tvát. nákiḥ tvâ ánu. 9 hí. 10 vishu-vátaḥ. 14 yát çíraḥ. vidat çaryaṇâ-vati. 15 átra áha. 16 âsán-ishûn bṛitsu-ásaḥ. 17 íbhâya utá râyé ádhi.

Digitized by Google

îṭṭe havíshâ ghṛiténa srucẫ yajâtâ ṛitúbhir dhruvébhiḥ | kásmai devẫ ấ vahân âçú hóma kó mańsate vîtíhotraḥ sudeváḥ ‖ 18 ‖ tvám añgá prá çańsisho deváḥ çavishṭha mártyam | ná tvád anyó maghavann asti marḍiténdra brávîmi te vácaḥ ‖ 19 ‖ mấ te rấdhâńsi mấ ta ûtáyo vaso 'smấn kádâ canẫ dabhan | víçvâ ca na upamimîhí mânusha vásûni carshaṇíbhya ấ ‖ 20 ‖ 8 ‖

Trayodaço 'nuvâkaḥ.

85. jagatî. 5. 12 trishṭubh.

Prá yé çúmbhante jánayo ná sáptayo yấman rudrásya sûnávaḥ sudáńsasaḥ | ródasî hí marútaç cakriré vṛidhé mádanti vîrẫ vidátheshu ghṛíshvayaḥ ‖ 1 ‖ tá ukshitấso mahimấnam âçata diví rudrấso ádhi cakrire sádaḥ | árcanto arkáṃ janáyanta indriyám ádhi çríyo dadhire pṛíçnimâtaraḥ ‖ 2 ‖ gómâtaro yác chubháyante añjíbhis tanűshu çubhrấ dadhire virúkmataḥ | bấdhante víçvam abhimâtínam ápa vártmâny eshâm ánu rîyate ghṛitáṃ ‖ 3 ‖ ví yé bhrấjante súmakhâsa ṛishṭíbhiḥ pracyâváyanto ácyutâ cid ójasâ | manojúvo yán maruto rátheshv ấ vṛíshavrâtâsaḥ pṛíshatîr áyugdhvam ‖ 4 ‖ prá yád rátheshu pṛíshatîr áyugdhvaṃ vấje ádrim maruto raṅháyantaḥ | utấrushásya ví shyanti dhấrâç cármevodábhir vy ùndanti bhűma ‖ 5 ‖ ấ vo vahantu sáptayo raghushyádo raghupátvânaḥ prá jigâta bâhúbhiḥ | sîdatấ barhír urú vaḥ sádas kṛitám mâdáyadhvam maruto mádhvo ándhasaḥ ‖ 6 ‖ 9 ‖

tè 'vardhanta svátavaso mahitvanấ nấkaṃ tasthur urú

84, 18 yajâtai. 19 marḍitấ índra. 20 te. canẫ. — 85. 1 vîrâḥ. 2 té. 3 yát çubháyante. çubhrâḥ. 4 yát. 5 utá arushásya. syanti. cárma-iva udá-bhiḥ ví undanti. 6 raghu-syádaḥ. sîdata ấ. 7 té avardhanta. mahi-tvanấ ấ.

Digitized by Google

cakrire sádaḥ | víshṇur yád dhāvad vṛíshaṇam madacyútaṃ váyo ná sîdann ádhi barhíshi priyé ‖ 7 ‖ çúrâ ivéd yúyudhayo ná jágmayaḥ çravasyávo ná pṛítanâsu yetire | bháyante víçvâ bhúvanâ marúdbhyo rā́jâna iva tveshásaṃdṛiço náraḥ ‖ 8 ‖ tváshṭâ yád vájraṃ súkṛitaṃ hiraṇyáyaṃ sahásrabhṛishṭiṃ svápâ ávartayat | dhattá índro náry ápâṅsi kártavé 'han vṛitráṃ nír apā́m aubjad arṇavám ‖ 9 ‖ ûrdhváṃ nunudre 'vatáṃ tá ójasâ dâdṛihâṇáṃ cid bibhidur ví párvatam | dhámanto vâṇám marútaḥ sudā́navo máde sómasya ráṇyâni cakrire ‖ 10 ‖ jihmáṃ nunudre 'vatáṃ táyâ diçā́siñcann útsaṃ gótamâya tṛishṇáje | ā́ gachantîm ávasâ citrábhânavaḥ kā́maṃ víprasya tarpayanta dhā́mabhiḥ ‖ 11 ‖ yā́ vaḥ çárma çaçamânā́ya sánti tridhā́tûni dâçúshe yachatā́dhi | asmábhyaṃ tā́ni maruto ví yanta rayíṃ no dhatta vṛishaṇaḥ suvī́ram ‖ 12 ‖ 10 ‖

86. gâyatrî.

Máruto yásya hí kshā́ye pâthā́ divó vimahasaḥ | sá sugopā́tamo jánaḥ ‖ 1 ‖ yajnaír vâ yajnavâhaso víprasya vâ matînā́m | márutaḥ çṛiṇutā́ hávam ‖ 2 ‖ utá vâ yásya vâjínó 'nu vípram átakshata | sá gántâ gómati vrajé ‖ 3 ‖ asyá vîrásya barhíshi sutáḥ sómo dívishṭishu | ukthám mádaç ca çasyate ‖ 4 ‖ asyá çroshantv ā́ bhúvo víçvâ yáç carshaṇī́r abhí | sū́ram cit sasrúshîr íshaḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

pûrvī́bhir hí dadâçimá çarádbhir maruto vayám | ávobhiç carshaṇînā́m ‖ 6 ‖ subhágaḥ sá prayajyavo máruto astu mártyaḥ | yásya práyâṅsi pā́rshatha ‖ 7 ‖ çaçamânásya

---

85, 7 ha ávat. 8 iva ít. 9 dhatté. kártave áhan. 10 té. 11 diçá ásiñcan. gachanti îm. 12 yachata ádhi. — 86, 1 pāthá. 2 çriṇutá. 3 vājínaḥ ánu. 5 víçvāḥ.

Digitized by Google

vâ naraḥ svédasya satyaçavasaḥ | vidâ kâmasya vénataḥ || 8 || yûyám tát satyaçavasa âvish karta mahitvanâ | vídhyatâ vidyútâ rákshaḥ || 9 || gûhatâ gúhyaṃ támo ví yâta víçvam atríṇam | jyótish kartâ yád uçmási || 10 || 12 ||

87. jagatî.

Prátvakshasaḥ prátavaso virapçínó 'nânatâ ávithurâ ṛijîshíṇaḥ | júshṭatamâso nṛítamâso añjíbhir vy ânajre ké cid usrâ iva stṛíbhiḥ || 1 || upahvaréshu yád ácidhvaṃ yayíṃ váya iva marutaḥ kéna cit pathâ | çcótanti kóçâ úpa vo rátheshv â ghṛitám ukshatâ mádhuvarṇam árcate || 2 || praíshâm ájmeshu vithuréva rejate bhûmir yâmeshu yád dha yuñjáte çubhé | té krîḷáyo dhúnayo bhrâjadṛishṭayaḥ svayám mahitvám panayanta dhîtayaḥ || 3 || sá hí svasṛít pṛíshadaçvo yúvâ gaṇó 'yâ îçânás távishîbhir âvṛitaḥ | ási satyá ṛiṇayâvânedyo 'syâ dhiyáḥ prâvitâthâ .vṛishâ gaṇáḥ || 4 || pitúḥ pratnásya jánmanâ vadâmasi sómasya jihvâ prá jigâti cákshasâ | yád îm índraṃ çámy ṛikvâṇa âçatâd ín nâmâni yajníyâni dadhire || 5 || çriyáse kám bhânúbhiḥ sám mimikshire té raçmíbhis tá ṛikvabhiḥ sukhâdâyaḥ | té vâçîmanta ishmíṇo ábhîravo vidré priyásya mârutasya dhâmnaḥ || 6 || 13 ||

88. 1. 6 prastârapaṅkti. 2—4 trishṭubh. 5 virâḍrûpâ.

Â vidyúnmadbhir marutaḥ svarkaí ráthebhir yâtha ṛishṭimádbhir âçvaparṇaiḥ | â várshishṭhayâ na ishâ váyo ná paptatâ sumâyâḥ || 1 || tè 'ruṇébhir váram â piçáṅgaiḥ çubhé

86, 8 vidá. 9 âvíḥ. vídhyata. 10 gûhata. jyótiḥ karta. — 87,1 vi-rapçínaḥ ánânatâḥ. ví ânajre. 2 ukshata. 3 prá eshâm. vithurâ-iva. ha. 4 gaṇáḥ ayâ. ṛiṇa-yâvâ ánedyaḥ asyâḥ. pra-avitâ átha. 5 âçata ât ít. 6 té. — 88, 1 su-arkaíḥ. yâta. paptata. 2 té.

kám yânti rathatûrbhir áçvaiḥ | rukmó ná citráḥ svádhitîvân pavyâ ráthasya jaṅghananta bhûma || 2 || çriyé kám vo ádhi tanûshu vâçîr medhâ vánâ ná kṛiṇavanta ûrdhvâ | yushmábhyaṃ kám marutaḥ sujâtâs tuvidyumnâso dhanayante ádrim || 3 || áhâni gṛídhrâḥ páry â va âgur imâṃ dhíyaṃ vârkâryâṃ ca devîm | bráhma kṛiṇvánto gótamâso arkaír ûrdhvâṃ nunudra utsadhím píbadhyai || 4 || etát tyán ná yójanam aceti sasvár ha yán maruto gótamo vaḥ | páçyan hiraṇyacakrân áyodaṅshṭrân vidhâvato varâhûn || 5 || eshâ syâ vo maruto 'nubhartrî práti shṭobhati vâgháto ná vâṇî | ástobhayad vṛíthâsâṃ ánu svadhâṃ gábhastyoḥ || 6 || 14 ||

89. 1—5. 7 jagati. 6 virâṭsthânâ. 8—10 trishṭubh.

Â no bhadrâḥ krátavo yantu viçvátó 'dabdhâso áparîtâsa udbhídaḥ | devâ no yáthâ sádam íd vṛidhé ásann áprâyuvo rakshitâro divé-dive || 1 || devânâm bhadrâ sumatír ṛijûyatâṃ devânâṃ râtír abhí no ní vartatâm | devânâṃ sakhyám úpa sedimâ vayáṃ devâ na âyuḥ prá tirantu jîváse || 2 || tân pûrvayâ nivídâ hûmahe vayám bhágam mitrám áditiṃ dáksham asridham | aryamáṇaṃ váruṇam sómam açvínâ sárasvatî naḥ subhágâ máyas karat || 3 || tán no vâto mayobhú vâtu bheshajáṃ tán mâtâ pṛithivî tát pitâ dyaúḥ | tád grâvâṇaḥ somasúto mayobhúvas tád açvinâ çṛiṇutaṃ dhishṇyâ yuvám || 4 || tám îçânaṃ jágatas tasthúshas pátiṃ dhiyaṃjinvám ávase hûmahe vayám | pûshấ no yáthâ védasâm ásad vṛidhé rakshitâ pâyúr ádabdhaḥ svastáye || 5 || 15 ||

88, 2 svádhiti-vân. 3 kṛiṇavante. 4 â aguḥ. nunudre. 5 tyát. yát. 6 stobhati. vṛithâ âsâm. — 89, 1 viçvátaḥ ádabdhâsaḥ. devâḥ. 2 sedima. devâḥ. 4 tát.

Digitized by Google

svastí na índro vṛiddháçravâḥ svastí naḥ pûshâ viçvávedâḥ | svastí nas tárkshyo árishṭanemiḥ svastí no bṛíhaspátir dadhâtu ‖ 6 ‖ pṛíshadaçvâ marútaḥ pṛíçnimâtaraḥ çubhaṃyâvâno vidátheshu jágmayaḥ | agnijihvâ mánavaḥ sûracakshaso viçve no devâ ávasâ gamann ihá ‖ 7 ‖ bhadráṃ kárṇebhiḥ çṛiṇuyâma devâ bhadrám paçyemâkshábhir yajatrâḥ | sthiraír áṅgais tushṭuvâṅsas tanûbhir vy àçema devâhitaṃ yád âyuḥ ‖ 8 ‖ çatám ín nú çarádo ánti devâ yátrâ naç cakrâ jarásaṃ tanûnâm | putrâso yátra pitáro bhávanti mâ no madhyâ rîrishatâyur gántoḥ ‖ 9 ‖ áditir dyaúr áditir antáriksham áditir mâtâ sá pitâ sá putráḥ | viçve devâ áditiḥ páñca jánâ áditir jâtám áditir jánitvam ‖ 10 ‖ 16 ‖

90. gâyatrî. 9 anushṭubh.

Ṛijunîtî no váruṇo mitró nayatu vidvân | aryamâ devaíḥ sajóshâḥ ‖ 1 ‖ té hí vásvo vásavânâs té ápramûrâ máhobhiḥ | vratâ rakshante viçvâhâ ‖ 2 ‖ té asmábhyaṃ çárma yaṅsann amṛítâ mártyebhyaḥ | bâdhamânâ ápa dvíshaḥ ‖ 3 ‖ ví naḥ pathâḥ suvitâya ciyántv índro marútaḥ | pûshâ bhágo vándyâsaḥ ‖ 4 ‖ utá no dhíyo góagrâḥ pûshan víshṇav évayâvaḥ | kártâ naḥ svastimátaḥ ‖ 5 ‖ 17 ‖

mádhu vâtâ ṛitâyaté mádhu ksharanti síndhavaḥ | mâdhvîr naḥ santv óshadhîḥ ‖ 6 ‖ mádhu náktam utóshaso mádhumat pârthivaṃ rájaḥ | mádhu dyaúr astu naḥ pitâ ‖ 7 ‖ mádhumân no vánaspátir mádhumâṅ astu sûryaḥ | mâdhvîr gâvo bhavantu naḥ ‖ 8 ‖ çám no mitráḥ çáṃ váruṇaḥ çáṃ no bhavatv aryamâ | çáṃ na índro bṛíhaspátiḥ çáṃ no víshṇur urukramáḥ ‖ 9 ‖ 18 ‖

---

89. 7 pṛíshat-açvâḥ. agni-jihvâḥ. ávasâ á. 8 devâḥ. paçyema akshá-bhiḥ. ví açema. 9 ít. devâḥ yátra naḥ cakrá. ririshata âyuḥ. — 90, 1 ápra-mûrâḥ. 3 amṛítâḥ. 5 víshṇo *iti*. kárta. 7 utá ushásaḥ.

Digitized by Google

91. 1—4 trishṭubh. 5—16 gâyatrî. 17 ushṇih. 18—23 trishṭubh.

Tvâṃ soma prá cikito manîshâ tvâṃ rájishṭham ánu neshi pánthâm | táva práṇîtî pitáro na indo devéshu rátnam abhajanta dhîrâḥ ‖ 1 ‖ tvâṃ soma krátubhiḥ sukrátur bhûs tvâṃ dákshaiḥ sudáksho viçvávedâḥ | tvâṃ vṛishâ vṛishatvébhir mahitvâ dyumnébhir dyumny àbhavo nṛicákshâḥ ‖ 2 ‖ râjno nú te váruṇasya vratâni bṛihád gabhîrâṃ táva soma dhâma | çúcish ṭvám asi priyó ná mitró dakshâyyo aryamévâsi soma ‖ 3 ‖ yâ te dhâmâni diví yâ pṛithivyâṃ yâ párvateshv óshadhîshv apsú | tébhir no víçvaiḥ sumánâ áheḷan râjant soma práti havyâ gṛibhâya ‖ 4 ‖ tvâṃ somâsi sátpatis tvâṃ râjotá vṛitrahâ | tvám bhadró asi krátuḥ ‖ 5 ‖ 19 ‖

tvâṃ ca soma no váço jîvâtuṃ ná marâmahe | priyástotro vánaspátiḥ ‖ 6 ‖ tvâṃ soma mahé bhágaṃ tvâṃ yúna ṛitâyaté | dákshaṃ dadhâsi jîváse ‖ 7 ‖ tvâṃ naḥ soma viçváto rákshâ râjann aghâyatâḥ | ná rishyet tvâvataḥ sákhâ ‖ 8 ‖ sóma yâs te mayobhúva ûtáyaḥ sánti dâçúshe | tâbhir no 'vitâ bhava ‖ 9 ‖ imáṃ yajnám idáṃ váco jujushâṇá upâgahi | sóma tvâṃ no vṛidhé bhava ‖ 10 ‖ 20 ‖

sóma gîrbhish ṭvâ vayáṃ vardháyâmo vacovídaḥ | sumṛiḷîko na á viça ‖ 11 ‖ gayasphâno amîvahâ vasuvít pushṭivárdhanaḥ | sumitráḥ soma no bhava ‖ 12 ‖ sóma rârandhí no hṛidí gávo ná yávaseshv á | márya iva svá okyè ‖ 13 ‖ yáḥ soma sakhyé táva râráṇad deva mártyaḥ | táṃ dákshaḥ sacate kavíḥ ‖ 14 ‖ urushyâ ṇo abhíçasteḥ sóma ní pâhy áṅhasaḥ | sákhâ suçéva edhi naḥ ‖ 15 ‖ 21 ‖

91, 2 dyumnî abhavaḥ. 3 çúciḥ tvám. aryamâ-iva asi. 5 soma asi. râjà utá. 7 yúṅe. 8 rákṣa. 10 upa-âgahi. 11 giḥ-bhíḥ tvâ. 13 své. 15 urushyá naḥ.

Digitized by Google

ā́ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ soma vṛ́ishṇyam | bhávâ vā́jasya saṃgathé ‖ 16 ‖ ā́ pyâyasva madintama sóma víçvebhir aṅçúbhiḥ | bhávâ naḥ suçrávastamaḥ sákhâ vṛidhé ‖ 17 ‖ sáṃ te páyâṅsi sám u yantu vā́jâḥ sáṃ vṛ́ishṇyâny abhimâtishā́haḥ | âpyā́yamâno amṛ́tâya soma diví çrávâṅsy uttamā́ni dhishva ‖ 18 ‖ yā́ te dhā́mâni havíshâ yájanti tā́ te víçvâ paribhū́r astu yajnám | gayasphā́naḥ pratáraṇaḥ suvī́ró 'vîrahâ prá carâ soma dúryân ‖ 19 ‖ sómo dhenúṃ sómo árvantam âçúṃ sómo vī́rā́ṃ karmaṇyàṃ dadâti | sâdanyàṃ vidathyàṃ sabhéyam pitṛiçrávaṇaṃ yó dádâçad asmai ‖ 20 ‖ 22 ‖

áshâḷhaṃ yutsú pṛ́itanâsu pápriṃ svarshā́m apsā́ṃ vṛijánasya gopā́m | bhareshujā́ṃ sukshitíṃ suçrávasaṃ jáyantaṃ tvā́m ánu madema soma ‖ 21 ‖ tvám imā́ óshadhīḥ soma víçvâs tvám apó ajanayas tváṃ gā́ḥ | tvám ā́ tatanthorv àntárikshaṃ tváṃ jyótishâ ví támo vavartha ‖ 22 ‖ devéna no mánasâ deva soma râyó bhâgáṃ sahasâvann abhí yudhya | mā́ tvā́ tanad ī́çishe vîryàsyobháyebhyaḥ prá cikitsâ gávishṭau ‖ 23 ‖ 23 ‖

92. 1—4 jagatî. 5—12 trishṭubh. 13—18 ushṇih.

Etā́ u tyā́ ushásaḥ ketúm akrata pū́rve árdhe rájaso bhānúm añjate | nishkṛiṇvānā́ āyudhānîva dhṛishṇávaḥ práti gā́vó 'rushîr yanti mātáraḥ ‖ 1 ‖ úd apaptann aruṇā́ bhānávo vṛ́thâ svāyújo árushîr gā́ ayukshata | ákrann ushā́so vayúnâni pū́rváthâ rúçantam bhānúm árushîr açiçrayuḥ ‖ 2 ‖ árcanti nā́rîr apáso ná vishṭíbhiḥ samānéna yójanenā́

91, 16. 17 bháva. 19 su-vîró ávîra-hâ prá cara. 21 bhareshu-jā́m. 22 tatantha urú antárikṣam. 23 tvâ ā́. vîryàsya ubháyebhyaḥ. cikitsa. — 92, 1 āyudhâni-iva. gā́vaḥ árushîḥ. 2 aruṇā́ḥ. yójanena ā́.

Digitized by Google

parâvátaḥ | íshaṃ váhantîḥ sukṛíte sudā́nave víçvéd áha yájamānâya sunvaté || 3 || ádhi péçā́ṅsi vapate nṛitúr ivá porṇute váksha usréva bárjaham | jyótir víçvasmai bhúvanâya kṛiṇvatî gā́vo ná vrajáṃ vy ùshā́ âvar támaḥ || 4 || práty arcî rúçad asyâ adarçi ví tishṭhate bā́dhate kṛishṇám ábhvam | svárum ná péço vidátheshv añjáñ citráṃ divó duhitā́ bhānúm açret || 5 || 24 ||

átârishma támasas pârám asyóshā́ uchántî vayúnâ kṛiṇoti | çriyé chándo ná smayate vibhâtî́ suprátîkâ saumanasā́yâjîgaḥ || 6 || bhā́svatî netrî́ sûnṛítânāṃ diváḥ stave duhitā́ gótamebhiḥ | prajā́vato nṛiváto áçvabudhyân úsho góagrāṅ úpa mâsi vā́jân || 7 || úshas tám açyâṃ yaçásaṃ suvîráṃ dâsápravargaṃ rayím áçvabudhyam | sudā́ṅsasâ çrávasâ yā́ vibhā́si vā́japrasûtâ subhage bṛihántam || 8 || víçvâni devî́ bhúvanābhicákshyâ praticî́ cákshur urviyā́ ví bhâti | víçvaṃ jîvám caráse bodháyantî víçvasya vā́cam avidan manâyóḥ || 9 || púnaḥ-punar jā́yamānâ purāṇî́ samānā́ṃ várṇam abhí çúmbhamānâ | çvaghnîva kṛitnúr vija âmināná mártasya devî́ jaráyanty ā́yuḥ || 10 || 25 ||

vyûrṇvatî́ divó ántāṅ abodhy ápa svásâraṃ sanutár yuyoti | praminatî́ manushyấ yugā́ni yóshâ járasya cákshasâ ví bhâti || 11 || paçúṅ ná citrā́ subhágâ prathānā́ síndhur ná kshóda urviyā́ vy àçvait | áminatî daívyâni vratā́ni sū́ryasya ceti raçmíbhir dṛiçânā́ || 12 || úshas tác citrám ā́ bharâsmábhyaṃ vâjinîvati | yéna tokáṃ ca tánayaṃ ca dhā́mahe || 13 || úsho adyéhá gomaty áçvâvati vibhâvari | revád asmé vy ùcha sûnṛitâvati || 14 || yukshvā́ hí vâjinî-

---

92, 3 víçvâ ít. 4 iva ápa ûrṇute. usrā́-iva. ví ushā́ḥ. 5 arcíḥ. 6 asyá ushā́ḥ. saumanasā́ya ajigar *iti*. 9 bhúvanâ abhi-cákshya. avidat. 10 çvaghnî-iva. jaráyanti. 12 ví açvait. 13 tát. bhara asmábhyam. 14 adyá ihá. ví ucha. 15 yukshvá.

Digitized by Google

vaty áçvāñ adyāruṇāñ ushaḥ | áthâ no víçvâ saúbhagâny ā́ vaha ‖ 15 ‖ 26 ‖

áçvinâ vartír asmád ā́ gómad dasrâ híraṇyavat | arvāg ráthaṃ sámanasâ ní yachatam ‖ 16 ‖ yā́v itthā́ çlókam ā́ divó jyótir jánâya cakráthuḥ | ā́ na ūrjaṃ vahatam açvinâ yuvám ‖ 17 ‖ éhá devā́ mayobhúvâ dasrā́ híraṇyavartanî | usharbúdho vahantu sómapîtaye ‖ 18 ‖ 27 ‖

93. 1—3 anushṭubh. 4—7. 12 trishṭubh. 8ª trishṭubh. 8ᵇ jagatî. 9—11 gâyatrî.

Ágnîshomâv imáṃ sú me çṛiṇutáṃ vṛishaṇâ hávam | práti sûktā́ni haryatam bhávataṃ dâçúshe máyaḥ ‖ 1 ‖ ágnîshomâ yó adyá vâm idáṃ vácaḥ saparyáti | tásmai dhattaṃ suvī́ryaṃ gávâm póshaṃ sváçvyam ‖ 2 ‖ ágnîshomâ yá āhutiṃ yó vâṃ dā́çâd dhavíshkṛitim | sá prajáyâ suvī́ryaṃ víçvam āyur vy àçnavat ‖ 3 ‖ ágnîshomâ céti tád vîryàṃ vâṃ yád ámushṇîtam avasám paníṃ gā́ḥ | ávâtiratam bṛísayasya çéshó 'vindataṃ jyótir ékam bahúbhyaḥ ‖ 4 ‖ yuvám etā́ni diví rocanā́ny agníç ca soma sákratû adhattam | yuváṃ síndhûñr abhíçaster avadyā́d ágnîshomâv ámuñcataṃ gṛibhîtā́n ‖ 5 ‖ ā́nyáṃ divó mâtaríçvâ jabhārā́mathnâd anyám pári çyenó ádreḥ | ágnîshomâ bráhmaṇâ vâvṛidhânórúṃ yajñā́ya cakrathur u lokám ‖ 6 ‖ 28 ‖

ágnîshomâ havíshaḥ prásthitasya vîtáṃ háryataṃ vṛishaṇâ jushéthâm | suçármāṇâ svávasâ hí bhûtám áthâ dhattaṃ yájamānâya çáṃ yóḥ ‖ 7 ‖ yó agnîshómâ havíshâ saparyā́d devadrī́câ mánasâ yó ghṛiténa | tásya vratáṃ rakshatam pātám áṅhaso viçé jánâya máhi çárma yachatam

---

92, 15 adyá aruṇā́n. átha. 18 ā́ ihá. — 93, 3 havíḥ-kṛitim. ví açnavat. 4 áva atiratam. çéshaḥ ávindatam. 5 sákratû *iti*. 6 á anyám. jabhāra ámathnât. vavṛidhānā́ urúm. 7 átha.

Digitized by Google

‖ 8 ‖ ágnîshomâ sávedasâ sáhûtî vanataṃ gíraḥ | sáṃ devatrấ babhûvathuḥ ‖ 9 ‖ ágnîshomâv anéna vâṃ yó vâṃ ghṛiténa dā́çati | tásmai dîdayatam bṛihát ‖ 10 ‖ ágnîshomâv imā́ni no yuvám havyā́ jujoshatam | ā́ yâtam úpa naḥ sácâ ‖ 11 ‖ ágnîshomâ pipṛitám árvato na ā́ pyâyantâm usríyâ havyasū́daḥ | asmé bálâni maghávatsu dhattaṃ kṛiṇutáṃ no adhvaráṃ çrushṭimántam ‖ 12 ‖ 29 ‖

Caturdaço 'nuvâkaḥ.

94. jagatî. 15. 16 trishṭubh.

Imáṃ stómam árhate jâtávedase rátham iva sám mahemâ manîsháyâ | bhadrā́ hí naḥ prámatir asya saṃsády ágne sakhyé mā́ rishâmâ vayáṃ táva ‖ 1 ‖ yásmai tvám âyájase sá sâdhaty anarvā́ ksheti dádhate suvī́ryam | sá tûtâva naínam açnoty aṅhatír ágne — ‖ 2 ‖ çakéma tvâ samídhaṃ sâdháyâ dhíyas tvé devā́ havír adanty áhutam | tvám âdityā́ñ ā́ vaha tā́n hy ùçmásy ágne — ‖ 3 ‖ bhárâmedhmáṃ kṛiṇávâmâ havī́ñshi te citáyantaḥ párvaṇâ-parvaṇâ vayám | jîvấtave prataráṃ sâdhayâ dhíyó 'gne — ‖ 4 ‖ viçā́ṃ gopā́ asya caranti jantávo dvipác ca yád utá cátushpad aktúbhiḥ | citráḥ praketá usháso mahā́ñ asy ágne — ‖ 5 ‖ 30 ‖

tvám adhvaryúr utá hótâsi pûrvyáḥ praçâstā́ pótâ janúshâ puróhitaḥ | víçvâ vidvā́ñ ārtvijyâ dhîra pushyasy ágne — ‖ 6 ‖ yó viçvátaḥ suprátîkaḥ sadṛiṅ̃ ási dûré cit sán taḷíd ivā́ti rocase | rā́tryâç cid ándho áti deva paçyasy ágne — ‖ 7 ‖ pū́rvo devâ bhavatu sunvató rátho 'smā́kaṃ

93, 12 usríyâḥ. — 94, 1 mahema. rishâma. 2 ná enam. 3 sádhâya. devā́ḥ. hí uçmási. 4 bhárâma idhmám kṛiṇávâma. sâdhaya dhíyaḥ ágne. 5 dvi-pát. 6 hótâ asi. 7 iva áti. 8 devā́ḥ.

Digitized by Google

çáṅso abhy àstu dûḍhyàḥ | tád ā́ jânîtotá pushyatâ vácó 'gne — ‖ 8 ‖ vadhaír duḥçáṅsāṅ ápa dûḍhyò jahi dûré vâ yé ánti vâ ké cid atríṇaḥ | áthâ yajñā́ya gṛiṇaté sugáṃ kṛidhy ágne — ‖ 9 ‖ yád áyukthâ arushā́ róhitâ ráthe vā́tajûtâ vṛishabhásyeva te rávaḥ | ā́d invasi vaníno dhûmáketunāgne — ‖ 10 ‖ 31 ‖

ádha svanā́d utá bibhyuḥ patatríṇo drapsā́ yát te yayasā́do vy ásthiran | sugáṃ tát te tâvakébhyo ráthebhyó 'gne — ‖ 11 ‖ ayám mitrásya váruṇasya dhā́yase 'vayâtā́m marútāṃ héḷo ádbhutaḥ | mṛiḷā́ sú no bhūtv eshâm mánaḥ púnar ágne — ‖ 12 ‖ devó devā́nām asi mitró ádbhuto vásur vásûnām asi cā́rur adhvaré | çármant syâma táva sapráthastamé 'gne — ‖ 13 ‖ tát te bhadráṃ yát sámiddhaḥ své dáme sómâhuto járase mṛiḷayáttamaḥ | dádhâsi rátnaṃ dráviṇaṃ ca dâçúshé 'gne — ‖ 14 ‖ yásmai tvā́m sudraviṇo dádâço 'nâgâstvám adite sarvátātâ | yám bhadréṇa çávasâ codáyâsi prajā́vatâ rā́dhasâ té syâma ‖ 15 ‖ sá tvám agne saubhagatvásya vidvā́n asmā́kam āyuḥ prá tirehá deva | tán no mitró váruṇo mâmahantām áditiḥ síndhuḥ pṛithivī́ utá dyaúḥ ‖ 16 ‖ 32 ‖

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

95. trishṭubh.

Dvé vírûpe caratáḥ svárthe anyā́nyâ vatsám úpa dhâpayete | hárir anyásyâm bhavati svadhā́vāñ chukró anyásyāṃ dadṛiçe suvárcâḥ ‖ 1 ‖ dáçemāṃ tváshṭur janayanta gárbham átandrâso yuvatáyo víbhṛitram | tigmā́nîkaṃ svá-

94, 8 abhí astu duḥ-dhyàḥ. jânîta utá pushyata vácaḥ ágne 9 átha. 10 vṛishabhásya-iva. dhûmá-ketunâ ágne. 11 drapsā́ḥ. ví. ráthebhyaḥ ágne. 12 mṛiḷā́. 13 sapráthaḥ-tame ágne. 14 sóma-âhutaḥ. dâçúshe ágne. 16 tira ihá. tát. pṛithivī́. — 95, 1 svárthe *iti* anyā́-anyâ. çukráḥ. 2 dáça imám.

yaçasaṃ jáneshu virócamânam pári shîṃ nayanti || 2 || trī́ṇi jā́nâ pári bhûshanty asya samudrá ékaṃ divy ékam apsú | pū́rvâm ánu prá díçam pā́rthivânâm ṛitū́n praçā́sad ví dadhâv anushṭhú || 3 || ká imáṃ vo niṇyám ā́ ciketa vatsó mâtṛī́r janayata svadhā́bhiḥ | bahvînā́ṃ gárbho apásâm upásthân mahā́n kavír níç carati svadhā́vân || 4 || âvíshṭyo vardhate cā́rur âsu jihmā́nâm ûrdhváḥ sváyaçâ upásthe | ubhé tváshṭur bibhyatur jā́yamânât pratîcī́ siṅhám práti joshayete || 5 || 1 ||

ubhé bhadré joshayete ná méne gā́vo ná vâçrā́ úpa tasthur évaiḥ | sá dákshâṇâṃ dákshapatir babhûvâñjánti yáṃ dakshiṇató havírbhiḥ || 6 || úd yaṃyamîti savitéva bâhū́ ubhé sícau yatate bhîmá ṛiñján | úc chukrám átkam ajate simásmân návâ mâtṛíbhyo vásanâ jahâti || 7 || tveshám rûpáṃ kṛiṇuta úttaraṃ yát sampṛiñcânáḥ sádane góbhir adbhíḥ | kavír budhnám pári marmṛijyate dhī́ḥ sā́ devátâtâ sámitir babhûva || 8 || urú te jráyaḥ páry eti budhnáṃ virócamânam mahishásya dhā́ma | víçvebhir agne sváyaçobhir iddhó 'dabdhebhiḥ pâyúbhiḥ pâhy asmā́n || 9 || dhánvant srótaḥ kṛiṇute gâtúm ûrmíṃ çukraír ûrmíbhir abhí nakshati kshā́m | víçvâ sánâni jaṭháreshu dhatte 'ntár návâsu carati prasū́shu || 10 || evā́ no agne samídhâ vṛidhânó revát pâvaka çrávase ví bhâhi | tán no mitró — || 11 || 2 ||

96. trishṭubh.

Sá pratnáthâ sáhasâ jā́yamânaḥ sadyáḥ kā́vyâni báḷ adhatta víçvâ | ā́paç ca mitráṃ dhisháṇâ ca sâdhan devā́

---

9 , 2 sím. 3 samudré. diví. 4 upá-sthât. 5 pratîcī́ *iti*. 6 bhadre *iti*. méne *iti*. babhûva añjánti. 7 savitā́-iva bâhū́ *iti*. út çukrám. simásmât. 8 kṛiṇute. 9 iddháḥ ádabdhebhiḥ. 11 evá. — 96, 1 báṭ.

Digitized by Google

agníṃ dhârayan draviṇodâṁ ‖ 1 ‖ sá pûrvayâ nivídâ kavyátâyór imâḥ prajâ ajanayan mánûnâm | vivásvatâ cákshasâ dyâṁ apáç ca devâ a. dh. d. ‖2‖ tám îḷata prathamáṃ yajnasâdhaṃ víça âríṁ âhutam ṛiñjasânám | ûrjáḥ putrám bharatáṃ sṛiprádânuṃ devâ — ‖ 3 ‖ sá mâtaríçvâ puruvârapushṭir vidád gâtúṃ tánayâya svarvít | viçâṃ gopâ janitâ ródasyor devâ — ‖ 4 ‖ náktoshâsâ várṇam âmémyâne dhâpáyete çíçum ékaṃ samîcî | dyâvâkshâmâ rukmó antár ví bhâti devâ — ‖ 5 ‖ 3 ‖

râyó budhnáḥ saṃgámano vásûnâṃ yajnásya ketúr manmasâdhano véḥ | amṛitatvâṃ rákshamâṇâsa enaṃ devâ — ‖ 6 ‖ nú ca purâ ca sádanaṃ rayîṇâṃ jâtásya ca jâyamânasya ca kshâṁ | satáç ca gopâṁ bhávataç ca bhûrer devâ — ‖ 7 ‖ draviṇodâ dráviṇasas turásya draviṇodâḥ sánarasya prá yaṅsat | draviṇodâ vîrávatîm íshaṃ no draviṇodâ râsate dîrghám âyuḥ ‖ 8 ‖ evâ no agne — ‖ 9 ‖ 4 ‖

97. gâyatrî.

Ápa naḥ çóçucad aghám ágne çuçugdhy â rayím | ápa naḥ çóçucad aghám ‖ 1 ‖ sukshetriyâ sugâtuyâ vasûyâ ca yajâmahe | ápa — ‖ 2 ‖ prá yád bhándishṭha eshâm prâsmâkâsaç ca sûráyaḥ | ápa — ‖ 3 ‖ prá yát te agne sûráyo jâyemahi prá te vayám | ápa — ‖ 4 ‖ prá yád agnéḥ sáhasvato viçváto yánti bhânávaḥ | ápa — ‖ 5 ‖ tvâṃ hí viçvatomukha viçvátaḥ paribhûr ási | ápa — ‖ 6 ‖ dvísho no viçvatomukhâti nâvéva pâraya | ápa — ‖ 7 ‖ sá naḥ síndhum iva nâváyâti parshâ svastáye | ápa — ‖ 8 ‖ 5 ‖

96, 2 kavyátâ áyóḥ. ajanayat. 4 gopâḥ. 7 nú. 8 draviṇaḥ -dâḥ. — 97, 1 çuçugdhí. 3 prá asmâkâsaḥ 7 viçvataḥ-mukha áti nâvâ-iva. 8 nâváyâ áti parsha.

Digitized by Google

98. trishṭubh.

Vaiçvânarásya sumataú syâma rấjâ hí kam bhúvanânâm abhiçrîḥ | itó jâtó víçvam idáṃ ví cashṭe vaiçvânaró yatate sűryeṇa || 1 || pṛishṭó diví pṛishṭó agníḥ pṛithivyấṃ pṛishṭó víçvâ óshadhîr ấ viveça | vaiçvânaráḥ sáhasâ pṛishṭó agníḥ sá no dívâ sá rishấḥ pâtu náktam || 2 || vaíçvânara táva tát satyám astv asmấn rấyo maghávânaḥ sacantâm | tán no — || 3 || 6 ||

99. trishṭubh.

Jâtávedase sunavâma sómam arâtîyató ní dahâti védaḥ | sá naḥ parshad áti durgấṇi víçvâ nâvéva síndhuṃ duritấty agníḥ || 1 || 7 ||

100. trishṭubh.

Sá yó vṛishâ vṛíshṇyebhiḥ sámokâ mahó diváḥ pṛithivyấç ca samrấṭ | satînásatvâ hávyo bháreshu marútvân no bhavatv índra ûtî́ || 1 || yásyấnâptaḥ sűryasyeva yấmo bháre-bhare vṛitrahấ çúshmo ásti | vṛíshantamaḥ sákhibhiḥ svébhir évair ma° || 2 || divó ná yásya rétaso dúghânâḥ pánthâso yánti çávasấparîtâḥ | taráddveshâḥ sâsahíḥ paúṅsyebhir ma° || 3 || só áṅgirobhir áṅgirastamo bhûd vṛíshâ vṛíshabhiḥ sákhibhiḥ sákhâ sán | ṛigmíbhir ṛigmî́ gâtúbhir jyéshṭho ma° || 4 || sá sûnúbhir ná rudrébhir ṛíbhvâ nṛishấhye sâsahvấṅ amítrân | sánîḷebhiḥ çravasyâni tűrvan ma° || 5 || 8 ||

sá manyumîḥ samádanasya kartấsmấkebhir nṛíbhiḥ sűryaṃ sanat | asmínn áhant sátpatiḥ puruhûtó ma° || 6 || tám ûtáyo raṇayañ chűrasâtau táṃ kshémasya kshitáyaḥ

---

99 návâ-iva. duritấ áti. — 100, 1 sám-okâḥ. 2 yásya ánâptaḥ sűryasya-iva. 3 çávasâ ápari-itâḥ. 6 kartấ asmấkebhiḥ. 7 çűra-sâtau.

Digitized by Google

kṛiṇvata trāṁ | sá víçvasya karúṇasyeça éko ma° || 7 || tám apsanta çávasa utsavéshu náro náram ávase táṃ dhánāya | só andhé cit támasi jyótir vidan ma° || 8 || sá savyéna yamati vrādhataç cit sá dakshiṇé sáṃgribhîtā kṛitāni | sá kîríṇâ cit sánitâ dhánāni ma° || 9 || sá grāmebhiḥ sánitā sá ráthebhir vidé víçvâbhiḥ kṛishṭíbhir nv àdyá | sá paúṃsyebhir abhibhūr áçastîr ma° || 10 || 9 ||

sá jāmíbhir yát samájāti mîḷhé 'jāmibhir vâ puruhûtá évaiḥ | apāṃ tokásya tánayasya jeshé ma° || 11 || sá vajrabhṛíd dasyuhā bhîmá ugráḥ sahásracetāḥ çatánîtha ṛíbhvâ | camrîshó ná çávasâ pāñcajanyo ma° || 12 || tásya vájraḥ krandati smát svarshā divó ná tveshó raváthaḥ çímîvân | táṃ sacante sanáyas táṃ dhánāni ma° || 13 || yásyājasraṃ çávasâ mānam ukthám paribhujád ródasî viçvátaḥ sîm | sá pârishat krátubhir mandasânó ma° || 14 || ná yásya devā devátâ ná mártâ āpaç caná çávaso ántam âpúḥ | sá praríkvâ tvákshasâ kshmó diváç ca ma° || 15 || 10 ||

rohíc chyāvā sumádaṅçur lalāmīr dyukshā râyá ṛijrāçvasya | vríshaṇvantam bíbhratî dhūrshú rátham mandrā ciketa nāhushîshu vikshú || 16 || etát tyát ta indra vríshṇa ukthám vârshāgirā abhí gṛiṇanti rādhaḥ | ṛijrāçvaḥ práshṭibhir ambarîshaḥ sahádevo bháyamānaḥ surādhāḥ || 17 || dásyūñ chímyūṅç ca puruhûtá évair hatvā pṛithivyāṃ çárvâ ní barhît | sánat kshétraṃ sákhibhiḥ çvitnyébhiḥ sánat sūryaṃ sánad apáḥ suvájraḥ || 18 || viçvāhéndro adhivaktā no astv áparihvṛitāḥ sanuyâma vājam | tán no — || 19 || 11 ||

100, 7 karúṇasya îçe. 8 vidat. 10 nú adyá. 11 ájāmi -bhiḥ. 13 svaḥ-sāḥ. 14 yásya ájasram. ródasî *iti*. 15 devāḥ. 16 rohít çyāvā sumát-aṅçuḥ. râyé. 17 te. vríshṇe. 18 dásyūn çímyūn. 19 viçvāhâ índraḥ.

Digitized by Google

101. jagatí. 8—11 triṣṭubh.

Prá mandíne pitumád arcatâ váco yáḥ kṛishṇágarbhâ niráhann ṛijíçvanâ | avasyávo vṛíshaṇaṃ vájradakshiṇam marútvantaṃ sakhyáya havâmahe || 1 || yó vyàṅsaṃ jâhṛishâṇéna manyúnâ yáḥ çámbaraṃ yó áhan píprum avratám | índro yáḥ çúshṇam açúshaṃ ny áṽṛiṇañ ma° || 2 || yásya dyáṽâpṛithiví paúṅsyam mahád yásya vraté váruṇo yásya sűryaḥ | yásyéndrasya síndhavaḥ sáçcati vratám ma° || 3 || yó áçvânâṃ yó gávâṃ gópatir vaçí yá âritáḥ kármaṇi-karmaṇi sthiráḥ | vîḷóç cid índro yó ásunvato vadhó ma° || 4 || yó víçvasya jágataḥ prâṇatás pátir yó brahmáṇe prathamó gấ ávindat | índro yó dásyûñr ádharâñ aváttiran ma° ||5|| yáḥ çűrebhir hávyo yáç ca bhîrúbhir yó dhấvadbhir hûyáte yáç ca jigyúbhiḥ | índraṃ yáṃ víçvâ bhúvanâbhí saṃdadhúr ma° || 6 || 12 ||

rudráṇâm eti pradíçâ vicakshaṇó rudrébhir yóshâ tanute pṛithú jráyaḥ | índram manîshấ abhy àrcati çrutám ma° || 7 || yád vâ marutvaḥ paramé sadhásthe yád vâvamé vṛijáne mâdáyâse | áta ấ yâhy adhvaráṃ no áchâ tvâyấ havíç cakṛimâ satyarâdhaḥ || 8 || tvâyéndra sómaṃ sushumâ sudaksha tvâyấ havíç cakṛimâ brahmavâhaḥ | ádhâ niyutvaḥ ságanṇo marúdbhir asmín yajné barhíshi mâdayasva || 9 || mâdáyasva háribhir yé ta indra ví shyasva çípre ví sṛijasva dhéne | ấ tvâ suçipra hárayo vahantûçán havyấni práti no jushasva || 10 || marútstotrasya vṛijánasya gopấ vayám índreṇa sanuyâma vấjam | tán no — || 11 || 13 ||

101, 1 arcata. kṛishṇá-garbhâḥ. 2 ní ávṛiṇak. 3 yásya índrasya. 5 ava-átirat. 6 bhúvanâ abhí. 7 manîshấ abhí arcati. 8 vâ avamé. ácha. cakṛima. 9 tvâ-yấ indra. susuma. cakṛima. ádha. 10 te. syasva. çípre *iti*. dhéne *iti*. vahantu uçán. 11 gopấḥ.

Digitized by Google

102. jagatî. 11 trishṭubh.

Imắṃ te dhíyam prá bhare mahó mahĩm asyá stotré dhishắṇâ yát ta ânajé | tám utsavé ca prasavé ca sâsahím índraṃ devắsaḥ çávasâmadann ánu ‖ 1 ‖ asyá çrávo nadyàḥ sápta bibhrati dyắvâkshắmâ pṛithivĩ darçatáṃ vápuḥ | asmé sûryâcandramásâbhicákshe çraddhé kám indra carato vitarturáṃ ‖ 2 ‖ táṃ smâ rátham maghavan prắva sâtáye jaítraṃ yáṃ te anumádâma saṃgamé | âjắ na indra mánasâ purushṭuta tvâyádbhyo maghavañ chárma yacha naḥ ‖ 3 ‖ vayáṃ jayema tváyâ yujắ vṛítam asmắkam áṇçam úd avâ bhára-bhare | asmábhyam indra várivaḥ sugáṃ kṛidhi prá çátrûṇâṃ maghavan vṛíshṇyâ ruja ‖ 4 ‖ nắnâ hí tvâ hávamânâ jánâ imé dhánânâṃ dhartar ávasâ vipanyávaḥ | asmắkaṃ smâ rátham ắ tishṭha sâtáye jaítraṃ hĩndra níbhṛitam mánas táva ‖ 5 ‖ 14 ‖

gojítâ bâhŭ ámitakratuḥ simáḥ kárman-karmañ chatámûtiḥ khajaṃkaráḥ | akalpá índraḥ pratimắnam ójasắthâ jánâ ví hvayante sishâsávaḥ ‖ 6 ‖ út te çatắn maghavan úc ca bhŭyasa út sahásrâd ririce kṛishṭíshu çrávaḥ | amâtráṃ tvâ dhishắṇâ titvishe mahy ádhâ vṛitrắṇi jighnase puraṃdara ‖ 7 ‖ trivishṭidhắtu pratimắnam ójasas tisró bhŭmîr nṛipate trĩṇi rocanắ | átîdáṃ víçvam bhúvanaṃ vavakshithâçatrúr indra janúshâ sanắd asi ‖ 8 ‖ tvắṃ devéshu prathamáṃ havâmahe tváṃ babhûtha pṛítanâsu sâsahíḥ | sémáṃ naḥ kârúm upamanyúm udbhídam índraḥ kṛiṇotu prasavé rátham puráḥ ‖ 9 ‖ tváṃ jigetha ná dhánâ rurodhithắrbheshv âjắ maghavan mahátsu ca | tvắm ugrám ávase sáṃ çiçîmasy

---

102, 1 te. çávasâ amadan. 2 sûryâcandramásâ abhi-cákshe. 3 sma. prá ava. çárma. 4 ava. 5 hávamânâḥ. sma. hí indra. 6 bâhŭ *iti*. çatám-ûtiḥ. ójasâ átha jánâḥ. 7 çatắt. út. mahĩ ádha. 8 áti idám. vavakshitha açatrúḥ. 9 sáḥ imám. 10 rurodhitha árbheshu.

Digitized by Google

áthâ na indra hávaneshu codaya ‖ 10 ‖ viçvâhéndro — ‖ 11 ‖ 15 ‖

103. trishṭubh.

Tát ta indriyám paramám parâcaír ádhârayanta kaváyaḥ purédâṃ | kshamédám anyád divy ànyád asya sám î pṛicyate samanéva ketúḥ ‖ 1 ‖ sá dhârayat pṛithivîṁ papráthac ca vájreṇa hatvâ nír apáḥ sasarja | áhann áhim ábhinad rauhiṇâṃ vy áhan vyaṅsam maghávâ çácîbhiḥ ‖ 2 ‖ sá jâtûbharmâ çraddádhâna ójaḥ púro vibhindánn acarad ví dâsîḥ | vidvân vajrin dásyave hetím asyâryaṃ sáho vardhayâ dyumnám indra ‖ 3 ‖ tád ûcúshe mânushemâ yugâni kîrtényam maghávâ nâma bíbhrat | upaprayán dasyuhátyâya vajrî yád dha sûnúḥ çrávase nâma dadhé ‖ 4 ‖ tád asyedám paçyatâ bhûri pushṭáṃ çrád índrasya dhattana vîryâya | sá gâ avindat só avindad áçvânt sá óshadhîḥ só apáḥ sá vánâni ‖ 5 ‖ 16 ‖

bhûrikarmaṇe vṛishabhâya vṛíshṇe satyáçushmâya sunavâma sómam | yá âdṛítyâ paripanthîva çûró 'yajvano vibhájann éti védaḥ ‖ 6 ‖ tád indra préva vîryàṃ cakartha yát sasántaṃ vájreṇâbodhayó 'him | ánu tvâ pátnîr hṛishitâṃ váyaç ca víçve devâso amadann ánu tvâ ‖ 7 ‖ çúshṇam píprum kúyavaṃ vṛitrám indra yadâvadhîr ví púraḥ çámbarasya | tán no — ‖ 8 ‖ 17 ‖

104. trishṭubh.

Yónish ṭa indra nisháde akâri tám â ní shîda svânó

102, 10 átha. — 103, 1 te. purâ idám. kshamâ idám. diví anyát. îm *iti*. samanâ-iva. 2 papráthat. ví. 3 asya áryam. vardhaya. 4 mánushâ imâ. ha. 5 asya idám paçyata. 6 â-dṛítya paripanthî-iva çûraḥ áyajvanaḥ. 7 prá-iva. vájreṇa ábodhayaḥ áhim. 8 yadâ ávadhîḥ. — 104, 1 te.

Digitized by Google

nắrvâ | vimúcyâ váyo 'vasắyắçvân doshắ vástor váhîyasaḥ prapitvé ‖ 1 ‖ ó tyé nára índram ûtáye gur nú cit tắnt sadyó ádhvano jagamyât | devắso manyúṃ dắsasya çamnan té na ắ vakshant suvitắya várṇam ‖ 2 ‖ áva tmánâ bharate kétavedâ áva tmánâ bharate phénam udán | kshîréṇa snâtaḥ kúyavasya yóshe haté té syâtâm pravaṇé çíphâyâḥ ‖ 3 ‖ yuyópa nắbhir úparasyâyóḥ prá pűrvâbhis tirate rắshṭi çűraḥ | añjasî kuliçî vîrápatnî páyo hinvânắ udábhir bharante ‖ 4 ‖ práti yát syắ nîthắdarçi dásyor óko nắchâ sádanaṃ jânatî gât | ádha smâ no maghavañ carkṛitắd ín mắ no maghéva nishshapî párâ dâḥ ‖ 5 ‖ 18 ‖

sá tváṃ na indra sűrye só apsv ànâgâstvá ắ bhaja jîvaçaṅsé | mắutarâm bhújam ắ rîrisho naḥ çráddhitaṃ te mahatá indriyắya ‖ 6 ‖ ádhâ manye çrát te asmâ adhâyi vṛíshâ codasva mahaté dhánâya | mắ no ákṛite puruhûta yónâv índra kshúdhyadbhyo váya âsutíṃ dâḥ ‖ 7 ‖ mắ no vadhîr indra mắ párâ dâ mắ naḥ priyắ bhójanâni prá moshîḥ | âṇḍắ mắ no maghavañ chakra nír bhen mắ naḥ pắtrâ bhet sahájânushâni ‖ 8 ‖ arvắñ éhi sómakâmaṃ tvâhur ayáṃ sutás tásya pibâ mádâya | uruvyácâ jaṭhára ắ vṛishasva pitéva naḥ çṛiṇuhi hûyámânaḥ ‖ 9 ‖ 19 ‖

105. paṅkti. 8 mahâbṛihatî yavamadhyâ. 19 trishṭubh.

Candrámâ apsv àntár ắ suparṇó dhâvate diví | ná vo hiraṇyanemayaḥ padáṃ vindanti vidyuto vittám me asyá rodasî ‖ 1 ‖ ártham íd vắ u arthína ắ jâyắ yuvate pátim | tuñjắte vṛíshṇyam páyaḥ paridắya rásaṃ duhe vittám° ‖ 2 ‖ mó

104, 1 ná árvâ. vi-múcya. ava-sắya áçvân. 2 ó *iti.* nú. 3 yoshé *iti.* 4 úparasya âyóḥ. 5 níthâ ádarçi. ná ácha. sma. ít. maghắ -iva. 6 apsú anâgâḥ-tvé. mắ ántarâm. mahaté. 7 ádha. asmai. 8 dâḥ. çakra. bhet. 9 ắ ihi. tvâ âhuḥ. piba. uru-vyácâḥ jaṭhára. pitắ-iva. — 105, 1 apsú antáḥ. 2 vaí úṃ *iti.*

Digitized by Google

shú devâ adáḥ svàr áva pâdi divás pári | mấ somyásya çambhúvaḥ çấne bhûma kádâ caná vittám° ‖3‖ yajnám prichâmy avamáṃ sá tád dûtó ví vocati | kvà ṛitám pûrvyáṃ gatáṃ kás tád bibharti nűtano vi° ‖ 4 ‖ amî́ yé devâḥ sthána trishv ấ rocané diváḥ | kád va ṛitáṃ kád ánṛitaṃ kvà pratnấ va ấhutir vi° ‖ 5 ‖ 20 ‖

kád va ṛitásya dharṇasí kád váruṇasya cákshaṇam | kád aryamṇó mahás pathấti krâmema dûḍhyò vi° ‖ 6 ‖ aháṃ só asmi yáḥ purấ suté vádâmi kấni cit | tám mâ vyanti âdhyò vṛíko ná tṛishṇájam mṛigáṃ vi° ‖ 7 ‖ sám mâ tapanty abhítaḥ sapátnîr iva párçavaḥ | mű́sho ná çiçnấ vy àdanti mâdhyàḥ stotấraṃ te çatakrato vi° ‖ 8 ‖ amî́ yé saptá raçmáyas tátrâ me nấbhir ấtatâ | tritás tád vedâptyáḥ sá jâmitvấya rebhati vi° ‖ 9 ‖ amî́ yé páñcokshâṇo mádhye tasthúr mahó diváḥ | devatrấ nú pravấcyaṃ sadhrîcînấ ní vâvṛitur vi° ‖ 10 ‖ 21 ‖

suparṇấ etá âsate mádhya âródhane diváḥ | té sedhanti pathó vṛikaṃ tárantaṃ yahvátîr apó vi° ‖ 11 ‖ návyaṃ tád ukthyàṃ hitáṃ dévâsaḥ supravâcanám | ṛitám arshanti síndhavaḥ satyáṃ tâtâna sűryo vi° ‖ 12 ‖ ágne táva tyád ukthyàṃ devéshu asty ấpyam | sá naḥ sattó manushvád ấ devấṅ yakshi vidúshṭaro vi° ‖ 13 ‖ sattó hótâ manushvád ấ devấṅ áchâ vidúshṭaraḥ | ágnir havyấ sushûdati devó devéshu médhiro vi° ‖ 14 ‖ bráhmâ kṛiṇoti váruṇo gâtuvídaṃ tám îmahe | vy ûrṇoti hṛidấ matíṃ návyo jâyatâm ṛitáṃ vi° ‖ 15 ‖ 22 ‖

asaú yáḥ pánthâ âdityó diví pravấcyaṃ kṛitáḥ | ná sá

105, 3 mó *iti* sú. 4 kvà. 5 trishú. 6 pathấ áti. duḥ-dhyàḥ. 8 ví adanti mâ â-dhyàḥ. 9 tátra. veda âptyáḥ. 10 páñca ukshấṇaḥ. sadhrîcînâḥ. 11 eté. mádhye. 12 tatâna. 14 ácha 15 bráhma. ví ûrṇoti.

Digitized by Google

devâ atikráme táṃ martâso ná paçyatha vi° ‖ 16 ‖ tritáḥ kūpé 'vahito devān̄ havata ûtáye | tác chuçrâva bṛíhaspátiḥ kṛiṇvánn aṅhûraṇād urú vi° ‖ 17 ‖ aruṇó mâ sakṛíd vṛíkaḥ pathā̃ yántaṃ dadárça hí | új jihîte nicā́yyā táshṭeva pṛishṭyâmayī vi° ‖ 18 ‖ enā̃ṅgûshéṇa vayám índravanto 'bhí shyâma vṛijáne sárvavîrāḥ | tán no — ‖ 19 ‖ 23 ‖

Pañcadaço 'nuvâkaḥ.

106. jagatī. 7 trishṭubh.

Índram mitráṃ váruṇam agníṃ ûtáye mā̃rutaṃ çárdho áditiṃ havâmahe | ráthaṃ ná durgā̃d vasavaḥ sudânavo víçvasmān no áṅhaso níṣh pipartana ‖ 1 ‖ tá âdityâ ā́ gatâ sarvátātaye bhûtá devâ vṛitratū́ryeshu çambhúvaḥ | ráthaṃ — ‖ 2 ‖ ávantu naḥ pitáraḥ supravâcanā̃ utá devī́ devápu-tre ṛitâvṛídhâ | ráthaṃ — ‖3‖ nárâçáṅsaṃ vâjínaṃ vâjáyann ihá kshayádvîram pûshā́ṇaṃ sumnaír îmahe | ráthaṃ — ‖4‖ bṛíhaspate sádam ín naḥ sugáṃ kṛidhi çáṃ yór yát te mánurhitaṃ tád îmahe | ráthaṃ — ‖ 5 ‖ índraṃ kútso vṛitrahā́ṇaṃ çácīpátiṃ kā́ṭé níbâḷha ṛíshir ahvad ûtáye | ráthaṃ — ‖ 6 ‖ devaír no devy áditir ní pâtu devás trâtā́ trâyatâm áprayuchan | tán no — ‖ 7 ‖ 24 ‖

107. trishṭubh.

Yajnó devā́nâm práty eti sumnám ā́dityâso bhávatā mṛiḷayántaḥ | ā́ vo 'rvā́cī sumatír vavṛityâd aṅhóç cid yā́ varivovíttarāsat ‖ 1 ‖ úpa no devā́ ávasā́ gamantv áṅgirasâṃ sā́mabhiḥ stûyámānâḥ | índra indriyaír marúto marúdbhir

---

105, 17 kū́pe áva-hitaḥ. havate. tát çuçrâva. 18 út. ni-cā́yya táshtâ -iva pṛishṭi-âmayī́. 19 enā́ ā́ṅgûshéṇa. syâma. — 106, 1 víçvasmāt. 2 té. gata. devâḥ. 3 devī́ *iti*. deváputre *iti*. 5 ít. 7 devī́. — 107, 1 bhávata. varivovít-tarā ásat. 2 ávasā́ ā́.

âdityair no áditiḥ çárma yaṅsat ‖ 2 ‖ tán na índras tád váruṇas tád agnís tád aryamâ tát savitâ cáno dhât | tán no — ‖ 3 ‖ 25 ‖

108. trishṭubh.

Yá indrâgnî citrátamo rátho vâm abhí víçvâni bhúvanâni cáshṭe | ténâ yâtaṃ saráthaṃ tasthivâṅsâthâ sómasya pibataṃ sutásya ‖ 1 ‖ yâvad idám bhúvanaṃ víçvam ásty uruvyácâ varimátâ gabhîrám | tâvâñ ayám pátave sómo astv áram indrâgnî mánase yuvábhyâm ‖ 2 ‖ cakráthe hí sadhryàñ nâma bhadráṃ sadhrîcînâ vṛitrahaṇâ utá sthaḥ | tâv indrâgnî sadhryàñcâ nishádyâ vṛíshṇaḥ sómasya vṛishaṇâ vṛishethâm ‖ 3 ‖ sámiddheshv agníshv ânajânâ yatásrucâ barhír u tistiráṇâ | tîvraíḥ sómaiḥ párishiktebhir arvâg éndrâgnî saumanasâya yâtam ‖ 4 ‖ yâníndrâgnî cakráthur vîryâṇi yâni rûpấny utá vṛíshṇyâni | yấ vâm pratnấni sakhyấ çivấni tébhiḥ sómasya pibataṃ sutásya ‖ 5 ‖ 26 ‖

yád ábravam prathamâṃ vâṃ vṛiṇânò 'yáṃ sómo ásurair no vihávyaḥ | tấṃ satyấṃ çraddhấm abhy ā́ hí yâtám áthâ sómasya pibataṃ sutásya ‖ 6 ‖ yád indrâgnî mádathaḥ své duroṇé yád brahmáṇi râjani vâ yajatrâ | átaḥ pári vṛishaṇâv ā́ hí yâtám áthâ sómasya pibataṃ sutásya ‖ 7 ‖ yád indrâgnî yádushu turváçeshu yád druhyúshv ánushu pûrúshu sthâḥ | átaḥ — ‖ 8 ‖ yád indrâgnî avamásyâm pṛithivyấm madhyamásyâm paramásyâm utá sthâḥ | átaḥ — ‖ 9 ‖ yád indrâgnî paramásyâm pṛithivyấm madhyamásyâm avamásyâm utá sthâḥ | átaḥ — ‖ 10 ‖ yád indrâgnî diví shṭhó yát pṛithivyấṃ yát párvateshv óshadhîshv apsú | átaḥ — ‖ 11 ‖ yád

---

107, 3 tát. — 108, 1 téna ā́. tasthi-vâṅsâ átha. 3 sadhryàk. vṛitra-hanau. ni-sádya. vṛishaṇâ ā́. 4 â indrâgnî. 5 yâni indrâgnî. 6 vṛiṇánâḥ ayám. abhí. átha. 9 indrâgnî *iti*. 11 sthâḥ.

Digitized by Google

indrâgnî úditâ sûryasya mádhye diváḥ svadháyâ mâdáyethe | átaḥ — ‖ 12 ‖ evéndrâgnî papivâṅsâ sutásya víçvâsmábhyaṃ sáṃ jayataṃ dhánâni | tán no — ‖ 13 ‖ 27 ‖

109. trishṭubh.

Ví hy ákhyam mánasâ vásya ichánn índrâgnî jnâsá utá vâ sajâtân̄ | nân̄yâ yuvát prámatir asti máhyaṃ sá vâṃ dhíyaṃ vâjayántîm ataksham ‖ 1 ‖ áçravaṃ hí bhûridâvattarâ vâṃ víjâmâtur utá vâ ghâ syâlât̄ | átha sómasya práyatî yuvábhyâm índrâgnî stómaṃ janayâmi návyam ‖ 2 ‖ mâ̄ chedma raçmîn̄r íti nâ̄dhamânâḥ pitr̥ṇâ̄ṃ çaktîr anuyáchamânâḥ | indrâgníbhyâṃ kám vr̥ishaṇo madanti tâ̄ hy ádrî dhishâṇâyâ upásthe ‖ 3 ‖ yuvâ̄bhyâṃ devî̄ dhishâṇâ mádâyéndrâgnî sómam uçatî̄ sunoti | tâ̄v açvinâ bhadrahastâ supâṇî ấ dhâvatam mádhunâ pr̥iñktám apsú ‖ 4 ‖ yuvâ̄m indrâgnî vásuno vibhâgé tavástamâ çuçrava vr̥itrahátye | tâ̄v âsádyâ barhíshi yajné asmín prá carshaṇî mâdayethâṃ sutásya ‖ 5 ‖ 28 ‖

prá carshaṇíbhyaḥ pr̥itanâháveshu prá pr̥ithivyâ̄ riricâthe diváç ca | prá síndhubhyaḥ prá giríbhyo mahitvâ̄ préndrâgnî víçvâ bhúvanâty anyâ ‖ 6 ‖ ấ bharataṃ çíkshataṃ vajrabâhû asmâ̄ṅ indrâgnî avataṃ çácîbhiḥ | imé nú té raçmáyaḥ sûryasya yébhiḥ sapitváṃ pitáro na âsan ‖ 7 ‖ púraṃdarâ çíkshataṃ vajrahastâsmâ̄ṅ indrâgnî avatam bháreshu | tán no — ‖ 8 ‖ 29 ‖

110. jagatî. 5. 9 trishṭubh.

Tatám me ấpas tád u tâyate púnaḥ svâ̄dishṭhâ dhîtír

108. 12 indrâgnî *iti.* 13 evá indrâgnî *iti.* víçvâ asmábhyam. — 109, 1 hí. ná anyâ̄. 2 gha. átha. 3 hí ádrî *iti.* 4 mádâya índrâgnî *iti.* supâṇî *iti.* 5 â-sádya. 6 pṛithivyâḥ. prá indrâgnî *iti.* bhúvanâ áti. 7 vajrabâhû *iti.* indrâgnî *iti.* 8 vajra-hastâ asmân indrâgnî *iti.*

Digitized by Google

ucáthâya çasyate | ayáṃ samudrá ihá viçvádevyaḥ svâhâkṛitasya sám u tṛipṇuta ṛibhavaḥ ‖ 1 ‖ âbhogáyam prá yád ichánta aítanâpâkâḥ prâñco máma ké cid âpáyaḥ | saúdhanvanâsaç caritásya bhûmánâgachata savitúr dâçúsho gṛihâṃ ‖2‖ tát savitâ vo 'mṛitatvám âsuvat ágohyaṃ yác chravâyanta aítana | tyáṃ cic camasám ásurasya bhákshaṇam ékaṃ sántam akṛiṇutâ cáturvayam ‖ 3 ‖ vishṭvî çámî taraṇitvéna vâgháto mártâsaḥ sánto amṛitatvám ânaçuḥ | saudhanvanâ ṛibhávaḥ sûracakshasaḥ saṃvatsaré sám apṛicyanta dhîtíbhiḥ ‖ 4 ‖ kshétram iva ví mamus téjanenaṉ ékam pâtram ṛibhávo jéhamânam | úpastutâ upamáṃ nâdhamânâ ámartyeshu çráva ichámânâḥ ‖ 5 ‖ 30 ‖

â manîshâṃ antárikshasya nṛíbhyaḥ srucéva ghṛitáṃ juhavâma vidmánâ | taraṇitvâ yé pitúr asya saççirá ṛibhávo vâjam aruhan divó rájaḥ ‖ 6 ‖ ṛibhúr na índraḥ çávasâ návîyân ṛibhúr vâjebhir vásubhir vásur dadíḥ | yushmâkaṃ devâ ávasâhani priyè 'bhí tishṭhema pṛitsutîr ásunvatâm ‖ 7 ‖ níç cármaṇa ṛibhavo gâm apiñçata sám vatsénâsṛijatâ mâtáram púnaḥ | saúdhanvanâsaḥ svapasyáyâ naro jívrî yúvânâ pitárâkṛiṇotana ‖ 8 ‖ vâjebhir no vâjasâtâv aviḍḍhy ṛibhumâṉ indra citrám â darshi râdhaḥ | tán no — ‖9‖31‖

111. jagatî. 5 trishṭubh.

Tákshan ráthaṃ suvṛítaṃ vidmanâpasas tákshan hárî indravâhâ vṛíshaṇvasû | tákshan pitṛíbhyâm ṛibhávo yúvad váyas tákshan vatsâya mâtáraṃ sacâbhúvam ‖ 1 ‖ â no yajñâya takshata ṛibhumád váyaḥ krátve dákshâya suprajâ-

---

110, 1 tṛipṇuta. 2 aítana ápâkâḥ. bhûmánâ ágachata. 3 â asuvat. yát çravâyantaḥ. cit. akṛiṇuta. 4 saudhanvanâḥ. 5 téjanena. 6 srucâ-iva. saççiré. 7 ávasâ áhani priyé abhí. 8 vatséna asṛijata. pitárâ akṛiṇotana. — 111, 1 vidmanâ-apasaḥ. hárî *iti*. 2 takshata.

Digitized by Google

vatîm ísham | yáthâ ksháyâma sárvavîrayâ viçấ tán naḥ çárdhâya dhâsathâ sv ìndriyám || 2 || ấ takshata sâtím asmábhyam ṛibhavaḥ sâtíṃ ráthâya sâtím árvate naraḥ | sâtíṃ no jaítrîṃ sám maheta viçváhâ jâmím ájâmim pṛitanâsu sakshấnim || 3 || ṛibhukshấṇam índram ấ huva ûtáya ṛibhûn vấjân marútaḥ sómapîtaye | ubhấ mitrấváruṇâ nûnám açvínâ té no hinvantu sâtáye dhiyé jishé || 4 || ṛibhúr bhárâya sáṃ çiçâtu sâtíṃ samaryajíd vấjo asmấñ avishṭu | tán no — || 5 || 32 ||

112. jagatî. 24. 25 trishṭubh.

Îḷe dyấvâpṛithivî pûrvácittaye 'gníṃ gharmáṃ surúcaṃ yấmann ishṭáye | yấbhir bháre kârám áṅçâya jínvathas tấbhir û shú ûtíbhir açvinấ gatam || 1 || yuvór dânấya subhárâ asaççáto rátham ấ tasthur vacasấṃ ná mántave | yấbhir dhíyó 'vathaḥ kármann ishṭáye tấbhir — || 2 || yuvấṃ tấsâṃ divyásya praçấsane viçấṃ kshayatho amṛítasya majmánâ | yấbhir dhenúm asvàm pínvatho narâ tấbhir — || 3 || yấbhiḥ párijmâ tánayasya majmánâ dvimâtấ tûrshú taráṇir vibhûshati | yấbhis trimántur ábhavad vicakshaṇás tấbhir — || 4 || yấbhî rebháṃ nívṛitaṃ sitám adbhyá úd vándanam airayataṃ svàr dṛiçé | yấbhiḥ káṇvam prá síshâsantam ấvataṃ tấbhir — || 5 || 33 ||

yấbhir ántakaṃ jásamânam ấraṇe bhujyúṃ yấbhir avyathíbhir jijinváthuḥ | yấbhiḥ karkándhuṃ vayyàṃ ca jínvathas tấbhir — || 6 || yấbhiḥ çucantíṃ dhanasấṃ sushaṃsádaṃ taptáṃ gharmám omyấvantam átraye | yấbhiḥ pṛíçnigum purukútsam ấvataṃ tấbhir — || 7 || yấbhiḥ çácîbhir

---

111, 2 tát. dhâsatha sú indriyám. 4 huve ûtáye. — 112, 1 ûṃ *iti* sú. açvinâ á. 2 dhíyaḥ ávathaḥ. 5 yấbhiḥ. 6 á-áraṇe. 7 su-saṃsádam.

Digitized by Google

vṛishaṇâ parâvṛíjam prāndhám çroṇám cákshasa étave kṛithâḥ | yābhir vártikâṃ grasitām ámuñcataṃ tābhir — ‖ 8 ‖ yābhiḥ síndhum mádhumantam ásaçcataṃ vásishṭhaṃ yābhir ajarâv ájinvatam | yābhiḥ kútsaṃ çrutáryaṃ náryam āvataṃ tābhir — ‖ 9 ‖ yābhir viçpálāṃ dhanasām atharvyàṃ sahásramīḷha âjāv ájinvatam | yābhir váçam açvyám preṇím āvataṃ tābhir — ‖ 10 ‖ 34 ‖

yābhiḥ sudânû auçijāya vaṇíje dîrghāçravase mádhu kóço áksharat | kakshīvantaṃ stotāraṃ yābhir āvataṃ tābhir — ‖ 11 ‖ yābhî rasāṃ kshódasodnáḥ pipinváthur anaçvâṃ yābhî rátham āvataṃ jishé | yābhis triçóka usríyâ udājata tābhir — ‖ 12 ‖ yābhiḥ sūryam pariyâtháḥ parâváti mandhātāraṃ kshaitrapatyeshv āvatam | yābhir vípram prá bharádvājam āvataṃ tābhir — ‖ 13 ‖ yābhir mahām atithigvâṃ kaçojúvaṃ dívodāsaṃ çambarahátya āvatam | yābhiḥ pûrbhídye trasádasyum āvataṃ tābhir — ‖ 14 ‖ yābhir vamrâṃ vipipânám upastutāṃ kalím yābhir vittájāniṃ duvasyáthaḥ | yābhir vyàçvam utá pṛíthim āvataṃ tābhir — ‖ 15 ‖ 35 ‖

yābhir narâ çayáve yābhir átraye yābhiḥ purā mánave gātúm îsháthuḥ | yābhiḥ çārîr ājataṃ syūmaraçmaye tābhir — ‖ 16 ‖ yābhiḥ pāṭharvâ jāṭharasya majmánāgnír nādîdec citá iddhó ájmann ā | yābhiḥ çáryātam ávatho mahādhané tābhir — ‖ 17 ‖ yābhir angiro mánasâ niraṇyáthó 'graṃ gáchatho vivaré góarṇasaḥ | yābhir mánuṃ çūram ishā samāvataṃ tābhir — ‖ 18 ‖ yābhiḥ pátnîr vimadāya nyûháthur ā gha vâ yābhir aruṇīr áçikshatam | yābhiḥ sudāsa ûháthuḥ sudevyàṃ tābhir — ‖ 19 ‖ yābhiḥ çámtâtî bhávatho

---

112, 8 prá andhám. cákshase. 10 sahásra-mīḷhe. 11 sudânû *iti*. 12 yābhiḥ. kshódasâ udnáḥ. 14 çambara-hátye. 17 majmánâ agníḥ ná ádidet. 18 ni-raṇyáthaḥ ágram. 19 su-dāse 20 çámtâti *iti*.

Digitized by Google

dadâçúshe bhujyúṃ yấbhir ávatho yấbhir ádhrigum | omyấvatîṃ subhárâm ṛitastúbhaṃ tấbhir — ‖ 20 ‖ 36 ‖

yấbhiḥ kṛiçânum ásane duvasyátho javé yấbhir yúno árvantam âvatam | mádhu priyám bharatho yát saráḍbhyas tấbhir — ‖ 21 ‖ yấbhir náraṃ goshuyúdhaṃ nṛishấhye kshétrasya sâtấ tánayasya jínvathaḥ | yấbhî ráthâñ ávatho yấbhir árvatas tấbhir — ‖ 22 ‖ yấbhiḥ kútsam ârjuneyáṃ çatakratû prá turvîtim prá ca dabhîtim âvatam | yấbhir dhvasántim purushántim âvataṃ tấbhir — ‖ 23 ‖ ápnasvatîm açvinâ vấcam asmé kṛitáṃ no dasrâ vṛishaṇâ manîshâm | adyûtyé 'vase ní hvaye vâṃ vṛidhé ca no bhavataṃ vấjasâtau ‖ 24 ‖ dyúbhir aktúbhiḥ pári pâtam asmấn árishṭebhir açvinâ saúbhagebhiḥ | tán no — ‖ 25 ‖ 37 ‖

Saptamo 'dhyâyaḥ.

113. trishṭubh.

Idáṃ çréshṭhaṃ jyótishâṃ jyótir âgâc citráḥ praketó ajanishṭa víbhvâ | yáthâ prásûtâ savitúḥ savấyaṇ evấ rátry usháse yónim âraik ‖ 1 ‖ rúçadvatsâ rúçatî çvetyấgâd âraig u kṛishṇấ sádanâny asyâḥ | samânábandhû amṛíte anûcî́ dyấvâ várṇaṃ carata âminâné ‖ 2 ‖ samânó ádhvâ svásror anantás tám anyấnyâ carato deváçishṭe | ná methete ná tasthatuḥ suméke náktoshấsâ sámanasâ vírûpe ‖ 3 ‖ bhấsvatî netrî́ sûnṛítânâm áceti citrấ ví dúro na âvaḥ | prârpyấ jágad vy ù no râyó akhyad ushấ ajîgar bhúvanâni víçvâ ‖ 4 ‖ jihmaçyè cáritave maghóny âbhogáya ishṭáye râyá u tvam | dabhrám páçyadbhya urviyấ vicáksha ushấ — ‖ 5 ‖ 1 ‖

112, 22 yấbhiḥ. 23 puru-sántim. 24 adyûtyè ávase. — 113, 1 ấ agât. ví-bhvâ. savấya evá rátri. araik. 2 çvetyấ ấ agât áraik. samâná-bandhû *iti* amṛíte *iti* anûcî́ *iti*. 3 anyấ-anyâ. deváçishṭe *iti*. 4 pra-árpya. ví ûṃ *iti*. 5 maghónî â-bhogáye. râyé. vi-cákshe.

Digitized by Google

kshatrấya tvaṃ çrávase tvam mahîyấ ishṭáye tvam ártham iva tvam ityaí | vísadṛiçâ jîvitấbhipracáksha ushấ — || 6 || eshấ divó duhitấ práty adarçi vyuchántî yuvatíḥ çukrávâsâḥ | víçvasyéçânâ pấrthivasya vásva úsho adyéhá subhage vy ùcha || 7 || parâyatînấm ánv eti pấtha âyatînấm prathamấ çáçvatînâm | vyuchántî jîvám udîráyanty ushấ mṛitáṃ káṃ caná bodháyantî || 8 || úsho yád agníṃ samídhe cakártha ví yád ấvaç cákshasâ sûryasya | yán mấnushân yakshyámâṇâṅ ájîgas tád devéshu cakṛishe bhadrám ápnaḥ || 9 || kíyâty ấ yát samáyâ bhávâti yấ vyûshúr yấç ca nûnáṃ vyuchấn | ánu pûrvâḥ kṛipate vâvaçânấ pradîdhyânâ jósham anyấbhir eti || 10 || 2 ||

îyúsh ṭé yé pûrvatarâm ápaçyan vyuchántîm ushásam mártyâsaḥ | asmấbhir û nú praticákshyâbhûd ó té yanti yé aparîshu páçyân || 11 || yâvayáddveshâ ṛitapấ ṛitejấḥ sumnávárî sûnṛítâ îráyantî | sumaṅgalîr bíbhratî devávîtim ihấdyóshaḥ çréshṭhatamâ vy ùcha || 12 || çáçvat puróshấ vy ùvâsa devy átho adyédáṃ vy âvo maghónî | átho vy ùchâd úttarâṅ ánu dyûn ajárâmṛítâ carati svadhấbhiḥ || 13 || vy âñjíbhir divá ấtâsv adyaud ápa kṛishṇấṃ nirṇíjam devy âvaḥ | prabodháyanty aruṇébhir áçvair óshấ yâti suyújâ ráthena || 14 || âváhantî póshyâ vấryâṇi citráṃ ketúṃ kṛiṇute cékitânâ | îyúshîṇâm upamấ çáçvatînâṃ vibhâtînấm prathamóshấ vy àçvait || 15 || 3 ||

úd îrdhvaṃ jîvó ásur na ấgâd ápa prấgât táma ấ jyótir eti | ấraik pánthâṃ yấtave sûryâyấganma yátra pratiránta

---

113, 6 mahîyaí. jîvitấ abhi-pracákshe. 7 víçvasya îçânâ. adyá ihá. ví ucha. 8 ut-îráyanti ushấḥ. 9 yát. ájîgar *iti*. 10 kíyati. yấḥ. 11 îyúḥ té. ûṃ *iti*. prati-cákshyâ abhûd ó *iti*. 12 ihá adyá ushaḥ. ví ucha. 13 purấ ushấḥ ví uvâsa devî átho *iti* adyá idám ví âvaḥ. átho *iti* ví uchâd. ajárâ amṛítâ. 14 ví añjíbhiḥ. devî âvar *iti*. pra-bodháyanti. á ushấḥ. 15 prathamấ ushấḥ ví açvait. 16 á agât. prá agât. áraik. sûryâya áganma. pra-tiránte.

Digitized by Google

ăyuḥ ‖ 16 ‖ syŭmanâ vâcá úd iyarti váhniḥ stávâno rebhá usháso vibhâtĭ́ḥ | adyắ tád ucha gṛiṇaté maghony asmé ăyur ní didîhi prajăvat ‖ 17 ‖ yắ gómatîr ushásaḥ sárvavîrâ vyuchánti dâçúshe mártyâya | vâyór iva sûnṛ́tânâm udarké tắ açvadắ açnavat somasútvâ ‖ 18 ‖ mâtắ devắnâm áditer ánîkam yajnásya ketúr bṛihatĭ́ ví bhâhi | praçastikṛ́id bráhmaṇe no vy ùchắ no jáne janaya viçvavâre ‖ 19 ‖ yáć citrám ápna usháso váhantîjânăya çaçamânăya bhadrám | tán no — ‖ 20 ‖ 4 ‖

114. jagatî. 10. 11 trishṭubh.

Imắ rudrăya taváse kapardíne kshayádvîrâya prá bharâmahe matĭ́ḥ | yáthâ çám ásad dvipáde cátushpade víçvam pushṭám grăme asmínn anâturám ‖ 1 ‖ mṛiḷắ no rudrotá no máyas kṛidhi kshayádvîrâya námasâ vidhema te | yáć chám ca yóç ca mánur âyejé pitắ tád açyâma táva rudra práṇîtishu ‖2‖ açyăma te sumatím devayajyáyâ kshayádvîrasya táva rudra mîḍhvaḥ | sumnâyánn íd víço asmắkam ắ carărishṭavîrâ juhavâma te havíḥ ‖ 3 ‖ tveshám vayám rudrám yajnasădhaṃ vaṅkúṃ kavím ávase ní hvayâmahe | âré asmád daívyaṃ héḷo asyatu sumatím íd vayám asyắ vṛiṇîmahe ‖ 4 ‖ divó varâhám arushám kapardínaṃ tveshám rûpám námasâ ní hvayâmahe | háste bíbhrad bheshajắ văryâṇi çárma várma chardír asmábhyaṃ yaṅsat ‖5‖5‖

idám pitré marútâm ucyate vácaḥ svâdóḥ svâdîyo rudrăya várdhanam | răsvâ ca no amṛita martabhójanaṃ tmáne tokăya tánayâya mṛiḷa ‖ 6 ‖ mắ no mahăntam utá mắ no arbhakám mắ na úkshantam utá mắ na ukshitám |

113, 17 adyá. asmé *iti*. 18 yáḥ. sárva-vîrâḥ. 19 ví ucha ắ. 20 yát. váhanti íjânâya. — 114, 1 imâḥ. 2 mṛiḷá. rudra utá. yát çám. 3 cara árishṭa-vîrâḥ. 4 asya ắ. 6 răsva. 7 mắ utá.

Digitized by Google

mấ no vadhîḥ pitáram mótá mâtáram mấ naḥ priyấs tanvò rudra rîrishaḥ ‖ 7 ‖ mấ nas toké tánaye mấ na âyaú mấ no góshu mấ no áçveshu rîrishaḥ | vîrấn mấ no rudra bhâmitó vadhîr havíshmantaḥ sádam ít tvâ havâmahe ‖ 8 ‖ úpa te stómân paçupấ ivấkaraṃ rấsvâ pitar marutâṃ sumnám asmé | bhadrấ hí te sumatír mṛiḷayáttamâthâ vayám áva ít te vṛiṇîmahe ‖ 9 ‖ âré te goghnám utá pûrushaghnám kṣháyadvîra sumnám asmé te astu | mṛiḷấ ca no ádhi ca brûhi devấdhâ ca naḥ çárma yacha dvibárhâḥ ‖ 10 ‖ ávocâma námo asmâ avasyávaḥ çṛiṇótu no hávaṃ rudró marútvân | tán no — ‖ 11 ‖ 6 ‖

115. trishṭubh.

Citráṃ devấnâm úd agâd ánîkaṃ cákshur mitrásya váruṇasyâgnéḥ | ấprâ dyấvâpṛithivî́ antárikshaṃ sűrya âtmấ jágatas tasthúshaç ca ‖ 1 ‖ sűryo devîm ushásaṃ rócamânâm máryo ná yóshâm abhy èti paçcất | yátrâ náro devayánto yugấni vitanvaté práti bhadrấya bhadrám ‖ 2 ‖ bhadrấ áçvâ harítaḥ sűryasya citrấ étagvâ anumấdyâsaḥ | namasyánto divá ấ pṛishṭhám asthuḥ pári dyấvâpṛithivî́ yanti sadyáḥ ‖ 3 ‖ tát sűryasya devatvám tán mahitvám madhyấ kártor vitataṃ sáṃ jabhâra | yadéd áyukta harítaḥ sadhásthâd ấd rấtrî vấsas tanute simásmai ‖ 4 ‖ tán mitrásya váruṇasyâbhicákshe sűryo rûpáṃ kṛiṇute dyór upásthe | anantám anyád rúçad asya pấjaḥ kṛishṇám anyád dharítaḥ sám bharanti ‖ 5 ‖ adyấ devâ úditâ sűryasya nír áṁhasaḥ pipṛitấ nír avadyất | tán no — ‖ 6 ‖ 7 ‖

Shoḍaço 'nuvâkaḥ.

114, 9 iva ấ akaram rấsva. mṛiḷayát-tamâ átha. 10 mṛiḷá. deva ádha. 11 asmai. — 115, 1 váruṇasya agnéḥ. ấ aprâḥ dyấvâpṛithivî́ *iti*. 2 abhí eti. yátra. 3 áçvâḥ. 4 tát. yadấ ít. 5 tát. váruṇasya abhi-cákshe. 5 harítaḥ. 6 adyá. pipṛitá.

Digitized by Google

116. trishṭubh.

Nâsatyâbhyâm barhír iva prá vṛiñje stómâñ iyarmy abhríyeva vâtaḥ | yâv árbhagâya vimadâya jâyâṃ senâjúvâ nyûhátû ráthena ‖ 1 ‖ vîḷupátmabhir âçuhémabhir vâ devânâṃ vâ jûtíbhiḥ çâçadânâ | tád râsabho nâsatyâ sahásram âjâ yamásya pradháne jigâya ‖ 2 ‖ túgro ha bhujyúm açvinodameghé rayíṃ ná káç cin mamṛivâñ ávâhâḥ | tám ûhathur naubhír âtmanvátîbhir antarikshaprúdbhir ápodakâbhiḥ ‖ 3 ‖ tisráḥ kshápas trír áhâtivrájadbhir nâsatyâ bhujyúm ûhathuḥ pataṃgaíḥ | samudrásya dhánvann ârdrásya pâré tribhír ráthaiḥ çatápadbhiḥ shaḷaçvaiḥ ‖ 4 ‖ anârambhaṇé tád avîrayethâm anâsthâné agrabhaṇé samudré | yád açvinâ ûháthur bhujyúm ástaṃ çatâritrâṃ nâvam âtasthivâñsam ‖ 5 ‖ 8 ‖

yám açvinâ dadáthuḥ çvetám áçvam aghâçvâya çáçvad ít svastí | tád vâṃ dâtrám máhi kîrtényam bhût paidvó vâjî sádam íd dhávyo aryáḥ ‖ 6 ‖ yuvâṃ narâ stuvaté pajriyâya kakshîvate aradatam púraṃdhim | kârotarâc chaphâd áçvasya vṛíshṇaḥ çatáṃ kumbhâñ asiñcataṃ súrâyâḥ ‖ 7 ‖ himénâgníṃ ghraṅsám avârayethâm pitumátîm ûrjam asmâ adhattam | ṛibîse átrim açvinâvanîtam ún ninyathuḥ sárvagaṇaṃ svastí ‖ 8 ‖ párâvatâṃ nâsatyânudethâm uccâbudhnaṃ cakrathur jihmábâram | kshárann âpo ná pâyánâya râyé sahásrâya tríshyate gótamasya ‖ 9 ‖ jujurúsho nâsatyotá vavrím prâmuñcataṃ drâpím iva cyávânât | prâtiratam jahitásyâyur dasrâd ít pátim akṛiṇutaṃ kanînâm ‖ 10 ‖ 9 ‖

116, 1 abhríyâ-iva. ni-ûhátuḥ. 3 açvinâ uda-meghé. cit. áva ahâḥ. ápa-udakâbhiḥ. 4 áhâ ativrájat-bhiḥ. tri-bhíḥ. 5 açvinau. 6 hávyaḥ. 7 kârotarât çaphât. 8 hiména agním. asmai. açvinâ áva-nîtam út. 9 párâ avatám açvinâ anudetham. 10 nâsatyâ utá. prá amuñcatam. prá atiratam jahitásya âyur dasrâ ât.

tád vâṃ narâ çáṅsyaṃ rấdhyaṃ câbhishṭimán nâsatyâ várûtham | yád vidvấṅsâ nidhím ivấpagûḷham úd darçatấd ûpáthur vándanâya ‖ 11 ‖ tád vâṃ narâ sanáye dáṅsa ugrám âvísh kṛiṇomi tanyatúr ná vṛishṭím | dadhyáñ ha yán mádhv átharvaṇó vâm áçvasya çîrshṇấ prá yád îm uvấca ‖ 12 ‖ ájohavîn nâsatyâ karấ vâm mahé yấman purubhujâ púraṃdhiḥ | çrutám tác chấsur iva vadhrimatyấ híraṇyahastam açvinâv adattam ‖ 13 ‖ âsnó vṛíkasya vártikâm abhí̀ke yuváṃ narâ nâsatyâmumuktam | utó kavím purubhujâ yuváṃ ha kṛípamâṇam akṛiṇutaṃ vicákshe ‖ 14 ‖ carítraṃ hí vér ivấchedi parṇám âjấ khelásya páritakmyâyâm | sadyó jáṅghâm ấyasîṃ viçpálâyai dháne hité sártave práty adhattam ‖ 15 ‖ 10 ‖

çatám meshấn vṛikyè cakshadânám ṛijrấçvaṃ tám pitấndháṃ cakâra | tásmâ akshí̀ nâsatyâ vicáksha ấdhattaṃ dasrâ bhishajâv anarván ‖ 16 ‖ ấ vâṃ ráthaṃ duhitấ sũryasya kấrshmevâtishṭhad árvatâ jáyantî | víçve devấ ánv amanyanta hṛidbhíḥ sám u çriyấ nâsatyâ sacethe ‖ 17 ‖ yád áyâtaṃ dívodâsâya vartír bharádvâjâyâçvinâ háyantâ | revád uvâha sacanó rátho vâṃ vṛishabháç ca çiñçumấraç ca yuktấ ‖ 18 ‖ rayíṃ sukshatráṃ svapatyám ấyuḥ suvī́ryaṃ nâsatyâ váhantâ | ấ jahnấvîṃ sámanasópa vấjais trír áhno bhâgáṃ dádhatîm ayâtam ‖ 19 ‖ párivishṭaṃ jâhushấṃ viçvátaḥ sîṃ sugébhir náktam ûhathû rájobhiḥ | vibhindúnâ nâsatyâ ráthena ví párvatâñ ajarayũ̀ ayâtam ‖ 20 ‖ 11 ‖

ékasyâ vástor âvataṃ ráṇâya váçam açvinâ sanáye sahásrâ | nír ahataṃ duchúnâ índravantâ pṛithuçrávaso vṛi-

---

116, 11 ca abhishṭi-mát. iva ápa-gûḷham. 12 yát. 13 ájohavît. tát çásuḥ-iva vadhri-matyấḥ. 14 nâsatyâ amumuktam. utó *iti*. 15 iva áchedi. 16 pitấ andhám. tásmai. vi-cákshe ấ adhattam. 17 kấrshma-iva atishṭhat. 18 bharát-vâjâya açvinâ. 19 sá-manasâ úpa. 20 úhathuḥ. ajarayũ *iti*. 21 ékasyâḥ.

Digitized by Google

shaṇâv árâtîḥ || 21 || çarásya cid ârcatkásyâvatâd ā́ nîcā́d uccā́ cakrathuḥ pā́tave vā́ḥ | çayáve cin nâsatyâ çácîbhir jásuraye staryàm pipyathur gā́m ||22|| avasyaté stuvaté kṛishṇiyā́ya ṛijûyaté nâsatyâ çácîbhiḥ | paçúm ná nashṭám iva dárçanâya vishṇâpvàṃ dadathur víçvakâya || 23 || dáça rā́trîr áçivenâ náva dyū́n ávanaddhaṃ çnathitám apsv àntáḥ | víprutaṃ rebhám udáni práv̥riktam ún ninyathuḥ sómam iva sruvéṇa || 24 || prá vâṃ dáṅsâṅsy açvinâv avocam asyá pátiḥ syàṃ sugávaḥ suvī́raḥ | utá páçyann açnuván dîrghám ā́yur ástam ivéj jarimā́ṇaṃ jagamyâm || 25 || 12 ||

117. trishṭubh.

Mádhvaḥ sómasyâçvinâ mádâya pratnó hótā́ vivâsate vâm | barhíshmatî rātír víçritâ gīr ishā́ yâtaṃ nâsatyópa vā́jaiḥ || 1 || yó vâm açvinâ mánaso jávîyân ráthaḥ sváçvo víça âjígâti | yéna gáchathaḥ sukṛíto duroṇā́m téna narâ vartír asmábhyaṃ yâtam || 2 || ṛíshiṃ narâv áṅhasaḥ pā́ñcajanyam ṛibī́sâd átrim muñcatho gaṇéna | minántâ dásyor áçivasya mā́yā́ anupûrvā́m v̥rishaṇâ codáyantâ || 3 || áçvaṃ ná gū́ḷhám açvinâ durévair ṛíshiṃ narâ v̥rishaṇâ rebhám apsú | sā́m tā́m riṇîtho víprutaṃ dáṅsobhir ná vâṃ jûryanti pûrvyā́ kṛitā́ni || 4 || sushupvā́ṅsaṃ ná nírṛiter upásthe sū́ryaṃ ná dasrâ támasi kshiyántam | çubhé rukmā́m ná darçatā́m níkhâtam úd ûpathur açvinâ vándanâya || 5 || 13 ||

tád vâṃ narâ çáṅsyam pajriyéṇa kakshī́vatâ nâsatyâ párijman | çaphā́d áçvasya vâjíno jánâya çatā́m kumbhā́ñ asiñcatam mádhûnâm || 6 || yuvā́ṃ narâ stuvaté kṛishṇiyā́ya vishṇâpvàṃ dadathur víçvakâya | ghóshâyai cit pitṛishádе

116, 22 ârcat-kásya avatā́t. vā́r *iti*. cit. 23 kṛishṇiyā́ya. 24 áçivena. ap-sú antáḥ. út. 25 iva ít. — 117, 1 sómasya açvinâ. hótâ ā́. nâsatyâ úpa.

duroné pátiṃ jŭryantyâ açvinâv adattam ‖ 7 ‖ yuvâṃ çyāvâya rúçatîm adattam mahâḥ kshoṇásyâçvinâ káṇvâya | pravāčyaṃ tád vṛishaṇâ kṛitáṃ vâṃ yán nârshadāya çrávo adhyádhattam ‖ 8 ‖ purŭ várpâṅsy açvinâ dádhânâ ní pedáva ûhathur âçúm áçvam | sahasrasāṃ vâjínam ápratîtam ahihánaṃ çravasyàṃ tárutram ‖ 9 ‖ etāni vâṃ çravasyâ sudânû bráhmāṅgûshâṃ sádanaṃ ródasyoḥ | yád vâm pajrāso açvinâ hávante yâtám ishā ca vidúshe ca vājam ‖ 10 ‖ 14 ‖

sûnór mānenâçvinâ gṛiṇânā vājaṃ víprâya bhuraṇâ rádantâ | agástye bráhmaṇâ vâvṛidhânā sáṃ viçpálâṃ nâsatyâriṇîtam ‖ 11 ‖ kúha yāntâ sushṭutíṃ kâvyásya dívo napâtâ vṛishaṇâ çayutrā | híraṇyasyeva kaláçaṃ níkhâtam úd ûpathur daçamé açvināhan ‖ 12 ‖ yuvâṃ cyávânam açvinâ járantam púnar yúvânaṃ cakrathuḥ çácîbhiḥ | yuvó ráthaṃ duhitā sūryasya sahá çriyā nâsatyâvṛiṇîta ‖ 13 ‖ yuvâṃ túgrâya pūrvyébhir évaiḥ punarmanyāv abhavataṃ yuvânâ | yuvám bhujyúm árṇaso níḥ samudrād víbhir ûhathur ṛijrébhir áçvaiḥ ‖ 14 ‖ ájohavîd açvinâ taugryó vâm próḷhaḥ samudrám avyathír jaganvān | nísh ṭám ûhathuḥ suyújâ ráthena mánojavasâ vṛishaṇâ svastí ‖ 15 ‖ 15 ‖

ájohavîd açvinâ vártikâ vâm âsnó yát sîm ámuñcataṃ vṛíkasya | ví jayúshâ yayathuḥ sānv ádrer jâtáṃ vishvāco ahataṃ vishéṇa ‖ 16 ‖ çatám meshān vṛikyè mâmahânáṃ támaḥ práṇîtam áçivena pitrā | ākshī ṛijrāçve açvinâv adhattaṃ jyótir andhāya cakrathur vicákshe ‖ 17 ‖ çunám andhāya bháram ahvayat sā vṛikīr açvinâ vṛishaṇâ náréti | jârāḥ kanīna iva cakshadânā ṛijrāçvaḥ çatám ékaṃ ca me-

---

117, 7 jŭryantyai. 8 kshoṇásya açvinâ. yát. 9 purú. pedáve. 10 bráhma âṅgûshám. 11 mānena açvinâ. nâsatyâ ariṇîtam. 12 híraṇyasya-iva. açvinâ áhan. 13 yuvóḥ. nâsatyâ avṛiṇîta. 15 prá -ûḷhaḥ. níḥ tám. 17 ā akshī *iti*. 18 nárâ íti.

Digitized by Google

shăn ‖ 18 ‖ mahĭ vâm ûtír açvinâ mayobhŭr utá srâmáṃ dhishṇyâ sáṃ riṇîthaḥ | áthâ yuvăm íd ahvayat púraṃdhir ăgachatam sîṃ vṛishaṇâv ávobhiḥ ‖ 19 ‖ ádhenuṃ dasrâ staryàṃ víshaktâm ápinvataṃ çayáve açvinâ găm | yuváṃ çácîbhir vimadăya jâyăṃ ny ûhathuḥ purumitrásya yóshâm ‖ 20 ‖ 16 ‖

yávaṃ vṛíkeṇâçvinâ vápantéshaṃ duhántâ mánushâya dasrâ | abhí dásyuṃ bákureṇâ dhámantorú jyótiç cakrathur ăryâya ‖ 21 ‖ âtharvaṇăyâçvinâ dadhîcé 'çvyaṃ çíraḥ práty airayatam | sá vâm mádhu prá vocad ṛitâyán tvâshṭráṃ yád dasrâv apikakshyàṃ vâm ‖ 22 ‖ sádâ kavî sumatím ă cake vâṃ víçvâ dhíyo açvinâ prăvatam me | asmé rayíṃ nâsatyâ bṛihántam apatyasăcaṃ çrútyaṃ rarâthâm ‖ 23 ‖ hiraṇyahastam açvinâ rárâṇâ putráṃ narâ vadhrimatyă adattam | tridhâ ha çyăvam açvinâ víkastam új jîvása airayataṃ sudânû ‖ 24 ‖ etăni vâm açvinâ vîryâṇi prá pûrvyăṇy âyávo 'vocan | bráhma kṛiṇvánto vṛishaṇâ yuvábhyâṃ suvîrâso vidátham ă vadema ‖ 25 ‖ 17 ‖

118. trishṭubh.

Ă vâṃ rátho açvinâ çyenápatvâ sumṛiḷîkáḥ svávân yâtv arvăñ | yó mártyasya mánaso jávîyân trivandhuró vṛishaṇâ vătaraṇhâḥ ‖ 1 ‖ trivandhuréṇa trivṛítâ ráthena tricakréṇa suvṛítă yâtam arvăk | pínvataṃ gă jínvatam árvato no vardháyatam açvinâ vîrám asmé ‖ 2 ‖ pravádyâmanâ suvṛítâ ráthena dásrâv imáṃ çṛiṇutaṃ çlókam ádreḥ | kím aṅgá vâm práty ávartiṃ gámishṭhâhúr víprâso açvinâ pu-

---

117, 19 átha. ă agachatam. 20 ní ûhathuḥ. 21 vṛíkeṇa açvinâ vápantâ íśham. bákureṇa dhámantâ urú. 22 âtharvaṇăya açvinâ. áçvyam. 23 víçvâḥ. prá avatam. 24 út jîváse. — 118, 2 su-vṛítâ ă. găḥ. 3 pravát-yâmanâ. gámishṭhâ âhúḥ.

râjâḥ ‖ 3 ‖ ấ vâṃ çyenấso açvinâ vahantu ráthe yuktấsa âçávaḥ pataṃgấḥ | yé aptúro divyấso ná gṛídhrâ abhí práyo nâsatyâ váhanti ‖ 4 ‖ ấ vâṃ ráthaṃ yuvatís tishṭhad átra jushṭvî narâ duhitấ sū́ryasya | pári vâm áçvâ vápushaḥ pataṃgấ váyo vahantv arushấ abhī́ke ‖ 5 ‖ 18 ‖

úd vándanam airataṃ daṅsánâbhir úd rebhám dasrâ vṛishaṇâ çácîbhiḥ | níṣh ṭaugryám pârayathaḥ samudrā́t púnaç cyávânaṃ cakrathur yúvânam ‖ 6 ‖ yuvám átrayé 'vanîtâya taptám ū́rjam omấnam açvinâv adhattam | yuvám káṇvâyāpiriptâya cákshuḥ práty adhattaṃ sushṭutím jujushâṇấ ‖ 7 ‖ yuvám dhenúṃ çayáve nâdhitāyấpinvatam açvinâ pū́rvyāya | ámuñcataṃ vártikâm áṅhaso níḥ práti jáṅghâṃ viçpálâyâ adhattam ‖ 8 ‖ yuvám çvetám pedáva índrajūtam ahihánam açvinâdattam áçvam | johū́tram aryó abhibhū́tim ugrám sahasrasấṃ vṛ́ishaṇaṃ vîḍvàṅgam ‖ 9 ‖ tấ vâṃ narâ sv ávase sujātấ hávâmahe açvinâ nấdhamânâḥ | ấ na úpa vásumatâ ráthena gíro jushâṇấ suvitāya yâtam ‖ 10 ‖ ấ çyenásya jávasâ nū́tanenâsmé yâtaṃ nâsatyâ sajóshâḥ | háve hí vâm açvinâ rātáhavyaḥ çaçvattamāyâ usháso vyùshṭau ‖ 11 ‖ 19 ‖

119. jagatî.

Ấ vâṃ ráthaṃ purumâyáṃ manojúvaṃ jī́rāçvaṃ yajníyaṃ jîváse huve | sahásraketuṃ vanínaṃ çatádvasuṃ çrushṭî́vānaṃ varivodhấm abhí práyaḥ ‖ 1 ‖ ûrdhvấ dhītíḥ práty asya práyâmany ádhâyi çásmant sám ayanta ấ díçaḥ | svádâmi gharmám práti yanty ûtáya ấ vâm ûrjấnî ráthaṃ

118, 5 áçvâḥ. pataṃgấḥ. 6 níḥ taugryám. 7 átraye áva-nītāya. káṇvâya ápi-riptāya. 8 nâdhitāya ápinvatam. 9 pedáve. açvinâ adattam. vī́ḷú-aṅgam. 10 sú. 11 nū́tanena asmé. — 119, 1 çatát-vasum. 2 ayante.

Digitized by Google

açvinâruhat ‖ 2 ‖ sáṃ yán mithâḥ paspṛidhânâso ágmata çubhé makhâ ámitâ jâyávo ráṇe | yuvór áha pravaṇé cekite rátho yád açvinâ váhathaḥ sûrím â váram ‖ 3 ‖ yuvám bhujyúm bhurámâṇam víbhir gatáṃ sváyuktibhir nivâhantâ pitṛíbhya â | yâsishṭáṃ vartír vṛishaṇâ vijenyàṃ dívodâsâya máhi ceti vâm ávaḥ ‖ 4 ‖ yuvór açvinâ vápushe yuvâyújaṃ ráthaṃ vâṇî yematur asya çárdhyam | â vâm patitvám sakhyâya jagmúshî yóshâvṛiṇîta jényâ yuvâm pátî ‖ 5 ‖ 20 ‖

yuvâṃ rebhám párishûter urushyatho hiména gharmám páritaptam átraye | yuvâṃ çayór avasám pipyathur gávi prá dîrghéṇa vándanas târy âyushâ ‖ 6 ‖ yuvâṃ vándanaṃ nírṛitaṃ jaraṇyâyâ ráthaṃ ná dasrâ karaṇâ sám invathaḥ | kshétrâd â vípraṃ janatho vipanyáyâ prá vâm átra vidhaté daṅsánâ bhuvat ‖ 7 ‖ ágachataṃ kṛípamâṇam parâváti pitúḥ svásya tyájasâ níbâdhitam | svárvatîr itá ûtîr yuvór áha citrâ abhîṣke abhavann abhíshṭayaḥ ‖ 8 ‖ utá syâ vâm mádhuman mákshikârapan máde sómasyauçijó huvanyati | yuvâṃ dadhîcó mána â vivâsathó 'thâ çíraḥ práti vâm âçvyaṃ vadat ‖ 9 ‖ yuvám pedáve puruvâram açvinâ spṛidhâṃ çvetáṃ tarutâraṃ duvasyathaḥ | çáryair abhídyum pṛítanâsu dushṭáraṃ carkṛítyam índram iva carshaṇîsáham ‖ 10 ‖ 21 ‖

120. 1. 10—12 gâyatri. 2 kakubh. 3 kâvirâj. 4 nashṭarûpî. 5 tanuçirâ. 6 ushṇih. 7 vishṭârabṛihatî. 8 kṛiti. 9 virâj.

Kâ râdhad dhótrâçvinâ vâṃ kó vâṃ jósha ubháyoḥ | kathâ vidhâty ápracetâḥ ‖ 1 ‖ vidvâṅsâv íd dúraḥ pṛiched

---

119, 2 açvinâ aruhat. 3 yát. ámitâḥ. 4 vi-jenyàm. 5 vâṇî *iti*. yóshâ avṛiṇita. 9 mádhu-mat mákshikâ arapat. sómasya auçijáḥ. vivâsathaḥ átha. — **120**, 1 hótrâ açvinâ. jóshe.

Digitized by Google

ávidvân itthấparo acetấḥ | nú cin nú márte ákrau ‖ 2 ‖ tấ vidvấṅsâ havâmahe vâṃ tấ no vidvấṅsâ mánma vocetam adyá | prấrcad dáyamâno yuvấkuḥ ‖ 3 ‖ ví pṛichâmi pâkyâ ná devấn váshaṭkṛitasyâdbhutásya dasrâ | pâtáṃ ca sáhyaso yuvâṃ ca rábhyaso naḥ ‖ 4 ‖ prá yấ ghóshe bhṛígavâṇe ná çóbhe yáyâ vâcấ yájati pajriyó vâm | praíshayúr ná vidvấn ‖ 5 ‖ 22 ‖

çrutáṃ gâyatráṃ tákavânasyâháṃ cid dhí rirébhâçvinâ vâm | ấkshî çubhas patî dán ‖ 6 ‖ yuvâṃ hy ấstam mahó rán yuvâṃ vâ yán nirátataṅsatam | tấ no vasû sugopấ syâtam pâtáṃ no vṛíkâd aghâyóḥ ‖ 7 ‖ mấ kásmai dhâtam abhy àmitríṇe no mấkútrâ no gṛihébhyo dhenávo guḥ | stanâbhújo áçiçvîḥ ‖ 8 ‖ duhîyán mitrádhitaye yuvấku râyé ca no mimîtâṃ vấjavatyai | ishé ca no mimîtaṃ dhenumátyai ‖ 9 ‖ açvínor asanaṃ rátham anaçváṃ vâjínîvatoḥ | ténâhám bhûri câkana ‖ 10 ‖ ayáṃ samaha mâ tanûhyấte jánấṅ ánu | somapéyaṃ sukhó ráthaḥ ‖ 11 ‖ ádha svápnasya nír vidé 'bhuñjataç ca revátaḥ | ubhấ tấ básri naçyataḥ ‖ 12 ‖ 23 ‖

Saptadaço 'nuvâkaḥ.

121. trishṭubh.

Kád itthấ nṛ́ṃ̃ḥ pấtraṃ devayatấṃ çrávad gíro ấṅgirasâṃ turaṇyán | prá yád ấnaḍ víça ấ harmyásyorú kraṅsate adhvaré yájatraḥ ‖ 1 ‖ stámbhîd dha dyấṃ sá dharúṇam prushâyad ṛibhúr vấjâya dráviṇaṃ náro góḥ | ánu svajấṃ mahisháç cakshata vrấṃ ménâm áçvasya pári mâtá-

120, 2 itthấ áparaḥ. nú cit. 3 prá ârcat. 4 váshaṭ-kṛitasya adbhutásya. 5 prá isha-yúḥ. 6 tákavânasya ahám. bí rirébha açvinâ. ấ akshî *iti*. 7 hí. yát. 8 abhí amitríṇe. mấ akútra. stana-bhújaḥ. 10 téna ahám. 11 tanu ûhyấte. 12 vide ábhuñjataḥ. — 121, 1 harmyásya urú. 2 ha.

Digitized by Google

raṃ góḥ ‖ 2 ‖ nákshad dhávam aruṇîḥ pûrvyáṃ rấṭ turó viçấm áṅgirasâm ánu dyúṅ | tákshad vájraṃ níyutaṃ tastámbhad dyấṃ cátushpade náryâya dvipấde ‖ 3 ‖ asyá máde svaryàṃ dâ ṛitấyấpîvṛitam usríyâṇâm ánîkam | yád dha prasárge trikakúm nivártad ápa drúho mấnushasya dúro vaḥ ‖ 4 ‖ túbhyam páyo yát pitárâv ánîtâṃ rấdhaḥ surétas turáṇe bhuraṇyúṅ | çúci yát te rékṇa ấyajanta sabardúghâyâḥ páya usríyâyâḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

ádha prá jajne taráṇir mamattu prá rocy asyấ usháso ná sűraḥ | índur yébhir ấshṭa svéduhavyaiḥ sruvéṇa siñcáñ jaráṇâbhi dhấma ‖ 6 ‖ svidhmấ yád vanádhitir apasyất sűro adhvaré pári ródhanâ góḥ | yád dha prabhấsi kṛítvyâñ ánu dyúṅ ánarviçe paçvíshe turấya ‖ 7 ‖ ashṭấ mahó divá ấdo hárî ihá dyumnâsấham abhí yodhâná útsam | háriṃ yát te mandínaṃ dukshán vṛidhé górabhasam ádribhir vâtấpyam ‖ 8 ‖ tvám âyasám práti vartayo gór divó áçmânam úpanîtam ṛibhvâ | kútsâya yátra puruhûta vanváñ chúshṇam anantaíḥ pariyấsi vadhaíḥ ‖ 9 ‖ purấ yát sűras támaso ápîtes tám adrivaḥ phaligáṃ hetím asya | çúshṇasya cit párihitaṃ yád ójo divás pári súgrathitaṃ tád ấdaḥ ‖ 10 ‖ 25 ‖

ánu tvâ mahî pấjasî acakré dyấvâkshấmâ madatâm indra kárman | tváṃ vṛitrám âçáyânaṃ sirấsu mahó vájreṇa sishvapo varấhum ‖ 11 ‖ tvám indra náryo yấñ ávo nṛ́ñ tíshṭhâ vấtasya suyújo váhishṭhân | yáṃ te kâvyá uçánâ mandínaṃ dấd vṛitrahấṇam pấryaṃ tataksha vájram ‖ 12 ‖ tváṃ sűro haríto râmayo nṛ́ñ bhárac cakrám étaço nấyám

---

121, 3 hávam. 4 ṛitấya ápi-vṛitam. ha. tri-kakúp. var *iti* vaḥ. 5 ấ áyajanta. 6 sva-íduhavyaiḥ. jaráṇâ abhí. 7 ha. 8 hárî *iti*. dyumna-sáham. yodhânáḥ. dhukshán. 9 çúshṇam. 10 ápi-iteḥ. ấ adar *ity* adaḥ. 11 mahî *iti* pấjasî *iti* acakré *iti*. 12 tíshṭha. 13 bhárat. ná ayám.

Digitized by Google

indra | prâsya pâráṃ navatíṃ nâvyânâm ápi kartám avartayó 'yajyûn || 13 || tváṃ no asyâ indra durhánâyâḥ pâhí vajrivo duritâd abhîke | prá no vâjân rathyò áçvabudhyân ishé yandhi çrávase sûnṛítâyai || 14 || mâ sâ te asmát sumatír ví dasad vâjapramahaḥ sám ísho varanta | â no bhaja maghavan góshv aryó máṅhishṭhâs te sadhamâdaḥ syâma || 15 || 26 ||

Aṣhṭamo 'dhyâyaḥ.

PRATHAMO 'SHṬAKAḤ.

122. trishṭubh.

Prá vaḥ pântaṃ raghumanyavó 'ndho yajnáṃ rudrâya mîḷhúshe bharadhvam | divó astoshy ásurasya vîraír ishudhyéva marúto ródasyoḥ || 1 || pátnîva pûrváhûtiṃ vâvṛidhádhyâ ushâsânáktâ purudhâ vídâne | starîr nâtkaṃ vyùtaṃ vásânâ sûryasya çriyâ sudṛíçî hiraṇyaiḥ || 2 || mamáttu naḥ párijmâ vasarhâ mamáttu vâto apâṃ vṛíshaṇvân | çiçîtám indrâparvatâ yuvám nas tán no víçve varivasyantu devâḥ || 3 || utá tyâ me yaçásâ çvetanâyai vyántâ pântauçijó huvádhyai | prá vo nápâtam apâṃ kṛiṇudhvam prá mâtárâ râspinásyâyóḥ || 4 || â vo ruvaṇyúm auçijó huvádhyai ghósheva çáṅsam árjunasya náṅçe | prá vaḥ pûshṇé dâvána âñ áchâ voceya vasútâtim agnéḥ || 5 || 1 ||

çrutám me mitrâvaruṇâ hávemótá çrutaṃ sádane viçvá-

121, 13 pra-ásya. ándhaḥ. ishudhyâ-iva. átkam ví-utam. 3 tát. -iva. dâváne â ácha. avartayaḥ áyajyûn. — 122, 1 raghu-manyavaḥ 2 pátní-iva. vavṛidhádhyai. vídâne *iti*. ná 4 pántâ auçijáḥ. râspinásya áyóḥ. 5 ghóshâ 6 hávâ imâ utá.

Digitized by Google

taḥ sîm | çrótu naḥ çróturâtiḥ suçrótuḥ sukshétrâ síndhur adbhíḥ ‖ 6 ‖ stushé sá vâṃ varuṇa mitra râtír gávâṃ çatâ prikshâyâmeshu pajré | çrutárathe priyárathe dádhânâḥ sadyáḥ pushṭíṃ nirundhânâso agman ‖ 7 ‖ asyá stushe máhimaghasya rádhaḥ sácâ sanema náhushaḥ suvîrâḥ | jáno yáḥ pajrébhyo vâjínîvân áçvâvato rathíno máhyaṃ sûríḥ ‖ 8 ‖ jáno yó mitrâvaruṇâv abhidhrúg apó ná vâṃ sunóty akshṇayâdhrúk | svayáṃ sá yákshmaṃ hṛídaye ní dhatta ápa yád îṃ hótrâbhir ṛitávâ ‖ 9 ‖ sá vrádhato náhusho dáṃsujûtaḥ çárdhastaro narâṃ gûrtáçravâḥ | víṣṛishṭarâtir yâti bâḷhaṣṛítvâ víçvâsu pṛitsú sádam íc chûraḥ ‖ 10 ‖ 2 ‖

ádha gmántâ náhusho hávaṃ sûréḥ çrótâ râjâno amṛítasya mandrâḥ | nabhojúvo yán niravásya rádhaḥ práçastaye mahiná ráthavate ‖ 11 ‖ etáṃ çárdhaṃ dhâma yásya sûrér íty avocan dáçatayasya náñçe | dyumnáni yéshu vasútâtî rârán víçve sanvantu prabhṛithéshu vâjam ‖ 12 ‖ mándâmahe dáçatayasya dhâsér dvír yát páñca bíbhrato yánty ánnâ | kím ishṭáçva ishṭáraçmir etá îçânásas tárusha ṛiñjate nṛín ‖ 13 ‖ hiraṇyakarṇam maṇigrîvam árṇas tán no víçve varivasyantu devâḥ | aryó gíraḥ sadyá á jagmúshîr ósrâç câkantûbháyeshv asmé ‖ 14 ‖ catvâro mâ maçarçárasya çíçvas tráyo rájna áyavasasya jishṇóḥ | rátho vâm mitrâvaruṇâ dîrghápsâḥ syûmagabhastiḥ sûro nádyaut ‖ 15 ‖ 3 ‖

123. trishṭubh.

Pṛithú rátho dákshiṇâyâ ayojy aínaṃ devâso amṛítâso asthuḥ | kṛishṇád úd asthâd aryâ víhâyâç cíkitsantî mánu-

---

122, 9 dhatte. 10 dám-sujûtaḥ. ít çûraḥ. 11 gmánta. çróta. yát. 12 vasú-tátiḥ rarán. 13 eté. 14 tát. á usráḥ câkantu ubháyeshu. 15 dirghá-apsâḥ. ná adyaut. — 123, 1 pṛithúḥ. á enam.

shâya kshayâya || 1 || pûrvâ víçvasmâd bhúvanâd abodhi jáyantî vâjam bṛihatî sánutrî | uccâ vy àkhyad yuvatíḥ punarbhûr óshâ agan prathamâ pûrváhûtau || 2 || yád adyá bhâgáṃ vibhájâsi nṛíbhya úsho devi martyatrâ sujâte | devó no átra savitâ dámûnâ ánâgaso vocati sûryâya || 3 || gṛihâṃ-gṛiham ahanâ yâty áchâ divé-dive ádhi nâmâ dádhânâ | síshâsantî dyotanâ çáçvad âgâd ágram-agram íd bhajate vásûnâm || 4 || bhágasya svásâ váruṇasya jâmír úshaḥ sûnṛite prathamâ jarasva | paçcâ sá daghyâ yó aghásya dhâtâ jáyema táṃ dákshiṇayâ ráthena || 5 || 4 ||

úd îratâṃ sûnṛitâ út púraṃdhîr úd agnáyaḥ çuçucânâso asthuḥ | spârhâ vásûni támasâpagûḷhâvísh kṛiṇvanty usháso vibhâtîḥ || 6 || ápânyád ety abhy ànyád eti víshurûpe áhanî sáṃ carete | parikshítos támo anyâ gúhâkar ádyaud ushâḥ çóçucatâ ráthena || 7 || sadṛíçîr adyá sadṛiçîr íd u çvó dîrghâṃ sacante váruṇasya dhâma | anavadyâs triṅçátaṃ yójanâny ékaikâ krátum pári yanti sadyáḥ || 8 || jânaty áhnaḥ prathamásya nâma çukrâ kṛishṇâd ajanishṭa çvitîcî | ṛitásya yóshâ ná minâti dhâmâhar-ahar nishkṛitám âcárantî || 9 || kanyèva tanvâ çâçadânâ éshi devi devám íyakshamâṇam | saṃsmáyamânâ yuvatíḥ purástâd âvír vákshâṅsi kṛiṇushe vibhâtî || 10 || 5 ||

susaṃkâçâ mâtṛímṛishṭeva yóshâvís tanvàṃ kṛiṇushe dṛiçé kám | bhadrâ tvám usho vitaráṃ vy ùcha ná tát te anyâ usháso naçanta || 11 || áçvâvatîr gómatîr viçvávârâ yátamânâ raçmíbhiḥ sûryasya | párâ ca yánti púnar â ca

---

123, 2 ví akhyat. â ushâḥ. 4 ácha. nâma. â agât. 5 daghyâḥ. 6 támasâ ápa-gûḷhâ âvíḥ. 7 ápa anyát eti abhí anyát. víshurûpe *iti*. gúhâ akaḥ. 8 ékâ-ekâ. 9 jânatî. dhâma áhaḥ-ahaḥ. 10 kanyâ-iva. çâçadânâ. 11 mâtṛímṛishṭâ-iva yóshâ âvíḥ. ví ucha. 12 viçvá-vârâḥ yátamânâḥ.

Digitized by Google

yanti bhadrā nāma váhamānā ushāsaḥ ‖ 12 ‖ ṛitásya raçmím anuyáchamānā bhadrám-bhadraṃ krátum asmāsu dhehi | úsho no adyá suhávā vy ùchāsmāsu rāyo maghávatsu ca syuḥ ‖ 13 ‖ 6 ‖

124. trishṭubh.

Ushā uchántī samidhānė agnā udyánt sūrya urviyā jyótir açret | devó no átra savitā nv ártham prāsāvīd dvipát prá cátushpad ityaí ‖ 1 ‖ áminatī daívyāni vratāni praminatī manushyā yugāni | īyúshīṇām upamā çáçvatīnām āyatīnām prathamóshā vy àdyaut ‖ 2 ‖ eshā divó duhitā práty adarçi jyótir vásānā samanā purástāt | ṛitásya pánthām ánv eti sādhú prajānatīva ná díço mināti ‖ 3 ‖ úpo adarçi çundhyúvo ná váksho nodhā ivāvír akṛita priyāṇi | admasán ná sasató bodháyantī çaçvattamāgāt púnar eyúshīṇām ‖ 4 ‖ pūrve árdhe rájaso aptyásya gávāṃ jánitry akṛita prá ketúm | vy ù prathate vitaráṃ várīya óbhā pṛiṇántī pitrór upásthā ‖ 5 ‖ 7 ‖

evéd eshā purutámā dṛiçé kāṃ nājāmiṃ ná pári vṛiṇakti jāmím | arepásā tanvā çāçadānā nārbhād īshate ná mahó vibhātī ‖ 6 ‖ abhrātéva puṃsá eti pratīcī gartārúg iva sanáye dhánānām | jāyéva pátya uçatī suvāsā ushā hasréva ní riṇīte ápsaḥ ‖ 7 ‖ svásā svásre jyāyasyai yónim āraig ápaity asyāḥ praticákshyeva | vyuchántī raçmíbhiḥ sūryasyāñjy āñkte samanagā iva vrāḥ ‖ 8 ‖ āsām pūrvāsām áhasu svásṛīṇām áparā pūrvām abhy èti paçcāt | tāḥ pratnaván

---

123, 13 ví ucha asmāsu. — 124, 1 agnaú. nú. prá asāvīt. 2 prathamā ushāḥ ví adyaut. 3 prajānatī-iva. 4 úpo *iti*. iva āvíḥ. adma -sát. çaçvat-tamā ā agāt. ā-īyúshīṇām. 5 jánitrī. ví ūṃ *iti*. ā ubhā. 6 evá ít. ná ájāmim. ná árbhāt. 7 abhrātā-iva. garta-árúgiva. jāyā -iva pátye. ushāḥ hasrā-iva. 8 araik ápa eti. praticákshya-iva. sūryasya añjí añkte. 9 abhí eti. pratna-vát.

Digitized by Google

návyasîr nûnám asmé revád uchantu sudínâ ushâsaḥ ‖ 9 ‖ prá bodhayoshaḥ pṛiṇató maghony ábudhyamânâḥ paṇáyaḥ sasantu | revád ucha maghávadbhyo maghoni revát stotré sûnṛite jâráyantî ‖ 10 ‖ 8 ‖

áveyám açvaid yuvatíḥ purástâd yuñkté gávâm aruṇânâm ánîkam | ví nûnám uchâd ásati prá ketúr gṛihám-gṛiham úpa tishṭhâte agníḥ ‖ 11 ‖ út te váyaç cid vasatér apaptan náraç ca yé pitubhâjo vyùshṭau | amâ saté vahasi bhûri vâmám úsho devi dâçúshe mártyâya ‖ 12 ‖ ástoḍhvaṃ stómyâ bráhmaṇâ mé 'vîvṛidhadhvam uçatîr ushâsaḥ | yushmâkaṃ devîr ávasâ sanema sahasríṇaṃ ca çatínaṃ ca vâjam ‖ 13 ‖ 9 ‖

125. trishṭubh. 4. 5 jagatî.

Prâtâ rátnam prâtarítvâ dadhâti táṃ cikitvân pratigṛíhyâ ní dhatte | téna prajâṃ vardháyamâna âyû râyás póshena sacate suvîraḥ ‖ 1 ‖ sugúr asat suhiraṇyáḥ sváçvo bṛihád asmai váya índro dadhâti | yás tvâyántaṃ vásunâ prâtaritvo mukshîjayeva pádim utsinâti ‖ 2 ‖ âyam adyá sukṛítam prâtár ichánn ishṭéḥ putráṃ vásumatâ ráthena | aṅçóḥ sutám pâyaya matsarásya kshayádvîraṃ vardhaya sûnṛítâbhiḥ ‖ 3 ‖ úpa ksharanti síndhavo mayobhúva îjânáṃ ca yakshyámâṇaṃ ca dhenávaḥ | pṛiṇántaṃ ca pápuriṃ ca çravasyávo ghṛitásya dhârâ úpa yanti viçvátaḥ ‖ 4 ‖ nâkasya pṛishṭhé ádhi tishṭhati çritó yáḥ pṛiṇâti sá ha devéshu gachati | tásmâ âpo ghṛitám arshanti síndhavas tásmâ iyáṃ dákshiṇâ pinvate sádâ ‖ 5 ‖ dákshiṇâvatâm íd imâni citrâ

124, 10 bodhaya ushaḥ. 11 áva iyám. 13 stómyâḥ. me ávîvṛidhadhvam. — 125, 1 prâtár *iti*. prati-gṛíhya. âyuḥ. 2 tvâ â-yántam. mukshîjayâ-iva. 5 tásmai.

Digitized by Google

dákshiṇâvatâṃ diví sûryâsaḥ | dákshiṇâvanto amṛítam bhajante dákshiṇâvantaḥ prá tiranta âyuḥ ‖ 6 ‖ mâ pṛiṇánto dúritam éna ârann mâ jârishuḥ sûráyaḥ suvratâsaḥ | anyás téshâm paridhír astu káç cid ápṛiṇantam abhí sáṃ yantu çókâḥ ‖ 7 ‖ 10 ‖

126. trishṭubh. 6. 7 anushṭubh.

Ámandân stómân prá bhare manîshâ síndhâv ádhi kshiyató bhâvyásya | yó me sahásram ámimîta savân atûrto râjâ çráva ichámânaḥ ‖ 1 ‖ çatáṃ râjño nádhamânasya nishkân chatám áçvân práyatânt sadyá ádam | çatáṃ kakshîvân ásurasya gónâṃ diví çrávo 'járam â tatâna ‖ 2 ‖ úpa mâ çyâvâḥ svanáyena dattâ vadhûmanto dáça ráthâso asthuḥ | shashṭíḥ sahásram ánu gávyam âgât sánat kakshîvân abhipitvé áhnâm ‖ 3 ‖ catvâriṅçád dáçarathasya çóṇâḥ sahásrasyâgre çréṇiṃ nayanti | madacyútaḥ kṛiçanávato átyân kakshîvanta úd amṛikshanta pajrâḥ ‖ 4 ‖ pûrvâm ánu práyatim â dade vas trîn yuktân ashṭâv arídhâyaso gâḥ | subándhavo yé viçyâ iva vrâ ánasvantaḥ çráva aíshanta pajrâḥ ‖ 5 ‖ âgadhitâ párigadhitâ yâ kaçîkéva jáṅgahe | dádâti máhyaṃ yádurî yâçûnâm bhojyâ çatâ ‖ 6 ‖ úpopa me párâ mṛiça mâ me dabhrâṇi manyathâḥ | sárvâhám asmi romaçâ gandhârînâm ivâvikâ ‖ 7 ‖ 11 ‖

Ashṭâdaço 'nuvâkaḥ.

127. atyashṭi. 6 atidhṛiti.

Agníṃ hótâram manye dâsvantaṃ vásuṃ sûnúṃ sáhaso

125, 6 tirante. 7 â aran. — 126, 2 çatám. 3 dattâḥ. â agât. 4 sahásrasya úgre. kṛiçaná-vataḥ. 5 arí-dhâyasaḥ. 6 kaçîkâ-iva. 7 úpa-upa. sárvâ ahám. iva avikâ.

Digitized by Google

jâtávedasaṃ vípraṃ ná jâtávedasam | yá ûrdhváyâ svadhvaró devó devắcyâ kṛipắ | ghṛitásya víbhrâshṭim ánu vashṭi çocíshâjúhvânasya sarpíshaḥ ‖ 1 ‖ yájishṭhaṃ tvâ yájamânâ huvema jyéshṭham áṅgirasaṃ vipra mánmabhir víprebhiḥ çukra mánmabhiḥ | párijmânam iva dyắṃ hótâraṃ carshaṇînắm | çocíshkeçaṃ vṛíshaṇaṃ yám imắ víçaḥ prắvantu jûtáye víçaḥ ‖ 2 ‖ sá hí purú cid ójasâ virúkmatâ dîdyâno bhávati druhaṃtaráḥ paraçúr ná druhaṃtaráḥ | vîḷú cid yásya sámṛitau çrúvad váneva yát sthirám | niṣsháhamâṇo yamate nắyate dhanvâsáhâ nắyate ‖ 3 ‖ dṛiḷhắ cid asmâ ánu dur yáthâ vidé téjishṭhâbhir aráṇibhir dâshṭy ávase 'gnáye dâshṭy ávase | prá yáḥ purūṇi gắhate tákshad váneva çocíshâ | sthirắ cid ánnâ ní riṇâty ójasâ ní sthirắṇi cid ójasâ ‖ 4 ‖ tám asya pṛikshám úparâsu dhîmahi náktaṃ yáḥ sudárçataro dívâtarâd áprâyushe dívâtarât | ắd asyắyur grábhaṇavad vîḷú çárma ná sûnáve | bhaktám ábhaktam ávo vyánto ajárâ agnáyo vyánto ajárâḥ ‖ 5 ‖ 12 ‖

sá hí çárdho ná mắrutaṃ tuvishváṇir ápnasvatîshûrvárâsv ishṭánir ắrtanâsv ishṭániḥ | ắdad dhavyắny âdadír yajnásya ketúr arháṇâ | ádha smâsya hárshato hṛíshîvato víçve jushanta pánthâṃ náraḥ çubhé ná pánthâm ‖ 6 ‖ dvitắ yád îṃ kîstắso abhídyavo namasyánta upavócanta bhṛígavo mathnánto dâçắ bhṛígavaḥ | agnír îçe vásûnâṃ çúcir yó dharṇír eshâm | priyắṇ apidhîṃr vanishîshṭa médhira ắ vanishîshṭa médhiraḥ ‖ 7 ‖ víçvâsâṃ tvâ viçắm pátiṃ havâmahe sárvâsâṃ samânáṃ dámpatim bhujé satyágirvâhasam bhujé | átithim mắnushâṇâm pitúr ná yásyâsayắ | amî ca

---

127, 1 çocíshâ â-júhvânasya. 2 yájamânâḥ. imắḥ. prá avantu. 3 purú. vánâ-iva. ná ayate dhanva-sáhâ ná ayate. 4 asmai. dâshṭi. agnáye dâshṭi. vánâ-iva. riṇâti. 5 ápra-âyushe dívâ-tarât. asya âyuḥ. 6 tuvi-svániḥ ápnasvatîshu urvárâsu. havyắni. sma asya. 8 yásya âsayắ.

Digitized by Google

víçve amṛítâsa ấ váyo havyấ devéshv ấ váyaḥ ‖ 8 ‖ tvám agne sáhasâ sáhantamaḥ çushmíntamo jâyase devátâtaye rayír ná devátâtaye | çushmíntamo hí te mádo dyumníntama utá krátuḥ | ádha smâ te pári caranty ajara çrushṭîvấno nấjara ‖ 9 ‖ prá vo mahé sáhasâ sáhasvata usharbúdhe paçushé nấgnáye stómo babhûtv agnáye | práti yád îṃ havíshmân víçvâsu kshấsu jóguve | ágre rebhó ná jarata ṛishûṇấṃ jûrṇir hóta ṛishûṇấm ‖ 10 ‖ sá no nédishṭhaṃ dádṛiçâna ấ bharấgne devébhiḥ sácanâḥ sucetúnâ mahó râyáḥ sucetúnâ | máhi çavishṭha nas kṛidhi saṃcákshe bhujé asyaí | máhi stotṛíbhyo maghavant suvîryam máthîr ugró ná çávasâ ‖ 11 ‖ 13 ‖

128. atyashṭi.

Ayáṃ jâyata mánusho dhárîmaṇi hótâ yájishṭha uçíjâm ánu vratám agníḥ svám ánu vratám | viçváçrushṭiḥ sakhîyaté rayír iva çravasyaté | ádabdho hótâ ní shadad iḷás padé párivîta iḷás padé ‖ 1 ‖ táṃ yajnasấdham ápi vâtayâmasy ṛitásya pathấ námasâ havíshmatâ devátâtâ havíshmatâ | sá na ûrjấm upấbhṛity ayấ kṛipấ ná jûryati | yám mâtaríçvâ mánave parâváto devám bhấḥ parâvátaḥ ‖ 2 ‖ évena sadyáḥ páry eti pấrthivam muhurgî réto vṛishabháḥ kánikradad dádhad rétaḥ kánikradat | çatáṃ cákshâṇo akshábhir devó váneshu turváṇiḥ | sádo dádhâna úpareshu sấnushv agníḥ páreshu sấnushu ‖ 3 ‖ sá sukrátuḥ puróhito dáme-dame 'gnír yajnásyâdhvarásya cetati krátvâ yajnásya cetati | krátvâ vedhấ ishûyaté víçvâ jâtấni paspaçe | yáto

---

127, 9 sma. ná ajara. 10 sáhasvate. ná agnáye. jarate. hótâ. 11 bhara ágne. — 128, 2 upa-âbhṛiti. bhấr *iti* bhấḥ. 3 muhuḥ-gîḥ. 4 yajnásya adhvarásya.

Digitized by Google

ghṛitaçrîr átithir ájâyata váhnir vedhâ ájâyata ‖ 4 ‖ krátvâ yád asya távishîshu pṛiñcáte 'gnér áveṇa marútâṃ ná bhojyèshiráya ná bhojyâ | sá hí shmâ dấnam ínvati vásûnâṃ ca majmánâ | śá nas trâsate duritấd abhihrútaḥ çáṁsâd aghấd abhihrútaḥ ‖ 5 ‖ 14 ‖

víçvo víhâyâ aratír vásur dadhe háste dákshiṇe taráṇir ná çiçrathac chravasyáyâ ná çiçrathat | víçvasmâ íd ishudhyaté devatrấ havyám óhishe | víçvasmâ ít sukṛíte vấram ṛiṇvaty agnír dvấrâ vy ṛiṇvati ‖ 6 ‖ sá mânushe vṛijáne çáṃtamo hitò 'gnír yajnéshu jényo ná viçpátiḥ priyó yajnéshu viçpátiḥ | sá havyấ mânushâṇâm iḷấ kṛitấni patyate | sá nas trâsate váruṇasya dhûrtér mahó devásya dhûrtéḥ ‖ 7 ‖ agníṃ hótâram îḷate vásudhitiṃ priyáṃ cétishṭham aratíṃ ny èrire havyavấhaṃ ny èrire | viçvấyuṃ viçvávedasaṃ hótâraṃ yajatáṃ kavíṃ | devấso raṇvám ávase vasûyávo gîrbhî́ raṇvấṃ vasûyávaḥ ‖ 8 ‖ 15 ‖

129. atyashṭi. 8. 9 atiçakvarî. 11 ashṭi.

Yáṃ tvấṃ rátham indra medhásâtaye 'pâkấ sántam ishira praṇáyasi prấnavadya náyasi | sadyáç cit tám abhíshṭaye káro váçaç ca vấjinam | sấsmâkam anavadya tûtujâna vedhásâm imấṃ vấcaṃ ná vedhásâm ‖ 1 ‖ sá çrudhi yáḥ smâ pṛítanâsu kấsu cid dakshấyya indra bhárahûtaye nṛíbhir ási prátûrtaye nṛíbhiḥ | yáḥ çû́raiḥ svàḥ sánitâ yó víprair vấjaṃ tárutâ | tám îçânấsa iradhanta vấjinam pṛikshám átyaṃ ná vấjinam ‖ 2 ‖ dasmó hí shmâ vṛíshaṇam pínvasi tvácaṃ kám cid yâvîr arấruṃ çûra mártyam parivṛiṇákshi mártyam | índrotá túbhyaṃ tád divé tád ru-

---

128, 5 ávena. bhojyâ ishirấya. sma. 6 çravasyáyâ. víçvasmai. á ûhishe. ví ṛiṇvati. 7 hitáḥ. 8 ní erire. gîḥ-bhíḥ. — 129, 1 prá anavadya. sáḥ asmâkam. 2 sma. 3 sma. índra utá.

Digitized by Google

drắya sváyaçase | mitrắya vocaṃ váruṇâya sapráthaḥ sumṛiḷīkắya sapráthaḥ || 3 || asmắkaṃ va índram uçmasîshṭáye sákhâyaṃ viçvắyum prâsáhaṃ yújaṃ vắjeshu prâsáhaṃ yújam | asmắkam bráhmotáyé 'vâ pṛitsúshu kắsu cit | nahí tvâ çátruḥ stárate stṛiṇóshi yáṃ víçvaṃ çátruṃ stṛiṇóshi yáṃ || 4 || ní shú namắtimatiṃ káyasya cit téjishṭhâbhir aráṇibhir nótíbhir ugrắbhir ugrotíbhiḥ | néshi ṇo yáthâ purắṇenāṇ çûra mányase | víçvâni pûrór ápa parshi váhnir âsắ váhnir no ácha || 5 || 16 ||

prá tád voceyam bhávyâyéndave hávyo ná yá ishávân mánma réjati rakshohắ mánma réjati | svayáṃ só asmád ắ nidó vadhair ajeta durmatím | áva sraved aghấçaṅso 'vatarám áva kshudrám iva sravet || 6 || vanéma tád dhótrayâ citántyâ vanéma rayíṇ rayivaḥ suvī́ryaṃ raṇváṃ sántaṃ suvī́ryam | durmánmânaṃ sumántubhir ém ishắ pṛicîmahi | ắ satyắbhir índraṃ dyumnáhûtibhir yájatraṃ dyumnáhûtibhiḥ || 7 || prá-prâ vo asmé sváyaçobhir ûtī́ parivargá índro durmatînāṃ dárîman durmatînām | svayáṃ sắ rishayádhyai yắ na upeshé atraíḥ | hatém asan ná vakshati kshiptắ jûrṇír ná vakshati || 8 || tváṃ na indra ráyắ párîṇasâ yâhí pathắñ anehásâ puró yâhy arakshásâ | sácasva naḥ parâká ắ sácasvâstamîká ắ | pâhí no dûrắd ârắd abhíshṭibhiḥ sádâ pâhy abhíshṭibhiḥ || 9 || tváṃ na indra ráyắ tárûshasográṃ cit tvâ mahimắ sakshad ávase mahé mitráṃ nắvase | ójishṭha trắtar ávitâ ráthaṃ káṃ cid amartya | anyám asmád ririsheḥ káṃ cid adrivo ríkshantaṃ cid adrivaḥ || 10 ||

129, 4 uçmasi ishṭáye. viçvá-âyum pra-sáham. bráhma ûtáye áva. 5 sú nama áti-matim. ná ûtí-bhiḥ. ugra ûtí-bhiḥ. naḥ. purá anenāḥ. 6 bhávyâya índave. 7 hótrayâ. ắ ím. 8 prá-pra. pari-vargé. upa ishé. hatắ ím asat. 9 pathắ. parāké. sácasva astam-iké. 10 tárushasâ ugrúm. ná ávase. ávitar *iti*.

pâhí na indra sushṭuta sridhó 'vayâtắ sádam íd durmatînắm devắḥ sán durmatînắm | hantắ pâpásya rakshásas trâtắ víprasya mắvataḥ | ádhâ hí tvâ janitắ jîjanad vaso rakshohắṇam tvâ jîjanad vaso ‖ 11 ‖ 17 ‖

130. atyashṭi. 10 trishṭubh.

Índra yâhy úpa naḥ parâváto nắyám áchâ vidáthânîva sátpatir ástaṃ rắjeva sátpatiḥ | hávâmahe tvâ vayám práyasvantaḥ suté sácâ | putrắso ná pitáraṃ vắjasâtayc mắṅhishṭhaṃ vắjasâtaye ‖ 1 ‖ píbâ sómam indra suvânám ádribhiḥ kóçena siktám avatáṃ ná váṅsagas tâtṛishâṇó na váṅsagaḥ | mádâya haryatắya te tuvíshṭamâya dhắyase | ắ tvâ yachantu haríto ná sűryam áhâ víçveva sűryam ‖ 2 ‖ ávindad divó nihitaṃ gúhâ nidhíṃ vér ná gárbham párivîtam áçmany ananté antár áçmani | vrajáṃ vajrî gávâm iva síshâsann áṅgirastamaḥ | ápâvṛiṇod ísha índraḥ párîvṛitâ dvắra íshaḥ párîvṛitâḥ ‖ 3 ‖ dâdṛihâṇó vájram índro gábhastyoḥ kshádmeva tigmám ásanâya sáṃ çyad ahihátyâya sáṃ çyat | saṃvivyâná ójasâ çávobhir indra majmánâ | táshṭeva vṛikshám vaníno ní vṛiçcasi paraçvéva ní vṛiçcasi ‖ 4 ‖ tváṃ vṛithâ nadyà indra sártavé 'châ samudrám asṛijo ráthâṅ iva vâjayató ráthâṅ iva | itá ûtîr ayuñjata samânám ártham ákshitam | dhenűr iva mánave viçvádohaso jánâya viçvádohasaḥ ‖ 5 ‖ 18 ‖

imắṃ te vắcaṃ vasûyánta âyávo ráthaṃ ná dhîraḥ svápâ atakshishuḥ sumnắya tvắm atakshishuḥ | çumbhánto jényaṃ yathâ vắjeshu vipra vâjínam | átyam iva çávase

---

129, 11 ádha. — 130, 1 ắ indra. ná ayám ácha vidáthâni-iva. rắjâ -iva. 2 píba. víçvâ-iva. 3 ápa avṛiṇot. pári-vṛitâḥ. 4 kshádma -iva. táshṭâ-iva. paraçvắ-iva. 5 sártave ácha. 6 su-ápâḥ.

Digitized by Google

sâtáye dhánâ víçvâ dhánâni sâtáye || 6 || bhinát púro navatím indra pûráve dívodâsâya máhi dâçúshe nṛito vájreṇa dâçúsbe nṛito | atithigvâya çámbaraṃ girér ugró ávâbharat | mahó dhánâni dáyamâna ójasâ víçvâ dhánâny ójasâ || 7 || índraḥ samátsu yájamânam ấryam prấvad víçveshu çatámûtir âjíshu svàrmîḷheshv âjíshu | mánave çấsad avratấn tvácaṃ kṛishṇấm arandhayat | dákshan ná víçvaṃ tâtṛishâṇám oshati ny àrçasânám oshati || 8 || sŭraç cakrám prá vṛihaj jâtá ójasâ prapitvé vấcam aruṇó mushâyatîçâná ấ mushâyati | uçánâ yát parâvátó 'jagann ûtáye kave | sumnấni víçvâ mánusheva turváṇir áhâ víçveva turváṇiḥ || 9 || sá no návyebhir vṛishakarmann ukthaíḥ púrâṃ dartaḥ pâyúbhiḥ pâhi çagmaíḥ | divodâsébhir indra stávâno vâvṛidhîthấ áhobhir iva dyaúḥ || 10 || 19 ||

131. atyashṭi

Índrâya hí dyaúr ásuro ánamnaténdrâya mahî́ pṛithivî́ várîmabhir dyumnásâtâ várîmabhiḥ | índraṃ víçve sajóshaso devấso dadhire puráḥ | índrâya víçvâ sávanâni mấnushâ râtấni santu mấnushâ || 1 || víçveshu hí tvâ sávaneshu tuñjáte samânám ékaṃ vṛíshamaṇyavaḥ pṛíthak svàḥ sanishyávaḥ pṛíthak | táṃ tvâ nấvaṃ ná parshâṇiṃ çûshásya dhurí dhîmahi | índraṃ ná yajnaíç citayánta âyávaḥ stómebhir índram âyávaḥ || 2 || ví tvâ tatasre mithunấ avasyávo vrajásya sâtấ gávyasya niḥsríjaḥ sákshanta indra niḥsríjaḥ | yád gavyántâ dvấ jánâ svàr yántâ samŭhasi | âvísh kárikrad vṛíshaṇaṃ sacâbhúvaṃ vájram indra sacâbhúvam || 3 ||

---

130. 7 nṛito *iti*. áva abharat. 8 prá âvat. dhákshat. ní arçasânám. 9 vṛihat. mushâyati îçânáḥ. parâ-vátaḥ ájagan. mánushâ-iva. víçvâ-iva. — 131, 1 ánamnata índrâya. 2 vṛísha-manyavaḥ.

Digitized by Google

vidúsh ṭe asyá vîryàsya pûrávaḥ púro yád indra çáradîr avátiraḥ sâsahânó avátiraḥ | çásas tám indra mártyam áyajyuṃ çavasas pate | mahîṁ amushṇâḥ pṛithivîṁ imấ apó mandasânấ imấ apáḥ ‖ 4 ‖ ấd ít te asyá vîryàsya carkiran mádeshu vṛishann uçíjo yád ấvitha sakhîyató yád ấvitha | cakártha kârám ebhyaḥ pṛitanâsu právantave | té anyấm -anyâṃ nadyàṃ sanishṇata çravasyántaḥ sanishṇata ‖ 5 ‖ utó no asyấ usháso jushéta hy àrkásya bodhi havísho hávîmabhiḥ svàrshâtâ hávîmabhiḥ | yád indra hántave mṛídho vṛíshâ vajriñ cíketasi | ấ me asyá vedháso návîyaso mánma çrudhi návîyasaḥ ‖ 6 ‖ tváṃ tám indra vâvṛidhânó asmayúr amitrayántaṃ tuvijâta mártyaṃ vájreṇa çûra mártyam | jahí yó no aghâyáti çṛiṇushvá suçrávastamaḥ | rishṭáṃ ná yấmann ápa bhûtu durmatír víçvăpa bhûtu durmatíḥ ‖ 7 ‖ 20 ‖

132. atyashṭi.

Tváyâ vayám maghavan pűrvye dhána índratvotâḥ sâsahyâma pṛitanyató vanuyấma vanushyatáḥ | nédishṭhe asmínn áhany ádhi vocâ nú sunvaté | asmín yajné ví cayemâ bháre kṛitáṃ vâjayánto bháre kṛitáṃ ‖ 1 ‖ svarjeshé bhára âprásya vákmany usharbúdhaḥ svásminn áñjasi krâṇásya svásminn áñjasi | áhann índro yáthâ vidé çírshṇă-çîrshṇopavăcyaḥ | asmatrấ te sadhryàk santu râtáyo bhadrấ bhadrásya râtáyaḥ ‖ 2 ‖ tát tú práyaḥ pratnáthâ te çuçukvanáṃ yásmin yajné vấram ákṛiṇvata kshấyam ṛitásya vấr asi kshấyam | ví tád vocer ádha dvitấntáḥ paçyanti raçmí-

---

131, 4 vidúḥ te. ava-átiraḥ. 6 utó *iti*. hí arkásya. 7 agha -yáti. víçvâ ápa. — 132, 1 dháne índratvâ-ûtâḥ. voca. cayema. 2 bháre. çírshṇă-çírshṇâ upa-vácyaḥ. bhadrấḥ. 3 dvitấ antár *iti*.

Digitized by Google

bhiḥ | sá ghâ vide ánv índro gavéshaṇo bandhukshídbhyo gavéshaṇaḥ ‖ 3 ‖ nú itthấ te pûrváthâ ca pravấcyaṃ yád áṅgirobhyó 'vṛiṇor ápa vrajám índra çíkshann ápa vrajám | aíbhyaḥ samânyấ diçấsmábhyaṃ jeshi yótsi ca | sunvádbhyo randhayâ káṃ cid avratáṃ hṛiṇâyántaṃ cid avratám ‖ 4 ‖ sáṃ yáj jánân krátubhiḥ çúra îkshâyad dháne hité tarushanta çravasyávaḥ prá yakshanta çravasyávaḥ | tásmâ ấyuḥ prajấvad íd bấdhe arcanty ójasâ | índra okyàṃ didhishanta dhîtáyo devấñ áchâ ná dhîtáyaḥ ‖ 5 ‖ yuváṃ tám indrâparvatâ puroyúdhâ yó naḥ pṛitanyấd ápa táṃ-tam íd dhataṃ vájreṇa táṃ-tam íd dhatam | dûré cattấya chantsad gáhanaṃ yád ínakshat | asmấkaṃ çátrûn pári çûra viçváto darmấ darshîshṭa viçvátaḥ ‖ 6 ‖ 21 ‖

133. 1 trishṭubh. 2—4 anushṭubh. 5 gâyatri. 6 dhṛiti. 7 atyashṭi.

Ubhé punâmi ródasî ṛiténa drúho dahâmi sám mahîr anindrấḥ | abhivlágya yátra hatấ amítrâ vailasthânám pári ṭṛiḷhấ áçeran ‖ 1 ‖ abhivlágyâ cid adrivaḥ çîrshấ yâtumátînâm | chindhí vaṭûríṇâ padấ mahấvaṭûriṇâ padấ ‖ 2 ‖ ávâsâm maghavañ jahi çárdho yâtumátînâm | vailasthânaké armaké mahấvailasthe armaké ‖ 3 ‖ yấsâṃ tisráḥ pañcâçáto 'bhivlañgair apấvapaḥ | tát sú te manâyati takát sú te manâyati ‖ 4 ‖ piçáṅgabhṛishṭim ambhriṇám piçấcim indra sám mṛiṇa | sárvaṃ ráksho ní barhaya ‖ 5 ‖ avár mahá indra dâdṛihí çrudhî naḥ çuçóca hí dyaúḥ kshấ ná bhîshấñ adrivo ghṛiṇấn ná bhîshấñ adrivaḥ | çushmíntamo hí çushmíbhir vadhaír ugrébhir îyase | ápûrushaghno apratîta

---

132, 3 gha. go-éshaṇaḥ. 4 nú. áṅgiraḥ-bhyaḥ ávṛiṇoḥ. ấ ebhyaḥ. diçá asmábhyam. randhaya. 5 yát. tásmai. índre. ácha. 6 hatam. — 133, 1 ródasî *iti*. 2 abhi-vlágya. 3 áva âsâm. 4 apa-ávapaḥ. 6 avấḥ. çrudhí. kshấḥ. bhîshấ. ghṛiṇát. bhîshấ. ápurusha-ghnaḥ.

Digitized by Google

çûra sátvabhis trisaptaiḥ çûra sátvabhiḥ ‖ 6 ‖ vanóti hí sunván kshâyam párîṇasaḥ sunvânó hí shmâ yájaty áva dvísho devắnâm áva dvíshaḥ | sunvânấ ít sishâsati sahásrâ vâjy ávṛitaḥ | sunvânấyéndro dadâty âbhúvaṃ rayíṃ dadâty âbhúvam ‖ 7 ‖ 22 ‖

Ekonaviṅço 'nuvâkaḥ.

134. atyashṭi. 6 ashṭi.

Ấ tvâ júvo râraháṇấ abhí práyo vấyo váhantv ihá pûrvápîtaye sómasya pûrvápîtaye | ûrdhvấ te ánu sûnṛítâ mánas tishṭhatu jânatî | niyútvatâ ráthenấ yâhi dâváne vấyo makhásya dâváne ‖ 1 ‖ mándantu tvâ mandíno vâyav índavo 'smát krâṇấsaḥ súkṛitâ abhídyavo góbhiḥ krâṇấ abhídyavaḥ | yád dha krâṇấ irádhyai dákshaṃ sácanta ûtáyaḥ | sadhrîcînấ niyúto dâváne dhíya úpa bruvata îṃ dhíyaḥ ‖ 2 ‖ vâyúr yuñkte róhitâ vâyúr aruṇấ vâyű ráthe ajirấ dhurí vóḷhave váhishṭhâ dhurí vóḷhave | prá bodhayâ púraṃdhim jârá ấ sasatîm iva | prá cakshaya ródasî vâsayoshásaḥ çrávase vâsayoshásaḥ ‖ 3 ‖ túbhyam ushấsaḥ çúcayaḥ parâváti bhadrấ vástrâ tanvate dáṅsu raçmíshu citrấ návyeshu raçmíshu | túbhyaṃ dhenúḥ sabardúghâ víçvâ vásûni dohate | ájanayo marúto vakshấṇâbhyo divá ấ vakshấṇâbhyaḥ ‖ 4 ‖ túbhyaṃ çukrấsaḥ çúcayas turaṇyávo mádeshûgrấ ishaṇanta bhurváṇy apấm ishanta bhurváṇi | tvấṃ tsárî dásamâno bhágam îṭṭe takvavîye | tváṃ víçvasmâd bhúvanât pâsi dhármaṇâsuryât pâsi dhármaṇâ ‖ 5 ‖ tváṃ no vâyav eshâm ápûrvyaḥ sómânâm prathamáḥ pîtím

---

133, 7 sma. vâjî. sunvánâya índraḥ. — 134, 1 ráthena ấ. 2 vâyo *iti*. ha. sácante. sadhrîcînâḥ. bruvate. 3 vâyúḥ ráthe. bodhaya. vâsaya ushásaḥ. 5 mádeshu ugrâḥ. dhármaṇâ asuryât. 6 vâyo *iti*.

Digitized by Google

arhasi sutā́nām pītím arhasi | utó vihútmatīnāṃ viçā́m vavarjúshīṇāṃ | víçvā ít te dhenávo duhra âçíraṃ ghṛitáṃ duhrata âçíram ‖ 6 ‖ 23 ‖

135. atyashṭi. 7. 8 ashṭi.

Stîrṇám barhír úpa no yâhi vîtáye sahásreṇa niyútâ niyutvate çatínībhir niyutvate | túbhyaṃ hí pûrvápîtaye devā́ devā́ya yemiré | prá te sutā́so mádhumanto asthiran mádâya krátve asthiran ‖ 1 ‖ túbhyâyáṃ sómaḥ páripûto ádribhiḥ spârhā́ vásânaḥ pári kóçam arshati çukrā́ vásâno arshati | távâyám bhâgá âyúshu sómo devéshu hûyate | váha vâyo niyúto yâhy asmayúr jushāṇó yâhy asmayúḥ ‖ 2 ‖ ā́ no niyúdbhiḥ çatínībhir adhvaráṃ sahasríṇībhir úpa yâhi vîtáye vā́yo havyā́ni vîtáye | távâyám bhâgá ṛitvíyaḥ sáraçmiḥ sū́rye sácâ | adhvaryúbhir bháramāṇâ ayaṅsata vā́yo çukrā́ ayaṅsata ‖ 3 ‖ ā́ vāṃ rátho niyútvân vakshad ávase 'bhí práyâṅsi súdhitâni vîtáye vā́yo havyā́ni vîtáye | píbatam mádhvo ándhasaḥ pûrvapéyaṃ hí vāṃ hitám | vā́yav ā́ candréṇa rā́dhasā́ gatam índraç ca rā́dhasā́ gatam ‖ 4 ‖ ā́ vāṃ dhíyo vavṛityur adhvarā́ñ úpemám índum marmṛijanta vâjínam âçúm átyaṃ ná vâjínam | téshâm pibatam asmayū́ ā́ no gantam ihótyā́ | índravâyû sutā́nām ádribhir yuvám mádâya vâjadâ yuvám ‖ 5 ‖ 24 ‖

imé vāṃ sómâ apsv ā́ sutā́ ihā́dhvaryúbhir bháramāṇâ ayaṅsata vā́yo çukrā́ ayaṅsata | eté vâm abhy àsṛikshata tiráḥ pavítram âçávaḥ | yuvâyávó 'ti rómāṇy avyáyâ sómâso áty avyáyâ ‖ 6 ‖ áti vâyo sasató yâhi çáçvato yátra

---

134, 6 utó *iti*. duhre. duhrate. — 135, 1 devā́ḥ. 2 túbhya ayám. táva ayám. 3 táva ayám. 4 vā́yo *iti* ā́. rā́dhasā ā́. 5 úpa imám. asmayū́ *iti*. ihá ûtyā́. 6 apsú. ihá adhvaryú-bhiḥ. abhí asṛikshata. yuvá-yávaḥ áti.

Digitized by Google

grā́vâ vádati tátra gachataṃ gṛihám índraç ca gachatam | ví sûnṛ́tâ dádṛiçe rī́yate ghṛitám ā́ pûrṇáyâ niyútâ yâtho adhvarám índraç ca yâtho adhvarám ‖ 7 ‖ átrā́ha tád vahethe mádhva ā́hutiṃ yám açvatthám upatíshṭhanta jâyávo 'smé té santu jàyávaḥ | sâkáṃ gā́vaḥ súvate pácyate yávo ná te vâya úpa dasyanti dhenávo nā́pa dasyanti dhenávaḥ ‖ 8 ‖ imé yé te sú vâyo bâhvòjaso 'ntár nadī́ te patáyanty ukshā́ṇo máhi vrā́dhanta ukshā́ṇaḥ | dhánvañ cid yé anā́çávo jī́rā́ç cid ágiraukasaḥ | sū́ryasyeva raçmáyo durniyántavo hástayor durniyántavaḥ ‖ 9 ‖ 25 ‖

136. atyashṭi. 7 trishṭubh.

Prá sú jyéshṭhaṃ nicirā́bhyâm bṛihán námo havyám matím bharatâ mṛiḷayádbhyâṃ svā́dishṭham mṛiḷayádbhyâm | tā́ samrā́jâ ghṛitā́sutî yajné-yajna úpastutâ | áthainoḥ kshatráṃ ná kútaç canā́dhṛishe devatvā́m nú cid âdhṛíshe ‖ 1 ‖ ádarçi gâtúr uráve várîyasî pánthâ ṛitásya sám ayaṁsta raçmíbhiç cákshur bhágasya raçmíbhiḥ | dyukshám mitrásya sā́danam aryamṇó váruṇasya ca | áthâ dadhâte bṛihád ukthyàṃ váya upastútyam bṛihád váyaḥ ‖ 2 ‖ jyótishmatîm áditiṃ dhârayátkshitiṃ svàrvatîm ā́ sacete divé-dive jâgṛivā́ṁsâ divé-dive | jyótishmat kshatrám âçate ādityā́ dā́nunas pátî | mitrás táyor váruṇo yâtayájjano 'ryamā́ yâtayájjanaḥ ‖ 3 ‖ ayám mitrā́ya váruṇâya çáṃtamaḥ sómo bhûtv avapā́neshv ā́bhago devó devéshv ā́bhagaḥ | táṃ devā́so jusherata víçve adyá sajóshasaḥ | táthâ râjânâ karatho yád ī́mahe ṛitâvânâ yád ī́mahe ‖ 4 ‖ yó mitrā́ya váruṇâyā́vidhaj

---

135, 8 átra áha. vâyo *iti*. ná ápa. 9 bâhú-ojasaḥ. nadī́ *iti*. ágirâ-okasaḥ sū́ryasya-iva. — 136, 1 bṛihát. bharata. ghṛitā́sutî *iti* ghṛitá-āsutî yajné-yajne. átha enoḥ. caná â-dhṛíshe. nú. 2 sádanam. átha. 3 âçate *iti*. 4 ī́mahe. 5 váruṇâya ávidhat.

Digitized by Google

jáno 'narvāṇaṃ tám pári pâto áṅhaso dâçvāṅsam mártam áṅhasaḥ | tám aryamābhí rakshaty ṛijûyántam ánu vratám | ukthaír yá enoḥ paribhūshati vratáṃ stómair âbhūshati vratám ‖ 5 ‖ námo divé bṛihaté ródasîbhyâm mitrāya vocaṃ váruṇâya mîḷhúshe sumṛiḷîkāya mîḷhúshe | índram agním úpa stuhi dyukshám aryamáṇam bhágam | jyóg jîvantaḥ prajáyâ sacemahi sómasyotī sacemahi ‖ 6 ‖ ûtī devāṅâṃ vayám índravanto maṅsîmáhi sváyaçaso marúdbhiḥ | agnír mitró váruṇaḥ çárma yaṅsan tád açyâma maghávâno vayáṃ ca ‖ 7 ‖ 26 ‖

Prathamo 'dhyâyaḥ.

137. atiçakvarî.

Sushumā yâtam ádribhir góçrîtâ matsarā imé sómâso matsarā imé | ā râjânâ divispṛiçâsmatrā gantam úpa naḥ | imé vâm mitrâvaruṇâ gávâçiraḥ sómâḥ çukrā gávâçiraḥ ‖ 1 ‖ imá ā yâtam índavaḥ sómâso dádhyâçiraḥ sutāso dádhyâçiraḥ | utá vâm usháso budhí sâkáṃ sūryasya raçmíbhiḥ | sutó mitrāya váruṇâya pîtáye cārur ṛitāya pîtáye ‖ 2 ‖ tā vâṃ dhenúṃ ná vâsarīm aṅçúṃ duhanty ádribhiḥ sómaṃ duhanty ádribhiḥ | asmatrā gantam úpa no 'rvāṅcâ sómapîtaye | ayáṃ vâm mitrâvaruṇâ nṛíbhiḥ sutáḥ sóma ā pîtáye sutáḥ ‖ 3 ‖ 1 ‖

138. atyashṭi.

Prá-pra pûshṇás tuvijātásya çasyate mahitvám asya tavāso ná tandate stotrám asya ná tandate | árcâmi sumnayánn ahám ántyûtim mayobhúvam | víçvasya yó mána àyu-

---

136, 5 aryamā abhí. 6 sómasya ûtī. — 137, 1 susumá ā. gó-çrîtāḥ. divi-spriçâ asma-trā. çukrāḥ. 2 imé.

yuvé makhó devá âyuyuvé makháḥ ‖ 1 ‖ prá hí tvâ pûshann ajirám ná yámani stómebhiḥ kṛiṇvá ṛiṇávo yáthâ mṛídha úshṭro ná pîparo mṛídhaḥ | huvé yát tvâ mayobhúvaṃ devám sakhyáya mártyaḥ | asmâkam âṅgûshân dyumnínas kṛidhi vâjeshu dyumnínas kṛidhi ‖ 2 ‖ yásya te pûshant sakhyé vipanyávaḥ krátvâ cit sántó 'vasâ bubhujrirá íti krátvâ bubhujriré | tám ánu tvâ návîyasîṃ niyútaṃ râyá îmahe | áheḷamâna uruçaṅsa sárî bhava vâje-vâje sárî bhava ‖ 3 ‖ asyá û shú ṇa úpa sâtáye bhuvó 'heḷamâno rarivâṅ ajâçva çravasyatâm ajâçva | ó shú tvâ vavṛitîmahi stómebhir dasma sâdhúbhiḥ | nahí tvâ pûshann atimánya âghṛiṇe ná te sakhyám apahnuvé ‖ 4 ‖ 2 ‖

139. atyashṭi. 5 bṛihatî. 11 trishṭubh.

Ástu çraúshaṭ puró agníṃ dhiyá dadha á nú tác chárdho divyáṃ vṛiṇîmaha indravâyú vṛiṇîmahe | yád dha krâṇâ vivásvati nâbhâ saṃdâyi návyasî | ádha prá sú na úpa yantu dhîtáyo devâṅ áchâ ná dhîtáyaḥ ‖ 1 ‖ yád dha tyán mitrâ varuṇâv ṛitâd ádhy âdadâthe ánṛitaṃ svéna manyúnâ dákshasya svéna manyúnâ | yuvór itthâdhi sádmasv ápaçyâma hiraṇyáyam | dhîbhíç caná mánasâ svébhir akshábhiḥ sómasya svébhir akshábhiḥ ‖ 2 ‖ yuvâṃ stómebhir devayánto açvinâçraváyanta iva çlókam âyávo yuvâṃ havyâ-bhy âyávaḥ | yuvór víçvâ ádhi çríyaḥ príkshaç ca viçvavedasâ | prushâyánte vâm paváyo hiraṇyáye ráthe dasrâ hiraṇyáye ‖ 3 ‖ áceti dasrâ vy ù nâkam ṛiṇvatho yuñjáte vâṃ rathayújo dívishṭishv adhvasmâno dívishṭishu | ádhi

---

138, 2 kṛiṇvé. 3 sántaḥ ávasâ bubhujriré. 4 úṃ *iti* sú naḥ. bhuvaḥ áheḷamânaḥ. ó *iti* sú. ati-mányo. — 139, 1 dadhe. tát çárdhaḥ. vṛiṇîmahe. ha. sú. ácha. 2 ha tyát. itthâ ádhi. 3 açvinâ âçraváyantaḥ-iva. havyâ abhí âyávaḥ. 4 ví úṃ *iti*.

Digitized by Google

vâṃ sthâma vandhúre ráthe dasrâ hiraṇyáye | pathéva yántâv anuçásatâ rájó 'ñjasâ çásatâ rájaḥ ‖ 4 ‖ çácîbhir naḥ çacîvasû dívâ náktaṃ daçasyatam | mâ vâṃ râtír úpa dasat kádâ canâsmád râtíḥ kádâ caná ‖ 5 ‖ 3 ‖

vṛíshann indra vṛishapâṇâsa índava imé sutâ ádrishutâsa udbhídas túbhyaṃ sutâsa udbhídaḥ | té tvâ mandantu dâváne mahé citráya rádhase | gîrbhír girvâhaḥ stávamâna â gahi sumṛiḷîkó na â gahi ‖ 6 ‖ ó shú ṇo agne çṛiṇuhi tvám íḷito devébhyo bravasi yajníyebhyo rájabhyo yajníyebhyaḥ | yád dha tyâm áṅgirobhyo dhenúṃ devâ ádattana | ví tâṃ duhre aryamâ kartárî sácâñ eshá tâṃ veda me sácâ ‖ 7 ‖ mó shú vo asmád abhí tâni paúṅsyâ sánâ bhûvan dyumnâni mótá jârishur asmát purótá jârishuḥ | yád vaç citráṃ yugé-yuge návyaṃ ghóshâd ámartyam | asmâsu tán maruto yác ca dushṭáraṃ didhṛitâ yác ca dushṭáram ‖ 8 ‖ dadhyáṅ ha me janúsham pûrvo áṅgirâḥ priyámedhaḥ káṇvo átrir mánur vidus té me pûrve mánur viduḥ | téshâṃ devéshv ăyatir asmâkaṃ téshu nâbhayaḥ | téshâm padéna máhy â name giréndrâgnî â name girâ ‖ 9 ‖ hótâ yakshad vaníno vanta vâryam bṛíhaspátir yajati vená ukshábhiḥ puruvârebhir ukshábhiḥ | jagṛibhmâ dûráâdiçaṃ çlókam ádrer ádha tmánâ | ádhârayad araríndâni sukrátuḥ purû sádmâni sukrátuḥ ‖ 10 ‖ yé devâso divy ékâdaça sthá pṛithivyâm ádhy ékâdaça sthá | apsukshíto mahinaíkâdaça sthá té devâso yajnám imáṃ jushadhvam ‖ 11 ‖ 4 ‖

Viṅço 'nuvâkaḥ.

139, 4 pathâ-iva. rájaḥ áñjasâ. 5 caná asmát. 6 vṛisha-pâṇâsaḥ. 7 ó *iti* sú naḥ. ha. kartári sácâ. 8 mó *iti* sú. mâ utá. purâ utá. tát. yát. didhṛitá. 9 girâ indrâgnî *iti*. 10 jagṛibhmá dûré -âdiçam. purú. 11 diví. apsu-kshítaḥ mahinâ ékâdaça.

Digitized by Google

140. jagatî. 10 trishṭubh („oder jagatî"). 12. 13 trishṭubh.

Vedisháde priyádhâmâya sudyúte dhâsim iva prá bharâ yónim agnáye | vástreṇeva vâsayâ mánmanâ çúciṃ jyotîrathaṃ çukrávarṇaṃ tamohánam ‖ 1 ‖ abhí dvijánmâ trivṛíd ánnam ṛijyate saṃvatsaré vâvṛidhe jagdhám î púnaḥ | anyásyâsâ jihváyâ jényo vṛíshâ ny ànyéna vaníno mṛishṭa vâraṇáḥ ‖ 2 ‖ kṛishṇaprútau vevijé asya sakshítâ ubhâ tarete abhí mâtárâ çíçum | prâcấjihvaṃ dhvasáyantaṃ tṛishucyútam ấ sấcyaṃ kúpayaṃ várdhanam pitúḥ ‖ 3 ‖ mumukshvò mánave mânavasyaté raghudrúvaḥ kṛishṇásîtâsa û júvaḥ | asamanấ ajirấso raghushyádo vấtajûtâ úpa yujyanta âçávaḥ ‖ 4 ‖ ấd asya te dhvasáyanto vṛítherate kṛishṇám ábhvam máhi várpaḥ kárikrataḥ | yát sîm mahîm avánim prấbhí mármṛiçad abhiçvasán stanáyann éti nấnadat ‖5‖ 5‖

bhûshan ná yó 'dhi babhrûshu námnate vṛísheva pátnîr abhy èti róruvat | ojâyámânas tanvàç ca çumbhate bhîmó ná çṛíṅgâ davidhâva durgṛíbhiḥ ‖ 6 ‖ sá saṃstíro vishṭíraḥ sáṃ gribhâyati jânánn evá jânatîr nítya ấ çaye | púnar vardhante ápi yanti devyàm anyád várpaḥ pitróḥ kṛinvate sácâ ‖ 7 ‖ tám agrúvaḥ keçínîḥ sáṃ hí rebhirá ûrdhvấs tasthur mamrúshîḥ prấyáve púnaḥ | tấsâṃ jarấm pramuñcánn eti nấnadad ásum páraṃ janáyañ jîvám ástṛitam ‖ 8 ‖ adhîvâsám pári mâtû rihánn áha tuvigrébhiḥ sátvabhir yâti ví jráyaḥ | váyo dádhat padváte rérihat sádấnu çyénî sacate vartanîr áha ‖ 9 ‖ asmấkam agne maghávatsu dîdihy ádha çvásîvân vṛishabhó dámûnâḥ | avấsyâ çíçumatîr adîder vármeva yutsú parijárbhurâṇaḥ ‖ 10 ‖ 6 ‖

140, 1 bhara. vástreṇa-iva vâsaya. jyotíḥ-ratham. 2 îm *iti.* anyásya âsâ. ní anyéna. 3 sa-kshítau. 4 ûṃ *iti.* yujyante. 4 vṛíthâ irate. prá abhí. 6 ádhi. vṛishâ-iva. abhí eti. 7 vi-stíraḥ. 8 rebhiré. prá âyáve. 9 mâtúḥ. sádâ ánu. vartaníḥ. 10 ava-ásya. várma-iva.

Digitized by Google

idám agne súdhitaṃ dúrdhitâd ádhi priyâd u cin mánmanaḥ préyo astu te | yát te çukráṃ tanvò rócate çúci ténâsmábhyaṃ vanase rátnam â tvám ‖ 11 ‖ ráthâya nâvam utá no gṛihâya nityâritrâm padvátîm râsy ágne | asmâkaṃ vîrâñ utá no maghóno jánâñç ca yâ pâráyâc chárma yâ ca ‖ 12 ‖ abhî no agna ukthám íj juguryâ dyâvâkshâmâ síndhavaç ca svágûrtâḥ | gávyaṃ yávyaṃ yánto dîrghâhéshaṃ váram aruṇyò varanta ‖ 13 ‖ 7 ‖

141. jagatî. 12. 13 trishṭubh.

Bâḷ itthâ tád vápushe dhâyi darçatâṃ devásya bhárgaḥ sáhaso yáto jáni | yád îm úpa hvárate sâdhate matír ṛitásya dhénâ anayanta sasrútaḥ ‖ 1 ‖ pṛikshó vápuḥ pitumân nítya â çaye dvitîyam â saptáçivâsu mâtṛíshu | tṛitîyam asya vṛishabhásya dohase dáçapramatim janayanta yóshaṇaḥ ‖ 2 ‖ nír yád îm budhnân mahishásya várpasa îçânâsaḥ çávasâ kránta sûráyaḥ | yád îm ánu pradívo mádhva âdhavé gúhâ sántam mâtaríçvâ mathâyáti ‖ 3 ‖ prá yát pitúḥ paramân nîyáte páry â pṛikshúdho vîrúdho dáṃsu rohati | ubhâ yád asya janúshaṃ yád ínvata âd íd yávishṭho abhavad ghṛiṇâ çúciḥ ‖ 4 ‖ âd ín mâtṛír âviçad yâsv â çúcir áhiṁsyamâna urviyâ ví vâvṛidhe | ánu yát pûrvâ áruhat sanâjúvo ní návyasîshv ávarâsu dhâvate ‖ 5 ‖ 8 ‖

âd íd dhótâraṃ vṛiṇate dívishṭishu bhágam iva papricânâsa ṛiñjate | devân yát krátvâ majmánâ purushṭutó mártaṃ çáṁsaṃ viçvádhâ véti dhâyase ‖ 6 ‖ ví yád ásthâd yajató vâtacodito hvârò ná vákvâ jaráṇâ ánâkṛitaḥ | tásya

---

140, 11 cit. téna asmábhyam. 12 pâráyât çárma. 13 abhí. agne. ít juguryâḥ. dîrghâ áhâ ísham. — 141, 3 budhnât. 4 paramât. 5 ít. â aviçat. 6 hótâram.

Digitized by Google

pátman dakshúshaḥ kṛishṇájaṅhasaḥ çúcijanmano rája ấ vyàdhvanaḥ ‖ 7 ‖ rátho ná yâtáḥ çíkvabhiḥ kṛitó dyấm áṅgebhir arushébhir îyate | ấd asya te kṛishṇấso dakshi sûráyaḥ çŭrasyeva tveshátbâd îshate váyaḥ ‖ 8 ‖ tváyâ hy àgne váruṇo dhṛitávrato mitráḥ çâçadré aryamấ sudấnavaḥ | yát sîm ánu krátunâ viçváthâ vibhúr arấn ná nemíḥ paribhŭr ájâyathâḥ ‖9‖ tvám agne çaçamânấya sunvaté rátnaṃ yavishṭha devátâtim invasi | táṃ tvâ nú návyaṃ sahaso yuvan vayám bhágaṃ ná kâré mahiratna dhîmahi ‖10‖ asmé rayíṃ ná svártaṃ dámûnasam bhágaṃ dákshaṃ ná papṛicâsi dharṇasím | raçmîr̃r iva yó yámati jánmanî ubhé devấnâṃ çáṅsam ṛitá ấ ca sukrátuḥ ‖ 11 ‖ utá naḥ sudyótmâ jîrấçvo hótâ mandráḥ çṛiṇavac candrárathaḥ | sá no neshan néshatamair ámûro 'gnír vâmáṃ suvitáṃ vásyo ácha ‖ 12 ‖ ástâvy agníḥ çímîvadbhir arkaíḥ sấmrâjyâya prataráṃ dádhânaḥ | amŭ ca yé maghávâno vayáṃ ca míhaṃ ná sŭro áti níṣh ṭatanyuḥ ‖ 13 ‖ 9 ‖

142. anushṭubh.

Sámiddho agna ấ vaha devấñ adyá yatásruce | tántuṃ tanushva pûrvyáṃ sutásomâya dâçúshe ‖ 1 ‖ ghṛitávantam úpa mâsi mádhumantaṃ tanûnapât | yajnáṃ víprasya mấvataḥ çaçamânásya dâçúshaḥ ‖ 2 ‖ çúciḥ pâvakó ádbhuto mádhvâ yajnám mimikshati | nárâçáṅsaḥ trír ấ divó devó devéshu yajníyaḥ ‖ 3 ‖ îḷitó agna ấ vahéndraṃ citrám ibhá priyám | iyáṃ hí tvâ matír mámấchâ sujihva vacyáte ‖ 4 ‖ stṛiṇânấso yatásruco barhír yajné svadhvaré | vṛiñjé devá-

---

141, 7 dhakshúshaḥ. 8 dhakshi. çŭrasya-iva. 9 hí agne. 11 jánmanî *iti*. ṛité. 12 çṛiṇavat. neshat. 13 níḥ tatanyuḥ. — 142, 1 agne. 4 agne. vaha índram. máma ácha.

Digitized by Google

vyacastamam índrâya çárma sapráthaḥ || 5 || ví çrayantâm ṛitâvṛídhaḥ prayaí devébhyo mahī́ḥ | pâvakā́saḥ puruspṛího dvā́ro devī́r asaççátaḥ || 6 || 10 ||

ā́ bhándamâne úpâke náktoshā́sâ supéçasâ | yahvī́ ṛitásya mâtárâ sī́datâm barhír ā́ sumát || 7 || mandrájihvâ jugurváṇî hótârâ daívyâ kavī́ | yajnáṃ no yakshatâm imáṃ sidhrám adyá divispṛíçam || 8 || çúcir devéshv árpitâ hótrâ marútsu bhā́ratî | íḷâ sárasvatî mahī́ barhíḥ sîdantu yajníyâḥ || 9 || tán nas turī́pam ádbhutam purú vā́ram purú tmánâ | tváshṭâ póshâya ví shyatu râyé nā́bhâ no asmayúḥ || 10 || avasṛijánn úpa tmánâ devā́n yakshi vanaspate | agnír havyā́ sushûdati devó devéshu médhiraḥ || 11 || pûshaṇváte marútvate viçvádevâya vâyáve | svā́hâ gâyatrávepase havyám índrâya kartana || 12 || svā́hâkṛitâny ā́ gahy úpa havyā́ni vîtáye | índrā́ 'gahi çrudhī́ hávaṃ tvā́ṃ havante adhvaré || 13 || 11 ||

143. jagatî. 8 trishṭubh.

Prá távyasîṃ návyasîṃ dhîtím agnáye vâcó matíṃ sáhasaḥ sûnáve bhare | apā́ṃ nápâd yó vásubhiḥ sahá priyó hótâ pṛithivyā́ṃ ny ásîdad ṛitvíyaḥ || 1 || sá jā́yamânaḥ paramé vyòmany âvír agnír abhavan mâtaríçvane | asyá krátvâ samidhânásya majmánâ prá dyā́vâ çocíḥ pṛithivī́ arocayat || 2 || asyá tveshā́ ajárâ asyá bhânávaḥ susaṃdṛíçaḥ suprátîkasya sudyútaḥ | bhā́tvakshaso áty aktúr ná síndhavo 'gné rejante ásasanto ajárâḥ || 3 || yám eriré bhṛígavo viçvávedasaṃ nā́bhâ pṛithivyā́ bhúvanasya majmánâ | agníṃ

142, 7 bhándamâne *iti* úpâke *iti*. yahvī́ *iti*. 10 tát. vâ áram. syatu. 13 índra ā́. çrudhí. — 143, 1 ní. 2 abhavat. pṛithivī́ *iti*. 3 agnéḥ. 4 â-íriré. pṛithivyā́ḥ.

Digitized by Google

táṃ gîrbhír hinuhi svá ấ dáme yá éko vásvo váruṇo ná rấjati ‖ 4 ‖ ná yó várâya marútâm iva svanáḥ séneva sṛishṭấ divyấ yáthâçánih | agnír jámbhais tigitaír atti bhárvati yodhó ná çátrûnt sá vánâ ny ṛiñjate ‖ 5 ‖ kuvín no agnír ucáthasya vĩr ásad vásush kuvíd vásubhih kấmam âvárat | codáḥ kuvít tutujyất sâtáye dhíyaḥ çúcipratîkaṃ tám ayấ dhiyấ gṛiṇe ‖ 6 ‖ ghṛitápratîkaṃ va ṛitásya dhûrshádam agním mitráṃ ná samidhânâ ṛiñjate | índhâno akró vidátheshu dĩdyac chukrávarṇâm úd u no yaṅsate dhíyam ‖ 7 ‖ áprayuchann áprayuchadbhir agne çivébhir naḥ pâyúbhiḥ pâhi çagmaíḥ | ádabdhebhir ádṛipitebhir ishṭé 'nimishadbhiḥ pári pâhi no jấḥ ‖ 8 ‖ 12 ‖

144. jagatî.

Éti prá hótâ vratám asya mâyáyordhvấṃ dádhânaḥ çúcipeçasaṃ dhíyam | abhí srúcaḥ kramate dakshiṇâvṛíto yấ asya dhấma prathamáṃ ha níṅsate ‖ 1 ‖ abhĩṃ ṛitásya dohánâ anûshata yónau devásya sádane parĩvṛitâḥ | apấṃ upásthe víbhṛito yád ấvasad ádha svádhâ adhayad yấbhir ĩyate ‖ 2 ‖ yúyûshataḥ sávayasâ tád íd vápuḥ samânám árthaṃ vitáritratâ mithâḥ | ấd îm bhágo ná hávyaḥ sám asmád ấ vóḷhur ná raçmĩnt sám ayaṅsta sấrathiḥ ‖ 3 ‖ yám îṃ dvấ sávayasâ saparyátaḥ samâné yónâ mithunấ sámokasâ | divâ ná náktam palitó yúvâjani purũ cárann ajáro mấnushâ yugấ ‖ 4 ‖ tám îṃ hinvanti dhîtáyo dáça vríço devám mártâsa ûtáye havâmahe | dhánor ádhi praváta ấ sa ṛiṇvaty abhivrájadbhir vayúnâ návâdhita ‖ 5 ‖ tváṃ hy àgne

---

143, 4 své. 5 séná-iva. yáthâ açánih. ní ṛiñjate. 6 kuvít. vásuḥ. á-várat. 7 dhûḥ-sádam. dĩdyat çukrá-varṇâm. 8 ishṭe ánimishat-bhih. — **144,** 1 mâyáyâ ûrdhvâm. dakshiṇâ-âvṛítaḥ. 2 abhí îm. pári-vṛitâḥ. ấ ávasat. 4 yúvâ ajani purú. 5 návâ adhita. 6 hí agne.

Digitized by Google

divyásya rấjasi tvám pấrthivasya paçupấ iva tmánâ | énî ta eté bṛihatĩ abhiçríyâ hiraṇyáyî vákvarî barhír âçate || 6 || ágne jushásva práti harya tád váco mándra svádhâva ṛítajâta súkrato | yó viçvátaḥ pratyáññ ási darçató raṇváḥ sámdṛishṭau pitumấñ iva kshấyaḥ || 7 || 13 ||

145. jagati. 5 trishṭubh.

Tám pṛichatâ sá jagâmâ sá veda sá cikitvấñ îyate sấ nv îyate | tásmint santi praçíshas tásminn ishṭáyaḥ sá vấjasya çávasaḥ çushmíṇas pátiḥ || 1 || tám ít pṛichanti ná simó ví pṛichati svéneva dhĩro mánasâ yád ágrabhît | ná mṛishyate prathamáṃ nấparaṃ váco 'syá krátvâ sacate ápradṛipitaḥ || 2 || tám íd gachanti juhvàs tám árvatîr víçvâny ékaḥ çṛiṇavad vácâṅsi me | purupraishás táturir yajnasấdhanó 'chidrotiḥ çíçur ấdatta sáṃ rábhaḥ || 3 || upasthấyaṃ carati yát samấrata sadyó jâtás tatsâra yújyebhiḥ | abhí çvântám mṛiçate nândyè mudé yád îṃ gáchanty uçatĩr apishṭhitám || 4 || sá îm mṛigó ápyo vanargúr úpa tvacy ùpamasyấṃ ní dhâyi | vy àbravîd vayúnâ mártyebhyo 'gnír vidvấñ ṛitacíd dhí satyáḥ || 5 || 14 ||

146 trishṭubh.

Trimûrdhấnaṃ saptáraçmiṃ gṛiṇíshé 'nûnam agním pitrór upásthe | nishattám asya cárato dhruvásya víçvâ divó rocanấpaprivấṅsam || 1 || ukshấ mahấñ abhí vavaksha ene ajáras tasthâv itáûtir ṛishváḥ | urvyấḥ padó ní dadhâti sấ-

---

144, 6 énî *iti.* te eté *iti* bṛihatĩ *iti.* hiraṇyáyî *iti* vákvarî *iti.* — 145, 1 pṛichata. jagâma. sáḥ nú îyate. 2 svéna iva. ná áparam. 3 yajna-sấdhanaḥ áchidra-útiḥ. ấ adatta. 5 tvací upamasyấm. ví abravît. hí. — 146, 1 gṛiṇîshe ánûnam. rocanấ âpapri-vấṅsam. 2 vavakshe ene *iti.*

Digitized by Google

nau rihánty údho arushấso asya || 2 || samânáṃ vatsám abhí saṃcárantî víshvag dhenú ví carataḥ suméke | anapavṛijyấñ ádhvano mímâne víçvân kétấñ ádhi mahó dádhâne ||3|| dhîrâsaḥ padáṃ kaváyo nayanti nấnâ hṛidấ rákshamâṇâ ajuryám | síshâsantaḥ páry apaçyanta síndhum âvír ebhyo abhavat sûryo nṛ́ñ || 4 || didṛikshéṇyaḥ pári kấshṭhâsu jénya îḷényo mahó árbhâya jîváse | purutrấ yád ábhavat sûr áhaibhyo gárbhebhyo maghávâ viçvádarçataḥ || 5 || 15 ||

147. trishṭubh.

Kathấ te agne çucáyanta âyór dadâçúr vấjebhir âçushâṇấḥ | ubhé yát toké tánaye dádhânâ ṛitásya sấman raṇáyanta devấḥ || 1 || bódhâ me asyá vácaso yavishṭha mánhishṭhasya prábhṛitasya svadhâvaḥ | pîyati tvo ánu tvo gṛiṇâti vandárus te tanvàṃ vande agne || 2 || yé pâyávo mâmateyáṃ te agne páçyanto andháṃ duritấd árakshan | raráksha tấnt sukṛíto viçvávedâ dípsanta íd ripávo náha debhuḥ || 3 || yó no agne árarivấñ aghâyúr arâtîvấ marcáyati dvayéna | mántro gurúḥ púnar astu só asmâ ánu mṛikshîshṭa tanvàṃ duruktaíḥ || 4 || utá vâ yáḥ sahasya pravidvấn márto mártam marcáyati dvayéna | átaḥ pâhi stavamâna stuvántam ágne mấkir no duritấya dhâyîḥ || 5 || 16 ||

148. trishṭubh.

Máthîd yád îṃ vishṭó mâtaríçvâ hótâraṃ viçvấpsum viçvádevyam | ní yáṃ dadhúr manushyâsu vikshú svàr ṇá citráṃ vápushe vibhấvam || 1 || dadânám ín ná dadabhanta

---

146, 3 saṃcáranti *iti.* suméke *iti.* mímâne *iti.* dádhâne *iti.* 5 áha ebhyaḥ. Trotz der Anukr. ist diese Strophe *jagati.* — 147, 1 ubhé *iti.* toké *iti.* 2 bódha. 3 viçvá-vedâḥ. ná áha. 4 arâti-vấ. asmai. — 148, 1 viçvá-apsum. ná. 2 ít.

Digitized by Google

mánmâgnír várûtham máma tásya câkan | jushánta víçvâny asya kármópastutim bháramâṇasya kâróḥ || 2 || nítye cin nú yáṃ sádane jagribhré práçastibhir dadhiré yajníyâsaḥ | prá sú nayanta gribháyanta ishṭáv áçvâso ná rathyò râraháṇâḥ || 3 || pûrúṇi dasmó ní riṇâti jámbhair ád rocate vána á vibhâvâ | ád asya vâto ánu vâti çocír ástur ná çáryâm asanâm ánu dyún || 4 || ná yáṃ ripávo ná rishaṇyávo gárbhe sántaṃ reshaṇá resháyanti | andhá apaçyá ná dabhann abhikhyá nítyâsa îm pretáro arakshan || 5 || 17 ||

149. virâj.

Maháḥ sá râyá éshate pátir dánn iná inásya vásunaḥ padá á | úpa dhrájantam ádrayo vidhánn ít || 1 || sá yó vríshâ naráṃ ná ródasyoḥ çrávobhir ásti jîvápîtasargaḥ | prá yáḥ sasrâṇáḥ çiçrîtá yónau || 2 || á yáḥ púraṃ nármiṇîm ádîded átyaḥ kavír nabhanyò nárvâ | súro ná rurukvâñ chatátmâ || 3 || abhí dvijánmâ trí rocanáni víçvâ rájâṅsi çuçucánó asthât | hótâ yájishṭho apáṃ sadhásthe || 4 || ayáṃ sá hótâ yó dvijánmâ víçvâ dadhé vâryàṇi çravasyá | márto yó asmai sutúko dadáça || 5 || 18 ||

150. ushṇih.

Purú tvâ dâçvân voce 'rír agne táva svid á | todásyeva çaraṇá á mahásya || 1 || vy ànināsya dhanínaḥ prahoshé cid árarushaḥ | kadá caná prajígato ádevayoḥ || 2 || sá candró vipra mártyo mahó vrádhantamo diví | prá-prét te agne vanúshaḥ syâma || 3 || 19 ||

---

148. 2 mánma agníḥ. kárma úpa-stutim. 3 cit. sú. 4 váne. 5 reshaṇáḥ. apaçyáḥ. — 149, 1 á íshate. padé. 3 ná árvâ. rurukvân çatá-âtmâ. — 150, 1 todásya-iva çaraṇé. 2 ví aninásya. 3 prá-pra ít.

Digitized by Google

151. jagatí.

Mitráṃ ná yáṃ çímyâ góshu gavyávaḥ svâdhyò vidáthe apsú jíjanan | árejetâṃ ródasî pâjasâ girâ práti priyáṃ yajatáṃ janúshâm ávaḥ || 1 || yád dha tyád vâm purumîḷhásya sominaḥ prá mitrâso ná dadhiré svâbhúvaḥ | ádha krátuṃ vidataṃ gâtúm árcata utá çrutaṃ vṛishaṇâ pastyâvataḥ || 2 || â vâm bhûshan kshitáyo jánma ródasyoḥ pravâcyaṃ vṛishaṇâ dákshase mahé | yád îm ṛitâya bháratho yád árvate prá hótrayâ çímyâ vîtho adhvaráṃ || 3 || prá sâ kshitír asura yâ máhi priyá ṛitâvânâv ṛitám â ghoshatho bṛihát | yuvâṃ divó bṛiható dáksham âbhúvam gâṃ ná dhury úpa yuñjâthe apáḥ || 4 || mahî átra mahiná vâram ṛiṇvatho 'reṇávas túja â sádman dhenávaḥ | sváranti tâ uparátâti sûryam â nimrúca ushásas takvavîr iva || 5 || 20 ||

â vâm ṛitâya keçínîr anûshata mítra yátra váruṇa gâtúm árcathaḥ | áva tmánâ sṛijátam pínvataṃ dhíyo yuvâṃ víprasya mánmanâm irajyathaḥ || 6 || yó vâṃ yajnaíḥ çaçamânó ha dâçati kavír hótâ yájati manmasâdhanaḥ | úpâha tâṃ gachatho vîthó adhvarám áchâ gíraḥ sumatíṃ gantam asmayû || 7 || yuvâṃ yajnaíḥ prathamâ góbhir añjata ṛitâvânâ mánaso ná práyuktishu | bháranti vâm mánmanâ saṃyátâ gíro 'dṛipyatâ mánasâ revád âçâthe || 8 || revád váyo dadhâthe revád âçâthe nárâ mâyâbhir itáûti mâhinam | ná vâṃ dyâvó 'habhir nótá síndhavo ná devatvám paṇáyo nânaçur maghám || 9 || 21 ||

152. trishṭubh.

Yuvâṃ vástrâṇi pîvasâ vasâthe yuvór áchidrâ mántavo

151, 2 ha. árcate. 4 priyâ. dhurí. 5 mahî *iti*. 7 úpa áha. ácha. 8 añjate. gíraḥ ádṛipyatâ. 9 dyâvaḥ áha-bhiḥ ná utá. ná ânaçuḥ.

Digitized by Google

ha sárgāḥ | ávātiratam ánṛitāni víçva ṛiténa mitrâvaruṇâ sacethe || 1 || etác caná tvo ví ciketad eshâṃ satyó mántraḥ kaviçastá ṛighâvân | triráçriṃ hanti cáturaçrir ugró devanído ha prathamâ ajûryan || 2 || apâd eti prathamâ padvátînâṃ kás tád vâm mitrâvaruṇâ ciketa | gárbho bhárám bharaty â cid asya ṛitám píparty ánṛitaṃ ní târît || 3 || prayántam ít pári jârâṃ kanînâm páçyâmasi nópanipádyamânam | ánavapṛigṇâ vítatâ vásânam priyám mitrásya váruṇasya dhâma || 4 || anaçvó jâtó anabhîçúr árvâ kánikradat patayad ûrdhvásânuḥ | acittam bráhma jujushur yúvânaḥ prá mitré dhâma váruṇe gṛiṇántaḥ || 5 || â dhenávo mâmateyám ávantîr brahmapríyam pîpayant sásminn ûdhan | pitvó bhiksheta vayúnâni vidvân âsâvívâsann áditim urushyet || 6 || â vâm mitrâvaruṇâ havyájushṭiṃ námasâ devâv ávasâ vavṛityâm | asmâkam bráhma pṛitanâsu sahyâ asmâkaṃ vṛishṭír divyâ supârâ || 7 || 22 ||

153. trishṭubh.

Yájâmahe vâm mahâḥ sajóshâ havyébhir mitrâvaruṇâ námobhiḥ | ghṛitaír ghṛitasnû ádha yád vâm asmé adhvaryávo ná dhîtíbhir bháranti || 1 || prástutir vâṃ dhâma ná práyuktir áyâmi mitrâvaruṇâ suvṛiktíḥ | anákti yád vâṃ vidátheshu hótâ sumnáṃ vâṃ sûrír vṛishaṇâv íyakshan || 2 || pîpâya dhenúr áditir ṛitâya jánâya mitrâvaruṇâ havirdé | hinóti yád vâṃ vidáthe saparyánt sá rátáhavyo mânusho ná hótâ || 3 || utá vâṃ vikshú mádyâsv ándho gâva âpaç ca pîpayanta devîḥ | utó no asyá pûrvyâḥ pátir dán vîtám pâtám páyasa usríyâyâḥ || 4 || 23 ||

152, 1 áchidrâḥ. áva atiratam. víçvâ. 2 etát. 3 mitrâvaruṇâ â. asya. 4 ná upa-nipádyamânam. 6 âsâ â-vívâsan. — 153, 1 sa-jóshâḥ. ghṛitasnû *iti*. 4 utó *iti*.

Digitized by Google

154. trishṭubh.

Víshṇor nú kaṃ vîryâṇi prá vocaṃ yáḥ pấrthivâni vimamé rájâṅsi | yó áskabhâyad úttaraṃ sadhástham vicakramâṇás tredhórugâyáḥ || 1 || prá tád víshṇuḥ stavate vîryèṇa mṛigó ná bhîmáḥ kucaró girishṭhấḥ | yásyorúshu trishú vikrámaṇeshv adhikshiyánti bhúvanâni víçvâ || 2 || prá víshṇave çûshám etu mánma girikshita urugâyấya vṛíshṇe | yá idáṃ dîrghám práyataṃ sadhástham éko vimamé tribhír ít padébhiḥ || 3 || yásya trí pûrṇấ mádhunâ padấny ákshîyamâṇâ svadháyâ mádanti | yá u tridhấtu pṛithivîm utá dyấm éko dàdhấra bhúvanâni víçvâ || 4 || tád asya priyám abhí pấtho açyâṃ náro yátra devayávo mádanti | urukramásya sá hí bandhúr itthấ víshṇoḥ padé paramé mádhva útsaḥ || 5 || tấ vâṃ vấstûny uçmasi gámadhyai yátra gấvo bhûriçṛiṅgâ ayấsaḥ | átrâha tád urugâyásya vṛíshṇaḥ paramám padám áva bhâti bhûri || 6 || 24 ||

155. jagatí.

Prá vaḥ pấntam ándhaso dhiyâyaté mahé çûrâya víshṇave cârcata | yấ sấnuni párvatânâm ádâbhyâ mahás tasthátur árvateva sâdhúnâ || 1 || tveshám itthấ samáraṇaṃ çímîvator índrâvishṇû sutapấ vâm urushyati | yấ mártyâya pratidhîyámânam ít kṛiçấnor ástur asanấm urushyáthaḥ ||2|| tấ îṃ vardhanti máhy asya paúṅsyaṃ ní mâtárâ nayati rétase bhujé | dádhâti putró 'varam páram pitúr nấma tṛitîyam ádhi rocané diváḥ || 3 || tát-tad íd asya paúṅsyaṃ gṛiṇîmasînásya trâtúr avṛikásya mîḷhúshaḥ | yáḥ pấrthivâni

---

154, 1 tredhấ uru-gáyáḥ. 2 yásya urúshu. 3 giri-kshíte. 6 átra áha. — 155, 1 ca arcata. árvatâ-iva. 2 suta-pấḥ. 3 putráḥ ávaram. 4 gṛiṇîmasi ínásya.

Digitized by Google

tribhír íd vígâmabhir urú krámishṭorugâyâya jîváse || 4 || dvé íd asya krámaṇe svardṛíço 'bhikhyâya mártyo bhuraṇyati | tṛitîyam asya nákir â dadharshati váyaç caná patáyantaḥ patatríṇaḥ || 5 || catúrbhiḥ sâkám navatíṃ ca nâmabhiç cakráṃ ná vṛittáṃ vyátîṅr avîvipat | bṛiháccharîro vimímâna ṛíkvabhir yúvâkumâraḥ práty ety âhavám || 6 || 25 ||

156. jagatî.

Bhávâ mitró ná çévyo ghṛitâsutir víbhûtadyumna evayâ u sapráthâḥ | ádhâ te vishṇo vidúshâ cid árdhyaḥ stómo yajñáç ca râdhyo havíshmatâ || 1 || yáḥ pûrvyâya vedháse návîyase sumájjânaye víshṇave dádâçati | yó jâtám asya maható máhi brávat séd u çrávobhir yújyaṃ cid abhy àsat || 2 || tám u stotâraḥ pûrvyáṃ yáthâ vidá ṛitásya gárbhaṃ janúshâ pipartana | âsya jânánto nâma cid vivaktana mahás te vishṇo sumatím bhajâmahe || 3 || tám asya râjâ váruṇas tám açvínâ krátuṃ sacanta mârutasya vedhásaḥ | dâdhâra dáksham uttamám aharvídaṃ vrajáṃ ca víshṇuḥ sákhivâṅ apornuté || 4 || â yó vivâya sacáthâya daívya índrâya víshṇuḥ sukṛíte sukṛíttaraḥ | vedhâ ajinvat trishadhasthâ âryam ṛitásya bhâgé yájamânam âbhajat || 5 || 26 ||

Ekaviṅço 'nuvâkaḥ.

157. jagatî. 5. 6 trishṭubh.

Ábodhy agnír jmá úd eti sûryo vy ùshâç candrâ mahy âvo arcíshâ | âyukshâtâm açvínâ yâtave rátham prâsâvîd devâḥ savitâ jágat pṛithak || 1 || yád yuñjâthe vṛíshaṇam

---

155, 4 krámishṭa uru-gâyâya. 5 dvé *iti*. krámaṇe *iti*. 6 bṛihát-çarîraḥ. yúvâ ákumâraḥ. — 156, 1 bháva. ghṛitá-âsutiḥ. ádha. 2 sumát-jânaye. sáḥ ít. abhí asat. 3 vidá. â asya. 4 apa-ûrṇuté. 5 â abhajat. — 157, 1 ví ushâḥ. mahî âvaḥ. áyukshâtâm. prá asâvît.

Digitized by Google

açvinâ rátham ghṛiténa no mádhunâ kshatrám ukshatam | asmấkam bráhma pṛítanâsu jinvatam vayáṃ dhánâ çū́rasâtâ bhajemahi || 2 || arvấñ tricakró madhuvấhano rátho jîrấçvo açvínor yâtu súshṭutaḥ | trivandhuró maghávâ viçvásaubhagaḥ çáṃ na ấ vakshad dvipáde cátushpade || 3 || ấ na ū́rjaṃ vahatam açvinâ yuvám mádhumatyâ naḥ káçayâ mimikshatam | prấyus târishṭam nî́ rápâṅsi mṛikshatam sédhataṃ dvésho bhávataṃ sacâbhúvâ ||4 || yuvấm ha gárbhaṃ jágatîshu dhattho yuvấm víçveshu bhúvaneshv antáḥ | yuvấm agníṃ ca vṛishaṇâv apáç ca vánaspátîñ̃r açvinâv aírayethâm || 5 || yuvấm ha stho bhishájâ bheshajébhir átho ha stho rathyấ rấthyebhiḥ | átho ha kshatrám ádhi dhattha ugrấ yó vâṃ havíshmân mánasâ dadấça || 6 || 27 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

158. trishṭubh. 6 anushṭubh.

Vásû rudrấ purumántû vṛidhántâ daçasyátaṃ no vṛishaṇâv abhíshṭau | dásrâ ha yád rékṇa aucathyó vâm prá yát sasrâthe ákavâbhir ûtî́ || 1 || kó vâṃ dâçat sumatáye cid asyaí vásû yád dhéthe námasâ padé góḥ | jigṛitáṃ asmé revátîḥ púraṃdhîḥ kâmapréṇeva mánasâ cárantâ || 2 || yuktó ha yád vâṃ taugryấya perúr ví mádhye árṇaso dhấyi pajráḥ | úpa vâm ávaḥ çaraṇáṃ gameyaṃ çū́ro nấjma patáyadbhir évaiḥ || 3 || úpastutir aucathyáṃ urushyen mấ mấm imé patatríṇî ví dugdhâm | mấ mấm édho dáçatayaç citó dhâk prá yád vâm baddhás tmáni khấdati kshấm || 4 || ná mâ garan nadyò mấtṛitamâ dâsấ yád îṃ súsamubdham avấdhuḥ | çíro yád asya traitanó vitákshat svayáṃ dâsá úro

---

157, 4 prá âyuḥ. níḥ. 6 átho *iti*. ráthyebhir *iti* ráthyebhiḥ. — 158, 2 dhéthe *iti*. kâmapréṇa-iva. 3 ná ájma. 4 urushyét. imé *iti* patatríṇî *iti*. 5 mâtṛí-tamâḥ dâsấḥ. ava-ádhuḥ.

Digitized by Google

áṅsâv ápi gdha ‖ 5 ‖ dîrghátamâ mâmateyó jujurvấn daçamé yugé | apấm árthaṃ yatînâm brahmấ bhavati sấrathiḥ ‖ 6 ‖ 1 ‖

159. jagatî.

Prá dyấvâ yajnaíḥ pṛithivî ṛitâvṛídhâ mahî stushe vidátheshu prácetasâ | devébhir yé devấputre sudáṅsasetthấ dhiyấ vấryâṇi prabhûshataḥ ‖ 1 ‖ utá manye pitúr adrúho máno mâtúr máhi svátavas tád dhávîmabhiḥ | surétasâ pitárâ bhûma cakratur urú prajấyâ amṛítaṃ várîmabhiḥ ‖ 2 ‖ té sûnávaḥ svápasaḥ sudáṅsaso mahî jajnur mâtárâ pûrvácittaye | sthâtúç ca satyáṃ jágataç ca dhármaṇi putrásya pâthaḥ padám ádvayâvinaḥ ‖ 3 ‖ té mâyíno mamire suprácetaso jâmî sáyonî mithunấ sámokasâ | návyaṃ-navyaṃ tántum ấ tanvate diví samudré antáḥ kaváyaḥ sudîtáyaḥ ‖ 4 ‖ tád rấdho adyá savitúr váreṇyaṃ vayáṃ devásya prasavé manâmahe | asmábhyaṃ dyâvâpṛithivî sucetúnâ rayíṃ dhattaṃ vásumantaṃ çatagvínam ‖ 5 ‖ 2 ‖

160. jagatî.

Té hí dyấvâpṛithivî viçváçambhuva ṛitávarî rájaso dhârayátkavî | sujánmanî dhisháṇe antár îyate devó devî dhármaṇâ sûryaḥ çúciḥ ‖ 1 ‖ uruvyácasâ mahínî asaççátâ pitấ mâtấ ca bhúvanâni rakshataḥ | sudhṛíshṭame vapushyè ná ródasî pitấ yát sîm abhí rûpair ávâsayat ‖ 2 ‖ sá váhniḥ putráḥ pitróḥ pavítravân punâti dhîro bhúvanâni mâyáyâ | dhenúṃ ca príçniṃ vṛishabháṃ surétasaṃ viçvấhâ çukrám páyo

---

158, 6 dîrghá-tamâḥ. — 159, 1 pṛithivî *iti*. mahî *iti*. yé *iti* devấputre *iti* su-dáṅsasâ itthấ. 2 hávîma-bhiḥ. 3 mahî *iti*. — 160, 1 viçvá-çambhuvâ. 2 mahínî *iti*. su-dhṛíshṭame *iti* vapushyè *iti*.

Digitized by Google

asya dukshata || 3 || ayáṃ devā́nāṃ apásām apástamo yó jajā́na ródasī viçváçambhuvā́ | ví yó mamé rájasī sukratū-yáyā́jārebhiḥ skámbhanebhiḥ sám ā́nṛice || 4 || té no gṛiṇā́né mahinī́ máhi çrávaḥ kshatráṃ dyā́vāpṛithivī́ dhā́satho bṛihát | yénābhí kṛishṭī́s tatánāma viçváhā́ panā́yyam ójo asmé sám invatam || 5 || 3 ||

161. jagatī. 14 trishṭubh

Kím u çréshṭhaḥ kíṃ yávishṭho na ā́jagan kím îyate dûtyàṃ kád yád ûcimā́ | ná nindima camasáṃ yó mahā́kuló 'gne bhrā́tar drúṇa íd bhûtím ûdima || 1 || ékaṃ camasáṃ catúras kṛiṇotana tád vo devā́ abruvan tád va ā́gamam | saúdhanvanā́ yády evā́ karishyátha sā́kāṃ devaír yajníyā́so bhavishyatha || 2 || agníṃ dûtā́m práti yád ábravîtanāçvaḥ kártvo rátha utéhá kártvaḥ | dhenúḥ kártvā́ yuvaçā́ kártvā́ dvā́ tā́ni bhrā́tar ánu vaḥ kṛitvy émasi || 3 || cakṛivā́ṅsa ṛibhavas tád aprichata kvéd abhûd yáḥ syá dûtó na ā́jagan | yadā́vā́khyac camasā́ñ catúraḥ kṛitā́n ā́d ít tváshṭā́ gnā́sv antár ny ā́naje || 4 || hánāmainā́ñ íti tváshṭā́ yád ábravîc camasáṃ yé devapā́nam ánindishuḥ | anyā́ nā́māni kṛiṇvate suté sácā́ñ anyaír enān kanyā́ nā́mabhiḥ sparat || 5 || 4 ||

índro hárî yuyujé açvínā rátham bṛíhaspátir viçvárūpām úpājata | ṛibhúr víbhvā́ vā́jo devā́ñ ágachata svápaso yajníyaṃ bhā́gám aitana || 6 || níç cármaṇo gā́m ariṇîta dhītíbhir yā́ járantā́ yuvaçā́ tā́kṛiṇotana | saúdhanvanā́ áçvād

---

160, 3 dhukshata. 4 sukratu-yáyā́ ajárebhiḥ. 5 yéna abhí. — 161, 1 ā́ ajagan. ágne. 2 ā́ agamam. saúdhanvanāḥ. evá. 3 ábravîtana áçvaḥ. utá ihá. kṛitví ā́ imasi. 4 kvà ít. ā́ ajagan. yadā́ ava-ákhyat. ní ánaje. 5 hánāma enān. ábravît.. sácā. 6 úpa ājata. 7 tā́ akṛiṇotana.

Digitized by Google

áçvam atakshata yuktvā́ rátham úpa devā́ñ ayâtana ‖ 7 ‖ idám udakám pibatéty abravîtanedáṃ vâ ghâ pibatâ muñjanéjanam | saúdhanvanâ yádi tán néva háryatha ṭriṭ́ye ghâ sávane mâdayâdhvai ‖ 8 ‖ ā́po bhū́yishṭhâ íty éko abravîd agnír bhū́yishṭha íty anyó abravît | vadharyántîm bahúbhyaḥ praíko abravîd ṛitā́ vádantaç camasā́ñ apiñçata ‖ 9 ‖ çroṇā́m éka udakáṃ gā́m ávâjati mâñsám ékaḥ piñçati sûnáyā́bhṛitam | ā́ nimrúcaḥ çákṛid éko ápâbharat kím svit putrébhyaḥ pitárâ úpâvatuḥ ‖ 10 ‖ 5 ‖

udvátsv asmâ akṛiṇotanâ ṭṛíṇaṃ nivátsv apáḥ svapasyáyâ naraḥ | ágohyasya yád ásastanâ gṛihé tád adyédám ṛibhavo nā́nu gachatha ‖ 11 ‖ sammī́lya yád bhúvanâ paryásarpata kvà svit tâtyā́ pitárâ va âsatuḥ | áçapata yáḥ karásnaṃ va âdadé yáḥ prā́bravît pró tásmâ abravîtana ‖ 12 ‖ sushupvā́ṅsa ṛibhavas tád apṛichatā́gohya ká idáṃ no abûbudhat | çvā́naṃ bastó bodhayitā́ram abravît saṃvatsará idám adyā́ vy àkhyata ‖ 13 ‖ divā́ yânti marúto bhū́myâgnír ayáṃ vā́to antárikshena yâti | adbhír yâti váruṇaḥ samudraír yushmā́ñ ichántaḥ çavaso napâtaḥ ‖ 14 ‖ 6 ‖

162. trishṭubh. 3. 6 jagatī.

Mā́ no mitró váruṇo aryamā́yúr índra ṛibhukshā́ marútaḥ pári khyan | yád vâjíno devájātasya sápteḥ pravakshyā́mo vidáthe vîryâṇi ‖ 1 ‖ yán nirṇíjâ rékṇasâ prā́vṛitasya rātím gṛibhîtā́m mukható náyanti | súprāṇ ajó mémyad viçvárûpa indrāpûshṇóḥ priyám ápy eti pā́thaḥ ‖ 2 ‖

161, 8 pibata íti abravîtana idám. gha pibata. saúdhanvanāḥ. tát ná -iva. 9 prá ékaḥ. 10 áva ajati. sûnáyā ā́-bhṛitam. ápa abharat. pitárau úpa âvatuḥ. 11 asmai akṛiṇotana. ásastana. adyá idám. ná ánu. 12 prá abravît pró *iti* tásmai. 13 apṛichata ágohya. saṃvatsaré. adyá ví akhyata. 14 bhū́myâ agníḥ. — 162, 1 aryamā́ áyúḥ. ṛibhukshā́ḥ. 2 yát.

Digitized by Google

eshá chā́gaḥ puró áçvena vâjínâ pûshṇó bhâgó nîyate viçvádevyaḥ | abhipríyaṃ yát puroḷā́çam árvatâ tváshṭéd enaṃ sauçravasā́ya jinvati || 3 || yád dhavishyàm ṛituçó devayā́naṃ trír mā́nushâḥ páry áçvaṃ náyanti | átrâ pûshṇáḥ prathamó bhâgá eti yajnáṃ devébhyaḥ prativedáyann ajáḥ || 4 || hótâdhvaryúr ā́vayâ agnimindhó grâvagrâbhá utá çáṅstâ súvipraḥ | téna yajnéna svàraṃkṛitena svìshṭena vaksháṇâ ā́ pṛiṇadhvam || 5 || 7 ||

yûpavraskā́ utá yé yûpavâhā́ç cashā́laṃ yé açvayûpā́ya tákshati | yé cā́rvate pácanaṃ sambháranty utó téshâm abhígûrtir na invatu || 6 || úpa prā́gât sumán me 'dhâyi mánma devā́nâm ā́çâ úpa vîtápṛishṭhaḥ | ánv enaṃ víprâ ṛíshayo madanti devā́nâm pushṭé cakṛimâ subándhum || 7 || yád vâjíno dā́ma saṃdā́nam árvato yā́ çîrshaṇyā́ raçanā́ rájjur asya | yád vâ ghâsya prábhṛitam âsyè tṛíṇaṃ sárvâ tā́ te ápi devéshv astu || 8 || yád áçvasya kravísho mákshikā́ça yád vâ svárau svádhitau riptám ásti | yád dhástayoḥ çamitúr yán nakhéshu sárvâ tā́ te ápi devéshv astu || 9 || yád ū́vadhyam udárasyâpavā́ti yá âmásya kravísho gandhó ásti | sukṛitā́ tác chamitā́raḥ kṛiṇvantûtá médhaṃ çṛitapā́kam pacantu || 10 || 8 ||

yát te gā́trâd agnínâ pacyámânâd abhí çū́laṃ níhatasyâvadhā́vati | mā́ tád bhū́myâm ā́ çrishan mā́ tṛíṇeshu devébhyas tád uçádbhyo râtám astu || 11 || yé vâjínam paripáçyanti pakváṃ yá îm âhúḥ surabhír nír haréti | yé cā́rvato mâṅsabhikshā́m upā́sata utó téshâm abhígûrtir na

---

162, 3 tváshṭâ ít. 4 havishyàm. átra. 5 hótâ adhvaryúḥ ā́-vayâḥ. 6 ca árvate. utó *iti*. 7 prá agât su-mát. cakṛima. 8 gha asya. 9 mákshikâ ā́ça. hástayoḥ. yát. 10 udárasya apa-vā́ti. tát çamitā́raḥ kṛiṇvantu utá. 11 ní-hatasya ava-dhā́vati. çrishat. 12 yé. hara íti. ca árvataḥ. upa-ā́sate utó *iti*.

Digitized by Google

invatu ‖ 12 ‖ yán nîkshaṇam mâṅspácanyâ ukhấyâ yấ pấtrâṇi yûshṇá âsécanâni | ûshmaṇyâpidhânâ carûṇấm aṅkâḥ sûnâḥ pári bhûshanty áçvam ‖ 13 ‖ nikrámaṇaṃ nishádanaṃ vivártanaṃ yác ca pádbîçam árvataḥ | yác ca papaú yác ca ghâsím jaghấsa sárvâ tấ te ápi devéshv astu ‖ 14 ‖ mấ tvâgnír dhvanayîd dhûmágandhir mókhấ bhrấjanty abhí vikta jághriḥ | ishṭáṃ vîtám abhígûrtaṃ váshaṭkṛitaṃ táṃ devấsaḥ práti gribhṇanty áçvam ‖ 15 ‖ 9 ‖

yád áçvâya vấsa upastṛiṇánty adhîvâsáṃ yấ híraṇyâny asmai | saṃdấnam árvantam pádbîçam priyấ devéshv ấ yâmayanti ‖ 16 ‖ yát te sâdé máhasâ çûkṛitasya pấrshṇyâ vâ káçayâ vâ tutóda | srucéva tấ havísho adhvaréshu sárvâ tấ te bráhmaṇâ sûdayâmi ‖ 17 ‖ cátustriṅçad vâjíno devábandhor váṅkrîr áçvasya svádhitiḥ sám eti | áchidrâ gấtrâ vayúnâ kṛiṇota párush-parur anughúshyâ ví çasta ‖ 18 ‖ ékas tváshtur áçvasyâ viçastấ dvấ yantấrâ bhavatas tátha ṛitúḥ | yấ te gấtrâṇâm ṛituthấ kṛiṇómi tấ-tâ píṇḍânâm prá juhomy agnaú ‖ 19 ‖ mấ tvâ tapat priyá âtmấpiyántam mấ svádhitis tanvà ấ tishṭhipat te | mấ te gṛidhnúr aviçastấtihấya chidrấ gấtrâṇy asínâ míthû kaḥ ‖ 20 ‖ ná vấ u etán mriyase ná rishyasi devấñ íd eshi pathíbhiḥ sugébhiḥ | hárî te yúñjâ pṛíshatî abhûtâm úpâsthâd vâjî́ dhurí rấsabhasya ‖ 21 ‖ sugávyaṃ no vâjî́ sváçvyaṃ puṅsáḥ putrấñ utá viçvâpúshaṃ rayím | anâgâstvám no áditiḥ kṛiṇotu kshatráṃ no áçvo vanatâṃ havíshmân ‖ 22 ‖ 10 ‖

163. trishṭubh.

Yád ákrandaḥ prathamáṃ jấyamâna udyánt samudrấd

162, 13 yát ni-îkshaṇam. ukhấyâḥ. ûshmaṇyấḥ api-dhấnâ. 14 yát ca. 15 tvâ agníḥ. mấ ukhấ bhrấjanti. 17 srucấ-iva. 18 anu-ghúshya. 19 áçvasya. táthâ. 20 âtmấ api-yántam. avi-çastấ ati-hấya. míthu. 21 vaí. etát. pṛíshatî *iti*. úpa asthât. 22 viçva-púsham.

Digitized by Google

utá vâ púrîshât | çyenásya pakshấ hariṇásya bâhŭ upastútyam máhi jâtáṃ te arvan ‖ 1 ‖ yaména dattáṃ tritá enam âyunag índra enam prathamó ádhy atishṭhat | gandharvó asya raçanấm agribhṇât sŭrâd áçvaṃ vasavo nír atashṭa ‖ 2 ‖ ási yamó ásy âdityó arvann ási tritó gúhyena vraténa | ási sómena samáyâ víprikta âhús te trĭṇi diví bándhanâni ‖ 3 ‖ trĭṇi ta âhur diví bándhanâni trĭṇy apsú trĭṇy antáḥ samudré | utéva me váruṇaç chantsy arvan yátrâ ta âhúḥ paramáṃ janítram ‖ 4 ‖ imấ te vâjinn avamấrjanânîmấ çaphấnâṃ sanitúr nidhấnâ | átrâ te bhadrấ raçanấ apaçyam ṛitásya yấ abhirákshanti gopấḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

âtmấnaṃ te mánasârấd ajânâm avó divấ patáyantam pataṃgám | çíro apaçyam pathíbhiḥ sugébhir areṇúbhir jéhamânam patatrí ‖ 6 ‖ átrâ te rûpám uttamám apaçyaṃ jígîshamâṇam ishá ấ padé góḥ | yadấ te márto ánu bhógam ấnaḷ ấd íd grásishṭha óshadhîr ajîgaḥ ‖ 7 ‖ ánu tvâ rátho ánu máryo arvann ánu gấvó 'nu bhágaḥ kanĭnâm | ánu vrấtâsas táva sakhyám îyur ánu devấ mamire vîryàṃ te ‖ 8 ‖ hiraṇyaçṛiṅgó 'yo asya pấdâ mánojavâ ávara índra âsît | devấ íd asya havirádyam âyan yó árvantam prathamó adhyátishṭhat ‖ 9 ‖ îrmấntâsaḥ sílikamadhyamâsaḥ sáṃ çŭraṇâso divyấso átyâḥ | haṅsấ iva çreṇiçó yatante yád ấkshishur divyám ájmam áçvâḥ ‖ 10 ‖ 12 ‖

táva çárîram patayishṇv àrvan táva cittáṃ vấta iva dhrájîman | táva çṛiṅgâṇi víshṭhitâ purutrấraṇyeshu járbhurâṇâ caranti ‖ 11 ‖ úpa prấgâc chásanaṃ vâjy árvâ devadrĭcâ mánasâ dĭdhyânaḥ | ajáḥ puró nîyate nấbhir asyấnu

---

163, 1 bâhŭ *iti*. 2 ayunak. enam. 4 te. utá-iva. yátra te. 5 ava-márjanâni imấ. átra. bhadrấḥ. 6 mánasâ árăt. 7 átra. ajîgar *iti*. 8 gấvaḥ ánu. devấḥ. 9 hiraṇya-çṛiṅgaḥ áyaḥ. pádâḥ. 10 irmá-antâsaḥ. 11 patayishṇú arvan. puru-trấ áraṇyeshu. 12 prá agât çásanam vâjî. asya ánu.

Digitized by Google

paccāt kavāyo yanti rebhāḥ ‖ 12 ‖ úpa prāgāt paramāṃ yát sadhástham árvāṅ áchā pitáraṃ mātáraṃ ca | adyā devāñ júshṭatamo hí gamyā́ áthā çáste dāçúshe vāryāṇi ‖ 13 ‖ 13 ‖

164. trishṭubh. 12. 15. 28. 29. 36. 41 jagatî. 42 prastārapaṅkti. 51 anushṭubh.

Asyá vāmásya palitásya hótus tásya bhrātā́ madhyamó asty áçnaḥ | tritī́yo bhrātā́ ghṛitáprishṭho asyātrāpaçyaṃ viçpátiṃ saptáputraṃ ‖ 1 ‖ saptá yuñjanti rátham ékacakram éko áçvo vahati saptánāmā́ | trinābhi cakrám ajáram anarvāṃ yátremā́ viçvā́ bhúvanādhi tasthúḥ ‖ 2 ‖ imáṃ rátham ádhi yé saptá tasthúḥ saptácakraṃ saptá vahanty áçvāḥ | saptá svásāro abhí sáṃ navante yátra gávāṃ níhitā saptá nā́ma ‖ 3 ‖ kó dadarça prathamáṃ jāyamānam asthanvántaṃ yád anasthā́ bíbharti | bhúmyā ásur ásṛig ātmā́ kvà svit kó vidvāṅsam úpa gāt práshṭum etát ‖ 4 ‖ pā́kaḥ pṛichāmi mánasāvijānan devā́nām enā́ níhitā padā́ni | vatsé bashkáyé 'dhi saptá tántūn ví tatnire kaváya ótavā́ u ‖ 5 ‖ 14 ‖

ácikitvāñ cikitúshaç cid átra kavī́n pṛichāmi vidmáne ná vidvā́n | ví yás tastámbha shaḷ imā́ rájāṅsy ajásya rūpé kím ápi svid ékam ‖ 6 ‖ ihá bravītu yá ím aṅgá védāsyá vāmásya níhitam padáṃ véḥ | çīrshṇáḥ kshī́raṃ duhrate gā́vo asya vavrím vásāna udakám padā́puḥ ‖ 7 ‖ mātā́ pitáram ṛitá ā́ babhāja dhī́ty ágre mánasā sám hí jagmé | sā́ bī́bhatsúr gárbharasā́ nividdhā́ námasvanta íd upavākám

---

163, 13 prá agāt. árvān ácha. adyā́. átha ā́. — 164, 1 asya átra apaçyam. 2 yatrá imā́. bhúvanā ádhi. 5 mánasā ávi-jānan. bashkáye ádhi. ótavaí. 7 véda asyā́. padā́ apuḥ. 8 ṛité. dhī́tī́.

Digitized by Google

îyuḥ || 8 || yuktẫ mâtẫsîd dhurí dákshiṇâyâ átishṭhad gárbho vṛijanîshv antáḥ | ámîmed vatsó ánu gẫm apaçyad viçvarûpyàṃ trishú yójaneshu || 9 || tisró mâtṛîs trîn pitṛîn bíbhrad éka ûrdhvás tasthau ném áva glâpayanti | mantráyante divó amúshya pṛishṭhé viçvavídaṃ vẫcam áviçvaminvâm || 10 || 15 ||

dvẫdaçâraṃ nahí táj járâya várvarti cakrám pári dyẫm ṛitásya | ẫ putrẫ agne mithunẫso átra saptá çatẫni viṅçatíç ca tasthuḥ || 11 || páñcapâdam pitáraṃ dvẫdaçẫkṛitiṃ divá âhuḥ páre árdhe purîshíṇam | áthemé anyá úpare vicakshaṇâṃ saptácakre shâḷara âhur árpitam || 12 || páñcâre cakré parivártamâne tásminn ẫ tasthur bhúvanâni víçvâ | tásya nẫkshas tapyate bhûribhâraḥ sanẫd evá ná çîryate sánâbhiḥ || 13 || sánemi cakrám ajáraṃ ví vâvṛita uttânẫyâṃ dáça yuktẫ vahanti | sûryasya cákshû rájasaity âvṛitaṃ tásminn ârpitâ bhúvanâni víçvâ || 14 || sâkaṃjẫnâṃ saptátham âhur ekajáṃ shâḷ íd yamẫ ṛíshayo devajẫ íti | téshâm ishṭẫni vihitâni dhâmaçáḥ sthâtré rejante vikṛitâni rûpaçáḥ || 15 || 16 ||

stríyaḥ satîs tẫñ u me puṃsá âhuḥ páçyad akshaṇvẫn ná ví cetad andháḥ | kavír yáḥ putráḥ sá îm ẫ ciketa yás tẫ vijânẫt sá pitúsh pitẫsat || 16 || avâḥ paréṇa pará enẫvareṇa padẫ vatsám bíbhratî gaúr úd asthât | sẫ kadrîcî kám svid árdham párâgât kvà svit sûte nahí yûthé antáḥ || 17 || avâḥ páreṇa pitáraṃ yó asyânuvéda pará enẫvareṇa | kavîyámânaḥ ká ihá prá vocad devám mánaḥ kúto ádhi prájâtam || 18 || yé arvẫñcas tẫñ u párâca âhur yé párẫñcas

---

164, 9 mâtẫ âsît. 10 ná îm. áviçva-minvâm. 11 dvẫdaça-aram. tât. 12 dvẫdaça-âkṛitim. átha imé anyé. shâṭ-are. 13 ná ákshaḥ. sá-nâbhiḥ. 14 vavṛite. yuktâḥ. cákshuḥ rájasâ eti. 16 pitúḥ pitẫ asat. 17 enẫ ávareṇa. párâ agât. 18 asya anu-véda.

Digitized by Google

tắñ u arvắca âhuḥ | índraç ca yắ cakráthuḥ soma tắni dhurắ ná yuktắ rájaso vahanti || 19 || dvắ suparṇắ sayújâ sákhâyâ samânáṃ vṛikshám pári shasvajâte | táyor anyáḥ píppalaṃ svâdv átty ánaçnann anyó abhí câkaçîti || 20 || 17 ||

yátrâ suparṇắ amṛítasya bhâgám ánimeshaṃ vidáthâbhisváranti | inó víçvasya bhúvanasya gopắḥ sá mâ dhĩ́raḥ pắkam átrắ viveça || 21 || yásmin vṛikshé madhvádaḥ suparṇắ niviçánte súvate cắdhi víçve | tásyéd âhuḥ píppalaṃ svâdv ágre tán nón naçad yáḥ pitáraṃ ná véda || 22 || yád gâyatré ádhi gâyatrám ắhitaṃ traíshṭubhâd vâ traíshṭubhaṃ nirátakshata | yád vâ jágaj jágaty ắhitam padáṃ yá ít tád vidús té amṛitatvám ânaçuḥ || 23 || gâyatréṇa práti mimîte arkám arkéṇa sắma traíshṭubhena vâkám | vâkéna vâkáṃ dvipádâ cátushpadâksháreṇa mimate saptá vắṇîḥ || 24 || jágatâ síndhuṃ divy àstabhâyad rathaṃtaré sṹryam páry apaçyat | gâyatrásya samídhas tisrá âhus táto mahnắ prá ririce mahitvắ || 25 || 18 ||

úpa hvaye sudúghâṃ dhenúm etắṃ suhásto godhúg utá dohad enâm | çréshṭhaṃ saváṃ savitắ sâvishan no 'bhĩddho gharmás tád u shú prá vocam || 26 || hiñkṛiṇvatĩ́ vasupátnî vásûnâṃ vatsám ichántî mánasâbhy ắgât | duhắm açvíbhyâm páyo aghnyéyáṃ sắ vardhatâm mahaté saúbhagâya || 27 || gaúr amîmed ánu vatsám mishántam mṹrdhañam híñ akṛiṇon mắtavắ u | sṛikváṇaṃ gharmám abhí vâvaçânắ mímâti mâyúm páyate páyobhiḥ || 28 || ayáṃ sá çiñkte yéna gaúr abhĩ́vṛitâ mímâti mâyúṃ dhvasánâv ádhi

---

164, 19 yuktắḥ. 20 sasvajâte *iti*. svâdú. 21 yátra. vidáthâ abhi-sváranti. átra ä. 22 madhu-údaḥ su-parṇắḥ. ca ádhi. tásya ít. svâdú. tát ná út. 23 jágat. yé. 24 cátuḥ-padâ aksháreṇa. 25 diví astabhâyat. 26 sâvishat. abhí-iddhaḥ. sú. 27 mánasâ abhí ä agât. aghnyắ iyám. 28 akṛiṇot mắtavaí.

Digitized by Google

çritā̆ | sā̆ cittíbhir ní hí cakā̆ra mártyaṃ vidyúd bhávantî práti vavrím auhata ‖ 29 ‖ anác chaye turágâtu jîvám éjad dhruvám mádhya ā̆ pastyânām | jîvó mṛitásya carati svadhā̆bhir ámartyo mártyenâ sáyoniḥ ‖ 30 ‖ 19 ‖

ápaçyaṃ gopā̆m ánipadyamânam ā̆ ca párâ ca pathíbhiç cárantam | sá sadhrīcīḥ sá víshûcîr vásāna ā̆ varîvarti bhúvaneshv antáḥ ‖ 31 ‖ yá îṃ cakā̆ra ná só asyá veda yá îṃ dadárça hírug ín nú tásmāt | sá mātúr yónâ párivîto antár bahuprajā̆ nírṛitim ā̆ viveça ‖ 32 ‖ dyaúr me pitā̆ janitā̆ nā̆bhir átra bándhur me mātā̆ pṛithivī̆ mahī̆yám | uttânáyoç camvòr yónir antár átrâ pitā̆ duhitúr gárbham ā̆dhât ‖ 33 ‖ pṛichā̆mi tvâ páram ántam pṛithivyā̆ḥ pṛichā̆mi yátra bhúvanasya nā̆bhiḥ | pṛichā̆mi tvâ vṛíshṇo áçvasya rétaḥ pṛichā̆mi vâcáḥ paramáṃ vyòma ‖ 34 ‖ iyáṃ védiḥ páro ántaḥ pṛithivyā̆ ayáṃ yajnó bhúvanasya nā̆bhiḥ | ayáṃ sómo vṛíshṇo áçvasya réto brahmā̆yáṃ vâcáḥ paramáṃ vyòma ‖ 35 ‖ 20 ‖

saptā̆rdhagarbhā̆ bhúvanasya réto víshṇos tishṭhanti pradíçâ vídharmaṇi | té dhītíbhir mánasâ té vipaççítaḥ paribhúvaḥ pári bhavanti viçvátaḥ ‖ 36 ‖ ná ví jânâmi yád ivedám ásmi niṇyáḥ sáṃnaddho mánasâ carâmi | yadā̆ mā̆gan prathamajā̆ ṛitásyā̆d íd vâcó açnuve bhāgám asyā̆ḥ ‖ 37 ‖ ápā̆ñ prā̆ñ eti svadhāyâ gṛibhîtó 'martyo mártyenâ sáyoniḥ | tā̆ çáçvantâ vishûcī̆nâ viyántâ ny ànyáṃ cikyur ná ní cikyur anyám ‖ 38 ‖ ṛicó akshāre paramé vyòman yásmin devā̆ ádhi víçve nishedúḥ | yás tán ná véda kím ṛicā̆ karishyati yá ít tád vidús tá imé sám âsate ‖ 39 ‖ sûyavasā̆d

---

164, 30 anát çaye. 30 mádhye. mártyena. 32 ít. bahu-prajā̆ḥ. 33 mahī̆ iyám. átra. ā̆ adhât. 35 brahmā̆ ayám. 36 saptá ardha-garbhā̆ḥ. 37 iva idám. mâ ā̆ ágan. ṛitásya ā̆t. 38 ámartyaḥ mártyena. vi-yántâ ní anyám. 39 tát. yé. té. 40 suyavasa-ád.

Digitized by Google

bhágavatî hí bhûyấ átho vayám bhágavantaḥ syâma | addhí tṛ́ṇam aghnye viçvadấnîm píba çuddhám udakám âcárantî || 40 || 21 ||

gaurî́r mimâya salilấni tákshaty ékapadî dvipádî sấ cátushpadî | ashṭấpadî návapadî babhûvúshî sahásrâksharâ paramé vyòman || 41 || tásyâḥ samudrấ ádhi ví ksharanti téna jîvanti pradíçaç cátasraḥ | tátaḥ ksharaty aksháraṃ tád víçvam úpa jîvati || 42 || çakamáyaṃ dhûmám ârấd apaçyaṃ vishûvátâ pará enấvareṇa | ukshấṇam pṛ́çnim apacanta vîrấs tấni dhấrmâṇi prathamấny âsan || 43 || tráyaḥ keçína ṛituthấ ví cakshate saṃvatsaré vapata éka eshâm | víçvam éko abhí cashṭe çácîbhir dhrấjir ékasya dadṛiçe ná rûpám || 44 || catvấri vấk párimitâ padấni tấni vidur brâhmaṇấ yé manîshíṇaḥ | gúhâ trî́ṇi níhitâ néṅgayanti turî́yaṃ vâcó manushyấ vadanti || 45 || índram mitrấṃ váruṇam agním âhur átho divyáḥ sá suparṇó garútmân | ékaṃ sád víprâ bahudhấ vadanty agníṃ yamám mâtaríçvânam âhuḥ || 46 || 22 ||

kṛishṇấṃ niyấnaṃ hárayaḥ suparṇấ apó vásânâ dívam út patanti | tá ấvavṛitrant sádanâd ṛitásyấd íd ghṛiténa pṛithivî́ vy ùdyate || 47 || dvấdaça pradhấyaç cakrám ékaṃ trî́ṇi nábhyâni ká u tác ciketa | tásmint sâkấṃ triçatấ ná çaṅkávo 'rpitấḥ shashṭír ná calâcalấsaḥ || 48 || yás te stánaḥ çaçayó yó mayobhû́r yéna víçvâ púshyasi vấryâṇi | yó ratnadhấ vasuvíd yáḥ sudátraḥ sárasvati tám ihá dhấtave kaḥ || 49 || yajnéna yajnám ayajanta devấs tấni dhármâṇi prathamấny âsan | té ha nấkam mahimấnaḥ sacanta yátra

---

164, 40 athó *iti*. 41 tákshati. 43 enấ ávareṇa. 44 vapate. 45 brâhmaṇấḥ. ná iṅgayanti. manushyâḥ. 46 átho *iti*. víprâḥ. 47 vásânâḥ. té ấ avavṛitran. ṛitásya ất. ví udyate. 48 tát. 49 ratna-dhâḥ. kar *iti*.

Digitized by Google

pū́rve sâdhyāḥ sánti devā́ḥ ‖ 50 ‖ samânám etád udakám úc caíty áva cā́habhiḥ | bhū́mim parjányâ jínvanti dívam jinvanty agnáyaḥ ‖ 51 ‖ divyám suparṇám vâyasám bṛihántam apā́m gárbham darçatám óshadhînâm | abhîpató vṛishṭíbhis tarpáyantam sárasvantam ávase johavîmi ‖ 52 ‖ 23 ‖

Dvâviṅço 'nuvâkaḥ.

165. trishṭubh.

Káyâ çubhā́ sávayasaḥ sánīḷâḥ samânyā́ marútaḥ sám mimikshuḥ | káyâ matī́ kúta étâsa eté 'rcanti çúshmam vṛíshaṇo vasûyā́ ‖ 1 ‖ kásya bráhmâṇi jujushur yúvânaḥ kó adhvaré marúta ā́ vavarta | çyenā́ñ iva dhrájato antárikshe kéna mahā́ mánasâ rîramâma ‖ 2 ‖ kútas tvám indra mā́hinaḥ sánn éko yâsi satpate kím ta itthā́ | sám pṛichase samarâṇáḥ çubhânaír vocés tán no harivo yát te asmé ‖ 3 ‖ bráhmâṇi me matáyaḥ çám sutā́saḥ çúshma iyarti prábhṛito me ádriḥ | ā́ çâsate práti haryanty ukthémā́ hárî vahatas tā́ no ácha ‖ 4 ‖ áto vayám antamébhir yujânā́ḥ svákshatrebhis tanvàḥ çúmbhamânâḥ | máhobhir etā́ñ úpa yujmahe nv índra svadhā́m ánu hí no babhū́tha ‖ 5 ‖ 24 ‖

kvà syā́ vo marutaḥ svadhā́sîd yán mā́m ékam samádhattâhihátye | ahám hy ùgrás tavishás túvishmân víçvasya çátror ánamam vadhasnaíḥ ‖ 6 ‖ bhū́ri cakartha yújyebhir asmé samānébhir vṛishabha paúṁsyebhiḥ | bhū́rîṇi hí kṛiṇávâmâ çavishṭhéndra krátvâ maruto yád váçâma ‖ 7 ‖ vádhīm vṛitrám maruta indriyéṇa svéna bhā́mena tavishó babhûvā́n | ahám etā́ manave viçváçcandrâḥ sugā́ apáç cakara

---

164, 51 út ca éti. ca áha-bhiḥ. parjányâḥ. — 165, 1 ā́-itâsaḥ. árcanti. 3 te. tát. 4 ukthā́ imā́. 5 nú. 6 svadhā́ ásit yát. sam -ádhatta ahi-hátye. hí ugráḥ. 7 kṛiṇávâma çavishṭha índra. 8 etā́ḥ. viçvá-candrâḥ.

Digitized by Google

vájrabâhuḥ || 8 || ánuttam ā́ te maghavan nákir nú ná tvā́vâñ asti devátâ vídânaḥ | ná jā́yamâno náçate ná jâtó yā́ni karishyā́ kṛiṇuhí pravṛiddha || 9 || ékasya cin me vibhv àstv ójo yā́ nú dadhṛishvā́n kṛiṇávai manîshā́ | aháṃ hy ùgró maruto vídâno yā́ni cyávam índra íd îça eshâm || 10 || 25 ||

ámandan mâ marutaḥ stómo átra yán me naraḥ çrútyam bráhma cakrá | índrâya vṛíshṇe súmakhâya máhyaṃ sákhye sákhâyas tanvè tanū́bhiḥ || 11 || evéd eté práti mâ rócamânâ ánedyaḥ çráva ésho dádhânâḥ | saṃcákshyâ marutaç candrávarṇâ áchânta me chadáyâthâ ca nûnám || 12 || kó nv átra maruto mâmahe vaḥ prá yâtana sákhîñr áchâ sakhâyaḥ | mánmâni citrâ apivâtáyanta eshā́m bhûta návedâ ma ṛitā́nâm || 13 || ā́ yád duvasyā́d duváse ná kârúr asmā́ñ cakré mânyásya medhā́ | ó shú varta maruto vípram áchemā́ bráhmâṇi jaritā́ vo arcat || 14 || eshá vaḥ stómo maruta iyáṃ gī́r mândâryásya mânyásya kâróḥ | éshā́ yâsishṭa tanvè vayā́ṃ vidyā́mesháṃ vṛijánaṃ jîrádânum || 15 || 26 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

166. jagatî. 14. 15 trishṭubh.

Tán nú vocâma rabhasā́ya jánmane pū́rvam mahitváṃ vṛishabhásya ketáve | aidhéva yā́man marutas tuvishvaṇo yudhéva çakrâs tavishā́ṇi kartana || 1 || nítyaṃ ná sûnúṃ mádhu bíbhrata úpa krī́ḷanti krîḷā́ vidátheshu ghṛíshvayaḥ | nákshanti rudrā́ ávasâ namasvínaṃ ná mardhanti svátavaso havishkṛítam || 2 || yásmâ ū́mâso amṛítâ árâsata râyás pó-

---

165, 10 cit. vi-bhú astu. hí ugráḥ. îçe. 11 ámandat. yát. 12 evá ít. ā́ íshaḥ. sam-cákshya. chadáyâtha. 13 nú. ácha. návedâḥ me. 14 ó *iti* sú. ácha imā́. 15 ā́ ishā́. vidyā́ma ishám. — 166, 1 tát. aidhā́-iva. tuvi-svanaḥ yudhā́-iva. 2 krîḷā́ḥ. 3 yásmai.

Digitized by Google

shaṃ ca havíshâ dadâçúshe | ukshánty asmai marúto hitắ iva purĩ rájâṅsi páyasâ mayobhúvaḥ ‖ 3 ‖ ắ yé rájâṅsi távishîbhir ávyata prá va évâsaḥ sváyatâso adhrajan | bhávante víçvâ bhúvanâni harmyắ citró vo yắmaḥ práyatâsv ṛishṭíshu ‖ 4 ‖ yát tvesháyâmâ nadáyanta párvatân divó vâ pṛishṭhắṃ náryâ ácucyavuḥ | víçvo vo ájman bhayate vánaspátî rathîyántîva prá jihîta óshadhiḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

yûyáṃ na ugrâ marutaḥ sucetúnârishṭagrâmâḥ sumatím pipartana | yátrâ vo didyúd rádati krívirdatî riṇắti paçváḥ súdhiteva barháṇâ ‖ 6 ‖ prá skambhádeshṇâ anavabhrárâdhaso 'lâtṛṇắso vidátheshu súshṭutâḥ | árcanty arkám madirásya pîtáye vidúr vîrásya prathamắni paúṅsyâ ‖ 7 ‖ çatábhujibhis tám abhíhruter aghắt pûrbhĩ rakshatâ maruto yám ắvata | jánaṃ yám ugrâs tavaso virapçinaḥ pâthánâ çáṅsât tánayasya pushṭíshu ‖ 8 ‖ víçvâni bhadrắ maruto rátheshu vo mithaspṛídhyeva tavishắṇy ắhitâ | áṅseshv ắ vaḥ prápatheshu khâdáyó 'ksho vaç cakrắ samáyâ ví vâvṛite ‖ 9 ‖ bhũrîṇi bhadrắ náryeshu bâhúshu vákshaḥsu rukmắ rabhasắso añjáyaḥ | áṅseshv étâḥ pavíshu kshurắ ádhi váyo ná pakshắn vy ánu çríyo dhire ‖ 10 ‖ 2 ‖

mahắnto mahnắ vibhvò víbhûtayo dûredṛíçe yé divyắ iva stṛíbhiḥ | mandrắḥ sujihvắḥ sváritâra âsábhiḥ sámmiçlâ índre marútaḥ parishṭúbhaḥ ‖ 11 ‖ tád vaḥ sujâtâ maruto mahitvanáṃ dîrghắṃ vo dâtrám áditer iva vratám | índraç caná tyájasâ ví hruṇâti táj jánâya yásmai sukṛíte árâdhvam ‖ 12 ‖ tád vo jâmitvám marutaḥ páre yugé purĩ yác cháṅsam amṛitâsa ắvata | ayắ dhiyắ mánave çrushṭím ắvyâ sâ-

---

166, 3 purú. 5 tveshá-yâmâḥ. vánaspátiḥ rathiyánti-iva. jihîte. 6 ugrâḥ. su-cetúnâ árishṭa-grâmâḥ. yátra. krívih-datî. súdhitâ-iva. 8 pûḥ-bhíḥ rakshata. páthána. 9 mitha[ḥ]spṛídhyâ-iva. khâdáyaḥ ákshaḥ. 10 rukmắḥ. ví. 12 su-jâtâḥ. tát. 13 purú yát çáṅsam. ắvya.

Digitized by Google

kám náro dańsánair ā́ cikitrire ‖ 13 ‖ yéna dîrghám marutaḥ çûçávâma yushmā́kena párîṇasâ turâsaḥ | ā́ yát tatánan vṛijáne jánâsa ebhír yajnébbis tád abhī́shṭim açyâm ‖ 14 ‖ eshá vaḥ stómo — ‖ 15 ‖ 3 ‖

167. trishṭubh.

Sahásraṃ ta indrotáyo naḥ sahásram ísho harivo gûrtátamâḥ | sahásraṃ rā́yo mâdayádhyai sahasríṇa úpa no yantu vā́jâḥ ‖ 1 ‖ ā́ nó 'vobhir marúto yântv áchâ jyéshṭhebhir vâ bṛihádditaiḥ sumâyā́ḥ | ádha yád eshâṃ niyútaḥ paramā́ḥ samudrásya cid dhanáyanta pâré ‖ 2 ‖ mimyáksha yéshu súdhitâ ghṛitā́cî hiraṇyanirṇig úparâ ná ṛishṭíḥ | gúhâ cárantî mánusho ná yóshâ sabhā́vatî vidathyèva sáṃ vā́k ‖ 3 ‖ párâ çubhrā́ ayā́so yavyā́ sâdhâraṇyéva marúto mimikshuḥ | ná rodasī́ ápa nudanta ghorā́ jushánta vṛídhaṃ sakhyā́ya devā́ḥ ‖ 4 ‖ jóshad yád îm asuryā́ sacádhyai víshitastukâ rodasī́ nṛimáṇâḥ | ā́ sûryéva vidható ráthaṃ gât tveshápratîkâ nábhaso nétyā́ ‖ 5 ‖ 4 ‖

ā́sthâpayanta yuvatíṃ yúvânaḥ çubhé nímiçlâṃ vidátheshu pajrā́ṃ | arkó yád vo maruto havíshmân gā́yad gâtháṃ sutásomo duvasyán ‖ 6 ‖ prá táṃ vivakmi vákmyo yá eshâm marútâm mahimā́ satyó ásti | sácâ yád îṃ vṛíshamaṇâ ahaṃyúḥ sthirā́ cij jánîr váhate subhâgā́ḥ ‖ 7 ‖ pā́nti mitrā́váruṇâv avadyā́c cáyata îm aryamó ápraçastân | utá cyavante ácyutâ dhruvā́ṇi vâvṛidhá îm maruto dā́tivâraḥ ‖ 8 ‖ nahī́ nú vo maruto ánty asmé ârā́ttâc cic chávaso

---

166, 14 abhí íshṭim. — 167, 1 te indra útáyaḥ. 2 naḥ ávaḥ-bhiḥ. ácha. 3 ná ṛishṭíḥ. vidathyā́-iva. 4 sâdhâraṇyā́-iva. rodasī́ *iti*. ghorā́ḥ. 5 rodasī́ nṛi-mánâḥ. sûryā́-iva. ná ityā́. 6 ā́ asthâpayanta. 7 vṛísha-manâḥ. cit. 8 avadyā́t cáyate. aryamó *iti*. vavṛidhé. 9 nahí. asmé *iti* ârā́ttât cit çávasaḥ.

Digitized by Google

ántam âpúḥ | té dhṛishṇúnâ çávasâ çûçuvāṅsó 'rṇo ná dvésho dhṛishatā́ pári shṭhuḥ ‖ 9 ‖ vayám adyéndrasya préshṭhâ vayáṃ çvó vocemahi samaryé | vayám purā́ máhi ca no ánu dyūn tán na ṛibhukshā́ narā́m ánu shyât ‖ 10 ‖ eshá vaḥ stómo — ‖ 11 ‖ 5 ‖

168. jagatī. 8—10 trishṭubh.

Yajñā́-yajnâ vaḥ samanā́ tuturvāṇír dhíyaṃ-dhiyaṃ vo devayā́ u dadhidhve | ā́ vo 'rvā́caḥ suvitā́ya ródasyor mahé vavṛityâm ávase suvṛiktíbhiḥ ‖ 1 ‖ vavrā́so ná yé svajā́ḥ svátavasa íshaṃ svàr abhijā́yanta dhū́tayaḥ | sahasríyâso apā́ṃ nórmáyo âsā́ gā́vo vándyâso nókshāṇaḥ ‖ 2 ‖ sómâso ná yé sutā́s ṭṛiptā́ñçavo hṛitsú pītā́so duváso nā́sate | aíshâm áṅseshu rambhíṇîva rấrabhe hásteshu khâdíç ca kṛitíç ca sā́ṃ dadhe ‖ 3 ‖ áva svā́yuktâ divá ā́ vṛithâ yayur ámartyâḥ kā́çayâ codata tmánā́ | areṇávas tuvijātā́ acucyavur dṛiḷhā́ni cin marúto bhrā́jadṛishṭayaḥ ‖ 4 ‖ kó vo 'ntár maruta ṛishṭividyuto réjati tmánā́ hánveva jihváyâ | dhanvacyúta ishā́ṃ ná yā́mani purupraíshâ ahanyò naítaçaḥ ‖ 5 ‖ 6 ‖

kvà svid asyá rájaso mahás páraṃ kvā́varam maruto yásminn âyayá | yác cyâváyatha vithuréva sáṃhitaṃ vy ádriṇâ patatha tveshám arṇavám ‖ 6 ‖ sâtír ná vó 'mavatī svàrvatī tveshā́ vípâkâ marutaḥ pípishvatī | bhadrā́ vo râtíḥ pṛiṇató ná dákshiṇâ pṛithujráyî asuryèva jáñjatī ‖ 7 ‖ práti shṭobhanti síndhavaḥ pavíbhyo yád abhríyâṃ vā́cam

---

167, 9 çûçu-vāṅsaḥ árṇaḥ. sthuḥ. 10 adyá índrasya préshṭhâḥ. tát. ṛibhukshā́ḥ. syāt. — 168, 2 ná ûrmáyaḥ. ná ukshā́ṇaḥ. 3 ná ásate ā́ eshām. rambhíṇi-iva rarabhe. 4 svá-yuktāḥ. cit. 5 hánvâ-iva. ná étaçaḥ. 6 kvà ávaram. yát. vithurā́-iva. ví. 7 vaḥ áma-vatī. pṛithu-jráyî asuryā́-iva. 8 stobhanti.

Digitized by Google

udîráyanti | áva smayanta vidyútaḥ pṛithivyâṃ yádî ghṛitám marútaḥ prushṇuvánti ‖ 8 ‖ ásûta pṛíçnir mahaté ráṇâya tveshám ayâsâm marútâm ánîkam | té sapsaráso 'janayantâbhvam âd ít svadhâm ishirâm páry apaçyan ‖ 9 ‖ eshá vaḥ stómo — ‖ 10 ‖ 7 ‖

169. trishṭubh. 2 virâj.

Maháç cit tvám indra yatá etân maháç cid asi tyájaso varûtâ | sá no vedho marútâṃ cikitvân̄t sumnâ vanushva táva hí préshṭhâ ‖ 1 ‖ áyujran ta indra viçvákṛishṭîr vidânâso nishshídho martyatrâ | marútâm pṛitsutír hâsamânâ svàrmîḷhasya pradhánasya sâtaú ‖ 2 ‖ ámyak sâ ta indra ṛishṭír asmé sánemy ábhvam marúto junanti | agníç cid dhí shmâtasé çuçukvân̄ âpo ná dvîpâṃ dádhati práyâṅsi ‖ 3 ‖ tvâṃ tú na indra táṃ rayíṃ dâ ójishṭhayâ dákshiṇayeva râtím | stútaç ca yâs te cakánanta vâyóḥ stánaṃ ná mádhvaḥ pîpayanta vâjaiḥ ‖ 4 ‖ tvé rấya indra toçátamâḥ praṇetấraḥ kásya cid ṛitâyóḥ | té shú ṇo marúto mṛiḷayantu yé smâ purâ gâtûyántîva devấḥ ‖ 5 ‖ 8 ‖

práti prá yâhîndra mîḷhúsho nṛ́n̄ maháḥ pấrthive sádane yatasva | ádha yád eshâm pṛithubudhnâsa étâs tîrthé nấryaḥ paúṅsyâni tasthúḥ ‖ 6 ‖ práti ghorấṇâm étânâm ayâsâm marútâṃ çṛiṇva âyatấṃ upabdíḥ | yé mártyam pṛitanâyántam ûmair ṛiṇâvấnaṃ ná patayánta sárgaiḥ ‖ 7 ‖ tvâm mấnebhya indra viçvájanyâ rádâ marúdbhiḥ çurúdho góagrâḥ | stávânebhiḥ stavase deva devair vidyấmeshấṃ vṛijánaṃ jîrádânum ‖ 8 ‖ 9 ‖

168, 8 yádi. 9 ajanayanta ábhvam. — 169, 2 te. 3 te indra. hí sma atasé. 4 tú. dákshiṇayâ-iva. 5 sú naḥ. sma. gâtuyánti-iva. 6 yâhi indra. ná aryáḥ. 7 çṛiṇve â-yatâm. 8 ráda. vidyâma ishám.

Digitized by Google

170. 1 bṛihatî. 2—4 anushṭubh. 5 trishṭubh.

Ná nûnám ásti nó çváḥ kás tád veda yád ádbhutam | anyásya cittám abhí saṃcaréṇyaṃ utádhîtaṃ ví naçyati ‖ 1 ‖ kíṃ na indra jighâṅsasi bhrâtaro marútas táva | tébhiḥ kalpasva sâdhûyâ mâ naḥ samáraṇe vadhîḥ ‖ 2 ‖ kíṃ no bhrâtar agastya sákhâ sánn áti manyase | vidmâ hí te yáthâ máno 'smábhyam ín ná ditsasi ‖ 3 ‖ áraṃ kṛiṇvantu védiṃ sám agním indhatâm puráḥ | tátrâmṛítasya cétanaṃ yajnáṃ te tanavâvahai ‖ 4 ‖ tvám îçishe vasupate vásûnâṃ tvám mitrâṇâm mitrapate dhéshṭhaḥ | índra tvám marúdbhiḥ sáṃ vadasvádha prâçâna ṛituthâ havîṅshi ‖ 5 ‖ 10 ‖

171. trishṭubh.

Práti va enâ námasâhám emi sûkténa bhikshe sumatíṃ turâṇâm | rarâṇátâ maruto vedyâbhir ní héḷo dhattá ví mucadhvam áçvân ‖ 1 ‖ eshá vaḥ stómo maruto námasvân hṛidâ tashṭó mánasâ dhâyi devâḥ | úpem â yâta mánasâ jushâṇâ yûyáṃ hí shṭhâ námasa íd vṛidhâsaḥ ‖ 2 ‖ stutâso no marúto mṛiḷayantûtá stutó maghávâ çámbhavishṭhaḥ | ûrdhvâ naḥ santu komyâ vánâny áhâni víçvâ maruto jigîshâ ‖ 3 ‖ asmâd ahám tavishâd îshamâṇa índrâd bhiyâ maruto réjamânaḥ | yushmábhyaṃ havyâ níçitâny âsan tâny árê cakṛimâ mṛilátâ naḥ ‖ 4 ‖ yéna mânâsaç citáyanta usrâ vyùshṭishu çávasâ çáçvatînâm | sá no marúdbhir vṛishabha çrávo dhâ ugrá ugrébhiḥ sthâviraḥ sahodâḥ ‖ 5 ‖ tvám pâhîndra sáhîyaso nṝn bhávâ marúdbhir ávayâtaheḷâḥ | supraketébhiḥ sâsahír dádhâno vidyâmeshám v. j. ‖ 6 ‖ 11 ‖

170, 1 nó *iti.* utá â-dhîtam. 3 vidmá. ít. 4 tátra amṛítasya. 5 vadasva ádha prá açâna. — **171,** 1 námasâ ahám. 2 úpa îm. jushâṇâḥ. sthá. 3 mṛiḷayantu utá. 4 cakrima mṛiḷáta. 5 citáyante usrâḥ. 9 pâhi indra. bháva.

Digitized by Google

172. gâyatrî.

Citró vo 'stu yâmaç citrá ûtî sudânavaḥ | máruto áhibhânavaḥ ‖ 1 ‖ ârê sâ vaḥ sudânavo máruta ṛiñjatî çáruḥ | ârê áçmâ yám ásyatha ‖ 2 ‖ ṭriṇaskandásya nú víçaḥ pári vṛiñkta sudânavaḥ | ûrdhvân naḥ karta jîváse ‖ 3 ‖ 12 ‖

173. trishṭubh.

Gâyat sâma nabhanyàṃ yáthâ vér árcâma tád vâvṛidhânáṃ svàrvat | gâvo dhenávo barhíshy ádabdhâ â yát sadmânaṃ divyáṃ vívâsân ‖ 1 ‖ árcad vṛíshâ vṛíshabhiḥ svéduhavyair mṛigó nâçno áti yáj juguryât | prá mandayúr manâṃ gûrta hótâ bhárate máryo mithunâ yájatraḥ ‖ 2 ‖ nákshad dhótâ pári sádma mitâ yán bhárad gárbham â çarádaḥ pṛithivyâḥ | krándad áçvo náyamâno ruvád gaúr antár dûtó ná ródasî carad vâk ‖ 3 ‖ tâ karmâshatarâsmai prá cyautnâni devayánto bharante | júyoshad índro dasmávarcâ nâsatyeva súgmyo ratheshṭhâḥ ‖ 4 ‖ tám u shṭuhîndraṃ yó ha sátvâ yáḥ çûro maghávâ yó ratheshṭhâḥ | pratîcáç cid yódhîyân vṛíshaṇvân vavavrúshaç cit támaso vihantâ ‖ 5 ‖ 13 ‖

prá yád itthâ mahinâ nṛíbhyo ásty áraṃ ródasî kakshyè nâsmai | sáṃ vivya índro vṛijánaṃ ná bhûmâ bhárti svadhâvân opaçám iva dyâm ‖ 6 ‖ samátsu tvâ çûra satâm urâṇám prapathíntamam paritaṅsayádhyai | sajóshasa índram máde kshoṇîḥ sûríṃ cid yé anumádanti vâjaiḥ ‖ 7 ‖ evâ hí te çáṃ sávanâ samudrá âpo yát ta âsú mádanti devîḥ | víçvâ te ánu jóshyâ bhûd gaúḥ sûríç cid yádi

---

173, 2 svá-iduhavyaiḥ. ná áçnaḥ. yát. 3 hótâ. 4 karma áśha -tarâ asmai. dasmá-varcâḥ nâsatyâ-iva. rathe-sthâḥ. 5 stuhi índram. 6 ródasî *iti* kakshyè *iti* ná asmai. vivye. bhûma. 8 evá. samudré. te.

Digitized by Google

dhishā́ véshi jánân || 8 || ásâma yáthâ sushakhā́ya ena svabhishṭáyo narā́ṃ ná çáṅsaiḥ | ásad yáthâ na índro vandaneshṭhā́s turó ná kárma náyamâna ukthā́ || 9 || víshpardhaso narā́ṃ ná çáṅsair asmā́kâsad índro vájrahastaḥ | mitrâyúvo ná pū́rpatiṃ súçishṭau madhyâyúva úpa çikshanti yajnaíḥ || 10 || 14 ||

yajnó hi shméndraṃ káç cid ṛindháñ juhurâṇáç cin mánasâ pariyán | tîrthé nā́châ tâtṛishâṇám óko dîrghó ná sidhrám ā́ kṛiṇoty ádhvâ || 11 || mó shū́ ṇa indrā́tra pṛitsú devaír ásti hí shmâ te çushminn avayā́ḥ | maháç cid yásya mîḷhúsho yavyā́ havíshmato marútaḥ vándate gī́ḥ || 12 || eshá stóma indra túbhyam asmé eténa gâtúṃ harivo vido naḥ | ā́ no vavṛityâḥ suvitā́ya deva vidyā́mesháṃ v. j. || 13 || 15 ||

174. trishṭubh.

Tváṃ rā́jendra yé ca devā́ rákshâ nṛī́n pâhy àsura tvám asmā́n | tváṃ sátpatir maghávâ nas tárutras tváṃ satyó vásavânaḥ sahodā́ḥ || 1 || dáno víça indra mṛidhrávâcaḥ saptá yát púraḥ çárma çā́radîr dárt | ṛiṇór apó anavadyā́rṇâ yū́ne vṛitrám purukútsâya randhîḥ || 2 || ájâ vṛíta indra çū́rapatnîr dyā́ṃ ca yébhiḥ puruhûta nûnám | ráksho agním açúshaṃ tū́rvayâṇaṃ siṅhó ná dáme ápâṅsi vástoḥ || 3 || çéshan nú tá indra sásmin yónau práçastaye pávîravasya mahnā́ | sṛijád árṇâṅsy áva yád yudhā́ gā́s tíshṭhad dhárî dhṛishatā́ mṛishṭa vā́jân || 4 || váha kútsam indra yásmiñ câkánt syûmanyū́ ṛijrā́ vā́tasyā́çvâ | prá sū́raç cakráṃ vṛihatâd abhī́ke 'bhí spṛídho yâsishad vájrabâhuḥ || 5 || 16 ||

173, 9 su-sakhā́yaḥ. vandane-sthā́ḥ. 10 ví-spardhasaḥ. asmā́ka asat. pū́ḥ-patim. 11 sma índram. cit. ná ácha. 12 mó *iti* sú naḥ indra átra. sma. 13 asmé *iti*. — 174, 1 rā́jâ indra. devā́ḥ ráksha. pâhí asura. 2 anavadya árṇâḥ. 3 ája. ráksho *iti*. 4 té. hárî *iti*. 5 syûmanyū́ *iti*. vā́tasya áçvâ.

Digitized by Google

jaghanvāñ indra mitrérûñ codápravṛiddho harivo ádâçûn | prá yé páçyann aryamáṇaṃ sácâyós tváyâ çûrtấ vấhamânâ ápatyam || 6 || rápat kavír indrârkásâtau kshấṃ dâsáyopabárhaṇîṃ kaḥ | kárat tisró maghávâ dấnucitrâ ní duryoṇé kúyâvâcam mṛidhí çret || 7 || sánâ tấ ta indra návyâ ấguḥ sáho nábhó 'viraṇâya pûrvíḥ | bhinát púro ná bhído ádevîr nanámo vádhar ádevasya pîyóḥ || 8 || tváṃ dhúnir indra dhúnimatîr ṛiṇór apáḥ sîrấ ná srávantîḥ | prá yát samudrám áti çûra párshi pâráyâ turváçaṃ yáduṃ svastí || 9 || tvám asmấkam indra viçvádha syâ avṛikátamo narấṃ nṛipâtấ | sá no víçvâsâṃ spṛidhấṃ sahodấ vi° || 10 ||17||

175. anushṭubh. 1 skandhogrîvî. 6 trishṭubh.

Mátsy ápâyi te máhaḥ pấtrasyeva harivo matsaró mádaḥ | vṛishâ te vṛishṇa índur vâjî sahasrasấtamaḥ || 1 || ấ nas te gantu matsaró vṛishâ mádo váreṇyaḥ | sahấvấñ indra sânasíḥ pṛitanâshấḷ ámartyaḥ || 2 || tváṃ hí çűraḥ sánitâ codáyo mánusho rátham | sahấvân dásyum avratám óshaḥ pấtraṃ ná çocíshâ || 3 || mushâyá sűryaṃ kave cakrám îçâna ójasâ | váha çúshṇâya vadháṃ kútsaṃ vấtasyấçvaiḥ || 4 || çushmíntamo hí te mádo dyumníntama utá krátuḥ | vṛitraghnấ varivovídâ maṅsîshṭhấ açvasấtamaḥ || 5 || yáthâ pűrvebhyo jaritṛíbhya indra máya ivấpo ná tṛíshyate babhűtha | tấm ánu tvâ nivídaṃ johavîmi vi° || 6 || 18 ||

176. anushṭubh. 6 trishṭubh.

Mátsi no vásyaïshṭaya índram indo vṛishấ viça | ṛighâ-

174, 6 sácâ âyóḥ. çûrtấḥ. 7 indra arká-sâtau. dâsáya upa-bárhaṇîm. dấnu-citrâḥ. 8 te. ấ aguḥ. nábhaḥ ávi-raṇâya. vádhaḥ. 9 sirấḥ. pâráya. 10 sahaḥ-dâḥ. — 175, 1 pấtrasya-iva. vṛíshṇe. 2 sahá-vân. 4 vấtasya áçvaiḥ. 6 iva-ấpaḥ. — 176, 1 vásyaḥ-ishṭaye. vṛíshâ ấ.

Digitized by Google

yámāṇa invasi çátrum ánti ná vindasi ‖ 1 ‖ tásminn ā̃ veçayā́ gíro yá ékaç carshaṇīnā̃m | ánu svadhā̃ yám upyáte yávaṃ ná cárkṛishad vṛíshā ‖ 2 ‖ yásya víçvāni hástayoḥ páñca kshitīnā̃m vásu | spâçáyasva yó asmadhrúg divyévâçánir jahi ‖ 3 ‖ ásunvantaṃ samaṃ jahi dûṇā́çaṃ yó ná te máyaḥ | asmábhyam asya védanaṃ daddhí sûríç cid ohate ‖ 4 ‖ ā́vo yásya dvibárhaso 'rkéshu sânushág ásat | âjā́v índrasyendo prā́vo vā́jeshu vâjínam ‖ 5 ‖ yáthâ pū́rvebhyo — ‖ 6 ‖ 19 ‖

177. trishṭubh.

Ā́ carshaṇiprā́ vṛishabhó jánānāṃ rā́jā kṛishṭīnā́m puruhûtá índraḥ | stutáḥ çravasyánn ávasópa madríg yuktā́ hárī vṛíshaṇā yâhy arvā́ñ ‖ 1 ‖ yé te vṛíshaṇo vṛishabhā́sa indra brahmayújo vṛísharathâso átyāḥ | tā́ñ ā́ tishṭha tébhir ā́ gâhy arvā́ñ hávâmahe tvâ sutá indra sóme ‖ 2 ‖ ā́ tishṭha ráthaṃ vṛíshaṇaṃ vṛíshā te sutáḥ sómaḥ párishiktā́ mádhûni | yuktvā́ vṛíshabhyāṃ vṛishabha kshitīnā́m háribhyāṃ yāhi pravátópa madrík ‖ 3 ‖ ayáṃ yajnó devayā́ ayám miyédha imā́ bráhmāṇy ayám indra sómaḥ | stīrṇám barhír ā́ tú çakra prá yāhi píbā nishádya ví mucā́ hárī ihá ‖ 4 ‖ ó súshṭuta indra yâhy arvā́ñ úpa bráhmāṇi mânyásya kā́róḥ | vidyā́ma vástor ávasā́ gṛiṇánto vi° ‖ 5 ‖ 20 ‖

178. trishṭubh.

Yád dha syā́ ta indra çrushṭír ásti yáyā́ babhū́tha jaritṛíbhya ūtī́ | mā́ naḥ kā́mam maháyantam ā́ dhag víçvā

176, 2 veçaya. 3 divyā́-iva açánih. 4 duḥ-náçam. 5 índrasya indo *iti* prá ávaḥ. — 177, 1 carshaṇi-prā́ḥ. ávasā́ úpa. vṛíshaṇā ā́. 2 suté 3 pra-vátā úpa. 4 píba. muca hári *iti*. 5 ó *iti*. — 178, 1 ha. te.

Digitized by Google

te açyâm páry ấpa âyóḥ ‖ 1 ‖ ná ghâ rấjendra ấ dabhan no yấ nú svásârâ kṛiṇávanta yónau | ấpaç cid asmai sutúkâ aveshan gáman na índraḥ sakhyấ váyaç ca ‖ 2 ‖ jétâ nríbhir índraḥ pṛitsú çúraḥ çrótâ hávam nádhamânasya kâróḥ | prábhartâ ráthaṃ dâçúsha upâká údyantâ gíro yádi ca tmánâ bhût ‖ 3 ‖ evấ nṛíbhir índraḥ suçravasyấ prakhâdáḥ pṛikshó abhí mitríṇo bhût | samaryá ishấḥ stavate vívâci satrâkaró yájamânasya çáñsaḥ ‖ 4 ‖ tváyâ vayám maghavann indra çátrûn abhí shyâma maható mányamânân | tváṃ trâtấ tvám u no vṛidhé bhûr vi° ‖ 5 ‖ 21 ‖

179. trishṭubh. 5 bṛihatî.

Pûrvîr ahấṃ çarádaḥ çaçramâṇấ doshấ vástor usháso jaráyantîḥ | minấti çríyaṃ jarimấ tanûnâm ápy û nú pátnîr vṛíshaṇo jagamyuḥ ‖ 1 ‖ yé cid dhí pûrva ṛitasấpa ấsant sâkáṃ devébhir ávadann ṛitấni | té cid ávâsur nahy ántam âpúḥ sám û nú pátnîr vṛíshabhir jagamyuḥ ‖ 2 ‖ ná mṛíshâ çrântáṃ yád ávanti devấ víçvâ ít spṛídho abhy àçnavâva | jáyâvéd átra çatánîtham âjíṃ yát samyáñcâ mithunấv abhy ájâva ‖ 3 ‖ nadásya mâ rudhataḥ kấma ấgann itá ấjato amútaḥ kútaç cit | lópâmudrâ vṛíshaṇaṃ nî riṇâti dhîram ádhîrâ dhayati çvasántam ‖ 4 ‖ imáṃ nú sómam ántito hṛitsú pîtám úpa bruve | yát sîm ấgaç cakṛimấ tát sú mṛiḷatu pulukámo hí mártyaḥ ‖ 5 ‖ agástyaḥ khánamânaḥ khanítraiḥ prajấm ápatyam bálam ichámânaḥ | ubhaú várṇâv ṛíshir ugráḥ puposha satyấ devéshv âçísho jagâma ‖ 6 ‖ 22 ‖

Trayoviṅço 'nuvâkaḥ.

178, 2 gha rấjâ índraḥ. dabhat. gámat. 3 upâké. 4 evá. sa -maryé. 5 syâma. — 179, 1 doshấḥ. ûṃ *iti*. 2 hí pûrve. áva asuḥ nahí. 3 devấḥ. abhí açnavâva. jáyâva ít. abhí. 4 ấ agan. níḥ. 5 cakṛimá. 6 satyấḥ.

Digitized by Google

180. trishṭubh.

Yuvó rájâṅsi suyámâso áçvâ rátho yád vâm páry árṇâṅsi dîyat | hiraṇyáyâ vâm paváyaḥ prushâyan mádhvaḥ píbantâ ushásaḥ sacethe || 1 || yuvám átyasyâva nakshatho yád vípatmano náryasya práyajyoḥ | svásâ yád vâṃ viçvagûrtî bhárâti vâjâyéṭṭe madhupâv ishé ca || 2 || yuvám páya usríyâyâm adhattam pakvám âmâyâm áva pûrvyaṃ góḥ | antár yád vaníno vâm ṛitapsû hvâró ná çúcir yájate haviṣhmân || 3 || yuváṃ ha gharmám mádhumantam átraye 'pó ná kshódo 'vṛiṇîtam eshé | tád vâṃ narâv açvinâ páçvaïshṭî ráthyeva cakrâ práti yanti mádhvaḥ || 4 || â vâṃ dânâya vavṛitîya dasrâ gór óheṇa taugryó ná jívriḥ | apáḥ kshoṇî sacate mâhinâ vâṃ jûrṇó vâm ákshur áṅhaso yajatrâ || 5 || 23 ||

ní yád yuvéthe niyútaḥ sudânû úpa svadhâbhiḥ sṛijathaḥ púraṃdhim | préshad véshad vâṭo ná sûrír â mahé dade suvrató ná vâjam || 6 || vayáṃ cid dhí vâṃ jaritâraḥ satyâ vipanyâmahe ví paṇír hitâvân | ádhâ cid dhí shmâçvinâv anindyâ pâthó hí shmâ vṛishaṇâv ántidevam || 7 || yuvâṃ cid dhí shmâçvinâv ánu dyûn vírudrasya prasrávaṇasya sâtaú | agástyo narâṃ nṛíshu práçastaḥ kârâdhuníva citayat sahásraiḥ || 8 || prá yád váhethe mahinâ ráthasya prá syandrâ yâtho mánusho ná hótâ | dhattáṃ sûríbhya utá vâ sváçvyaṃ nâsatyâ rayishâcaḥ syâma || 9 || táṃ vâṃ ráthaṃ vayám adyâ huvema stómair açvinâ suvitâya návyam | árishṭanemim pári dyâm iyânâṃ vi° || 10 || 24 ||

180, 1 yuvóḥ. áçvâḥ. hiraṇyáyâḥ. píbantau. 2 átyasya áva. vâjâya îṭṭe. 4 páçvaḥ-ishṭiḥ ráthyâ-iva. 5 óhena. kshoṇî *iti*. 6 sudânû *iti*. 7 hí. satyâḥ. hitá-vân. ádha. hí sma açvinau. 8 kârâdhunî-iva. 10 adyá.

Digitized by Google

181. trishṭubh.

Kád u préshṭhâv ishấm rayíṇấm adhvaryántâ yád unníthó apấm | ayáṃ vâṃ yajnó akṛita práçastiṃ vásudhitî ávitârâ janânâm ‖ 1 ‖ ấ vâm áçvâsaḥ çúcayaḥ payaspấ vấtaraṅhaso divyấso átyâḥ | manojúvo vṛíshaṇo vîtápṛishṭhâ ébá svarấjo açvínâ vahantu ‖ 2 ‖ ấ vâṃ rátho 'vánir ná pravátvânt sṛiprávandhuraḥ suvitấya gamyâḥ | vṛíshṇaḥ sthâtârâ mánaso jávîyân ahampûrvó yajató dhishṇyâ yáḥ ‖ 3 ‖ ihéha jâtấ sám avâvaçîtâm arepásâ tanvâ nấmabhiḥ svaíḥ | jishṇúr vâm anyáḥ súmakhasya sûrír divó anyáḥ subhágaḥ putrá ûhe ‖ 4 ‖ prá vâṃ nicerúḥ kakuhó váçâñ ánu piçáṅgarûpaḥ sádanâni gamyâḥ | hárî anyásya pîpáyanta vấjair mathnấ rájâṅsy açvinâ ví ghóshaiḥ ‖ 5 ‖ 25 ‖

prá vâṃ çarádvân vṛishabhó ná nishshấṭ pûrvîr íshaç carati mádhva ishṇán | évair anyásya pîpayánta vấjair véshantîr ûrdhvấ nadyò na ấguḥ ‖ 6 ‖ ásarji vâṃ sthávirâ vedhasâ gîr bâḷhé açvinâ tredhấ kshárantî | úpastutâv avatam nấdhamânam yấmann áyâmañ chṛiṇutaṃ hávam me ‖ 7 ‖ utá syấ vâṃ rúçato vápsaso gîs tribarhíshi sádasi pinvate nṛín | vṛíshâ vâm meghó vṛishaṇâ pîpâya gór ná séke mánusho daçasyán ‖ 8 ‖ yuvấm pûshévâçvinâ púramdhir agním ushấṃ ná jarate havíshmân | huvé yád vâṃ varivasyấ gṛiṇánó vi° ‖ 9 ‖ 26 ‖

182. jagatî. 6. 8 trishṭubh.

Ábhûd idáṃ vayúnam ó shú bhûshatâ rátho vṛíshaṇvân mádatâ manîshiṇaḥ | dhiyaṃjinvấ dhíshṇyâ viçpálâvasû

181, 1 ut-niníthâḥ. vásudhitî *iti*. 2 payaḥ pấḥ. ấ ihá. 4 ihá -iha. 5 hárî *iti*. 6 ûrdhvấḥ. ấ aguḥ. 7 çṛiṇutam. 9 pûshấ -iva açvinâ. — 182, 1 o *iti* sú bhûshata. mádata.

Digitized by Google

divó nápâtâ sukríte çúcivratâ ‖ 1 ‖ índratamâ hí dhíshṇyâ marúttamâ dasrâ dáṅsishṭhâ rathyâ rathîtamâ | púrṇâṃ rátham vahethe mádhva âcitam téna dâçvâṅsam úpa yâtho açvinâ ‖ 2 ‖ kím átra dasrâ kṛiṇuthaḥ kím âsâthe jáno yáḥ káç cid áhavir mahîyáte | áti kramishṭam jurátam paṇér ásuṃ jyótir víprâya kṛiṇutaṃ vacasyáve ‖ 3 ‖ jambháyatam abhíto râyataḥ çúno hatám mṛídho vidáthus tâny açvinâ | vâcam-vâcam jaritû ratnínîṃ kṛitam ubhâ çáṅsam nâsatyâvatam máma ‖ 4 ‖ yuvám etâṃ cakrathuḥ síndhushu plavám âtmanvántam pakshíṇam taugryâya kám | yéna devatrâ mánasâ nirûháthuḥ supaptanî petathuḥ kshódaso maháḥ ‖ 5 ‖ 27 ‖

ávaviddhaṃ taugryám apsv àntár anârambhaṇé támasi práviddham | cátasro nâvo já̀thalasya júshṭâ úd açvíbhyâm ishitâḥ pârayanti ‖ 6 ‖ káḥ svid vṛikshó níshṭhito mádhye árṇaso yáṃ taugryó nâdhitâḥ paryáshasvajat | parṇầ mṛigásya patáror ivârábha úd açvinâ ûhathuḥ çrómatâya kám ‖ 7 ‖ tád vâṃ narâ nâsatyâv ánu shyâd yád vâm mânâsa ucátham ávocan | asmâd adyá sádasaḥ somyâd â vi° ‖ 8 ‖ 28 ‖

183. trishṭubh.

Tâṃ yuñjâthâm mánaso yó jávîyân trivandhuró vṛishaṇâ yás tricakráḥ | yénopayâthâḥ sukṛíto duroṇáṃ tridhâtunâ patatho vír ná parṇáiḥ ‖ 1 ‖ suvṛíd rátho vartate yánn abhí kshầṃ yát tíshṭhathaḥ krátumantấnu pṛikshé | vápur vapushyầ sacatâm iyáṃ gîr divó duhitróshásâ sacethe ‖ 2 ‖ â tishṭhataṃ suvṛítaṃ yó rátho vâm ánu vratấni

---

182, 4 jaritúḥ. nâsatyâ avatam. 5 niḥ-ûháthuḥ su-paptaní. 6 ap-sú antáḥ. 7 níḥ-sthitaḥ. pari-ásasvajat. iva â-rábhe. 8 syât. — 183, 1 yéna upa-yâtháḥ. 2 krátu-mantâ ánu. duhitrấ ushásâ.

Digitized by Google

vártate havíshmân | yéna narâ nâsatyeshayádhyai vartír yâthás tánayâya tmáne ca || 3 || mā́ vâṃ vṛíko mā́ vṛikī́r ā́ dadharshîn mā́ pári varktam utá mā́ti dhaktam | ayáṃ vâm bhâgó níhita iyáṃ gī́r dásrâv imé vâṃ nidháyo mádhûnâm || 4 || yuvā́ṃ gótamaḥ purumîḷhó átrir dásrâ hávaté 'vase havíshmân | díçaṃ ná dishṭā́m ṛijûyéva yántā́ me hávaṃ nâsatyópa yâtam || 5 || átârishma támasas pârám asyá práti vâṃ stómo açvinâv adhâyi | éhá yâtam pathíbhir devayā́nair vi° || 6 || 29 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

184. trishṭubh.

Tā́ vâm adyá tā́v aparáṃ huvemochántyâm ushási váhnir ukthaíḥ | nā́satyâ kúha cit sántâv aryó divó nápâtâ sudā́starâya || 1 || asmé û shú vṛishaṇâ mâdayethâm út paṇī́ṅr hatam ûrmyā́ mádantâ | çrutám me áchoktibhir matînā́m éshṭâ narâ nícetârâ ca kárṇaiḥ || 2 || çriyé pûshann ishukṛíteva devā́ nā́satyâ vahatúṃ sûryā́yâḥ | vacyánte vâṃ kakuhā́ apsú jâtā́ yugā́ jûrṇéva váruṇasya bhū́reḥ || 3 || asmé sā́ vâm mâdhvî râtír astu stómaṃ hinotam mânyásya kâróḥ | ánu yád vâṃ çravasyā́ sudânû suvī́ryâya carshaṇáyo mádanti || 4 || eshá vâṃ stómo açvinâv akâri mā́nebhir maghavânâ suvṛiktí | yâtáṃ vartís tánayâya tmáne câgástye nâsatyâ mádantâ || 5 || átârishma — || 6 || 1 ||

185. trishṭubh.

Katarā́ pū́rvâ katarā́parâyóḥ kathā́ jâté kavayaḥ kó ví

183, 3 nâsatyâ ishayádhyai. 4 dadharshit. mā́ áti. 5 hávate ávase. ṛijuyā́-iva yántâ ā́. nâsatyâ úpa. 6 ā́ ihá. — 184, 1 huvema uchántyâm. 2 asmé *iti*. ûṃ *iti* sú. 3 ishukṛítâ-iva. jâtā́ḥ. jûrṇā́-iva. 5 ca agástye. — 185, 1 katarā́ áparâ ayóḥ. jâté *iti*.

Digitized by Google

veda | viçvaṃ tmánâ bibhṛito yád dha nắma ví vartete áhanî cakríyeva || 1 || bhűriṃ dvé ácarantî cárantam padvántaṃ gárbham apádî dadhâte | nítyaṃ ná sűnúm pitrór upásthe dyắvâ rákshatam pṛithîvî no ábhvât || 2 || anehó dâtrám áditer anarvắṃ huvé svàrvad avadhắṃ námasvat | tád rodasî janayataṃ jaritré dyắvâ — || 3 || átapyamâne ávasắvantî ánu shyâma ródasî deváputre | ubhé devắnâm ubháyebhir áhnâṃ dyắvâ — || 4 || saṃgáchamâne yuvatî sámante svásârâ jâmî pitrór upásthe | abhijíghrantî bhúvanasya nắbhiṃ dyắvâ — || 5 || 2 ||

urvî sádmanî bṛihatî ṛiténa huvé devắnâm ávasâ jánitrî | dadhâte yé amṛítaṃ suprátîke dyắvâ — || 6 || urvî pṛithvî bahulé dűréante úpa bruve námasâ yajné asmín | dadhâte yé subháge suprátûrtî dyắvâ — || 7 || devắn vâ yác cakṛimắ kác cid ắgaḥ sákhâyaṃ vâ sádam íj jắspatiṃ vâ | iyắṃ dhîr bhûyâ avayắnam eshâṃ dyắvâ — || 8 || ubhâ çáṅsâ náryâ mắm avishṭâm ubhé mắm ûtî ávasâ sacetâm | bhűri cid aryáḥ sudắstarâyeshắ mádanta ishayema devâḥ || 9 || ṛitáṃ divé tád avocam pṛithivyắ abhiçrâvắya prathamắṃ sumedhắḥ | pâtắm avadyắd duritắd abhîke pitắ mâtắ ca rakshatâm ávobhiḥ || 10 || idáṃ dyâvâpṛithivî satyám astu pítar mắtar yád ihópabruvé vâm | bhûtáṃ devắnâm avamé ávobhir vidyắ° || 11 || 3 ||

186. trishṭubh.

Ắ na íḷâbhir vidáthe suçastí viçvắnaraḥ savitắ devá etu | ápi yáthâ yuvâno mátsathâ no viçvaṃ jágad abhipitvé

185, 1 ha. cakríyâ-iva. 2 ácarantî *iti*. apádî *iti*. 4 ávasâ ávantî *iti*. syâma. 5 sámante *iti*. 6 bṛihatî *iti*. yé *iti*. 7 dűréante *iti*. 8 yát cakṛimá kát. ít. 9 ûtî *iti*. sudắḥ-tarâya ishắ. 10 pṛithivyaí. 11 ihá upa-bruvé. avamé *iti*. — 186, 1 mátsatha.

Digitized by Google

manîshẫ ‖ 1 ‖ ẫ no víçva âskrâ gamantu devẫ mitró aryamẫ váruṇaḥ sajóshâḥ | bhúvan yáthâ no víçve vṛidhẫsaḥ kárant sushẫhâ vithuráṃ ná çávaḥ ‖ 2 ‖ préshṭhaṃ vo átithiṃ gṛiṇîshe 'gníṃ çastíbhis turváṇiḥ sajóshâḥ | ásad yáthâ no váruṇaḥ sukîrtír íshaç ca parshad arigûrtáḥ sûríḥ ‖ 3 ‖ úpa va éshe námasâ jigîshóshẫsânáktâ sudúgheva dhenúḥ | samâné áhan vimímâno arkáṃ víshurûpe páyasi sásminn ûdhan ‖ 4 ‖ utá nó 'hir budhnyò máyas kaḥ çíçuṃ ná pipyúshîva veti síndhuḥ | yéna nápâtam apẫṃ junẫma manojúvo vṛíshaṇo yáṃ váhanti ‖ 5 ‖ 4 ‖

utá na îṃ tváshṭâ gantv áchâ smát sûríbhir abhipitvé sajóshâḥ | ẫ vṛitrahéndraç carshaṇiprẫs tuvíshṭamo narẫṃ na ihá gamyâḥ ‖ 6 ‖ utá na îm matáyó 'çvayogâḥ çíçuṃ ná gẫvas táruṇaṃ rihanti | tám îṃ gíro jánayo ná pátnîḥ surabhíshṭamaṃ narẫṃ nasanta ‖ 7 ‖ utá na îm marúto vṛiddhásenâḥ smád ródasî sámanasaḥ sadantu | príshadaçvâso 'vánayaḥ ná ráthâ riçẫdaso mitrayújo ná devẫḥ ‖ 8 ‖ prá nú yád eshâm mahinẫ cikitré prá yuñjate prayújas té suvṛiktí | ádha yád eshâṃ sudíne ná çárur víçvam ériṇam prushâyánta sénâḥ ‖ 9 ‖ pró açvínâv ávase kṛiṇudhvam prá pûsháṇaṃ svátavaso hí sánti | adveshó víshṇur vâta ṛibhukshẫ áchâ sumnâya vavṛitîya devẫn ‖ 10 ‖ iyáṃ sẫ vo asmé dîdhitir yajatrâ apiprẫṇî ca sádanî ca bhûyâḥ | ní yẫ devéshu yátate vasûyúr vi° ‖ 11 ‖ 5 ‖

187. 1 anushṭubgarbhâ. 2. 4. 8—10 gâyatrî. 3. 5—7 anushṭubh. 11 anushṭubh oder bṛihatî.

Pitúṃ nú stosham mahó dharmẫṇaṃ távishîm | yásya

186, 2 víçve âskrâḥ. devẫḥ. su-sáhâ. 4 ẫ ishe. jigishẫ ushásânáktâ sudúghâ-iva. 5 naḥ áhiḥ. pipyúshî-iva. 6 ácha. vṛitra-hẫ índraḥ. 7 matáyaḥ áçva-yogâḥ. 8 ráthâḥ. 9 ẫ ṛiṇam. 10 pró *iti*. ácha.

Digitized by Google

tritó vy ójasâ vṛitráṃ víparvam ardáyat ‖ 1 ‖ svādo pito mádho pito vayáṃ tvâ vavṛimahe | asmākam avitā bhava ‖ 2 ‖ úpa naḥ pitav ā cara çivāḥ çivābhir ūtíbhiḥ | mayobhúr advisheṇyāḥ sákhâ suçévo ádvayâḥ ‖ 3 ‖ táva tyé pito rásâ rájâṅsy ánu víshṭhitâḥ | diví vātâ iva çritāḥ ‖ 4 ‖ táva tyé pito dádatas táva svādishṭha té pito | prá svādmāno rásânâṃ tuvigrīvâ iverate ‖ 5 ‖ 6 ‖

tvé pito mahānâṃ devānâm máno hitám | ákāri cāru ketúnâ távāhim ávasâvadhît ‖ 6 ‖ yád adó pito ájagan vivásva párvatânâm | átrâ cin no madho pitó 'ram bhakshāya gamyâḥ ‖ 7 ‖ yád apām óshadhînâm pariṅçám āriçāmahe | vātâpe pīva id bhava ‖ 8 ‖ yát te soma gávâçiro yávâçiro bhájâmahe | vātâpe — ‖ 9 ‖ karambhá oshadhe bhava pīvo vṛikká udārathíḥ | vātâpe — ‖ 10 ‖ táṃ tvâ vayám pito vácobhir gāvo ná havyā sushūdima | devébhyas tvâ sadhamādam asmábhyaṃ tvâ sadhamādam ‖ 11 ‖ 7 ‖

188. gâyatrî.

Sámiddho adyá râjasi devó devaíḥ sahasrajit | dūtó havyā kavír vaha ‖ 1 ‖ tánûnapâd ṛitáṃ yaté mádhvâ yajnáḥ sám ajyate | dádhat sahasríṇīr íshaḥ ‖ 2 ‖ âjúhvâno na īḍyo devāṅ ā vakshi yajníyān | ágne sahasrasā asi ‖ 3 ‖ prâcīnam barhír ójasâ sahásravīram astṛiṇan | yátrâdityâ virājatha ‖ 4 ‖ virāṭ samrāḍ vibhvīḥ prabhvīr bahvīç ca bhūyasīç ca yāḥ | dúro ghṛitāny aksharan ‖ 5 ‖ 8 ‖

surukmé hí supéçasâdhi çriyā virājataḥ | ushāsâv éhá sîdatâm ‖ 6 ‖ prathamā hí suvācasā hotārâ daívyâ kavī |

187, 1 ví. 3 pito *iti*. 4 rásâḥ. 5 iva ṛate. 6 táva áhim ávasā avadhīt. 7 adāḥ. átra cit. pito *iti* áram. — 188, 4 yátra ādityāḥ. 6 surukmé *iti*. su-péçasā ádhi. ushásau ā ihá. 7 vgl. 13, 8.

Digitized by Google

yajnáṃ no yakshatâm imám ‖ 7 ‖ bhâratī́ḷe sárasvati yấ vaḥ sárvâ upabruvé | tấ nac codayata çriyé ‖ 8 ‖ tváshṭâ rûpấṇi hí prabhúḥ paçúṃ víçvânt samânajé | téshâṃ naḥ sphâtím ấ yaja ‖ 9 ‖ úpa tmányâ vanaspate pấtho devébhyaḥ sṛija | agnír havyấni sishvadat ‖ 10 ‖ purogấ agnír devấnâṃ gâyatréṇa sám ajyate | svấhâkṛitîshu rocate ‖ 11 ‖ 9 ‖

189. trishṭubh.

Ágne náya supáthâ râyé asmấn víçvâni deva vayúnâni vidvấn | yuyodhy àsmáj juhurâṇám éno bhûyishṭhâṃ te námaūktiṃ vidhema ‖ 1 ‖ ágne tvám pârayâ návyo asmấnt svastíbhir áti durgấṇi víçvâ | púç ca pṛithvī́ bahulấ na urvī́ bhávâ tokấya tánayâya çáṃ yóḥ ‖ 2 ‖ ágne tvám asmád yuyodhy ámîvâ ánagnitrâ abhy ámanta kṛishṭī́ḥ | púnar asmábhyaṃ suvitấya deva kshấṃ víçvebhir amṛítebhir yajatra ‖ 3 ‖ pâhí no agne pâyúbhir ájasrair utá priyé sádana ấ çuçukvấn | mấ te bhayáṃ jaritấraṃ yavishṭha nûnáṃ vidan mấparáṃ sahasvaḥ ‖ 4 ‖ mấ no agné 'va sṛijo aghấyâvishyáve ripáve duchúnâyai | mấ datváte dáçate mấdáte no mấ rī́shate sahasâvan párâ dâḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

ví gha tvấvâñ ṛitajâta yaṅsad gṛiṇánó agne tanvè várûtham | víçvâd ririkshór utá vâ ninitsór abhihrútâm ási hí deva vishpáṭ ‖ 6 ‖ tvấṃ tấñ agna ubháyân ví vidvấn véshi prapitvé mánusho yajatra | abhipitvé mánave çấsyo bhûr marmṛijényа uçígbhir nấkráḥ ‖ 7 ‖ ávocâma nivácanâny asmin mấnasya sûnúḥ sahasâné agnaú | vayáṃ sahásram ṛíshibhiḥ sanema vi° ‖ 8 ‖ 11 ‖

188, 8 bhấrati íḷe. yấḥ. tấḥ. — 189, 1 yuyodhí asmát. 2 pâraya. bháva. 3 abhí. 4 sádane. vidat mấ aparám. 5 agne áva. aghấya avishyáve. mấ adáte. ríshate. 7 agne. ná akráḥ.

190. trishṭubh.

Anarvāṇaṃ vṛishabhám mandrájihvam bṛíhaspátiṃ vardhayà návyam arkaíḥ | gâthânyàḥ surúco yásya devā̃ âçṛiṇvánti návamânasya mártâḥ ‖ 1 ‖ tám ṛitvíyâ úpa vā̃caḥ sacante sárgo ná yó devayatā̃m ásarji | bṛíhaspátiḥ sá hy áñjo várâṅsi víbhvābhavat sám ṛité mâtariçvâ ‖ 2 ‖ úpastutiṃ námasa údyatiṃ ca çlókaṃ yaṅsat savitéva prá bâhū̃ | asyá krátvâhanyò yó ásti mṛigó ná bhîmó arakshásas túvishmân ‖ 3 ‖ asyá çlóko divīyate pṛithivyā̃m átyo ná yaṅsad yakshabhṛíd vícetâḥ | mṛigā̃ṇā̃m ná hetáyo yánti cemā̃ bṛíhaspáter áhimâyā̃ abhí dyūn ‖ 4 ‖ yé tvâ devosrikám mányamânâḥ pâpā̃ bhadrám upajīvanti pajrāḥ | ná dûḍhyè ánu dadâsi vâmám bṛíhaspate cáyasa ít píyârum ‖ 5 ‖ 12 ‖

supraítuḥ sûyávaso ná pánthâ durniyántuḥ páripṛîto ná mitráḥ | anarvā̃ṇo abhí yé cákshate nó 'pîvṛitâ aporṇuvánto asthuḥ ‖ 6 ‖ sáṃ yáṃ stúbho 'vánayo ná yánti samudrā̃ṃ ná sravāto ródhacakrâḥ | sá vidvā̃ṅ ubháyaṃ cashṭe antár bṛíhaspátis tára ā̃paç ca gṛídhraḥ ‖ 7 ‖ evā̃ mahás tuvijâtás túvishmân bṛíhaspátir vṛishabhó dhâyi devāḥ | sá naḥ stutó vîrávad dhâtu gómad vi° ‖ 8 ‖ 13 ‖

191. anushṭubh. 10—12 mahâpaṅkti. 13 mahâbṛihatī.

Káṅkato ná káṅkató 'tho satînákaṅkataḥ | dvā̃v íti plúshî íti ny àdṛíshṭâ alipsata ‖ 1 ‖ adṛíshṭân hanty âyaty átho hanti parâyatī | átho avaghnatī hanty átho pinashṭi piṅshatī ‖ 2 ‖ çarā̃saḥ kúçarâso darbhā̃saḥ sairyā̃ utá | mauñjā̃ adṛíshṭâ vairiṇā̃ḥ sárve sâkā̃ṃ ny àlipsata ‖ 3 ‖ ní gā̃vo go-

---

190, 1 vardhaya. 2 hí. ví-bhvâ ábhavat. 3 savitā̃-iva. krátvâ ahanyàḥ. 4 divî íyate. ca imā̃ḥ. 5 deva usrikám. pāpā̃ḥ. duḥ -dhyè. cáyase. 6 su-yávasaḥ. pánthāḥ. naḥ ápi-vṛitâḥ 8 evá. — 191, 1 káṅkataḥ átho *iti*. plúshî *iti*. ní adṛíshṭâḥ. 2 â-yatī. parâ-yatī. 3 adṛíshṭâḥ. ní alipsata.

Digitized by Google

shṭhé asadan ní mṛigáso avikshata | ní ketávo jánânâṃ ny àdṛishṭâ alipsata || 4 || etá u tyé práty adṛiçran pradoshâṃ táskarâ iva | ádṛishṭâ víçvadṛishṭâḥ prátibuddhâ abhûtana || 5 || 14 ||

dyaúr vaḥ pitấ pṛithivî́ mâtấ sómo bhrấtâditiḥ svásâ | ádṛishṭâ víçvadṛishṭâs tíshṭhateḷáyatâ sú kam || 6 || yé áṅsyâ yé áṅgyâḥ sûcî́kâ yé prakaṅkatấḥ | ádṛishṭâḥ kím canéhá vaḥ sárve sâkáṃ ní jasyata || 7 || út purástât sûrya eti viçvádṛishṭho adṛishṭahấ | adṛíshṭânt sárvâñ jambháyant sárvâç ca yâtudhânyàḥ || 8 || úd apaptad asaú sûryaḥ purú víçvâni jûrvan | âdityáḥ párvatebhyo viçvádṛishṭo adrishtahấ || 9 || sûrye vishám ấ sajâmi dṛítiṃ súrâvato gṛihé | só cin nú ná marâti nó vayám marâmâré asya yójanaṃ harishṭhấ mádhu tvâ madhulấ cakâra || 10 || 15 ||

iyattikấ çakuntikấ sakấ jaghâsa te vishám | só cin nú — || 11 || tríḥ saptá vishpuliñgakấ vishásya púshyam akshan | tấç cin nú ná maranti nó vayám ma° || 12 || navânâṃ navatînâṃ vishásya rópushiṇâm | sárvâsâm agrabhaṃ nâmâré asya yó° || 13 || tríḥ saptá mayûryàḥ saptá svásâro agrúvaḥ | s te vishám ví jabhrira udakáṃ kumbhínîr iva || 14 || iyattakáḥ kushumbhakás takám bhinadmy áçmanâ | táto vishám prá vâvṛite párâcîr ánu saṃvátaḥ || 15 || kushumbhakás tád abravîd giréḥ pravartamânakáḥ | vṛiçcikasyârasâṃ vishám arasáṃ vṛiçcika te vishám || 16 || 16 ||

Caturviñço 'nuvâkaḥ.

PRATHAMAM MAṆḌALAM.

191, 4 ní adṛishṭâḥ. 5 eté. ádṛishṭâḥ. 6 bhrâtấ áditiḥ. tíshṭhata iḷáyata. 7 áṅsyâḥ. sûcî́kâḥ. caná ihá. 10 saḥ cit. nó *iti*. marâma âré. hari-sthâḥ. 12 vishpuliñgakấḥ. 13 nâma âré. 14 jabhrire. vṛiçcikasya arasám.

Digitized by Google

1 (192). jagatī.

Tvám agne dyúbhis tvám âçuçukshánis tvám adbhyás tvám áçmanas pári | tvám vánebhyas tvám óshadhîbhyas tvám nṛiṇấm nṛipate jâyase çúciḥ ‖ 1 ‖ távâgne hotrấṃ táva potrám ṛitvíyaṃ táva neshṭrấṃ tvám agníd ṛitâyatáḥ | táva praçâstrấṃ tvám adhvarîyasi brahmấ cấsi gṛihápatiç ca no dáme ‖ 2 ‖ tvám agna índro vṛishabháḥ satấm asi tvám víshṇur urugâyó namasyàḥ | tvám brahmấ rayivíd brahmaṇas pate tvám vidhartaḥ sacase púraṃdhyâ ‖ 3 ‖ tvám agne rấjâ váruṇo dhṛitávratas tvám mitró bhavasi dasmá íḍyaḥ | tvám aryamấ sátpatir yásya sambhújaṃ tvám áṅço vidáthe deva bhâjayúḥ ‖ 4 ‖ tvám agne tváshṭâ vidathé suvîryaṃ táva gnấvo mitramahaḥ sajâtyàṃ | tvám âçuhémâ rarishe sváçvyaṃ tvám narấṃ çárdho asi purûvásuḥ ‖ 5 ‖ 17 ‖

tvám agne rudró ásuro mahó divás tvám çárdho mấrutam pṛikshá îçishe | tvám vấtair aruṇaír yâsi çaṃgayás tvám pûshấ vidhataḥ pâsi nú tmánâ ‖ 6 ‖ tvám agne draviṇodấ araṃkṛíte tvám devấḥ savitấ ratnadhấ asi | tvám bhágo nṛipate vásva îçishe tvám pâyúr dáme yás té 'vidhat ‖ 7 ‖ tvấm agne dáma ấ viçpátiṃ víças tvấṃ rấjânaṃ

1, 2 táva agne. ca ási. 3 agne. 5 puru-vásuḥ. 7 und 9 te ávidhat. 8 dáme.

Digitized by Google

suvidátram ṛiñjate | tvám víçvâni svanîka patyase tvám sahásrâṇi çatâ dáça práti || 8 || tvắm agne pitáram ishṭíbhir náras tvắm bhrâtrắya çámyâ tanûrúcam | tvám putró bhavasi yás té 'vidhat tvám sákhâ suçévaḥ pâsy âdhríshaḥ || 9 || tvám agna ṛibhúr âké namasyàs tvám vắjasya kshumáto râyá îçishe | tvám ví bhâsy ánu dakshi dâváne tvám viçíkshur asi yajnám âtániḥ || 10 || 18 ||

tvám agne áditir deva dâçúshe tvám hótrâ bhắratî vardhase girắ | tvám íḷâ çatáhimâsi dákshase tvám vṛitrahắ vasupate sárasvatî || 11 || tvám agne súbhṛita uttamáṃ váyas táva spârhé várṇa ắ samdṛíçi çríyaḥ | tvám vắjaḥ pratáraṇo bṛihánn asi tvám rayír bahuló viçvátas pṛithúḥ || 12 || tvắm agna âdityắsa âsyàṃ tvắṃ jihvắṃ çúcayaç cakrire kave | tvắṃ râtishắco adhvaréshu saçcire tvé devắ havír adanty ắhutam || 13 || tvé agne víçve amṛítâso adrúha âsắ devắ havír adanty ắhutam | tváyâ mártâsaḥ svadanta âsutíṃ tvám gárbho vîrúdhâṃ jajnishe çúciḥ || 14 || tvám tắnt sám ca práti câsi majmánắgne sujâta prá ca deva ricyase | pṛikshó yád átra mahinắ ví te bhúvad ánu dyắvâpṛithivî ródasî ubhé || 15 || yé stotṛíbhyo góagrâm áçvapeçasam ágne râtím upasṛijánti sûráyaḥ | asmắñ ca tắṅç ca prá hí néshi vásya ắ bṛihád vadema vidáthe suvîrâḥ || 16 || 19 ||

2 (193). jagatî.

Yajnéna vardhata jâtávedasam agníṃ yajadhvaṃ haviśhâ tánâ girắ | samidhânáṃ suprayásaṃ svàrṇaram dyukshám hótâraṃ vṛijáneshu dhûrshádam || 1 || abhí tvâ náktîr

---

1, 10 agne. dhakshi. 11 çatá-himâ asi. 12 várṇe. 13 agne. râti-sắcaḥ. devắḥ. 14 svadante. 15 ca asi majmánâ ágne. ródasî *iti*. —

Digitized by Google

usháso vavâçiré 'gne vatsáṃ ná svásareshu dhenávaḥ | divá ivéd aratír mā́nushâ yugā́ kshápo bhâsi puruvâra saṃyátaḥ || 2 || táṃ devā́ budhné rájasaḥ sudáṅsasaṃ diváspṛithivyór aratíṃ ny èrire | rátham iva védyaṃ çukráçocisham agním mitráṃ ná kshitíshu praçáṅsyam || 3 || tám ukshámâṇaṃ rájasi svá ā́ dáme candrám iva surúcaṃ hvârá ā́ dadhuḥ pṛíçnyâḥ pataráṃ citáyantam akshábhiḥ pâthó ná pâyúṃ jánasî ubhé ánu || 4 || sá hótâ víçvam pári bhûtv adhvaráṃ tám u havyaír mánusha ṛiñjate girā́ | hiriçipró vṛidhasânā́su járbhurad dyaúr ná stṛíbhiç citayad ródasî ánu || 5 || 20 ||

sá no revát samidhânáḥ svastáye saṃdadasvā́n rayím asmā́su dîdihi | ā́ naḥ kṛiṇushva suvitā́ya ródasî ágne havyā́ mánusho deva vîtáye || 6 || dā́ no agne bṛiható dā́ḥ sahasríṇo duró ná vā́jaṃ çrútyâ ápâ vṛidhi | prā́cî dyā́vâpṛithivī́ bráhmaṇâ kṛidhi svàr ṇá çukrám usháso ví didyutaḥ || 7 || sá idhâná usháso rā́myâ ánu svàr ṇá dîded arushéṇa bhânúnâ | hótrâbhir agnír mánushaḥ svadhvaró rā́jâ viçā́m átithiç cā́rur âyáve || 8 || evā́ no agne amṛíteshu pûrvya dhī́sh pîpâya bṛiháddiveshu mā́nushâ | dúhânâ dhenúr vṛijáneshu kâráve tmánâ çatínam pururū́pam isháṇi || 9 || vayám agne árvatâ vâ suvī́ryam bráhmaṇâ vâ citayemâ jánâñ áti | asmā́kaṃ dyumnám ádhi páñca kṛishṭíshûccā́ svàr ṇá çuçucîta dushṭáram || 10 || sá no bodhi sahasya praçáṅsyo yásmint sujâtā́ isháyanta sûráyaḥ | yám agne yajnám upayánti vâjíno nítye toké dîdivā́ṅsaṃ své dáme || 11 || ubháyâso jâtavedaḥ syâma te stotā́ro agne sûráyaç ca çármaṇi | vásvo râyáḥ puruçcandrásya bhū́yasaḥ prajā́vataḥ svapatyásya çagdhi naḥ || 12 || yé stotṛíbhyo — || 13 || 21 ||

2, 2 vavâçire ágne. iva ít. 3 devā́ḥ. diváḥ-pṛithivyóḥ. ní erire. 4 své. hvâré. jánasî *iti*. 5. 6 ródasî *iti*. 7 dā́ḥ. çrútyai ápa. prā́cî *iti*. ná. 9 evá. dhī́ḥ. 10 citayema. kṛishṭíshu uccā́. 12 puru-candrásya.

Digitized by Google

3 (194). trishṭubh. 7 jagatī.

Sámiddho agnír níhitaḥ pṛithivyấm pratyáñ víçvâni bhúvanâny asthât | hótâ pâvakáḥ pradívaḥ sumedhấ devó devấn yajatv agnír árhan || 1 || nárâçáṅsaḥ práti dhấmâny añján tisró dívaḥ práti mahnấ svarcíḥ | ghṛitaprúshâ mánasâ havyám undán mûrdhán yajnásya sám anaktu devấn || 2 || íḷito agne mánasâ no árhan devấn yakshi mấnushât pấrvo adyá | sá ấ vaha marútâṃ çárdho ácyutam índraṃ naro barhishádaṃ yajadhvam || 3 || déva barhir várdhamânanam suvîraṃ stîrṇáṃ râyé subháraṃ védy asyấm | ghṛiténâktáṃ vasavaḥ sîdatedáṃ víçve devâ âdityâ yajníyâsaḥ || 4 || ví çrayantâm urviyấ hûyámânâ dvấro devîḥ suprâyaṇấ námobhiḥ | vyácasvatîr ví prathantâm ajuryấ várṇam punânấ yaçásaṃ suvîram || 5 || 22 ||

sâdhv ápâṅsi sanátâ na ukshité ushấsânáktâ vayyèva raṇvité | tántuṃ tatáṃ saṃváyantî samîcî yajnásya péçaḥ sudúghe páyasvatî || 6 || daívyâ hótârâ prathamấ vidúshṭara ṛijú yakshataḥ sám ṛicấ vapúshṭarâ | devấn yájantâv ṛituthấ sám añjato nấbhâ pṛithivyấ ádhi sấnushu trishú || 7 || sárasvatî sâdháyantî dhíyaṃ na íḷâ devî bhấratî viçvátûrtiḥ | tisró devîḥ svadháyâ barhír édám áchidram pântu çaraṇáṃ nishádya || 8 || piçáṅgarûpaḥ subháro vayodhấḥ çrushṭî vîró jâyate devákâmaḥ | prajấṃ tváshṭâ ví shyatu nấbhim asmé áthâ devấnâm ápy etu páthaḥ || 9 || vánaspátir avasṛijánn úpa sthâd agnír havíḥ sûdayâti prá dhîbhíḥ | tridhâ sámaktaṃ nayatu prajânán devébhyo daívyaḥ çami-

---

3, 1 su medhấḥ. 2 su-arcíḥ. 3 arhi-sádam. 4 védi *iti*. ghṛiténa aktám. sîdata idám. âdityâḥ. 5 hûyámânâḥ. supra-ayanâḥ. ajuryâḥ. punânâḥ. 6 sâdhú. ukshité *iti*. vayyâ-iva. raṇvité *iti*. saṃváyanti *iti* samicî *iti*. sudúghe *iti* páyasvati *iti*. 7 vidúḥ-tarâ. 8 idám. 9 syatu. asmé *iti* átha. 10 çamitâ úpa.

Digitized by Google

tópa havyám || 10 || ghṛitám mimikshe ghṛitám asya yónir ghṛité çritó ghṛitám v asya dhắma | anushvadhám ắ vaha mâdáyasva svâhâkṛitaṃ vṛishabha vakshi havyám || 11 || 23 ||

4 (195). trishṭubh.

Huvé vaḥ sudyótmânaṃ suvṛiktíṃ viçắm agním átithiṃ suprayásam | mitrá iva yó didhishắyyo bhŭd devá ắdeve jáne jâtávedâḥ || 1 || imáṃ vidhánto apắṃ sadhásthe dvitắdadhur bhṛígavo vikshv ắyóḥ | eshá viçvâny abhy àstu bhŭmâ devắnâm agnír aratír jîrắçvaḥ || 2 || agníṃ devắso mắnushîshu vikshú priyáṃ dhuḥ ksheshyánto ná mitrám | sá dîdayad uçatîr ŭrmyâ ắ dakshắyyo yó dắsvate dáma ắ || 3 || asyá raṇvắ svásyeva pushṭíḥ sámdṛishṭir asya hiyânásya dákshoḥ | ví yó bháribhrad óshadhîshu jihvắm átyo ná ráthyo dodhavîti vắrân || 4 || ắ yán me ábhvaṃ vanádaḥ pánantoçígbhyo nắmimîta várṇam | sá citréṇa cikite ráṅsu bhàsắ jujurvắñ yó múhur ắ yúvâ bhŭt || 5 || 24 ||

ắ yó vánâ tâtṛishâṇó ná bhắti vắr ṇá pathắ ráthyeva svànît | kṛishṇắdhvâ tápû raṇváç ciketa dyaúr iva smáyamâno nábhobhiḥ || 6 || sá yó vy ásthâd abhí dákshad urvîm paçúr naíti svayúr ágopâḥ | agníḥ çocíshmắñ atasắny ushṇán kṛisbṇávyathir asvadayan ná bhŭma || 7 || nŭ te pŭrvasyắvaso ádhîtau tṛitîye vidáthe mánma çaṅsi | asmé agne saṃyádvîram bṛihántaṃ kshumántaṃ vắjaṃ svapatyáṃ rayím dâḥ || 8 || tváyâ yáthâ gṛitsamadắso agne gúhâ vanvánta úparâñ abhí shyúḥ | suvîrâso abhimâtishắhaḥ smát sûríbhyo gṛiṇaté tád váyo dhâḥ || 9 || 25 ||

3, 11 ûṃ *iti*. anu-svadhám. — 4, 1 ắ-deve. 2 dvitắ adadhuḥ. vikshú ắyóḥ. abhí astu bhŭma. 3 dáme. 4 svásya-iva. dhákshoḥ. 5 yát. pánanta uçík-bhyaḥ ná amimîta. rám-su. 6 ná. ráthyắ-iva. kṛishṇá-adhvâ tápuḥ. 7 ví. dhákshat. ná eti. asvadayat. 8 nú. pŭrvasya ávasaḥ. ádhi-itau. 9 syúḥ.

Digitized by Google

5 (196). anushṭubh.

Hótâjanishṭa cétanaḥ pitấ pitŕíbhya ûtáye | prayákshañ jényaṃ vásu çakéma vâjíno yámam ‖ 1 ‖ ấ yásmint saptá raçmáyas tatấ yajnásya netári | manushvád daívyam ashṭamám pótâ víçvaṃ tád invati ‖ 2 ‖ dadhanvé vâ yád îm ánu vócad bráhmâṇi vér u tát | pári víçvâni kấvyâ nemíç cakrám ivâbhavat ‖ 3 ‖ sâkáṃ hí çúcinâ çúciḥ praçâstấ krátunấjani | vidvấñ asya vratấ dhruvấ vayấ ivấnu rohate ‖ 4 ‖ tấ asya várṇam âyúvo néshṭuḥ sacanta dhenávaḥ | kuvít tisŕíbhya ấ váraṃ svásâro yấ idáṃ yayúḥ ‖ 5 ‖ yádî mâtúr úpa svásâ ghṛitám bháranty ásthita | tấsâm adhvaryúr ấgatau yávo vṛishṭĭva modate ‖ 6 ‖ svấḥ svấya dhấyase kṛiṇutấm ṛitvíg ṛitvíjam | stómaṃ yajnáṃ cấd áraṃ vanémâ rarimấ vayám ‖ 7 ‖ yáthâ vidvấñ áraṃ kárad víçvebhyo yajatébhyaḥ | ayám agne tvé ápi yáṃ yajnáṃ cakṛimấ vayám ‖ 8 ‖ 26 ‖

6 (197). gâyatrî.

Imấm me agne samídham imấm upasádaṃ vaneḥ | imấ û shú çrudhî gíraḥ ‖ 1 ‖ ayấ te agne vidhemórjo napâd áçvamishṭe | enấ sûkténa sujâta ‖ 2 ‖ táṃ tvâ gîrbhír gírvaṇasaṃ draviṇasyúṃ draviṇodaḥ | saparyéma saparyávaḥ ‖ 3 ‖ sá bodhi sûrír maghávâ vásupate vásudâvan | yuyodhy àsmád dvéshâṅsi ‖ 4 ‖ sá no vṛishṭíṃ divás pári sá no vấjam anarvấṇam | sá naḥ sahasríṇîr íshaḥ ‖ 5 ‖ ṭĺânâyâvasyáve yávishṭha dûta no girấ | yájishṭha hotar ấ gahi ‖ 6 ‖ antár hy àgna ĭyase vidvấñ jánmobháyâ kave | dûtó

5, 1 bótâ ajanishṭa. 2 tatấḥ. 3 iva abhavat. 4 krátunâ ájani. iva ánu. 6 yádi. bhárantî. vṛishṭĭ-iva. 7 ca ất. vanéma rarimá. 8 cakṛimá. — 6, 1 ûṃ *iti* sú çrudhi. 2 vidhema ŭrjaḥ. áçvam-ishṭe. 4 yuyodhí asmát. 6 ṭĺânâya avasyáve. 7 hí agne. jánma ubháyâ.

Digitized by Google

jányeva mítryaḥ ‖ 7 ‖ sá vidvấñ ấ ca piprayo yákshi cikitva-ânushák | ấ câsmínt satsi barhíshi ‖ 8 ‖ 27 ‖

7 (198). gâyatrí.

Çréshṭhaṃ yavishṭha bhâratấgne dyumántam ấ bhara | váso puruspṛíhaṃ rayím ‖ 1 ‖ mấ no árātir îçata devásya mártyasya ca | párshi tásyâ utá dvisháḥ ‖ 2 ‖ víçvâ utá tváyâ vayáṃ dhấrâ udanyấ iva | áti gâhemahi dvíshaḥ ‖ 3 ‖ çúciḥ pâvaka vándyó 'gne bṛihád ví rocase | tváṃ ghṛitébhir ấhutaḥ ‖ 4 ‖ tváṃ no asi bhâratấgne vaçấbhir ukshábhiḥ | ashṭấpadîbhir ấhutaḥ ‖ 5 ‖ drvànnaḥ sarpírâsutiḥ pratnó hótâ váreṇyaḥ | sáhasas putró ádbhutaḥ ‖ 6 ‖ 28 ‖

8 (199). gâyatrí. 6 anushṭubh.

Vâjayánn iva nú ráthân yógāñ agnér úpa stuhi | yaçástamasya mī́ḷhúshaḥ ‖ 1 ‖ yáḥ sunīthó dadâçúshe 'juryó jaráyann arím | cárupratîka ấhutaḥ ‖ 2 ‖ yá u çriyấ dámeshv ấ doshóshási praçasyáte | yásya vratáṃ ná mī́yate ‖ 3 ‖ ấ yáḥ svàr ṇá bhânúnâ citró vibhấty arcíshâ | añjânó ajárair abhí ‖ 4 ‖ átrim ánu svarấjyam agním ukthấni vâvṛidhuḥ | víçvâ ádhi çríyo dadhe ‖ 5 ‖ agnér índrasya sómasya devấnâm ûtíbhir vayám | árishyantaḥ sacemahy abhí shyâma pṛitanyatáḥ ‖ 6 ‖ 29 ‖

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

9 (200). trishṭubh.

Ní hótâ hotṛishádane vídânas tveshó dîdivấñ asadat su-

6, 7 jányâ-iva. 8 ca asmín. — 7, 1 bhârata ágne. váso *iti*. 4 vándyaḥ ágne. 5 bhârata ágne. 6 drú-annaḥ. — 8, 1 nú. 3 doshấ ushási. 4 ná. 6 syâma.

Digitized by Google

dákshaḥ | ádabdhavratapramatir vásishṭhaḥ sahasrambharáḥ çúcijihvo agníḥ || 1 || tvám dûtás tvám u naḥ paraspás tvám vásya ă vṛishabha praṇetă | ágne tokásya nas táne tanûnàm áprayuchan dĭdyad bodhi gopáḥ || 2 || vidhéma te paramé jánmann agne vidhéma stómair ávare sadhásthe | yásmâd yóner udărithâ yáje tám prá tvé havĭ̈shi juhure sámiddhe || 3 || ágne yájasva havíshâ yájîyâñ chrushṭĭ̈ deshṇám abhí gṛiṇîhi rădhaḥ | tvám hy ási rayipátî rayîṇăm tvám çukrásya vácaso manótâ || 4 || ubháyaṃ te ná kshîyate vasavyàṃ divé-dive jăyamânasya dasma | kṛidhí kshumántaṃ jaritărам agne kṛidhí pátiṃ svapatyásya râyáḥ || 5 || saínănîkena suvidátro asmé yáshṭâ devăn̈ ăyajishṭhaḥ svastí | ádabdho gopă utá naḥ paraspă ágne dyumád utá revád didîhi || 6 || 1 ||

10 (201). trishṭubh.

Johŭtro agníḥ prathamáḥ pitéveḷás padé mánushâ yát sámiddhaḥ | çríyaṃ vásâno amṛíto vícetâ marmṛijényaḥ çravasyàḥ sá vâjĭ || 1 || çrûyă agníç citrábhânur hávam me víçvâbhir gîrbhir amṛíto vícetâḥ | çyâvă ráthaṃ vahato róhitâ votărushăha cakre víbhṛitraḥ || 2 || uttânăyâm ajanayant súshûtam bhúvad agníḥ purupéçâsu gárbhaḥ | çíriṇâyâṃ cid aktúnâ máhobhir áparîvṛito vasati prácetâḥ || 3 || jígharmy agníṃ havíshâ ghṛiténa pratikshiyántam bhúvanâni víçvâ | pṛithúṃ tiraççă váyasâ bṛihántaṃ vyácishṭham ánnai rabhasáṃ dṛiçânam || 4 || ă viçvátaḥ pratyáñcaṃ jígharmy arakshásâ mánasâ táj jusheta | máryaçrîḥ spṛiha-

---

9, 2 paraḥ-pâḥ. 3 ut-áritha. 4 çrushṭĭ. hí. rayi-pátiḥ. 6 sáḥ enă ánîkena. — 10, 1 pitá-iva iḷáḥ. ví-cetâḥ. 2 vâ utá arushă áha. 3 sú-sûtam. ápari-vṛitaḥ. 4 ánnaiḥ. 5 tát.

Digitized by Google

yádvarṇo agnír nábhimṛíçe tanvấ járbhurâṇaḥ ‖ 5 ‖ jneyā́ bhâgáṃ sahasânó váreṇa tvā́dûtâso manuvád vadema | ánûnam agníṃ juhvấ vacasyā́ madhupṛícaṃ dhanasā́ johavîmi ‖ 6 ‖ 2 ‖

11 (202). virâṭsthânâ trishṭubh. 21 trishṭubh.

Çrudhī́ hávam indra mā́ rishaṇyaḥ syā́ma te dâváne vásûnâm | imā́ hí tvā́m ūrjo vardháyanti vasûyávaḥ síndhavo ná kshárantaḥ ‖ 1 ‖ sṛijó mahīr indra yā́ ápinvaḥ párishṭhitâ áhinâ çûra pûrvī́ḥ | ámartyaṃ cid dâsám mányamânam ávâbhinad ukthaír vâvṛidhânáḥ ‖ 2 ‖ ukthéshv ín nú çûra yéshu câkán stómeshv indra rudríyeshu ca | túbhyéd etā́ yā́su mandasânáḥ prá vâyáve sisrate ná çubhrā́ḥ ‖ 3 ‖ çubhráṃ nú te çúshmaṃ vardháyantaḥ çubhráṃ vájram bâhvór dádhânâḥ | çubhrás tvám indra vâvṛidhânó asmé dā́sîr víçaḥ sū́ryeṇa sahyâḥ ‖ 4 ‖ gúhâ hitáṃ gúhyaṃ gûḷhám apsv ápîvṛitam mâyínaṃ kshiyántam | utó apó dyā́ṃ tastabhvā́ṅsam áhann áhiṃ çûra vîryèṇa ‖ 5 ‖ 3 ‖

stávâ nú ta indra pûrvyā́ mahā́ny utá stavâma nū́tanâ kṛitā́ni | stávâ vájram bâhvór uçántaṃ stávâ hárî sū́ryasya ketū́ ‖ 6 ‖ hárî nú ta indra vâjáyantâ ghṛitaççútaṃ svârám asvârshṭâm | ví samanā́ bhūmir aprathishṭā́rañsta párvataç cit sarishyán ‖ 7 ‖ ní párvataḥ sâdy áprayuchant sám mâtṛíbhir vâvaçânó akrân | dūré pāré vā́ṇîṃ vardháyanta índreshitâṃ dhamánim paprathan ní ‖ 8 ‖ índro mahā́ṃ síndhum âçáyânam mâyâvínaṃ vṛitrám asphuran níḥ | árejetâṃ ródasî bhiyā́né kánikradato vṛíshṇo asya vájrât ‖ 9 ‖

10, 5 ná abhi-mṛíçe. 6 jneyā́ḥ. dhana-sā́ḥ. — 11, 1 çrudhí. imā́ḥ. 2 áva abhinat. 3 ít. túbhya ít etā́ḥ. 5 apsú ápi-vṛitam. utó *iti*. 6 stáva. te. 7 te. aprathishṭa áraṅsta. 9 asphurat. ródasi *iti* bhiyā́né *iti*.

Digitized by Google

ároravîd vṛíshṇo asya vájró 'mánushaṃ yán mắnusho nijűrvît | ní mâyíno dânavásya mâyắ ápâdayat papivắnt sutásya || 10 || 4 ||

píbâ-pibéd indra çûra sómam mándantu tvâ mandínaḥ sutắsaḥ | pṛiṇántas te kukshĩ vardhayantv itthắ sutáḥ paurá índram âva || 11 || tvé indrắpy abhûma víprâ dhíyaṃ vanema ṛitayắ sápantaḥ | avasyávo dhîmahi práçastiṃ sadyás te râyó dâváne syâma || 12 || syắma té ta indra yé ta ûtĩ avasyáva ŭrjaṃ vardháyantaḥ | çushmíntamaṃ yáṃ câkánâma devâsmé rayíṃ râsi vîrávantam || 13 || rắsi kshâyaṃ rắsi mitrám asmé rắsi çárdha indra mắrutaṃ naḥ | sajóshaso yé ca mandasânắḥ prá vâyávaḥ pânty ágraṇîtim || 14 || vyántv ín nú yéshu mandasânás tṛipát sómam pâhi drahyád indra | asmắnt sú pṛitsv ắ tarutrắvardhayo dyắm bṛihádbhir arkaíḥ || 15 || 5 ||

bṛihánta ín nú yé te tarutrokthébhir vâ sumnám âvívâsân | stṛiṇắnăso barhíḥ pastyắvat tvótâ íd indra vắjam agman || 16 || ugréshv ín nú çûra mandasânás tríkadrukeshu pâhi sómam indra | pradódhuvac chmáçrushu prîṇânó yâhí háribhyaṃ sutásya pîtím || 17 || dhishvắ çávaḥ çûra yéna vṛitrám avắbhinad dắnum aurṇavâbhám | ápâvṛiṇor jyótir ắryâya ní savyatắḥ sâdi dásyur indra || 18 || sánema yé ta ûtíbhis táranto víçvâḥ spṛídha ắryeṇa dásyûn | asmắbhyaṃ tát tvâshṭráṃ viçvárûpam árandhayaḥ sâkhyásya tritắya || 19 || asyá suvânásya mandínas tritásya ny árbudaṃ vâvṛidhánó astaḥ | ávartayat sŭryo ná cakrám bhi-

---

11, 10 vájraḥ ámânusham yát. 11 píba-piba ít. kukshĩ *iti*. 12 tvé *iti* indra ápi. víprâḥ. vanema. 13 te indra. te ûtĩ. deva asmé. 14 ágra-nîtim. 15 ít. pṛit-sú. tarutra ávardhayaḥ. 16 ít. tarutra ukthébhiḥ. pastyà-vat. 17 pra-dódhuvat çmáçrushu. 18 dhishvá. ava-ábhinat. ápa avṛiṇoḥ. 19 te. 20 ní. astar *ity* astaḥ.

Digitized by Google

nád valám índro áṅgirasvân ‖ 20 ‖ nûnáṃ sá te práti váraṃ jaritré duhîyád indra dákshiṇâ maghónî | çíkshâ stotṛíbhyo mắti dhag bhágo no bṛihád vadema v. s. ‖ 21 ‖ 6 ‖

Prathamo 'nuvâkaḥ.

12 (203). trishṭubh.

Yó jâtá evá prathamó mánasvân devó devắn krátunâ paryábhûshat | yásya çúshmâd ródasî ábhyasetâṃ nṛimṇásya mahnấ sá janâsa índraḥ ‖ 1 ‖ yáḥ pṛithivîṃ vyáthamânâm ádṛiṁhad yáḥ párvatân prákupitâṅ áramṇât | yó antárikshaṃ vimamé várîyo yó dyắm ástabhnât sá janâsa índraḥ ‖ 2 ‖ yó hatvấhim áriṇât saptá síndhûn yó gấ udấjad apadhấ valásya | yó áçmanor antár agníṃ jajắna saṃvṛík samátsu s. j. í. ‖ 3 ‖ yénemấ víçvâ cyávanâ kṛitắni yó dắsaṃ várṇam ádharaṃ gúhâkaḥ | çvaghnîva yó jigîvắṅ lakshám ấdad aryáḥ pushṭắni s. j. í. ‖ 4 ‖ yáṃ smâ pṛichánti kúha séti ghorám utém âhur naíshó astîty enam | só aryáḥ pushṭîr vija ivấ minâti çrád asmai dhatta s. j. í. ‖ 5 ‖ 7 ‖

yó radhrásya coditấ yáḥ kṛiçásya yó brahmáṇo nádhamânasya kîréḥ | yuktágrâvṇo yó 'vitấ suçipráḥ sutásomasya s. j. í. ‖ 6 ‖ yásyấçvâsaḥ pradíçi yásya gắvo yásya grắmâ yásya víçve ráthâsaḥ | yáḥ sűryaṃ yá ushásaṃ jajắna yó apắṃ netấ s. j. í. ‖ 7 ‖ yáṃ krándasî saṃyatî vihváyete páre 'vara ubháyâ amítrâḥ | samânáṃ cid rátham âtasthivắṅsâ nắnâ havete s. j. í. ‖ 8 ‖ yásmân ná ṛité vijáyante jánâso yáṃ yúdhyamânâ ávase hávante | yó víçvasya pratimắnam babhűva yó acyutacyút s. j. í. ‖ 9 ‖ yáḥ çá-

---

11, 21 çíksha. mắ áti. — 12, 1 ródasî *iti*. 3 hatvấ áhim. 4 yéna imấ. gúhâ ákar *ity* ákaḥ çvaghnî-iva. 5 sma. sáḥ íti. utá îm. ná eháḥ asti íti. iva ấ. 7 yásya áçvâsaḥ. grắmâḥ. 8 krándasî *iti*. saṃyatî *iti*. páre ávare. 9 yásmât ná.

Digitized by Google

çvato máhy éno dádhânân ámanyamânâñ chárvâ jaghâna | yáḥ çárdhate nânudádâti çṛidhyâṃ yó dásyor hantẫ s. j. í. || 10 || 8 ||

yáḥ çámbaram párvateshu kshiyántaṃ catvâriṅçyâṃ çarády anvávindat | ojâyámânaṃ yó áhiṃ jaghâna dânuṃ çáyânaṃ s. j. í. || 11 || yáḥ saptáraçmir vṛishabhás túvishmân avâsṛijat sártave saptá síndhûn | yó rauhiṇám ásphurad vájrabâhur dyâṃ âróhantaṃ s. j. í. || 12 || dyâvâ cid asmai pṛithivî namete çúshmâc cid asya párvatâ bhayante | yáḥ somapâ nicitó vájrabâhur yó vájrahastaḥ s. j. i. || 13 || yáḥ sunvántam ávati yáḥ pácantaṃ yáḥ çáṅsantaṃ yáḥ çaçamânám ûtî̃ | yásya bráhma várdhanaṃ yásya sómo yásyedáṃ râdhaḥ s. j. í. || 14 || yáḥ sunvaté pácate dudhrá ẫ cid vâjaṃ dárdarshi sá kílâsi satyáḥ | vayáṃ ta indra viçváha priyẫsaḥ suvîrâso vidátham ẫ vadema || 15 || 9 ||

13 (204). jagatî. 13 trishṭubh.

Ṛitúr jánitrî tásyâ apás pári makshû jâtá âviçad yẫsu várdhate | tád âhanẫ abhavat pipyúshî páyo 'ṅçóḥ pîyûsham prathamáṃ tád ukthyàm || 1 || sadhrîñ ẫ yanti pári bíbhratîḥ páyo viçvápsnyâya prá bharanta bhójanam | samânó ádhvâ pravátâm anushyáde yás tẫkṛiṇoḥ prathamáṃ sẫsy ukthyàḥ || 2 || ánv éko vadati yád dádâti tád rûpẫ minán tádapâ éka îyate | viçvâ ékasya vinúdas titikshate yás tẫkṛi° || 3 || prajâbhyaḥ pushṭíṃ vibhájanta âsate rayím iva pṛishṭhám prabhávantam âyaté | ásinvan dáṅshṭraiḥ pitúr atti bhójanaṃ yás tẫkṛi° || 4 || ádhâkṛiṇoḥ pṛithivîṃ

12, 10 çárvâ. ná anu-dádâti. 12 ava-ásṛijat. 13 pṛithivî *iti*. çúshmât. párvatâḥ. soma-pâḥ. 14 yásya idám. 15 kíla asi. — 13, 1 makshú. ẫ aviçat. 2 sadhrî îm. anu-syáde. tẫ ákṛiṇoḥ. sâḥ asi. 4 â-yaté. 5 ádha akṛiṇoḥ.

Digitized by Google

saṃdṛíçe divé yó dhautînăm ahihann ăriṇak pathâḥ | tám tvâ stómebhir udábhir ná vâjínaṃ devám devă ajanant săsy ukthyàḥ || 5 || 10 ||

yó bhójanaṃ ca dáyase ca várdhanam ârdrăd ă çúshkam mádhumad dudóhitha | sá çevadhíṃ ní dadhishe vivásvati víçvasyaíka îçishe săsy u. || 6 || yáḥ pushpíṇîç ca prasvàç ca dhármaṇâdhi dăne vy àvánîr ádhârayaḥ | yáç căsamâ ájano didyúto divá urúr ûrvăñ abhítaḥ s. u. || 7 || yó nârmaráṃ sahávasuṃ níhantave pṛikshăya dâsáveçâya cávahaḥ | ûrjáyantyâ áparivishṭam âsyàm utaívădyá purukṛit s. u. || 8 || çatáṃ vâ yásya dáça sâkám ădya ékasya çrushṭaú yád dha codám ăvitha | arajjaú dásyûnt sám unab dabhîtaye suprâvyò abhavaḥ s. u. || 9 || víçvéd ánu rodhană asya paúṅsyaṃ dadúr asmai dadhiré kṛitnáve dhánam | sháḷ astabhnâ vishṭíraḥ páñca saṃdṛíçaḥ pári paró abhavaḥ s. u. || 10 || 11 ||

supravâcanáṃ táva vîra vîryàṃ yád ékena krátunâ vindáse vásu | jâtűshṭhirasya prá váyaḥ sáhasvato yă cakártha séndra víçvâsy ukthyàḥ || 11 || áramayaḥ sárapasas tárâya kám turvîtaye ca vayyâya ca srutím | nîcă sántam úd anayaḥ parâvṛíjam prăndhám çroṇáṃ çraváyant s. u. || 12 || asmábhyaṃ tád vaso dânăya răddhaḥ sám arthayasva bahú te vasavyàm | índra yác citráṃ çravasyă ánu dyűn bṛihád vadema v. s. || 13 || 12 ||

14 (205). trishṭubh.

Ádhvaryavo bháraténdrâya sómam ămatrebhiḥ siñcatâ

13, 5 áriṇak. 6 víçvasya ékaḥ. 7 dhármaṇâ ádhi. ví avánîḥ. ca ásamâḥ. 8 ca ávahaḥ. utá evá adyá. 9 ă ádyaḥ. ha. 10 víçvâ ít. astabhnâḥ vi-stíraḥ. 11 jâtű-sthirasya. sáḥ indra víçvâ asi. 12 sára-apasaḥ(?). prá andhám. 13 yát. — **14**, 1 bhárata índrâya. ă ámatrebhiḥ siñcata.

Digitized by Google

mádyam ándhaḥ | kâmî hí vîráḥ sádam asya pîtíṃ juhóta vríshṇe tád íd eshá vashṭi || 1 || ádhvaryavo yó apó vavriváṅsaṃ vṛitráṃ jaghâṅâçányeva vṛikshám | tásmâ etám bharata tadvaçáyaṅ eshá índro arhati pîtím asya || 2 || ádhvaryavo yó dṛíbhîkaṃ jaghâna yó gấ udấjad ápa hí valáṃ váḥ | tásmâ etám antárikshe ná vấtam índraṃ sómair órṇuta jûr ná vástraiḥ || 3 || ádhvaryavo yá úraṇaṃ jaghâna náva cakhvâṅsaṃ navatíṃ ca bâhûn | yó árbudam áva nîcấ babâdhé tám índraṃ sómasya bhṛithé hinota || 4 || ádhvaryavo yáḥ sv áçnaṃ jaghâna yáḥ çúshṇam açúshaṃ yó vyàṅsam | yáḥ píproṃ námuciṃ yó rudhikrấṃ tásmâ índrâyândhaso juhota || 5 || ádhvaryavo yáḥ çatáṃ çámbarasya púro bibhédâçmaneva pûrvîḥ | yó varcínaḥ çatám índraḥ sahásram apâvapad bháratâ sómam asmai || 6 || 13 ||

ádhvaryavo yáḥ çatám â sahásram bhûmyâ upásthé 'vapaj jaghanvấn | kútsasyâyór atithigvásya vîrấn ny âvṛiṇag bháratâ sómam asmai || 7 || ádhvaryavo yán naraḥ kâmáyâdhve çrushṭî váhanto naçathâ tád índre | gábhastipûtam bharata çrutâyéndrâya sómaṃ yajyavo juhota || 8 || ádhvaryavaḥ kártanâ çrushṭím asmai váne nípûtaṃ vána ún nayadhvam | jushâṇó hástyam abhí vâvaçe va índrâya sómam madiráṃ juhota || 9 || ádhvaryavaḥ páyasódhar yáthâ góḥ sómebhir îm pṛiṇatâ bhojám índram | védâhám asya nibhṛitam ma etád dítsantam bhûyo yajatâç ciketa || 10 || ádhvaryavo yó divyásya vásvo yáḥ pấrthivasya kshámyasya rấjâ | tám ûrdaraṃ ná pṛiṇatâ yávenéndraṃ sómebhis tád ápo vo astu || 11 || asmábhyaṃ tád — || 12 || 14 ||

14, 2 jaghâna açányâ-iva. tásmai. tat-vaçấya. 3 â ûrnuta. 5 sú. tásmai índrâya ándhasaḥ. 6 bibhéda áçmanâ-iva. apa-ávapat bhárata. 7 upá-sthe ávapat. kútsasya âyóḥ. ní ávṛiṇak. 8 yát. naçatha. çrutấya índrâya. 9 kártana. váne út. 10 páyasâ ûdhaḥ. pṛiṇata. véda ahám. me. 11 pṛiṇata yávena índram.

15 (206) trishṭubh.

Prá ghâ nv àsya maható mahā́ni satyā́ satyásya kára-ṇâni vocam | tríkadrukeshv apibat sutásyâsyá máde áhim índro jaghâna || 1 || avaṅçé dyā́m astabhâyad bṛihántam ā́ ródasî apṛiṇad antáriksham | sá dhârayad pṛithivī́m papráthac ca sómasya tā́ máda índraç cakâra || 2 || sádmeva prā́co ví mimâya mā́nair vájreṇa khā́ny atṛiṇan nadī́nâm | vṛíthâsṛijat pathíbhir dîrghayâthaíḥ sómasya tā́ — || 3 || sá pravoḷhṛī́n parigátyâ dabhī́ter víçvam adhâk ā́yudham iddhé agnaú | sáṃ góbhir áçvair asṛijad ráthebhiḥ só° || 4 || sá îm mahī́ṃ dhúnim étor aramṇât só asnâtṛī́n apârayat svastí | tá utsnā́ya rayím abhí prá tasthuḥ só° || 5 || 15 ||

sódañcaṃ síndhum ariṇân mahitvā́ vájreṇā́na ushásaḥ sám pipesha | ajaváso javínîbhir vivṛiçcánt só° || 6 || sá vidvā́ñ apagoháṃ kanī́nâm âvír bhávann úd atishṭhat parâvṛík | práti çroṇáḥ sthâd vy ànág acashṭa só° || 7 || bhinád valám áñgirobhir gṛiṇânó ví párvatasya dṛiṅhitā́ny airat | riṇág ródhâṅsi kṛitrímâṇy eshâṃ só° || 8 || svápnenâbhyúpyâ cúmuriṃ dhúniṃ ca jaghántha dásyum prá dabhī́tim âvaḥ | rambhī́ cid átra vivide híraṇyaṃ só° || 9 || nûnáṃ sā́ te práti — || 10 || 16 ||

16 (207). jagatî. 9 trishṭubh.

Prá vaḥ satā́ṃ jyéshṭhatamâya sushṭutím agnā́v iva samidhâné havír bhare | índram ajuryáṃ jaráyantam ukshitáṃ sanā́d yúvânam ávase havâmahe || 1 || yásmâd índrâd bṛihatáḥ kíṃ caném ṛité víçvâny asmint sámbhṛitā́dhi vîr-

---

15, 1 gha nú asya. sutásya asyá. 2 ródasî *iti*. papráthat. máde. 3 sádma-iva. atṛiṇat. vṛíthâ asṛijat. 4 pari-gátya. 5 té. 6 sáḥ údañcam. ariṇât. vájreṇa ánaḥ. 7 ví anák. 9 svápnena abhi-úpya. — 16, 2 caná îm. sám-bhṛitâ ádhi.

Digitized by Google

yâ | jaṭhâre sómaṃ tanvî́ sáho máho háste vájram bhárati çîrshấṇi krátum ‖ 2 ‖ ná kshoṇî́bhyâm paribhvè ta indriyáṃ ná samudraíḥ párvatair indra te ráthaḥ | ná te vájram ánv açnoti káç caná yád âçúbhiḥ pátasi yojaná purú ‖ 3 ‖ víçve hy àsmai yajatấya dhṛishṇáve krátum bháranti vṛishabhấya sáçcate | vṛíshâ yajasva havíshâ vidúshṭaraḥ píbendra sómaṃ vṛishabhéṇa bhânúnâ ‖ 4 ‖ vṛíshṇaḥ kóçaḥ pavate mádhva ûrmír vṛishabhấnnâya vṛishabhấya pâtave | vṛíshaṇâdhvaryū́ vṛishabhấso ádrayo vṛíshaṇaṃ sómaṃ vṛishabhấya sushvati ‖ 5 ‖ 17 ‖

vṛíshâ te vájra utá te vṛíshâ rátho vṛíshaṇâ hárî vṛishabhấṇy âyudhâ | vṛíshṇo mádasya vṛishabha tvám îçisha índra sómasya vṛishabhásya tṛipṇuhi ‖ 6 ‖ prá te nâvaṃ ná sámane vacasyúvam bráhmaṇâ yâmi sávaneshu dấdhṛishiḥ | kuvín no asyá vácaso nibódhishad índram útsaṃ ná vásunaḥ sicâmahe ‖ 7 ‖ purấ sambâdhấd abhy ấ vavṛitsva no dhenúr ná vatsáṃ yávasasya pipyúshî | sakṛ́it sú te sumátibhiḥ çatakrato sám pátnîbhir ná vṛíshaṇo nasîmahi ‖ 8 ‖ nûnáṃ sấ — ‖ 9 ‖ 18 ‖

17 (208). jagatî. 8. 9 trishṭubh.

Tád asmai návyam aṅgirasvád arcata çúshmâ yád asya pratnáthodî́rate | víçvâ yád gotrấ sáhasâ párîvṛitâ máde sómasya dṛiṅhitấny aírayat ‖ 1 ‖ sá bhûtu yó ha pathamấya dhấyasa ójo mímâno mahimấnam ấtirat | çúro yó yutsú tanvàm parivyáta çîrshấṇi dyấm mahinấ práty amuñcata ‖ 2 ‖ ádhâkṛiṇoḥ prathamáṃ vîryàm mahád yád asyấgre

---

16, 2 tanvì. 3 pari-bhvè te. 4 hí asmai. píba indra. 5 vṛishabhâ-annâya. vṛíshaṇâ adhvaryū́ *iti*. 6 îçishe. 7 dádhṛishiḥ kuvít. 8 abhí. sám etc. vgl. 179, 2. — 17, 1 çúshmâḥ. pratnâ-thâ ut-îrate. 2 dhấyase. ấtirat. 3 ádha akṛiṇoḥ. asya ágre.

Digitized by Google

bráhmaṇâ çúshmam aírayaḥ | ratheshṭhéna háryaçvena víçyutâḥ prá jîráyaḥ sisrate sadhryàk pṛíthak || 3 || ádhâ yó víçvâ bhúvanâbhí majmáneçânakṛít právayâ abhy ávardhata | ấd ródasî jyótishâ váhnir ấtanot sî́vyan támâṅsi dúdhitâ sám avyayat || 4 || sá prâcî́nân párvatân dṛiṅhad ójasâdharâcî́nam akṛiṇod apấm ápaḥ | ádhârayat pṛithivî́ṃ viçvádhâyasam ástabhnân mâyáyâ dyấm avasrásaḥ || 5 || 19 ||

sấsmâ áram bâhúbhyâṃ yám pitấkṛiṇod víçvasmâd ấ janúsho védasas pári | yénâ pṛithivyấṃ ní krívim çayádhyai vájreṇa hatvy ávṛiṇak tuvishváṇiḥ || 6 || amâjûr iva pitróḥ sácâ satî́ samânấd ấ sádasas tvấm iye bhágam | kṛidhí praketám úpa mâsy ấ bhara daddhí bhâgáṃ tanvò yéna mâmáhaḥ || 7 || bhojáṃ tvấm indra vayáṃ huvema dadísh ṭvám indrấpâṅsi vấjân | aviḍḍhîndra citráyâ na ûtî́ kṛidhí vṛishann índra vásyaso naḥ || 8 || nûnáṃ sấ — || 9 || 20 ||

18 (209). trishṭubh.

Prâtấ rátho návo yoji sásniç cáturyugas trikaçáḥ saptáraçmiḥ | dáçâritro manushyàḥ svarshấḥ sá ishṭíbhir matíbhî ráṅhyo bhût || 1 || sấsmâ áram prathamáṃ sá dvitî́yam utó tṛitî́yam mánushaḥ sá hótâ | anyásyâ gárbham anyá û jananta só anyébhiḥ sacate jényo vṛíshâ || 2 || hárî nú kaṃ rátha índrasya yojam âyaí sûkténa vácasâ návena | mó shú tvấm átra bahávo hí víprâ ní rîraman yájamânâso anyé || 3 || ấ dvấbhyâṃ háribhyâm índra yâhy ấ catúrbhir ấ shaḍ-

---

17, 3 rathe-sthéna. 4 ádha. bhúvanâ abhí majmáná içâna-kṛít. abhí. ấ atanot. 5 ójasâ adharâcî́nam. ástabhnât. 6 sấḥ asmai. pitấ ákṛiṇot. yéna. hatví. tuvi-svániḥ. 8 daddhí tvám indra ápâṅsi. aviḍḍhí indra. — 18, 1 prâtár *iti*. tri-kaçáḥ. matí-bhiḥ. 2 sáḥ asmai. utó *iti*. anyásyâḥ. anyé ûṃ *iti*. 3 ráthe. â-yaí. mó *iti* sú. víprâḥ.

Digitized by Google

bhír hûyámânaḥ | ấshṭâbhír daçábhiḥ somapéyam ayáṃ sutáḥ sumakha mấ mṛídhas kaḥ ‖ 4 ‖ ấ viṅçatyấ triṅçátâ yâhy arvấñ ấ catvâriṅçátâ háribhir yujânáḥ | ấ pañcâçátâ suráthebhir indrấ shashtyấ saptatyấ somapéyam ‖ 5 ‖ 21 ‖

ấçîtyấ navatyấ yâhy arvấñ ấ çaténa háribhir uhyámânaḥ | ayáṃ hí te çunáhotreshu sóma índra tvâyấ párishikto mádâya ‖ 6 ‖ máma bráhmendra yâhy áchâ víçvâ hárî dhurí dhishvâ ráthasya | purutrấ hí vihávyo babhûthâsmíñ chûra sávane mâdayasva ‖ 7 ‖ ná ma índreṇa sakhyáṃ ví yoshad asmábhyam asya dákshiṇâ duhîta | úpa jyéshṭhe várûthe gábhastau prâyé-prâye jigîvấṅsaḥ syâma ‖ 8 ‖ nûnáṃ sấ — ‖ 9 ‖ 22 ‖

19 (210). trishṭubh.

Ápâyy asyấndhaso mádâya mánîshiṇaḥ suvânásya práyasaḥ | yásminn índraḥ pradívi vâvṛidhâná óko dadhé brahmaṇyántaç ca náraḥ ‖ 1 ‖ asyá mandânó mádhvo vájrahastó 'him índro arṇovṛítaṃ ví vriçcat | prá yád váyo ná svásarâṇy áchâ práyâṅsi ca nadînâṃ cákramanta ‖ 2 ‖ sá mấhina índro árṇo apấm praírayad ahihấchâ samudrám | ájanayat sûryaṃ vidád gấ aktúnấhnâṃ vayúnâni sâdhat ‖ 3 ‖ só apratîni mánave purūṇîndro dâçad dâçúshe hánti vṛitrám | sadyó yó nṛíbhyo atasấyyo bhût paspridhânébhyaḥ sûryasya sâtaú ‖ 4 ‖ sá sunvatá índraḥ sûryam ấ devó riṇañ mártyâya stavấn | ấ yád rayíṃ guhádavadyam asmai bhárad áṅçaṃ naítaço daçasyán ‖ 5 ‖ 23 ‖

sá randhayat sadívaḥ sấrathaye çúshṇam açúshaṃ kú-

18, 4 ấ ashṭábhiḥ. 5 indra ấ. 6 ấ açîtyấ. 7 bráhma indra. ácha. dhishva. babhûtha asmín çûra. 8 me. — 19, 1 asyá ándhasaḥ. vájra-hastaḥ áhim. ácha. 3 prá airayat. ahi-hấ ácha. aktúnâ áhnâm. 4 purūṇi índraḥ. 5 sunvaté. riṇak. ná étaçaḥ. 6 sa-dívaḥ.

Digitized by Google

yavaṃ kútsâya | dívodâsâya navatíṃ ca návéndraḥ púro vy airac chámbarasya || 6 || evā̃ ta indrocátham ahema çravasyā̃ ná tmánâ vâjáyantaḥ | açyā̃ma tát sā̃ptam âçushâṇā̃ nanámo vádhar ádevasya pîyóḥ || 7 || evā̃ te gṛitsamadā̃ḥ çûra mánmâvasyávo ná vayúnâni takshuḥ | brahmaṇyánta indra te návîya ísham ū̃rjaṃ sukshitíṃ sumnám açyuḥ || 8 || nûnáṃ sā̃ — || 9 || 24 ||

20 (211). trishṭubh.

Vayáṃ te váya indra viddhí shú ṇaḥ prá bharâmahe vâjayúr ná rátham | vipanyávo dī̃dhyato manîshā̃ sumnám íyakshantas tvā̃vato nṛ́n̄ || 1 || tváṃ na indra tvā̃bhir ûtī̃ tvâyató abhishṭipā̃si jánân | tvám inó dâçúshe varûtétthā̃dhīr abhí yó nákshati tvâ || 2 || sá no yúvéndro johū́traḥ sákhâ çivó narā̃m astu pâtā̃ | yáḥ çáṁsantaṃ yáḥ çaçamānám ûtī̃ pácantaṃ ca stuvántaṃ ca praṇéshat || 3 || tám u stusha índraṃ táṃ gṛiṇîshe yásmin purā̃ vâvṛidhúḥ çâçadúç ca | sá vásvaḥ kā̃mam pîparad iyânó brahmaṇyató nū́tanasyâyóḥ || 4 || só áṅgirasâm ucáthâ jujushvā̃n bráhmâ tûtod índro gâtúm ishṇán | mushṇánn ushásaḥ sū́ryeṇa stavā̃n áçnasya cic chiçnathat pûrvyā̃ṇi || 5 || 25 ||

sá ha çrutá índro nā̃ma devá ū̂rdhvó bhuvan mánushe dasmátamaḥ | áva priyám arçasânásya sâhvā̃ñ chíro bharad dâsásya svadhā̃vân || 6 || sá vṛitrahéndraḥ kṛishṇáyoniḥ puraṃdaró dā̃sîr airayad ví | ájanayan mánave kshā̃m apáç ca satrā̃ çáṁsaṃ yájamānasya tū́tot || 7 || tásmai tavasyàm

19, 6 náva índraḥ. ví airat çámbarasya. 7 evá te indra ucátham. áçushâṇā̃ḥ. nanamaḥ etc. 174, 8. 8 mánma avasyávaḥ. — 20, 1 sú naḥ. 2 tvâ yatáḥ abhishṭi-pā̃ asi. varûtā̃ itthā̃-dhiḥ. 3 yúvā índraḥ. yáḥ etc. vgl. 203, 14. 4 stushe. nū́tanasya âyóḥ. 5 bráhma. cit çiçnathat. 6 bhuvat. sahvā̃n çíraḥ. 7 vṛitra-hā́ índraḥ. ájanayat.

Digitized by Google

ánu dâyi satréndrâya devébhir árṇasâtau | práti yád asya vájram bâhvór dhúr hatví dásyûn púra ấyasîr ní târît || 8 || nûnáṃ sấ — || 9 || 26 ||

21 (212). jagatî. 6 trishṭubh.

Viçvajíte dhanajíte svarjíte satrâjíte nṛijíta urvarâjíte | açvajíte gojíte abjíte bharéndrâya sómaṃ yajatấya haryatám || 1 || abhibhúve 'bhibhañgấya vanvaté 'shâḷhâya sáhamânâya vedháse | tuvigráye váhnaye dushṭárîtave satrâsấhe náma índrâya vocata || 2 || satrâsâhó janabhakshó janaṃsaháç cyávano yudhmó ánu jósham ukshitấḥ | vṛitaṃcayấḥ sáhurir vikshv âritá índrasya vocam prá kṛitấni vîryâ || 3 || anânudó vṛishabhó dódhato vadhó gambhîrá ṛishvó ásamashṭakâvyaḥ | radhracodấḥ çnáthano vîḷitás pṛithúr índraḥ suyajná ushásaḥ svàr janat || 4 || yajnéna gâtúm aptúro vividrire dhíyo hinvânấ uçíjo manîshíṇaḥ | abhisvárâ nishádâ gấ avasyáva índre hinvânấ dráviṇâṇy âçata || 5 || índra çréshṭhâni dráviṇâni dhehi cíttiṃ dákshasya subhagatvám asmé | póshaṃ rayîṇấm árishṭiṃ tanûnâṃ svâdmấnaṃ vâcấḥ sudinatvám áhnâm || 6 || 27 ||

22 (213). 1 ashṭi. 2. 3 atiçakvarî. 4 atiçakvarî oder ashṭi.

Tríkadrukeshu mahishó yávâçiraṃ tuviçúshmas tṛipát sómam apibad víshṇunâ sutáṃ yáthâvaçat | sá îm mamâda máhi kárma kártave mahấm urúṃ saínaṃ saççad devó devấṃ satyám índraṃ satyá índuḥ || 1 || ádha tvíshîmâñ abhy ójasâ krívim yudhấbhavad ấ ródasî apṛiṇad asya majmánâ

20, 8 satrấ índrâya. — 21, 1 nṛi-jíte. bhara índrâya. 2 áshâḷhâya. 3 vikshú âritấḥ. 4 ananu-dấḥ. 5 hinvânấḥ. — 22, 1 yáva-âçiram. yáthâ ávaçat. sấḥ enam. 2 abhí. yudhấ abhavat. ródasî *iti*.

Digitized by Google

prá vâvṛidhe | ádhattânyáṃ jaṭháre prém aricyata saínaṃ — ‖ 2 ‖ sâkáṃ jâtáḥ krátunâ sâkám ójasâ vavakshitha sâkáṃ vṛiddhó vîryaiḥ sâsahír mṛídho vícarshaṇiḥ | dâtâ rádhaḥ stuvaté kámyaṃ vásu saínaṃ — ‖ 3 ‖ táva tyán náryaṃ nṛitó 'pa indra prathamám pûrvyáṃ diví pravácyaṃ kṛitám | yád devásya çávasâ práriṇâ ásuṃ riṇánn apáḥ | bhúvad víçvam abhy ádevam ójasâ vidád úrjaṃ çatákratur vidád ísham ‖ 4 ‖ 28 ‖

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

23 (214). jagatî. 15. 19 trishṭubh.

Gaṇánâṃ tvâ gaṇápatiṃ havâmahe kavíṃ kavînâm upamáçravastamam | jyeshṭharâjam bráhmaṇâm brahmaṇas pata á naḥ çṛiṇvánn ûtíbhiḥ sîda sádanam ‖ 1 ‖ devâç cit te asurya prácetaso bṛíhaspate yajníyam bhâgám ânaçuḥ | usrâ iva súryo jyótishâ mahó víçveshâm íj janitâ bráhmaṇâm asi ‖ 2 ‖ á vibádhyâ parirápas támâṅsi ca jyótishmantaṃ rátham ṛitásya tishṭhasi | bṛíhaspate bhîmám amitradámbhanaṃ rakshoháṇaṃ gotrabhídaṃ svarvídam ‖ 3 ‖ sunîtíbhir nayasi trâyase jánaṃ yás túbhyaṃ dâçân ná tám áṅho açnavat | brahmadvíshas tápano manyumîr asi bṛíhaspate máhi tát te mahitvanám ‖ 4 ‖ ná tám áṅho ná duritáṃ kútaç caná nârâtayas titirur ná dvayâvínaḥ | víçvâ íd asmâd dhvaráso ví bâdhase yáṃ sugopâ rákshasi brahmaṇas pate ‖ 5 ‖ 29 ‖

tváṃ no gopâḥ pathikṛíd vicakshaṇás táva vratâya matíbhir jarâmahe | bṛíhaspate yó no abhí hváro dadhé

22, 2 ádhatta anyám. prá ím. 4 tyát. nṛito *iti* ápaḥ. prá áriṇâḥ. abhí ádevam. — 23, 1 pate. sádanam. 2 ít. vi-bádhya pari-rápaḥ. 4 dâçát. ná árâtayaḥ. 5 su-gopâḥ.

Digitized by Google

svấ tám marmartu duchúnâ bárasvatî || 6 || utá vâ yó no marcáyâd ánâgaso 'râtîvấ mártaḥ sànukó vṛ́kaḥ | bṛíhaspate ápa tám vartayâ pathấḥ sugấṃ no asyaí devávîtaye kṛidhi || 7 || trấtấraṃ tvâ tanūnâṃ havâmahé 'vaspartar adhivaktấram asmayúm | bṛíhaspate devanído ní barhaya mấ durévâ úttaraṃ sumnám ún naçan || 8 || tváyâ vayáṃ suvṛ́dhâ brahmaṇas pate spârhấ vásu manushyấ dadîmahi | yấ no dûré taḷíto yấ árâtayo 'bhí sánti jambháyâ tấ anapnásaḥ || 9 || tváyâ vayám uttamáṃ dhîmahi váyo bṛíhaspate pápriṇâ sásninâ yujấ | mấ no duḥçáṅso abhidipsúr îçata prá suçáṅsâ matíbhis târishîmahi || 10 || 30 ||

anânudó vṛishabhó jágmir âhavấṃ níshṭaptâ çátrum prítanâsu sâsahíḥ | ási satyá ṛiṇayấ brahmaṇas pata ugrásya cid damitấ vîḷuharshíṇaḥ || 11 || ádevena mánasâ yó rishaṇyáti çâsấm ugró mányamâno jíghâṅsati | bṛíhaspate mấ práṇak tásya no vadhó ní karma manyúṃ durévasya çárdhataḥ || 12 || bháreshu hávyo námasopasádyo gántâ vấjeshu sánitâ dhánaṃ-dhanam | víçvâ íd aryó abhidipsvò mṛ́dho bṛíhaspátir ví vavarhâ ráthâṅ iva || 13 || téjishṭhayâ tapanî rakshásas tapa yé tvâ nidé dadhiré dṛishṭávîryam | âvís tát kṛishva yád ásat ta ukthyàm bṛíhaspate ví parirấpo ardaya || 14 || bṛíhaspate áti yád aryó árhâd dyumád vibhấti krátumaj jáneshu | yád dîdáyac chávasa ṛitaprajâta tád asmấsu dráviṇaṃ dhehi citrám || 15 || 31 ||

mấ naḥ stenébhyo yé abhí druhás padé nirâmíṇo ripávó 'nneshu jâgṛidhúḥ | ấ devấnâm óhate ví vráyo hṛidí bṛí-

---

23, 7 aráti-vấ. vartaya. 8 havâmahe áva-spartaḥ. út. 9 manushyấ ấ. yấḥ naḥ. jambháya. 10 su-çáṅsâḥ. 11 ananu-dáḥ. níḥ -taptâ. ṛiṇa-yấḥ. pate. 13 námasâ upa-sádyaḥ. vavarha. 14 te. pari-rápaḥ. 15 krátu-mat. dîdáyat çávasâ. 16 ripávaḥ ánneshu jagṛidhúḥ.

Digitized by Google

haspate ná paráḥ sámno viduḥ ‖ 16 ‖ víçvebhyo hí tvâ bhúvanebhyas pári tváshṭâjanat sámnaḥ-sâmnaḥ kavíḥ | sá ṛiṇacid ṛiṇayâ bráhmaṇas pátir druhó hantâ mahá ṛitásya dhartári ‖ 17 ‖ táva çriyé vy àjihîta párvato gávâṃ gotrám udásrijo yád añgiraḥ | índreṇa yujâ támasâ párîvṛitam bṛihaspate nír apâṃ aubjo arṇavám ‖ 18 ‖ bráhmaṇas pate tvám asyá yantâ sûktásya bodhi tánayaṃ ca jinva | víçvaṃ tád bhadráṃ yád ávanti devâ bṛihád vadema — ‖ 19 ‖ 32 ‖

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

24 (215). jagatî. 12. 16 trishṭubh.

Sémâṃ aviḍḍhi prábhṛitiṃ yá ṛîçishe 'yâ vidhema návayâ mahâ girâ | yáthâ no mîḍhvân stávate sákhâ táva bṛíhaspate sîshadhaḥ sótâ no matím ‖ 1 ‖ yó nántvány ánaman ny ójasotâdardar manyúnâ çámbarâṇi ví | prâcyâvayad ácyutâ bráhmaṇas pátir â câviçad vásumantaṃ ví párvatam ‖ 2 ‖ tád devânâṃ devátamâya kártvam áçrathnan dṛiḷhâvradanta vîḷitâ | úd gâ âjad ábhinad bráhmaṇâ valám ágûhat támo vy àcakshayat svàḥ ‖ 3 ‖ áçmâsyam avatám bráhmaṇas pátir mádhudhâram abhí yám ójasâtṛiṇat | tám evá víçve papire svardṛiço bahú sâkáṃ sisicur útsam udríṇam ‖ 4 ‖ sánâ tâ kâ cid bhúvanâ bhávîtvâ mâdbhiḥ çarádbhir dúro varanta vaḥ | áyatantâ carato anyád-anyad íd yâ cakâra vayúnâ bráhmaṇas pátiḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

abhinákshanto abhí yé tám ânaçúr nidhím paṇînâṃ paramáṃ gúhâ hitám | té vidvâṃsaḥ praticákshyâṇṛitâ púnar yáta u âyan tád úd îyur âvíçam ‖ 6 ‖ ṛitâvânaḥ praticá-

---

23, 17 tváshṭâ ájanat. ṛiṇa-yâḥ. 18 ví ajihîta. 19 devâḥ. — 24, 1 sáḥ imâṃ. sáḥ utá. 2 ánamat ní ójasâ utá adardaḥ. prá acyavayat. ca áviçat. 3 dṛiḷhâ ávradanta. ví acakshayat. 4 áçma-âsyam. ójasâ átṛiṇat. 6. 7 prati-cákshya ánṛitâ.

Digitized by Google

kshyắṇṛitâ púnar ắta ắ tasthuḥ kaváyo mahás pathâḥ | té bâhúbhyâṃ dhamitám agním áçmani nákiḥ shó asty áraṇo jahúr hí tám || 7 || ṛitájyena kshipréṇa bráhmaṇas pátir yátra váshṭi prá tád açnoti dhánvanâ | tásya sâdhvîr íshavo yắbhir ásyati nṛicákshaso dṛiçáye kárṇayonayaḥ || 8 || sá saṃnayáḥ sá vinayáḥ puróhitaḥ sá súshṭutaḥ sá yudhí bráhmaṇas pátiḥ | câkshmó yád vắjam bhárate matî dhánắd ít sûryas tapati tapyatúr vṛithâ || 9 || vibhú prabhú prathamám mehánâvato bṛihaspáteḥ suvidátrâṇi rắdhyâ | imắ sâtắni venyásya vâjíno yéna jánâ ubháye bhuñjaté viçaḥ || 10 || 2 ||

yó 'vare vṛijáne viçváthâ vibhúr mahắm u raṇváḥ çávasâ vavákshitha | sá devó devắn práti paprathe pṛithú víçvéd u tắ paribhûr bráhmaṇas pátiḥ || 11 || víçvaṃ satyám maghavânâ yuvór íd ắpaç caná prá minanti vratáṃ vâm | áchendrâbrahmaṇaspatî havír nó 'nnaṃ yujéva vâjínâ jigâtam || 12 || utắçishṭhâ ánu çṛiṇvanti váhnayaḥ sabhéyo vípro bharate matî dhánâ | vîḷudvéshâ ánu váça ṛiṇám âdadíḥ sá ha vâjî samithé bráhmaṇas pátiḥ || 13 || bráhmaṇas páter abhavad yathâvaçám satyó manyúr máhi kármâ karishyatáḥ | yó gắ udắjat sá divé ví câbhajan mahîva rîtíḥ çávasâsarat pṛíthak || 14 || bráhmaṇas pate suyámasya viçváhâ râyáḥ syâma rathyò váyasvataḥ | vîréshu vîrắñ úpa pṛiñdhi nas tvám yád îçâno bráhmaṇâ véshi me hávam || 15 || bráhmaṇas pate tvám asya — || 16 || 3 ||

25 (216). jagatî.

Índhâno agníṃ vanavad vanushyatáḥ kṛitábrahmâ çû-

24, 7 ắ átaḥ. sáḥ. 9 dhánâ ắt. 11 ávare. víçvâ ít. 12 ácha indrâbrahmaṇaspati *iti*. naḥ ánnam yújâ-iva. 13 utá ắçishṭhâḥ. váçâ. 14 kárma. 14 ca abhajat mahî-iva. çávasâ asarat.

çuvad râtáhavya ít | jâténa jâtám áti sá prá sarsṛite yáṃ -yaṃ yújaṃ kṛiṇuté bráhmaṇas pátiḥ || 1 || vîrébhir vîrán vanavad vanushyató góbhî rayím paprathad bódhati tmánâ | tokáṃ ca tásya tánayaṃ ca vardhate yáṃ-yaṃ — || 2 || síndhur ná kshódaḥ çímîvân ṛighâyató vṛísheva vádhrîñr abhí vashṭy ójasâ | agnér iva prásitir nâha vártave yáṃ -yaṃ — || 3 || tásmâ arshanti divyâ asaççátaḥ sá sátvabhiḥ prathamó góshu gachati | ánibhṛishṭatavishir hanty ójasâ yáṃ-yaṃ — || 4 || tásmâ íd víçve dhunayanta síndhavó 'chidrâ çárma dadhire purûṇi | devânâṃ sumné subhágaḥ sá edhate yáṃ-yaṃ — || 5 || 4 ||

26 (217). jagatî.

Ṛijúr íc cháṅso vanavad vanushyató devayánn íd ádevayantam abhy àsat | suprâvîr íd vanavat pṛitsú dushṭáraṃ yájvéd áyajyor ví bhajâti bhójanam || 1 || yájasva vîra prá vihi manâyató bhadrám mánaḥ kṛiṇushva vṛitratûrye | havísh kṛiṇushva subhágo yáthâsasi bráhmaṇas páter áva â vṛiṇîmahe || 2 || sá íj jánena sá viçâ sá jánmanâ sá putraír vâjam bharate dhánâ nṛíbhiḥ | devânâṃ yáḥ pitáram âvívâsati çraddhâmanâ havíshâ bráhmaṇas pátim || 3 || yó asmai havyaír ghṛitávadbhir ávidhat prá tám prâcâ nayati bráhmaṇas pátiḥ | urushyátîm áṅhaso rákshatî rishò 'ṅhóç cid asmâ urucákrir ádbhutaḥ || 4 || 5 ||

27 (218). trishṭubh.

Imâ gíra âdityébhyo ghṛitásnûḥ sanâd râjabhyo juhvâ

25, 2 góbhiḥ. 3 vṛishâ-iva. ná áha. 4 tásmai. 5 síndhavaḥ áchidrâ. — 26, 1 ít çáṅsaḥ. abhí asat. yájvâ ít. 2 yáthâ ásasi. 3 ít. çraddhâ-manâḥ. 4 urushyáti îm. rákshati rishâḥ aṅhóḥ. asmai.

Digitized by Google

juhomi | çṛiṇótu mitró aryamấ bhágo nas tuvijấtó váruṇo dáksho áṅçaḥ || 1 || imáṃ stómaṃ sákratavo me adyá mitró aryamấ váruṇo jushanta | àdityấsaḥ çúcayo dhấrapûtà ávṛijinâ anavadyấ árishṭâḥ || 2 || tá âdityấsa urávo gabhîrấ ádabdhâso dípsanto bhûryakshấḥ | antáḥ paçyanti vṛijinótá sâdhú sárvaṃ rấjabhyaḥ paramấ cid ánti || 3 || dhârấyanta âdityấso jágat sthấ devấ víçvasya bhúvanasya gopấḥ | dîrghấdhiyo rákshamâṇà asuryàm ṛitấvânaç cáyamânâ ṛiṇấni || 4 || vidyấm âdityâ ávaso vo asyá yád aryaman bhayá ấ cin mayobhú | yushmấkam mitrâvaruṇâ práṇîtau pári çvábhreva duritấni vṛijyâm || 5 || 6 ||

sugó hí vo aryaman mitra pánthâ anṛiksharó varuṇa sâdhúr ásti | ténâdityâ ádhi vocatâ no yáchatâ no dushparihántu çárma || 6 || pípartu no áditî rấjaputrấti dvéshâṅsy aryamấ sugébhiḥ | bṛihán mitrásya váruṇasya çármópa syâma puruvîrâ árishṭâḥ || 7 || tisró bhûmîr dhârayan trîṇîr utá dyûn trîṇi vratấ vidáthe antár eshâm | ṛiténâdityâ máhi vo mahitvấm tád aryaman varuṇa mitra cấru || 8 || trî rocanấ divyấ dhârayanta hiraṇyáyâḥ çúcayo dhấrapûtâḥ | ásvapnajo animishấ ádabdhâ uruçáṅsâ ṛijáve mártyâya || 9 || tvấm víçveshâṃ varuṇâsi rấjâ yé ca devấ asura yé ca mártâḥ | çatáṃ no râsva çarádo vicákshe 'çyấmấyûṅshi súdhitâni pûrvâ || 10 || 7 ||

ná dakshiṇấ ví cikite ná savyấ ná prâcîṇam âdityâ nótá paççấ | pâkyâ cid vasavo dhîryâ cid yushmấṅîto ábhayaṃ jyótir açyâm || 11 || yó rấjabhya ṛitaníbhyo dadấça yáṃ vardháyanti pushṭáyaç ca nítyâḥ | sá revấṅ yâti pra-

---

27, 3 té. vṛijinấ utá. 4 sthâḥ devâḥ. dirghá-dhiyaḥ. 5 bhaye. cit. çvábhrâ-iva. 6 téna âdityâḥ. vocata. yáchata. 7 áditiḥ rấja-putrá áti. bṛihát. çárma úpa. 8 ṛiténa âdityâḥ. 10 varuṇa asi. açyấma ấyûṅshi. 11 âdityâḥ ná utá. yushmấ-nitaḥ. 12 ṛitaní-bhyaḥ.

Digitized by Google

thamó ráthena vasudâvâ vidátheshu praçastáḥ ‖ 12 ‖ çúcir apáḥ sùyávasâ ádabdha úpa ksheti vṛiddhávayâḥ suvîraḥ | nákish ṭáṃ ghnanty ántito ná dûrâd yá âdityẫnâm bhávati práṇîtau ‖ 13 ‖ ádite mítra váruṇotá mṛiḷa yád vo vayáṃ cakṛimấ kác cid ẫgaḥ | urv àçyâm ábhayaṃ jyótir indra mấ no dîrghấ abhí naçan támisrâḥ ‖ 14 ‖ ubhé asmai pîpayataḥ samîcî́ divó vṛishṭíṃ subhágo nấma púshyan | ubhấ kshâyâv âjáyan yâti pṛitsûbhâv árdhau bhavataḥ sâdhû́ asmai ‖ 15 ‖ yấ vo mâyấ abhidrúhe yajatrâḥ pấçâ âdityâ ripáve vícṛittâḥ | açvî́va tấñ áti yeshaṃ ráthenấrishṭâ urâv á́ çármant syâma ‖ 16 ‖ mấhám maghóno varuṇa priyásya bhûridấvna á́ vidaṃ çúnam âpéḥ | mấ râyó râjant suyámâd áva sthâm bṛihád vadema — ‖ 17 ‖ 8 ‖

28 (219). trishṭubh.

Idáṃ kavér âdityásya svarấjo víçvâni sánty abhy àstu mahnấ | áti yó mandró yajáthâya devấḥ sukîrtím bhikshe váruṇasya bhû́reḥ ‖ 1 ‖ táva vraté subhágâsaḥ syâma svấdhyo varuṇa tushṭuvấṅsaḥ | upấyana ushásâṃ gómatînâm agnáyo ná járamâṇâ ánu dyûn ‖ 2 ‖ táva syâma puruvî́rasya çármann uruçáṅsasya varuṇa praṇetaḥ | yûyáṃ naḥ putrâ aditer adabdhâ abhí kshamadhvaṃ yújyàya devấḥ ‖ 3 ‖ prá sîm âdityó asṛijad vidhartấṅ ṛitáṃ síndhavo váruṇasya yanti | ná çrâmyanti ná ví muñcanty eté váyo ná paptû raghuyấ párijman ‖ 4 ‖ ví mác chrathâya raçanấm ivấga ṛidhyấma te varuṇa khấm ṛitásya | mấ tántuç chedi

---

27, 13 su-yávasâḥ. nákiḥ tám. 14 váruṇa utá. cakṛimá kát. urú açyâm. 15 ubhé *iti*. samîcî *iti*. pṛit-sú ubhaú. sâdhû́ *iti*. 16 yấḥ. ádityâḥ. açví-iva. ráthena árishṭâḥ. 17 mấ ahám. — 28, 1 sánti abhí astu. 2 upa-áyane. 4 vi-dhartấ. paptuḥ. 5 mát çrathaya. iva ấgaḥ.

Digitized by Google

váyato dhíyam me mā́ mā́trâ çâry apásaḥ purá ṛitóḥ || 5 || 9 ||

ápo sú myaksha varuṇa bhiyásam mát sámrâḷ ṛítâvó 'nu mâ gṛibhâya | dā́meva vatsā́d ví mumugdhy áṅho nahí tvád âré nimíshaç canéçe || 6 || mā́ no vadhaír varuṇa yé ta ishṭā́v énaḥ kṛiṇvántam asura bhrîṇánti | mā́ jyótishaḥ pravasathā́ni ganma ví shū́ mṛídhaḥ çiçratho jîváse naḥ || 7 || námaḥ purā́ te varuṇotá nûnám utā́paráṃ tuvijâta bravâma | tvé hí kam párvate ná çritā́ny ápracyutâni dûḷabha vratā́ni || 8 || pára ṛiṇā́ sâvîr ádha mátkṛitâni mā́háṃ râjann anyákṛitena bhojam | ávyushṭâ ín nú bhū́yasîr ushā́sa ā́ no jîvā́n varuṇa tā́su çâdhi || 9 || yó me râjan yújyo vâ sákhâ vâ svápne bhayám bhîráve máhyam ā́ha | stenó vâ yó dípsati no vṛíko vâ tváṃ tásmâd varuṇa pâhy asmā́n || 10 || mā́hám maghóno — || 11 || 10 ||

29 (220). trishṭubh.

Dhṛitávratâ ā́dityâ íshirâ âré mát karta rahasū́r ivā́gaḥ | çṛiṇvató vo váruṇa mítra dévâ bhadrásya vidvā́ñ ávase huve vaḥ || 1 || yûyáṃ devâḥ prámatir yûyám ójo yûyáṃ dvéshâṅsi sanutár yuyota | abhikshattā́ro abhí ca kshámadhvam adyā́ ca no mṛiḷáyatâparáṃ ca || 2 || kím û nú vaḥ kṛiṇavâmā́pareṇa kíṃ sánena vasava ā́pyena | yûyáṃ no mitrâvaruṇâdite ca svastím indrâmaruto dadhâta || 3 || hayé devâ yûyám íd âpáyaḥ stha té mṛiḷata nā́dhamânâya máhyam | mā́ vo rátho madhyamavā́ḷ ṛité bhûn mā́ yushmā́vatsv âpíshu çramishma || 4 || prá va éko mi-

---

28, 5 çâri. purā́. 6 ápo *iti*. ṛíta-vaḥ ánu. dā́ma-iva. caná ī́çe. 7 te. sú. 8 varuṇa utá. utá aparám. duḥ-dabha. 9 párâ. mā́ ahám. ít. — 29, 1 iva ā́gaḥ. dévâḥ. 2 adyá. mṛiḷáyata aparám. 3 ûṃ *iti*. kṛiṇavâma ápareṇa. mitrâvaruṇâ adite. 4 devâḥ. bhût.

Digitized by Google

maya bhŭry ăgo yán mâ pitéva kitavám çaçâsá | âré pâçâ âré aghăni devâ mă mădhi putré vím iva grabhîshṭa ‖ 5 ‖ arvăñco adyă bhavatâ yajatrâ ă vo hărdi bháyamâno vyayeyam | trădhvam no devâ nijúro vṛíkasya trădhvam kártâd avapádo yajatrâḥ ‖ 6 ‖ măhám maghóno — ‖ 7 ‖ 11 ‖

30 (221). trishṭubh. 115 jagatî.

Ṛitám devăya kṛiṇvaté savitrá índrâyâhighné ná ramanta ăpaḥ | ábar-ahar yâty aktúr apăm kíyâty ă prathamáḥ sárga âsâm ‖ 1 ‖ yó vṛitrăya sínam átrăbharishyat prá tám jánitrî vidúsha uvâca | pathó rádantîr ánu jósham asmai divé-dive dhúnayo yanty ártham ‖ 2 ‖ ûrdhvó hy ásthâd ádhy antárikshé 'dhâ vṛitrăya prá vadhám jabhâra | míham vásâna úpa hîm ádudrot tigmăyudho ajayac chátrum índraḥ ‖ 3 ‖ bṛíhaspate tápushâçneva vidhya vṛíkadvaraso ásurasya vîrăn | yáthâ jaghántha dhṛishată pură cid evă jahi çátrum asmăkam indra ‖ 4 ‖ áva kshipa divó áçmânam uccă yéna çátrum mandasânó nijúrvâḥ | tokásya sâtaú tánayasya bhŭrer asmăñ ardhám kṛiṇutâd indra gónâm ‖ 5 ‖ 12 ‖

prá hí krátum vṛihátho yám vanuthó radhrásya stho yájamânasya codaú | índrâsomâ yuvám asmăñ avishṭam asmín bhayásthe kṛiṇutam u lokám ‖ 6 ‖ ná mâ taman ná çraman nótá tandran ná vocâma mă sunotéti sómam | yó me priṇăd yó dádad yó nibódhâd yó mâ sunvántam úpa góbhir ăyat ‖ 7 ‖ sárasvati tvám asmăñ aviḍḍhi marútvatî dhṛishatŭ jeshi çátrûn | tyám cic chárdhantam tavishîyámâ-

---

29, 5 yát. pită-iva. devâḥ. mâ ádhi. 6 adyá bhavata. devâḥ ni-júraḥ. — 30, 1 savitré índrâya ahi-ghné. ramante. kíyati. 2 átra ábharishyat. vidúshe. 3 hí. antárikshe ádha. hí îm. ajayat çátrum. 4 tápushâ áçnâ-iva. evá. 7 tamat. çramat ná utá tandrat. sunota íti. ă áyat. 8 cit çárdhantam.

Digitized by Google

ṇam índro hanti vṛishabháṃ çáṇḍikânàm ‖ 8 ‖ yó naḥ sánutya utá vâ jighatnúr abhikhyắya táṃ tigiténa vidhya | bṛíhaspata ắyudhair jeshi çátrûn druhé rĩshantam pári dhehi râjan ‖ 9 ‖ asmắkebhiḥ sátvabhiḥ çûra çũrair vîryâ kṛidhi yắni te kártvàni | jyóg abhûvann ánudhûpitâso hatvĩ téshâm ắ bharâ no vásûni ‖ 10 ‖ táṃ vaḥ çárdham mắrutaṃ sumnayúr girópa bruve námasâ daívyaṃ jánam | yáthâ rayíṃ sárvavîraṃ náçâmahâ apatyasắcaṃ çrútyaṃ divé-dive ‖ 11 ‖ 13 ‖

31 (222). jagatî. 7 trishṭubh.

Asmắkam mitrâvaruṇâvataṃ ráthaṃ âdityaí rudraír vásubhiḥ sacâbhúvâ | prá yád váyo ná páptan vásmanas pári çravasyávo hṛíshîvanto vanarshádaḥ ‖ 1 ‖ ádha smâ na úd avatâ sajoshaso ráthaṃ devâso abhí vikshú vâjayúm | yád âçávaḥ pádyâbhis títrato rájaḥ pṛithivyắḥ sắnau jáṅghananta pâṇíbhiḥ ‖ 2 ‖ utá syá na índro viçvácarshaṇir diváḥ çárdhena mắrutena sukrátuḥ | ánu nú sthâty avṛikắbhir ûtíbhî rátham mahé sanáye vắjasâtaye ‖ 3 ‖ utá syá devó bhúvanasya sakshắṇis tváshṭâ gnắbhiḥ sajóshâ jûjuvad rátham | íḷâ bhágo bṛihaddivótá ródasî pûshắ púraṃdhir açvínâv ádhâ pátî ‖ 4 ‖ utá tyé devĩ subháge mithûdṛíçoshắsânáktâ jágatâm apîjúvâ | stushé yád vâm pṛithivi návyasâ vácaḥ sthâtúç ca váyas triváyâ upastíre ‖ 5 ‖ utá vaḥ çáṅsam uçíjâm iva çmasy áhir budhnyò 'já ékapâd utá | tritá ṛibhukshắḥ savitắ cáno dadhe 'pắṃ nápâd âçuhémâ dhiyắ çámi ‖ 6 ‖ etắ vo vaçmy údyatâ yajatrâ átakshann âyávo návyase

---

30, 9 bṛíhaspate. ríshantaṃ. 10 bhára. 11 girắ úpa. náçâmahai. — 31, 1 mitrâvaruṇâ avatam. âdityaíḥ. vana-sádaḥ. 2 sma. avata. 3 útíbhiḥ. 4 sa-jóshâḥ. bṛihat-divắ utá ródasi *iti*. ádha. 5 tyé *iti* devĩ *iti* subháge *iti* mithu-dṛíçâ ushásânáktâ. api-júvâ.

Digitized by Google

sám | çravasyávo vấjaṃ cakânấḥ sáptir ná ráthyo áha dhîtím açyâḥ ‖ 7 ‖ 14 ‖

32 (223). jagatî. 6—8 anushṭubh.

Asyá me dyâvâpṛithivî ṛitâyató bhûtám avitrî́ vácasaḥ síshasataḥ | yáyor ấyuḥ prataráṃ té idám purá úpastute vasûyúr vâm mahó dadhe ‖ 1 ‖ mấ no gúhyâ rípa âyór áhan dabhan mấ na âbhyó rîradho duchúnâbhyaḥ | mấ no ví yauḥ sakhyấ viddhí tásya naḥ sumnâyatấ mánasâ tát tvemahe ‖ 2 ‖ áheḷatâ mánasâ çrushṭím ấ vaha dúhânâṃ dhenúm pipyúshîm asaçcátam | pádyâbhir âçúṃ vácasâ ca vâjínaṃ tvấṃ hinomi puruhûta viçváhâ ‖ 3 ‖ râkấm aháṃ suhávâṃ sushṭutî́ huve çṛiṇótu naḥ subhágâ bódhatu tmánâ | sîvyatv ápaḥ sûcyấchidyamânayâ dádâtu vîráṃ çatádâyam ukthyàm ‖ 4 ‖ yấs te râke sumatáyaḥ supéçaso yấbhir dádâsi dâçúshe vásûni | tấbhir no adyá sumánâ upấgahi sahasraposháṃ subhage rárâṇâ ‖ 5 ‖ sínîvâli pṛithushṭuke yấ devấnâm ási svásâ | jushásva havyám ấhutam prajấṃ devi didiḍḍhi naḥ ‖ 6 ‖ yâ subâhúḥ svaṅguríḥ sushûmâ bahusûvarî | tásyai viçpátnyai havíḥ sinîvâlyai juhotana ‖ 7 ‖ yấ guṅgûr yấ sinîvâlî́ yấ râkấ yấ sárasvatî | indrâṇîm ahva ûtáye varuṇânîṃ svastáye ‖ 8 ‖ 15 ‖

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

33 (224). trishṭubh.

Ấ te pitar marutâṃ sumnám etu mấ naḥ sûryasya saṃdṛíço yuyothâḥ | abhí no vîró árvati kshameta prá jâ-

---

32, 1 dyâvapṛithivî *iti*. avitrî́ *iti*. té *iti*. úpastute *iti*. 2 gúhyâḥ. tvâ îmahe. 4 sûcyấ áchidyamânayâ. 5 upa-ấgahi. 6 pṛíthu stuke. 7 su aṅguríḥ su-sûmâ. 8 ahve.

Digitized by Google

yemahi rudra prajābhiḥ || 1 || tvādattebhî rudra çámtamebhiḥ çatám hímâ açîya bheshajébhiḥ | vy àsmád dvésho vitarám vy áṅho vy ámîvâç câtayasvâ víshûcîḥ || 2 || çréshṭho jâtásya rudra çriyāsi tavástamas tavásâm vajrabâho | párshi ṇaḥ pârám áṅhasaḥ svastí víçvâ abhîtî rápaso yuyodhi || 3 || mā tvâ rudra cukrudhâmâ námobhir mā dúshṭutî vṛishabha mā sáhûtî | ún no vîrāṅ arpaya bheshajébhir bhisháktamaṃ tvâ bhishájâṃ çṛiṇomi || 4 || hávîmabhir hávate yó havírbhir áva stómebhî rudráṃ dishîya | ṛidûdáraḥ suhávo mā no asyaí babhrúḥ suçípro rîradhan manāyai || 5 || 16 ||

ún mâ mamanda vṛishabhó marútvân tvákshîyasâ váyasâ nādhamânam | ghṛíṇîva châyām arapā açîyā vivâseyaṃ rudrásya sumnám || 6 || kvà syá te rudra mṛiḷayākur hásto yó ásti bheshajó jálâshaḥ | apabhartā rápaso daívyasyâbhî nú mâ vṛishabha cakshamîthâḥ || 7 || prá babhráve vṛishabhāya çvitîcé mahó mahîṃ sushṭutím îrayâmi | namasyā kalmalîkínaṃ námobhir gṛiṇîmási tveshám rudrásya nāma || 8 || sthirébhir āṅgaiḥ pururūpa ugró babhrúḥ çukrébhiḥ pipiçe híraṇyaiḥ | ṝçânâd asyá bhúvanasya bhūrer ná vā u yoshad rudrād asuryàm || 9 || árhan bibharshi sāyakâni dhánvārhan nishkám yajatáṃ viçvárûpam | árhann idáṃ dayase víçvam ábhvaṃ ná vā ójîyo rudra tvád asti || 10 || 17 ||

stuhí çrutáṃ gartasádaṃ yúvânam mṛigáṃ ná bhîmám upahatnúm ugrám | mṛiḷā jaritré rudra stávāno 'nyám te asmán ní vapantu sénāḥ || 11 || kumāráç cit pitáraṃ ván-

---

33, 2 tvā-dattebhiḥ. ví asmát. ví. câtayasva 3 çriyā asi. naḥ. abhí -itiḥ. 4 cukrudhâma. út. 5 stómebhiḥ. rîradhat. 6 út. ghṛíṇi-iva. açîya ā. 7 daívyasya abhí. 8 namasyá. 9 vaí. 10 dhánva árhan. vaí. 11 mṛilá. asmát.'

damânam práti nânâma rudropayántam | bhŭrer dâtăraṃ sátpatim gṛiṇishe stutás tvám bheshajă râsy asmé || 12 || yă vo bheshajă marutaḥ çúcîni yă çáṃtamâ vṛishaṇo yă mayobhú | yăni mánur ávṛiṇîtâ pită nas tă çáṃ ca yóç ca rudrásya vaçmi || 13 || pári ṇo hetĭ rudrásya vṛijyâḥ pári tveshásya durmatír mahĭ gât | áva sthiră maghávadbhyas tanushva mĭḍhvas tokăya tánayâya mṛiḷa || 14 || evă babhro vṛishabha cekitâna yáthâ deva ná hṛiṇîshé ná háṅsi | havanaçrún no rudreḥá bodhi bṛihád v. v. s. || 15 || 18 ||

34 (225). jagatî. 15 trishṭubh.

Dhârâvară marúto dhṛishṇvòjaso mṛigă ná bhîmás távishîbhir arcínaḥ | agnáyo ná çuçucână ṛijîshíṇo bhṛímiṃ dhámanto ápa gă avṛiṇvata || 1 || dyávo ná stṛíbhiç citayanta khâdíno vy àbhríyâ ná dyutayanta vṛishṭáyaḥ | rudró yád vo maruto rukmavakshaso vṛishăjani pṛíçnyâḥ çukrá ŭdhani || 2 || ukshánte áçvăñ átyâñ ivâjíshu nadásya kárṇais turayanta âçúbhiḥ | hiraṇyaçiprâ maruto dávidhvataḥ pṛikshám yâtha pṛíshatîbhiḥ samanyavaḥ || 3 || pṛikshé tă víçvâ bhúvanâ vavakshire mitrăya vâ sádam ă jîrádânavaḥ | pṛíshadaçvâso anavabhrárâdhaso ṛijipyáso ná vayúneshu dhûrshádaḥ || 4 || índhanvabhir dhenúbhî rapçádûdhabhir adhvasmábhiḥ pathíbhir bhrâjadṛishṭayaḥ | ă haṅsăso ná svásarâṇi gantana mádhor mádâya marutaḥ samanyavaḥ || 5 || 19 ||

ă no bráhmâṇi marutaḥ samanyavo narăṃ ná çáṅsaḥ sávanâni gantana | áçvâm iva pipyata dhenúm ŭdhani kártâ

33, 12 nanâma rudra upa-yántam. 13 ávṛiṇîta. 14 naḥ hetíḥ. 15 evá. havana-çrút. rudra ihá. — 34, 1 dhârâvarăḥ. dhṛishṇú-ojasaḥ mṛigăḥ. 2 ví abhríyâḥ. vṛíshâ ájani. çukré. 3 iva âjíshu. turayante. hiraṇya-çiprâḥ. 5 dhenú-bhiḥ. 6 kárta.

Digitized by Google

dhíyaṃ jaritré vā́japeçasam || 6 || táṃ no dâta maruto vâjínaṃ rátha âpânám bráhma citáyad divé-dive | íshaṃ stotṛ́bhyo vṛijáneshu kâráve saním medhā́m árishṭaṃ dushṭáraṃ sáhaḥ || 7 || yád yuñjáte marúto rukmávakshasó 'çvân rátheshu bhága ā́ sudā́navaḥ | dhenúr ná çíçve svásareshu pinvate jánâya râtáhavishe mahī́m ísham || 8 || yó no maruto vṛikátâti mártyo ripúr dadhé vasavo rákshatā risháḥ | vartáyata tápushā cakríyābhí tám áva rudrā açáso hantanā́ vádhaḥ || 9 || citráṃ tád vo maruto yā́ma cekite pṛiçnyâ yád ū́dhar ápy âpáyo duhúḥ | yád vâ nidé návamānasya rudriyâs tritáṃ járâya juratā́m adâbhyâḥ || 10 || 20 ||

tā́n vo mahó marúta evayā́vno víshṇor eshásya prabhṛithé havâmahe | hiraṇyavarṇân kakuhā́n yatásruco brahmaṇyántaḥ çáṁsyaṃ rā́dha îmahe || 11 || té dáçagvâḥ prathamā́ yajnám ûhire té no hinvantûsháso vyùshṭishu | ushā́ ná râmī́r aruṇaír áporṇute mahó jyótishā çucatā́ góarṇasā́ || 12 || té kshoṇī́bhir aruṇébhir nā́ñjibhî rudrā́ ṛitásya sádaneshu vâvṛidhuḥ | niméghamânâ átyena pā́jasâ suçcandrā́m várṇaṃ dadhire supéçasam || 13 || tā́ñ iyânó máhi várûtham ûtáya úpa ghéd enā́ námasā gṛiṇîmasi | tritó ná yā́n páñca hótṛîn abhíshṭaya âvavártad ávarāñ cakríyā́vase || 14 || yáyâ radhrám pârâyathā́ty áṅho yáyâ nidó muñcátha vanditā́ram | arvā́cî sā́ maruto yā́ va ûtír ó shú vâçréva sumatír jigâtu || 15 || 21 ||

35 (226). trishṭubh.

Úpem asṛikshi vâjayúr vacasyā́ṃ cáno dadhîta nâdyó

34, 7 ráthe. 8 rukmá-vakshasaḥ áçvân. bhágo. 9 rakshata. cakríyâ abhí. hantana vádhar *iti*. 10 pṛiçnyâḥ. 12 prathamā́ḥ. hinvantu ushásaḥ. ushā́ḥ. úpa ûṛṇute. 13 ná añjí-bhiḥ. su-candrám. 14 ûtáye. gha íd. abhíshṭaye. cakríyâ ávase. 15 pārâyatha áti. ó *iti* sú vâçrā́-iva. — 35, 1 úpa îm.

Digitized by Google

gíro me | apấṃ nápâd âçuhémâ kuvít sá supéçasas karati jóshishad dhí ‖ 1 ‖ imáṃ sv àsmai hṛidá ấ sútashṭam mántraṃ vocema kuvíd asya védat | apấṃ nápâd asuryàsya mahnấ víçvâny aryó bhúvanâ jajâna ‖ 2 ‖ sám anyấ yanty úpa yanty anyấḥ samânám ûrvấṃ nadyàḥ pṛiṇanti | tám û çúciṃ çúcayo dîdivấṅsam apấṃ nápâtam pári tasthur ấpaḥ ‖ 3 ‖ tám ásmerâ yuvatáyo yúvânam marmṛijyámânâḥ pári yanty ấpaḥ | sá çukrébhiḥ çíkvabhî revád asmé dîdâyânidhmó ghṛitánirṇig apsú ‖ 4 ‖ asmaí tisró avyathyấya nấrîr devấya devîr didhishanty ánnam | kṛítâ ivópa hí prasarsré apsú sá pîyûshaṃ dhayati pûrvasûnâm ‖ 5 ‖ 22 ‖

áçvasyấtra jánimâsyá ca svàr druhó rishấḥ sampṛícaḥ pâhi sûrîn | âmấsu pûrshú paró apraṃrishyáṃ nấrâtayo ví naçan nấṇṛitâni ‖ 6 ‖ svá ấ dáme sudúghâ yásya dhenúḥ svadhấṃ pîpâya subhv ánnam atti | só apấṃ nápâd ûrjáyann apsv àntár vasudéyâya vidhaté ví bhâti ‖ 7 ‖ yó apsv ấ çúcinâ daívyena ṛitấvâjasra urviyấ vibhấti | vayấ íd anyấ bhúvanâny asya prá jâyante vîrúdhaç ca prajấbhiḥ ‖ 8 ‖ apấṃ nápâd ấ hy ásthâd upásthaṃ jihmấnâm ûrdhvó vidyútaṃ vásânaḥ | tásya jyéshṭham mahimấnaṃ váhantîr hiraṇyavarṇâḥ pári yanti yahvîḥ ‖ 9 ‖ hiraṇyarûpaḥ sá hiraṇyasaṃdrig apấṃ nápât séd u hiraṇyavarṇaḥ | hiraṇyáyât pári yóner nishádyâ hiraṇyadấ dadaty ánnam asmai ‖ 10 ‖ 23 ‖

tád asyấnîkam utá cấru nấmâpîcyàṃ vardhate náptur

35, 1 hí. 2 sú asmai. 3 anyấḥ. ûṃ *iti*. 4 ásmeraḥ. çíkva-bhiḥ. didấya anidhmấḥ. 5 iva úpa. 6 áçvasya átra jánima asyá. ná árâtayaḥ. ná áṇṛitâni. 7 své. su-bhú. ap-sú antáḥ. 8 daívyena ṛitá-vâ ájasraḥ. 9 hí. 10 sáḥ ít. ni-sádya hiraṇya-dấḥ. 11 asya ánîkam. nấma apîcyàm.

Digitized by Google

apấm | yám indháte yuvatáyaḥ sám itthấ hiraṇyavarṇaṃ ghṛitám ánnam asya || 11 || asmai bahûnấm avamấya sákhye yajnaír vidhema námasâ havírbhiḥ | sáṃ sấnu mấrjmi dídhishâmi bílmair dádhâmy ánnaiḥ pári vanda ṛigbhíḥ || 12 || sá îṃ vṛíshâjanayat tấsu gárbhaṃ sá îṃ çíçur dhayati tấṃ ribanti | só apấṃ nápâd ánabhimlâtavarṇo 'nyásyevehá tanvâ vivesha || 13 || asmín padé paramé tasthivấṅsam adhvasmábhir viçváhâ dîdivấṅsam | ấpo náptre ghṛitám ánnaṃ váhantîḥ svayám átkaiḥ pári dîyanti yahvîḥ || 14 || áyâṅsam agne sukshitiṃ jánàyấyâṅsam u maghavádbhyaḥ suvṛiktím | víçvaṃ tád — || 15 || 24 ||

36 (227). jagati.

Túbhyaṃ hinvânó vasishṭa gấ apó 'dhukshant sîm ávibhir ádribhir náraḥ | pibendra svâhâ práhutaṃ váshaṭkṛitaṃ hotrấd ấ sómam prathamó yá ṛíshe || 1 || yajnaíḥ sámmiçlâḥ pṛíshatîbhir ṛishṭíbhir yấmañ chubhrấso añjíshu priyấ utá | âsádyâ barhír bharatasya sûnavaḥ potrấd ấ sómam pibata divo naraḥ || 2 || améva naḥ suhavâ ấ hí gántana ní barhíshi sadatanâ ránishṭana | áthâ mandasva jujushâṇó ándhasas tváshṭar devébhir jánibhiḥ sumádganaḥ || 3 || ấ vakshi devấñ ihá vipra yákshi coçán hotar ní shadâ yónishu trishú | práti vîhi prásthitaṃ somyám mádhu píbấgnîdhrât táva bhâgásya tṛipṇuhi || 4 || eshá syá te tanvò nṛimṇavárdhanaḥ sáha ójaḥ pradívi bàhvór hitáḥ | túbhyaṃ sutó maghavan túbhyam ấbhṛitas tvám asya brấhmaṇâd ấ tṛipát piba || 5 || jushéthâṃ yajnám bódhataṃ hávasya me

35, 12 vande. 13 anyásya-iva ihá. 15 jánâya áyâṅsam. víçvam etc. 214, 19. — 36, 1 ádhukshan. píba indra. 2 çubhrấsaḥ. â-sádya. 3 amấ-iva. sadatana. átha. 4 ca uçán. sada. píba ấgnîdhrât.

Digitized by Google

sattó hótâ nivídaḥ pûrvyấ ánu | áchâ rấjânà náma ety âvṛítam praçâstrấd ấ́ pibataṃ somyám mádhu || 6 || 25 ||

Saptamo 'dhyâyaḥ.

37 (228). jagatî.

Mándasva hotrấd ánu jósham ándhasó 'dhvaryavaḥ sá pûrṇấṃ vashṭy âsícam | tásmâ etám bharata tadvaçó dadír hotrấd sómaṃ draviṇodaḥ píba ṛitúbhiḥ || 1 || yám u pűrvam áhuve tám idáṃ huve séd u hávyo dadír yó nấma pátyate | adhvaryúbhiḥ prásthitaṃ somyám mádhu potrất sómaṃ d. p. ṛi. || 2 || médyantu te váhnayo yébhir ῖyasé 'rishaṇyan vîḷayasvâ vanaspate | âyűyâ dhṛishṇo abhigűryâ tváṃ neshṭrất sómaṃ — || 3 || ápâd dhotrấd utá potrấd amattotá neshṭrấd ajushata práyo hitám | turῖyam pấtram ámṛiktam ámartyaṃ draviṇodấḥ pibatu draviṇodasáḥ || 4 || arvấñcam adyá yayyàṃ nṛivấhaṇaṃ ráthaṃ yuñjathâm ihá vâṃ vimócanam | pṛiñktáṃ havῖ́ñshi mádhunấ hí kaṃ gatám áthâ sómam pibataṃ vâjinîvasû || 5 || jóshy agne samídhaṃ jóshy ấ́hutiṃ jóshi bráhma jányaṃ jóshi sushṭutím | víçvebhir víçvâñ ṛitúnâ vaso mahá uçán devấñ uçatáḥ pâyayâ havíḥ || 6 || 1 ||

38 (229). trishṭubh.

Úd u shyá devấḥ savitấ savấya çaçvattamáṃ tádapâ váhnir asthât | nûnáṃ devébhyo ví hí dhâti rátnam áthấbhajad vîtíhotraṃ svastaú || 1 || víçvasya hí çrushṭáye devá ûrdhváḥ prá bâhávâ pṛithúpâṇiḥ sísarti | ấpaç cid asya

---

36, 6 ácha. — 37, 1 ándhasaḥ ádhvaryavaḥ. tásmai. píba. 2 sáḥ ít. 3 ῖyase árishaṇyan vîḷayasva. â-yűya dhṛishṇo *iti* abhi-gűrya. 4 hotrất. amatta utá. 5 átha. mádhunâ ấ́. 6 pâyaya. — 38, 1 syáḥ. tát-apâḥ. átha ấ́ abhajat.

Digitized by Google

vratá ā́ nímṛigrâ ayáṃ cid vā́to ramate párijman || 2 || âçúbhiç cid yā́n ví mucâti nûnám árîramad átamânaṃ cid étoḥ | ahyárshûṇâṃ cin ny àyā̀n̆ avishyā́m ánu vratáṃ savitúr móky ā́gât || 3 || púnaḥ sám avyad vítataṃ váyantî madhyā́ kartór ny àdhâc chákma dhī́raḥ | út saṃhā́yâsthâd vy ṛìtū́n̆r adardhar arámatiḥ savitā́ devá ā́gât || 4 || nā́naúkâṅsi dúryo víçvam ā́yur ví tishṭhate prabhaváḥ çóko agnéḥ | jyéshṭham mâtā́ sûnáve bhâgám ā́dhâd ánv asya kétam ishitáṃ savitrā́ || 5 || 2 ||

samā́vavarti víshṭhito jigîshúr víçveshâṃ kā́maç cáratâm amā́bhût | çáçvân̆ ápo víkṛitaṃ hitvy ā́gâd ánu vratáṃ savitúr daívyasya || 6 || tvayā́ hitám ápyam apsú bhâgáṃ dhánvā́nv ā́ mṛigayáso ví tasthuḥ | vánâni víbhyo nákir asya tā́ni vratā́ devásya savitúr minanti || 7 || yâdrâdhyàṃ váruṇo yónim ápyam ániçitaṃ nimíshi járbhurâṇaḥ | víçvo màrtâṇḍó vrajám ā́ paçúr gât sthaçó jánmâni savitā́ vy ā́kaḥ || 8 || ná yásyéndro váruṇo ná mitró vratám aryamā́ ná minánti rudráḥ | nā́râtayas tám idáṃ svastí huvé deváṃ savitā́raṃ námobhiḥ || 9 || bhágaṃ dhíyaṃ vâjáyantaḥ púraṃdhiṃ nárâçáṅso gnā́spátir no avyâḥ | âyé vâmásya saṃgathé rayîṇā́m priyā́ devásya savitúḥ syâma || 10 || asmábhyaṃ tád divó adbhyáḥ pṛithivyā́s tváyâ dattáṃ kā́myaṃ rā́dha ā́ gât | çáṃ yát stotṛíbhya âpáye bhávâty uruçáṅsâya savitar jaritré || 11 || 3 ||

39 (230). trishṭubh.

Grā́vâṇeva tád íd árthaṃ jarethe gṛídhreva vṛikshám

38, 2 vraté. 3 cit ní ayân. mókî ā́ agât. 4 ní adhât çákma. sam-hā́ya asthât ví ṛitū́n. ā́ agât. 5 nā́nâ ókâṅsi. ā́ adhât. 6 amā́ abhût. hitvī́ ā́ agât. 7 dhánva ánu. 8 yât-râdhyàm. ví ā́ akar *iti* akaḥ. 9 yásya índraḥ. ná árâtayaḥ. 10 gnā́ḥpátiḥ. â-ayé. priyā́ḥ. — 39, 1 grā́vâṇâ-iva. gṛídhrâ-iva.

Digitized by Google

nidhimántam ácha | brahmāṇeva vidátha ukthaçásâ dûtéva hávyâ jányâ purutrā ‖ 1 ‖ prâtaryāvāṇâ rathyèva vîrājéva yamā́ váram ā́ sacethe | méne iva tanvā́ çúmbhamâne dámpatîva kratuvídâ jáneshu ‖ 2 ‖ çríṅgeva naḥ prathamáṃ gantam arvāk çaphāv iva járbhurāṇâ tárobhiḥ | cakravâkéva práti vástor usrârvāñcâ yâtaṃ rathyèva çakrâ ‖ 3 ‖ nàvéva naḥ pârayataṃ yugéva nábhyeva na upadhîva pradhîva | çvāneva no árishaṇyâ tanū́nàṃ khṛígaleva visrásaḥ pâtam asmā́n ‖ 4 ‖ vātevâjuryā́ nadyèva rîtír akshī́ iva cákshushā yâtam arvāk | hástâv iva tanvè çámbhavishṭhâ pā́deva no nayataṃ vásyo ácha ‖ 5 ‖ 4 ‖

óshṭhâv iva mádhv âsné vádantâ stánâv iva pipyataṃ jîváse naḥ | nā́seva nas tanvò rakshitā́râ kárṇâv iva suçrútâ bhûtam asmé ‖ 6 ‖ hásteva çaktím abhí saṃdadī́ naḥ kshā́meva naḥ sám ajataṃ rájâṅsi | imā́ gíro açvinâ yushmayántîḥ kshṇótreṇeva svádhitiṃ sáṃ çiçîtam ‖ 7 ‖ etā́ni vâm açvinâ várdhanâni bráhma stómaṃ gṛitsamadā́so akran | tā́ni narâ jujushāṇópa yâtam bṛihád — ‖ 8 ‖ 5 ‖

40 (231). trishṭubh.

Sómâpûshaṇâ jánanâ rayîṇā́ṃ jánanâ divó jánanâ pṛithivyā́ḥ | jâtaú viçvasya bhúvanasya gopaú devā́ akṛiṇvann amṛítasya nā́bhim ‖ 1 ‖ imaú devaú jā́yamânau jushantemaú támāṅsi gûhatâm ájushṭâ | âbhyā́m índraḥ pakvám âmā́sv antáḥ somâpûshábhyāṃ janad usríyâsu ‖ 2 ‖ sóma-

---

39, 1 brahmāṇâ-iva vidáthe uktha-çásâ dûtấ-iva. 2 rathyấ-iv avirā́ ajā́-iva. méne iv*éti* méne-iva çúmbhamâne *iti* dámpatî iv*éti* dámpatî-iva. 3 çríṅgâ-iva. cakravākā́-iva. usrâ arvāñcâ. rathyấ-iva. 4 nāvā́-iva. yugā́-iva nábhyâ-iva. upadhī́-iv*éti* upadhī́-iva pradhī́-iv*éti* pradhī́-iva çvā́nâ-iva. khṛígalâ-iva. 5 vātâ-iva ajuryā́ nadyấ-iva. akshī́-iv*éty* akshī́-iva. cákshushâ ā́. pā́dâ-iva. 6 nā́sâ-iva. 7 hástâ-iva. saṃdadī́ *iti*. kshā́ma-iva. imā́ḥ. kshṇótreṇa-iva. 8 jujushāṇā́ úpa. — 40, 2 jushanta imaú.

Digitized by Google

pûshaṇâ rájaso vimẫnaṃ saptácakraṃ rátham áviçvaminvam | vishûvṛítam mánasâ yujyámânaṃ táṃ jinvatho vṛishaṇâ páñcaraçmim ‖ 3 ‖ divy ànyáḥ sádanaṃ cakra uccấ pṛithivyấm anyó ádhy antárikshe | tấv asmábhyam puruvấram purukshúṃ râyás póshaṃ ví shyatâṃ nấbhim asmé ‖ 4 ‖ víçvâny anyó bhúvanâ jajấna víçvam anyó abhicákshâṇa eti | sómâpûshaṇâv ávataṃ dhíyam me yuvấbhyâṃ víçvâḥ pṛítanâ jayema ‖ 5 ‖ dhíyam pûshấ jinvatu viçvaminvó rayíṃ sómo rayipátir dadhâtu | ávatu devy áditir anarvấ bṛi° ‖ 6 ‖ 6 ‖

41 (232). gâyatrî. 16. 17 anushṭubh. 18 bṛihatî.

Vấyo yé te sahasríṇo ráthâsas tébhir ấ gahi | niyútvânt sómapîtaye ‖ 1 ‖ niyútvân vâyav ấ gahy ayáṃ çukró ayâmi te | gántâsi sunvató gṛihám ‖ 2 ‖ çukrásyâdyá gávâçira índravâyû niyútvataḥ | ấ yâtam píbataṃ narâ ‖ 3 ‖ ayáṃ vâm mitrâvaruṇâ sutáḥ sóma ṛitâvṛidhâ | máméd ihá çrutaṃ hávam ‖ 4 ‖ rấjânâv ánabhidruhâ dhruvé sádasy uttamé | sahásrastbûṇa âsâte ‖ 5 ‖ 7 ‖

tấ samrấjâ ghṛitấsutî âdityấ dấnunas pátî | sácete ánavahvaram ‖ 6 ‖ gómad û shú nâsatyấçvâvad yâtam açvinâ | vartíḥ rudrâ nṛipấyyam ‖ 7 ‖ ná yát páro nántara âdadhárshad vṛishaṇvasû | duḥçáṅso mártyo ripúḥ ‖ 8 ‖ tấ na ấ voḷham açvinâ rayím piçáṅgasaṃdṛiçam | dhíshṇyâ varivovídam ‖ 9 ‖ índro aṅgá mahád bhayám abhî́ shád ápa cucyavat | sá hí sthiró vícarshaṇiḥ ‖ 10 ‖ 8 ‖

índraç ca mṛiḷáyâti no ná naḥ paçcấd aghám naçat |

40, 3 vishu-vṛítam. 4 divî anyáḥ. cakre. syatâm. 5 pṛítanâḥ. 6 devî. — 41, 2 vâyo *iti*. gántâ asi. 3 çukrásya adyá. 4 máma ít. 5 sahásra-sthûṇe. 6 tấ — páti vgl. 136, 1. 3. 7 úṃ *iti* sú nâsatyâ áçva -vat. vartíḥ. 7 ná ántaraḥ. 10 abhí sát.

Digitized by Google

bhadrám bhavâti naḥ puráḥ ‖ 11 ‖ índra ấçâbhyas pári sárvâbhyo ábhayaṃ karat | jétâ çátrûn vícarshaṇiḥ ‖ 12 ‖ víçve devâsa ấ gata çṛiṇutấ ma imáṃ hávam | édám barhír ní shîdata ‖ 13 ‖ tîvró vo mádhumấñ ayám çunáhotreshu matsaráḥ | etám pibata kấmyam ‖ 14 ‖ índrajyeshṭhâ — ‖ 15 ‖ 9 ‖

ámbitame nádîtame dévitame sárasvati | apraçastấ iva smasi práçastim amba nas kṛidhi ‖ 16 ‖ tvé víçvâ sarasvati çritấyûṅshi devyấm | çunáhotreshu matsva prajấṃ devi didiḍḍhi naḥ ‖ 17 ‖ imấ bráhma sarasvati jushásva vâjinîvati | yấ te mánma gṛitsamadấ ṛitâvari priyấ devéshu júhvati ‖ 18 ‖ prétâṃ yajnásya çambhúvâ yuvấm íd ấ vṛiṇîmahe | agníṃ ca havyavấhanam ‖ 19 ‖ dyấvâ naḥ pṛithivî imáṃ sidhrám adyá divispṛíçam | yajnáṃ devéshu yachatâm ‖ 20 ‖ ấ vâm upástham adruhâ devấḥ sîdantu yajníyâḥ | ihấdyá sómapîtaye ‖ 21 ‖ 10 ‖

42 (233). trishṭubh.

Kánikradaj janúsham prabruvâṇá íyarti vấcam aritéva nấvam | sumaṅgálaç ca çakune bhávâsi mấ tvâ kấ cid abhibhấ víçvyâ vidat ‖ 1 ‖ mấ tvâ çyená úd vadhîn mấ suparṇó mấ tvâ vidad íshumân vîró ástâ | pítryâm ánu pradíçam kánikradat sumaṅgálo bhadravâdî vadehá ‖ 2 ‖ áva kranda dakshiṇató gṛihấṇâṃ sumaṅgálo bhadravâdî çakunte | mấ naḥ stená îçata mấghâçaṅso bṛihád — ‖ 3 ‖ 11 ‖

43 (234). 1. 3 jagatî. 2 atiçakvarî oder ashṭi.

Pradakshiṇíd abhí gṛiṇanti kârávo váyo vádanta ṛitúthấ

41, 13 çṛiṇutá me. ấ idám. 15 índrajyeshṭhâ etc. 23, 8. 17 çritấ âyûṅshi. 19 prá itâm. 20 pṛithivî *iti*. 21 ihá adyá. — 42, 1 kánikradat. aritấ-iva. 2 vadhît. vada ihá. 3 mấ aghá-çaṅsaḥ.

Digitized by Google

çakúntayaḥ | ubhé vắcau vadati sâmagắ iva gâyatráṃ ca traishṭubhaṃ cắnu râjati ‖ 1 ‖ udgâtéva çakune sắma gâyasi brahmaputrá iva sávaneshu çaṁsasi | vṛísheva vâjî́ çíçumatîr apîtyâ sarváto naḥ çakune bhadrám ắ vada viçváto naḥ çakune púṇyam ắ vada ‖ 2 ‖ âvádaṁs tváṃ çakune bhadrám ắ vada tûshṇîṁ ắsînaḥ sumatíṃ cikiddhi naḥ | yád utpátan vádasi karkarír yathà bṛihád — ‖ 3 ‖ 12 ‖

Caturtho 'nuvâkaḥ.

DVITÎYAM MAṆḌALAM.

43, 1 ca ánu. 2 udgâtâ-iva. vṛíshâ-iva. api-ítya.

1 (285). trishṭubh.

Sómasya mâ tavásaṃ vakshy agne váhniṃ cakartha vidáthe yájadhyai | devắñ áchâ dîdyad yuñjé ádriṃ çamâyé agne tanvàṃ jushasva || 1 || prắñcaṃ yajnáṃ cakṛima várdhatâṃ gîḥ samídbhir agníṃ námasâ duvasyan | diváḥ çaçâsur vidáthâ kavînắṃ gṛítsâya cit taváse gâtúm îshuḥ || 2 || máyo dadhe médhiraḥ pûtádaksho diváḥ subándhur janúshâ pṛithivyắḥ | ávindann u darçatám apsv àntár devắso agním apási svásṛîṇâm || 3 || ávardhayant subhágaṃ saptá yahvîḥ çvetắṃ jajnânám arushám mahitvắ | çíçuṃ ná jâtám abhy ârur áçvâ devắso agníṃ jániman vapushyan || 4 || çukrébhir áṅgai rája âtatanvắn krátum punânáḥ kavíbhiḥ pavítraiḥ | çocír vásânaḥ páry ắyur apắṃ çríyo mimîte bṛihatîr ánûnâḥ || 5 || 13 ||

vavrâjâ sîm ánadatîr ádabdhâ divó yahvîr ávasânâ ánagnâḥ | sánâ átra yuvatáyaḥ sáyonîr ékaṃ gárbhaṃ dadhire saptá vắṇîḥ || 6 || stîrṇắ asya saṃháto viçvárûpâ ghṛitásya yónau sraváthe mádhûnâm | ásthur átra dhenávaḥ pínvamânâ mahî dasmásya mâtárâ samîcî || 7 || babhrâṇáḥ sûno sahaso vy àdyaud dádhânaḥ çukrắ rabhasắ vápûṅshi | çcó-

---

1, 1 ácha. çam-âyé. 3 ap-sú antáḥ. 4 abhí âruḥ áçváḥ. 5 áṅgaiḥ. 6 vavrâja. ádabdhâḥ. 7 viçvá-rûpâḥ. pínvamânâḥ mahî *iti*. samîcî *iti*. 8 ví adyaut.

Digitized by Google

tanti dhārâ mádhuno ghṛitásya vṛishâ yátra vâvṛidhé kávyena ‖ 8 ‖ pitúç cid ūdhar janúshâ viveda vy àsya dhārâ asṛijad ví dhénāḥ | gúhâ cárantaṃ sákhibhiḥ çivébhir divó yahvîbhir ná gúhâ babhûva ‖ 9 ‖ pitúç ca gárbhaṃ janitúç ca babhre pûrvîr éko adhayat pīpyânāḥ | vṛishṇe sapátnî çúcaye sábandhû ubhé asmai manushyè ní pâhi ‖ 10 ‖ 14 ‖

uraú mahāñ anibâdhé vavardhāpo agníṃ yaçásaḥ sáṃ hí pûrvîḥ | ṛitásya yónâv açayad dámûnâ jâmînāṃ agnír apási svásṛiṇām ‖ 11 ‖ akró ná babhriḥ samithé mahīnāṃ didṛikshéyaḥ sûnáve bhārijîkaḥ | úd usríyâ jánitâ yó jajāñāpāṃ gárbho nṛitamo yahvó agníḥ ‖ 12 ‖ apāṃ gárbhaṃ darçatám óshadhînāṃ vánâ jajâna subhágâ vírûpam | devāsaç cin mánasâ sáṃ hí jagmúḥ pánishṭhaṃ jâtáṃ tavásaṃ duvasyan ‖ 13 ‖ bṛihánta íd bhânávo bhārijîkam agníṃ sacanta vidyúto ná çukrāḥ | gúheva vṛiddhāṃ sádasi své antár apâré ûrvé amṛitaṃ dúhânāḥ ‖ 14 ‖ ṭ́le ca tvâ yájamâno havírbhir ī́le sakhitvāṃ sumatíṃ níkāmaḥ | devaír ávo mimîhi sáṃ jaritré rákshâ ca no dámyebhir ánîkaiḥ ‖ 15 ‖ 15 ‖

upakshetāras táva supraṇîté 'gne víçvâni dhányâ dádhānāḥ | surétasâ çrávasâ túñjamânâ abhí shyâma pṛitanāyūñr ádevân ‖ 16 ‖ ā devānām abhavaḥ ketúr agne mandró víçvâni kāvyâni vidvān | práti mártāñ avâsayo dámûnâ ánu devān rathiró yâsi sādhan ‖ 17 ‖ ní duroṇé amṛíto mártyânāṃ rājâ sasâda vidáthâni sādhan | ghṛitápratîka urviyā vy àdyaud agnír víçvâni kāvyâni vidvān ‖ 18 ‖ ā no gahi sakhyébhiḥ çivébhir mahān mahībhir ūtíbhiḥ saraṇyán | asmé

1, 8 dhārâḥ. 9 ví asya. 10 sapátnî *iti* sábandhû-ubhé *iti*. manushyè *iti*. 11 vavardha āpaḥ. dámûnāḥ. 12 usríyāḥ. jajāna apām. 13 cit. 14 gúhâ-iva. apāré. 15 ráksha. 16 su-pranîte ágne. syâma. 18 ví adyaut

rayím bahuláṃ sáṃtarutraṃ suvắcam bhâgáṃ yaçásaṃ kṛidhî naḥ ‖ 19 ‖ etắ te agne jánimâ sánàni prá pûrvyắya nûtanâni vocam | mahắnti vṛíshṇe sávanâ kṛitémắ jánmañ -janman níhito jâtávedâḥ ‖ 20 ‖ jánmañ-janman níhito jâtávedâ viçvắmitrebhir idhyate ájasraḥ | tásya vayáṃ sumataú yajníyasyắpi bhadré saumanasé syâma ‖ 21 ‖ imáṃ yajnáṃ sahasâvan tváṃ no devatrắ dhehi sukrato rárâṇaḥ | prá yaṅsi hotar bṛihatîr ísho nó 'gne máhi dráviṇam ắ yajasva ‖ 22 ‖ íḷâm agne purudáṅsaṃ saníṃ góḥ çaçvattamáṃ hávamânâya sâdha | syắn naḥ sûnús tánayo vijắvắgne sắ te sumatír bhûtv asmé ‖ 23 ‖ 16 ‖

2 (236). jagatî.

Vaiçvânarắya dhisháṇâm ṛitávṛídhe ghṛitáṃ ná pûtám agnáye janâmasi | dvitắ hótâram mánushaç ca vâgháto dhiyắ ráthaṃ ná kúliçaḥ sám ṛiṇvati ‖ 1 ‖ sá rocayaj janúshâ ródasî ubhé sá mâtrór abhavat putrá îḍyaḥ | havyavắḷ agnír ajáraç cánohito dûḷábho viçắm átithir vibhắvasuḥ ‖ 2 ‖ krátvâ dákshasya tárusho vídharmaṇi devắso agníṃ janayanta cittibhiḥ | rurucânám bhânúnâ jyótishâ mahắm átyaṃ ná vắjaṃ sanishyánn úpa bruve ‖ 3 ‖ ắ mandrásya sanishyánto váreṇyaṃ vṛiṇîmáhe áhrayaṃ vắjam ṛigmíyam | râtím bhṛígûṇâm uçíjaṃ kavíkratum agníṃ rắjantaṃ divyéna çocíshâ ‖ 4 ‖ agníṃ sumnắya dadhire puró jánâ vắjaçravasam ihá vṛiktábarhishaḥ | yatásrucaḥ surúcaṃ viçvádevyaṃ rudráṃ yajnắnâṃ sắdhadishṭim apásâm ‖ 5 ‖ 17 ‖

1, 19 kṛidhi. 20 jánima. kṛitắ imắ. 21 jâtá-vedâḥ. yajníyasya ápi. 22 naḥ ágne. 23 syắt. vijắ-vâ ágne. — 2, 2 rócayat. ródasi *iti* ubhé *iti* 5 jánâḥ. sắdhat-ishṭim.

Digitized by Google

pāvakaçoce táva hí kshāyam pári hótar yajnéshu vṛiktábarhisho náraḥ | ágne dúva ichámānāsa āpyam úpāsate dráviṇaṃ dhehi tébhyaḥ || 6 || ā ródasī apṛiṇad ā svàr maháj jātáṃ yád enam apáso ádhārayan | só adhvarāya pári ṇīyate kavír átyo ná vājasātaye cánohitaḥ || 7 || namasyáta havyádātiṃ svadhvaráṃ duvasyáta dámyaṃ jātávedasam | rathīr ṛitásya bṛihaté vícarshaṇir agnír devānām abhavat puróhitaḥ || 8 || tisró yahvásya samídhaḥ párijmano 'gnér apunann uçíjo ámṛityavaḥ | tāsām ékām ádadhur mártye bhújam u lokám u dvé úpa jāmím īyatuḥ || 9 || viçām̃ kavíṃ viçpátim mānushīr íshaḥ sáṃ sīm akṛiṇvant svádhitiṃ ná téjase | sá udváto niváto yâti vévishat sá gárbham eshú bhúvaneshu dīdharat || 10 || 18 ||

sá jinvate jaṭháreshu prajajnivān̄ vṛishā citréshu nānadan ná sinháḥ | vaiçvānaráḥ pṛithupājā ámartyo vásu rátnā dáyamāno ví dāçúshe || 11 || vaiçvānaráḥ pratnáthā nākam āruhad diváṣ pṛishṭhám bhándamānaḥ sumánmabhiḥ | sá pūrvaváj janáyañ jantáve dhánaṃ samānám ájmam páry eti jāgṛiviḥ || 12 || ṛitāvānaṃ yajníyaṃ vípram ukthyàm ā yáṃ dadhé mātaríçvā diví kshāyam | táṃ citráyāmaṃ hárikeçam īmahe sudītím agníṃ suvitāya návyase || 13 || çúciṃ ná yāmann ishiráṃ svardṛiçaṃ ketúṃ divó rocanasthām̃ usharbúdham | agním mūrdhānaṃ divó ápratishkutaṃ tám īmahe námasā vājínam bṛihát || 14 || mandráṃ hótāraṃ çúcim ádvayāvinaṃ dámūnasam ukthyàṃ viçvácarshaṇim | ráthaṃ ná citráṃ vápushāya darçatám mánurhitaṃ sádam íd ràyá īmahe || 15 || 19 ||

2, 6 úpa āsate. 7 ródasī *iti*. mahát. 9 dvé *iti*. 11 nānadat. 12 ā aruhat. pūrva-vát.

Digitized by Google

3 (237). jagatī.

Vaiçvânarâya pṛithupâjase vípo rátnâ vidhanta dharúṇeshu gâtave | agnír hí devâñ amṛíto duvasyáty áthâ dhármâṇi sanátâ ná dûdushat || 1 || antár dûtó ródasî dasmá îyate hótâ níshatto mánushaḥ puróhitaḥ | kshâyam bṛihántam pári bhûshati dyúbhir devébhir agnír ishitó dhiyâvasuḥ || 2 || ketúṃ yajñânâṃ vidáthasya sâdhanaṃ víprâso agnim mahayanta cittibhiḥ | ápâṅsi yásminn ádhi saṃdadhúr gíras tásmint sumnâni yájamâna â cake || 3 || pitâ yajñânâm ásuro vipaçcítâṃ vimânam agnír vayúnaṃ ca vâghátâm | â viveça ródasî bhûrivarpasâ purupriyó bhandate dhâmabhiḥ kavíḥ || 4 || candrám agníṃ candrárathaṃ hárivrataṃ vaiçvânarám apsushádaṃ svarvídam | vigâhâṃ tûrṇiṃ távishîbhir âvṛitam bhûrṇiṃ devâsa ihá suçríyaṃ dadhuḥ || 5 || 20 ||

agnír devébhir mánushaç ca jantúbhis tanvânó yajnám purupéçasaṃ dhiyâ | rathîr antár îyate sâdhadishṭibhir jîró dámûnâ abhiçasticâtanaḥ || 6 || ágne járasva svapatyâ âyuny ûrjâ pinvasva sám ísho didîhi naḥ | váyâṅsi jinva bṛihatáç ca jâgriva uçíg devânâm ási sukrátur vipâm || 7 || viçpátiṃ yahvám átithiṃ náraḥ sádâ yantâraṃ dhînâm uçíjaṃ ca vâghátâm | adhvarâṇâṃ cétanaṃ jâtávedasam prá çaṅsanti námasâ jûtíbhir vṛidhé || 8 || vibhâvâ devâḥ suráṇaḥ pári kshitîr agnír babhûva çávasâ sumádrathaḥ | tásya vratâni bhûriposhiṇo vayám úpa bhûshema dáma â suvṛiktíbhiḥ || 9 || vaiçvânara táva dhâmâny â cake yébhiḥ svarvíd ábhavo vicakshaṇa | jâtá âpriṇo bhúvanâni ródasî ágne tâ víçvâ paribhûr asi tmánâ || 10 || vaiçvânarásya daṅsánâbhyo

---

3, 1 átha. 2 dhiyâ-vasuḥ. 5 apsu-sádam. 7 su-apatyé. jâgrive. 9 dáme. 10 â apriṇaḥ. ródasî *iti*.

Digitized by Google

bṛihád áriṇâd ékaḥ svapasyáyâ kavíḥ | ubhâ pitárâ mahá-yann ajâyatâgnír dyâvâpṛithivî bhûriretasâ ‖ 11 ‖ 21 ‖

4 (238). trishṭubh.

Samít-samit sumánâ bodhy asmé çucâ-çucâ sumatíṃ râsi vásvaḥ | â deva devân yajáthâya vakshi sákhâ sákhîṃt sumánâ yakshy agne ‖ 1 ‖ yáṃ devâsas trír áhann âyájante divé-dive váruṇo mitró agníḥ | sémáṃ yajnám mádhumantaṃ kṛidhî nas tánûnapâd ghṛitáyoniṃ vidhántam ‖ 2 ‖ prá dîdhitir viçvávârâ jigâti hótâram iḷáḥ prathamáṃ yájadhyai | áchâ námobhir vṛishabháṃ vandádhyai sá devân yakshad ishitó yájîyân ‖ 3 ‖ ûrdhvó vâṃ gâtúr adhvaré akâry ûrdhvâ çocîṃshi prásthitâ rájâṃsi | divó vâ nâbhâ ny àsâdi hótâ stṛiṇîmáhi devávyacâ ví barhíḥ ‖ 4 ‖ saptá hotrâṇi mánasâ vṛiṇânâ ínvanto víçvam práti yann ṛiténa | nṛipéçaso vidátheshu prá jâtâ abhîmáṃ yajnáṃ ví caranta pûrvîḥ ‖ 5 ‖ 22 ‖

â bhándamâne ushásâ úpâke utá smayete tanvâ vírûpe | yáthâ no mitró váruṇo jújoshad índro marútvâṅ utá vâ máhobhiḥ ‖ 6 ‖ daívyâ hótârâ prathamâ ny ṛiñje saptá pṛikshâsaḥ svadháyâ madanti | ṛitáṃ çáṃsanta ṛitám ít tá áhur ánu vratáṃ vratapâ dîdhyânâḥ ‖ 7 ‖ â bhâratî bhâratîbhiḥ sajóshâ íḷâ devair manushyèbhir agníḥ | sárasvatî sârasvatébhir arvâk tisró devîr barhír édáṃ sadantu ‖ 8 ‖ tán nas turîpam ádha poshayitnú déva tvashṭar ví rarâṇáḥ syasva | yáto vîráḥ karmaṇyàḥ sudáksho yuktágrâvâ jâyate devákâmaḥ ‖ 9 ‖ vánaspaté 'va sṛijópa devân agnír havíḥ

3, 11 ajâyata agníḥ. — 4, 1 su-mánâḥ. 2 sáḥ imám. kṛidhi. 3 ácha. 4 ní asâdi. devá-vyacâḥ. 5 abhí imám. 6 bhándamâne *iti* úpâke *iti* vírûpe *iti*. 7 ní ṛiñje. té. vrata-páḥ. 8 â idám. 9 tát. 10 vánaspate áva sṛija úpa.

Digitized by Google

çamitā sûdayâti | séd u hótâ satyátaro yajâti yáthâ devā́nāṃ jánimāni véda ‖ 10 ‖ ā́ yâhy agne samidhânó arvāñ índreṇa devaíḥ sarátham turébhiḥ | barhír na âstâm áditiḥ suputrā́ svāhâ devā́ amṛitâ mâdayantâm ‖ 11 ‖ 23 ‖

5 (239). trishṭubh.

Práty agnír ushásaç cékitânó 'bodhi víprah padavíḥ kavînā́m | pṛithupā́jâ devayádbhiḥ sámiddhó 'pa dvárâ támaso váhnir âvaḥ ‖ 1 ‖ préd v agnír vâvṛidhe stómebhir gîrbhíḥ stotṛ́ṇāṃ namasyà ukthaíḥ | pûrvír ṛitásya saṃdṛíçaç cakânáḥ sáṃ dûtó adyaud usháso viroké ‖ 2 ‖ ádhâyy agnír mā́nushîshu vikshv àpā́ṃ gárbho mitrá ṛiténa sā́dhan | ā́ haryató yajatáḥ sā́nv asthâd ábhûd u vípro hávyo matînā́m ‖ 3 ‖ mitró agnír bhavati yát sámiddho mitró hótâ váruṇo jâtávedâḥ | mitró adhvaryúr ishiró dámûnâ mitráḥ síndhûnâm utá párvatânâm ‖ 4 ‖ pā́ti priyáṃ ripó ágram padáṃ véḥ pā́ti yahváç cáraṇaṃ sū́ryasya | pā́ti nā́bhâ saptáçîrshâṇam agníḥ pā́ti devā́nâm upamā́dam ṛishváḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

ṛibhúç cakra ī́dyaṃ cā́ru nā́ma víçvâni devó vayúnâni vidvā́n | sasásya cárma ghṛitávat padáṃ vés tád íd agnī́ rakshaty áprayuchan ‖ 6 ‖ ā́ yónim agnír ghṛitávantam asthât pṛithúpragâṇam uçántam uçânáḥ | dī́dyânaḥ çúcir ṛishváḥ pâvakáḥ púnaḥ-punar mâtárâ návyasî kaḥ ‖ 7 ‖ sadyó jâtá óshadhîbhir vavakshe yádî várdhanti prasvò ghṛiténa | ā́pa iva pravátâ çúmbhamânâ urushyád agníḥ pitrór upásthe ‖ 8 ‖ úd u shṭutáḥ samídhâ yahvó adyaud vā́rshman

---

4, 10 sáḥ ít. 11 amṛítâḥ. 8—11 kehren in h. **517** wieder. — 5, 1 cékitânaḥ ábodhi. pṛithu-pā́jâḥ. sám-iddhaḥ ápa. âvar *ity* âvaḥ. 2 prá ít ûṃ *iti*. 3 vikshú apā́m. 4 dámûnâḥ. 6 cakre. agníḥ. 7 návyasi *iti* kar *iti* kaḥ. 8 yádi. 9 stutáḥ.

Digitized by Google

divó ádhi nā́bhâ pṛithivyā́ḥ | mitró agnír ī́ḍyo mâtaríçvâ dûtó vakshad yajáthâya devā́n || 9 || úd astambhît samídhâ nā́kam ṛishvò 'gnír bhávann uttamó rocanā́nâm | yádî bhṛígubhyaḥ pári mâtaríçvâ gúhâ sántaṃ havyavā́haṃ samîdhé || 10 || íḷâm agne — || 11 || 25 ||

6 (240). trishṭubh.

Prá kâravo mananā́ vacyámânâ devadrī́cîṃ nayata devayántaḥ | dakshiṇâvā́ḍ vâjínî prā́cy eti havír bháranty agnáye ghṛitā́cî || 1 || ā́ ródasî apṛiṇâ jā́yamâna utá prá rikthâ ádha nú prayajyo | diváç cid agne mahinā́ pṛithivyā́ vacyántâṃ te váhnayaḥ saptájihvâḥ || 2 || dyaúç ca tvâ pṛithivī́ yajníyâso ní hótâraṃ sâdayante dámâya | yádî víço mā́nushîr devayántîḥ práyasvatîr ī́ḷate çukrám arcíḥ || 3 || mahā́nt sadhásthe dhruvá ā́ níshatto 'ntár dyā́vâ mā́hine háryamânaḥ | ā́skre sapátnî ajáre ámṛikte sabardúghe urugâyásya dhenū́ || 4 || vratā́ te agne maható mahā́ni táva krátvâ ródasî ā́ tatantha | tváṃ dûtó abhavo jā́yamânas tváṃ netā́ vṛishabha carshaṇînā́m || 5 || 26 ||

ṛitásya vâ keçínâ yogyā́bhir ghṛitasnúvâ róhitâ dhurí dhishva | áthā́ vaha devā́n deva víçvânt svadhvarā́ kṛiṇuhi jâtavedaḥ || 6 || diváç cid ā́ te rucayanta rokā́ ushó vibhâtī́r ánu bhâsi pûrvī́ḥ | apó yád agna uçádhag váneshu hótur mandrásya panáyanta devā́ḥ || 7 || uraú vâ yé antárikshe mádanti divó vâ yé rocané sánti devā́ḥ | ū́mâ vâ yé suhávâso yájatrâ âyemiré rathyò agne áçvâḥ || 8 || aíbhir agne saráthaṃ yâhy arvā́ñ nânârathám vâ vibhávo hy

5, 10 ṛishváḥ agníḥ. yádi. — 6, 1 vacyámâṇâḥ. prā́cî. bhárantî. 2 ródasî *iti* apṛiṇâḥ. pṛithivyā́ḥ. 3 yádi. 4 dhruvé. mā́hine *iti* ā́skre *iti* sa-pátnî *iti* ajáre *iti* ámṛikte *iti* sabar-dúghe *iti*. dhenū́ *iti*. 5 ródasî *iti*. 6 átha ā́. 7 agne. 8 ū́mâḥ. 9 ā́ ebhiḥ. hí.

Digitized by Google

áçvâḥ | pátnîvatas triñçátaṃ trîñç ca devắn anushvadhám ắ vaha mâdáyasva ‖ 9 ‖ sá hótâ yásya ródasî cid urvî yajnáṃ-yajnam abhí vṛidhé gṛiṇîtáḥ | prắcî adhvaréva tasthatuḥ suméke ṛitắvarî ṛitájâtasya satyé ‖ 10 ‖ íḷâm agne — ‖ 11 ‖ 27 ‖

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

DVITÌYO 'SHṬAKAḤ.

7 (241). trishṭubh.

Prá yá ârúḥ çitipṛishṭhásya dhâsér ắ mâtárâ viviçuḥ saptá vắṇîḥ | parikshítâ pitárâ sáṃ carete prá sarsrâte dîrghám ắyuḥ prayákshe ‖ 1 ‖ divákshaso dhenávo vṛíshṇo áçvâ devîr ắ tasthau mádhumad váhantîḥ | ṛitásya tvâ sádasi kshemayántam páry ékâ carati vartaníṃ gaúḥ ‖ 2 ‖ ắ sîm arohat suyámâ bhávantîḥ pátiç cikitvắn rayivíd rayînắm | prá nîlapṛishṭho atasásya dhâsés tắ avâsayat purudhápratîkaḥ ‖ 3 ‖ máhi tvâshṭrám ûrjáyantîr ajuryáṃ stabhûyámânaṃ vaháto vahanti | vy áṅgebhir didyutânáḥ sadhástha ékâm iva ródasî ắ viveça ‖ 4 ‖ jânánti vṛíshṇo arushásya çévam utá bradhnásya çắsane raṇanti | divorúcaḥ surúco rócamânâ íḷâ yéshâṃ gáṇyâ mắhinâ gîḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

utó pitṛíbhyâm pravídắnu ghósham mahó mahádbhyâm anayanta çûshám | ukshắ ha yátra pári dhắnam aktór ánu svắṃ dhắma jaritúr vaváksha ‖ 6 ‖ adhvaryúbhiḥ pañcá-

---

6, 10 ródasî-urvî-prắcî-suméke-ṛitávarî-satyé *iti.* adhvarắ-iva. — 7, 1 yé. 2 áçvâḥ. 3 su-yámâḥ. 4 ví. sadhá-sthe. ródasî *iti.* 6 utó *iti.* pra-vídâ ánu.

Digitized by Google

bhiḥ saptá víprâḥ priyáṃ rakshante níhitam padáṃ véḥ | prâñco madanty uksháṇo ajuryấ devấ devấñâm ánu hí vratấ guḥ ‖ 7 ‖ daívyâ hótârâ prathamấ — ‖ 8 ‖ vṛishâyánte mahé átyâya pûrvîr vṛíshṇe citrấya raçmáyaḥ suyâmấḥ | déva hotar mandrátaraç cikitvân mahó devân ródasî éhá vakshi ‖ 9 ‖ pṛikshápṛayajo draviṇaḥ suvấcaḥ suketáva usháso revád ûshuḥ | utó cid agne mahinấ pṛithivyấḥ kṛitáṃ cid énaḥ sám mahé daçasya ‖ 10 ‖ íḷâm agne -- ‖ 11 ‖ 2 ‖

8 (242). trishṭubh. 3. 7 anushṭubh.

Añjánti tvấm adhvaré devayánto vánaspate mádhunâ daívyena | yád ûrdhvás tíshṭhâ dráviṇehá dhattâd yád vâ ksháyo mâtúr asyấ upásthe ‖ 1 ‖ sámiddhasya çráyamâṇaḥ purástâd bráhma vanvánó ajáraṃ suvîram | âré asmád ámatim bấdhamâna úc chrayasva mahaté saúbhagâya ‖ 2 ‖ úc chrayasva vanaspate várshman pṛithivyấ ádhi | súmitî mîyámâno várco dhâ yajnávâhase ‖ 3 ‖ yúvâ suvấsaḥ párivîta ấgât sá u çréyân bhavati jấyamânaḥ | táṃ dhîrấsaḥ kaváya ún nayanti svâdhyò mánasâ devayántaḥ ‖ 4 ‖ jâtó jâyate sudinatvé áhnâṃ samaryá ấ vidáthe várdhamânaḥ | punánti dhîrấ apáso manîshấ devayấ víprа úd iyarti vấcam ‖ 5 ‖ 3 ‖

yân vo náro devayánto nimimyúr vánaspate svádhitir vâ tatáksha | té devấsaḥ sváravas tasthivấñsaḥ prajấvad asmé didhishantu rátnam ‖ 6 ‖ yé vṛikṇáso ádhi kshámi nímitâso yatásrucaḥ | té no vyantu vấryaṃ devatrấ kshe-

---

7, 7 ajuryấḥ devấḥ. 8 s. 238, 7. 9 ródasî *iti* ấ ihá. 10 utó *iti*. — 8, 1 tíshṭhâḥ dráviṇâ ihá. 2 út çrayasva. 3 dhâḥ. 4 ấ agât. út. 5 sa-maryé. deva-yấḥ.

Digitized by Google

trasā̆dhasaḥ || 7 || âdityā̆ rudrā̆ vásavaḥ sunîthā̆ dyā̆vâkshā̆mâ pṛithivī̆ antáriksham | sajóshaso yajnám avantu devā̆ ûrdhváṃ kṛiṇvantv adhvarásya ketúm || 8 || haṅsā̆ iva çreṇiçó yátânâḥ çukrā̆ vásânâḥ sváravo na ā̆guḥ | unnîyámânâḥ kavíbhiḥ purástâd devā̆ devā̆nâm ápi yanti pā̆thaḥ || 9 || çṛíñgâṇîvéc chṛiñgíṇâṃ sáṃ dadṛiçre cashā̆lavantaḥ sváravaḥ pṛithivyā̆m | vâghádbhir vâ vihavé çróshamâṇâ asmā̆ñ avantu pṛitanā̆jyeshu || 10 || vánaspate çatávalço ví roha sahásravalçâ ví vayáṃ ruhema | yáṃ tvā̆m ayáṃ svádhitis téjamânaḥ praṇinā̆ya mahaté saúbhagâya || 11 || 4 ||

9 (243). bṛihatî. 9 trishṭubh.

Sákhâyas tvâ vavṛimahe devám mártâsa ûtáye | apā̆ṃ nápâtaṃ subhágaṃ sudī̆ditiṃ suprátûrtim anehásam || 1 || kā̆yamâno vanā̆ tváṃ yán mâtṛī̆r ájagann apáḥ | ná tát te agne pramṛíshe nivártanaṃ yád dûré sánn ihā̆bhavaḥ || 2 || áti tṛishṭáṃ vavakshithā̆thaivá sumánâ asi | prá-prânyé yánti páry anyá âsate yéshâṃ sakhyé ási çritáḥ || 3 || îyivā̆ṅsam áti srídhaḥ çáçvatîr áti saçcátaḥ | ánv îm avindan nicirā̆so adrúho apsú siṅhám iva çritám || 4 || sasṛivā̆ṅsam iva tmánâgním itthā̆ tiróhitam | aínaṃ nayan mâtaríçvâ parâváto devébhyo mathitám pári || 5 || 5 ||

táṃ tvâ mártâ agṛibhṇata devébhyo havyavâhana | víçvân yád yajnā̆ñ abhipā̆si mânusha táva krátvâ yavishṭhya || 6 || tád bhadráṃ táva daṅsánâ pā̆kâya cic chadayati | tvā̆ṃ yád agne paçávaḥ samā̆sate sámiddham apiçarvaré || 7 || ā̆ juhotâ svadhvaráṃ çîrám pâvakáçocisham |

8, 8 âdityā̆ḥ rudrā̆ḥ. su-nîthā̆ḥ. pṛithivī̆. 9 ā̆ aguḥ. ut-nîyámânâḥ. devā̆ḥ. 10 çṛíñgâṇi-iva ít çṛiñgíṇâm. 11 sahásra-valçâḥ. — 9, 2 yát. ihá ábhavaḥ. 3 vavakshitha átha evá. prá-pra anyé. anyé. 5 tmánâ agním. ā̆ enam nayat. 7 cit. 8 juhota.

Digitized by Google

âçúṃ dûtám ajirám pratnám ṝdyaṃ çrushṭ̄́ devâṃ saparyata ‖ 8 ‖ tr̄́ṇi çatấ tr̄́ sahásrâṇy agníṃ triṅçác ca devấ náva câsaparyan | aúkshan ghṛitaír ástṛiṇan barhír asmấ ā́d íd dhótâraṃ ny àsâdayanta ‖ 9 ‖ 6 ‖

10 (244). ushṇih.

Tvā́m agne manîshíṇaḥ samrā́jaṃ carshaṇînām | devám mártâsa indhate sám adhvaré ‖ 1 ‖ tvā́ṃ yajnéshv ṛitvíjam ágne hótâram îḷate | gopā́ ṛitásya dîdihi své dáme ‖ 2 ‖ sá ghâ yás te dádâçati samídhâ jâtávedase | só agne dhatte suvī́ryaṃ sá pushyati ‖ 3 ‖ sá ketúr adhvaraṇā́m agnír devébhir ā́ gamat | añjânáḥ saptá hótṛibhir havíshmate ‖ 4 ‖ prá hótre pûrvyáṃ váco 'gnáye bharatâ bṛihát | vipā́ṃ jyótîṅshi bíbhrate ná vedháse ‖ 5 ‖ 7 ‖

agníṃ vardhantu no gíro yáto jā́yata ukthyàḥ | mahé vā́jâya drāviṇâya darçatáḥ ‖ 6 ‖ ágne yájishṭho adhvaré devā́n devayaté yaja | hótâ mandró ví râjasy áti srídhaḥ ‖ 7 ‖ sá naḥ pâvaka dîdihi dyumád asmé suvī́ryam | bhávâ stotṛíbhyo ántamaḥ svastáye ‖ 8 ‖ táṃ tvâ víprâ vipanyávo jâgṛivā́ṅsaḥ sám indhate | havyavā́ham ámartyaṃ sahovṛídham ‖ 9 ‖ 8 ‖

11 (245). gâyatri.

Agnír hótâ puróhito 'dhvarásya vícarshaṇiḥ | sá veda yajnám ânushák ‖ 1 ‖ sá havyavā́ḷ ámartya uçíg dûtáç cánohitaḥ | agnír dhiyā́ sám ṛiṇvati ‖ 2 ‖ agnír dhiyā́ sá cetati ketúr yajnásya pûrvyáḥ | ártham hy àsya taráṇi ‖ 3 ‖

9, 9 triṅçát. devā́ḥ. ca asarpayan. asmai. hótâram ní asâdayanta. — 10, 3 gha. 5 bharata. 6 jā́yate. 8 bhâva. 9 víprāḥ. — 11, 3 hí asya.

Digitized by Google

agníṃ sûnúṃ sánaçrutaṃ sáhaso jâtávedasam | váhniṃ devắ akṛiṇvata ‖ 4 ‖ ádâbhyaḥ puraetắ viçắm agnír mắnushîṇâm | tűrṇî ráthaḥ sádâ návaḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

sâhvắn víçvâ abhiyújaḥ krátur devắnâm ámṛiktaḥ | agnís tuvíçravastamaḥ ‖ 6 ‖ abhí práyâṅsi vắhasâ dâçvắñ açnoti mártyaḥ | kshávam pâvakáçocishaḥ ‖ 7 ‖ pári víçvâni súdhitâgnér açyâma mánmabhiḥ | víprâso jâtávedasaḥ ‖ 8 ‖ ágne víçvâni vắryâ vắjeshu sanishâmahe | tvé devắsa érire ‖ 9 ‖ 10 ‖

12 (246). gâyatri.

Índrâgnî ắ gataṃ sutáṃ gîrbhír nábho váreṇyam | asyá pâtaṃ dhiyéshitắ ‖ 1 ‖ índrâgnî jaritúḥ sácâ yajnó jigâti cétanaḥ | ayắ pâtam imáṃ sutám ‖ 2 ‖ índram agníṃ kavichádâ yajnásya jûtyắ vṛiṇe | tắ sómasyehá tṛimpatâm ‖ 3 ‖ toçắ vṛitraháṇâ huve sajítvânắparâjitâ | indrâgnî vâjasâtamâ ‖ 4 ‖ prá vâm arcanty ukthíno nîthâvído jaritắraḥ | índrâgnî ísha ắ vṛiṇe ‖ 5 ‖ 11 ‖

índrâgnî navatím púro dâsápatnîr adhûnutam | sâkám ékena kármaṇâ ‖ 6 ‖ índrâgnî ápasas páry úpa prá yanti dhîtáyaḥ | ṛitásya pathyắ ánu ‖ 7 ‖ índrâgnî tavishắṇi vâṃ sadhásthâni práyâṅsi ca | yuvór aptűryaṃ hitám ‖ 8 ‖ índrâgnî rocanắ diváḥ pári vắjeshu bhûshathaḥ | tád vâṃ ceti prá vîryàm ‖ 9 ‖ 12 ‖

Prathamo 'nuvâkaḥ.

13 (247). anushṭubh.

Prá vo devắyâgnáye bárhishṭham arcâsmai | gámad

11, 5 tűrṇiḥ. 8 sú-dhitâ agnéḥ. 9 ắ îrire. — 12, 1 índrâgni iti. dhiyắ ishitắ. 3 sómasya ihá. 4 sa-jítvânâ áparâ-jitâ. 5 nítha-vídaḥ. — 13, 1 devắya agnáye. arca asmai.

Digitized by Google

devébhir ā́ sá no yájisbṭho barhír ā́ sadat ‖ 1 ‖ ṛitā́vâ yásya ródasî dákshaṃ sácanta ûtáyaḥ | havíshmantas tám îḷate táṃ sanishyántó 'vase ‖ 2 ‖ sá yantā́ víprа eshā́ṃ sá yajñā́nâm áthâ hí sháḥ | agníṃ táṃ vo duvasyata dā́tâ yó vánitâ maghám ‖ 3 ‖ sá naḥ çármâṇi vîtáye 'gnír yachatu çáṃtamâ | yáto naḥ prushṇávad vásu diví kshitíbhyo apsv ā́ ‖ 4 ‖ dîdivā́ṅsam ápûrvyaṃ vásvîbhir asya dhîtíbhiḥ | ṛíkvâṇo agním indhate hótâraṃ viçpátiṃ viçā́m ‖ 5 ‖ utá no bráhmann avisha uktéshu devahūtamaḥ | çáṃ naḥ çocâ marúdvṛidhó 'gne sahasrasā́tamaḥ ‖ 6 ‖ nú no râsva sahásravat tokávat pushṭimád vásu | dyumád agne suvîryaṃ várshishṭham ánupakshitaṃ ‖ 7 ‖ 13 ‖

14 (248). trishṭubh.

Ā́ hótâ mandró vidáthâny asthât satyó yájvâ kavítamaḥ sá vedhā́ḥ | vidyúdratbaḥ sáhasas putró agníḥ çocíshkeçaḥ pṛithivyā́m pā́jo açret ‖ 1 ‖ áyâmi te námaūktiṃ jushasva ṛítâvas túbhyaṃ cétate sahasvaḥ | vidvā́ṅ ā́ vakshi vidúsho ní shatsi mádhya ā́ barhír ûtáye yajatra ‖ 2 ‖ drávatâṃ ta ushásâ vâjáyantî ágne vā́tasya pathyā́bhir ácha | yát sîm añjánti pûrvyáṃ havírbhir ā́ vandhúreva tasthatur duroṇé ‖ 3 ‖ mitráç ca túbhyaṃ váruṇaḥ sahasvó 'gne víçve marútaḥ sumnám arcan | yác chocíshâ sahasas putra tíshṭhâ abhí kshitī́ḥ pratháyant sū́ryo nṛ́ṅ ‖ 4 ‖ vayáṃ te adyá rarimā́ hí kā́mam uttānáhastâ námasopasádya | yájishṭhena mánasâ yakshi devā́n ásredhatâ mánmanâ vípro agne ‖ 5 ‖ tvád dhí putra sahaso ví pûrvī́r devásya yánty

13, 2 ródasi *iti*. ṛitá-vâ. sácante. sanishyántaḥ ávase. 3 átha hí sáḥ. 4 ap-sú. 6 çóca marút-vṛidhaḥ ágne. 7 nú. — 14, 2 jushasva. mádhye. 3 te. vâjáyantî *iti*. vandhúrā-iva. 4 sahasvaḥ ágne. yát çocíshâ. 5 rarimá. uttâná-hastâḥ námasâ upa-sádya. 6 hí.

Digitized by Google

ûtáyo ví vājāḥ | tvám dehi sahasríṇam rayím no 'droghéṇa vácasā satyám agne || 6 || túbhyam daksha kavikrato yā́nīmā́ déva mártāso adhvaré ákarma | tvám víçvasya surā́thasya bodhi sárvam tád agne amṛita svadehá || 7 || 14 ||

15 (249). trishṭubh.

Ví pā́jasā pṛithúnā çócucāno bā́dhasva dvishó rakshā́so ámīvāḥ | suçármaṇo bṛihatáḥ çármaṇi syām agnér ahám suhávasya práṇītau || 1 || tvám no asyā́ usháso vyùshṭau tvám sū́ra údite bodhi gopā́ḥ | jánmeva nítyam tánayam jushasva stómam me agne tanvā́ sujāta || 2 || tvám nṛícakshā vṛishabhā́nu pū́rvīḥ kṛishṇā́sv agne arushó ví bhāhi | váso néshi ca párshi cā́ty ánhaḥ kṛidhī́ no rāyá uçíjo yavishṭha || 3 || áshāḷho agne vṛishabhó didīhi púro víçvāḥ saúbhagā saṃjigīvā́n | yajnásya netā́ prathamā́sya pāyór jā́tavedo bṛihatáḥ supraṇīte || 4 || áchidrā çárma jaritaḥ purū́ṇi devā́ñ áchā dī́dyānaḥ sumedhāḥ | rátho ná sásnir abhí vakshi vā́jam ágne tvám ródasī naḥ suméke || 5 || prá pīpaya vṛishabha jínva vā́jān ágne tvám ródasī naḥ sudóghe | devébhir deva surúcā rucānó mā́ no mártasya durmatíḥ pári shṭhāt || 6 || íḷām agne — || 7 || 15 ||

16 (250). Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī.

Ayám agníḥ suvī́ryasyéçe mahā́ḥ saúbhagasya | rāyá íçe svapatyā́sya gómata íçe vṛitrahátheshām || 1 || imā́m naro marutaḥ saççatā́ vṛídham yásmin rā́yaḥ çévṛidhāsaḥ | abhí yé sánti pṛitanāsu dūḍhyò viçvā́hā çátrum ādabhúḥ

14, 7 yā́ni imā́. svada ihá. — 15, 2 sū́re úd-ite jánma-iva. 3 nṛi-cákshāḥ vṛishabha ánu. ca áti. kṛidhí. rāyé. 5 ácha. ródasī *iti*. suméke *iti*. 6 ródasī *iti*. sudóghe *iti*. sthāt. — 16, 1 su-vī́ryasya íçe. 2 saççata. çé-vṛidhāsaḥ. duḥ-dhyàḥ.

Digitized by Google

‖ 2 ‖ sá tvám no rāyáḥ çiçîhi mīḍhvo agne suvīryasya | túvidyumna várshishṭhasya prajāvato 'namīvásya çushmíṇaḥ ‖ 3 ‖ cákrir yó víçvà bhúvanābhí sāsahíç cákrir devéshv ā́ dúvaḥ | ā́ devéshu yátata ā́ suvīrya ā́ çáṁsa utá nṛíṇām ‖ 4 ‖ mā́ no agné 'mataye māvīratāyai rīradhaḥ | mā́gótāyai sahasas putra mā́ nidé 'pa dvéshāṁsy ā́ kṛidhi ‖ 5 ‖ çagdhí vājasya subhaga prajāvató 'gne bṛiható adhvaré | sám rāyā́ bhūyasā́ sṛija mayobhúnā túvidyumna yáçasvatā ‖ 6 ‖ 16 ‖

17 (251). trishṭubh.

Samidhyámānaḥ prathamā́nu dhármā sám aktúbhir ijyate viçvávāraḥ | çocíshkeço ghṛitánirnik pāvakáḥ suyajnó agnír yajáthāya devā́n ‖ 1 ‖ yáthāyajo hotrám agne pṛithivyā́ yáthā divó jātavedaç cikitvā́n | evā́néna havíshā yakshi devā́n manushvád yajnám prá tiremám adyá ‖ 2 ‖ tríṇy āyūṁshi táva jātavedas tisrá ājā́nīr ushásas te agne | tā́bhir devā́nām ávo yakshi vidvā́n áthā bhava yájamānāya çáṁ yóḥ ‖ 3 ‖ agníṁ sudītíṁ sudṛíçaṁ gṛiṇánto namasyā́mas tvédyaṁ jātavedaḥ | tvā́ṁ dūtám aratíṁ havyavā́haṁ devā́ akṛiṇvann amṛítasya nā́bhim ‖ 4 ‖ yás tvád dhótā pū́rvo agne yájīyān dvitā́ ca sáttā svadhāyā́ ca çambhúḥ | tásyā́nu dhárma prá yajā cikitvó 'thā no dhā adhvaráṁ devávītau ‖ 5 ‖ 17 ‖

18 (252). trishṭubh.

Bhávā no agne sumánā úpetau sákheva sákhye pitáreva

16, 4 bhúvanā abhí. yátate. su-vīrye. çáṁse. 5 agne ámataye. mā́ avīratāyai. mā́ agótāyai. ápa. 6 prajā-vataḥ ágne. — 17, 1 prathamā́ ánu dhárma. 2 yáthā áyajaḥ. pṛithivyā́ḥ. evá anéna. tira imám. 3 ā-jā́nīḥ. átha. 4 tvā́ iḍyam. 5 hótā. tásya ánu. yaja cikitvaḥ átha. — 18, 1 bhāva. úpa-itau sákhā-iva. pitárā-iva.

Digitized by Google

sâdhúḥ | purudrúho hí kshitáyo jánânâm práti pratîcī́r dahatâd árâtîḥ || 1 || tápo shv àgne ántarâñ amítrân tápâ çáṅsam árarushaḥ párasya | tápo vaso cikitânó acíttân ví te tishṭhantâm ajárâ ayā́saḥ || 2 || idhménâgna ichámâno ghṛiténa j̄uhómi havyáṃ tárase bálâya | yā́vad ī́çe bráhmaṇâ vándamâna imā́ṃ dhíyaṃ çataséyâya devī́m || 3 || úc chocíshâ sahasas putra stutó bṛihád váyaḥ çaçamânéshu dhehi | revád agne viçvā́mitreshu çáṃ yór marmṛijmā́ te tanvàm bhū́ri kṛítvaḥ || 4 || kṛidhí rátnaṃ susanitar dhánânâṃ sá ghéd agne bhavasi yát sámiddhaḥ | stotúr duroṇé subhágasya revát sṛiprā́ karásnâ dadhishe vápûṅshi || 5 || 18 ||

19 (253). trishṭubh.

Agníṃ hótâram prá vṛiṇe miyédhe gṛítsaṃ kavíṃ viçvavídam ámûram | sá no yakshad devátâtâ yájîyân râyé vā́jâya vanate maghā́ni || 1 || prá te agne havíshmatîm iyarmy áchâ sudyumnā́ṃ râtínîṃ ghṛitā́cîm | pradakshiṇíd devátâtim urâṇáḥ sáṃ râtíbhir vásubhir yajnám açret || 2 || sá tějîyasâ mánasâ tvóta utá çiksha svapatyásya çikshóḥ | ágne râyó nṛítamasya prábhûtau bhûyā́ma te sushṭutáyaç ca vásvaḥ || 3 || bhū́rîṇi hí tvé dadhiré ánîkā́gne devásya yájyavo jánâsaḥ | sá ā́ vaha devátâtiṃ yavishṭha çárdho yád adyá divyáṃ yájâsi || 4 || yát tvâ hótâram anájan miyédhe nishâdáyanto yajáthâya devā́ḥ | sá tváṃ no agne 'vitéhá bodhy ádhi çrávâñsi dhehi nas tanū́shu || 5 || 19 ||

20 (254). trishṭubh.

Agním ushásam açvínâ dadhikrā́ṃ vyùshṭishu havate

18, 2 tápo *iti* sú agne. tápa. tápo *iti*. 3 idhména agne. 5 út çocíshâ. marmṛijmá. 5 gha ít. — 19, 2 ácha. 3 tvā́-ûtaḥ. 4 ánîkâ ágne. 5 avitā́ ihá.

Digitized by Google

váhnir ukthaíḥ | sujyótisho naḥ çṛiṇvantu devấḥ sajóshaso adhvaráṃ vâvaçânấḥ || 1 || ágne trí te vấjinâ trí shadhásthâ tisrás te jihvấ ṛitajâta pûrvíḥ | tisrá u te tanvò devávâtâs tấbhir naḥ pâhi gíro áprayuchan || 2 || ágne bhúrîṇi táva jâtavedo déva svadhâvo 'mṛitasya nấma | yấç cá mâyấ mâyínâṃ viçvaminva tvé pûrvíḥ saṃdadhúḥ pṛishṭabandho || 3 || agnír netấ bhága iva kshitînấṃ daívînâṃ devá ṛitupấ ṛitávâ | sá vṛitrahấ sanáyo viçvávedâḥ párshad víçvâti duritấ gṛiṇántam || 4 || dadhikrấm agnim ushásaṃ ca devím bṛíhaspátiṃ savitấraṃ ca devám | açvínâ mitrấváruṇâ bhágaṃ ca vásûn rudrấñ âdityấñ ihá huve || 5 || 20 ||

21 (255). 1. 4 trishṭubh. 2. 3 anushṭubh. 5 virâḍrûpâ satobṛihati.

Imáṃ no yajnám amṛíteshu dhehîmấ havyấ jâtavedo jushasva | stokấnâm agne médaso ghṛitásya hótaḥ prấçâna prathamó nishádya || 1 || ghṛitávantaḥ pâvaka te stokấḥ çcotanti médasaḥ | svádharman .devávîtaye çréshṭhaṃ no dhehi vấryam || 2 || túbhyaṃ stokấ ghṛitaçcútó 'gne víprâya santya | ṛíshiḥ çréshṭhaḥ sám idhyase yajnásya prâvitấ bhava || 3 || túbhyaṃ çcotanty adhrigo çacîvaḥ stokấso agne médaso ghṛitásya | kaviçastó bṛihatấ bhânúnấgâ havyấ jushasva medhira || 4 || ójishṭhaṃ te madhyató méda údbhritam prá te vayáṃ dadâmahe | çcótanti te vaso stokấ ádhi tvací práti tấn devaçó vihi || 5 || 21 ||

22 (256). trishṭubh. 4 anushṭubh.

Ayáṃ só agnír yásmint sómam índraḥ sutáṃ dadhé

20, 2 sadhá-sthâ. 3 mâyấḥ. 4 víçvâ áti. — 21, 1 dhehi imấ. prá açâna. 3 stokấḥ ghṛita-çcútaḥ ágne. pra-avitấ. 4 bhânúnâ ấ agâḥ.

Digitized by Google

jaṭhâre vâvaçânâḥ | sahasríṇaṃ vâjam átyaṃ ná sáptiṃ sasavâṅt sánt stûyase jâtavedaḥ || 1 || ágne yát te diví várcaḥ pṛithivyâṃ yád óshadhîshv apsv â yajatra | yénântárikṣam urv âtatántha tveshâḥ sá bhânúr arṇavó nṛicákshâḥ || 2 || ágne divó árṇam áchâ jigâsy áchâ devâñ ûcishe dhíshnyâ yé | yấ rocané parástât sûryasya yâç châvástâd upatíshṭhanta âpaḥ || 3 || purîshyâso agnáyaḥ prâvaṇébhiḥ sajóshasaḥ | jushántâṃ yajnám adrúho 'namîvâ ísho mahîḥ || 4 || íḷâm agne — || 5 || 22 ||

23 (257). trishṭubh. 3 satobṛihati.

Nírmathitaḥ súdhita ấ sadhásthe yúvâ kavír adhvarásya praṇetấ | jûryatsv agnír ajáro váneshv átrâ dadhe amṛítaṃ jâtávedâḥ || 1 || ámanthishṭâṃ bhấratâ revád agníṃ devấçravâ devávâtaḥ sudáksham | ágne ví paçya bṛihatấbhí ràyéshâṃ no netấ bhavatâd ánu dyûn || 2 || dáça kshípaḥ pûrvyáṃ sîṃ ajîjanant .sújâtam mâtṛíshu priyám | agníṃ stuhi daivavâtáṃ devaçravo yó jánânâm ásad vaçî́ || 3 || ní tvâ dadhe vára ấ pṛithivyấ íḷâyâs padé sudinatvé áhnâm | dṛishádvatyâm mânusha âpayấyâṃ sárasvatyâṃ revád agne didîhi || 4 || íḷâm agne — || 5 || 23 ||

24 (258). gâyatri. 1 anushṭubh.

Ágne sáhasva pṛítanâ abhímâtîr apấsya | dushṭáras tárann árâtîr várco dhâ yajnávâhase || 1 || ágna iḷấ sám idhyase vîtíhotro ámartyaḥ | jushásva sû no adhvarám || 2 || ágne dyumnéna jâgrive sáhasaḥ sûnav âhuta | édám

---

22, 2 ap-sú. yéna antárikṣam urú â-tatántha. 3 ácha. dhíshṇyâḥ. yấḥ. ca avástât upa-tíshṭhante. — 23, 1 sú-dhitaḥ. átra. 2 devá-çravâḥ. bṛihatấ abhí râyấ ishấm. 4 váre. mânushe. — 24, 1 ápa asya. dhâḥ. 2 ágne. sú. 3 sûno *iti*. ấ idám.

Digitized by Google

barhíḥ sado máma || 3 || ágne víçvebhir agníbhir devébhir mahayâ gíraḥ | yajnéshu yá u câyávaḥ || 4 || ágne dā́ dâçúshe rayíṃ vîrávantam párîṇasam | çiçîhí naḥ sûnumátaḥ || 5 || 24 ||

25 (259). virâj.

Ágne diváḥ sûnúr asi prácetâs tánâ pṛithivyā́ utá viçvávedâḥ | ṛídhag devā́ñ ihá yajâ cikitvaḥ || 1 || agníḥ sanoti vîryā́ṇi vidvā́nt sanóti vā́jam amṛítâya bhū́shan | sá no devā́ñ éhá vaha puruksho || 2 || agnír dyā́vâpṛithivī́ viçvájanye ā́ bhâti devī́ amṛíte ámûraḥ | ksháyan vā́jaiḥ puruçcandró námobhiḥ || 3 || ágna índraç ca dâçúsho duroṇé sutā́vato yajnám ihópa yâtam | ámardhantâ somapéyâya devâ || 4 || ágne apā́ṃ sám idhyase duroṇé nítyaḥ sûno sahaso jâtavedaḥ | sadhásthâni maháyamâna ûtī́ || 5 || 25 ||

26 (260). 1—6 jagatî. 7—9 trishṭubh.

Vaiçvânarám mánasâgníṃ nicā́yyâ havíshmanto anushatyáṃ svarvídam | sudā́nuṃ deváṃ rathiráṃ vasûyávo gîrbhī́ raṇváṃ kuçikā́so havâmahe || 1 || táṃ çubhrám agním ávase havâmahe vaiçvânarám mâtaríçvânam ukthyàm | bṛíhaspátim mánusho devátâtaye vípraṃ çrótâram átithiṃ raghushyádam || 2 || áçvo ná krándañ jánibhiḥ sám idhyate vaiçvânaráḥ kuçikébhir yugé-yuge | sá no agníḥ suvī́ryaṃ sváçvyaṃ dádhâtu rátnam amṛíteshu jā́gṛiviḥ || 3 || prá yantu vā́jâs távishîbhir agnáyaḥ çubhé sámmiçlâḥ pṛíshatîr ayukshata | bṛihadúksho marúto viçvávedasaḥ prá vepa-

---

24, 4 mahaya. yé. 5 dā́ḥ. — 25, 1 yaja. 2 ā́ ihá. 3 dyā́vâpṛithivī́ *iti*. viçvájanye *iti*. devī́ *iti* amṛíte *iti*. puru-candráḥ. 4 ágne. ihá úpa. — 26, 1 mánasâ agním ni-cā́yya. anu-satyám. gîḥ-bhíḥ.

Digitized by Google

yanti párvatāñ ádābhyāḥ ‖ 4 ‖ agniçríyo marúto viçvákṛishṭaya ā́ tveshám ugrám áva îmahe vayám | té svâníno rudríyā varshánirṇijaḥ siṅhā́ ná heshákratavaḥ sudā́navaḥ ‖ 5 ‖ 26 ‖

vrā́taṃ-vrātaṃ gaṇáṃ-gaṇaṃ suçastíbhir agnér bhā́mam marútām ójа îmahe | pṛíshadaçvâso anavabhrárādhaso gántāro yajnáṃ vidátheshu dhī́ráḥ ‖ 6 ‖ agnír asmi jánmanā jātávedā ghṛitám me cákshur amṛítam ma âsán | arkás tridhā́tū rájaso vimā́nó 'jasro gharmó havír asmi nā́ma ‖ 7 ‖ tribhíḥ pavítrair ápupod dhy àrkáṃ hṛidā́ matíṃ jyótir ánu prajânán | várshishṭhaṃ rátnam akṛita svadhā́bhir ā́d íd dyā́vāpṛithivī́ páry apaçyat ‖ 8 ‖ çatádhāram útsam ákshîyamāṇaṃ vipaççítam pitáraṃ váktvānām | meḷím mádantam pitrór upásthe táṃ rodasî pipṛitaṃ satyavā́cam ‖ 9 ‖ 27 ‖

27 (261). gâyatrî.

Prá vo vā́jā abhídyavo havíshmanto ghṛitā́cyā | devā́ñ jigâti sumnayúḥ ‖ 1 ‖ ī́ḷe agníṃ vipaççítaṃ girā́ yajnásya sā́dhanam | çrushṭîvā́naṃ dhitā́vānam ‖ 2 ‖ ágne çakéma te vayáṃ yámaṃ devásya vā́jinaḥ | áti dvéshāṅsi tarema ‖ 3 ‖ samidhyámāno adhvarè 'gníḥ pā́vaka ī́ḍyaḥ | çocíshkeças tám îmahe ‖ 4 ‖ pṛithupā́jā ámartyo ghṛitánirṇik svâhutaḥ | agnír yajnásya havyavā́ṭ ‖ 5 ‖ 28 ‖

táṃ sabā́dho yatásruca itthā́ dhiyā́ yajnávantaḥ | ā́ cakrur agníṃ ûtáye ‖ 6 ‖ hótā devó ámartyaḥ purástād eti mā́yáyā | vidáthāni pracodáyan ‖ 7 ‖ vā́jī́ vā́jeshu dhîyate

---

26, 5 rudríyāḥ. siṅhā́ḥ. 7 jātá-vedāḥ. me. tri-dhātuḥ. vi-mā́naḥ ájasraḥ. 8 hí arkám. — 27, 2 dhitá-vānam. 4 adhvaré agníḥ. 5 sú-āhutaḥ.

Digitized by Google

'dhvaréshu prá ṇîyate | vípro yajnásya sā́dhanaḥ || 8 || dhiyā́ cakre váreṇyo bhûtā́nâṃ gárbham ā́ dadhe | dákshasya pitáraṃ tánâ || 9 || ní tvâ dadhe váreṇyaṃ dákshasyeḷā́ sáhaskṛita | ágne sudîtím uçíjam || 10 || 29 ||

agníṃ yantúram aptúram ṛitásya yóge vanúshaḥ | víprâ vā́jaiḥ sám indhate || 11 || ûrjó nápâtam adhvaré dîdivā́ṅsam úpa dyávi | agním îḷe kavíkratum || 12 || îḷényo namasyàs tirás támâṅsi darçatáḥ | sám agnír idhyate vṛíshâ || 13 || vṛísho agníḥ sám idhyaté 'çvo ná devavā́hanaḥ | táṃ havíshmanta îḷate || 14 || vṛíshaṇaṃ tvâ vayáṃ vṛishan vṛíshaṇaḥ sám idhîmahi | ágne dī́dyatam bṛihát || 15 || 30 ||

28 (262). 1. 2. 6 gâyatrî. 3 ushṇih. 4 trishṭubh.. 5 jagatî.

Ágne jushásva no havíḥ puroḷā́çaṃ jâtavedaḥ | prâtaḥsâvé dhiyâvaso || 1 || puroḷā́ agne pacatás túbhyaṃ vâ ghâ párishkṛitaḥ | táṃ jushasva yavishṭhya || 2 || ágne vîhí puroḷā́çam ā́hutaṃ tiróahnyam | sáhasaḥ sûnúr asy adhvaré hitáḥ || 3 || mā́dhyaṃdine sávane jâtavedaḥ puroḷā́çam ihá kave jushasva | ágne yahvásya táva bhâgadhéyaṃ ná prá minanti vidátheshu dhī́râḥ || 4 || ágne tṛitī́ye sávane hí kā́nishaḥ puroḷā́çaṃ sahasaḥ sûnav ā́hutam | áthâ devéshv adhvaráṃ vipanyáyâ dhā́ rátnavantam amṛíteshu jā́gṛivim || 5 || ágne vṛidhâná ā́hutim puroḷā́çaṃ jâtavedaḥ | jushásva tiróahnyam || 6 || 31 ||

29 (263). trishṭubh. 1. 4. 10. 12 anushṭubh. 6. 11. 14. 15 jagatî.

Ástîdám adhimánthanam ásti prajánanaṃ kṛitám | etā́ṃ

27, 10 dákshasya iḷā́. 11 víprâḥ. 12 a. î. k. vgl. I, 1. 14 vṛísho *iti*. idhyate áçvaḥ. — 28, 2 gha pári-kṛitaḥ. 5 sûno *iti*. átha. dhā́ḥ. — 29, 1 ásti idám.

Digitized by Google

viçpátnîm ā bharâgním manthâma pûrváthâ ‖ 1 ‖ aráṇyor níhito jâtávedâ gárbha iva súdhito garbhíṇîshu | divé-diva īḍyo jâgṛivádbhir havíshmadbhir manushyèbhir agníḥ ‖ 2 ‖ uttânâyâm áva bharâ cikitvấnt sadyáḥ právîtâ vṛishaṇam jajâna | arushástûpo rúçad asya pâja íḷâyâs putró vayúne 'janishṭa ‖ 3 ‖ íḷâyâs tvâ padé vayám nâbhâ pṛithivyấ ádhi | jấtavedo ní dhîmahy ágne havyấya vóḷhave ‖ 4 ‖ mánthatâ naraḥ kavím ádvayantam prácetasam amṛítaṃ suprátîkam | yajnásya ketúm prathamám purástâd agníṃ naro janayatâ suçévam ‖ 5 ‖ 32 ‖

yádî mánthanti bâhúbhir ví rocaté 'çvo ná vâjy àrushó váneshv ā | citró ná yấmann açvínor ánivṛitaḥ pári vṛiṇakty áçmanas tṛíṇâ dáhan ‖ 6 ‖ jâtó agnír rocate cékitâno vâjî́ víprah kaviçastáḥ sudấnuḥ | yám devấsa īḍyaṃ viçvavídam havyavấham ádadhur adhvaréshu ‖ 7 ‖ sída hotaḥ svá u loké cikitvấnt sâdáyâ yajnáṃ sukṛitásya yónau | devâvîr devấn havíshâ yajâsy ágne bṛihád yájamâne váyo dhâḥ ‖ 8 ‖ kṛiṇóta dhûmáṃ vṛíshaṇaṃ sakhâyó 'sredhanta itana vấjam ácha | ayám agníḥ pṛitanâshāṭ suvîro yéna devấso ásahanta dásyûn ‖ 9 ‖ ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ | táṃ jânánn agna ā sîdấthâ no vardhayâ gíraḥ ‖ 10 ‖ 33 ‖

tánûnápâd ucyate gárbha âsuró nárâçáṅso bhavati yád vijấyate | mâtaríçvâ yád ámimîta mâtári vấtasya sárgo abhavat sárîmaṇi ‖ 11 ‖ sunirmáthâ nírmathitaḥ sunidhấ níhitaḥ kavíḥ | ágne svadhvarấ kṛiṇu devấn ḍevayaté yaja ‖ 12 ‖ ájîjanann amṛítam mártyâso 'sremấṇaṃ taráṇim viḷú-

---

29, 1 bhara agnim. 2 jâtá-vedaḥ. divé-dive. 3 bhara. 5 mánthata. janayata. 6 yádi. rocate áçvaḥ. vâjî́ arushấḥ. 7 agníḥ. 8 své. sâdáya. deva-avîḥ. 9 sakhâyaḥ ásredhantaḥ. 10 agne. sîda átha. vardhaya.

Digitized by Google

jambham | dáça svásāro agrúvaḥ samîcîḥ púmâṅsam jàtám abhí sám rabhante || 13 || prá saptáhotâ sanakād arocata mâtúr upásthe yád áçocad ūdhani | ná ní mishati suráṇo divé-dive yád ásurasya jaṭhárād ájàyata || 14 || amitràyúdho marútâm iva prayâḥ prathamajā bráhmaṇo víçvam íd viduḥ | dyumnávad bráhma kuçikāsa érira éka-eko dáme agníṃ sám îdhire || 15 || yád adyá tvâ prayatí yajné asmín bótaç cikitvó 'vṛiṇîmahîhá | dhruvám ayá dhruvám utâçamishṭhâḥ prajānán vidvāṅ úpa yâhi sómam || 16 || 34 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

Prathamo 'dhyâyaḥ.

30 (264). trishṭubh.

Icháṇti tvâ somyāsaḥ sákhâyaḥ sunvánti sómaṃ dádhati práyāṅsi | títikshante abhíçastiṃ jánānâm índra tvád ā káç caná hí praketáḥ || 1 || ná te dûré paramā cid rájāṅsy ā tú prá yâhi harivo háribhyâm | sthirāya vríshṇe sávanā kṛitémā yuktā grāvâṇaḥ samidhâné agnaú || 2 || índraḥ suçípro maghávâ tárutro mahāvrâtas tuvikurmír ṛighâvân | yád ugró dhā bâdhitó mártyeshu kvà tyā te vṛishabha vîryāṇi || 3 || tvám hí shmā cyâvâyann ácyutâny éko vṛitrā cárasi jíghnamānaḥ | táva dyāvâpṛithivī párvatāsó 'nu vratāya nímiteva tasthuḥ || 4 || utābhaye puruhûta çrávobhir éko dṛiḷhám avado vṛitrahā sán | imé cid indra ródasî apāré yát samgṛibhṇā maghavan kâçír ít te || 5 || 1 ||

prá sū ta indra pravátâ háribhyâm prá te vájraḥ pramṛiṇánn etu çátrūn | jahí pratîcó anūcāḥ párâco víçvam

---

29, 15 amitra-yúdhaḥ. prathama-jāḥ. ā irire. 16 cikitvaḥ ávṛiṇîmahi ihá. ayâḥ. utá açamishṭhâḥ — 30, 2 kṛitā imā yuktāḥ. 3 dhāḥ. 4 sma. párvatāsaḥ ánu. nímitâ-iva. 5 utá ábhaye. imé *iti*. ródasî *iti* apāré *iti*. sam-gribhṇāḥ. 6 sú te.

Digitized by Google

satyáṃ kṛiṇuhi vishṭám astu || 6 || yásmai dhấyur ádadhâ mártyâyấbhaktaṃ cid bhajate gehyàṃ sáḥ | bhadrấ ta indra sumatír ghṛitấcî sabásradânâ puruhûta ràtiḥ || 7 || sahádânum puruhûta kshiyántam ahastám indra sám piṇak kúṇârum | abhí vṛitráṃ várdhamânam píyârum apấdam indra tavásâ jaghantha || 8 || ní sàmanấm ishirấm indra bhúmim mahîm apârấṃ sádane sasattha | ástabhnâd dyấṃ vṛishabhó antárikṣam árshantv ấpas tváyehá prásûtâḥ || 9 || alâṭriṇó valá indra vrajó góḥ purấ hántor bháyamâno vy ârra | sugấn pathó akṛiṇon niráje gâḥ prấvan vấṇîḥ puruhûtáṃ dhámantîḥ || 10 || 2 ||

éko dvé vásumatî samîcî índra ấ paprau pṛithivîm utá dyấm | utấntárikshâd abhí naḥ samîká ishó rathîḥ sayújaḥ çûra vấjân || 11 || díçaḥ sûryo ná minâti prádishṭâ divé-dive háryaçvaprasûtâḥ | sá yád ấnaḷ ádhvana ấd íd áçvair vimócanaṃ kṛiṇute tát tv àsya || 12 || dídṛikshanta usháso yấmann aktór vivásvatyâ máhi citrám ánîkam | víçve jânanti mahinấ yád ấgâd índrasya kárma súkṛitâ purūṇi || 13 || máhi jyótir níhitaṃ vakshánâsv âmấ pakvám carati bíbhratî gaúḥ | víçvaṃ svádma sámbhṛitam usríyâyâṃ yát sîm índro ádadhâd bhójanâya || 14 || índra dṛíhya yamakoçấ abhûvan yajnấya çiksha gṛiṇaté sákhibhyaḥ | durmâyávo durévâ mártyâso nishaṅgíṇo ripávo hántvâsaḥ || 15 || 3 ||

sá ghóshaḥ çṛiṇve 'vamair amítrair jahí ny èshv açánim tápishṭhâm | vṛiçcém adhástâd ví rujâ sáhasva jahí ráksho maghavan randháyasva || 16 || úd vṛiha rákshaḥ sa-

---

30, 7 ádadhâḥ mártyâya ábhaktam. te. 9 tváyâ ihá. 10 ví âra. akṛiṇot niḥ-áje. prá âvan. 11 dvé *iti* vásu-matî *iti*. samîcî *iti*. utá antárikshât. sam-iké. 12 prá-dishṭâḥ. tú asya. 13 dídṛikshante. vivásvatyâḥ. 13 ấ ágât. 15 duḥ-évâḥ. 16 jahí ní eshu. vṛiçcá îm. ruja.

Digitized by Google

hámūlam indra vṛiçcā́ mádhyam práty ágram çriṇîhi | ā́ kī́vataḥ salalū́kam cakartha brahmadvíshe tápushim hetím asya || 17 || svastáye vâjíbhiç ca praṇetaḥ sám yán mahī́r íśha âsátsi pûrvī́ḥ | râyó vantā́ro bṛihatáḥ syâmâsmé astu bhága indra prajā́vân || 18 || ā́ no bhara bhágam indra dyumántam ní te deshṇásya dhîmahi prareké | ûrvá iva paprathe kā́mo asmé tám ā́ pṛiṇa vasupate vásûnâm || 19 || imā́m kā́mam mandayâ góbhir áçvaiç candrávatâ rā́dhasâ papráthaç ca | svaryávo matíbhis túbhyam víprā índrâya vā́haḥ kuçikā́so akran || 20 || ā́ no gotrā́ dardṛihi gopate gā́ḥ sám asmábhyam sanáyo yantu vā́jâḥ | divákshâ asi vṛishabha satyáçushmo 'smábhyam sú maghavan bodhi godā́ḥ || 21 || çunā́m huvema maghávânam índram asmín bhā́re nṛítamam vā́jasâtau | çriṇvántam ugrám ûtáye samátsu ghnántam vṛitrā́ṇi saṃjítam dhánânâm || 22 || 4 ||

31 (265). trishṭubh.

Çā́sad váhnir duhitúr naptyàm gâd vidvā́ñ ṛitásya dī́dhitim saparyán | pitā́ yátra duhitúḥ sékam ṛiñjánt sā́m çagmyèna mánasâ dadhanvé || 1 || ná jâmáye tā́nvo rikthám âraik cakā́ra gárbham sanitúr nidhā́nam | yádī mātáro janáyanta váhnim anyáḥ kartā́ sukṛítor anyá ṛindhán || 2 || agnír jajne juhvā́ réjamâno mahás putrā́ñ arushásya prayákshe | mahā́n gárbho máhy ā́ jātám eshâm mahī́ pravṛíd dháryaçvasya yajñaíḥ || 3 || abhí jaítrîr asacanta spṛidhânám máhi jyótis támaso nír ajânan | tā́m jânatī́ḥ práty úd âyann ushā́saḥ pátir gávām abhavad éka índraḥ || 4 || vîḷaú satī́r abhí dhīrā́ atṛindan prâcā́hinvan mánasâ saptá víprâḥ |

30, 17 vṛiçcá. 18 yát. syâma asmé *iti*. 20 mandaya. — 31, 2 araik. yádi. 3 hári-açvasya. 5 prācā́ ahinvan.

víçvâm avindan pathyâm ṛitásya prajânánn ít tấ námasấ viveça ‖ 5 ‖ 5 ‖

vidád yádî sarámâ rugṇám ádrer máhi páthaḥ pûrvyáṃ sadhryàk kaḥ | ágraṃ nayat supády aksharâṇâm áchâ rávam prathamấ jânatī gât ‖ 6 ‖ ágachad u vípratamaḥ sakhîyánn ásûdayat sukṛíte gárbham ádriḥ | sasấna máryo yúvabhir makhasyánn áthâbhavad áṅgirâḥ sadyó árcan ‖ 7 ‖ satáḥ-sataḥ pratimấnam purobhŭr víçvâ veda jánimâ hánti çúshṇam | prá ṇo diváḥ padavîr gavyúr árcant sákhâ sákhîṁr amuñcan nír avadyất ‖ 8 ‖ ní gavyatấ mánasâ sedur arkaíḥ kṛiṇvânấso amṛitatváya gâtúm | idáṃ cin nú sádanam bhŭry eshâṃ yéna mấsâñ ásishâsann ṛiténa ‖ 9 ‖ sampáçyamânâ amadann abhí svám páyaḥ pratnásya rétaso dúghânâḥ | ví ródasî atapad ghósha eshâṃ jâté niḥshṭhấm ádadhur góshu vîrấn ‖ 10 ‖ 6 ‖

sá jâtébhir vṛitrahấ séd u havyaír úd usríyâ asṛijad índro arkaíḥ | urûcy àsmai ghṛitávad bhárantî mádhu svấdma duduhe jényâ gaúḥ ‖ 11 ‖ pitré cic cakruḥ sádanaṃ sám asmai máhi tvíshîmat sukṛíto ví hí khyán | vishkabhnántaḥ skámbhanenâ jánitrî ấsînâ ûrdhváṃ rabhasáṃ ví minvan ‖ 12 ‖ mahî yádi dhisháṇâ çiçnáthe dhất sadyovṛídhaṃ vibhvàṃ ródasyoḥ | gíro yásminn anavadyấḥ samîcîr víçvâ índrâya távishîr ánuttâḥ ‖ 13 ‖ máhy ấ te sakhyáṃ vaçmi çaktîr ấ vṛitraghné niyúto yanti pûrvîḥ | máhi stotrám áva ấganma sûrér asmấkaṃ sú maghavan bodhi gopấḥ ‖ 14 ‖ máhi kshétram purú çcandráṃ vividvấn ấd ít

---

31, 5 námasâ ấ. 6 yádi. kar *iti* kaḥ. su-pádî. ácha. átha abhavat. 8 jánima. naḥ. amuñcat. 9 cit. 10 ródasî *iti*. 11 sáḥ ít. urûcî asmai. 12 cit. tvíshi-mat. skámbhanena jánitrî *iti*. 14 ấ aganma. 15 candrám.

Digitized by Google

sákhibhyaç caráthaṃ sám airat | índro nṛíbhir ajanad dī́dyânaḥ sâkáṃ sū́ryam ushásaṃ gâtúm agním || 15 || 7 ||

apáç cid eshá vibhvò dámûnâḥ prá sadhrī́cîr asṛijad viçváçcandrâḥ | mádhvaḥ punânā́ḥ kavíbhiḥ pavítrair dyúbhir hinvanty aktúbhir dhánutrîḥ || 16 || ánu kṛishṇé vásudhitî jihâte ubhé sū́ryasya maṅhánâ yájatre | pári yát te mahimā́naṃ vṛijádhyai sákhâya indra kā́myâ ṛijipyā́ḥ || 17 || pátir bhava vṛitrahant sûnṛítânâṃ girā́ṃ viçvā́yur vṛishabhó vayodhā́ḥ | ā́ no gahi sakhyébhiḥ çivébhir mahā́n mahī́bhir ûtíbhiḥ saraṇyán || 18 || tám añgirasván námasâ saparyán návyaṃ kṛiṇomi sányase purâjā́m | drúho ví yâhi bahulā́ ádevîḥ svàç ca no maghavant sâtáye dhâḥ || 19 || míhaḥ pâvakā́ḥ prátatâ abhûvant svastí naḥ pipṛihi pârám âsâm | índra tváṃ rathiráḥ pâhi no rishó makshū́-makshû kṛiṇuhi gojíto naḥ || 20 || ádedishṭa vṛitrahā́ gópatir gā́ antáḥ kṛishṇā́ñ arushaír dhā́mabhir gât | prá sûnṛítâ diçámâna ṛiténa dúraç ca víçvâ avṛiṇod ápa svā́ḥ || 21 || çunáṃ huvema — || 22 || 8 ||

32 (266). trishṭubh.

Índra sómaṃ somapate píbemám mā́dhyaṃdinaṃ sávanaṃ cā́ru yát te | praprúthyâ çípre maghavann ṛijîshin vimúcyâ hárî ihá mâdayasva || 1 || gávâçiram manthínam indra çukrám píbâ sómaṃ rarimā́ te mádâya | brahmakṛítâ mā́rutenâ gaṇéna sajóshâ rudraís tṛipád ā́ vṛishasva || 2 || yé te çúshmaṃ yé távishîm ávardhann árcanta indra marútas ta ójaḥ | mā́dhyaṃdine sávane vajrahasta píbâ rudré-

---

31, 16 viçvá-candrâḥ. 17 k. v. j. ubhé yájatre *iti*. 19 añgirasvát. 20 makshú-makshu. 21 sûnṛítâḥ. — 32, 1 píba imám. pra-prúthya çípre *iti*. vi-múcya hárî *iti*. 2 píba. rarimá. mā́rutena. sa-jóshâḥ. 3 te.

Digitized by Google

bhiḥ ságanaḥ suçipra ‖ 3 ‖ tá ín nv àsya mádhumad vivipra índrasya çárdho marúta yá ášan | yébhir vṛitrásyeshitó vivédâmarmáṇo mányamânasya márma ‖ 4 ‖ manushvád indra sávanaṃ jushâṇáḥ píbâ sómaṃ çáçvate vîryâya | sá ā́ vavṛitsva haryaçva yajnaíḥ saraṇyúbhir apó árṇâ sisarshi ‖ 5 ‖9‖

tvám apó yád dha vṛitráṃ jaghanvā́ṅ átyâṅ iva prā́sṛijaḥ sártavājaú | çáyânam indra cáratâ vadhéna vavrivā́ṅsam pári devī́r ádevam ‖ 6 ‖ yájâma ín námasâ vṛiddhám índram bṛihántam ṛishvám ajáraṃ yúvânam | yásya priyé mamátur yajníyasya ná ródasî mahimā́nam mamāte ‖ 7 ‖ índrasya kárma súkṛitâ purū́ṇi vratā́ni devā́ ná minanti víçve | dâdhāra yáḥ pṛithivī́ṃ dyā́ṃ utémā́ṃ jajā́na sū́ryam ushásaṃ sudáṅsâḥ ‖ 8 ‖ ádrogha satyáṃ táva tán mahitváṃ sadyó yáj jâtó ápibo ha sómam | ná dyā́va indra tavásas ta ójo nā́hâ ná mā́sâḥ çarádo varanta ‖ 9 ‖ tvám sadyó apibo jâtá indra mádâya sómam paramé vyòman | yád dha dyā́vâpṛithivī́ ā́viveçîr áthâbhavaḥ pûrvyáḥ kârúdhâyâḥ ‖ 10 ‖ 10 ‖

áhann áhim pariçáyânam árṇa ojâyámânaṃ tuvijâta távyân | ná te mahitvám ánu bhûd ádha dyaúr yád anyáyâ sphigyā́ kshā́m ávasthâḥ ‖ 11 ‖ yajnó hí ta indra várdhano bhū́d utá priyáḥ sutásomo miyédhaḥ | yajnéna yajnám ava yajníyaḥ sán yajnás te vájram ahihátya âvat ‖ 12 ‖ yajnénendram ávasā́ cakre arvā́g ainaṃ sumnā́ya návyase vavṛityâm | yáḥ stómebhir vàvṛidhé pûrvyébhir yó madhyamébhir utá nū́tanebhiḥ ‖ 13 ‖ vivésha yán mâ dhishṇâ jajā́na stávai purā́ pā́ryâd índram áhnaḥ | áñhaso yátra pî-

---

32, 4 té ít nú asya. vivipre. yé. vṛitrásya ishitáḥ vivéda amarmáṇaḥ. 6 ha. prá ásṛijaḥ sártavaí âjaú. 7 ít. priyé *iti* ródasî *iti*. 8 devā́ḥ. utá imā́m. tát. yát. te. ná áhâ. 10 ha dyā́vāpṛithivī *iti* ā́ áviveçiḥ átha abhavaḥ. 12 te. ahi-hátye. 13 yajnéna índram ávasâ á. á enam.

Digitized by Google

párad yáthâ no návéva yántam ubháye havante ‖ 14 ‖ ắpûrṇo asya kaláçaḥ svắhâ sékteva kóçaṃ sisice píbadhyai | sám u priyắ ắvavṛitran mádâya pradakshiṇíd abhí sómâsa índram ‖ 15 ‖ ná tvâ gabhîráḥ puruhûta síndhur nắdrayaḥ pári shánto varanta | itthắ sákhibhya ishitó yád indrắ dṛiḷháṃ cid árujo gávyam ûrvám ‖ 16 ‖ çunáṃ huvema — ‖ 17 ‖ 11 ‖

33 (267). trishṭubh. 13 anushṭubh.

Prá párvatânâm uçatî upásthâd áçve iva víshite hắsamâne | gắveva çubhré mâtárâ rihắṇé vípâṭ chutudrî páyasâ javete ‖ 1 ‖ índreshite prasavám bhíkshamắṇe áchâ samudráṃ rathyèva yâthaḥ | samârắṇé ûrmíbhiḥ pínvamâne anyắ vâm anyắm ápy eti çubhre ‖ 2 ‖ áchâ síndhum mâtṛítamâm ayâsaṃ vípâçam urvîṃ subhágâm aganma | vatsám iva mâtárâ saṃrihắṇé samânáṃ yónim ánu saṃcárantî ‖ 3 ‖ enắ vayám páyasâ pínvamânâ ánu yóniṃ devákṛitaṃ cárantîḥ | ná vártave prasavắḥ sárgataktaḥ kimyúr vípro nadyò johavîti ‖ 4 ‖ rámadhvam me vácase somyắya ṛítâvarîr úpa muhûrtám évaiḥ | prá síndhum áchâ bṛihatî manîshắvasyúr ahve kuçikásya sûnúḥ ‖ 5 ‖ 12 ‖

índro asmắñ aradad vájrabâhur ápâhan vṛitrám paridhíṃ nadînâm | devó 'nayat savitâ supâṇís tásya vayám prasavé yâma urvîḥ ‖ 6 ‖ pravắcyaṃ çaçvadhắ vîryàṃ tád índrasya kárma yád áhiṃ vivṛiçcát | ví vájreṇa parishádo jaghânắyann ắpó 'yanam ichámânâḥ ‖ 7 ‖ etád váco jaritar mắpi mṛishṭhâ ắ yát te ghóshân úttarâ yugắni | ukthéshu

32, 14 yát. návắ-iva. 15 séktâ iva. ắ avavṛitran. 16 ná ádrayaḥ. sántaḥ. indra ắ. — 33, 1 uçatî- áçve- víśite- hắsamâne- çubhré-rihắṇé-javete *iti*. gắvâ-iva. çutudrî. 2 índreshite-bhîkshamắṇe-samârắṇé-pínvamâne-çubhre *iti*. ácha. rathyắ-iva. 3 saṃrihắṇé-saṃcárantî *iti*. 5 somyắya. manîshắ avasyúḥ. 6 ápa ahan. 7 jaghâna ắyan ắpaḥ áyanam. 8 mắ ápi.

Digitized by Google

kâro práti no jushasva mấ no ní kaḥ purushatrấ námas te ‖ 8 ‖ ó shú svasâraḥ kârâve çṛiṇota yayaú vo dûrấd ánasâ ráthena | ní shú namadhvam bhávatâ supârấ adhoakshâḥ sindhavaḥ srotyấbhiḥ ‖ 9 ‖ ấ te kâro çṛiṇavâmâ vácâṅsi yayấtha dûrấd ánasâ ráthena | ní te naṅsai pîpyânéva yóshâ máryâyeva kanyầ çaçvacaí te ‖ 10 ‖ 13 ‖

yád aṅgá tvâ bharatấḥ saṃtáreyur gavyán grấma ishitá índrajûtaḥ | árshâd áha prasaváḥ sárgatakta ấ vo vṛiṇe sumatíṃ yajníyânâm ‖ 11 ‖ átârishur bharatấ gavyávaḥ sám ábhakta víprah sumatíṃ nadînâm | prá pinvadhvam isháyantîḥ surấdhâ ấ vakshấṇâḥ pṛiṇádhvaṃ yâtá çṛ́bham ‖ 12 ‖ úd va ûrmíḥ çámyâ hantv ấpo yóktrâṇi muñcata | mấdushkṛitau vyènasâghnyaú çúnam ấratâm ‖ 13 ‖ 14 ‖

34 (268). trishṭubh.

Índraḥ pûrbhíd ấtirad dấsam arkaír vidádvasur dáyamâno ví çátrûn | bráhmajûtas tanvầ vâvṛidhânó bhŭridâtra ấpṛiṇad ródasî ubhé ‖ 1 ‖ makhásya te tavishásya prá jûtím íyarmi vấcam amṛítâya bhŭshan | índra kshitîṇấm asi mấnushîṇâṃ viçấṃ daívînâm utá pûrvayấvâ ‖ 2 ‖ índro vṛitrám avṛiṇoc chárdhanîtiḥ prá mâyínâm aminâd várpaṇîtiḥ | áhan vyànsam uçádhag váneshv âvír dhénâ akṛiṇod râmyấṇâm ‖ 3 ‖ índraḥ svarsấ janáyann áhâni jigŭyoçígbhiḥ pṛítanâ abhishṭíḥ | prấrocayan mánave ketúm áhnâm ávindaj jyótir bṛihaté ráṇâya ‖ 4 ‖ índras túja barháṇâ ấ viveça nṛivád dádhâno náryâ purŭṇi | ácetayad dhíya imấ jaritré prémâṃ várṇam atirac chukrám âsâm ‖ 5 ‖ 15 ‖

33, 9 *ó iti* sú. bhávata. 10 çṛiṇavâma. pîpyâṅâ-iva. máryâya-iva. çaçvacaí ta *iti* te (!). 12 bharatâḥ. 13 çámyâḥ. mấ áduḥ-kṛitau ví -enasâ aghnyaú. ấ aratâm. — 34, 1 ấ atirat. ấ apṛiṇat ródasî *iti*. 3 avṛiṇot çárdha-nitiḥ. várpa-nitiḥ. 4 svaḥ sâḥ. jigấya uçík-bhiḥ. prá arocayat. ávindat. 5 imâḥ. prá imám. atirat ç.

Digitized by Google

mahó mahắni panayanty asyéndrasya kárma súkṛitâ purūṇi | vṛijánena vṛijinắnt sám pipesha mâyắbhir dásyūñr abhíbhūtyojâḥ || 6 || yudhéndro mahnắ várivaç cakâra devébhyaḥ sátpatiç carshaṇiprắḥ | vivásvataḥ sádane asya tắni víprâ ukthébhiḥ kaváyo gṛiṇanti || 7 || satrâsắhaṃ várenyaṃ sahodắṃ sasavắṅsaṃ svàr apáç ca devîḥ | sasắna yáḥ pṛithivîṃ dyắṃ utémắṃ índram madanty ánu dhîraṇâsaḥ || 8 || sasắnắtyắṅ utá sūryaṃ sasânéndraḥ sasâna purubhójasaṃ gắm | hiraṇyáyam utá bhógaṃ sasâna hatvî dásyûn prắryaṃ várṇam âvat || 9 || índra óshadhîr asanod áhâni vánaspátîñr asanod antárikṣam | bibhéda valáṃ nunudé vívâcó 'thâbhavad damitắbhíkratûnâm || 10 || çunáṃ huvema — || 11 || 16 ||

35 (269). trishṭubh.

Tíshṭhâ hárî rátha ắ yujyámânâ yâhí vâyúr ná niyúto no ácha | píbâsy ándho abhíṣṛishṭo asmé índra svắhâ rarimắ te mádâya || 1 || úpâjirắ puruhûtắya sáptî hárî ráthasya dhûrshv ắ yunajmi | dravád yáthâ sámbhṛitaṃ viçvátaç cid úpemắṃ yajnám ắ vahâta índram || 2 || úpo nayasva vṛishaṇâ tapushpótém ava tvắṃ vṛishabha svadhâvaḥ | grásetâm áçvâ ví mucehá çóṇâ divé-dive sadṛíçîr addhi dhânắḥ || 3 || bráhmaṇâ te brahmayújâ yunajmi hárî sákhâyâ sadhamắda âçú | sthirắṃ ráthaṃ sukhám indrâdhitíshṭhan prajânán vidvắn úpa yâhi sómam || 4 || mắ te hárî vṛishaṇâ vîtápṛishṭhâ ní rîraman yájamânâso anyé | atyắyâhi çáçvato vayắṃ té 'raṃ sutébhiḥ kṛiṇavâma sómaiḥ || 5 || 17 ||

34, 6 asya índrasya. 7 yudhắ índraḥ. 8 utá imắm. 9 sasắna átyân. sasâna índraḥ. prá áryam. 10 ví-vâcaḥ átha abhavat damitá abhí-kratûnâm. — 35, 1 tíshṭha. ráthe. asmé *iti*. rarimá. 2 úpa ajirắ. dhûḥ-sú. úpa imắm. 3 úpo *iti*. tapuḥ-pắ utá ím. muca ihá. 4 sadha-mắde. indra a°. prajânán etc. vgl. 263, 16. 5 ní r. y. a. vgl. 209, 3. te áram.

Digitized by Google

távâyáṃ sómas tvám éhy arvāñ çaçvattamáṃ sumánâ asyá pâhi | asmín yajné barhíshy ā́ nishádyâ dadhishvémáṃ jaṭhára índum indra ‖ 6 ‖ stīrṇáṃ te barhíḥ sutá indra sómaḥ kṛitā́ dhānā́ áttave te háribhyâm | tádokase puruçā́kâya vṛíshṇe marútvate túbhyaṃ râtā́ havīṅshi ‖ 7 ‖ imáṃ náraḥ párvatâs túbhyam ā́paḥ sám indra góbhir mádhumantam akran | tásyâgátyâ sumánâ ṛishva pâhi prajânán vidvā́n pathyấ ánu svā́ḥ ‖ 8 ‖ yā́ñ ā́bhajo marúta indra sóme yé tvā́m ávardhann ábhavan gaṇás te | tébhir etáṃ sajóshâ vâvaçânò 'gnéḥ piba jihváyâ sómam indra ‖ 9 ‖ índra píba svadháyâ cit sutásyâgnér vâ pâhi jihváyâ yajatra | adhvaryór vâ práyataṃ çakra hástâd dhótur vâ yajnáṃ havísho jushasva ‖ 10 ‖ çunáṃ huvema — ‖ 11 ‖ 18 ‖

36 (270). trishṭubh.

Imā́m û shú prábhṛitiṃ sâtáye dhâḥ çáçvac-chaçvad ûtíbhir yā́damānaḥ | suté-sute vâvṛidhe várdhanebhir yáḥ kármabhir mahádbhiḥ súçruto bhūt ‖ 1 ‖ índrâya sómâḥ pradívo vídânâ ṛibhúr yébhir vṛíshaparvâ víhâyâḥ | prayamyámânân práti shū gṛibhâyéndra píba vṛíshadhûtasya vṛíshṇaḥ ‖ 2 ‖ píbâ várdhasva táva ghâ sutā́sa indra sómâsaḥ prathamā́ utémé | yáthāpibaḥ pûrvyā́ñ indra sómāñ evā́ pâhi pányo adyā́ návîyân ‖ 3 ‖ mahā́ñ ámatro vṛijáne virapçy ùgráṃ çávaḥ patyate dhṛishṇv ójaḥ | nā́ha vivyâca pṛithivī́ canaínaṃ yát sómâso háryaçvam ámandan ‖ 4 ‖ mahā́ñ ugró vâvṛidhe vîryấya samā́cakre vṛishabháḥ kā́-

---

35, 6 táva ayám. ā́ ihi. ni-sádya. dadhishvá imám jaṭhāre. 7 kṛitā́ḥ. tásya ā-gátya. 9 ā́ ábhajaḥ. sa-jóshāḥ vâvaçānā́ḥ agnéḥ. 10 sutásya agnéḥ. hótuḥ. — 36, 1 ûṃ *iti* sú. 2 sú gṛibhâya índra. 3 píba. gha. utá imé yáthâ ápibaḥ. evá. adyá. 4 vi-rapçī́ ugrám. dhṛishṇú. ná áha. caná enam.

Digitized by Google

vyena | índro bhágo vâjadă asya găvaḥ prá jâyante dákshiṇâ asya pûrvîḥ || 5 || 19 ||

prá yát síndhavaḥ prasavám yáthăyann ăpaḥ samudrám rathyèva jagmuḥ | átaç cid índraḥ sádaso várîyân yádîm sómaḥ pṛiṇáti dugdhó aṅçúḥ || 6 || samudréṇa síndhavo yădamânâ índrâya sómam súshutam bhárantaḥ | aṅçúm duhanti hastíno bharítrair mádhvaḥ punanti dhărayâ pavítraiḥ || 7 || hradă iva kuksháyaḥ somadhānâḥ sám î vivyâca sávanâ purŭṇi | ánnâ yád índraḥ prathamă vy ăça vṛitrám aghanvăn avṛiṇîta sómam || 8 || ă tŭ bhara măkir etát pári shṭhâd vidmă hí tvâ vásupatim vásûnâm | índra yát te mâhinam dátram ásty asmábhyam tád dharyaçva prá yandhi || 9 || asmé prá yandhi maghavann ṛijîshinn indra râyó viçvávârasya bhŭreḥ | asmé çatám çarádo jîváse dhâ asmé vîrăn cháçvata indra çiprin || 10 || çunám huvema — || 11 || 20 ||

37 (271). gâyatrî. 11 anushṭubh.

Vărtrahatyâya çávase pṛitanâshāhyâya ca | índra tvă vartayâmasi || 1 || arvâcînam sú te mána utá cákshuḥ çatakrato | índra kṛiṇvántu vâghátaḥ || 2 || nămâni te çatakrato víçvâbhir gîrbhír îmahe | índrâbhimâtishāhye || 3 || purushṭutásya dhămabhiḥ çaténa mahayâmasi | índrasya carshaṇîdhṛitaḥ || 4 || índram vṛitrăya hántave puruhûtám úpa bruve | bháreshu vājasâtaye || 5 || 21 ||

vâjeshu sâsahír bhava tvăm îmahe çatakrato | índra vṛitrăya hántave || 6 || dyumnéshu pṛitanājye pṛitsutŭrshu

---

36, 6 yáthâ ăyan. rathyâ-iva. yádi îm. 7 sú-sutam. 8 îm *iti*. ví. 9 tú. vidmá. hári-açva. 10 vîrăn çáçvataḥ. — 37, 1 tvâ ă. 3 índra abhimâti-sâhye. 4 carshaṇi-dhṛítaḥ.

Digitized by Google

çrávaḥsu ca | índra sákshvâbhímâtishu ‖ 7 ‖ çushmíntamaṃ na ûtáye dyumnínam pâhi jágṛivim | índra sómaṃ çatakrato ‖ 8 ‖ indriyáṇi çatakrato yá te jáneshu pañcásu | índra táni ta á vṛiṇe ‖ 9 ‖ ágann indra çrávo bṛihád dyumnáṃ dadhishva dushṭáram | út te çúshmaṃ tirâmasi ‖ 10 ‖ arvâváto na á gahy átho çakra parâvátaḥ | u lokó yás te adriva índrehá táta á gahi ‖ 11 ‖ 22 ‖

38 (272). trishṭubh.

Abhí táshṭeva dîdhayâ manîshâm átyo ná vâjî sudhúro jihânaḥ | abhí priyáṇi marmṛiçat párâṇi kavír ichámi saṃdṛíçe sumedhâḥ ‖ 1 ‖ inótá pṛicha jánimâ kavînâm manodhṛítaḥ sukṛítas takshata dyâm | imá u te praṇyò várdhamânâ mánovâtâ ádha nú dhármaṇi gman ‖ 2 ‖ ní shîm íd átra gúhyâ dádhânâ utá kshatráya ródasî sám añjan | sám mâtrâbhir mamiré yemúr urví antár mahí sámṛite dhâyase dhuḥ ‖ 3 ‖ âtíshṭhantam pári víçve abhûshañ chríyo vásânaç carati svárociḥ | mahát tád vṛishṇo ásurasya náma vi-çvárûpo amṛítâni tasthau ‖ 4 ‖ ásûta pûrvo vṛishabhó jyáyân imá asya çurúdhaḥ santi pûrvíḥ | dívo napâtâ vidáthasya dhîbhíḥ kshatráṃ râjânâ pradívo dadhâthe ‖ 5 ‖ 23 ‖

tríṇi râjânâ vidáthe purúṇi pári víçvâni bhûshathaḥ sádâṅsi | ápaçyam átra mánasâ jaganvân vraté gandharvân ápi vâyúkeçân ‖ 6 ‖ tád ín nv àsya vṛishabhásya dhenór á námabhir mamire sákmyaṃ góḥ | anyád-anyad asuryàṃ vásânâ ní mâyíno mamire rûpám asmin ‖ 7 ‖ tád ín nv àsya savitúr nákir me hiraṇyáyîm amátiṃ yám áçiçret | á

37, 7 sákshva abhí-mâtishu. 9 te. 11 átho *iti*. índra ihá. — 38, 1 táshṭâ-iva didhaya. 2 iná utá. jánima. pra-nyàḥ várdhamânâḥ. 3 sîm. urví-mahí-sámṛite *iti*. 4 çríyaḥ. náma á. 7 ít nú asya. vásânâḥ.

Digitized by Google

sushṭutī́ ródasî viçvaminvé ápîva yóshâ jánimâni vavre ‖ 8 ‖ yuvám pratnásya sâdhatho mahó yád daívî svastíḥ pári ṇaḥ syâtam | gopā́jihvasya tasthúsho vírûpâ víçve paçyanti mâyínaḥ kṛitā́ni ‖ 9 ‖ çunáṃ huvema — ‖ 10 ‖ 24 ‖

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

39 (278). trishṭubh.

Índram matír hṛidá ā́ vacyámânāchâ pátiṃ stómatashṭâ jigâti | yā́ jā́gṛivir vidáthe çasyámânéndra yát te jā́yate viddhí tásya ‖ 1 ‖ diváç cid ā́ pûrvyā́ jā́yamânâ ví jā́gṛivir vidáthe çasyámânâ | bhadrā́ vástrāṇy árjunâ vásânâ séyám asmé sanajā́ pítryâ dhī́ḥ ‖ 2 ‖ yamā́ cid átra yamasū́r asûta jihvā́yâ ágram pátad ā́ hy ásthât | vápûṅshi jâtā́ mithunā́ sacete tamohánâ tápusho budhná étâ ‖ 3 ‖ nákir eshâṃ ninditā́ mártyeshu yé asmā́kam pitáro góshu yodhā́ḥ | índra eshâṃ dṛiṅhitā́ mā́hinâvân úd gotrā́ṇi sasṛije daṅsánâvân ‖ 4 ‖ sákhâ ha yátra sákhibhir návagvair abhijnv ā́ sátvabhir gā́ anugmán | satyáṃ tád índro daçábhir dáçagvaiḥ sū́ryaṃ viveda támasi kshiyántam ‖ 5 ‖ 25 ‖

índro mádhu sámbhṛitam usríyâyâm padvád viveda çaphávan náme góḥ | gúhâ hitáṃ gúhyaṃ gū́ḷhám apsú háste dadhe dákshiṇe dákshiṇâvân ‖ 6 ‖ jyótir vṛiṇîta támaso vijânánn âré syâma duritā́d abhī́ke | imā́ gíraḥ somapā́ḥ somavṛiddha jushásvendra purutámasya kâróḥ ‖ 7 ‖ jyótir yajñā́ya ródasî ánu shyâd âré syâma duritásya bhū́reḥ | bhū́ri cid dhí tujató mártyasya supā́rāso vasavo barhā́ṇâvat ‖ 8 ‖ çunáṃ huvema — ‖ 9 ‖ 26 ‖

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

38, 8 r. viçvaminvé *iti* ápi-iva. 9 naḥ. — 39, 1 vacyámânâ ácha. çasyámânâ índra. 2 sā́ iyám. 3 hí. budhné á-itâ. 4 mā́hina-vân. 5 abhi-jnú. 6 çaphá-vat. gúhâ h. g. g. a. vgl. 202, 5. dákshiṇa-vân. 7 imā́ḥ. jushásva indra. 8 ródasî *iti*. syât. hí.

Digitized by Google

40 (274). gâyatri.

Índra tvâ vṛishabhâṃ vayâṃ suté sóme havâmahe | sá pâhi mádhvo ándhasaḥ || 1 || índra kratuvídaṃ sutâṃ sómaṃ harya purushṭuta | píbā́ vṛishasva tā́tṛipim || 2 || índra prá ṇo dhitā́vânaṃ yajnáṃ víçvebhir devébhiḥ | tiráḥ stavâna viçpate || 3 || índra sómāḥ sutā́ imé táva prá yanti satpate | kshấyaṃ candrā́sa índavaḥ || 4 || dadhishvā́ jaṭháre sutâṃ sómam indra váreṇyam | táva dyukshā́sa índavaḥ || 5 || 1 ||

gírvaṇaḥ pâhí naḥ sutám mádhor dhā́rābhir ajyase | índra tvā́dātam íd yáçaḥ || 6 || abhí dyumnā́ni vanína índraṃ sacante ákshitâ | pîtví sómasya vâvṛidhe || 7 || arvâváto na ā́ gahi parâvátaç ca vṛitrahan | imā́ jushasva no gíraḥ || 8 || yád antarā́ parâvátam arvâvátaṃ ca hûyáse | índrehá táta ā́ gahi || 9 || 2 ||

41 (275). gâyatri.

Ā́ tú na indra madryàg ghuvânáḥ sómapîtaye | háribhyâṃ yâhy adrivaḥ || 1 || sattó hótā ná ṛitvíyas tistiré barhír ânushák | áyujran prâtár ádrayaḥ || 2 || imā́ bráhma brahmavâhaḥ kriyánta ā́ barhíḥ sîda | vîhí çûra puroḷā́çam || 3 || rârandhí sávaneshu ṇa eshú stómeshu vṛitrahan | ukthéshv indra girvaṇaḥ || 4 || matáyaḥ somapā́m urúṃ rihánti çávasas pátim | índraṃ vatsáṃ ná mātáraḥ || 5 || 3 ||

sá mandasvâ hy ándhaso rā́dhase tanvā́ mahé | ná stotā́raṃ nidé karaḥ || 6 || vayám indra tvâyávo havíshmanto jarâmahe | utá tvám asmayúr vaso || 7 || mā́ré asmád ví mu-

---

40, 2 píba ā́. 3 naḥ dhitá-vânam. 5 dadhishvá. 8 imā́ḥ. 9 índra ihá. — 41, 1 tú. huvânáḥ. 3 kriyánte. 4 naḥ. 6 mandasva hí. 8 mā́ āré.

Digitized by Google

muco háripriyârvāñ yâhi | índra svadhâvo mátsvehá ‖ 8 ‖ arvāñcaṃ tvâ sukhé ráthe váhatâm indra keçínâ | ghṛitásnû barhír âsáde ‖ 9 ‖ 4 ‖

42 (276). gâyatrî.

Úpa naḥ sutám ā́ gahi sómam indra gávâçiram | háribhyâṃ yás te asmayúḥ ‖ 1 ‖ tám indra mádam ā́ gahi barhiḥshṭhā́ṃ grā́vabhiḥ sutám | kuvín nv àsya tripṇávaḥ ‖ 2 ‖ índram itthā́ gíro mámāchâgur ishitā́ itáḥ | àvṛíte sómapîtaye ‖ 3 ‖ índraṃ sómasya pîtáye stómair ihá havâmahe | ukthébhiḥ kuvíd âgámat ‖ 4 ‖ índra sómâḥ sutā́ imé tā́n dadhishva çatakrato | jaṭháre vâjinîvaso ‖ 5 ‖ 5 ‖

vidmā́ hí tvâ dhanaṃjayáṃ vā́jeshu dadhṛishámam kave | ádhâ te sumnám îmahe ‖ 6 ‖ imám indra gávâçiraṃ yávâçiraṃ ca naḥ piba | âgátyâ vṛíshabhiḥ sutám ‖ 7 ‖ túbhyéd indra svá okyè sómaṃ codâmi pîtáye | eshá râràntu te hṛidí ‖ 8 ‖ tvā́ṃ sutásya pîtáye pratnám indra havâmahe | kuçikā́so avasyávaḥ ‖ 9 ‖ 6 ‖

43 (224). trishṭubh.

Ā́ yâhy arvāñ úpa vandhureshṭhā́s távéd ánu pradívaḥ somapéyam | priyā́ sákhâyâ ví mucópa barhís tvā́m imé havyavā́ho havante ‖ 1 ‖ ā́ yâhi pûrvîr áti carshaṇī́r āṅ aryá âçísha úpa no háribhyâm | imā́ hí tvâ matáyaḥ stómatashṭâ índra hávante sakhyáṃ jushâṇā́ḥ ‖ 2 ‖ ā́ no yajnáṃ namovṛ́idhaṃ sajóshâ índra deva háribhir yâhi tū́yam | ahám hí tvâ matíbhir jóhavîmi ghṛitáprayāḥ sadha-

41, 8 hári-priya arvāñ. mátsva ihá. — 42, 2 kuvít nú asya. 3 máma ácha aguḥ. 4 â-gámat. 6 vidmá. ádha. 7 â-gátya. 8 túbhya ít. své. — 43, 1 vandhure-sthāḥ táva ít. muca úpa. 2 ā́ aryáḥ. imā́ḥ.

Digitized by Google

mãde mádhûnâm ‖ 3 ‖ ã́ ca tvãm etã́ vríshaṇâ váhâto hárî sákhâyâ sudhúrâ sváṅgâ | dhânãvad índraḥ sávanaṃ jushâṇáḥ sákhâ sákhyuḥ çṛiṇavad vándanâni ‖ 4 ‖ kuvín mâ gopãṃ kárase jánasya kuvíd rãjânam maghavann ṛijîshin | kuvín ma ṛíshim papivãṅsaṃ sutásya kuvín me vásvo amṛítasya çíkshâḥ ‖ 5 ‖ ã́ tvâ bṛihánto hárayo yujâṅã arvãg indra sadhamãdo vahantu | prá yé dvitã́ divá ṛiñjánty ãtâḥ súsammṛishṭâso vṛishabhásya mûrã́ḥ ‖ 6 ‖ índra píba vṛíshadhûtasya vríshṇa ã́ yáṃ te çyená uçaté jabhã́ra | yásya máde. cyâváyasi prá kṛishṭ́ír yásya máde ápa gotrã́ vavártha ‖ 7 ‖ çunáṃ huvema — ‖ 8 ‖ 7 ‖

44 (278). bṛihatî.

Ayáṃ te astu haryatáḥ sóma ã́ háribhiḥ sutáḥ | jushâṇá indra háribhir na ã́ gahy ã́ tishṭha háritaṃ rátham ‖ 1 ‖ haryánn ushásam arcayaḥ sṹryaṃ haryánn arocayaḥ | vidvãñç cikitvãn haryaçva vardhasa índra víçvâ abhí çríyaḥ ‖ 2 ‖ dyãm índro háridhâyasam pṛithivĩ́ṃ hárivarpasam | ádhârayad dharítor bhṹri bhójanaṃ yáyor antár háriç cárat ‖ 3 ‖ jajnânó hárito vríshâ víçvam ã́ bhâti rocanám | háryaçvo háritaṃ dhatta ãyudham ã́ vájram bâhvór hárim ‖ 4 ‖ índro haryántam árjunaṃ vájraṃ çukraír abhĩ́vṛitam | ápâvṛiṇod dháribhir ádribhiḥ sutám úd gã́ háribhir âjata ‖ 5 ‖ 8 ‖

45 (279). bṛihatî.

Ã́ mandraír indra háribhir yâhí mayṹraromabhiḥ | mã́ tvâ ké cin ní yaman víṃ ná pâçínó 'ti dhánveva tã́ñ ihi

---

43, 4 su-áṅgâ. 5 kuvít. mâ. — 44, 2 vardhase. 3 harítoḥ 4 dhatte. 5 ápa avṛiṇot hári-bhiḥ. gã́ḥ. — 45, 1 cit. pâçínaḥ áti dhánva-iva.

Digitized by Google

‖ 1 ‖ vṛitrakhâdó valaṃrujáḥ purâṃ darmó apâṃ ajáḥ | sthâtâ ráthasya háryor abhisvará índro dṛiḷhâ cid ârujáḥ ‖ 2 ‖ gambhîrâñ udadhîñr iva krátum pushyasi gâ iva | prá sugopâ yávasaṃ dhenávo yathâ hradáṃ kulyâ ivâçata ‖ 3 ‖ ẫ nas túja rayím bharâñçaṃ ná pratijânaté | vṛikshám pakvám phálam aṅkîva dhûnuhîndra sampâraṇaṃ vásu ‖ 4 ‖ svayúr indra svarâḷ asi smáddishṭiḥ sváyaçastaraḥ | sá vâvṛidhâná ójasâ purushṭuta bhávâ naḥ suçrávastamaḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

46 (280). trishṭubh.

Yudhmásya te vṛishabhásya svarâja ugrásya yûnaḥ sthávirasya ghṛishveḥ | ájûryato vajríṇo vîryâṇîndra çrutásya maható mahẫni ‖ 1 ‖ mahâñ asi mahisha vṛishṇyebhir dhanaspríd ugra sáhamâno anyẫ | éko víçvasya bhúvanasya râjâ sá yodháyâ ca kshayáyâ ca jánân ‖ 2 ‖ prá mâtrâbhî ririce rócamânaḥ prá devébhir viçváto ápratîtaḥ | prá majmánâ divá índraḥ pṛithivyẫ próror mahó antárikshâd ṛijîshî ‖ 3 ‖ urúṃ gabhîráṃ janúshâbhy ùgráṃ viçvávyacasam avatám matînẫm | índraṃ sómâsaḥ pradívi sutẫsaḥ samudráṃ ná sravâta ẫ viçanti ‖ 4 ‖ yáṃ sómam indra pṛithivîdyâvâ gárbhaṃ ná mâtẫ bibhṛitâs tvâyẫ | táṃ te hinvanti tám u te mṛijanty adhvaryávo vṛishabha pâtavẫ u ‖ 5 ‖ 10 ‖

47 (281). trishṭubh.

Marútvâñ índro vṛishabhó ráṇâya píbâ sómam anushva-

45, 2 abhi-svaré. 3 su-gopâḥ. iva âçata. 4 bhara áñçam. aṅkî-iva dhûnuhi índra. 5 bhâva. — 46, 1 vîryâṇi índra. 2 yodháya. kshayáya. 3 mâtrâbhiḥ. prá uróḥ. 4 janúshâ abhí ugrám. 5 pâtavaí. — 47, 1 píba. anu-svadhám.

Digitized by Google

dhám mádâya | ấ siñcasva jaṭháre mádhva ûrmíṃ tváṃ rấjâsi pradívaḥ sutấnâm ‖ 1 ‖ sajóshâ indra ságaṇo marúdbhiḥ sómam piba vṛitrahấ çûra vidvấn | jahí çátrûñr ápa mṛídho nudasvấthấbhayaṃ kṛiṇuhi viçváto naḥ ‖ 2 ‖ utá ṛitúbhir ṛitupâḥ pâhi sómam índra devébhiḥ sákhibhiḥ sutáṃ naḥ | yấñ ấbhajo marúto yé tvấnv áhan vṛitrám ádadhus túbhyam ójaḥ ‖ 3 ‖ yé tvâhihátye maghavann ávardhan yé çâmbaré harivo yé gávishṭau | yé tvâ nûnám anumádanti víprâḥ píbendra sómaṃ ságaṇo marúdbhiḥ ‖ 4 ‖ marútvantaṃ vṛishabháṃ vâvṛidhânám ákavârim divyáṃ çâsám índram | viçvâsấham ávase nûtanâyograṃ sahodấm ihá táṃ huvema ‖ 5 ‖ 11 ‖

48 (282). trishṭubh.

Sadyó ha jâtó vṛishabháḥ kanînaḥ prábhartum âvad ándhasaḥ sutásya | sâdhóḥ piba pratikâmáṃ yáthâ te rásâçiraḥ prathamáṃ somyásya ‖ 1 ‖ yáj jấyathâs tád áhar asya kấme 'ṇçóḥ pîyûsham apibo girishṭhấm | táṃ te mâtấ pári yóshâ jánitrî mahấḥ pitúr dáma ấsiñcad ágre ‖ 2 ‖ upasthấya mâtáram ánnam aiṭṭa tigmám apaçyad abhí sómam ûdhaḥ | prayâváyann acarad gṛitso anyấn mahấni cakre purudhápratîkaḥ ‖ 3 ‖ ugrás turâshấḷ abhíbhûtyojâ yathâvaçáṃ tanvàṃ cakra eshấḥ | tváshṭâram índro janúshâbhibhûyâmúshyâ sómam apibac camûshu ‖ 4 ‖ çunáṃ huvema — ‖ 5 ‖ 12 ‖

49 (283). trishṭubh.

Çáṅsâ mahấm índraṃ yásmin víçvâ ấ kṛishṭáyaḥ so-

47, 1 rấjâ asi. 2 nudasva átha ábhayam. 3 utá. ấ ábhajaḥ. tvâ ánu. 4 tvâ ahi-hátye. píba indra. 5 ákava-arim. viçva-sáham. nûtanâya ugrám. — 48, 1 rása-âçiraḥ. 2 yát. dáme ấ asiñcat. 4 abhíbhûti-ojâḥ. cakre. janúshâ abhi-bhûya â-múshya. apibat. — 49, 1 çáṅsa.

Digitized by Google

mapâḥ kâmam ávyan | yáṃ sukrátuṃ dhisháṇe vibhvatashṭáṃ ghanáṃ vṛitrâṇâṃ janáyanta devâḥ || 1 || yáṃ nú nákiḥ pṛítanâsu svarâjaṃ dvitâ tárati nṛítamaṃ harishṭhâm | inátamaḥ sátvabhir yó ha çûshaíḥ pṛithujráyâ aminâd âyur dásyoḥ || 2 || sahâvâ pṛitsú taráṇir nârvâ vyânaçîr ródasî mehánâvân | bhágo ná kârê hávyo matînâṃ pitéva cáruḥ suhávo vayodhâḥ || 3 || dhartâ divó rájasas pṛishṭá ûrdhvó rátho ná vâyúr vásubhir niyútvân | kshapâṃ vastâ janitâ sûryasya víbhaktâ bhâgáṃ dhisháṇeva vâjam || 4 || çunáṃ huvema— || 5 || 13 ||

50 (284). trishṭubh.

Índraḥ svâhâ pibatu yásya sóma âgátyâ túmro vṛishabhó marútvân | óruvyácâḥ pṛiṇatâm ebhír ánnair âsya havís tanvàḥ kâmam ṛidhyâḥ || 1 || ā te saparyû javáse yunajmi yáyor ánu pradívaḥ çrushṭím âvaḥ | ihá tvâ dheyur hárayaḥ suçipra píbâ tv àsya súshutasya cároḥ || 2 || góbhir mimikshúṃ dadhire supârám índraṃ jyaíshṭhyâya dhâyase gṛiṇânâḥ | mandânáḥ sómam papivâñ ṛijîshint sám asmábhyam purudhâ gâ ishaṇya || 3 || imáṃ kâmam — || 4 || çunáṃ huvema — || 5 || 14 ||

51 (285). 1—3 jagatî. 4—9 trishṭubh. 10—12 gâyatrî.

Carshaṇîdhṛítam maghávânam ukthyàm índraṃ gíro bṛihatîr abhy ànûshata | vâvṛidhânám puruhûtâṃ suvṛiktíbhir ámartyaṃ járamâṇaṃ divé-dive || 1 || çatákratum arṇavâṃ çâkínaṃ náraṃ gíro ma índram úpa yanti viçvátaḥ |

49, 1 dhisháṇe *iti*. 3 ná árvâ. vi-ânaçîḥ. pitâ-iva. 4 dhisháṇâ -iva. — 50, 1 â-gátya. â uru-vyácâḥ. â asya. 2 saparyû *iti*. píba tú asya. 4 = 264, 20. — 51, 1 abhí anûshata. 2 me.

Digitized by Google

vâjasánim pûrbhídaṃ tûrṇim aptúraṃ dhâmasâcam abhishâcaṃ svarvídam ‖ 2 ‖ âkaré vásor jaritâ panasyate 'nehásaḥ stúbha índro duvasyati | vivásvataḥ sádana â hí pipriyé satrâsâham abhimâtihánaṃ stuhi ‖ 3 ‖ nṛiṇâm u tvâ nṛítamaṃ gîrbhír ukthaír abhí prá vîrám arcatâ sabâdhaḥ | sáṃ sáhase purumâyó jihîte námo asya pradíva éka îçe ‖ 4 ‖ pûrvîr asya nishshídho mártyeshu purû vásûni pṛithivî bibharti | índrâya dyâva óshadhîr utâpo rayíṃ rakshanti jîráyo vánâni ‖ 5 ‖ 15 ‖

túbhyam bráhmâṇi gíra indra túbhyaṃ satrâ dadhire harivo jushásva | bodhy âpír ávaso nûtanasya sákhe vaso jaritṛíbhyo váyo dhâḥ ‖ 6 ‖ índra marutva ihá pâhi sómaṃ yáthâ çâryâté ápibaḥ sutásya | táva práṇîtî táva çûra çármann â vivâsanti kaváyaḥ suyajnâḥ ‖ 7 ‖ sá vâvaçâná ihá pâhi sómam marúdbhir indra sákhibhiḥ sutáṃ naḥ | jâtáṃ yát tvâ pári devâ ábhûshan mahé bhárâya puruhûta víçve ‖ 8 ‖ aptûrye maruta âpír eshó 'mandann índram ánu dâtivârâḥ | tébhiḥ sâkám pibatu vṛitrakhâdáḥ sutáṃ sómaṃ dâçúshaḥ své sadhásthe ‖ 9 ‖ idáṃ hy ánv ójasâ sutáṃ râdhânâm pate | píbâ tv àsya girvaṇaḥ ‖ 10 ‖ yás te ánu svadhâm ásat suté ní yacha tanvàm | sá tvâ mamattu somyám ‖ 11 ‖ prá te açnotu kukshyóḥ préndra bráhmaṇâ çíraḥ | prá bâhû çûra râdhase ‖ 12 ‖ 16 ‖

52 (286). 1—4 gâyatrî. 5. 7. 8 trishṭubh. 6 jagatî.

Dhânâvantaṃ karambhíṇam apûpávantam ukthínam | índra prâtár jushasva naḥ ‖ 1 ‖ puroḷâçam pacatyàṃ jushásvendrâ gurasva ca | túbhyaṃ havyâni sisrate ‖ 2 ‖ puroḷâ-

---

51, 3 sádane. 4 arcata. 5 purú. 6 bodhí âpíḥ. 9 eshâḥ amandan. 10 hí. píba tú asya. 12 prá indra. — 52, 2 jushásva indra â.

Digitized by Google

çaṃ ca no gháso josháyâse gíraç ca naḥ | vadhûyúr iva yóshaṇâm ‖ 3 ‖ puroḷâçaṃ sanaçruta prâtaḥsâvé jushasva naḥ | índra krátur hí te bṛihán ‖ 4 ‖ mâdhyaṃdinasya sávanasya dhânâḥ puroḷâçam indra kṛishvehá cârum | prá yát stotẫ jaritẫ tûrṇyartho vṛishâyámâṇa úpa gîrbhír îṭṭe ‖ 5 ‖ 17 ‖

tṛitî̃ye dhânâḥ sávane purushṭuta puroḷẫçam ẫhutam mâmahasva naḥ | ṛibhumántaṃ vẫjavantaṃ tvâ kave práyasvanta úpa çikshema dhîtíbhiḥ ‖ 6 ‖ pûshaṇváte te cakṛimâ karambháṃ hárivate háryaçvâya dhânâḥ | apûpám addhi ságaṇo marúdbhiḥ sómam piba vṛitrahẫ çûra vidvẫn ‖ 7 ‖ práti dhânẫ bharata tû̃yam asmai puroḷâçaṃ vîrátamâya nṛiṇẫm | divé-dive sadṛiçîr indra túbhyaṃ várdhantu tvâ somapéyâya dhṛishṇo ‖ 8 ‖ 18 ‖

53 (287). trishṭubh. 10. 16 jagatî. 18 gâyatrî. 12. 20. 22 anushṭubh. 18 bṛihatî.

Índrâparvatâ bṛihatẫ ráthena vâmî́r ísha ẫ vahataṃ suvî́râḥ | vîtáṃ havyẫny adhvaréshu devâ várdhethâṃ gîrbhír íḷayâ mádantâ ‖ 1 ‖ tíshṭhâ sú kam maghavan mẫ párâ gâḥ sómasya nú tvâ súshutasya yakshi | pitúr ná putráḥ sícam ẫ rabhe ta índra svẫdishṭhayâ girẫ çacîvaḥ ‖ 2 ‖ çáṁsâvâdhvaryo práti me gṛiṇîhî́ndrâya vẫhaḥ kṛiṇavâva júshṭaṁ | édám barhír yájamânasya sîdẫthâ ca bhûd ukthám índrâya çastám ‖ 3 ‖ jâyéd ástam maghavant séd u yónis tád ít tvâ yuktẫ hárayo vahantu | yadẫ kadẫ ca sunávâma sómam agnísh ṭvâ dûtó dhanvâty ácha ‖ 4 ‖ párâ yâhi ma-

---

52, 5 kṛishva ihá. 7 cakṛima. 8 dhânâḥ. — 53, 2 tíshṭha. te. 3 çáṁsava adhvaryo *iti*. gṛiṇíhi índrâyā. â idám. sîda átha. 4 jâyấ ít. sấ ít. yuktấḥ. agníḥ tvâ. dhanvâti.

Digitized by Google

ghavann ā ca yāhīndra bhrātar ubhayātrā te ártham | yátrā ráthasya bṛiható nidhānaṃ vimócanaṃ vājíno rāsabhasya ‖ 5 ‖ 19 ‖

ápāḥ sómam ástam indra prá yāhi kalyāṇīr jāyā surāṇaṃ gṛihé te | yátrā ráthasya bṛiható nidhānaṃ vimócanaṃ vājíno dákshiṇāvat ‖ 6 ‖ imé bhojā áṅgiraso vírūpā divás putrāso ásurasya vīrāḥ | viçvāmítrāya dádato maghāni sahasrasāvé prá tiranta āyuḥ ‖ 7 ‖ rūpáṃ-rūpam maghávā bobhavīti māyāḥ kṛiṇvānás tanvàm pári svām | trír yád diváḥ pári muhūrtám āgāt svaír mántrair ánṛitupā ṛitāvā ‖ 8 ‖ mahāṅ ṛíshir devajā devájūtó 'stabhnāt síndhum arṇavám nṛicákshāḥ | viçvāmitro yád ávahat sudāsam ápriyāyata kuçikébhir índraḥ ‖ 9 ‖ haṅsā iva kṛiṇutha çlókam ádribhir mádanto gīrbhír adhvaré suté sácā | devébhir viprā ṛishayo nṛicakshaso ví pibadhvaṃ kuçikāḥ somyám mádhu ‖ 10 ‖ 20 ‖

úpa préta kuçikāç cetáyadhvam áçvaṃ rāyé prá muñcatā sudāsaḥ | rājā vṛitráṃ jaṅghanat prāg ápāg údag áthā yajāte vára ā pṛithivyāḥ ‖ 11 ‖ yá imé ródasī ubhé ahám índram átushṭavam | viçvāmitrasya rakshati bráhmedám bhāratam jánam ‖ 12 ‖ viçvāmitrā arāsata bráhmendrāya vajríṇe | kárad ín naḥ surādhasaḥ ‖ 13 ‖ kím te kṛiṇvanti kīkaṭeshu gāvo nāçíraṃ duhré ná tapanti gharmám | ā no bhara prámagandasya védo naicāçākhám maghavan randhayā naḥ ‖ 14 ‖ sasarparīr ámatim bādhamānā bṛihán mimāya jamádagnidattā | ā sūryasya duhitā tatāna çrávo devéshv amṛitam ajuryám ‖ 15 ‖ 21 ‖

53, 5 yāhi índra. ubhayátra. yátra. 7 ví-rūpāḥ. tirante. 8 ā ágāt. 9 deva-jāḥ devá-jūtaḥ ástabhnāt. 11 prá ita. muñcata. átha. váre. 12 i. r. ubhé *iti*. bráhma idám. 13 bráhma índrāya. ít. 14 ná ā-çíram. prá-magandasya. randhaya. 15 bṛihát.

Digitized by Google

sasarparī́r abharat tū́yam ebhyó 'dhi çrávaḥ pā́ñcajanyâsu kṛishṭíshu | sā́ pakshyā́ návyam ā́yur dádhânâ yā́m me palastijamadagnáyo dadúḥ || 16 || sthiraú gā́vau bhavatâṃ vîḷúr áksho méshā́ ví varhi mā́ yugáṃ ví çâri | índraḥ pâtalyè dadatâṃ çárîtor árishṭaneme abhí naḥ sacasva || 17 || bálaṃ dhehi tanū́shu no bálam indrânaḷútsu naḥ | bálaṃ tokā́ya tánayâya jîváse tváṃ hí baladā́ asi || 18 || abhí vyayasva khadirásya sā́ram ójo dhehi spandané çiṅçápâyâm | áksha vîḷo vîḷita vîḷáyasva mā́ yā́mâd asmā́d áva jîhipo naḥ || 19 || ayám asmā́n vánaspátir mā́ ca hā́ mā́ ca rîrishat | svasty ā́ gṛihébhya ā́vasā́ ā́ vimócanât || 20 || 22 ||

índrotíbhir bahulā́bhir no adyá yâcchreshṭhā́bhir maghavañ chûra jinva | yó no dvéshṭy ádharaḥ sás padîshṭa yám u dvishmás tám u prâṇó jahâtu || 21 || paraçúṃ cid ví tapati çimbaláṃ cid ví vṛiçcati | ukhā́ cid indra yéshantî práyastâ phénam asyati || 22 || ná sā́yakasya cikite janâso lodháṃ nayanti páçu mányamânâḥ | nā́vâjinaṃ vâjínâ hâsayanti ná gardabhám puró áçvân nayanti || 23 || imá indra bharatásya putrā́ apapitváṃ cikitur ná prapitvám | hinvánty áçvam áraṇaṃ ná nítyaṃ jyā́vâjam pári ṇayanty âjaú || 24 || 23 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

54 (288). trishṭubh.

Imám mahé vidathyā́ya çûsháṃ çáçvat kṛítva ī́ḍyâya prá jabhruḥ | çṛiṇótu no dámyebhir ánîkaiḥ çṛiṇótv agnír divyaír ájasraḥ || 1 || máhi mahé divé arcâ pṛithivyaí kā́mo

---

53, 16 ebhyaḥ ádhi. 17 mā́ ishā́. pâtalyè *iti*. 18 indra anaḷút-su. 20 hā́ḥ. svastí. ā́ ava-saí. 21 índra ûtí-bhiḥ. yât -çreshṭhā́bhiḥ. çûra. 23 ná ávâjinam. áçvât. 24 imé. — 54, 2 arca.

Digitized by Google

ma icháñ carati prajânán | yáyor ha stóme vidátheshu devấḥ saparyávo mâdáyante sácâyóḥ || 2 || yuvór ṛitám rodasî satyám astu mahé shú ṇaḥ suvitấya prá bhûtam | idáṃ divé námo agne pṛithivyaí saparyấmi práyasâ yâmi rátnam || 3 || utó hí vâm pûrvyấ âvividrá ṛitâvarî rodasî satyavấcaḥ | náraç cid vâṃ samithé çúrasâtau vavandiré pṛithivi vévidânâḥ || 4 || kó addhấ veda ká ihá prá vocad devấñ áchâ pathyâ kấ sám eti | dádṛiçra eshâm avamấ sádâṅsi páreshu yấ gúhyeshu vratéshu || 5 || 24 ||

kavír ṇṛicákshâ abhí shîm acashṭa ṛitásya yónâ víghṛite mádantî | nấnâ cakrâte sádanaṃ yáthâ véḥ samânéna krátunâ saṃvidâné || 6 || samânyấ víyute dûréante dhruvé padé tasthatur jâgarûke | utá svásârâ yuvatî́ bhávantî ấd u bruvâte mithunấni nấma || 7 || víçvéd eté jánimâ sáṃ vivikto mahó devấn bíbhratî ná vyathete | éjad dhruvám patyate víçvam ékaṃ cárat patatrí víshuṇaṃ ví jâtám || 8 || sánâ purâṇám ádhy emy ârấn mahâḥ pitúr janitúr jâmí tán naḥ | devấso yátra panitấra évair uraú pathí vyùte tasthúr antáḥ || 9 || imáṃ stómaṃ rodasî prá bravîmy ṛidûdárâḥ çṛiṇavann agnijihvấḥ | mitráḥ samrấjo váruṇo yúvâna âdityấsaḥ kaváyaḥ paprathânấḥ || 10 || 25 ||

híraṇyapâṇiḥ savitấ sujihvás trír ấ divó vidáthe pátyamânaḥ | devéshu ca savitaḥ çlókam âçrer ấd asmábhyam ấ suva sarvátâtim || 11 || sukṛít supâṇíḥ svávâṅ ṛitấvâ devás tváshṭấvase tấni no dhât | pûshaṇvánta ṛibhavo mâdayadhvam ûrdhvágrâvâṇo adhvarám atashṭa || 12 || vidyúdrathâ

54, 2 me. sácâ âyóḥ. 3 sú naḥ. 4 utó *iti*. â-vividré. ṛi. rodasî *iti*. 5 ácha. dádṛiçre. 6 sîm acashṭa. víghṛite-mádanti-cakrâte-saṃvidâné *iti*. 7 víyute-dûréante-jâgarûke-yuvatî-bhávanti-bruvâte *iti*. 8 víçvâ ít. jánima. eté-bíbhratî *iti*. 9 árât. tát. ví-ute. 12 tváshṭâ ávase. 13 vidyút-rathâḥ.

Digitized by Google

marúta ṛishṭimánto divó máryâ ṛitájâtâ ayấsaḥ | sárasvatî çriṇavan yajníyâso dhấtâ rayíṃ sahávîraṃ turâsaḥ || 13 || víshṇuṃ stómâsaḥ purudasmám arkấ bhágasyeva kâríṇo yấmani gman | urukramấḥ kakuhó yásya pûrvîr ná mardhanti yuvatáyo jánitrîḥ || 14 || índro víçvair vîryaiḥ pátyamâna ubhé ấ paprau ródasî mahitvấ | puraṃdaró vṛitrahấ dhṛishṇúsheṇaḥ saṃgṛíbhyâ na ấ bharâ bhûri paçváḥ || 15 || 26 ||

nấsatyâ me pitárâ bandhupríchâ sajâtyàm açvínoç cấru nấma | yuvấṃ hí sthó rayidaú no rayîṇấṃ dâtráṃ rakshethe ákavair ádabdhâ || 16 || mahát tád vaḥ kavayaç cấru nấma yád dha devâ bhávatha víçva índre | sákha ṛibhúbhiḥ puruhûta priyébhir imấṃ dhíyaṃ sâtáye takshatâ naḥ || 17 || aryamấ ṇo áditir yajníyâsó 'dabdhâni váruṇasya vratấni | yuyóta no anapatyấni gántoḥ prajấvân naḥ paçumấñ astu gâtúḥ || 18 || devấnâṃ dûtáḥ purudhá prásûtó 'nâgân no vocatu sarvátâtâ | çriṇótu naḥ pṛithivî́ dyaúr utấpaḥ sûryo nákshatrair urv àntáriksham || 19 || çriṇvántu no vṛíshaṇaḥ párvatâso dhruvákshemâsa ílayâ mádantaḥ | âdityair no áditiḥ çriṇotu yáchantu no marútaḥ çárma bhadrám || 20 || sádâ sugáḥ pitumấñ astu pánthâ mádhvâ devâ óshadhîḥ sám pipṛikta | bhágo me agne sakhyé ná mṛidhyâ úd râyó açyâṃ sádanam purukshóḥ || 21 || svádasva havyấ sám ísho didîhy asmadryàk sám mimîhi çrávâṅsi | víçvâñ agne pṛitsú tấñ jeshi çátrûn áhâ víçvâ sumánâ dîdihî naḥ || 22 || 27 ||

54, 13 dhấta. 14 arkấḥ bhágasya-iva. 15 ubhé-ródasi *iti*. dhṛishṇú-senaḥ sam-gṛíbhya. bhara. 17 ha devâḥ. víçve. sákhâ. takshata. 18 naḥ. yajníyâsaḥ ádabdhâni. 19 prá-sûtaḥ ánâgân. utá ấpaḥ. urú antáriksham. 21 pánthâḥ. 22 su-mánâḥ dîdihi.

Digitized by Google

55 (289). trishṭubh.

Ushásaḥ pū́rvâ ádha yád vyûshúr mahád ví jajne aksháram padé góḥ | vratā́ devā́nâm úpa nú prabhū́shan mahád devā́nâm asuratvám ékam || 1 || mó shū́ ṇo átra juhuranta devā́ mā́ pū́rve agne pitáraḥ padajnā́ḥ | purâṇyóḥ sádmanoḥ ketúr antár ma° || 2 || ví me purutrā́ patayanti kā́mâḥ çámy áchâ dîdye pûrvyā́ṇi | sámiddhe agnā́v ṛitám íd vadema ma° || 3 || samânó rā́jâ víbhṛitaḥ purutrā́ çáye çayā́su práyuto vánā́nu | anyā́ vatsám bhárati kshéti mâtā́ ma° || 4 || âkshít pū́rvâsv áparâ anûrút sadyó jâtā́su táruṇîshv antáḥ | antárvatîḥ suvate ápravîtâ ma° || 5 || 28 ||

çayúḥ parástâd ádha nú dvimâtā́bandhanáç carati vatsá ékaḥ | mitrásya tā́ váruṇasya vratā́ni ma° || 6 || dvimâtā́ hótâ vidátheshu samrā́ḷ ánv ágraṃ cárati kshéti budhnáḥ | prá ráṇyâni raṇyavā́co bharante ma° || 7 || çū́rasyeva yúdhyato antamásya pratîcī́naṃ dadṛiçe víçvam âyát | antár matíç carati nishshídhaṃ gór ma° || 8 || ní veveti palitó dûtá âsv antár mahā́ṅç carati rocanéna | vápûṅshi bíbhrad abhí no ví cashṭe ma° || 9 || víshṇur gopā́ḥ paramám pâti pā́thaḥ priyā́ dhā́mâny amṛítâ dádhânaḥ | agnísh ṭā́ víçvâ bhúvanâni veda ma° || 10 || 29 ||

nā́nâ cakrâte yamyā́ vápûṅshi táyor anyád rócate kṛishṇám anyát | çyā́vî ca yád árushî ca svásârau ma° || 11 || mâtā́ ca yátra duhitā́ ca dhenū́ sabardúghe dhâpáyete samîcī́ | ṛitásya té sádasîḷe antár ma° || 12 || anyásyâ vatsáṃ rihatī́ mimâya káyâ bhuvā́ ní dadhe dhenúr ū́dhaḥ | ṛitásya sā́ páyasâpinvatéḷâ ma° || 13 || pádyâ vaste pururū́pâ vápûṅshy ûr-

---

55, 2 mó *iti* sú naḥ. devā́ḥ. 3 ácha. 4 vánâ ánu. 5 ápra -vîtâḥ. 6 dvi-mâtā́ abandhanáḥ. 8 çū́rasya-iva. â-yát. 10 agníḥ tā́. 12 dh. s. dh. samîcī́ *iti*. té *iti* sádasi îḷe. 13 anyásyâḥ. páyasâ apinvata íḷâ.

Digitized by Google

dhvā́ tasthau tryávim rérihāṇâ | ṛitásya sádma ví carâmi vidvā́n ma° || 14 || padé iva níhite dasmé antás táyor anyád gúhyam âvír anyát | sadhrîcînā́pathyā́ sā́ víshûcî ma° || 15 || 30 ||

ā́ dhenávo dhunayantâm áçiçvîḥ sabardúghâḥ çaçayā́ ápradugdhâḥ | návyâ-navyâ yuvatáyo bhávantîr ma° || 16 || yád anyā́su vṛishabhó róravîti só anyásmin yûthé ní dadhâti rétaḥ | sá hí kshápâvânt sá bhágaḥ sá rā́jâ ma° || 17 || vîrásya nú sváçvyam janâsaḥ prá nú vocâma vidúr asya devā́ḥ | shoḷhā́ yuktā́ḥ páñca-pañcā́ vahanti ma° || 18 || devás tváshṭâ savitā́ viçvárûpaḥ pupósha prajā́ḥ purudhā́ jajâna | imā́ ca víçvâ bhúvanâny asya ma° || 19 || mahī́ sám airac camvā́ samîcī́ ubhé té asya vásunâ nyṛishṭe | çṛiṇvé vîró vindámâno vásûni ma° || 20 || imā́m ca naḥ pṛithivī́m viçvádhâyâ úpa kṣheti hitámitro ná rā́jâ | puraḥsádaḥ çarmasádo ná vîrā́ ma° || 21 || nishshídhvarîs ta óshadhîr utā́po rayím ta indra pṛithivī́ bibharti | sákhâyas te vâmabhā́jaḥ syâma ma° || 22 || 31 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

56 (290). trishṭubh.

Ná tā́ minanti mâyíno ná dhī́râ vratā́ devā́nâm prathamā́ dhruvā́ṇi | ná ródasî adrúhâ vedyā́bhir ná párvatâ ninâme tasthivā́ṅsaḥ || 1 || shā́d bhârā́ṇ éko ácaran bibharty ṛitám várshishṭham úpa gā́va ā́guḥ | tisró mahī́r úparâs tasthur átyâ gúhâ dvé níhite darçy ékâ || 2 || tripấjasyó vṛishabhó viçvárûpa utá tryudhā́ purudhá prajā́vân | tryanîkáḥ patyate mā́hinâvânt sá retodhā́ vṛishabhā́ḥ çáçvatînâm

---

55, 14 tri-ávim. 15 padé-níhite *iti*. 16 návyâḥ-navyâḥ. 18 pā́ñca -pañca ā́. 20 mahī́-samîcī́-ubhé-té-nyṛishṭe *iti*. airat. 21 vīrā́ḥ. 22 te. utá ā́paḥ. te. — 56, 1 dhī́râḥ. ródasî *iti*. párvatâḥ. 2 ā́ aguḥ. átyâḥ. dvé-níhite *iti*. 3 mā́hina-vân. retaḥ-dhā́ḥ.

Digitized by Google

‖ 3 ‖ abhī́ka âsâm padavī́r abodhy âdityā́nâm ahve cā́ru nā́ma | ā́paç cid asmâ aramanta devī́ḥ pṛithag vrájantīḥ pári shîm avṛiñjan ‖ 4 ‖ trī́ shadhásthâ sindhavas tríḥ kavī́nām utá trimātā́ vidátheshu samrā́ṭ | ṛitā́varîr yóshaṇâs tisró ápyâs trír ā́ divó vidáthe pátyamânāḥ ‖ 5 ‖ trír ā́ diváḥ savitar vā́ryāṇi divé-diva ā́ suva trír no áhnaḥ | tridhā́tu râyá ā́ suvâ vásûni bhága trâtar dhishaṇe sâtáye dhâḥ ‖ 6 ‖ trír ā́ diváḥ savitā́ soshavîti rā́jânâ mitrā́váruṇâ supāṇī́ | ā́paç cid asya ródasî cid urvī́ rátnam bhikshanta savitúḥ savā́ya ‖ 7 ‖ trír uttamā́ dûṇáçâ rocanā́ni tráyo râjanty ásurasya vîrā́ḥ | ṛitā́vâna ishirā́ dûḷábhâsas trír ā́ divó vidáthe santu devā́ḥ ‖ 8 ‖ 1 ‖

57 (291). triṣṭubh.

Prá me vivikvā́ṅ avidan manîshā́ dhenúṃ cárantîm prá-yutâm ágopâm | sadyáç cid yā́ duduhé bhū́ri dhâsér índras tád agníḥ panitā́ro asyāḥ ‖ 1 ‖ índraḥ sú pûshā́ vṛí-shaṇâ suhástâ divó ná prîtā́ḥ çaçayāṃ duduhre | víçve yád asyā́ṃ raṇáyanta devā́ḥ prá vó 'tra vasavaḥ sumnám açyâm ‖ 2 ‖ yā́ jâmáyo vṛíshṇa ichánti çaktím namasyántîr jânate gárbham asmin | áchâ putrā́ṃ dhenávo vâvaçânā́ maháç caranti bíbhratam vápûṅshi ‖ 3 ‖ áchâ vivakmi ródasî sumé-ke grā́vṇo yujânó adhvaré manîshā́ | imā́ u te mánave bhū́rivârâ ûrdhvā́ bhavanti darçatā́ yájatrâḥ ‖ 4 ‖ yā́ te jihvā́ mádhumatî sumedhā́ ágne devéshûcyáta urûcī́ | táyehá víçvāṅ ávase yájatrān ā́ sâdaya pâyáyâ câ mádhûni ‖ 5 ‖ yā́ te agne párvatasyeva dhā́rāsaçcantî pîpáyad deva

56, 4 abhī́ke. asmai. sim. 5 sadhá-sthâ. 6 divé-dive. suva vásûni. 7 ródasî-urvī́ *iti*. 8 duḥ-náçâ. ishirā́ḥ duḥ-dábhâsaḥ. — 57, 1 avidat. 2 vaḥ átra. 3 yā́ḥ. vríshṇe. ácha. vâvaçânā́ḥ. 4 r. sumé-ke *iti*. ûrdhvā́ḥ. darçatā́ḥ. 5 devéshu ucyáte. táyâ ihá. pa-yáya ca. 6 párvatasya-iva dhā́rā ásaçcantî.

Digitized by Google

citrā́ | tā́m asmábhyam prámatim jātavedo váso rā́sva sumatíṃ viçvájanyām ‖ 6 ‖ 2 ‖

58 (292). triṣṭubh.

Dhenúḥ pratnásya kā́myaṃ dúhānāntáḥ putráç carati dákshiṇāyāḥ | ā́ dyotaníṃ vahati çubhráyāmoshásaḥ stómo açvínāv ajîgaḥ ‖ 1 ‖ suyúg vahanti práti vām ṛténordhvā́ bhavanti pitáreva médhāḥ | járethām asmád ví paṇér manîshā́ṃ yuvór ávaç cakṛimā́ yātam arvā́k ‖ 2 ‖ suyúgbhir áçvaiḥ suvṛítā ráthena dásrāv imáṃ çṛiṇutaṃ çlókam ádreḥ | kím aṅgá vām práty ávartiṃ gámishṭhāhúr víprāso açvinā purājā́ḥ ‖ 3 ‖ ā́ manyethām ā́ gataṃ kácid évair víçve jánāso açvínā havante | imā́ hí vāṃ góṛijîkā mádhūni prá mitrā́so ná dadúr usró ágre ‖ 4 ‖ tiráḥ purú cid açvinā rájāṅsy āṅgûshó vām maghavānā jáneshu | éhá yātam pathíbhir devayā́nair dásrāv imé vāṃ nidháyo mádhūnām ‖ 5 ‖ 3 ‖

purāṇám ókaḥ sakhyáṃ çivā́ṃ vām yuvór narā dráviṇaṃ jahnā́vyām | púnaḥ kṛiṇvā́ṇāḥ sakhyā́ çivā́ni mádhvā mademā sahá nú samānā́ḥ ‖ 6 ‖ áçvinā vāyúnā yuvā́ṃ sudakshā niyúdbhiç ca sajóshasā yuvānā́ | nā́satyā tiróahnyaṃ jushāṇā́ sómam pibatam asrídhā sudānû ‖ 7 ‖ áçvinā pári vām íshaḥ purûcī́r îyúr gîrbhír yátamānā ámṛidhrāḥ | rátho ha vām ṛitajā́ ádrijūtaḥ pári dyā́vāpṛithivī́ yāti sadyáḥ ‖ 8 ‖ áçvinā madhushúttamo yuvā́kuḥ sómas tám pātam ā́ gataṃ duroṇé | rátho ha vām bhū́ri várpaḥ kárikrat sutā́vato nisbkṛitám ā́gamishṭhaḥ ‖ 9 ‖ 4 ‖

58, 1 dúhānā antár *iti*. çubhrá-yāmā ushásaḥ. 2 ṛiténa ûrdhvā́ḥ. pitárā-iva. cakṛima ā́. 3 gámishṭhā áhúḥ. purā-jā́ḥ. 4 kát. 5 purú. ā́ ihá. 6 nú. 9 madhusút-tamaḥ.

Digitized by Google

59 (293). trishṭubh. 6—9 gâyatrî.

Mitró jánân yâtayati bruvâṇó mitró dâdhâra pṛithivîm utá dyâm | mitráḥ kṛishṭîr ánimishâbhí cashṭe mitrâya havyám ghṛitávaj juhota ‖ 1 ‖ prá sá mitra márto astu práyasvân yás ta âditya çíkshati vraténa | ná hanyate ná jîyate tvóto naínam áṅho açnoty ántito ná dûrât ‖ 2 ‖ anamîvâsa íḷayâ mádanto mitájnavo várimann â pṛithivyâḥ | âdityásya vratám upakshiyánto vayám mitrásya sumataú syâma ‖ 3 ‖ ayám mitró namasyàḥ suçévo râjâ sukshatró ajanishṭa vedhâḥ | tásya vayám — ‖ 4 ‖ mahâñ âdityó námasopasádyo yâtayájjano gṛiṇaté suçévaḥ | tásmâ etát pányatamâya júshtam agnaú mitrâya havír â juhota ‖ 5 ‖ 5 ‖

mitrásya carshaṇîdhṛító 'vo devásya sânasí | dyumnáṃ citráçravastamam ‖ 6 ‖ abhí yó mahinâ dívam mitró babhûva sapráthâḥ | abhí çrávobhiḥ pṛithivîm ‖ 7 ‖ mitrâya páñca yemire jánâ abhíshṭiçavase | sá devân víçvân bibharti ‖ 8 ‖ mitró devéshv âyúshu jánâya vṛiktábarhishe | ísha ishṭávratâ akaḥ ‖ 9 ‖ 6 ‖

60 (294). jagatî.

Ihéha vo mánasâ bandhútâ nara uçíjo jagmur abhí tâni védasâ | yâbhir mâyâbhiḥ prátijûtivarpasaḥ saúdhanvanâ yajníyam bhâgám ânaçá ‖ 1 ‖ yâbhiḥ çácîbhiç camasâñ ápiṅçata yáyâ dhiyâ gâm áriṇîta cármaṇaḥ | yéna hárî mánasâ nirátakshata téna devatvám ṛibhavaḥ sám ânaça ‖ 2 ‖ índrasya sakhyám ṛibhávaḥ sám ânaçur mánor nápâto apáso dadhanvire | saudhanvanâso amṛitatvám érire vishṭvî

59, 1 áni-mishâ abhí. ghṛitá-vat. 2 te. tvâ-ûtaḥ ná enam. 4b s. 235, 21. 5 námasâ upa-sádyaḥ yâtayát-janaḥ. tásmai. 6 carshaṇi-dhṛítaḥ ávaḥ. — 60, 1 ihá-iha. saúdhanvanâḥ. 3 â ṛirire.

Digitized by Google

çámîbhiḥ sukṛítaḥ sukṛityáyâ ‖ 3 ‖ índreṇa yâtha saráthaṃ suté sácâñ átho váçânâm bhavathâ sahá çriyấ | ná vaḥ pratimaí sukṛitấni vâghataḥ saúdhanvanâ ṛibhavo vîryấṇi ca ‖ 4 ‖ índra ṛibhúbhir vấjavadbhiḥ sámukshitaṃ sutáṃ sómam ấ vṛishasvâ gábhastyoḥ | dhiyéshitó maghavan dâçúsho gṛihé saudhanvanébhiḥ sahá matsvâ nṛíbhiḥ ‖ 5 ‖ índra ṛibhumân vấjavân matsvehá no 'smínt sávane çácyâ purushṭuta | imấni túbhyaṃ svásarâṇi yemire vratấ devấnâm mánushaç ca dhármabhiḥ ‖ 6 ‖ índra ṛibhúbhir vấjíbhir vâjáyann ihá stómaṃ jaritúr úpa yâhi yajníyam | çatáṃ kétebhir ishirébhir âyáve sahásraṇîtho adhvarásya hómani ‖ 7 ‖ 7 ‖

61 (295). trishṭubh.

Úsho vấjena vấjini prácetâḥ stómaṃ jushasva gṛiṇató maghoni | purâṇî́ devi yuvatíḥ púraṃdhir ánu vratáṃ carasi viçvavâre ‖ 1 ‖ úsho devy ámartyâ ví bhâhi candrárathâ sûnṛítâ îráyantî | ấ tvâ vahantu suyámâso áçvâ híraṇyavarṇâm pṛithupấjaso yé ‖ 2 ‖ úshaḥ pratîcî́ bhúvanâni víçvordhvấ tishṭhasy amṛítasya ketúḥ | samânám árthaṃ caraṇîyámânâ cakrám iva navyasy ấ vavṛitsva ‖ 3 ‖ áva syûmeva cinvatî́ maghóny ushấ yâti svásarasya pátnî | svàr jánantî subhágâ sudáṅsâ ấntâd diváḥ papratha ấ pṛithivyấḥ ‖ 4 ‖ áchâ vo devî́m ushásaṃ vibhâtîm prá vo bharadhvaṃ námasâ suvṛiktím | ûrdhvám madhudhấ diví pấjo açret prá rocaṇấ ruruce raṇvásaṃdṛik ‖ 5 ‖ ṛitấvarî divó arkaír abodhy ấ revátî ródasî citrám asthât | âyatîm agna

---

60, 4 sácâ átho *iti*. bhavatha. 5 vṛishasva. dhiyấ ishitấḥ. matsva. 6 índra. matsva ihá. 7 índra. — 61, 2 áçvâḥ. 3 víçvâ ûrdhvấ. 4 syûma-iva. maghóni ushấḥ. ấ ántât. paprathe. 5 ácha. 6 ródasî *iti*. â-yatîm agne.

ushásaṃ vibhâtîṃ vâmám eshi dráviṇam bhíkshamâṇaḥ ‖ 6 ‖ ṛitásya budhná ushásâm ishaṇyán vṛíshâ mahî ródasî ấ viveça | mahî mitrásya váruṇasya mâyấ candréva bhânúṃ ví dadhe purutrấ ‖ 7 ‖ 8 ‖

62 (296). 1—3 trishṭubh. 4—18 gâyatrî.

Imấ u vâm bhṛimáyo mányamânâ yuvấvate ná túyâ abhûvan | kvà tyád indrâvaruṇâ yáço vâṃ yéna smâ sínam bhárathaḥ sákhibhyaḥ ‖ 1 ‖ ayám u vâm purutámo rayîyáñ chaçvattamám ávase johavîti | sajóshâv indrâvaruṇâ marúdbhir divấ pṛithivyấ çṛiṇutaṃ hávam me ‖ 2 ‖ asmé tád indrâvaruṇâ vásu shyâd asmé rayír marutaḥ sárvavîraḥ | asmấn várûtrîḥ çaraṇaír avantv asmấn hótrâ bhâratî dákshiṇâbhiḥ ‖ 3 ‖ bṛíhaspate jushásva no havyấni viçvadevya | rấsva rátnâni dâçúshe ‖ 4 ‖ çúcim arkaír bṛíhaspátim adhvaréshu namasyata | ánâmy ója ấ cake ‖ 5 ‖ 9 ‖

vṛishabhâṃ carshaṇînấṃ viçvárûpam ádâbhyam | bṛíhaspátiṃ váreṇyam ‖ 6 ‖ iyáṃ te pûshann âghṛiṇe sushṭutír deva návyasî | asmấbhis túbhyaṃ çasyate ‖ 7 ‖ tấṃ jushasva gíram máma vâjayántîm avâ dhíyam | vadhûyúr iva yóshaṇâm ‖ 8 ‖ yó víçvâbhí vipáçyati bhúvanâ sáṃ ca páçyati | sá naḥ pûshấvitấ bhuvat ‖ 9 ‖ tát savitúr váreṇyam bhárgo devásya dhîmahi | dhíyo yó naḥ pracodáyât ‖ 10 ‖ 10 ‖

devásya savitúr vayáṃ vâjayántaḥ púraṃdhyâ | bhágasya râtím îmahe ‖ 11 ‖ devấṃ náraḥ savitấraṃ víprâ yajnaíḥ suvṛiktíbhiḥ | namasyánti dhiyéshitâḥ ‖ 12 ‖ sómo ji-

---

61, 7 budhné. m. ródasî *iti*. candrá-iva. — 62, 1 mányamânâḥ. sma. 2 rayi-yán ça°. 8 syât. 8 ava. 9 víçvâ abhí. pûshấ avitấ. 12 víprâḥ. dhiyấ ishitâḥ.

Digitized by Google

gâti gâtuvíd devấnâm eti nishkṛitám | ṛitásya yónim âsádam || 13 || sómo asmábhyaṃ dvipáde cátushpade ca paçáve | anamîvấ íshas karat || 14 || asmấkam ấyur vardháyann abhímâtîḥ sáhamânaḥ | sómaḥ sadhástham ấsadat || 15 || ấ no mitrâvaruṇâ ghṛitaír gávyûtim ukshatam | mádhvâ rájâṅsi sukratû || 16 || uruçáṅsâ namovṛídhâ mahnấ dákshasya râjathaḥ | drấghishṭhâbhiḥ çucivratâ || 17 || gṛiṇânấ jamádagninâ yónâv ṛitásya sîdatam | pâtáṃ sómam ṛitâvṛidhâ || 18 || 11 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

TṚITÎYAM MAṆḌALAM.

62, 15 ấ asadat.

1 (297). trishṭubh. 1 ashṭi. 2 atijagatī. 3 dhṛiti.

Tvắm hy àgne sádam ít samanyávo devắso devám aratím nyerirá íti krátvâ nyeriré | ámartyam yajata mártyeshv ấ devám ắdevaṃ janata prácetasaṃ víçvam ắdevaṃ janata prácetasam ‖ 1 ‖ sá bhrắtaraṃ váruṇam agna ấ vavṛitsva devắñ áchâ sumatím yajnávanasaṃ jyéshṭhaṃ yajnávanasam | ṛitắvânam âdityám carshaṇîdhṛítaṃ rắjânaṃ carshaṇîdhṛítam ‖ 2 ‖ sákhe sákhâyam abhy ấ vavṛitsvâçúṃ ná cakráṃ ráthyeva ráṅhyâsmábhyaṃ dasma ráṅhyâ | ágne mṛiḷîkáṃ váruṇe sácâ vido marútsu viçvábhânushu | tokắya tujé çuçucâna çáṃ kṛidhy asmábhyaṃ dasma çáṃ kṛidhi ‖ 3 ‖ tvám no agne váruṇasya vidvắn devásya héḷó 'va yâsisîshṭhâḥ | yájishṭho váhnitamaḥ çóçucâno víçvâ dvéshâṅsi prá mumugdhy asmát ‖ 4 ‖ sá tvám no agne 'vamó bhavotí nédishṭho asyắ usháso vyùshṭau | áva yaksbva no váruṇaṃ rárâṇo vîhí mṛiḷîkáṃ suhávo na edhi ‖ 5 ‖ 12 ‖

asyá çréshṭhâ subhágasya saṃdṛíg devásya citrátamâ mártyeshu | çúci ghṛitám ná taptám ághnyâyâḥ spárhâ devásya maṅháneva dbenóḥ ‖ 6 ‖ trír asya tắ paramắ santi satyắ spárhâ devásya jánimâny agnéḥ | ananté antáḥ pári-

---

1, 1 hí agne. ni-eriré. 2 agne. ácha. 3 abhí. vavṛitsva âçúm. ráthyâ-iva. ráṅhyâ asmábhyam. 4 héḷaḥ áva. 5 bhava útí. 6 maṅhánâ-iva.

Digitized by Google

vîta ấgāc chúciḥ çukró aryó rórucânaḥ || 7 || sá dûtó víçvéd abhí vashṭi sádmâ hótâ híraṇyaratho rámsujihvaḥ | rohídaçvo vapushyò vibhấvâ sádâ raṇváḥ pitumátîva saṃsát || 8 || sá cetayan mánusho yajnábandhuḥ prá tám mahyấ raçanáyâ nayanti | sá kshety asya dúryâsu sấdhan devó mártasya sadhanitvám âpa || 9 || sá tữ no agnír nayatu prajânánn áchâ rátnaṃ devábhaktaṃ yád asya | dhiyấ yád víçve amṛítâ ákṛiṇvan dyaúsh pitấ janitấ satyám ukshan || 10 || 13 ||

sá jâyata prathamáḥ pastyâsu mahó budhné rájaso asyá yónau | apấd açîrshấ guhámâno ántâyóyuvâno vṛishabhásya nîḷé || 11 || prá çárdha ârta prathamáṃ vipanyấṇ ṛitásya yónâ vṛishabhásya nîḷé | spârhó yúvâ vapushyò vibhấvâ saptá priyấso 'janayanta vṛíshṇe || 12 || asmấkam átra pitáro manushyâ abhí prá sedur ṛitám âçushâṇấḥ | áçmavrajâḥ sudúghâ vavré antár úd usrấ ájann usháso huvânấḥ || 13 || té marmṛijata dadṛivấṅso ádriṃ tád eshâm anyé abhíto ví vocan | paçváyantrâso abhí kârám arcan vidánta jyótiç cakṛipánta dhîbhíḥ || 14 || té gavyatấ mánasâ dṛidhrám ubdháṃ gấ yemânám pári shántam ádrim | dṛiḷháṃ náro vácasâ daívyena vrajáṃ gómantam uçíjo ví vavruḥ || 15 || 14 ||

té manvata prathamáṃ nấma dhenós tríḥ saptá mâtúḥ paramấṇi vindan | táj jânatîr abhy ànushâta vrấ âvír bhuvad aruṇîr yaçásâ góḥ || 16 || néçat támo dúdhitaṃ rócata dyaúr úd devyấ usháso bhânúr arta | ấ sűryo bṛihatás tishṭhad ájrâñ ṛijú márteshu vṛijinấ ca páçyan || 17 || ấd ít paççấ bubudhânấ vy àkhyann ấd íd rátnaṃ dhârayanta

---

1, 7 â agât çúciḥ. 8 víçvâ ít. sádma. rám-sujihvaḥ. pitumáti -iva. 9 cetayat. 10 tú. ácha. dyaúḥ. 11 ántâ â-yóyuvânaḥ. 12 vipanyấ. 13 su-dúghâḥ. 14 paçvá-ya°. 15 gấḥ. sántam. 16 tát. abhí anûshata. 18 bubudhânấḥ ví akhyan.

Digitized by Google

dyúbhaktam | víçve víçvâsu dúryâsu devâ mítra dhiyé varuṇa satyám astu || 18 || áchâ voceya çuçucânám agníṃ hótâraṃ viçvábharasaṃ yájishṭham | çúcy ûdho atriṇan ná gávâm ándho ná pûtám párishiktam aṅçóḥ || 19 || víçveshâm áditir yajníyânâṃ víçveshâm átithir mânushâṇâm | agnír devẫnâm áva âvṛiṇânáḥ sumṛiḷîkó bhavatu jâtávedâḥ || 20 || 15 ||

2 (298). trishṭubh.

Yó mártyeshv amṛíta ṛitâvâ devó devéshv aratír nidhâyi | hótâ yájishṭho mahnâ çucádhyai havyaír agnír mánusha îrayádhyai || 1 || ihá tvâṃ sûno sahaso no adyá jâtó jâtẫñ ubhayẫñ antár agne | dûtá îyase yuyujâná ṛishva ṛijumushkẫn vṛíshaṇaḥ çukrẫñç ca || 2 || átyâ vṛidhasnú róhitâ ghṛitásnû ṛitásya manye mánasâ jávishṭhâ | antár îyase arushẫ yujânó yushmẫñç ca devẫn víça ẫ ca mártân || 3 || aryamáṇaṃ váruṇam mitrám eshâm índrâvíshṇû marúto açvínotá | sváçvo agne suráthaḥ surâdhâ éd u vaha suhávishe jánâya || 4 || gómâñ agné 'vimâñ açvî̃ yajnó nṛivátsakhâ sádam íd apramṛishyáḥ | íḷâvâñ eshó asura prajâvân dîrghó rayíḥ pṛithubudhnáḥ sabhâvân || 5 || 16 ||

yás ta idhmáṃ jabhárat sishvidánó mûrdhẫnaṃ vâ tatápate tvâyẫ | bhúvas tásya svátavẫñḥ pâyúr agne víçvasmât sîm aghâyatá urushya || 6 || yás te bhárâd ánniyate cid ánnaṃ niçíshan mandrám átithim udî́rat | ẫ devayúr inádhate duroṇé tásmin rayír dhruvó astu dẫsvân || 7 || yás tvâ doshẫ yá ushási praçáṅsât priyáṃ vâ tvâ kṛiṇávate

---

1, 18 devâḥ. 19 ácha. atṛiṇat. — 2, 2 ṛishva. 3 vṛidhasnû -ghṛitásnû *iti*. 4 açvínâ utá. ấ ít. 5 agne ávi-mân. 6 te. 7 ni-çíshat.

Digitized by Google

havíshmân | áçvo ná své dáma ấ hemyấvân tám áṅhasaḥ pîparo dâçvấṅsam ‖ 8 ‖ yás túbhyam agne amṛitâya dấçad dúvas tvé kṛiṇávate yatásruk | ná sá ráyấ çaçamânó ví yoshan naínam áṅhaḥ pári varad aghâyóḥ ‖ 9 ‖ yásya tvám agne adhvarấṃ jújosho devó mártasya súdhitaṃ rárâṇaḥ | prîtéd asad dhótrâ sấ yavishṭhấsâma yásya vidható vṛidhấsaḥ ‖ 10 ‖ 17 ‖

cíttim ácittiṃ cinavad ví vidvấn pṛishṭhéva vîtấ vṛijinấ ca mártân | râyé ca naḥ svapatyấya deva dítiṃ ca rấsvấditim urushya ‖ 11 ‖ kavíṃ çaçâsuḥ kavấyó 'dabdhâ nidhârâyanto dúryâsv âyóḥ | átas tvám dṛiçyâñ agna etấṃ paḍbhíḥ paçyer ádbhutâñ aryá évaiḥ ‖ 12 ‖ tvám agne vâgháte suprâṇîtiḥ sutásomâya vidhaté yavishṭha | rátnam bhara çaçamânấya ghṛishve pṛithú çcandrám ávase carshaṇiprấḥ ‖ 13 ‖ ádhâ ha yád vayám agne tvâyấ paḍbhír hástebhiç cakṛimấ tanûbhiḥ | rátham ná kránto ápasâ bhuríjor ṛitáṃ yemuḥ sudhyà âçushâṇấḥ ‖ 14 ‖ ádhâ mâtúr ushásaḥ saptá víprâ jấyemahi prathamấ vedháso nṛín | divás putrấ áṅgiraso bhavemấdriṃ rujema dhanínaṃ çucántaḥ ‖ 15 ‖ 18 ‖

ádhâ yáthâ naḥ pitáraḥ párâsaḥ pratnấso agna ṛitám âçushâṇấḥ | çúcîd ayan dîdhitim ukthaçấsaḥ kshấmâ bhindánto aruṇîr ápa vran ‖ 16 ‖ sukármâṇaḥ surúco devayántó 'yo ná devấ jánimâ dhámantaḥ | çucánto agníṃ vavṛidhánta índram ûrváṃ gávyam parishádanto agman ‖ 17 ‖ ấ yûthéva kshumáti paçvó akhyad devấnâṃ yáj jánimấnty

---

2, 8 dáme. 9 yoshat ná enam. 10 pritấ ít. hótrâ. yavishṭha ásâma. 11 pṛishṭhấ-iva. rấsva áditim. 12 kaváyaḥ ádabdhâḥ. agne. 13 candrám. 14 ádha. cakṛimá. 15 víprâḥ. prathamấḥ. bhavema ádrim. 16 agne. çúci ít. uktha-çásaḥ. 17 deva-yántaḥ áyaḥ. devấḥ jánima. 18 yûthấ-iva. yát jánima ánti.

Digitized by Google

ugra | mártânâṃ cid urváçîr akṛipran vṛidhé cid aryá úparasyâyóḥ ‖ 18 ‖ ákarma te svápaso abhûma ṛitám avasrann usháso vibhâtîḥ | ánûnam agním purudhā́ suçcandrā́ṃ devásya mármṛijataç cā́ru cákshuḥ ‖ 19 ‖ etā́ te agna ucáthāni vedhó 'vocâma kaváye tā́ jushasva | úc chocasva kṛiṇuhí vásyaso no mahó râyáḥ puruvâra prá yandhi ‖ 20 ‖ 19 ‖

3 (299). trishṭubh.

Ā́ vo rā́jânam adhvarásya rudrā́ṃ hótāraṃ satyayájaṃ ródasyoḥ | agním purā́ tanayitnór acíttād dhíranyarûpam ávase kṛiṇudhvam ‖ 1 ‖ ayáṃ yóniç cakṛimā́ yā́ṃ vayáṃ te jâyéva pátya uçatī́ suvā́sāḥ | arvâcînáḥ párivîto ní shīdemā́ u te svapâka pratîcī́ḥ ‖ 2 ‖ âçṛiṇvaté ádripitâya mánma nṛicákshase sumṛilīkā́ya vedhaḥ | devā́ya çastím amṛitâya çaṅsa grā́veva sótā madhushúd yám îḷé ‖ 3 ‖ tváṃ cin naḥ çámyā agne asyā́ ṛitásya bodhy ṛitacit svādhī́ḥ | kadā́ ta ukthā́ sadhamā́dyāni kadā́ bhavanti sakhyā́ gṛihé te ‖ 4 ‖ kathā́ ha tád váruṇāya tvám agne kathā́ divé garhase kán na ā́gaḥ | kathā́ mitrā́ya mīḷhúshe pṛithivyaí brávaḥ kád aryamṇé kád bhágāya ‖ 5 ‖ 20 ‖

kád dhíshṇyāsu vṛidhasānó agne kád vā́tāya prátavase çubhaṃyé | párijmane nā́satyāya kshé brávaḥ kád agne rudrā́ya nṛighné ‖ 6 ‖ kathā́ mahé pushṭimbharā́ya pūshṇé kád rudrā́ya súmakhāya havirdé | kád víshṇava urugāyā́ya réto brávaḥ kád ágne çárave bṛihatyaí ‖ 7 ‖ kathā́ çárdhāya marútām ṛitā́ya kathā́ sūré bṛihaté pṛichyámānaḥ | práti bravó 'ditaye turā́ya sā́dhā divó jātavedaç cikitvā́n ‖ 8 ‖ ṛi-

---

2, 18 úparasya áyóḥ. 19 abhûma. su-candrám. 20 etâ t. a. vgl. 73, 10. vedhaḥ ávocâma. út çocasva. — 3, 1 híraṇya-rûpam. 2 cakṛimá. jāyā́-iva pátye. sīda imā́ḥ. su-apāka. 3 grā́vā-iva. 4 cit. çámyai. bodhi. te. 5 kát. 7 víshṇave. 8 bravaḥ áditaye. sā́dha.

Digitized by Google

téna ṛitáṃ níyatam íḷa ấ gór âmấ sácâ mádhumat pakvám agne | kṛishṇấ satî́ rúçatâ dhâsínaishấ jấmaryeṇa páyasâ pîpâya || 9 || ṛiténa hí shmâ vṛishabháç cid aktáḥ púmâñ agníḥ páyasâ pṛishṭhyèna | áspandamâno acarad vayodhấ vṛíshâ çukráṃ duduhe pṛíçnir ŭdhaḥ || 10 || 21 ||

ṛiténấdriṃ vy àsan bhidántaḥ sám áṅgiraso navanta góbhiḥ | çunáṃ náraḥ pári shadann ushấsam âvíḥ svàr abhavaj jâté agnaú || 11 || ṛiténa devîr amṛitâ ámṛiktâ árṇobhir ấpo mádhumadbhir agne | vâjî́ ná sárgeshu prastubhânáḥ prá sádam ít srávitave dadhanyuḥ || 12 || mấ kásya yakshám sádam íd dhuró gâ mấ veçásya praminató mấpéḥ | mấ bhrấtur agne ánṛijor ṛiṇáṃ ver mấ sákhyur dákshaṃ ripór bhujema || 13 || rákshâ ṇo agne táva rákshaṇebhi râraksháṇáḥ sumakha prîṇánáḥ | práti shphura ví ruja vîḍv áṅho jahí ráksho máhi cid vâvridhânám || 14 || ebhír bhava sumánâ agne arkaír imấnt spṛiça mánmabhiḥ çûra vấjân | utá bráhmâṇy aṅgiro jushasva sáṃ te çastír devávâtâ jareta || 15 || etấ víçvâ vidúshe túbhyaṃ vedho nîthấny agne niṇyấ vácâṅsi | nivácanâ kaváye kấvyâny áçaṅsisham matíbhir vípra ukthaíḥ || 16 || 22 ||

4 (300). trishṭubh.

Kṛiṇushvá pấjaḥ prásitiṃ ná pṛithvîṃ yâhí rấjevấmavâñ íbhena | tṛishvîṃ ánu prásitiṃ drûṇânó 'stâsi vídhya rakshásas tápishṭhaiḥ || 1 || táva bhramấsa âçuyấ patanty ánu spṛiça dhṛishatấ çóçucânaḥ | tápûṅshy agne juhvấ patamgấn ásaṃdito ví sṛija víshvag ulkấḥ || 2 || práti spáço

---

3, 9 ṛiténa. íḷe. dhâsínâ eshấ. 10 sma. vayaḥ-dhâḥ. 11 ṛiténa ádrim ví asan. abhavat. 13 huráḥ gâḥ. mấ âpéḥ. 14 rákshanaḥ. rákshaṇebhiḥ rarakshâṇáḥ. sphura. vîḷú. — 4, 1 rấjâ-iva áma-vân. ástâ asi.

Digitized by Google

ví sṛija tŭrṇitamo bhávâ pâyúr viçó asyấ ádabdhaḥ | yó no dûré agháçaṅso yó ánty ágne mấkish ṭe vyáthir ấ dadharshît ‖ 3 ‖ úd agne tishṭha práty ấ tanushva ny àmítrâñ oshatât tigmahete | yó no árâtiṃ samidhâna cakré nîcấ táṃ dhakshy atasáṃ ná çúshkam ‖ 4 ‖ ûrdhvó bhava práti vidhyấdhy asmád âvísh kṛiṇushva daívyâny agne | áva sthirấ tanuhi yâtujŭ́nâṃ jâmím ájâmim prá mṛiṇîhi çátrûn ‖ 5 ‖ 23 ‖

sá te jânâti sumatíṃ yavishṭha yá ŕvate bráhmaṇe gâtúm airat | víçvâny asmai sudínâni râyó dyumnấny aryó ví dúro abhí dyaut ‖ 6 ‖ séd agne astu subhágaḥ sudấnur yás tvâ nítyena havíshâ yá ukthaíḥ | píprîshati svá âyushe duroṇé víçvéd asmai sudínâ sấsad ishṭíḥ ‖ 7 ‖ árcâmi te sumatíṃ ghóshy arvấk sáṃ te vâvấtâ jaratâm iyáṃ gîḥ | sváçvâs tvâ suráthâ marjayemâsmé kshatrấṇi dhârayer ánu dyûn ‖ 8 ‖ ihá tvâ bhŭ́ry ấ cared úpa tmán dóshâvastar dîdivấṅsam ánu dyûn | kríḷantas tvâ sumánasaḥ sapemâbhí dyumnấ tasthivấṅso jánânâm ‖ 9 ‖ yás tvâ sváçvaḥ suhiraṇyó agna upayấti vásumatâ ráthena | tásya trâtấ bhavasi tásya sákhâ yás ta âtithyám ânushág jújoshat ‖ 10 ‖ 24 ‖

mahó rujâmi bandhútâ vácobhis tán mâ pitúr gótamâd ánv iyâya | tváṃ no asyá vácasaç cikiddhi hótar yavishṭha sukrato dámûnâḥ ‖ 11 ‖ ásvapnajas taráṇayaḥ suçévâ átandrâso 'vṛikấ áçramishṭhâḥ | té pâyávaḥ sadhryàñco nisháḍyâgne táva naḥ pântv amûra ‖ 12 ‖ yé pâyávo mâmateyáṃ te agne páçyanto andháṃ duritấd árakshan | raráksha tấnt sukṛíto viçvávedâ dípsanta íd ripávo nấha debhuḥ ‖ 13 ‖ tváyâ vayáṃ sadhanyàs tvótâs táva práṇîty açyâma

---

4, 3 bháva. mâkíḥ te. 4 ní amítrân. 5 vidhya ádhi. ávîḥ. 7 sáḥ ít. své. víçvâ ít. sấ asat. 8 vavấtâ. su-ráthâḥ marjayema asmé. 9 sapema abhí. 10 agne. te. 11 tát. 12 ni-sádya ágne. 13 viçvá-vedâḥ. ná áha. 14 prá-nîti.

Digitized by Google

vẫjân | ubhẫ çáṅsâ sûdaya satyatâte 'nushṭhuyẫ kṛiṇuhy ahrayâṇa || 14 || ayẫ te agne samídhâ vidhema práti stómaṃ çasyámânaṃ gribhâya | dáhâçáso rakshásaḥ pâhy àsmân̄ druhó nidó mitramaho avadyât̃ || 15 || 25 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

5 (301). trishṭubh.

Vaiçvânarẫya mîḷhúshe sajóshâḥ kathẫ dâçemâgnáye bṛihád bhẫḥ | ánûnena bṛihatẫ vaksháthenópa stabhâyad upamín ná ródhaḥ || 1 || mẫ nindata yá imẫm máhyaṃ râtíṃ devó dadaú mártyâya svadhẫvân | pẫkâya gṛítso amṛíto vícetâ vaiçvânaró nṛítamo yahvó agníḥ || 2 || sẫma dvibárhâ máhi tigmábhṛishṭiḥ sahásraretâ vṛishabhás túvishmân | padáṃ ná gór ápagûḷhaṃ vividvân̄ agnír máhyaṃ préd u vocan manîshẫm || 3 || prá tẫn̄ agnír babhasat tigmájambhas tápishṭhena çocíshâ yáḥ surẫdhâḥ | prá yé mināṅti váruṇasya dhẫma priyẫ mitrásya cétato dhruvẫṇi || 4 || abhrâtáro ná yóshaṇo vyántaḥ patirípo ná jánayo durévâḥ | pâpẫsaḥ sánto ánṛitâ asatyẫ idẫm padẫm ajanatâ gabhîrẫm || 5 || 1 ||

idẫm me agne kíyate pâvakẫminate gurúm bhârẫṃ ná mánma | bṛihád dadhâtha dhṛishatẫ gabhîrẫṃ yahvẫm pṛishṭhẫm práyasâ saptádhâtu || 6 || tẫm ín nv èvẫ samanẫ samânẫm abhí krátvâ punatî dhîtír açyâḥ | sasásya cármann ádhi cârú pṛíçner ágre rupẫ ârupitaṃ jábâru || 7 || pravẫcyaṃ vácasaḥ kím me asyẫ gúhâ hitẫm úpa ninígvadanti | yád usríyâṇẫm ápa vẫr iva vrán̄ pẫti priyẫṃ rupó ágram padẫṃ véḥ

4, 15 dẫha açẫsaḥ. pâhí asmẫn. — 5, 1 dâçema agnáye. vaksháthena úpa. upa-mít. 2 ví-cetâḥ. 3 dvi-bárhâḥ. sahásra-retâḥ. prá ít. vocat. 5 ajanata. 6 pâvaka âminate. 7 ít nú evẫ. árupitam.

Digitized by Google

‖ 8 ‖ idám u tyán máhi mahắm ánîkaṃ yád usríyâ sácata pûrvyáṃ góḥ | ṛitásya padé ádhi dîdyânaṃ gúhâ raghushyád raghuyád viveda ‖ 9 ‖ ádha dyutânáḥ pitróḥ sácâsắmanuta gúhyaṃ cắru príçneḥ | mâtúsh padé paramé ánti shád gór vṛ́ishṇaḥ çocíshaḥ práyatasya jihvắ ‖ 10 ‖ 2 ‖

ṛitáṃ voce námasâ pṛichyámânas távâçásâ jâtavedo yádîdám | tvám asya kshayasi yád dha víçvaṃ diví yád u dráviṇaṃ yát pṛithivyắm ‖ 11 ‖ kím no asyá dráviṇaṃ kád dha rátnaṃ ví no voco jâtavedaç cikitvắn | gúhắdhvanaḥ paramáṃ yán no asyá réku padáṃ ná nidânắ áganma ‖ 12 ‖ kắ maryắdâ vayúnâ kád dha vâmám áchâ gamema raghávo ná vắjam | kadắ no devír amṛítasya pátniḥ sűro várṇena tatanann ushắsaḥ ‖ 13 ‖ aniréṇa vácasâ phalgvèna pratîtyena kṛidhúnâtṛipắsaḥ | ádhâ te agne kím ihắ vadanty anâyudhắsa ắsatâ sacantâm ‖ 14 ‖ asyá çriyé samidhânásya vṛ́isbṇo vásor ánîkaṃ dáma ắ ruroca | rúçad vásânaḥ sudṛíçîkarûpaḥ kshitír ná râyắ puruvắro adyaut ‖ 15 ‖ 3 ‖

6 (302). trishṭubh.

Ûrdhvá û shú ṇo adhvarasya hotar ágne tíshṭha devátâtâ yájîyân | tvắṃ hí víçvam abhy ási mánma prá vedhásaç cit tirasi manîshắm ‖ 1 ‖ ámûro hótâ ny àsâdi vikshv àgnír mandró vidátheshu prácetâḥ | ûrdhvám bhânúṃ savitévâçren méteva dhûmáṃ stabhâyad úpa dyắm ‖ 2 ‖ yatắ sujûrṇí râtínî ghṛitắcî pradakshiṇíd devátâtim urâṇáḥ | úd u svárur navajắ nắkraḥ paçvó anakti súdhitaḥ sumékaḥ ‖ 3 ‖

5, 9 tyát. raghu-syát raghu-yát. 10 sácâ âsắ ámanuta. mâtúḥ. sát. 11 táva â-çásâ. yádi idám. ha. 12 ha. gúhâ ádhvanaḥ. yát. 13 ha. ácha. 14 kṛidhúnâ atṛipắsaḥ. ádha. ihá ásatâ. 15 dáme. — 6, 1 ûṃ *iti* sú naḥ. abhí. 2 ní asâdi. vikshú agníḥ. savitắ-iva açret métâ-iva. 3 su-jûrṇíḥ. nava-jắḥ ná ákraḥ.

Digitized by Google

stîrṇé barhíshi samidhâné agnā́ ûrdhvó adhvaryúr jujushâṇó asthât | páry agníḥ paçupā́ ná hótâ trivishṭy èti pradíva urâṇáḥ || 4 || pári tmánâ mitádrur eti hótâgnír mandró mádhuvacâ ṛitā́vâ | drávanty asya vâjíno ná çókâ bháyante víçvâ bhúvanâ yád ábhrâṭ || 5 || 4 ||

bhadrā́ te agne svanîka saṃdṛíg ghorásya sató víshuṇasya cā́ruḥ | ná yát te çócis támasâ váranta ná dhvasmā́nas tanvî́ répa ā́ dhuḥ || 6 || ná yásya sā́tur jánitor ávâri ná mâtárâpitárâ nū́ cid ishṭaú | ádhâ mitró ná súdhitaḥ pâvakò 'gnír dîdâya mā́nushîshu vikshú || 7 || dvír yám páñca jī́janant saṃvásânâḥ svásâro agním mā́nushîshu vikshú | usharbúdham atharyò ná dántaṃ çukráṃ svā́sam paraçúṃ ná tigmám || 8 || táva tyé agne haríto ghṛitasnā́ róhitâsa ṛijváñcaḥ sváñcaḥ | arushā́so vṛíshaṇa ṛijumushkā́ ā́ devátâtim ahvanta dasmā́ḥ || 9 || yé ha tyé te sáhamânâ ayā́sas tveshā́so agne arcáyaç cáranti | çyenā́so ná duvasanā́so árthaṃ tuvishvanáso mā́rutaṃ ná çárdhaḥ || 10 || ákâri bráhma samidhâna túbhyaṃ çáṅsâty ukthám yájate vy ū́ dhâḥ | hótâram agním mánusho ní shedur namasyánta uçíjaḥ çáṅsam âyóḥ || 11 || 5 ||

7 (303). 1 jagatî. 2—6 anushṭubh. 7—11 trishṭubh.

Ayám ihá prathamó dhâyi dhâtṛíbhir hótâ yájishṭho adhvaréshv ī́ḍyaḥ | yám ápnavâno bhṛígavo virurucúr váneshu citráṃ vibhvàṃ viçé-viçe || 1 || ágne kadā́ ta ânushág bhúvad devásya cétanam | ádhâ hí tvâ jagṛibhriré mártâso vikshv ī́ḍyam || 2 || ṛitā́vânaṃ vícetasam páçyanto dyā́m iva

---

6, 4 agnaú. paçu-pā́ḥ. tri-vishṭí eti. 5 hótâ agníḥ. çókâḥ. 6 tanvì. 7 nú. ádha. pâvakáḥ. 8 su-ā́sam. 9 ghṛita-snā́ḥ. su-áñcaḥ. 10 tuvi-svanásaḥ. 11 ví ûṃ *iti*. — 7, 2 te. ádha. vikshú. 3 ṛitá-vânam.

Digitized by Google

stṛíbhiḥ | víçveshâm adhvarâṇâṃ haskartâraṃ dáme-dame || 3 || âçúṃ dûtáṃ vivásvato víçvâ yáç carshaṇîr abhí | ấ jabhruḥ ketúm âyávo bhṛígavâṇaṃ viçé-viçe || 4 || tám îṃ hótâram ânushák cikitvấṅsaṃ ní shedire | raṇvám pâvakáçocishaṃ yájishṭhaṃ saptá dhấmabhiḥ || 5 || 6 ||

táṃ çáçvatîshu mâtṛíshu vána ấ vîtám áçritam | citráṃ sántaṃ gúhâ hitáṃ suvédaṃ kûcidarthínam || 6 || sasásya yád víyutâ sásminn ûdhann ṛitásya dhấman raṇáyanta devấḥ | mahấṅ agnír námasâ râtáhavyo vér adhvaráya sádam íd ṛitávâ || 7 || vér adhvarásya dûtyâni vidvấn ubhé antấ ródasî saṃcikitvấn | dûtá îyase pradíva urâṇó vidúshṭaro divá âródhanâni || 8 || kṛishṇáṃ ta éma rúçataḥ puró bhấç carishṇv àrcír vápushâm íd ékam | yád ápravîtâ dádhate ha gárbhaṃ sadyáç cij jâtó bhávasīd u dûtáḥ || 9 || sadyó jâtásya dádṛiçânam ójo yád asya vấto anuvấti çocíḥ | vṛiṇákti tigmấṃ ataséshu jihvấṃ sthirấ cid ánnâ dayate ví jámbhaiḥ || 10 || tṛishú yád ánnâ tṛishúṇâ vaváksha tṛishúṃ dûtáṃ kṛiṇute yahvó agníḥ | vấtasya meḷíṃ sacate nijúrvann âçúṃ ná vâjayate hinvé árvâ || 11 || 7 ||

8 (304). gâyatrî.

Dûtáṃ vo viçvávedasaṃ havyavấham ámartyam | yájishṭham ṛiñjase girấ || 1 || sá hí védâ vásudhitim mahấṅ âródhanaṃ diváḥ | sá devấṅ éhá vakshati || 2 || sá veda devá ânámaṃ devấṅ ṛitâyaté dáme | dấti priyấṇi cid vásu || 3 || sá hótâ séd u dûtyàṃ cikitvấṅ antár îyate | vidvấṅ âródhanaṃ diváḥ || 4 || té syâma yé agnáye dadâçúr havyádâtibhiḥ | yá îṃ púshyanta indhaté || 5 || té râyấ té suvîryaiḥ

7, 4 víçvâḥ. 6 váne. 8 antár *iti*. 9 te. carishṇú arcíḥ. cit. bhávasi ít. — 8, 2 véda. sá d. é. v. vgl. 1, 2. 4 sáḥ ít. 5 yé.

sasavāñso ví çriṇvire | yé agnā̃ dadhiré dúvaḥ ‖ 6 ‖ asmé rā̃yo divé-dive sā̃m carantu puruspṛíhaḥ | asmé vā̃jâsa îratâm ‖ 7 ‖ sá vípraç carshaṇînā̃m çávasâ mā̃nushâṇâm | áti kshipréva vidhyati ‖ 8 ‖ 8 ‖

9 (305). gâyatrî.

Ágne mṛiḷá mahā̃ñ asi yá îm ā̃ devayúm jánam | iyétha barhír âsádam ‖ 1 ‖ sá mā̃nushîshu dûḷábho vikshú prâvīr ámartyaḥ | dûtó víçveshâm bhuvat ‖ 2 ‖ sá sádma pári ṇîyate hótâ mandró dívishṭishu | utá pótâ ní shîdati ‖ 3 ‖ utá gnā̃ agnír adhvará utó gṛihápatir dáme | utá brahmā̃ ní shîdati ‖ 4 ‖ véshi hy àdhvarîyatā̃m upavaktā̃ jánânâm | havyā̃ ca mā̃nushâṇâm ‖ 5 ‖ véshīd v asya dûtyàṃ yásya júyosho adhvarám | havyám mártasya vóḷhave ‖ 6 ‖ asmā̃kaṃ joshy adhvarám asmā̃kaṃ yajnám aṅgiraḥ | asmā̃kaṃ çriṇudhî hávam ‖ 7 ‖ pári te dûḷábho rátho 'smā̃ñ açnotu viçvátaḥ | yéna rákshasi dâçúshaḥ ‖ 8 ‖ 9 ‖

10 (306). padapaṅkti. 4. 6. 7 padapaṅkti oder ushṇih. 5 mahâpadapaṅkti. 8 ushṇih.

Ágne tám adyā̃çvaṃ ná stómaiḥ krátuṃ ná bhadrám hṛidispṛíçam | ṛidhyā̃mâ ta óhaiḥ ‖ 1 ‖ ádhâ hy àgne krátor bhadrásya dákshasya sâdhóḥ | rathī́r ṛitásya bṛiható babhū́tha ‖ 2 ‖ ebhír no arkaír bhávâ no arvā̃ñ svàr ṇá jyótiḥ | ágne víçvebhiḥ sumánâ ánîkaiḥ ‖ 3 ‖ âbhísh ṭe adyá gîrbhír gṛiṇántó 'gne dā̃çema | prá te divó ná stanayanti çúshmâḥ ‖ 4 ‖ táva svādishṭhā̃gne sā̃mdṛishṭir idā̃ cid áhna idā̃ cid

---

8, 8 kshiprā-iva. — 9, 2 duḥ-dábhaḥ. pra-avīḥ. 4 adhvaré utó iti. 5 hí adhvari°. 6 véshi ít. 7 çriṇudhi. — 10, 1 adyá áçvam. ṛidhyāma te. 2 ádha hí agne. 3 bháva. ná. 4 ábhíḥ te. gṛiṇántaḥ ágne. 5 svādishṭhâ ágne.

Digitized by Google

aktóḥ | çriyé rukmó ná rocata upâké ‖ 5 ‖ ghṛitáṃ ná pûtáṃ tanûr arepâḥ çúci híraṇyam | tát te rukmó ná rocata svadhâvaḥ ‖ 6 ‖ kṛitáṃ cid dhí shmâ sánemi dvéshó 'gna inóshi mártât | itthâ yájamânâd ṛitâvaḥ ‖ 7 ‖ çivâ naḥ sakhyâ sántu bhrâtrâgne devéshu yushmé | sâ no nâbhiḥ sádane sásminn ûdhan ‖ 8 ‖ 10 ‖

Prathamo 'nuvâkaḥ.

11 (307). trishṭubh.

Bhadráṃ te agne sahasinn ánîkam upâká â rocate sûryasya | rúçad dṛiçé dadṛiçe naktayâ cid árûkshitaṃ dṛiçá â rûpé ánnam ‖ 1 ‖ ví shâhy agne gṛiṇaté manîshâṃ khâṃ vépasâ tuvijâta stávânaḥ | víçvebhir yád vâvánaḥ çukra devaís tán no râsva sumaho bhûri mánma ‖ 2 ‖ tvád agne kâvyâ tván manîshâs tvád ukthâ jâyante râdhyâni | tvád eti dráviṇaṃ vîrápeçâ itthâdhiye dâçúshe mártyâya ‖ 3 ‖ tvád vâjî vâjambharó víhâyâ abhishṭikṛij jâyate satyáçushmaḥ | tvád rayír devájûto mayobhús tvád âçúr jûjuvâñ agne árvâ ‖ 4 ‖ tvâm agne prathamâṃ devayánto devám mártâ amṛita mandrájihvam | dveshoyútam â vivâsanti dhîbhír dámûnasaṃ gṛihápatim ámûram ‖ 5 ‖ âré asmád ámatim âré áṅha âré víçvâṃ durmatiṃ yán nipâsi | doshâ çivâḥ sahasaḥ sûno agne yáṃ devá â cit sácase svastí ‖ 6 ‖ 11 ‖

12 (308). trishṭubh.

Yás tvâm agna inádhate yatásruk trís te ánnaṃ kṛiṇávat sásminn áhan | sá sú dyumnaír abhy àstu prasákshat

---

10, 5 rocate. 7 hí sma. dvéshaḥ ágne. ṛita-vaḥ. 8 bhrâtrâ ágne. — 11, 1 upâké. nakta-yâ. dṛiçé. 2 sâhi. tát. 3 tvát. 4 abhishṭi-kṛít. 6 yát. — 12, 1 agne. abhí astu.

Digitized by Google

táva krátvâ jâtavedaç cikitvấn ‖ 1 ‖ idhmáṃ yás te jabhárac chaçramâṇó mahó agne ánîkam ấ saparyán | sá idhânáḥ práti doshấm ushấsam púshyan rayíṃ sacate ghnánn amítrân ‖ 2 ‖ agnír îçe bṛihatáḥ kshatríyasyâgnír vấjasya paramásya râyáḥ | dádhâti rátnaṃ vidhaté yávishṭho vy ânushấṅ mártyâya svadhấvân ‖ 3 ‖ yác cid dhí te purushatrấ yavishṭhấcittibhiç cakṛimấ kác cid ấgaḥ | kṛidhí shv àsmấṅ áditer ánâgân vy énâṅsi çiçratho víshvag agne ‖ 4 ‖ maháç cid agna énaso abhī́ka ûrvấd devấnâm utá mártyânâm | mấ te sákhâyaḥ sádam íd rishâma yáchâ tokấya tánayâya çáṃ yóḥ ‖ 5 ‖ yáthâ ha tyád vasavo gauryàṃ cit padí shitấm ámuñcatâ yajatrâḥ | evó shv àsmán muñcatâ vy áṅhaḥ prá târy agne prataráṃ na ấyuḥ ‖ 6 ‖ 12 ‖

13 (309). trishṭubh.

Práty agnír ushásâm ágram akhyad vibhâtînấṃ sumánâ ratnadhéyam | yâtám açvinâ sukṛíto duroṇám út sū́ryo jyótishâ devá eti ‖ 1 ‖ ûrdhvám bhânúṃ savitấ devó açred drapsáṃ dávidhvad gavishó ná sátvâ | ánu vratáṃ váruṇo yanti mitró yát sū́ryaṃ divy árohâyanti ‖ 2 ‖ yáṃ sîm ákṛiṇvan támase vipṛíce dhruvákshemâ ánavasyanto ártham | tám sū́ryaṃ haritaḥ saptá yahvī́ḥ spáçaṃ víçvasya jágato vahanti ‖ 3 ‖ váhishṭhebhir viháran yâsi tántum avavyáyann ásitaṃ deva vásma | dávidhvato raçmáyaḥ sū́ryasya cármevâvâdhus támo apsv àntáḥ ‖ 4 ‖ ánâyato ánibaddhaḥ kathấ-

---

12, 2 jabhárat çaçramāṇáḥ. 3 kshatríyasya agníḥ. ví ânushák. 4 yát. hí. yavishṭha ácitti-bhiḥ cakṛimá kát. kṛidhí sú asmấn. ví. 5 agne. abhī́ke. yácha. 6 sitấm ámuñcata. evó *iti* sú asmát muñcata ví. — 13, 1 su-mánāḥ. 2 diví â-rohâyanti. 3 ánava-syantaḥ. 4 cárma -iva áva adhuḥ. ap-sú antár *iti*. 5 kathấ ayám.

Digitized by Google

yáṃ nyàññ uttânó 'va padyate ná | káyâ yâti svadháyâ kó dadarça diváḥ skambháḥ sámṛitaḥ pâti nā́kam || 5 || 13 ||

14 (310). trishṭubh.

Práty agnír usháso jâtávedâ ákhyad devó rócamânâ máhobhiḥ | ā́ nâsatyorugâyā́ ráthenemáṃ yajnám úpa no yâtam ácha || 1 || ûrdhváṃ ketúṃ savitā́ devó açrej jyótir víçvasmai bhúvanâya kṛiṇván | ā́prâ dyā́vâpṛithivî antárikshaṃ ví sū́ryo raçmíbhiç cékitânaḥ || 2 || âváhanty aruṇī́r jyótishā́gân mahī́ citrā́ raçmíbhiç cékitânâ | prabodháyantî suvitā́ya devy ùshā́ îyate suyújâ ráthena || 3 || ā́ vâṃ váhishṭhâ ihá té vahantu ráthâ áçvâsa usháso vyùshṭau | imé hí vâṃ madhupéyâya sómâ asmín yajné vṛishaṇâ mâdayethâm || 4 || ánâyato — || 5 || 14 ||

15 (311). gâyatrî.

Agnír hótâ no adhvaré vâjī́ sán pári ṇîyate | devó devéshu yajníyaḥ || 1 || pári trivishṭy àdhvaráṃ yâty agnī́ rathī́r iva | ā́ devéshu práyo dádhat || 2 || pári vā́japatiḥ kavír agnír havyā́ny akramît | dádhad rátnâni dâçúshe || 3 || ayáṃ yáḥ sṛíñjaye puró daivavâté samidhyáte | dyumā́ñ amitradámbhanaḥ || 4 || ásya ghâ vîrá ī́vato 'gnér îçîta mártyaḥ | tigmájambhasya mîḷhúshaḥ || 5 || 15 ||

tám árvantaṃ ná sânasím arusháṃ ná diváḥ çíçum | marmṛijyánte divé-dive || 6 || bódhad yán mâ háribhyâṃ kumâráḥ sâhadevyáḥ | áchâ ná hûtá úd aram || 7 || utá tyā́ yajatā́ hárî kumârā́t sâhadevyā́t | práyatâ sadyá ā́ dade

---

13, 5 áva. — 14, 1 rócamânâḥ. nâsatyâ uru-gâyā́ ráthenaó imám. 2 açret. ā́ aprâḥ dyā́vâpṛithivī́ *iti*. 3 â-váhantî. jytishâ ā́ agât. devī́ ushā́ḥ. — 15, 2 tri-vishṭí adhvarám. agníḥ. 5 gha. 7 yát. ácha.

Digitized by Google

‖ 8 ‖ eshá vâṃ devâv açvinâ kumâráḥ sâhadevyáḥ | dîrghấyur astu sómakaḥ ‖ 9 ‖ táṃ yuvấṃ devâv açvinâ kumârấṃ sâhadevyám | dîrghấyushaṃ kṛiṇotana ‖ 10 ‖ 16 ‖

16 (312). trishṭubh.

Ấ satyó yâtu maghávấñ ṛijîshĩ drávantv asya háraya úpa naḥ | tásmâ íd ándhaḥ sushumâ sudáksham ihấbhipitvấṃ karate gṛiṇânáḥ ‖ 1 ‖ áva sya çûrấdhvano nấnte 'smín no adyá sávane mandádhyai | çáṅsâty ukthám uçáneva vedhấç cikitúshe asuryâya mánma ‖ 2 ‖ kavír ná niṇyáṃ vidáthâni sấdhan vṛíshâ yát sékaṃ vipipânó árcât | divá itthấ jîjanat saptá kârûn áhnâ cic cakrur vayúnâ gṛiṇántaḥ ‖ 3 ‖ svàr yád védi sudṛíçîkam arkaír máhi jyótî rurucur yád dha vástoḥ | andhấ támâṅsi dúdhitâ vicákshe nṛíbhyaç cakâra nṛítamo abhíshṭau ‖ 4 ‖ vavakshá índro ámitam ṛijîshy ùbhé ấ paprau ródasî mahitvấ | átaç cid asya mahimấ ví recy abhí yó víçvâ bhúvanâ babhûva ‖ 5 ‖ 17 ‖

víçvâni çakró náryâṇi vidvấn apó rireca sákhibhir níkâmaiḥ | áçmânaṃ cid yé bibhidúr vácobhir vrajáṃ gómantam uçíjo ví vavruḥ ‖ 6 ‖ apó vṛitráṃ vavriváṅsam párâhan prấvat te vájram pṛithivî sácetâḥ | prấrṇâṅsi samudríyâṇy ainoḥ pátir bhávañ chávasâ çûra dhṛishṇo ‖ 7 ‖ apó yád ádrim puruhûta dárdar âvír bhuvat sarámâ pûrvyáṃ te | sá no netấ vấjam ấ darshi bhûriṃ gotrấ rujánn áṅgirobhir gṛiṇânáḥ ‖ 8 ‖ áchâ kavíṃ nṛimaṇo gâ abhíshṭau svàrshâtâ maghavan nấdhamânam | ûtíbhis tám ishaṇo dyumnáhûtau ní mâyấvân ábrahmâ dásyur arta ‖ 9 ‖ ấ dasyu-

---

16, 1 tásmai. sushuma. ihá abhi-pitvám. 2 çûra ádhvanaḥ ná ánte. 2 uçánâ-iva. 3 cit. 4 jyótiḥ. ha. 5 vavakshé. ṛijîshĩ ubhé *iti*. 7 párâ ahan prá âvat. prá árṇâṅsi. bhávan çávasâ. 9 ácha. nṛi-manaḥ. svàḥ-sâtâ.

Digitized by Google

ghnā́ mánasā yā́hy ástam bhúvat te kútsaḥ sakhyé níkāmaḥ | své yónau ní shadataṃ sárūpā ví vā́ṃ cikitsad ṛitacíd dha nā́rī ‖ 10 ‖ 18 ‖

yā́si kútsena sarátham avasyús todó vā́tasya háryor ṛ́çānaḥ | ṛijrā́ vā́jaṃ ná gádhyaṃ yúyūshan kavír yád áhan pā́ryāya bhū́shāt ‖ 11 ‖ kútsāya çúshṇam açúshaṃ ní barhīḥ prapitvé áhnaḥ kúyavaṃ sahásrā | sadyó dásyūn prá mṛiṇa kutsyéna prá sū́raç cakráṃ vṛihatā́d abhī́ke ‖ 12 ‖ tvám píprum mṛígayaṃ çūçuvā́ñsam ṛijíçvane vaidathinā́ya randhīḥ | pañcā́çát kṛishṇā́ ní vapaḥ sahásrātkaṃ ná púro jarimā́ ví dardaḥ ‖ 13 ‖ sū́ra upāké tanvàṃ dádhāno ví yát te céty amṛítasya várpaḥ | mṛigó ná hastī́ távishīm ushā́ṇāḥ siṅhó ná bhīmá āyudhāni bíbhrat ‖ 14 ‖ índraṃ kā́mā vasūyánto agmant svàrmīḷhe ná sávane cakānā́ḥ | çravasyávaḥ çaçamānā́sa ukthaír óko ná raṇvā́ sudṛíçîva pushṭíḥ ‖ 15 ‖ 19 ‖

tám íd va índraṃ suhávaṃ huvema yás tā́ cakā́ra náryā purū́ṇi | yó mā́vate jaritré gádhyaṃ cin makshū́ vā́jam bhárati spārhárādhāḥ ‖ 16 ‖ tigmā́ yád antár açánir pátāti kásmiñ cic chū́ra muhuké jánānām | ghorā́ yád arya sámṛitir bhávāty ádha smā́ nas tanvò bodhi gopā́ḥ ‖ 17 ‖ bhúvo 'vitā́ vāmádevasya dhīnā́m bhúvaḥ sákhāvṛikó vā́jasātau | tvā́m ánu prámatim ā́ jaganmoruçáṅso jaritré viçvádha syāḥ ‖ 18 ‖ ebhír nṛíbhir indra tvāyúbhish ṭvā́ maghávadbhir maghavan víçva ājáu | dyā́vo ná dyumnaír abhí sánto aryáḥ kshapó madema çarádaç ca pū́rvīḥ ‖ 19 ‖ evéd índrāya vṛishabhā́ya vṛíshṇe bráhmākarma bhṛígavo ná rátham | nū́

16, 10 ha. 18 sahásrā átkam. 15 kā́māḥ. sudṛíçi-iva. 16 cit makshú. 17 cit çū́ra. sma. 18 sákhā avṛikā́ḥ. jaganma uru-çáṅsaḥ. 19 tvāyú-bhiḥ tvā. víçve. 20 evá ít. bráhma akarma. nú.

Digitized by Google

cid yáthâ naḥ sakhyâ viyóshad ásan na ugrò 'vitâ tanûpâḥ || 20 || nú shṭutá indra nú gṛiṇâná ísham jaritré nadyò ná pîpeḥ | ákâri te harivo bráhma návyam dhiyâ syâma rathyàḥ sadâsâḥ || 21 || 20 ||

17 (818). trishṭubh. 15 ekapadâ virâj.

Tvám mahâñ indra túbhyam ha kshâ ánu kshatrám mamhánâ manyata dyaúḥ | tvám vṛitrám çávasâ jaghanvân̄t sṛijáḥ síndhûñr áhinâ jagrasânân̄ || 1 || táva tvishó jániman rejata dyaú réjad bhûmir bhiyásâ svásya manyóḥ | ṛighâyánta subhvàḥ párvatâsa ârdan dhánvâni saráyanta âpaḥ || 2 || bhinád girím çávasâ vájram ishṇánn âvishkṛiṇvânáḥ sahasâná ójaḥ | vádhîd vṛitrám vájreṇa mandasânáḥ sárann âpo jávasâ hatávṛishṇîḥ || 3 || suvîras te janitâ manyata dyaúr índrasya kartâ svápastamo bhût | yá îm jajâna svaryàm suvájram ánapacyutam sádaso ná bhûma || 4 || yá éka ic cyâváyati prá bhûmâ râjâ kṛishṭînâm puruhûtá índraḥ | satyám enam ánu víçve madanti râtím devásya gṛiṇató maghónaḥ || 5 || 21 ||

satrâ sómâ abhavann asya víçve satrâ mádâso bṛiható mádishṭhâḥ | satrâbhavo vásupatir vásûnâm dátre víçvâ adhithâ indra kṛishṭîḥ || 6 || tvám ádha prathamám jâyamânó 'me víçvâ adhithâ indra kṛishṭîḥ | tvám práti praváta âçáyânam áhim vájreṇa maghavan ví vṛiçcaḥ || 7 || satrâháṇam dádhṛishim túmram índram mahâm apârâm vṛishabhám suvájram | hántâ yó vṛitrám sánitotá vâjam dâtâ maghâni maghávâ surâdhâḥ || 8 || ayám vṛitaç câtayate sa-

---

16, 20 ásat. ugráḥ avitâ. 21 nú stutáḥ. sadâ-sâḥ. — 17, 2 dyaúḥ. saráyante. 5 ít. bhûma. 6 satrâ abhavaḥ. 7 jâyamânaḥ áme. 8 sánitâ utá.

Digitized by Google

mîḍîr yá âjíshu maghávâ çṛiṇvá ékaḥ | ayáṃ vājam bharati yáṃ sanóty asyá priyāsaḥ sakhyé syâma || 9 || ayáṃ çṛiṇve ádha jáyann utá ghnánn ayám utá prá kṛiṇute yudhā gāḥ | yadā satyáṃ kṛiṇuté manyúm índro víçvaṃ dṛiḷhám bhayata éjad asmât || 10 || 22 ||

sám índro gā ajayat sáṃ hiraṇyâ sám açviyā maghávâ yó ha pûrvīḥ | ebhír nṛíbhir nṛítamo asya çâkaí râyó vibhaktā sambharāç ca vásvaḥ || 11 || kíyat svid índro ádhy eti mâtúḥ kíyat pitúr janitúr yó jajāna | yó asya çúshmam muhukaír íyarti vāto ná jûtáḥ stanáyadbhir abhraiḥ || 12 || kshiyántaṃ tvam ákshiyantaṃ kṛiṇotīyarti reṇúm maghávâ samóham | vibhañjanúr açánimāñ iva dyaúr utá stotāram maghávâ vásau dhât || 13 || ayáṃ cakrám ishaṇat sūryasya ny étaçaṃ rîramat sasṛimāṇám | ā kṛishṇá îṃ juhurāṇó jigharti tvacó budhné rájaso asyá yónau || 14 || ásiknyāṃ yájamāno ná hótā || 15 || 23 ||

gavyánta índraṃ sakhyāya víprā açvāyánto vṛíshaṇaṃ vâjáyantaḥ | janîyánto janidām ákshitotim ā cyâvayāmo 'vate ná kóçam || 16 || trâtā no bodhi dádṛiçâna âpír abhikhyâtā marḍitā somyānâm | sákhā pitā pitṛítamaḥ pitṛîṇāṃ kártem u lokám uçaté vayodhāḥ || 17 || sakhîyatām avitā bodhi sákhā gṛiṇáná indra stuvaté váyo dhāḥ | vayáṃ hy ā te cakṛimā sabādha âbhíḥ çámîbhir mahāyanta indra || 18 || stutá índro maghávâ yád dha vṛitrā bhūrîṇy éko apratīni hanti | asyá priyó jaritā yásya çárman nákir devā vâráyante ná mártāḥ || 19 || evā na índro maghávâ virapçī kárat satyā carshaṇîdhṛíd anarvā | tvám rājâ janúshām

---

17, 9 çṛiṇvé. 10 bhayate. 11 çâkaíḥ. 13 kṛiṇoti íyarti. sam-óham. 14 ní. 17 kártâ îm. 18 hí. cakṛimá. 19 ha. devāḥ. 20 evá.

Digitized by Google

dhehy asmé ádhi çrávo mắhinaṃ yáj jaritré ‖ 20 ‖ nŭ shṭutá indra — ‖ 21 ‖ 24 ‖

18 (314). trishṭubh.

Ayám pánthâ ánuvittaḥ purâṇó yáto devắ udájâyanta víçve | átaç cid ắ janishîshṭa právṛiddho mắ mâtáram amuyắ páttave kaḥ ‖ 1 ‖ nắhám áto nír ayâ durgáhaitát tiraççátâ pârçvắn nír gamâṇi | bahŭ̃ni me ákṛitâ kártvâni yúdhyai tvena sáṃ tvena pṛichai ‖ 2 ‖ parâyatĭ̃m mâtáram ánv acashṭa ná nắnu gâny ánu nŭ gamâni | tváshṭur grihé apibat sómam índraḥ çatadhanyàṃ camvòḥ sutásya | 3 ‖ kíṃ sá ṛídhak kṛiṇavad yáṃ sahásram mâsó jabhắra çarádaç ca pûrvĭ̃ḥ | nahĭ̃ nv àsya pratimắnam ásty antár jâtéshûtá yé jánitvâḥ ‖ 4 ‖ avadyám iva mányamânâ gúhâkar índram mâtắ vîryèṇâ nyṛishṭam | áthód asthât svayám átkaṃ vásâna ắ ródasî apṛiṇâj jăyamânaḥ ‖ 5 ‖ 25 ‖

etắ arshanty alalâbhávantîr ṛitắvarîr iva saṃkróçamânâḥ | etắ ví pṛicha kím idám bhananti kám ắpo ádrim paridhíṃ rujanti ‖ 6 ‖ kím u shvid asmai nivído bhananténdrasyâvadyáṃ didhishanta ắpaḥ | mámaitắn putró mahatắ vadhéna vṛitráṃ jaghanvắñ asṛijad ví síndhûn ‖ 7 ‖ mámac caná tvâ yuvatíḥ parắsa mámac caná tvâ kushávâ jagắra | mámac cid ắpaḥ çíçave mamṛidyur mámac cid índraḥ sáhasód atishṭhat ‖ 8 ‖ mámac caná te maghavan vyàṅso nivividhvắñ ápa hánû jaghắna | ádhâ níviddha úttaro babhûvắñ chíro dâsásya sám piṇak vadhéna ‖ 9 ‖ gṛishṭíḥ sasûva

---

17, 20 yát. — 18, 2 ná ahám. aya duḥ-gáhâ etát. pârçvắt níḥ gamâni. 3 ná ánu. nú. 4 nahí nú asya. jâtéshu utá. 5 gúhâ akaḥ. vîryèṇa. átha út. ródasî *iti* apṛiṇât. 6 etắḥ. 7 svid. bhananta índrasya avadyám didhishante. máma etắn. 8 mámat. parâ-ắsa. sáhasâ út. 9 ví-aṅsaḥ. hánû *iti*. ádha. çíraḥ.

sthâviraṃ tavâgâm anâdhṛishyâṃ vṛishabhâṃ túmram índram | árîḷhaṃ vatsâṃ caráthâya mâtâ svayâṃ gâtúṃ tanvà ichámânam || 10 || utá mâtâ mahishám ánv avenad amî tvâ jahati putra devâḥ | áthâbravîd vṛitrám índro hanishyánt sákhe vishṇo vitaráṃ ví kramasva || 11 || kás te mâtáraṃ vidhávâm acakrac chayúṃ kás tvâm ajighâṅsac cárantam | kás te devó ádhi mârḍîkâ âsîd yát prâkshiṇâḥ pitáram pâdagṛíhya || 12 || ávartyâ çúna ântrâṇi pece ná devéshu vivide marḍitâram | ápaçyaṃ jâyâm ámahîyamânâm ádhâ me çyenó mádhv â jabhâra || 13 || 26 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

19 (315). trishṭubh.

Evâ tvâm indra vajrinn átra víçve devâsaḥ suhávâsa ûmâḥ | mahâm ubhé ródasî vṛiddhám ṛishvâṃ nír ékam íd vṛinate vṛitrahátye || 1 || ávâsṛijanta jívrayo ná devâ bhúvaḥ samrâḷ indra satyáyoniḥ | áhann áhim pariçáyânam árṇaḥ prá vartanîr arado viçvádhenâḥ || 2 || átṛipṇuvantaṃ víyatam abudhyám ábudhyamânaṃ sushupânám indra | saptá práti praváta âçáyânam áhiṃ vájreṇa ví riṇâ aparván || 3 || ákshodayac chávasâ kshâma budhnáṃ vâr ná vâtas táviṣhîbhir índraḥ | dṛiḷhâ ny aùbhnâd uçámâna ójo 'vâbhinat kakúbhaḥ párvatânâm || 4 || abhí prá dadrur jánayo ná gárbhaṃ ráthâ iva prá yayuḥ sâkám ádrayaḥ | átarpayo visṛíta ubjá ûrmîn tvám vṛitâñ ariṇâ indra síndhûn || 5 || 1 ||

tvám mahîm avánim viçvádhenâṃ turvîtaye vayyâya kshárantîm | áramayo námasaíjad árṇaḥ sutaraṇâñ akṛiṇor

---

18, 10 tanvè. 11 átha abravít. 12 acakrat çayúm. ajighâṅsat. mârḍiké. prá ákshiṇâḥ. 13 ádha. — 19, 1 evá. 2 áva asṛijanta. devâḥ. 4 ákshodayat çávasâ. ná. ní aubhnât. ójaḥ áva abhinat. 6 námasâ éjat.

Digitized by Google

indra síndhûn ‖ 6 ‖ prâgrúvo nabhanvò ná vákvâ dhvasrâ apinvad yuvatîr ṛitajnâḥ | dhánvâny ájrâñ apriṇak tṛishâṇâñ ádhog índraḥ staryò dáṃsupatnîḥ ‖ 7 ‖ pûrvîr ushásaḥ çarádaç ca gûrtâ vṛitráṃ jaghanvâñ asṛijad ví síndhûn | párishṭhitâ atṛiṇad badbadhânâḥ sîrâ índraḥ srávitave pṛithivyâ ‖ 8 ‖ vamrîbhiḥ putrám agrúvo adânáṃ nivéçanâd dhariva â jabhartha | vy àndhó akhyad áhim âdadânó nír bhûd ukhachít sám aranta párva ‖ 9 ‖ prá te pûrvâṇi káraṇâni viprâvidvâñ âha vidúshe kárâṇsi | yáthâ-yathâ vṛishṇyâni svágûrtâpâṇsi râjan náryâviveshîḥ ‖ 10 ‖ nú shṭutá — ‖ 11 ‖ 2 ‖

20 (316). trishṭubh.

Â na índro dûrâd â na âsâd abhishṭikṛíd ávase yâsad ugráḥ | ójishṭhebhir nṛipátir vájrabâhuḥ saṃgé samátsu turváṇiḥ pṛitanyûn ‖ 1 ‖ â na índro háribhir yâtv áchârvâcîno 'vase râdhase ca | tíshṭhâti vajrî maghávâ virapçîmáṃ yajnám ánu no vâjasâtau ‖ 2 ‖ imáṃ yajnáṃ tvám asmâkam indra puró dádhat sanishyasi krátuṃ naḥ | çvaghnîva vajrint sanáye dhánânâṃ tváyâ vayám aryá âjíṃ jayema ‖ 3 ‖ uçánn u shú ṇaḥ sumánâ upâké sómasya nú súshutasya svadhâvaḥ | pâ indra prátibhṛitasya mádhvaḥ sám ándhasâ mamadaḥ pṛishṭhyèna ‖ 4 ‖ ví yó rarapçá ṛíshibhir návebhir vṛikshó ná pakváḥ sṛíṇyo ná jétâ | máryo ná yóshâm abhí mányamâno 'châ vivakmi puruhûtám índram ‖ 5 ‖ 3 ‖

girír ná yáḥ svátavâñ ṛishvá índraḥ sanâd evá sáhase jâtá ugráḥ | ádartâ vájraṃ sthâviraṃ ná bhîmá udnéva

---

19, 7 prá agrúvaḥ. vákvâḥ. dám-supatnîḥ. 8 gûrtâḥ. 9 hari-vaḥ. ví andháḥ. 10 vipra â-vidvân. svá-gûrtâ ápâṇsi. náryâ áviveshîḥ. — 20, 2 ácha arvâcînáḥ ávase. vi-rapçî imám. 3 çvaghnî-iva. 4 sú naḥ. sú-sutasya. 5 rarapçé. mányamânaḥ ácha. 6 udnâ-iva.

Digitized by Google

kóçaṃ vásunâ nyṛishṭam ‖ 6 ‖ ná yásya vartâ janúshâ nv ásti ná rádhasa âmarîtâ maghásya | udvâvṛishâṇás tavishîva ugrâsmábhyaṃ daddhi puruhûta râyáḥ ‖ 7 ‖ ŕkshe râyáḥ kshâyasya carshaṇînâṃ utá vrajám apavartâsi gónâm | çikshânaráḥ samithéshu prahâvân vásvo râçím abhinetâsi bhûrim ‖ 8 ‖ káyâ tác chṛiṇve çácyâ çácishṭho yáyâ kṛiṇóti múhu kâ cid ṛishváḥ | purú dâçúshe vícayishṭho áṅhó 'thâ dadhâti dráviṇaṃ jaritré ‖ 9 ‖ mâ no mardhîr â bharâ daddhí tán naḥ prá dâçúshe dâtave bhûri yát te | návye deshṇé çasté asmín ta ukthé prá bravâma vayám indra stuvántaḥ ‖ 10 ‖ nû shṭutá — ‖ 11 ‖ 4 ‖

21 (317). trishṭubh.

Â yâtv índró 'vasa úpa na ihá stutáḥ sadhamâd astu çûraḥ | vâvṛidhânás távishîr yásya pûrvîr dyaúr ná kshatrám abhíbhûti púshyât ‖ 1 ‖ tásyéd ihá stavatha vṛishṇyâni tuvidyumnásya tuvirâdhaso nṝn | yásya krátur vidathyò ná samrâṭ sâhvân tárutro abhy ásti kṛishṭîḥ ‖ 2 ‖ â yâtv índro divá â pṛithivyâ makshû samudrâd utá vâ púrîshât | svàrṇarâd ávase no marútvân parâváto vâ sádanâd ṛitásya ‖ 3 ‖ sthûrásya râyó bṛiható yá îçe tám u shṭavâma vidátheshv índram | yó vâyúnâ jáyati gómatîshu prá dhṛishṇuyâ náyati vásyo ácha ‖ 4 ‖ úpa yó námo námasi stabhâyánn íyarti vâcaṃ janáyan yájadhyai | ṛiñjasânáḥ puruvâra ukthaír índraṃ kṛiṇvîta sádaneshu hótâ ‖ 5 ‖ 5 ‖

dhishâ yádi dhishaṇyántaḥ saraṇyânt sádanto ádrim auçijásya góhe | â duróshâḥ pâstyásya hótâ yó no mahânt

---

20, 7 nú. â-maritâ. ugra asmábhyam. ut-vavṛishâṇáḥ tavishí-vaḥ 8 apa-vartâ asi. prahâ-vân. abhi-netâ asi. 9 tát çṛiṇve. áṅhaḥ átha. 10 bhara. tát. te. — 21, 1 índraḥ ávase. vavṛidhânáḥ. 2 tásya ít. abhí. 3 pṛithivyâḥ makshú. 4 stavâma. 5 â índram.

Digitized by Google

saṃvāraṇeshu váhniḥ ‖ 6 ‖ satrā́ yád îm bhârvarásya vṛíshṇaḥ síshakti çúshmaḥ stuvaté bhárâya | gúhâ yád îm auçíjasya góhe prá yád dhiyé práyase mádâya ‖ 7 ‖ ví yád várâṅsi párvatasya vṛiṇvé páyobhir jinvé apā́m jávâṅsi | vidád gaurásya gavayásya góhe yádî vā́jâya sudhyò váhanti ‖ 8 ‖ bhadrā́ te hástâ súkṛitotá pāṇí prayantā́râ stuvaté rā́dha indra | kā́ te níshattiḥ kím u no mamatsi kím nód-ud u harshase dā́tavā́ u ‖ 9 ‖ evā́ vásva índraḥ satyáḥ samrā́ḍ ḍhántâ vṛitráṃ várivaḥ pûráve kaḥ | púrushṭuta krátvâ naḥ çagdhi rāyó bhakshîyá té 'vaso daívyasya ‖ 10 ‖ nú shṭutá — ‖ 11 ‖ 6 ‖

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

22 (318). trishṭubh.

Yán na índro jujushé yác ca váshṭi tán no mahā́n karati çushmy ā́ cit | bráhma stómam maghávâ sómam ukthā́ yó áçmânaṃ çávasâ bíbhrad éti ‖ 1 ‖ vṛíshâ vṛíshandhiṃ cáturaçrim ásyann ugró bâhúbhyâṃ nṛítamaḥ çácîvân | çriyé párushṇîm ushámâṇa ū́rṇâṃ yásyâḥ párvâṇi sakhyā́ya vivyé ‖ 2 ‖ yó devó devátamo jā́yamâno mahó vā́jebhir mahádbhiç ca çúshmaiḥ | dádhâno vájram bâhvór uçántaṃ dyā́m ámena rejayat prá bhū́ma ‖ 3 ‖ víçvâ ródhâṅsi pravátaç ca pûrvī́r dyaúr ṛishvā́j jániman rejata kshā́ḥ | ā́ mâtárâ bhárati çushmy ā́ gór nṛivát párijman nonuvanta vā́tâḥ ‖ 4 ‖ tā́ tū́ ta indra maható mahā́ni víçveshv it sávaneshu pravā́cyâ | yác chûra dhṛishṇo dhṛishatā́ dadhṛishvā́n áhiṃ vájreṇa çávasāviveshîḥ ‖ 5 ‖ 7 ‖

21, 7 prá áyase. 8 yádi. 9 sú-kṛitâ utá. ná út-ut. dā́tavaí. 10 evá. hántâ. te ávasaḥ. — 22, 1 yát. yát. tát. çushmī́. 4 ṛishvā́t. çushmī́. 5 tú te. yát çûra. çávasâ áviveshîḥ.

Digitized by Google

tấ tũ te satyấ tuvinṛimṇa víçvâ prá dhenávaḥ sisrate vṛíshṇa ũdhnaḥ | ádhâ ha tvád vṛishamaṇo bhiyânấḥ prá síndhavo jávasâ cakramanta ‖ 6 ‖ átrâha te harivas tấ u devĩr ávobhir indra stavanta svásâraḥ | yát sîm ánu prá mucó badbadhânấ dîrghấm ánu prásitim syandayádhyai ‖ 7 ‖ pipîḷé aṅçúr mádyo ná síndhur ấ tvâ çámî çaçamânásya çaktíḥ | asmadryàk çuçucânásya yamyâ âçúr ná raçmíṃ tuvyójasaṃ góḥ ‖ 8 ‖ asmé várshishṭhâ kṛiṇuhi jyéshṭhâ nṛimṇấni satrấ sahure sáhâṅsi | asmábhyaṃ vṛitrấ suhánâni randhi jahí vádhar vanúsho mártyasya ‖ 9 ‖ asmấkam ít sú çṛiṇuhi tvám indrâsmábhyaṃ citrấñ úpa mâhi vấjân | asmábhyaṃ víçvâ ishaṇaḥ púraṃdhîr asmấkaṃ sú maghavan bodhi godấḥ ‖ 10 ‖ nũ shṭutá — ‖ 11 ‖ 8 ‖

23 (319). trishṭubh.

Kathấ mahấm avṛidhat kásya hótur yajnáṃ jushâṇó abhí sómam ũdhaḥ | píbann uçânó jushámâṇo ándho vavakshá ṛishváḥ çucaté dhánâya ‖ 1 ‖ kó asya vîráḥ sadhamấdam âpa sám ânaṅça sumatíbhiḥ kó asya | kád asya citráṃ cikite kád ûtĩ vṛidhé bhuvac chaçamânásya yájyoḥ ‖ 2 ‖ kathấ çṛiṇoti hûyámânam índraḥ kathấ çṛiṇvánn ávasâm asya veda | kấ asya pûrvĩr úpamâtayo ha kathaínam âhuḥ pápuriṃ jaritré ‖ 3 ‖ kathấ sabấdhaḥ çaçamânó asya náçad abhí dráviṇaṃ dĩdhyânaḥ | devó bhuvan návedâ ma ṛitấnâṃ námo jagribhvấñ abhí yáj jújoshat ‖ 4 ‖ kathấ kád asyấ usháso vyùshṭau devó mártasya sakhyáṃ jujosha | kathấ kád asya sakhyáṃ sákhibhyo yé asmin kấmaṃ suyújaṃ tatasré ‖ 5 ‖ 9 ‖

22, 6 ádha. vṛisha-manaḥ. 7 átra áha. badbadhânấḥ. 8 tuvi-ójasam. 9 vádhaḥ. 10 indra asmábhyam. — 23, 1 vavakshé. 2 bhuvat çaçamânásya. 3 kathấ enam. 4 bhuvat návedâḥ me. yát.

Digitized by Google

kím ād ámatraṃ sakhyáṃ sákhibhyaḥ kadā́ nú te bhrā́trám prá bravāma | çriyé sudṛíço vápur asya sárgāḥ svàr ṇá citrátamam isha ā́ góḥ || 6 || drúhaṃ jíghāṅsan dhvarásam anindrā́ṃ tétikte tigmā́ tujáse ánīkā | ṛiṇā́ cid yátra ṛiṇayā́ na ugró dū́re ájnātā́ usháso babā́dhé || 7 || ṛitásya hí çurúdhaḥ sánti pū́rvīr ṛitásya dhītír vṛijinā́ni hanti | ṛitásya çlóko badhirā́ tatarda kárṇā budhānáḥ çucámāna āyóḥ || 8 || ṛitásya dṛiḷhā́ dharúṇāni santi purū́ṇi candrā́ vápushe vápūṅshi | ṛiténa dīrghám ishaṇanta pṛíksha ṛiténa gā́va ṛitám ā́ viveçuḥ || 9 || ṛitáṃ yemāná ṛitám íd vanoty ṛitásya çúshmas turayā́ u gavyúḥ | ṛitā́ya pṛithvī́ bahulé gabhīré ṛitā́ya dhenū́ paramé duhāte || 10 || nū́ shṭutá — || 11 || 10 ||

24 (320). trishṭubh. 10 anushṭubh.

Kā́ sushṭutíḥ çávasaḥ sūnúm índram arvācīnā́ṃ rā́dhasa ā́ vavartat | dadír hí vīró gṛiṇaté vásūni sá gópatir nishshídhāṃ no janā́saḥ || 1 || sá vṛitrahátye hávyaḥ sá íḍyaḥ sá súshṭuta índraḥ satyárādhāḥ | sá yā́mann ā́ maghávā mártyāya brahmaṇyaté súshvaye várivo dhāt || 2 || tám ín náro ví hvayante samīké ririkvā́ṅsas tanvàḥ kṛiṇvata trā́m | mithó yát tyā́gám ubháyāso ágman náras tokásya tánayasya sātaú || 3 || kratūyánti kshitáyo yóga ugrā́çushāṇáso mithó árṇasātau | sā́ṃ yád víço 'vavṛitranta yudhmā́ ād ín néma indrayante abhī́ke || 4 || ā́d íd dha néma indriyā́ṃ yajanta ā́d ít paktíḥ puroḷā́çaṃ riricyāt | ā́d ít sómo ví papṛicyād ásushvīn ād íj jujosha vṛishabhā́ṃ yájadhyai || 5 || 11 ||

kṛiṇóty asmai várivo yá itthéndrāya sómam uçaté su-

23, 6 ná. ishe. 7 ṛiṇa-yā́ḥ. 10 p. b. gabhīre *iti* dh. p. duhāte *iti*. — 24, 1 rā́dhase. 3 ít. 4 yóge ugra āçushāṇā́saḥ. víçaḥ ávavṛitranta. ít néme. 5 ha néme. yajante. ít jujosha. 6 itthā́ índrāya.

Digitized by Google

nóti | sadhrîcînena mánasâvivenan tám ít sákhâyaṃ kṛiṇute samátsu ‖ 6 ‖ yá índrâya sunávat sómam adyá pácât paktîr utá bhṛijjâti dhânâḥ | práti manâyór ucáthâni háryan tásmin dadhad vṛíshaṇaṃ çúshmam índraḥ ‖ 7 ‖ yadâ samaryáṃ vy áced ṛíghâvâ dîrghám yád âjím abhy ákhyad aryáḥ | ácikradad vṛíshaṇam pátny áchâ duroṇá â níçitaṃ somasúdbhiḥ ‖ 8 ‖ bhûyasâ vasnám acarat kánîyó 'vikrîto akânisham púnar yán | sá bhûyasâ kánîyo nârirecîd dînâ dákshâ ví duhanti prá vâṇám ‖ 9 ‖ ká imáṃ daçábhir máméndraṃ krîṇâti dhenúbhiḥ | yadâ vṛitrâṇi jáṅghanad áthainam me púnar dadat ‖ 10 ‖ nû shṭutá — ‖ 11 ‖ 12 ‖

25 (821). trishṭubh.

Kó adyá náryo devákâma uçánn índrasya sakhyáṃ jujosha | kó vâ mahé 'vase pâryâya sámiddhe agnaú sutásoma îṭṭe ‖ 1 ‖ kó nânâma vácasâ somyâya manâyúr vâ bhavati vásta usrâḥ | ká índrasya yújyaṃ káḥ sakhitvám kó bhrâtrâṃ vashṭi kavâye ká ûtî ‖ 2 ‖ kó devânâm ávo adyâ vṛiṇîte ká âdityâñ áditiṃ jyótir îṭṭe | kásyâçvínâv índro agníḥ sutásyâṅçóḥ pibanti mánasâvivenam ‖ 3 ‖ tásmâ agnír bhâratah çárma yaṅsaj jyók paçyât sûryam uccárantam | yá índrâya sunávâméty âha náre náryâya nṛítamâya nṛiṇâm ‖ 4 ‖ ná tám jinanti bahávo ná dabhrâ urv àsmâ áditiḥ çárma yaṅsat | priyáḥ sukṛít priyá índre manâyúḥ priyáḥ suprâvîḥ priyó asya somî ‖ 5 ‖ 13 ‖

suprâvyàḥ prâçushâḷ eshá vîráḥ súshveḥ paktíṃ kṛiṇute

24, 6 mánasâ ávi-venan. 8 ví. abhí. pátni ácha duroṇé. 9 kániyaḥ ávi-kritaḥ. ná arirecit. dinâḥ dákshâḥ. 10 máma índram. átha enam. — 25, 1 ávase. 2 váste. 3 adyá. kásya açvínau. sutásya aṅçóḥ. mánasâ ávi-venam. 4 tásmai. yáṅsat. ut-cárantam. sunávâma íti. 5 urú asmai. supra-avîḥ.

Digitized by Google

kévaléndraḥ | nā́sushver âpír ná sákhâ ná jâmír dushprâvyò 'vahantéd ávâcaḥ || 6 || ná revátâ paṇínâ sakhyám índró 'sunvatâ sutapā́ḥ sáṃ gṛiṇîte | ā́sya védaḥ khidáti hánti nagnáṃ ví súshvaye paktáye kévalo bhût || 7 || índram páré 'vare madhyamā́sa índraṃ yā́ntó 'vasitâsa índram | índraṃ kshiyánta utá yúdhyamânâ índraṃ náro vâjayánto havante || 8 || 14 ||

26 (322). trishṭubh.

Ahám mánur abhavaṃ sū́ryaç câháṃ kakshī́vâñ ṛíshir asmi vípraḥ | aháṃ kutsám ârjuneyáṃ ny ṛìñje 'háṃ kavír uçánâ páçyatâ mâ || 1 || ahám bhū́mim adadâm ā́ryâyâháṃ vṛishtíṃ dâçúshe mártyâya | ahám apó anayaṃ vâvaçânā́ máma devā́so ánu kétam âyan || 2 || ahám púro mandasânó vy aìraṃ náva sâkáṃ navatī́ḥ çámbarasya | çatatamáṃ veçyàṃ sarvátâtâ dívodâsam átithigvaṃ yád ā́vam || 3 || prá sú shá víbhyo maruto vír astu prá çyenáḥ çyenébhya âçupátvâ | acakráyâ yát svadháyâ suparṇó havyám bháran mánave devájushṭam || 4 || bhárad yádi vír áto vévijânaḥ pathórúṇâ mánojavâ asarji | tū́yaṃ yayau mádhunâ somyénotá çrávo vivide çyenó átra || 5 || ṛijîpī́ çyenó dádamâno aṅçúm parâvátaḥ çakunó mandrám mádam | sómam bharad dâdṛihâṇó devā́vân divó amúshmâd úttarâd âdā́ya || 6 || âdā́ya çyenó abharat sómaṃ sahásraṃ savā́ñ ayútaṃ ca sâkám | átrâ púraṃdhir ajahâd árâtîr máde sómasya mûrā́ ámûraḥ || 7 || 15 ||

25, 6 kévalâ índraḥ. ná ásushveḥ. ava-hantā́ ít. 7 índraḥ ásunvatâ. ā́ asya. 8 páre ávare. yā́ntaḥ áva-sitâsaḥ. — 26, 1 ca ahám. ní ṛiñje. páçyata. 2 ā́ryâya ahám. vâvaçânā́ḥ. 3 ví airam. 4 sáḥ. bhárat. 5 pathā́ urúṇâ. somyéna utá. 6 dadṛihâṇáḥ devá-vân. 7 átra.

Digitized by Google

27 (323). trishṭubh. 5 çakvarî.

Gárbhe nú sánn ánv eshâm avedam ahám devánâṃ jánimâni víçvâ | çatám mâ púra áyasîr arakshann ádha çyenó javásâ nír adîyam ‖ 1 ‖ ná ghâ sá mám ápa jóshaṃ jabhârâbhîm âsa tvákshasâ vîryèṇa | îrmâ púraṃdhir ajahâd árâtîr utá vátâñ atarac chúçuvânaḥ ‖ 2 ‖ áva yác chyenó ásvanîd ádha dyór ví yád yádi váta ûhúḥ púraṃdhim | sṛijád yád asmâ áva ha kshipáj jyáṃ kṛiçánur ástâ mánasâ bhuraṇyán ‖ 3 ‖ ṛijipyá îm índrâvato ná bhujyúṃ çyenó jabhâra bṛihaté ádhi shṇóḥ | antáḥ patat patatry àsya parṇám ádha yámani prásitasya tád véḥ ‖ 4 ‖ ádha çvetáṃ kaláçaṃ góbhir aktám âpipyânám maghávâ çukrám ándhaḥ | adhvaryúbhiḥ práyatam mádhvo ágram índro mádâya práti dhat pibadhyai çúro mádâya práti dhat píbadhyai ‖ 5 ‖ 16 ‖

28 (324). trishṭubh.

Tvá yujá táva tát soma sakhyá índro apó mánave sasrútas kaḥ | áhann áhim áriṇât saptá síndhûn ápâvṛiṇod ápihiteva khâni ‖ 1 ‖ tvá yujá ní khidat sûryasyéndraç cakráṃ sáhasâ sadyá indo | ádhi shṇúnà bṛihatâ vártamânam mahó druhó ápa viçvâyu dhâyi ‖ 2 ‖ áhann índro ádahad agnír indo purâ dásyûn madhyáṃdinâd abhîke | durgé duroṇé krátvâ ná yâtâm purû sahásrâ çárvâ ní barhît ‖ 3 ‖ víçvasmât sîm adhamáñ indra dásyûn víço dâsîr akṛiṇor apraçastâḥ | ábâdhethâm ámṛiṇataṃ ní çátrûn ávindethâm ápacitiṃ vádhatraiḥ ‖ 4 ‖ evá satyám maghavânâ yuvám tád índraç ca somorvám áçvyaṃ góḥ | ádardṛitam ápihitâny áçnâ riricáthuḥ kshâç cit tatṛidânâ ‖ 5 ‖ 17 ‖

27, 2 gha. jabhâra abhí îm. atarat çúçuvânaḥ. 3 yát çyenáḥ. vâ átaḥ. asmai. kshipát. 4 índra-vataḥ. snóḥ. patatrí asya. vér *iti* véḥ. — 28, 1 sakhyé. ápa avṛiṇot. ápihitâ-iva. 2 sûryasya índraḥ. snúnâ. 3 purú. 5 evá. soma ûrvám. á adardṛitam.

Digitized by Google

29 (325). trishṭubh.

Ắ naḥ stutá úpa vājebhir ûtíndra yâhí háribhir mandasânáḥ | tiráç cid aryáḥ sávanâ purūṇy âṅgûshébhir gṛiṇânáḥ satyárâdhâḥ ‖ 1 ‖ ắ hí shmâ yâti náryaç cikitvắn hûyámânaḥ sotṛíbhir úpa yajnám | sváçvo yó ábhîrur mányamânaḥ sushvâṇébhir mádati sáṃ ha vîraíḥ ‖ 2 ‖ çrâváyéd asya kárṇâ vâjayádhyai júshṭâm ánu prá díçam mandayádhyai | udvâvṛishâṇó rắdhase túvishmân káran na índraḥ sutîrthắbhayaṃ ca ‖ 3 ‖ áchâ yó gántâ nắdhamânam ûtí itthắ vípraṃ hávamânaṃ gṛiṇántam | úpa tmáni dádhâno dhury âçúnt sahásrâṇi çatắni vájrabâhuḥ ‖ 4 ‖ tvótâso maghavann indra víprâ vayáṃ te syâma sûráyo gṛiṇántaḥ | bhejânắso bṛihâddivasya râyá âkâyyàsya dâváne purukshóḥ ‖ 5 ‖ 18 ‖

30 (326). gâyatri. 8. 24 anusbṭubh.

Nákir indra tvád úttaro ná jyắyâñ asti vṛitrahan | nákir evắ yáthâ tvám ‖ 1 ‖ satrắ te ánu kṛishṭáyo víçvâ cakréva vâvṛituḥ | satrắ mahắñ asi çrutáḥ ‖ 2 ‖ víçve canéd anắ tvâ devắsa indra yuyudhuḥ | yád áhâ náktam ắtiraḥ ‖ 3 ‖ yátrotá bâdhitébhyaç cakráṃ kútsâya yúdhyate | mushâyá indra sūryam ‖ 4 ‖ yátra devắñ ṛighâyató víçvắñ áyudhya éka ít | tvám indra vanūñr áhan ‖ 5 ‖ 19 ‖

yátrotá mártyâya kám áriṇâ indra sūryam | prắvaḥ çácîbhir étaçam ‖ 6 ‖ kím ắd utâsi vṛitrahan mághavan manyumáttamaḥ | átrắha dắnum ắtiraḥ ‖ 7 ‖ etád ghéd utá vîryàm índra cakártha paúṅsyam | stríyaṃ yád durhaṇâyú-

---

29, 1 ûtí índra. 2 sma. susvâṇébhiḥ. 3 çraváya ít. ut-vavṛishâṇáḥ. kárat. su-tîrthắbhayam. 4 ácha. ûtí. dhurí âçúṇ. 5 tvắ-ûtâsaḥ. víprâḥ. — 30, 1 evá. 2 cakrắ-iva. 3 caná ít. ắ átiraḥ. 4 yátra utá. 6 prá âvaḥ. 7 utá asi. átra áha. ắ atiraḥ. 8 gha ít.

Digitized by Google

vaṃ vádhîr duhitáraṃ diváḥ ‖ 8 ‖ diváç cid ghâ duhitáram mahấn mahîyámânâm | ushấsam indra sám piṇak ‖ 9 ‖ áposhấ ánasaḥ sarat sámpishṭâd áha bibhyúshî | ní yát sîṃ çiçnáthad vṛíshâ ‖ 10 ‖ 20 ‖

etád asyâ ánaḥ çaye súsampishṭaṃ vípâçy ấ | sasấra sîm parâvátaḥ ‖ 11 ‖ utá síndhuṃ vibâlyàṃ vitasthânấm ádhi kshámi | pári shṭhâ indra mâyáyâ ‖ 12 ‖ utá çúshṇasya dhṛishṇuyấ prá mṛiksho abhí védanam | púro yád asya sampiṇák ‖ 13 ‖ utá dâsáṃ kaulitarám bṛihatáḥ párvatâd ádhi | ávâhann indra çámbaram ‖ 14 ‖ utá dâsásya varcínaḥ sahásrâṇi çatấvadhîḥ | ádhi páñca pradhîñr iva ‖ 15 ‖ 21 ‖

utá tyám putrám agrúvaḥ párâvṛiktaṃ çatákratuḥ | ukthéshv índra ấbhajat ‖ 16 ‖ utá tyấ turváçâyádû asnâtấrâ çácîpátiḥ | índro vidvấñ apârayat ‖ 17 ‖ utá tyấ sadyá ấryâ saráyor indra pârátaḥ | árṇâcitrárathâvadhîḥ ‖ 18 ‖ ánu dvấ jahitấ nayo 'ndháṃ çroṇáṃ ca vṛitrahan | ná tát te sumnám áshṭave ‖ 19 ‖ çatám açmanmáyînâm purấm índro vy âsyat | dívodâsâya dâçúshe ‖ 20 ‖ 22 ‖

ásvâpayad dabhîtaye sahásrâ triṅçátaṃ háthaiḥ | dâsấnâm índro mâyáyâ ‖ 21 ‖ sá ghéd utấsi vṛitrahant samâná indra gópatiḥ | yás tấ víçvâni cicyushé ‖ 22 ‖ utá nûnáṃ yád indriyáṃ karishyấ indra paúṃsyam | adyấ nákish ṭád ấ minat ‖ 23 ‖ vâmáṃ-vâmaṃ ta ádure devó dadâtv aryamấ | vâmám pûshấ vâmám bhágo vâmáṃ devấḥ kárûḷatî ‖ 24 ‖ 23 ‖

31 (827). gâyatrî. 3 pâdanicṛit.

Káyâ naç citrá ấ bhuvad ûtî sadấvṛidhaḥ sákhâ | káyâ

30, 9 gha. 10 ápa ushấḥ. 12 sthâḥ. 14 áva ahan. 15 çatấ avadhîḥ. 16 ấ abhajat. 17 turváçâyádû *iti* 18 árṇâcitrárathâ avadhîḥ. 20 ví âsyat. 22 gha ít utá asi. 23 adyá nákiḥ tát 24 te â-dure.

Digitized by Google

çácishṭhayâ vṛitā́ || 1 || kás tvâ satyó mádânâm máṅhishṭho matsad ándhasaḥ | dṛiḷhā́ cid ârúje vásu || 2 || abhī́ shú ṇaḥ sákhînâm avitā́ jaritṛîṇā́m | çatám bhavâsy ûtíbhiḥ || 3 || abhī́ na ā́ vavṛitsva cakrā́ṃ ná vṛittám árvataḥ | niyúdbhiç carshaṇînā́m || 4 || pravátâ hí krátûnâm ā́ hâ padéva gáchasi | ábhakshi sū́rye sácâ || 5 || 24 ||

sáṃ yát ta indra manyávaḥ sáṃ cakrā́ṇi dadhanviré | ádha tvé ádha sū́rye || 6 || utá smâ hí tvā́m âhúr in maghávânaṃ çacîpate | dā́târam ávidîdhayum || 7 || utá smâ sadyá ít pári çaçamânā́ya sunvaté | purū́ cin maṅhase vásu || 8 || nahí shmâ te çatáṃ caná rā́dho varanta âmúraḥ | ná cyautnā́ni karishyatáḥ || 9 || asmā́ñ avantu te çatám asmā́nt sahásram ûtáyaḥ | asmā́n víçvâ abhíshṭayaḥ || 10 || 25 ||

asmā́ñ ihā́ vṛiṇîshva sakhyā́ya svastáye | mahó râyé divítmate || 11 || asmā́ñ aviḍḍhi viçváhéndra râyā́ párîṇasâ | asmā́n víçvâbhir ûtíbhiḥ || 12 || asmábhyaṃ tā́ñ ápâ vṛidhi vrajā́ñ ásteva gómataḥ | návâbhir indrotíbhiḥ || 13 || asmā́kaṃ dhṛishṇuyā́ rátho dyumā́ñ indrā́napacyutaḥ | gavyúr açvayúr îyate || 14 || asmā́kam uttamáṃ kṛidhi çrávo devéshu sûrya | várshishṭhaṃ dyā́m ivopári || 15 || 26 ||

32 (328). gâyatrî.

Ā́ tū́ na indra vṛitrahann asmā́kam ardhám ā́ gahi | mahā́n mahī́bhir ûtíbhiḥ || 1 || bhṛímiç cid ghâsi tū́tujir ā́ citra citríṇîshv ā́ | citráṃ kṛiṇoshy ûtáye || 2 || dabhrébhiç cic cháçîyâṅsaṃ háṅsi vrā́dhantam ójasâ | sákhibhir yé tvé sácâ || 3 || vayám indra tvé sácâ vayáṃ tvâbhí nonumaḥ |

31, 3 abhí sú naḥ. 4 abhí. 5 ha padā́-iva. 6 te 7 sma. ít. 8 purú cit. 9 sma. 11 ihá. 12 viçváhâ índra. 13 ápa. ástâ-iva. indra ûtí-bhiḥ. 14 indra ánapa-cyutaḥ. 15 iva upári. — 32, 1 tú. 2 gha asi. 3 cit çáçîyâṅsam. 4 tvâ abhí.

Digitized by Google

asmā́ñ-asmâñ íd úd ava || 4 || sá naç citrā́bhir adrivo 'navadyā́bhir ûtíbhiḥ | ánâdhṛishṭâbhir ā́ gahi || 5 || 27 ||

bhûyā́mo shú tvā́vataḥ sákhâya indra gómataḥ | yújo vā́jâya ghṛíshvaye || 6 || tváṃ hy éka ī́çisha indra vā́jasya gómataḥ | sá no yandhi mahī́m ísham || 7 || ná tvâ varante anyáthâ yád dítsasi stutó maghám | stotṛíbhya indra girvaṇaḥ || 8 || abhí tvâ gótamâ girā́nushata prá dâváne | índra vā́jâya ghṛíshvaye || 9 || prá te vocâma vîryā́ yā́ mandasâná ā́rujaḥ | púro dā́sîr abhī́tya || 10 || 28 ||

tā́ te gṛiṇanti vedháso yā́ni cakártha paúṅsyâ | sutéshv indra girvaṇaḥ || 11 || ávîvṛidhanta gótamâ indra tvé stómavâhasaḥ | aíshu dhâ vîrávad yáçaḥ || 12 || yác cid dhí çáçvatâm ásī́ndra sā́dhâraṇas tvám | táṃ tvâ vayáṃ havâmahe || 13 || arvâcînó vaso bhavâsmé sú matsvā́ndhasaḥ | sómânâm indra somapâḥ || 14 || asmā́kaṃ tvâ matînā́m ā́ stóma indra yachatu | arvā́g ā́ vartayâ hárî || 15 || puroḷā́çaṃ ca no gháso josháyâse gíraç ca naḥ | vadhûyúr iva yóshaṇâm || 16 || 29 ||

sahásraṃ vyátînâṃ yuktā́nâm índram îmahe | çatáṃ sómasya khâryàḥ || 17 || sahásrâ te çatā́ vayáṃ gávâm ā́ cyâvayâmasi | asmatrā́ rádha etu te || 18 || dáça te kaláçânâṃ híraṇyânâm adhîmahi | bhûridā́ asi vṛitrahan || 19 || bhū́ridâ bhū́ri dehi no mā́ dabhrám bhū́ry ā́ bhara | bhū́ri ghéd indra ditsasi || 20 || bhûridā́ hy ási çrutáḥ purutrā́ çûra vṛitrahan | ā́ no bhajasva rā́dhasi || 21 || prá te babhrū́ vicakshaṇa çáṅsâmi goshaṇo napât | mā́bhyâṃ gā́ ánu çiçra-

---

32, 6 bhûyā́mo *iti* sú. 7 hí. ī́çishe. 9 gótamâḥ girā́ ánûshata. 10 ā́ árujaḥ. abhi-ítya. 12 ā́ eshu dhâḥ. 13 yát. hí. ási índra. 14 bhava asmé. matsva ándhasaḥ. 15 vartaya. 16 = 286, 3. 20 bhū́ri-dâḥ. gha ít. 21 hí. 22 go-sanaḥ. mā́ âbhyâm.

Digitized by Google

thaḥ ‖ 22 ‖ kanînakéva vidradhé náve drupadé arbhaké | babhrū́ yā́meshu çobhete ‖ 23 ‖ áram ma usráyâmṇe 'ram ánusrayâmṇe | babhrū́ yā́meshv asrídhâ ‖ 24 ‖ 30 ‖

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

Tṛitíyo 'nuvâkaḥ.

33 (329). trishṭubh.

Prá ṛibhúbhyo dûtám iva vā́cam ishya upastíre çvaitarîṃ dhenúm îḷe | yé vā́tajûtâs taráṇibhir évaiḥ pári dyā́ṃ sadyó apáso babhûvúḥ ‖ 1 ‖ yadā́ram ákrann ṛibhávaḥ pitṛíbhyâm párivishṭî veshâṇâ daṅsánâbhiḥ | ā́d íd devā́nâm úpa sakhyám âyan dhī́râsaḥ pushṭím avahan manā́yai ‖ 2 ‖ púnar yé cakrúḥ pitárâ yúvânâ sánâ yū́peva jaraṇā́ çáyânâ | té vā́jo víbhvâñ ṛibhúr índravanto mádhupsaraso no 'vantu yajnám ‖ 3 ‖ yát saṃvátsam ṛibhávo gā́m árakshan yát saṃvátsam ṛibhávo mā́ ápiṅçan | yát saṃvátsam ábharan bhā́so asyâs tā́bhiḥ çámîbhir amṛitatvám âçuḥ ‖ 4 ‖ jyeshṭhá âha camasā́ dvā́ karéti kánîyân trī́n kṛiṇavâméty âha | kanishṭhá âha catúras karéti tváshṭa ṛibhavas tát panayad váco vaḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

satyám ûcur nára evā́ hí cakrúr ánu svadhā́m ṛibhávo jagmur etā́m | vibhrā́jamânâṅç camasā́ñ áhevā́venat tváshṭâ catúro dadṛiçvā́n ‖ 6 ‖ dvā́daça dyū́n yád ágohyasyâtithyé ráṇann ṛibhávaḥ sasántaḥ | sukshétrâkṛiṇvann ánayanta síndhûn dhánvā́tishṭhann óshadhîr nimnám ā́paḥ ‖ 7 ‖ ráthaṃ yé cakrúḥ suvṛítam nareshṭhā́m yé dhenúṃ viçvajúvaṃ viçvárûpâm | tá ā́ takshantv ṛibhávo rayíṃ naḥ svávasaḥ

32, 23 kanînakā́-iva. 24 me usrá-yâmne áram. — 33, 1 prá ishye. 2 yadā́ áram. 3 yū́pā-iva. ví-bhvâ. 5 kara íti. kṛiṇavâma íti. tváshṭâ. 6 evā́. áhâ-iva ávenat. 7 ágohyasya átithyé. su kshétrâ akṛiṇvan. dhánva ā́ atishṭhan. 8 nare-sthā́m. té.

Digitized by Google

svápasaḥ suhástâḥ ‖ 8 ‖ ápo hy èshâm ájushanta devấ abhí krátvâ mánasâ dîdhyânâḥ | vấjo devấnâm abhavat sukárméndrasya ṛibhukshấ váruṇasya vibhvâ ‖ 9 ‖ yé hárî medháyokthấ mádanta índrâya cakrúḥ suyújâ yé áçvâ | té râyás póshaṃ dráviṇâny asmé dhattá ṛibhavaḥ kshemayánto ná mitrám ‖ 10 ‖ idấhnaḥ pîtím utá vo mádaṃ dhur ná ṛité çrântásya sakhyấya devấḥ | té nûnám asmé ṛibhavo vásûni tṛitîye asmínt sávane dadhâta ‖ 11 ‖ 2 ‖

34 (330). trishṭubh.

Ṛibhúr víbhvâ vấja índro no áchemáṃ yajnáṃ ratnadhéyópa yâta | idấ hí vo dhisháṇâ devy áhnâm ádhât pîtíṃ sám mádâ agmatâ vaḥ ‖ 1 ‖ vidânấso jánmano vâjaratnâ utá ṛitúbhir ṛibhavo mâdayadhvam | sáṃ vo mádâ ágmata sám púraṃdhiḥ suvîrâm asmé rayím érayadhvam ‖ 2 ‖ ayáṃ vo yajná ṛibhavo 'kâri yám ấ manushvát pradívo dadhidhvé | prá vó 'châ jujushâṇấso asthur ábhûta víçve agriyótá vâjâḥ ‖ 3 ‖ ábhûd u vo vidhaté ratnadhéyam idấ naro dâçúshe mártyâya | píbata vâjâ ṛibhavo dadé vo máhi tṛitîyaṃ sávanam mádâya ‖ 4 ‖ ấ vâjâ yâtópa na ṛibhukshâ mahó naro dráviṇaso gṛiṇânấḥ | ấ vaḥ pîtáyo 'bhipitvé áhnâm imấ ástaṃ navasvà iva gman ‖ 5 ‖ 3 ‖

ấ napâtaḥ çavaso yâtanópemáṃ yajnáṃ námasâ hûyámânâḥ | sajóshasaḥ sûrayo yásya ca sthá mádhvaḥ pâta ratnadhấ índravantaḥ ‖ 6 ‖ sajóshâ indra váruṇena sómaṃ sajóshâḥ pâhi girváṇo marúdbhiḥ | agrepấbhir ṛitupấbhiḥ sajóshâ gnấspátnîbhî ratnadhấbhiḥ sajóshâḥ ‖ 7 ‖ sajóshasa

33, 9 hí eshâm. su-kárma índrasya ṛibhukshâḥ. 10 medháyâ ukthấ. dhattá. 11 idấ áhnaḥ. ná. asmé *iti*. — 34, 1 ácha imám. ratna-dhéyâ úpa. devî. agmata. 2 utá. ấ irayadhvam. 3 vaḥ ácha. agriyấ utá. 5 vâjâḥ yâta úpa. ṛibhukshâḥ. 6 yâtana úpa imám. 7 sajóshâḥ gnấḥ-pátnibhiḥ.

Digitized by Google

âdityair mâdayadhvaṃ sajóshasa ṛibhavaḥ párvatebhiḥ | sajóshaso daívyenâ savitrâ sajóshasaḥ síndhubhî ratnadhébhiḥ || 8 || yé açvínâ yé pitárâ yá ûtî dhenúṃ tatakshúr ṛibhávo yé áçvâ | yé áṅsatrâ yá ṛídhag ródasî yé víbhvo náraḥ svapatyáni cakrúḥ || 9 || yé gómantaṃ vâjavantaṃ suvîraṃ rayíṃ dhatthá vásumantam purukshúm | té agrepâ ṛibhavo mandasânâ asmé dhatta yé ca râtíṃ gṛiṇánti || 10 || nápâbhûta ná vo 'tîtṛishâmâniḥçastâ ṛibhavo yajné asmín | sám índreṇa mádatha sám marúdbhiḥ sáṃ râjabhî ratnadhéyâya devâḥ || 11 || 4 ||

35 (331). trishṭubh.

Ihópa yâta çavaso napâtaḥ saúdhanvanâ ṛibhavo mâpa bhûta | asmín hí vaḥ sávane ratnadhéyaṃ gámantv índram ánu vo mádâsaḥ || 1 || ágann ṛibhûṇâm ihá ratnadhéyam ábhût sómasya súshutasya pîtíḥ | sukṛityáyâ yát svapasyáyâ cañ ékaṃ vicakrá camasáṃ caturdhâ || 2 || vy àkṛiṇota camasáṃ caturdhâ sákhe ví çikshéty abravîta | áthaita vâjâ amṛítasya pánthâṃ gaṇáṃ devấnâm ṛibhavaḥ suhastâḥ || 3 || kimmáyaḥ svic camasá eshá âsa yáṃ kấvyena catúro vicakrá | áthâ sunudhvaṃ sávanam mádâya pâtá ṛibhavo mádhunaḥ somyásya || 4 || çácyâkarta pitárâ yúvânâ çácyâkarta camasáṃ devapấnam | çácyâ hárî dhánutarâv atashṭendravấhâv ṛibhavo vâjaratnâḥ || 5 || 5 ||

yó vaḥ sunóty abhipitvé áhnâṃ tîvráṃ vâjâsaḥ sávanam mádâya | tásmai rayíṃ ṛibhavaḥ sárvavîram ấ takshata vṛishaṇo mandasânấḥ || 6 || prâtáḥ sutám apibo haryaçva

---

34, 8 daívyena. síndhu-bhiḥ. 9 yé ûtî. yé ṛídhak. 11 ná ápa abhûta. atîtṛishâma ániḥ-çastâḥ. râja-bhiḥ. — 35, 1 ihá úpa. mâ ápa. 2 â agan. ca. 3 çiksha íti. átha aita. 4 svit. átha. pâtá. 5 çácyâ akarta. atashṭa indra-vâhau.

Digitized by Google

mādhyaṃdinaṃ sávanaṃ kévalaṃ te | sám ṛibhúbhiḥ pibasva ratnadhébhiḥ sákhîñ yāñ indra cakṛishé sukṛityā̃ || 7 || yé devā̃so ábhavatâ sukṛityā̃ çyenā̃ ivéd ádhi diví nishedá | té rátnaṃ dhâta çavaso napâtaḥ saúdhanvanâ ábhavatâmṛítâsaḥ || 8 || yát tṛitī́yaṃ sávanaṃ ratnadhéyam ákṛiṇudhvaṃ svapasyā̃ suhastâḥ | tád ṛibhavaḥ párishiktaṃ va etát sám mádebhir indriyébhiḥ pibadhvam || 9 || 6 ||

36 (332). jagatī. 9 trishṭubh.

Anaçvó jâtó anabhîçúr ukthyò ráthas tricakráḥ pári vartate rájaḥ | mahát tád vo devyàsya pravā̃canaṃ dyā̃m ṛibhavaḥ pṛithivī́ṃ yác ca púshyatha || 1 || ráthaṃ yé cakrúḥ suvṛítaṃ sucétasó 'vihvarantaṃ mánasas pári dhyáyâ | tā̃ñ û nv àsya sávanasya pîtáya ā̃ vo vâjâ ṛibhavo vedayâmasi || 2 || tád vo vâjâ ṛibhavaḥ supravâcanám devéshu vibhvo abhavan mahitvanám | jívrî yát sántâ pitárâ sanâjúrâ púnar yúvânâ caráthâya tákshatha || 3 || ékaṃ ví cakra camasáṃ cáturvayaṃ níç cármaṇo gā̃m ariṇîta dhîtíbhiḥ | áthâ devéshv amṛitatvám ânaça çrushṭī́ vâjâ ṛibhavas tád va ukthyàm || 4 || ṛibhutó rayíḥ prathamáçravastamo vā̃jaçrutâso yám ájîjanan náraḥ | vibhvatashṭó vidátheshu pravā̃cyo yáṃ devâsó 'vathâ sá vícarshaṇiḥ || 5 || 7 ||

sá vâjy árvâ sá ṛíshir vacasyáyâ sá çū́ro ástâ pṛítanâsu dushṭáraḥ | sá râyás póshaṃ sá suvī́ryaṃ dadhe yáṃ vā̃jo víbhvāñ ṛibhávo yám âvishúḥ || 6 || çréshṭhaṃ vaḥ péço ádhi dhâyi darçatáṃ stómo vâjâ ṛibhavas táṃ jujushṭana | dhī́râso hí shṭhā̃ kaváyo vipaççítas tā̃n va enā̃ bráhmaṇā̃

35, 8 ábhavata. iva ít. ábhavata amṛítâsaḥ. — 36, 1 yát ca. 2 su -cétasaḥ ávi-hvarantam. ûṃ *iti* nú asya. pîtáye. 3 abhavat. 4 átha. 5 devásaḥ ávatha. 6 vājī́. ví-bhvâ. 7 sthá. bráhmaṇâ ā́.

Digitized by Google

vedayâmasi ‖ 7 ‖ yûyám asmábhyaṃ dhishâṇâbhyas pári vidvâṅso víçvâ náryâṇi bhójanâ | dyumántaṃ vâjaṃ vṛishaçushmam uttamám â no rayím ṛibhavas takshatâ váyaḥ ‖ 8 ‖ ihá prajâm ihá rayíṃ rárâṇâ ihá çrávo vîrávat takshatâ naḥ | yéna vayáṃ citáyemâty anyân táṃ vâjaṃ citrám ṛibhavo dadâ naḥ ‖ 9 ‖ 8 ‖

37 (333). 1—4 trishṭubh. 5—8 anushṭubh.

Úpa no vâjâ adhvarám ṛibhukshâ dévâ yâtá pathíbhir devayânaiḥ | yáthâ yajnám mánusho vikshv âsú dadhidhvé raṇvâḥ sudíneshv áhnâm ‖ 1 ‖ té vo hṛidé mánase santu yajnâ júshṭâso adyá ghṛitánirṇijo guḥ | prá vaḥ sutâso harayanta pûrṇâḥ krátve dákshâya harshayanta pîtâḥ ‖ 2 ‖ tryudâyáṃ devâhitaṃ yáthâ vaḥ stómo vâjâ ṛibhukshaṇo dadé vaḥ | juhvé manushvád úparâsu vikshú yushmé sácâ bṛihâddiveshu sómam ‖ 3 ‖ pîvoaçvâḥ çucádrathâ hí bhûtâyaṅçiprâ vâjinaḥ sunishkâḥ | índrasya sûno çavaso napâtó 'nu vaç cety agriyám mádâya ‖ 4 ‖ ṛibhúm ṛibhukshaṇo rayíṃ vâje vâjíntamaṃ yújam | índrasvantaṃ havâmahe sadâsâtamam açvínam ‖ 5 ‖ 9 ‖

séd ṛibhavo yám ávatha yûyám índraç ca mártyam | sá dhîbhír astu sánitâ medhásâtâ só árvatâ ‖ 6 ‖ ví no vâjâ ṛibhukshaṇaḥ patháç citana yáshṭave | asmábhyaṃ sûrayaḥ stutâ víçvâ âçâs tarîshâṇi ‖ 7 ‖ táṃ no vâjâ ṛibhukshaṇa índra nâsatyâ rayím | sám áçvaṃ carshaṇíbhya â purú çasta magháttaye ‖ 8 ‖ 10 ‖

36, 8 takshata â. 9 takshata. citáyema áti. dada. — 37, 1 ṛibhukshâḥ dévâḥ. vikshú âsú. 2 yajnâḥ. 4 çucát-rathâḥ. bhûtá áyaḥ-çiprâḥ. napâtaḥ ánu. 6 sáḥ ít. 7 stutâḥ.

Digitized by Google

38 (834). trishṭubh.

Utó hí vâṃ dâtrấ sánti pū́rvâ yấ pûrúbhyas trasádasyur nitoçé | kshetrâsā́ṃ dadathur urvarâsā́ṃ ghanáṃ dásyubhyo abhíbhûtim ugrám ‖ 1 ‖ utá vâjínam purunishshídhvânaṃ dadhikrā́m u dadathur viçvákṛishṭim | ṛijipyáṃ çyenám prushitápsum âçúṃ carkṛ́ityam aryó nṛipátiṃ ná çū́ram ‖ 2 ‖ yáṃ sîm ánu praváteva drávantaṃ víçvaḥ pûrúr mádati hárshamâṇaḥ | paḍbhír gṛ́idhyantam medhayúṃ ná çū́raṃ rathatúraṃ vā́tam iva dhrájantam ‖ 3 ‖ yáḥ smârundhânó gádhyâ samátsu sánutaraç cárati góshu gáchan | âvírṛijlko vidáthâ nicíkyat tiró aratím páry ā́pa âyóḥ ‖ 4 ‖ utá smainaṃ vastramáthiṃ ná tâyúm ánu kroçanti kshitáyo bháreshu | nîcā́yamânaṃ jásuriṃ ná çyenáṃ çrávaç cā́châ paçumác ca yûthám ‖ 5 ‖ 11 ‖

utá smâsu prathamáḥ sarishyán ní veveti çréṇibhî ráthânâm | srájaṃ kṛiṇvânó jányo ná çúbhvâ reṇúṃ rérihat kiráṇaṃ dadaçvā́n ‖ 6 ‖ utá syá vâjî́ sáhurir ṛitâvâ çúçrûshamâṇas tanvấ samaryé | túraṃ yatîshu turáyann ṛijipyó 'dhi bhruvóḥ kirate reṇúm ṛiñján ‖ 7 ‖ utá smâsya tanyatór iva dyór ṛighâyató abhiyújo bhayante | yadā́ sahásram abhí shîm áyodhîd durvártuḥ smâ bhavati bhîmá ṛiñján ‖ 8 ‖ utá smâsya panayanti jánâ jûtím kṛishṭipró abhíbhûtim âçóḥ | utaínam âhuḥ samithé viyántaḥ párâ dadhikrā́ asarat sahásraiḥ ‖ 9 ‖ ā́ dadhikrā́ḥ çávasâ páñca kṛishṭī́ḥ sū́rya iva jyótishâpás tatâna | sahasrasā́ḥ çatasā́ vâjy árvâ pṛiṇáktu mádhvâ sám imā́ vácâṅsi ‖ 10 ‖ 12 ‖

38, 1 utó *iti*. kshetra-sâm. 3 pravátâ-iva. 4 sma â-rundhânáḥ. 5 sma enam. nicā́ áyamânam. ca ácha paçu-mát. 6 sma âsu. çréṇi-bhiḥ. 7 ádhi. 8 sma asya. sîm. sma. 9 jánâḥ. utá enam. vi-yántaḥ. 10 jyótishâ apáḥ. çata-sā́ḥ vâjî́.

Digitized by Google

39 (385). trishṭubh. 6 anushṭubh.

Âçúṃ dadhikrāṃ tám u nú shṭavâma divás pṛithivyā́ utá carkirâma | uchántîr mā́m ushásaḥ sûdayantv áti víçvâni duritā́ni parshan ‖ 1 ‖ maháç carkarmy árvataḥ kratuprā́ dadhikrā́vṇaḥ puruvā́rasya vṛíshṇaḥ | yám pûrúbhyo dîdivā́ṅsaṃ nā́gniṃ dadáthur mitrâvaruṇâ táturim ‖ 2 ‖ yó áçvasya dadhikrā́vṇo ákârît sámiddhe agnā́ usháso vyùshṭau | ánâgasaṃ tám áditiḥ kṛinotu sá mitréṇa váruṇenâ sajóshâḥ ‖ 3 ‖ dadhikrā́vṇa ishá ûrjó mahó yád ámanmahi marútâṃ nā́ma bhadrám | svastáye váruṇam mitrám agníṃ hávâmaha índraṃ vájrabâhum ‖ 4 ‖ índram ivéd ubháye ví hvayanta udī́râṇâ yajnám upaprayántaḥ | dadhikrā́m u sū́danam mártyâya dadáthur mitrâvaruṇâ no áçvam ‖ 5 ‖ dadhikrā́vṇo akârishaṃ jishṇór áçvasya vâjínaḥ | surabhí no múkhâ karat prá ṇa āyûṅ́shi târishat ‖ 6 ‖ 13 ‖

40 (386). 1 trishṭubh. 2—5 jagati.

Dadhikrā́vṇa íd u nú carkirâma víçvâ ín mā́m ushásaḥ sûdayantu | apā́m agnér ushásaḥ sū́ryasya bṛíhaspáter âṅgirasásya jishṇóḥ ‖ 1 ‖ sátvâ bharishó gavishó duvanyasác chravasyā́d ishá ushásas turaṇyasát | satyó dravó dravaráḥ pataṃgaró dadhikrā́vésham ū́rjaṃ svàr janat ‖ 2 ‖ utá smâsya drávatas turaṇyatáḥ parṇáṃ ná vér ánu vâti pragardhínaḥ | çyenásyeva dhrájato aṅkasám pári dadhikrā́vṇaḥ sahórjā́ táritrataḥ ‖ 3 ‖ utá syá vâjī́ kshipaṇíṃ turaṇyati grīvā́yâm baddhó apikakshá âsáni | krátuṃ dadhikrā́ ánu saṃtávîtvat pathā́m aṅkâṅsy ánv âpánîphanat ‖ 4 ‖ haṅsáḥ çu-

---

39, 1 stavâma. 2 kratu-prā́ḥ. ná agním. 3 agnaú. váruṇena. 4 hávâmahe. 5 iva ít. hvayante ut-īrâṇáḥ. 6 naḥ. — 40, 1 ít. 2 go-ishā́ḥ duvanya-sā́t çravasyā́t. dadhi-krā́vâ ísham. 3 sma asya. çyenásya-iva. sahá ûrjā́. 4 api-kakshé.

Digitized by Google

cishád vásur antarikshasád dhótâ vedishád átithir duroṇasát | nṛishád varasád ṛitasád vyomasád abjâ gojâ ṛitajâ adrijâ ṛitám ‖ 5 ‖ 14 ‖

41 (337). trishṭubh.

Índrâ kó vâṃ varuṇâ sumnám âpa stómo havíshmâñ amṛíto ná hótâ | yó vâṃ hṛidí krátumâñ asmád uktáḥ paspárçad indrâvaruṇâ námasvân ‖ 1 ‖ índrâ ha yó váruṇâ cakrá âpî devaú mártaḥ sakhyấya práyasvân | sá hanti vṛitrấ samithéshu çátrûn ávobhir vâ mahádbhiḥ sá prá çṛiṇve ‖ 2 ‖ índrâ ha rátnaṃ váruṇâ dhéshṭhetthấ nṛíbhyaḥ çaçamânébhyas tấ | yádî sákhâyâ sakhyấya sómaiḥ sutébhiḥ suprayásâ mâdáyaite ‖ 3 ‖ índrâ yuvấṃ varuṇâ didyúm asminn ójishṭham ugrâ ní vadhishṭaṃ vájram | yó no durévo vṛikátir dabhîtis tásmin mimâthâm abhíbhûty ójaḥ ‖ 4 ‖ índrâ yuvấṃ varuṇâ bhûtám asyấ dhiyáḥ pretấrâ vṛishabhéva dhenóḥ | sấ no duhîyad yávaseva gatvî́ sahásradhârâ páyasâ mahî́ gaúḥ ‖ 5 ‖ 15 ‖

toké hité tánaya urvárâsu sû́ro dṛiçîke vṛíshaṇaç ca paúṅsye | índrâ no átra váruṇâ syâtâm ávobhir dasmấ páritakmyâyâm ‖ 6 ‖ yuvấm íd dhy ávase pûrvyấya pári prábhûtî gavíshaḥ svâpî́ | vṛiṇîmâhe sakhyấya priyấya çûrâ máṅhishṭhâ pitáreva çambhû́ ‖ 7 ‖ tấ vâṃ dhíyó 'vase vâjayántîr âjíṃ ná jagmur yuvayúḥ sudânû́ | çriyé ná gấva úpa sómam asthur índraṃ gíro váruṇam me manîshấḥ ‖ 8 ‖ imấ índraṃ váruṇam me manîshấ agmann úpa dráviṇam ichámânâḥ | úpem asthur joshṭấra iva vásvo raghvî́r iva çrávaso bhíkshamâṇâḥ ‖ 9 ‖ áçvyasya tmánâ ráthyasya pu-

---

40, 5 hótâ. ap-jấḥ. — 41, 2 cakré. 3 dhéshṭhâ itthấ. yádi. 5 asyấḥ. vṛishabhấ-iva. yávasâ-iva. 6 tánaye. 7 hí. prábhûti *iti* go-íshaḥ. pitárâ-iva çambhû́ *iti*. 8 dhíyaḥ ávase. 9 úpa ím.

Digitized by Google

shṭér nítyasya râyáḥ pátayaḥ syâma | tấ cakrấṇấ ûtíbhir návyasîbhir asmatrấ rấyo niyútaḥ sacantâm ‖ 10 ‖ ấ no bṛihantâ bṛihatîbhir ûtî́ índra yâtâṃ varuṇa vấjasâtau | yád didyávaḥ pṛítanâsu prakrī́ḷân tásya vâṃ syâma sanitấra âjéḥ ‖ 11 ‖ 16 ‖

42 (338). trishṭubh.

Máma dvitấ râshṭráṃ kshatríyasya viçvấyor víçve amṛítâ yáthâ naḥ | krátuṃ sacante váruṇasya devấ rấjâmi kṛishṭér upamásya vavréḥ ‖ 1 ‖ ahấṃ rấjâ váruṇo máhyaṃ tấny asuryấṇi prathamấ dhârayanta | krátuṃ sacante — ‖ 2 ‖ ahám índro váruṇas té mahitvórvî́ gabhîré rájasî suméke | tváshṭeva víçvâ bhúvanâni vidvấṅt sám airayaṃ ródasî dhârâyaṃ ca ‖ 3 ‖ ahám apó apinvam ukshámâṇâ dhârâyaṃ dívaṃ sádana ṛitásya | ṛiténa putró áditer ṛitấvotá tridhấtu prathayad ví bhûma ‖ 4 ‖ mấṃ náraḥ sváçvâ vâjáyanto mấṃ vṛitấḥ samáraṇe havante | kṛiṇómy âjím maghávâhám índra íyarmi reṇúm abhíbhûtyojâḥ ‖ 5 ‖ 17 ‖

ahấṃ tấ víçvâ cakaraṃ nákir mâ daívyaṃ sáho varate ápratîtam | yán mâ sómâso mamádan yád ukthóbhé bhayete rájasî apâré ‖ 6 ‖ vidúsh ṭe víçvâ bhúvanâni tásya tấ prá bravîshi váruṇâya vedhaḥ | tváṃ vṛitrấṇi çṛiṇvishe jaghanvấn tváṃ vṛitấñ ariṇâ indra síndhûn ‖ 7 ‖ asmấkam átra pitáras tá âsant saptá ṛíshayo daurgahé badhyámâne | tá ấyajanta trasádasyum asyâ índraṃ ná vṛitratúram ardhadevám ‖ 8 ‖ purukútsânî hí vâm adâçad dhavyébhir in-

---

41, 10 cakrâṇaú. 11 ûtî́. — 42, 1 amṛítâḥ. devấḥ. 3 té *iti*. mahi-tvấ urvî́ *iti*. g. r. sumḗke *iti*. tváshṭâ-iva. 4 ukshámâṇâḥ. sádane. ṛitá-vâ utá. 5 su-áçvâḥ. maghá-vâ ahám. 6 yát. ukthấ ubhé *iti* bh. r. apârḗ *iti*. 7 vidúṣ te. 8 té. saptá. té ấ aya°. 9 havyébhiḥ.

Digitized by Google

drâvaruṇâ námobhiḥ | áthâ rấjânaṃ trasádasyum asyâ vṛitrahấṇaṃ dadathur ardhadevám || 9 || râyấ vayấṃ sasavấṅso madema havyéna devấ yávasena gấvaḥ | tấṃ dhenúm indrâvaruṇâ yuvấṃ no viçvấhâ dhattam ánapasphurantîm || 10 || 18 ||

43 (339). trishṭubh.

Ká u çravat katamó yajníyânâṃ vandấru devấḥ katamó jushâte | kásyemấṃ devîm amṛiteshu préshṭhâṃ hṛidí çreshâma sushṭutíṃ suhavyấm || 1 || kó mṛiḷâti katamá ấgamishṭho devấnâm u katamáḥ çámbhavishṭhaḥ | ráthaṃ kám âhur dravádaçvam âçúṃ yáṃ sũryasya duhitấvṛiṇîta || 2 || makshũ hí shmâ gáchatha ṝvato dyũn índro ná çaktím páritakmyâyâm | divá ấjâtâ divyấ suparṇấ káyâ çácînâm bhavathaḥ çácishṭhâ || 3 || kấ vâm bhûd úpamâtiḥ káyâ na ấçvinâ gamatho hûyámânâ | kó vâm mahâç cit tyájaso abhîka urushyátam mâdhvî dasrâ na ûtî || 4 || urú vâṃ ráthaḥ pári nakshati dyấm ấ yát samudrấd abhí vártate vâm | mádhvâ mâdhvî mádhu vâm prushâyan yát sîṃ vâm pṛíksho bhurájanta pakvấḥ || 5 || síndhur ha vâṃ rasáyâ siñcad áçvân ghṛiṇấ váyo 'rushấsaḥ pári gman | tád û shú vâm ajiráṃ ceti yấṇaṃ yéna pátî bhávathaḥ sûryấyâḥ || 6 || ihéha yád vâṃ samaná papṛikshé séyám asmé sumatír vâjaratnâ | urushyátaṃ jaritấraṃ yuvấṃ ha çritáḥ kấmo nâsatyâ yuvadrík || 7 || 19 ||

44 (340). trishṭubh.

Táṃ vâṃ ráthaṃ vayám adyấ huvema pṛithujráyam

42, 9 átha. asyâḥ. 10 devấḥ. — 43, 1 kásya imấm. 2 duhitấ ávṛiṇîta. 3 makshú. sma. 4 ấ açvinâ. abhîke. 6 ûṃ *iti* sú. 7 ihá-iha. sấ iyám. — 44, 1 tám-huvema vgl. 180, 10.

Digitized by Google

açvinâ sáṃgatiṃ góḥ | yáḥ sûryāṃ váhati vandhurâyúr girvâhasam purutámaṃ vasûyúm ‖ 1 ‖ yuvám çríyam açvinâ devátâ tāṃ dívo napâtâ vanathaḥ çácîbhiḥ | yuvór vápur abhí pṛíkshaḥ sacante váhanti yát kakuhāso ráthe vâm ‖ 2 ‖ kó vâm adyā karate râtáhavya ûtáye vâ sutapéyâya vârkaíḥ | ṛitásya vâ vanúshe pûrvyāya námo yemânó açvinā vavartat ‖ 3 ‖ hiraṇyáyena purubhû ráthenemáṃ yajnáṃ nâsatyópa yâtam | píbâtha ín mádhunaḥ somyásya dádhathe rátnaṃ vidhaté jánâya ‖ 4 ‖ ā́ no yâtaṃ divó áchâ pṛithivyā́ hiraṇyáyena suvṛítâ ráthena | mā́ vâm anyé ní yaman devayántaḥ sáṃ yád dadé nā́bhiḥ pûrvyā́ vâm ‖ 5 ‖ nú no rayím puruvī́ram bṛihántaṃ dásrâ mímâthâm ubháyeshv asmé | náro yád vâm açvinâ stómam ā́vant sadhástutim âjamī́ḷhāso agman ‖ 6 ‖ ihéha yád vâṃ — ‖ 7 ‖ 20 ‖

45 (341). jagatî. 7 trishṭubh.

Eshá syá bhânúr úd iyarti yujyáte ráthaḥ párijmâ divó asyá sā́navi | pṛikhāso asmin mithunā́ ádhi tráyo dṛítis turī́yo mádhuno ví rapçate ‖ 1 ‖ úd vâm pṛikshāso mádhumanta îrate ráthâ áçvâsa usháso vyùshṭishu | aporṇuvántas táma ā́ párîvṛitaṃ svàr ṇá çukráṃ tanvánta ā́ rájaḥ ‖ 2 ‖ mádhvaḥ pibatam madhupébhir âsábhir utá priyám mádhune yuñjâthâṃ rátham | ā́ vartaním mádhunâ jinvathas pathó dṛítiṃ vahethe mádhumantam açvinâ ‖ 3 ‖ haṅsāso yé vâm mádhumanto asrídho hiraṇyaparṇâ uhúva usharbúdhaḥ | udaprúto mandíno mandinispṛíço mádhvo ná mákshaḥ sávanâni gachathaḥ ‖ 4 ‖ svadhvarāso mádhumanto

---

44, 2 yuvóḥ — sacante vgl. 71, 7. 3 adyá. vâ arkaíḥ. açvinâ ā́. 4 purubhū́ *iti* ráthena imám. nâsatyâ úpa. ít. 5 ácha pṛithivyā́ḥ. 6 nú. — 45, 2 pári-vṛitam. ná. 3 mádhvaḥ — âsábhiḥ vergl. 34, 10. 4 mandi-nispṛíçaḥ.

Digitized by Google

agnáya usrā́ jarante práti vástor açvínâ | yán niktáhastas taráṇir vicakshaṇáḥ sómaṃ sushā́va mádhumantam ádribhiḥ || 5 || âkenipā́so áhabhir dávidhvataḥ svàr ṇá çukráṃ tanvánta ā́ rájaḥ | sū́raç cid áçvân yuyujâná îyate víçvâñ ánu svadháyâ cetathas patháḥ || 6 || prá vâm avocam açvinâ dhiyaṃdhā́ ráthaḥ sváçvo ajáro yó ásti | yéna sadyáḥ pári rájâṅsi yâthó havíshmantaṃ taráṇim bhojám ácha || 7 || 21 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

46 (342). gâyatrî.

Ágram pibâ mádhûnâṃ sutáṃ vâyo dívishṭishu | tváṃ hí pûrvapā́ ási || 1 || çaténâ no abhíshṭibhir niyútvâñ índrasârathiḥ | vā́yo sutásya tṛimpatam || 2 || ā́ vâṃ saḥásraṃ háraya índravâyû abhí práyaḥ | váhantu sómapîtaye || 3 || ráthaṃ híraṇyavandhuram índravâyû svadhvarám | ā́ hí sthā́tho divispṛíçam || 4 || ráthena pṛithupā́jasâ dâçvā́ṅsam úpa gachatam | índravâyû ihā́ gatam || 5 || índravâyû ayáṃ sutás táṃ devébhiḥ sajóshasâ | píbataṃ dâçúsho gṛihé || 6 || ihá prayā́ṇam astu vâm índravâyû vimócanam | ihá vâṃ sómapîtaye || 7 || 22 ||

47 (343). anushṭubh.

Vā́yo çukró ayâmi te mádhvo ágraṃ dívishṭishu | ā́ yâhi sómapîtaye spârhó deva niyútvatâ || 1 || índraç ca vâyav eshâṃ sómânâm pîtím arhathaḥ | yuvā́ṃ hí yántī́ndavo nimnám ā́po ná sadhryàk || 2 || vā́yav índraç ca çushmíṇâ saráthaṃ çavasas patî | niyútvantâ na ûtáya ā́ yâtaṃ sóma-

---

45, 5 yát. 6 âke-nipā́saḥ. ná. 7 dhiyam-dhā́ḥ. — 46, 1 piba. 2 çaténa. 3 índravâyû *iti*. 5 índravâyû *iti* ihá ā́. — 47, 2 vâyo *iti*. yánti índavaḥ. 3 ûtáye.

Digitized by Google

pîtaye ‖ 3 ‖ yấ vâṃ sánti puruspṛího niyúto dâçúshe narâ | asmé tấ yajnavâhaséndravâyû ní yachatam ‖ 4 ‖ 23 ‖

48 (344). anushṭubh.

Vihí hótrâ ávîtâ vípo ná rấyo aryáḥ | vấyav ấ candréṇa ráthena yâhí sutásya pîtáye ‖ 1 ‖ niryuvâṇó áçastîr niyútvâṅ índrasârathiḥ | vấyav — ‖ 2 ‖ ánu kṛishṇé vásudhitî yemâte viçvápeçasâ | vấyav — ‖ 3 ‖ váhantu tvâ manoyújo yuktấso navatír náva | vấyav — ‖ 4 ‖ vấyo çatáṃ hárîṇâṃ yuvásva póshyâṇâm | utá vâ te sahasríṇo rátha ấ yâtu pấjasâ ‖ 5 ‖ 24 ‖

49 (345). gâyatrî.

Idáṃ vâm âsyè havíḥ priyám indrâbṛihaspatî | ukthám mádaç ca çasyate ‖ 1 ‖ ayáṃ vâm pári shicyate sóma indrâbṛihaspatî | cấrur mádâya pîtáye ‖ 2 ‖ ấ na indrâbṛihaspatî gṛihám índraç ca gachatam | somapấ sómapîtaye ‖ 3 ‖ asmé indrâbṛihaspatî rayíṃ dhattaṃ çatagvínam | áçvâvantaṃ sahasríṇam ‖ 4 ‖ índrâbṛíhaspátî vayáṃ suté gîrbhír havâmahe | asyá sómasya pîtáye ‖ 5 ‖ sómam indrâbṛihaspatî píbataṃ dâçúsho gṛihé | mâdáyethâṃ tádokasâ ‖ 6 ‖ 25 ‖

50 (346). trishṭubh. 10 jagatî.

Yás tastámbha sáhasâ ví jmó ántân bṛíhaspátis trishadhasthó ráveṇa | tám pratnấsa ṛíshayo dîdhyânâḥ puró víprâ dadhire mandrájihvam ‖ 1 ‖ dhunétayaḥ supraketám mádanto bṛíhaspate abhí yé nas tatasré | príshantaṃ sṛip-

---

47, 4 yajna-vâhasâ ī°. — 48, 1 ávîtâḥ. vấyo *iti*. 3 k. v. yemâte *iti*. — 49, 4 asmé *iti*. — 50, 1 víprâḥ. 2 dhuná-itayaḥ.

Digitized by Google

rám ádabdham ûrvám bṛíhaspate rákshatâd asya yónim || 2 || bṛíhaspate yấ paramấ parâvád áta ấ ta ṛitaspṛíço ní sheduḥ | túbhyaṃ khâtấ avatấ ádridugdhâ mádhvaḥ çcotanty abhíto virapçám || 3 || bṛíhaspátiḥ prathamáṃ jấyamâno mahó jyótishaḥ paramé vyóman | saptấsyas tuvijâtó ráveṇa ví saptáraçmir adhamat támâṅsi || 4 || sá sushṭúbhâ sá ṛíkvatâ gaṇéna valáṃ ruroja phaligáṃ ráveṇa | bṛíhaspátir usríyâ havyasûdaḥ kánikradad vấvaçatîr úd âjat || 5 || 26 ||

evấ pitré viçvádevâya vṛíshṇe yajnaír vidhema námasâ havírbhiḥ | bṛíhaspate suprajấ vîrávanto vayáṃ syâma pátayo rayîṇấm || 6 || sá íd rấjâ prátijanyâni víçvâ çúshmeṇa tasthâv abhí vîryèṇa | bṛíhaspátiṃ yáḥ súbhṛitam bíbhárti valgûyáti vándate pûrvabhấjam || 7 || sá ít ksheti súdhita ókasi své tásmâ íḷâ pinvate viçvadấnîm | tásmai víçaḥ svayám evấ namante yásmin bráhmâ rấjani pûrva éti || 8 || ápratîto jayati sáṃ dhánâni prátijanyâny utá yấ sájanyâ | avasyáve yó várivaḥ kṛiṇóti brahmáṇe rấjâ tám avanti devấḥ || 9 || índraç ca sómam pibatam bṛihaspate 'smín yajné mandasânấ vṛishaṇvasû | ấ vâṃ viçantv índavaḥ svâbhúvo 'smé rayíṃ sárvavîraṃ ní yachatam || 10 || bṛíhaspata indra várdhataṃ naḥ sácâ sấ vâṃ sumatír bhûtv asmé | avishṭáṃ dhíyo jigṛitám púraṃdhîr jajastám aryó vanúshâm árâtîḥ || 11 || 27 ||

Saptamo 'dhyâyaḥ.

51 (847). trishṭubh.

Idám u tyát purutámam purástâj jyótis támaso vayú-

50, 3 te. ádri-dugdhâḥ. 5 usríyâḥ. 6 evá. su-prajâḥ. 8 tásmai. evá. 11 bṛíhaspate.

Digitized by Google

nâvad asthât | nûnáṃ divó duhitáro vibhâtîr gâtúṃ kṛiṇavann usháso jánâya || 1 || ásthur u citrấ ushásaḥ purástân mitấ iva sváravo 'dhvaréshu | vy û vrajásya támaso dvárochántîr avrañ chúcayaḥ pâvakấḥ || 2 || uchántîr adyá citayanta bhojân̄ râdhodéyâyosháso maghónîḥ | acitré antáḥ paṇáyaḥ sasantv ábudhyamânâs támaso vímadhye || 3 || kuvít sá devîḥ sanáyo návo vâ yấmo babhûyấd ushaso vo adyá | yénâ návagve áṅgire dáçagve saptấsye revatî revád ûshá || 4 || yûyáṃ hí devî́r ṛitayúgbhir áçvaiḥ pariprayâthá bhúvanâni sadyáḥ | prabodháyantîr ushasaḥ sasántaṃ dvipấc cátushpâc caráthâya jîvám || 5 || 1 ||

kvà svid âsâṃ katamấ purâṇî́ yáyâ vidhânâ vidadhúr ṛibhûṇấm | çúbhaṃ yác chubhrấ ushásaç cáranti ná ví jnâyante sadṛíçîr ajuryấḥ || 6 || tấ ghâ tấ bhadrấ ushásaḥ purấsur abhishṭídyumnâ ṛitájâtasatyâḥ | yấsv îjânáḥ çaçamânấ ukthaíḥ stuvấn chánsan dráviṇaṃ sadyá âpa || 7 || tấ ấ caranti samanấ purástât samânátaḥ samanấ paprathânấḥ | ṛitásya devî́ḥ sádaso budhânấ gávâṃ ná sárgâ usháso jarante || 8 || tấ ín nv èvá samanấ samânî́r ámîtavarṇâ ushásaç caranti | gûhantîr ábhvam ásitaṃ rúçadbhiḥ çukrấs tanûbhiḥ çúcayo rucânấḥ || 9 || rayíṃ divo duhitaro vibhâtî́ḥ prajấvantaṃ yachatâsmấsu devîḥ | syonấd ấ vaḥ pratibúdhyamânâḥ suvî́ryasya pátayaḥ syâma || 10 || tád vo divo duhitaro vibhâtî́r úpa bruva ushaso yajnáketuḥ | vayáṃ syâma yaçáso jáneshu tád dyaúç ca dhattấm pṛithivî́ ca devî́ || 11 || 2 ||

51, 1 purástât. vayúna-vat. 2 purástât. ví ûṃ *iti*. dvârâ uchántîḥ. çúcayaḥ. 3 râdhaḥ-déyâya ushásaḥ. 4 yéna. revatîḥ. 5 dvi-pât cátuḥ-pât. 6 yát çubhrấḥ. 7 tấḥ gha tấḥ. purấ âsuḥ. stuvấn çáṅsan. 8 budhânấḥ. 9 ít nú evá. 10 yachata asmấsu. 11 bruve.

Digitized by Google

52 (348). gâyatrî.

Práti shyâ sûnárî jánî vyuchántî pári svásuḥ | divó adarçi duhitâ̆ || 1 || áçveva citrâ̆rushî mâtâ̆ gávâm ṛitâ̆varî | sákhâbhûd açvínor ushâ̆ḥ || 2 || utá sákhâsy açvínor utá mâtâ̆ gávâm asi | utósho vásva îçishe || 3 || yâvayáddveshasaṃ tvâ cikitvít sûnṛitâvari | práti stómair abhutsmahi || 4 || práti bhadrâ̆ adṛikshata gávâṃ sárgâ ná raçmáyaḥ | óshâ̆ aprâ urú jráyaḥ || 5 || àpaprúshî vibhâvari vy âvar jyótishâ támaḥ | úsho ánu svadhâ̆m ava || 6 || ă dyâ̆ṃ tanoshi raçmíbhir ă̆ntárikṣham urú priyám | úshaḥ çukréṇa çocíshâ || 7 || 3 ||

53 (349). jagatî.

Tád devásya savitúr vâ̆ryam mahád vṛiṇîmâhe ásurasya prácetasaḥ | chardír yéna dâçúshe yáchati tmánâ tán no mahâ̆ñ úd ayân devó aktúbhiḥ || 1 || divó dhartâ̆ bhúvanasya prajâ̆patiḥ piçáṅgaṃ drâpím práti muñcate kavíḥ | vicakshaṇáḥ pratháyann âpṛiṇánn urv ájîjanat savitâ̆ sumnám ukthyàm || 2 || ă̆prâ rájâṅsi divyâ̆ni pâ̆rthivâ çlókaṃ devâ̆ḥ kṛiṇute svâ̆ya dhármaṇe | prá bâhû̆ asrâk savitâ̆ sávîmani niveçáyan prasuvánn aktúbhir jágat || 3 || ádâbhyo bhúvanâni pracâ̆kaçad vratâ̆ni devâ̆ḥ savitâ̆bhí rakshate | prâ̆srâg bâhû̆ bhúvanasya prajâ̆bhyo dhṛitávrato mahó ájmasya râjati || 4 || trír antárikṣhaṃ savitâ̆ mahitvanâ̆ trî̆ rájâṅsi paribhû̆s trî̆ṇi rocanâ̆ | tisró dívaḥ pṛithivî̆s tisrá invati tribhír vrataír abhí no rakshati tmánâ || 5 || bṛihátsumnaḥ prasavîtâ̆ nivéçano jágataḥ sthâtúr ubháyasya yó vaçî̆ | sá no

52, 1 syâ̆. 2 áçvâ-iva citrâ̆ árushî. sákhâ abhût. 3 sákhâ asi. utá ushaḥ. 5 sárgâḥ. â̆ ushâ̆ḥ. 6 ví âvaḥ. 7 â̆ antárikṣham. — 53, 1 tát. 2 urú. 3 â̆ aprâḥ. bâhû̆ *iti*. 4 savitâ̆ abhí. prá asrâk. 6 pra-savitâ̆.

Digitized by Google

devâḥ savitâ çárma yachatv asmé kshâyâya trivárûtham áṅhasaḥ || 6 || ấgan devá ṛitúbhir várdhatu kshâyaṃ dádhâtu naḥ savitấ suprajấm ísham | sá naḥ kshapấbhir áhabhiç ca jinvatu prajấvantaṃ rayím asmé sám invatu || 7 || 4 ||

54 (350). jagatî. 6 trishṭubh.

Ábhûd devâḥ savitấ vándyo nú na idấnîm áhna upavấcyo nṛíbhiḥ | ví yó rátnâ bhájati mânavébhyaḥ çréshṭhaṃ no átra dráviṇaṃ yáthâ dádhat || 1 || devébhyo hí prathamáṃ yajníyebhyo 'mṛitatvấṃ suvási bhâgám uttamám | ấd íd dâmấnaṃ savitar vy ûrṇushe 'nûcînấ jîvitấ mấnushebhyaḥ || 2 || ácittî yác cakṛimấ daívye jáne dînaír dákshaiḥ prábhûtî pûrushatvátâ | devéshu ca savitar mấnusheshu ca tváṃ no átra suvatâd ánâgasaḥ || 3 || ná pramíye savitúr daívyasya tád yáthâ víçvam bhúvanaṃ dhârayishyáti | yát pṛithivyấ várimann ấ svaṅgurír várshman diváḥ suváti satyám asya tát || 4 || índrajyeshṭhân bṛihádbhyaḥ párvatebhyaḥ kshâyâṅ ebhyaḥ suvasi pastyâvataḥ | yáthâ-yathâ patáyanto viyemirá evaívá tasthuḥ savitaḥ savấya te || 5 || yé te trír áhant savitaḥ savấso divé-dive saúbhagam âsuvánti | índro dyấvâpṛithivî síndhur adbhír âdityaír no áditiḥ çárma yaṅsat || 6 || 5 ||

55 (351). trishṭubh. 8—10 gâyatrî.

Kó vas trâtấ vasavaḥ kó varûtấ dyấvâbhûmî adite trấsîthâṃ naḥ | sáhîyaso varuṇa mitra mártât kó vo 'dhvaré várivo dhâti devâḥ || 1 || prá yé dhấmâni pûrvyấṇy árcân ví

53, 7 ấ agan. — 54, 2 ví ûrṇushe. 3 yát cakṛimá. purushatvátâ. 4 prithivyấḥ. su-aṅgurîḥ. 5 vi-yemiré evá evá. — 55, 1 dyấvâbhûmî *iti*.

Digitized by Google

yád uchấn viyotấro ámûrâḥ | vidhâtấro ví té dadhur ájasrâ ṛitádhîtayo rurucanta dasmấḥ || 2 || prá pastyấm áditim síndhum arkaíḥ svastím îḷe sakhyấya devîm | ubhé yáthâ no áhanî nipấta ushấsânáktâ karatâm ádabdhe || 3 || vy àryamấ váruṇaç ceti pánthâm ishás pátiḥ suvitáṃ gâtúm agníḥ | índrâvishṇû nṛivád u shú stávânâ çárma no yantam ámavad várûtham || 4 || ấ párvatasya marútâm ávâṅsi devásya trâtúr avri bhágasya | pất pátir jányâd áṅhaso no mitró mitríyâd utá na urushyet || 5 || 6 ||

nú rodasî áhinâ budhnyèna stuvîtá devî ápyebhir ishṭaíḥ | samudráṃ ná saṃcáraṇe sanishyávo gharmásvaraso nadyò ápa vran || 6 || devaír no devy áditir ní pâtu devás trâtấ trâyatâm áprayuchan | nahí mitrásya váruṇasya dhâsím árhâmasi pramíyaṃ sấnv agnéḥ || 7 || agnír îçe vasavyàsyâgnír mahâḥ saúbhagasya | tấny asmábhyaṃ râsate || 8 || úsho maghony ấ vaha sũnṛite vấryâ purú | asmábhyaṃ vâjinîvati || 9 || tát sú naḥ savitấ bhágo váruṇo mitró aryamấ | índro no rấdhasấ gamat || 10 || 7 ||

56 (852). trishṭubh. 5 — 7 gâyatrî.

Mahî dyấvâpṛithivî ihá jyéshṭhe rucấ bhavatâṃ çucáyadbhir arkaíḥ | yát sîṃ várishṭhe bṛihatî viminván ruvád dhokshấ paprathânébhir évaiḥ || 1 || devî devébhir yajaté yájatrair áminatî tasthatur ukshámâṇe | ṛitávarî adrúhâ deváputre yajnásya netrî çucáyadbhir arkaíḥ || 2 || sá ít svápâ bhúvaneshv âsa yá imé dyấvâpṛithivî jajấna | urvî gabhîré rájasî suméke avaṅçé dhîraḥ çácyâ sám airat || 3 || nú ro-

---

55, 3 ádabdhe *iti*. 4 ví aryamấ. sú. 6 nú rodasî *iti*. devî *iti*. 7 devî. 8 vasavyàsya agníḥ. 10 rấdhasâ ấ. — 56, 1 mahî dy. jy. vár. bṛihatî *iti*. ha ukshấ. 2 devî-yajaté-áminatî-ukshámâṇe -ṛitávarî-deváputre-netrî *iti*. 3 su-ápâḥ. u. g. r. suméke *iti*. 4 nú.

Digitized by Google

dasî bṛihádbhir no várûthaiḥ pátnîvadbhir isháyantî sajóshâḥ | urûcî́ víçve yajaté ní pâtam dhiyấ syâma rathyàḥ sadâsấḥ ‖ 4 ‖ prá vâm máhi dyávî abhy úpastutim bharâmahe | çúcî úpa práçastaye ‖ 5 ‖ punâné tanvấ mitháḥ svéna dákṣheṇa râjathaḥ | ûhyấthe sanấd ṛitám ‖ 6 ‖ mahî́ mitrásya sâdhathas tárantî pípratî ṛitám | pári yajnáṃ ní shedathuḥ ‖ 7 ‖ 8 ‖

57 (353). 1. 4. 6. 7 anushṭubh. 2. 3. 8 trishṭubh. 5 puraûshṇih.

Kshétrasya pátinâ vayáṃ hiténeva jayâmasi | gấm áçvam poshayitnv ā́ sá no mṛiḷâtîdṛíçe ‖ 1 ‖ kshétrasya pate mádhumantam ûrmíṃ dhenúr iva páyo asmấsu dhukṣhva | madhuçcútaṃ ghṛitám iva súpûtam ṛitásya naḥ pátayo mṛiḷayantu ‖ 2 ‖ mádhumatîr óshadhîr dyấva ā́po mádhuman no bhavatv antárikṣham | kshétrasya pátir mádhumân no astv árishyantō ánv enaṃ carema ‖ 3 ‖ çunáṃ vâhā́ḥ çunáṃ náraḥ çunáṃ kṛishatu lā́ṅgalam | çunáṃ varatrā́ badhyantâṃ çunáṃ áshṭrâm úd iṅgaya ‖ 4 ‖ çúnâsîrâv imā́ṃ vā́caṃ jushethâṃ yád diví cakráthuḥ páyaḥ | ténemā́m úpa siñcatam ‖ 5 ‖ arvā́cî subhage bhava sī́te vándâmahe tvâ | yáthâ naḥ subhágā́sasi yáthâ naḥ suphálā́sasi ‖ 6 ‖ índraḥ sī́tâṃ ní gṛihṇâtu tā́m pûshā́nu yachatu | sā́ naḥ páyasvatî duhâm úttaràm-uttaràṃ sámâm ‖ 7 ‖ çunáṃ naḥ phā́lâ ví kṛishantu bhū́miṃ çunáṃ kînā́çâ abhí yantu vâhaiḥ | çunám parjányo mádhunâ páyobhiḥ çunâsîrấ çunám asmấsu dhattam ‖ 8 ‖ 9 ‖

56, 4 isháyantî *iti*. u. v. yajaté *iti*. dhiyấ etc. 312, 21. 5 dyávî *iti* abhí. çúcî *iti*. 6 punâné *iti*. 7 mahî́ *iti*. t. pípratî *iti*. — 57, 1 hiténa-iva. poshayitnú ā́. mṛiḷâti îdṛíçe. 3 mádhu-mat. 4 varatrâḥ. 5 téna imā́m. 6 su-bhágā ásasi. su-phálā ásasi. 7 pûshā́ ánu. 8 phā́lâḥ.

Digitized by Google

58 (354). trishṭubh. 11 jagatī.

Samudrắd ûrmír mádhumắñ úd ârad úpâṅçúnâ sám amṛitatvám ânaṭ | ghṛitásya nắma gúhyaṃ yád ásti jihvắ devắnâm amṛítasya nắbhiḥ ‖ 1 ‖ vayáṃ nắma prá bravâmâ ghṛitásyâsmín yajné dhârayâmâ námobhiḥ | úpa brahmắ çṛiṇavac chasyámânaṃ cátuḥçṛiṅgo 'vamîd gaurá etát ‖ 2 ‖ catvắri çṛíṅgâ tráyo asya pắdâ dvé çîrshé saptá hástâso asya | tridhâ baddhó vṛishabhó roravîti mahó devó mártyâñ ắ viveça ‖ 3 ‖ tridhâ hitám paṇíbhir guhyámânaṃ gávi devắso ghṛitám ánv avindan | índra ékaṃ sũrya ékaṃ jajâna venắd ékaṃ svadhâyâ nísh ṭatakshuḥ ‖ 4 ‖ etắ arshanti hṛídyât samudrắc chatávrajâ ripúṇâ nắvacákshe | ghṛitásya dhắrâ abhí câkaçîmi hiraṇyáyo vetasó mádhya âsâm ‖ 5 ‖ 10 ‖

samyák sravanti saríto ná dhénâ antár hṛidắ mánasâ pûyámânâḥ | eté arshanty ûrmáyo ghṛitásya mṛigắ iva kshipaṇór ĩshamâṇâḥ ‖ 6 ‖ síndhor iva prâdhvané çûghanắso vắtapramiyaḥ patayanti yahvắḥ | ghṛitásya dhắrâ arushó ná vâjî́ kắshṭhâ bhindánn ûrmíbhiḥ pínvamânaḥ ‖ 7 ‖ abhí pravanta sámaneva yóshâḥ kalyâṇyàḥ smáyamânâso agním | ghṛitásya dhắrâḥ samídho nasanta tắ jushâṇó haryati jâtávedâḥ ‖ 8 ‖ kanyắ iva vahatúm étavắ u añjy àñjânắ abhí câkaçîmi | yátra sómaḥ sûyáte yátra yajnó ghṛitásya dhắrâ abhí tát pavante ‖ 9 ‖ abhy àrshata sushṭutím gáyyam âjím asmắsu bhadrắ dráviṇâni dhatta | imáṃ yajnáṃ nayata devátâ no ghṛitásya dhắrâ mádhumat pavante ‖ 10 ‖ dhắman

---

58, 1 úpa aṅçúnâ. 2 bravâma ghṛitásya asmín. dhârayâma. çṛiṇavat ça°. 3 pắdâḥ. d. çîrshé *iti*. 4 níḥ tatakshuḥ. 5 samudrắt çatá-vrajâḥ. ná ava-cákshe. mádhye. 7 pra-adhvané. kắshṭhâḥ. 8 sámanâ -iva. tâḥ. 9 étavaí ûṃ *iti* añjí añjânắḥ. 10 abhí arshata. dhắrâḥ.

Digitized by Google

te víçvam bhúvanam ádhi çritám antáḥ samudré hṛidy àntár ấyushi | apấm ánîke samithé yá ấbhṛitas tám açyâma mádhumantaṃ ta ûrmím ‖ 11 ‖ 11 ‖

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

CATURTHAM MAṆḌALAM.

58, 11 hṛidí antáḥ. te.

1 (355). trishṭubh.

Ábodhy agníḥ samídhâ jánânâm práti dhenúm ivâyatîm ushâsam | yahvâ iva prá vayâm ujjíhânâḥ prá bhânávaḥ sisrate nâkam ácha ‖ 1 ‖ ábodhi hótâ yajáthâya devân ûrdhvó agníḥ sumánâḥ prâtár asthât | sámiddhasya rúçad adarçi pâjo mahân devás támaso nír amoci ‖ 2 ‖ yád îṃ gaṇásya raçanâm ájîgaḥ çúcir añkte çúcibhir góbhir agníḥ | âd dákshiṇâ yujyate vâjayánty uttânâm ûrdhvó adhayaj juhûbhiḥ ‖ 3 ‖ agním ácha devayatâm mánânsi cákshûṅshîva sûrye sáṃ caranti | yád îṃ súvâte ushásâ vírûpe çvetó vâjî jâyate ágre áhnâm ‖ 4 ‖ jánishṭa hí jényo ágre áhnâṃ hitó hitéshv arushó váneshu | dáme-dame saptá rátnâ dádhâno 'gnír hótâ ní shasâdâ yájîyân ‖ 5 ‖ agnír hótâ ny àsîdad yájîyân upásthe mâtúḥ surabhâ u loké | yúvâ kavíḥ purunishṭhá ṛitâvâ dhartâ kṛishṭînâm utá mádhya iddháḥ ‖ 6 ‖ 12 ‖

prá nú tyáṃ vípram adhvaréshu sâdhúm agníṃ hótâraṃ îḷate námobhiḥ | â yás tatâna ródasî ṛiténa nítyam mṛijanti vâjínaṃ ghṛiténa ‖ 7 ‖ mârjâlyò mṛijyate své dámûnâḥ kavipraçastó átithiḥ çivó naḥ | sahásraçṛiṅgo vṛi-

---

1, 1 iva â-yatîm. 3 vâja-yánti. adhayat. 4 ácha. cákshûṅshi-iva. súvâte-vírûpe *iti*. 5 sasâda. 6 ní asîdat. surabhau. puruniḥ-sthâḥ. mádhye. 7 nú. ródasi *iti*.

shabhás tádojâ víçvâñ agne sáhasâ prâsy anyân ‖ 8 ‖ prá sadyó agne áty eshy anyân âvír yásmai cârutamo babhûtha | îḷényo vapushyò vibhâvâ priyó viçâm átithir mânushîṇâm ‖ 9 ‖ túbhyam bharanti kshitáyo yavishṭha balím agne ántita ótá dûrât | â bhándishṭhasya sumatím cikiddhi bṛihát te agne máhi çárma bhadrám ‖ 10 ‖ ádyá rátham bhânumo bhânumántam ágne tíshṭha yajatébhiḥ sámantam | vidvân pathîm̃ urv àntáriksham éhá devân havirádyâya vakshi ‖ 11 ‖ ávocâma kaváye médhyâya váco vandâru vṛishabhâya vṛíshṇe | gávishṭhiro námasâ stómam agnaú divîva rukmám uruvyáñcam açret ‖ 12 ‖ 13 ‖

2 (356). trishṭubh. 12 çakvarî.

Kumârám mâtâ yuvatíḥ sámubdhaṃ gúhâ bibharti ná dadâti pitré | ánîkam asya ná minâj jánâsaḥ puráḥ paçyanti níhitam arataú ‖ 1 ‖ kám etám tvám yuvate kumârám péshî bibharshi máhishî jajâna | pûrvîr hí gárbhaḥ çarádo vavárdhâpaçyaṃ jâtám yád ásûta mâtâ ‖ 2 ‖ hiraṇyadantaṃ çúcivarṇam ârât kshétrâd apaçyam âyudhâ mímânam | dadânó asmâ amṛítaṃ vipṛíkvat kím mâm ánindrâḥ kṛiṇavann anukthâḥ ‖ 3 ‖ kshétrâd apaçyaṃ sanutáç cárantaṃ sumád yûthám̃ ná purú çóbhamânam | ná tâ agṛibhrann ájanishṭa hí sháḥ pálikṇîr íd yuvatáyo bhavanti ‖ 4 ‖ ké me maryakám ví yavanta góbhir ná yéshâṃ gopâ áraṇaç cid âsa | yá îṃ jagṛibhúr áva té sṛijantv âjâti paçvá úpa naç cikitvân ‖ 5 ‖ vasâm̃ râjânaṃ vasatím jánânâm árâtayo ní dadhur mártyeshu | bráhmâṇy átrer áva tám sṛijantu ninditâro nindyâso bhavantu ‖ 6 ‖ 14 ‖

1, 8 tát-ojâḥ. prá asi. 9 â utá. 11 â adyá. bhânu-maḥ. urú antáriksham â ihá. 12 divi-iva. — 2, 1 minát. 2 vavárdha ápaçyam. 3 asmai. 4 sáḥ. 5 yé. â ajâti.

Digitized by Google

çúnaç cic chépaṃ níditaṃ sahásrâd yūpâd amuñco áçamishṭa hí sháḥ | evāsmád agne ví mumugdhi pāçân hótaç cikitva ihá tŭ nishádya ‖ 7 ‖ hṛiṇîyámâno ápa hí mád aíyeḥ prá me devānâṃ vratapā́ uvâca | índro vidvāñ ánu hí tvâ cacáksha ténâhám agne ánuçishṭa āgâm ‖ 8 ‖ ví jyótishâ bṛihatā́ bhâty agnír âvír víçvâni kṛiṇute mahitvā́ | prādevîr mâyāḥ sahate durévāḥ çíçîte çṛíñge rákshase viníkshe ‖ 9 ‖ utá svânāso diví shantv agnés tigmāyudhâ rákshase hántavā́ u | máde cid asya prá rujanti bhāmâ ná varante paribādho ádevīḥ ‖ 10 ‖ etáṃ te stómaṃ tuvijâta vípro rátham ná dhīraḥ svápâ ataksham | yádīd agne práti tvám deva háryâḥ svàrvatîr apá enâ jayema ‖ 11 ‖ tuvigrīvo vṛishabhó vâvṛidhânò 'çatrv àryáḥ sám ajâti védaḥ | ítîmám agním amṛítâ avocan barhíshmate mánave çárma yaṅsad dhavíshmate mánave çárma yaṅsat ‖ 12 ‖ 15 ‖

3 (357). trishṭubh.

Tvám agne váruṇo jāyase yát tvám mitró bhavasi yát sámiddhaḥ | tvé víçve sahasas putra devās tvám índro dāçúshe mártyâya ‖ 1 ‖ tvám aryamā́ bhavasi yát kanī́nâṃ nāma svadhâvan gúhyam bibharshi | añjánti mitráṃ súdhitaṃ ná góbhir yád dámpatî sámanasâ kṛiṇóshi ‖ 2 ‖ táva çriyé marúto marjayanta rúdra yát te jánima cāru citrám | padáṃ yád víshṇor upamáṃ nidhāyi téna pâsi gúhyaṃ nāma gónâm ‖ 3 ‖ táva çriyā́ sudṛíço deva devāḥ purŭ dádhânā amṛítaṃ sapanta | hótāram agním mánusho ní shedur daçasyánta uçíjaḥ çáṅsam āyóḥ ‖ 4 ‖ ná tvád dhótâ pūrvo agne yájî-

---

2, 7 çúnaḥ-çépam cit ní-ditaṃ. sāḥ evá asmát. tú. 8 téna ahám. ā́ agâm. 9 prá ádeviḥ. çṛíñge *iti*. 10 santu. tigmā-áyudhāḥ. hántavaí. bhāmāḥ. 11 yádi ít. ena. 12 vavṛidhānāḥ açatrú aryāḥ. íti imám. havíshmate. — 3, 4 purú. hótāram s. 302, 11. 5 hótā.

Digitized by Google

yân ná kāvyaiḥ paró asti svadhâvaḥ | viçáç ca yásyâ átithir bhávâsi sá yajnéna vanavad deva mártân || 5 || vayám agne vanuyâma tvótâ vasûyávo havíshâ búdhyamânâḥ | vayáṃ samaryé vidátheshv áhnâṃ vayáṃ râyā́ sahasas putra mártân || 6 || 16 ||

... yó na ā́go abhy éno bhárâty ádhī́d aghám aghâçaṅse dadhâta | jahī́ cikitvo abhíçastim etā́m ágne yó no marcáyati dvayéna || 7 || tvā́m asyā́ vyúshi deva pū́rve dûtáṃ kṛiṇvânā́ ayajanta havyaíḥ | saṃsthé yád agna ī́yase rayīṇā́ṃ devó mártair vásubhir idhyámânaḥ || 8 || áva spṛidhi pitáraṃ yódhi vidvā́n putró yás te sahasaḥ sûna ûhé | kadā́ cikitvo abhí cakshase nó 'gne kadā́ñ ṛitacíd yâtayâse || 9 || bhū́ri nā́ma vándamâno dadhâti pitā́ vaso yádi táj joshâyâse | kuvíd devásya sáhasā cakānáḥ sumnám agnír vanate vâvṛidhânáḥ || 10 || tvám aṅgá jaritā́raṃ yavishṭha víçvâny agne duritā́ti parshi | stenā́ adṛiçran ripávo jánâsó 'jnâtaketâ vṛijinā́ abhûvan || 11 || imé yā́māsas tvadríg abhûvan vásave vâ tád íd ā́go avâci | nā́hâyám agnír abhíçastaye no ná rī́shate vâvṛidhânáḥ párâ dât || 12 || 17 ||

4 (358). trishṭubh.

Tvā́m agne vásupatiṃ vásûnām abhí prá mande adhvaréshu râjan | tváyâ vā́jaṃ vâjayánto jayemâbhí shyâma pṛitsutī́r mártyânām || 1 || havyavā́ḷ agnír ajáraḥ pitā́ no vibhúr vibhā́vâ sudṛíçiko asmé | sugârhapatyā́ḥ sám ísho didīhy asmadryàk sám mimīhi çrávāṅsi || 2 || viçā́ṃ kavíṃ viçpátim mā́nushīṇāṃ çúcim pâvakáṃ ghṛitápṛishṭham agním |

3, 6 tvā́-ûtāḥ. 7 abhí. ádhi ít. jahí. 8 asyā́ḥ vi-úshi. agne. 9 sûno *iti*. naḥ ágne kadā́. 10 tā́t. 11 duḥ-itā́ áti. jánâsaḥ ájnâta-ketāḥ. 12 ná áha ayám. ríshate. — 4, 1 jayema abhí syâma.

Digitized by Google

ní hótâraṃ viçvavídaṃ dadhidhve sá devéshu vanate vâryâṇi ‖ 3 ‖ jushásvâgna íḷayâ sajóshâ yátamâno raçmíbhiḥ sûryasya | jushásva naḥ samídhaṃ jâtaveda ấ ca devấn havirádyâya vakshi ‖ 4 ‖ júshṭo dámûnâ átithir duroṇá imáṃ no yajnám úpa yâhi vidvấn | víçvâ agne abhiyújo vihátyâ çatrûyatấm ấ bharâ bhójanâni ‖ 5 ‖ 18 ‖

vadhéna dásyum prá hí câtáyasva váyaḥ kṛiṇvânás tanvè svấyai | píparshi yát sahasas putra devấnt só agne pâhi nṛitama vấje asmấn ‖ 6 ‖ vayáṃ te agna ukthaír vidhema vayáṃ havyaíḥ pâvaka bhadraçoce | asmé rayíṃ viçvávâraṃ sám invâsmé víçvâni dráviṇâni dhehi ‖ 7 ‖ asmấkam agne adhvaráṃ jushasva sáhasaḥ sûno trishadhastha havyám | vayáṃ devéshu sukṛítaḥ syâma çármaṇâ nas trivárûthena pâhi ‖ 8 ‖ víçvâni no durgáhâ jâtavedaḥ síndhuṃ ná nâvấ duritấti parshi | ágne atriván námasâ gṛiṇânò 'smấkam bodhy avitấ tanûnâm ‖ 9 ‖ yás tvâ hṛidấ kîríṇâ mányamânó 'martyam mártyo jóhavîmi | jấtavedo yáço asmấsu dhehi prajấbhir agne amṛitatvám açyâm ‖ 10 ‖ yásmai tváṃ sukṛíte jâtaveda u lokám agne kṛiṇávaḥ syonám | açvínaṃ sá putríṇaṃ vîrávantaṃ gómantaṃ rayíṃ naçate svastí ‖ 11 ‖ 19 ‖

5 (359). gâyatri.

Súsamiddhâya çocíshe ghṛitáṃ tîvráṃ juhotana | agnáye jâtávedase ‖ 1 ‖ nárâçáṅsaḥ sushûdatîmáṃ yajnám ádâbhyaḥ | kavír hí mádhuhastyaḥ ‖ 2 ‖ íḷito agna ấ vahéndraṃ citrám ihá priyám | sukhaí ráthebhir ûtáye ‖ 3 ‖ úr-

---

4, 4 jushásva agne. sa-jóshâḥ. 5 duroṇé. vi-hátya. bhara. 7 agne. inva asmé. 9 duḥ-itấ áti. atri-vát. gṛiṇânáḥ a° 10 mányamânaḥ ámartyam. — 5, 2 susûdati imám. 3 íḷitó-priyám 142, 4. su -khaíḥ.

Digitized by Google

ṇamradâ ví prathasvâbhy àrkẫ anûshata | bhávâ naḥ çubhra sâtáye ‖ 4 ‖ dévîr dvâro ví çrayadhvaṃ suprâyaṇẫ na ûtáye | prá-pra yajnám pṛiṇîtana ‖ 5 ‖ 20 ‖

suprátîke vayovṛídhâ yahvî̃ ṛitásya mâtárâ | doshẫm ushẫsam îmahe ‖ 6 ‖ vâtasya pátmann îḷitâ daívyâ hótârâ mánushaḥ | imáṃ no yajnám ẫ gatam ‖ 7 ‖ íḷâ sárasvatî — ‖ 8 ‖ çivás tvashṭar ihẫ gahi vibhúḥ pósha utá tmánâ | yajné-yajne na úd ava ‖ 9 ‖ yátra véttha vanaspate devẫnâṃ gúhyâ nẫmâni | tátra havyẫni gâmaya ‖ 10 ‖ svâhâgnáye váruṇâya svâhéndrâya marúdbhyaḥ | svâhâ devébhyo havíḥ ‖ 11 ‖ 21 ‖

6 (360) pẫkti.

Agníṃ tám manye yó vásur ástaṃ yáṃ yánti dhenávaḥ | ástam árvanta âçávó 'staṃ nítyâso vâjína íshaṃ stotṛibhya ẫ bhara ‖ 1 ‖ só agnír yó vásur gṛiné sáṃ yám âyánti dhenávaḥ | sám árvanto raghudrúvaḥ sáṃ sujâtẫsaḥ sûráya íshaṃ — ‖ 2 ‖ agnír hí vâjínaṃ viçé dádâti viçvácarshaṇiḥ | agnî̃ râyé svâbhúvaṃ sá prîtó yâti vẫryam íshaṃ — ‖ 3 ‖ ẫ te agna idhîmahi dyumántaṃ devâjáram | yád dha syẫ te pánîyasî samíd dîdáyati dyávî̃shaṃ — ‖ 4 ‖ ẫ te agna ṛicẫ havíḥ çúkrasya çocishas pate | súçcandra dásma víçpate hávyavâṭ túbhyaṃ hûyata íshaṃ — ‖ 5 ‖ 22 ‖

pró tyé agnáyo 'gníshu víçvam pushyanti vẫryam | té hinvire tá invire tá ishaṇyanty ânushág íshaṃ — ‖ 6 ‖ táva

---

5, 4 ûrṇa-mradâḥ ví prathasva abhí arkẫḥ. bháva. 5 supra-ayaṇẫḥ. 6 suprátike-yahvî *iti*. 8 = 13, 9. 9 ihá ẫ. póshe. 10 gamaya. 11 svâhâ agnáye. svâhâ índrâya. — 6, 1 âçávaḥ ástam. 3 agníḥ. 4 agne. deva ajáram. ha. dyávi ísham. 5 agne. sú-candra. hûyate. 6 pró *iti*. té. té.

Digitized by Google

ayé ágne arcáyo máhi vrâdhanta vâjínaḥ | yé pátvabhiḥ çaphấnâṃ vrajấ bhuránta gónâm íshaṃ — ‖ 7 ‖ návâ no agna ấ bhara stotṛíbhyaḥ sukshitîr íshaḥ | té syâma yá ânṛicús tvấdûtâso dáme-dame íshaṃ — ‖ 8 ‖ ubhé suçcandra sarpísho dárvî çrîṇîsha âsáni | utó na út pupûryâ ukthéshu çavasas pata íshaṃ — ‖ 9 ‖ evấñ agním ajuryamur gîrbhír yajnébhir ânushák | dádhad asmé suvîryam utá tyád âçváçvyam íshaṃ — ‖ 10 ‖ 23 ‖

7 (861). anushṭubh. 10 paṅkti.

Sákhâyaḥ sáṃ vaḥ samyáñcam íshaṃ stómaṃ câgnáye | várshishṭhâya kshitînấm ûrjó náptre sáhasvate ‖ 1 ‖ kútrâ cid yásya sámṛitau raṇvấ náro nṛishádane | árhantaç cid yám indhaté saṃjanáyanti jantávaḥ ‖ 2 ‖ sáṃ yád ishó vánâmahe sáṃ havyấ mấnushâṇâm | utá dyumnásya çávasa ṛitásya raçmím ấ dade ‖ 3 ‖ sá smâ kṛiṇoti ketúm ấ náktaṃ cid dûrá ấ saté | pâvakó yád vánaspátîn prá smâ minấty ajáraḥ ‖ 4 ‖ áva sma yásya véshaṇe svédaṃ pathíshu júhvati | abhîm áha svájenyam bhûmâ pṛishṭhéva ruruhuḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

yám mártyaḥ puruspṛíhaṃ vidád víçvasya dhấyase | prá svấdanam pitûnấm ástatâtiṃ cid âyáve ‖ 6 ‖ sá hí shmâ dhánvâkshitaṃ dấtâ ná dấty ấ paçúḥ | híriçmaçruḥ çúcidann ṛibhúr ánibhṛishṭatavishiḥ ‖ 7 ‖ çúciḥ shmâ yásmâ atrivát prá svádhitîva rîyate | sushûr asûta mâtấ krấṇấ yád ânaçé bhágam ‖ 8 ‖ ấ yás te sarpirâsuté 'gne çám ásti dhấyase | aíshu dyumnám utá çráva ấ cittám mártyeshu dhâḥ

6, 8 návâḥ. agne. yé. dáme-dame. 9 ubhé *iti*. dárvî *iti* çrîṇîshe. utó *iti*. pate. 10 evá. âçu-áçvyaṃ. — 7, 1 ca agnáye. 2 kútra. raṇvâḥ. 3 çávasâ. 4 sma. dûré. 5 abhí îm. bhûma pṛishṭhấ-iva. 7 sma dhánva ấ-kshitam. 8 sma yásmai. svádhitiḥ-iva. su-sûḥ. 9 sarpiḥ-âsute ágne. ấ eshu.

Digitized by Google

‖ 9 ‖ íti cin manyúm adhríjas tvâdâtam ấ paçúṃ dade | ấd agne ápriṇato 'triḥ sâsahyâd dásyûn ishâḥ sâsahyân nṛ́n ‖ 10 ‖ 25 ‖

8 (862). jagatí.

Tvấm agna ṛitâyávaḥ sám îdhire pratnám pratnấsa ûtáye sahaskṛita | puruçcandrấṃ yajatấṃ viçvádhâyasaṃ dámûnasaṃ gṛihápatiṃ váreṇyam ‖ 1 ‖ tvấm agne átithim pûrvyấṃ víçaḥ çocishkeçaṃ gṛihápatiṃ ní shedire | bṛihátketum pururŭpaṃ dhanaspṛítaṃ suçármâṇaṃ svávasam jaradvísham ‖ 2 ‖ tvấm agne mấnushîr îḷate víço hotrâvídaṃ vívicim ratnadhấtamam | gúhâ sántaṃ subhaga viçvádarçatam tuvishvaṇásaṃ suyájam ghṛitaçríyam ‖ 3 ‖ tvấm agne dharṇasíṃ viçvádhâ vayấṃ gîrbhír gṛiṇánto námasópa sedima | sá no jushasva samidhânó aṅgiro devó mártasya yaçásâ sudîtíbhiḥ ‖ 4 ‖ tvám agne pururŭpo viçé-viçe váyo dadhâsi pratnáthâ purushṭuta | purŭ́ṇy ánnâ sáhasâ ví râjasi tvíshiḥ sấ te titvishâṇásya nádhṛishe ‖ 5 ‖ tvấm agne samidhânáṃ yavishṭhya devấ dûtáṃ cakrire havyavấhanam | urujráyasaṃ ghṛitáyonim ấhutaṃ tveshấṃ cákshur dadhire codayánmati ‖ 6 ‖ tvấm agne pradíva ấhutaṃ ghṛitaíḥ sumnâyávaḥ sushamídhâ sám îdhire | sá vâvṛidhâná óshadhîbhir ukshitò 'bhí jráyâṅsi pấrthivâ ví tishṭhase ‖ 7 ‖ 26 ‖

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

TṚITÎYO 'SHṬAKAḤ.

7, 10 cit. ápriṇataḥ átriḥ. sasahyát. — 8, 1 agne. 2 su-ávasaṃ jarat-vísham. 3 tuvi-svanásam. 4 námasâ úpa. 5 ná â-dhṛíshe. 6 devâḥ. codayát-mati. 7 sumna-yávaḥ su-samídhâ. ukshitáḥ abhí.

Digitized by Google

9 (363). anushṭubh. 5. 7 paṅkti.

Tvắm agne havíshmanto devám mártâsa îḷate | mánye tvâ jâtávedasaṃ sá havyấ vakshy ânushák ‖ 1 ‖ agnír hótâ dắsvataḥ kshấyasya vṛiktábarhishaḥ | sáṃ yajñắsaç cáranti yáṃ sáṃ vấjâsaḥ çravasyávaḥ ‖ 2 ‖ utá sma yáṃ çíçuṃ yathâ návaṃ jánishṭârâṇî | dhartắram mấnushîṇâṃ viçắm agníṃ svadhvarám ‖ 3 ‖ utá sma durgṛibhîyase putró ná hvâryắṇâm | purú yó dágdhắsi vánắgne paçúr ná yávase ‖ 4 ‖ ádha sma yásyârcáyaḥ samyák saṃyánti dhûmínaḥ | yád îm áha tritó divy úpa dhmắteva dhámati çíçîte dhmâtárî yathâ ‖ 5 ‖ távâbhám agna útíbhir mitrásya ca práçastibhiḥ | dveshoyúto ná duritắ turyắma mártyânâm ‖ 6 ‖ táṃ no agne abhĩ́ náro rayíṃ sahasva ấ bhara | sá kshepayat sá poshayad bhúvad vấjasya sâtáya utaídhi pṛitsú no vṛidhé ‖ 7 ‖ 1 ‖

10 (364) anushṭubh. 4. 7 paṅkti.

Ágna ójishṭham ấ bhara dyumnám asmábhyam adhrigo | prá no râyấ párîṇasâ rátsi vấjâya pánthâm ‖ 1 ‖ tváṃ no agne adbhuta krátvâ dákshasya maṅhánâ | tvé asuryàm ấruhat krâṇắ mitró ná yajníyaḥ ‖ 2 ‖ tváṃ no agna eshâṃ gáyam pushṭíṃ ca vardhaya | yé stómebhiḥ prá sûráyo náro maghắny ânaçúḥ ‖ 3 ‖ yé agne candra te gíraḥ çumbhánty áçvarâdhasaḥ | çushmébhiḥ çushmíṇo náro diváç cid yéshâm bṛihát sukîrtír bódhati tmánâ ‖ 4 ‖ táva tyé agne arcáyo bhrắjanto yanti dhṛishṇuyắ | párijmâno ná vidyútaḥ svánó rátho ná vâjayúḥ ‖ 5 ‖ nú no agna ûtáye sabắdha-

---

9, 3 jánishṭa aráṇi *iti*. 4 dágdhâ ási vánâ ágne. 5 yásya arcáyaḥ. divî́. dhmâtâ-iva. dhmâtári. 6 táva ahám agne. 7 abhí. sâtáye utá edhi. — 10, 1 ágne. 2 ấ aruhat. 3 agne. 6 nú. agne.

Digitized by Google

saç ca râtáye | asmā́kâsaç ca sûráyo víçvâ ā́çâs tarîsháṇi || 6 || tvám̥ no agne añgiraḥ stutáḥ stávâna ā́ bhara | hótar vibhvâsáham̥ rayím̥ stotṛíbhyaḥ stávase ca na utaídhi pṛitsú no vṛidhé || 7 || 2 ||

11 (365). jagati.

Jánasya gopā́ ajanishṭa jā́gṛivir agníḥ sudákshaḥ suvitā́ya návyase | ghṛitápratîko bṛihatā́ divispṛíçâ dyumád ví bhâti bharatébhyaḥ çúciḥ || 1 || yajnásya ketúm prathamám puróhitam agním̥ náras trishadhasthé sám îdhire | índreṇa devaíḥ saráthaṃ sá barhíshi sī́dan ní hótâ yajáthâya sukrátuḥ || 2 || ásammṛishṭo jâyase mâtróḥ çúcir mandráḥ kavír úd atishṭho vivásvataḥ | ghṛiténa tvâvardhayann agna âhuta dhûmás te ketúr abhavad diví çritáḥ || 3 || agnír no yajnám úpa vetu sâdhuyā́gním̥ náro ví bharante gṛihé-gṛihe | agnír dûtó abhavad dhavyavā́hano 'gním̥ vṛiṇânā́ vṛiṇate kavíkratum || 4 || túbhyedám agne mádhumattamaṃ vácas túbhyam manîshā́ iyám astu çám̥ hṛidé | tvā́m̥ gíraḥ síndhum ivâvánîr mahī́r ā́ pṛiṇanti çávasâ vardháyanti ca || 5 || tvā́m agne áñgiraso gúhâ hitám ánv avindañ chiçriyâṇám̥ váne -vane | sá jâyase mathyámânaḥ sáho mahát tvā́m âhuḥ sáhasas putrám añgiraḥ || 6 || 3 ||

12 (366). trishṭubh.

Prā́gnáye bṛihaté yajníyâya ṛitásya vṛíshṇe ásurâya mánma | ghṛitám̥ ná yajná âsyè súpûtaṃ gíram bhare vṛishabhā́ya pratîcī́m || 1 || ṛitám̥ cikitva ṛitám íc cikiddhy

---

10, 7 vibhva-sáham. — 11, 2 sī́dat. 3 tvâ avardhayan agne. 4 sâdhu-yā́ agním. havya-vā́hanaḥ. vṛiṇânā́ḥ. 5 túbhya idám. manîshā́. iva avánîḥ. çiçriyâṇám. — 12, 1 prá agnáye. yajníyâya. yajné. ít.

Digitized by Google

ṛitásya dhárâ ánu tṛindhi pûrvîḥ | nâháṃ yâtúṃ sáhasâ ná dvayéna ṛitáṃ sapâmy arushásya vṛíshṇaḥ || 2 || káyâ no agna ṛitáyann ṛiténa bhúvo návedâ ucáthasya návyaḥ | védâ me devá ṛitupâ ṛitûnâṃ nâháṃ pátiṃ sanitúr asya râyáḥ || 3 || ké te agne ripáve bándhanâsaḥ ké pâyávaḥ sanishanta dyumántaḥ | ké dhâsím agne áṇritasya pânti ká ásato vácasaḥ santi gopâḥ || 4 || sákhâyas te víshuṇâ agna eté çivâsaḥ sánto áçivâ abhûvan | ádhûrshata svayám eté vácobhir ṛijûyaté vṛijināni bruvántaḥ || 5 || yás te agne námasâ yajnám îṭṭa ṛitáṃ sá pâty arushásya vṛíshṇaḥ | tásya ksháyaḥ pṛithúr ấ sâdhúr etu prasárṣrâṇasya náhushasya çéshaḥ || 6 || 4 ||

13 (867). gâyatri.

Árcantas tvâ havâmahé 'rcantaḥ sám idhîmahi | ágne árcanta ûtáye || 1 || agnéḥ stómam manâmahe sidhrám adyá divispṛíçaḥ | devásya draviṇasyávaḥ || 2 || agnír jushata no gíro hótâ yó mânusheshv ấ | sá yakshad daívyaṃ jánam || 3 || tvám agne sapráthâ asi júshṭo hótâ váreṇyaḥ | tváyâ yajnáṃ ví tanvate || 4 || tvấm agne vâjasâtamaṃ víprâ vardhanti súshṭutam | sá no râsva suvîryam || 5 || ágne nemír aráñ iva devấṃs tvám paribhûr asi | ấ rấdhaç citrám ṛiñjase || 6 || 5 ||

14 (868). gâyatri.

Agníṃ stómena bodhaya samidhânó ámartyam | havyấ devéshu no dadhat || 1 || tám adhvaréshv îḷate devám mártâ ámartyam | yájishṭham mânushe jáne || 2 || táṃ hí çáçvanta

---

12, 2 ná ahám. dvayéna. 3 agne. véda. ná ahám. 4 ké ásataḥ. 5 agne. 6 îṭṭe. — 13, 1 havâmahe árcantaḥ. 5 víprâḥ.

Digitized by Google

îḷate srucā́ devám̩ ghṛitaçcútâ | agním̩ havyā́ya vóḷhave || 3 || agnír jâtó arocata ghnán dásyûñ jyótishâ támaḥ | ávindad gā́ apáḥ svàḥ || 4 || agním îḷényam̩ kavím̩ ghṛitápṛishṭham̩ saparyata | vétu me çṛiṇávad dhávam || 5 || agním̩ ghṛiténa vâvṛidhuḥ stómebhir viçvácarshaṇim | svâdhī́bhir vacasyúbhiḥ || 6 || 6 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

15 (369). trishṭubh.

Prá vedháse kaváye védyâya gíram bhare yaçáse pûrvyā́ya | ghṛitáprasatto ásuraḥ suçévo râyó dhartā́ dharúṇo vásvo agníḥ || 1 || ṛiténa ṛitám̩ dharúṇam̩ dhârayanta yajnásya çâké paramé vyòman | divó dhárman dharúṇe sedúsho nṛī́ñ jâtaír ájâtâñ abhí yé nanakshúḥ || 2 || aṅhoyúvas tanvàs tanvate ví váyo mahád dushṭáram pûrvyā́ya | sá sam̩váto návajâtas tuturyât siṅhám̩ ná kruddhám abhítaḥ pári shṭhuḥ || 3 || mâtéva yád bhárase paprathânó jánam̩-janam̩ dhā́yase cákshase ca | váyo-vayo jarase yád dádhânaḥ pári tmánâ víshurûpo jigâsi || 4 || vā́jo nú te çávasas pâtv ántam urúm̩ dîrghám̩ dharúṇam̩ deva râyáḥ | padám̩ ná tâyúr gúhâ dádhâno mahó râyé citáyann átrim aspaḥ || 5 || 7 ||

16 (370). anushṭubh. 5 pañkti.

Bṛihád váyo hí bhânávé 'rcâ devā́yâgnáye | yám mitrám̩ ná práçastibhir mártâso dadhiré puráḥ || 1 || sá hí dyúbhir jánânâm̩ hótâ dákshasya bâhvóḥ | ví havyám agnír ânushág bhágo ná vā́ram ṛiṇvati || 2 || asyá stóme maghónaḥ sakhyé vṛiddháçocishaḥ | víçvâ yásmin tuvishváṇi sam-

---

14, 5 hávam. — 15, 2 ṛiténa. 3 sthuḥ. 4 mâtā́-iva. 5 aspar *ity* aspaḥ. — 16, 1 bhânáve árca devā́ya agnáye.

Digitized by Google

aryé çúshmam âdadhúḥ ‖ 3 ‖ ádhâ hy àgna cshâṃ suvîryasya maṅhánâ | tám íd yahváṃ ná ródasî pári çrávo babhûvatuḥ ‖ 4 ‖ nú na éhi vấryam ágne griṇânâ ấ bhara | yé vayáṃ yé ca sûráyaḥ svastí dhấmahe sácotaídhi pṛitsú no vṛidhé ‖ 5 ‖ 8 ‖

17 (371). anushṭubh. 5 paṅkti.

Ấ yajnaír deva mártya itthấ távyâṅsam ûtáye | agníṃ kṛité svadhvaré pûrúr îḷîtávase ‖ 1 ‖ ásya hí sváyaçastara âsấ vidharman mányase | táṃ nấkaṃ citráçocisham mandrám paró manîsháyâ ‖ 2 ‖ asyá vấsă u arcíshâ yá ấyukta tujấ girấ | divó ná yásya rétasâ bṛihác chócanty arcáyaḥ ‖ 3 ‖ asyá krátvâ vícetaso dasmásya vásu rátha ấ | ádhâ víçvâsu hávyo 'gnír vikshú prá çasyate ‖ 4 ‖ nú na íd dhí vấryam âsấ sacanta sûráyaḥ | ûrjo napâd abhíshṭaye pâhi çagdhí svastáya utaídhi pṛitsú no vṛidhé ‖ 5 ‖ 9 ‖

18 (372). anushṭubh. 5 paṅkti.

Prâtár agníḥ purupriyó viçáḥ stavetấtithiḥ | víçvâni yó ámartyo havyấ márteshu ráṇyati ‖ 1 ‖ dvitấya mṛiktávâhase svásya dákshasya maṅhánâ | índuṃ sá dhatta ânushák stotấ cit te amartya ‖ 2 ‖ táṃ vo dîrghấyuçocishaṃ girấ huve maghónâm | árishṭo yéshâṃ rátho vy àçvadâvann îyate ‖ 3 ‖ citrấ vâ yéshu dîdhitir âsánn ukthấ pấnti yé | stîrṇám barhíḥ svàrṇare çrávâṅsi dadhire pári ‖ 4 ‖ yé me pañcâçátaṃ dadúr áçvânâṃ sadhástuti | dyumád agne máhi çrávo bṛihát kṛidhi maghónâṃ nṛivád amṛita nṛiṇấm ‖ 5 ‖ 10 ‖

16, 4 ádha hí agne. 5 nú naḥ ấ ihi. sácâ utá edhi. — 17, 1 îḷita ávase. 3 vaí asaú. áyukta. bṛihát çócanti. 4 ráthe. ádha. 5 nú. hí. svastáye utá edhi.. — 18, 1 staveta átithiḥ. 2 dhatte. 3 ví açva-dâvan. 4 svàḥ-nare.

Digitized by Google

19 (373). 1. 2 gâyatrî. 3. 4 anushṭubh. 5 virâḍrûpâ.

Abhy àvasthâḥ prá jâyante prá vavrér vavríç ciketa | upásthe mâtúr ví cashṭe ‖ 1 ‖ juhuré ví citáyantó 'nimisham nṛimṇám pânti | ấ dṛiḷhấm púram viviçuḥ ‖ 2 ‖ ấ çvaitreyásya jantávo dyumád vardhanta kṛishṭáyaḥ | nishkágrîvo bṛihádukthа enấ mádhvâ ná vâjayúḥ ‖ 3 ‖ priyáṃ dugdhám ná kấmyam ájâmi jâmyóḥ sácâ | gharmó ná vấjajaṭharó 'dabdhaḥ çáçvato dábhaḥ ‖ 4 ‖ kṛîḷan no raçma ấ bhuvaḥ sám bhásmanâ vâyúnâ vévidânaḥ | tấ asya san dhṛishájo ná tigmấḥ súsaṃçitâ vakshyò vakshaṇesthấḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

20 (374). anushṭubh. 4 paṅkti.

Yám agne vâjasâtama tvám cin mányase rayím | tám no gîrbhíḥ çravấyyam devatrấ panayâ yújam ‖ 1 ‖ yé agne néráyanti te vṛiddhấ ugrásya çávasaḥ | ápa dvésho ápa hváro 'nyávratasya saççire ‖ 2 ‖ hótâram tvâ vṛiṇîmahé 'gne dákshasya sấdhanam | yajnéshu pûrvyám girấ práyasvanto havâmahe ‖ 3 ‖ itthấ yáthâ ta ûtáye sáhasâvan divé-dive | râyá ṛitấya sukrato góbhiḥ shyâma sadhamấdo vîraíḥ syâma sadhamấdaḥ ‖ 4 ‖ 12 ‖

21 (375). anushṭubh. 4 paṅkti.

Manushvát tvâ ní dhîmahi manushvát sám idhîmahi | ágne manushvád aṅgiro devấn devayaté yaja ‖ 1 ‖ tvám hí mấnushe jáné 'gne súprîta idhyáse | srúcas tvâ yanty ânushák sújâta sárpirâsute ‖ 2 ‖ tvấm víçve sajóshaso devấso dûtám akrata | saparyántas tvâ kave yajnéshu devám îḷate

---

19, 1 abhí ava-sthâḥ. 2 citáyantaḥ áni-misham. 4 vấja-jaṭharaḥ ádabdhaḥ. 5 raçme. sú-saṃçitâḥ. vakshaṇe-sthâḥ. — 20, 1 cit. panaya. 2 ná îráyanti. 3 vṛiṇîmahe ágne. 4 te. râyé. syâma. — 21, 2 jáne ágne.

Digitized by Google

‖ 3 ‖ devám vo devayajyáyâgnim îḷîta mártyaḥ | sámiddhaḥ çukra dîdihy ṛitásya yónim âsadaḥ sasásya yónim âsadaḥ ‖ 4 ‖ 13 ‖

22 (376). anushṭubh. 4 pañkti.

Prá viçvasâmann atrivád árcâ pâvakáçocishe | yó adhvaréshv îḍyo hótâ mandrátamo viçí ‖ 1 ‖ ny àgním jâtávedasaṃ dádhâtâ devám ṛitvíjam | prá yajná etv ânushág adyâ devávyacastamaḥ ‖ 2 ‖ cikitvínmanasaṃ tvâ devám mártâsa ûtáye | váreṇyasya té 'vasa iyânâso amanmahi ‖ 3 ‖ ágne cikiddhy àsyá na idáṃ vácaḥ sahasya | táṃ tvâ suçipra dampate stómair vardhanty átrayo gîrbhíḥ çumbhanty átrayaḥ ‖ 4 ‖ 14 ‖

23 (377). anushṭubh. 4 pañkti.

Ágne sáhántam â bhara dyumnásya prâsáhâ rayím | víçvâ yáç carshaṇîr abhy âsâ vâjeshu sâsáhat ‖ 1 ‖ tám agne pṛitanâsháham rayíṃ sahasva â bhara | tváṃ hí satyó ádbhuto dâtâ vâjasya gómataḥ ‖ 2 ‖ víçve hí tvâ sajóshaso jánâso vṛiktábarhishaḥ | hótâraṃ sádmasu priyáṃ vyánti vâryâ purú ‖ 3 ‖ sá hí shmâ viçvácarshaṇir abhímâti sáho dadhe | ágna eshú kshâyeshv â reván naḥ çukra dîdihi dyumát pâvaka dîdihi ‖ 4 ‖ 15 ‖

24 (378). dvipadâ.

Ágne tváṃ no ántama utá trâtâ çivó bhavâ varûthyàḥ | vásur agnír vásuçravâ áchâ nakshi dyumáttamaṃ rayíṃ

21, 4 deva-yajyáyâ agnim. â asadaḥ. — 22, 1 árca. 2 ní agnim. dádhâta. adyá. 3 cikitvít-manasam. te ávasaḥ. 4 cikiddhí asyá. — 23, 1 pra-sáhâ. víçvâḥ. abhí âsâ. 2 pṛitanâ-sáham. 4 sma. ágne. revát. — 24, 1 bhava. 2 ácha.

Digitized by Google

dâḥ || 2 || sá no bodhi çrudhî hávam urushyâ ṇo aghâyatáḥ samasmât | táṃ tvâ çocishṭha dîdivaḥ sumnâya nûnám îmahe sákhibhyaḥ || 4 || 16 ||

25 (379). anushṭubh.

Áchâ vo agním ávase devâṃ gâsi sá no vásuḥ | râsat putrá ṛishûṇâm ṛitâvâ parshati dvisháḥ || 1 || sá hí satyó yám pûrve cid devâsaç cid yám îdhiré | hótâram mandrájihvam ít sudîtíbhir vibhâvasum || 2 || sá no dhîtî várishṭhayâ çréshṭhayâ ca sumatyâ | ágne râyó didîhi naḥ suvṛiktíbhir vareṇya || 3 || agnír devéshu râjaty agnír márteshv âviçán | agnír no havyavâhano 'gníṃ dhîbhíḥ saparyata || 4 || agnís tuvíçravastamaṃ tuvíbrahmâṇam uttamâm | atûrtaṃ çrâvayátpatim putráṃ dadâti dâçúshe || 5 || 17 ||

agnír dadâti sátpatiṃ sâsâha yó yudhâ nṛíbhiḥ | agnír átyaṃ raghushyádaṃ jétâram áparâjitam || 6 || yád vâhishṭhaṃ tád agnáye bṛihád arca vibhâvaso | máhishîva tvád rayís tvád vâjâ úd îrate || 7 || táva dyumánto arcáyo grâvevocyate bṛihát | utó te tanyatúr yathâ svânó arta tmánâ diváḥ || 8 || evâ ṅ agníṃ vasûyávaḥ sahasânáṃ vavandima | sá no víçvâ áti dvíshaḥ párshan nâvéva sukrátuḥ || 9 || 18 ||

26 (380). gâyatrî

Ágne pâvaka rocishâ mandráyâ deva jihváyâ | â devân vakshi yákshi ca || 1 || táṃ tvâ ghṛitasnav îmahe citrabhâno svardṛíçam | devâ ṅ â vîtáye vaha || 2 || vîtíhotraṃ tvâ kave dyumántaṃ sám idhîmahi | ágne bṛihántam adhvaré || 3 ||

24, 3 çrudhí. urushyá naḥ. — 25, 1 ácha. 6 sasâha. 7 máhishi-iva. 8 grâvâ-iva ucyate. utó *iti*. 9 evá. párshat nâvâ-iva. — 26, 2 ghṛitasno *iti*.

Digitized by Google

ágne víçvebhir ấ gahi devébhir havyádâtaye | hótâraṃ tvâ vṛiṇîmahe || 4 || yájamânâya sunvatá ấgne suvîryaṃ vaha | devaír ấ satsi barhíshi || 5 || 19 || ||

samidhânáḥ sahasrajid ágne dhármâṇi pushyasi | devấnâṃ dûtá ukthyàḥ || 6 || ny àgníṃ jâtávedasaṃ hotravâhaṃ yávishṭhyam | dádhâtâ devám ṛitvíjam || 7 || prá yajná etv ânushág adyấ devávyacastamaḥ | stṛiṇîtá barhír âsáde || 8 || édám marúto açvínâ mitráḥ sîdantu váruṇaḥ | devấsaḥ sárvayâ viçấ || 9 || 20 ||

27 (381). trishṭubh. 4 — 6 anushṭubh.

Ánasvantâ sátpatir mâmahe me gấvâ cétishṭho ásuro maghónaḥ | traivṛishṇó agne daçábhiḥ sahásrair vaíçvânara tryàruṇaç ciketa || 1 || yó me çatấ ca viṅçatíṃ ca gónâṃ hárî ca yuktấ sudhúrâ dádâti | vaíçvânara súshṭuto vâvṛidhánó 'gne yácha tryàruṇâya çárma || 2 || evấ te agne sumatíṃ cakânó návishṭhâya navamáṃ trasádasyuḥ | yó me giras tuvijâtásya pûrvîr yukténâbhí tryàruṇo gṛiṇấti || 3 || yó ma íti pravócaty áçvamedhâya sûráye | dádad ṛicấ saníṃ yaté dádan medhấṃ ṛitâyaté || 4 || yásya mâ parushấḥ çatám uddharsháyanty ukshấṇaḥ | áçvamedhasya dấnâḥ sómâ iva tryåçiraḥ || 5 || índrâgnî çatadấvny áçvamedhe suvîryam | kshatráṃ dhârayatam bṛihád diví sûryam ivâjáram || 6 || 21 ||

28(382). 1. 3 trishṭubh. 2 jagatî. 4 anushṭubh. 5. 6 gâyatrî.

Sámiddho agnír diví çocír açret pratyáñn ushásam ur-

26, 5 sunvaté ấ agne. 7. 8 vgl. 376, 2. 9 ấ idám. — 27, 1 trí-aruṇaḥ. 2 ágne. 3 evá. yukténa abhí. 4 me. dádat. 5 út-harsháyanti. trí-âçiraḥ. 6 çata-dấvni. iva ajáram.

Digitized by Google

viyâ ví bhâti | éti prâcî viçvávârâ námobhir devâñ ṛ́ṇânâ havíshâ ghṛitâcî ‖ 1 ‖ samidhyámâno amṛ́tasya râjasi havísh kṛiṇvántaṃ sacase svastáye | víçvaṃ sá dhatte dráviṇaṃ yám ínvasy âtithyám agne ní ca dhatta ít puráḥ ‖ 2 ‖ ágne çárdha mahaté saúbhagâya táva dyumnâny uttamâni santu | sá jâspatyáṃ suyámam â kṛiṇushva çatrûyatâm abhí tishṭhâ máhâṅsi ‖ 3 ‖ sámiddhasya prámahasó 'gne vánde táva çríyam | vṛishabhó dyumnávâñ asi sám adhvaréshv idhyase ‖ 4 ‖ sámiddho agna âhuta devân yakshi svadhvara | tváṃ hí havyavâḷ ási ‖ 5 ‖ â juhotâ duvasyátâgnim prayaty àdhvaré | vṛiṇîdhvaṃ havyavâhanam ‖ 6 ‖ 22 ‖

29 (883). triṣhṭubh.

Try àryamâ mánusho devátâtâ trí rocanâ divyâ dhârayanta | árcanti tvâ marútaḥ pûtádakshâs tvám eshâm ṛíshir indrâsi dhîraḥ ‖ 1 ‖ ánu yád îm marúto mandasânám ârcann índram papivâṅsaṃ sutásya | âdatta vájram abhí yád áhiṃ hánn apó yahvîr asrijat sártavâ u ‖ 2 ‖ utá brahmâṇo maruto me asyéndraḥ sómasya súshutasya peyâḥ | tád dhí havyám mánushe gâ avindad áhann áhim papivâṅ índro asya ‖ 3 ‖ âd ródasî vitaráṃ ví shkabhâyat saṃvivyânáç cid bhiyáse mṛigáṃ kaḥ | jígartim índro apajárgurâṇaḥ práti çvasántam áva dânavám han ‖ 4 ‖ ádha krátvâ maghavan túbhyaṃ devâ ánu víçve adaduḥ somapéyam | yát sûryasya haritaḥ pátantîḥ puráḥ satîr úparâ étaçe káḥ ‖ 5 ‖ 23 ‖

náva yád asya navatíṃ ca bhogân sâkáṃ vájreṇa ma-

28, 2 dhatte. 3 jâḥ-patyám. tishṭha. 4 prá-mahasaḥ ágne. 5 agne. 6 juhota duvasyáta agnim pra-yatí adhvaré. — 29, 1 trí aryamâ. indra asi. 2 â adatta. sártavaí. 3 asya índraḥ. hí. 4 kar *iti* kaḥ. 5 kár *iti* káḥ.

Digitized by Google

ghávâ vivṛiçcát | árcantîndram marútaḥ sadhásthe traishṭubhena vácasâ bâdhata dyâm || 6 || sákhâ sákhye apacat tîyam agnír asyá krátvâ mahishâ trî çatâni | trî sâkám índro mánushaḥ sárâṅsi sutám pibad vṛitrahátyâya sómam || 7 || trî yác chatâ mahishâṇâm ágho mâs trî sárâṅsi maghávâ somyâpâḥ | kârâṃ ná víçve ahvanta devâ bháram índrâya yád áhiṃ jaghâna || 8 || uçánâ yát sahasyaìr áyâtaṃ gṛihám indra jûjuvânébhir áçvaiḥ | vanvânó átra sarátham yayátha kútsena devaír ávanor ha çúshṇam || 9 || prấnyác cakrám avṛihaḥ sûryasya kútsâyânyád várivo yâtave 'kaḥ | anáso dásyûm̃r amṛiṇo vadhéna ní duryoṇá âvṛiṇañ mṛidhrávâcaḥ || 10 || 24 ||

stómâsas tvâ gaúrivîter avardhann árandhayo vaidathinâya píprum | â tvâm ṛijíçvâ sakhyấya cakre pácan paktî́r ápibaḥ sómam asya || 11 || návagvâsaḥ sutásomâsa índraṃ dáçagvâso abhy àrcanty arkaíḥ | gávyaṃ cid ûrvám apidhấnavantaṃ tám cin náraḥ çaçamânấ ápa vran || 12 || kathó nú te pári carâṇi vidvân vîryấ maghavan yấ cakártha | yấ co nú návyâ kṛiṇávaḥ çavishṭha préd u tấ te vidátheshu bravâma || 13 || etấ víçvâ cakrivấṅ indra bhûry áparîto janúshâ vîryèṇa | yấ cin nú vajrin kṛiṇávo dadhṛishvân ná te vartấ távishyâ asti tásyâḥ || 14 || índra bráhma kriyámâṇâ jushasva yấ te çavishṭha návyâ ákarma | vástreva bhadrấ súkṛitâ vasûyû́ ráthaṃ ná dhî́raḥ svápâ ataksham || 15 || 25 ||

30 (384). trishṭubh.

Kvà syá vîráḥ kó apaçyad índraṃ sukháratham îya-

29, 6 árcanti índram. 8 yát çatấ. somyấ ápâḥ. devấḥ. 10 prá anyát. kútsâya anyát. duryoṇé avṛiṇak. 12 abhí arcanti. cit. 13 kathó *iti*. co *iti*. prá ít. 14 cit. vástrâ-iva. 15 vasu-yúḥ. su-ápâḥ.

Digitized by Google

mânaṃ háribhyâm | yó râyẫ vajrí̃ sutásomam ichán tád óko gántâ puruhûtá ûtí̃ || 1 || ávâcacaksham padám asya sasvár ugráṃ nidhâtúr ánv âyam ichán | ápricham anyẫn utá té ma âhur índraṃ náro bubudhânẫ açema || 2 || prá nú vayáṃ suté yẫ te kṛitẫní̃ndra brávâma yẫni no júja-shaḥ | védad ávidvâñ chṛiṇávac ca vidvẫn váhate 'yám maghávâ sárvasenaḥ || 3 || sthirám mánaç cakṛishe jâtá indra véshí̃d éko yudháye bhû́yasaç cit | áçmânaṃ cic chávasâ didyuto ví vidó gávâm ûrvám usríyâṇâm || 4 || paró yát tvám paramá âjánishṭhâḥ parâváti çrútyaṃ nâma bíbhrat | átaç cid índrâd abhayanta devẫ víçvâ apó ajayad dâsápatnîḥ || 5 || 26 ||

túbhyéd eté marútaḥ suçévâ árcanty arkáṃ sunvánty ándhaḥ | áhim ohânám apá âçáyânam prá mâyấbhir mâyínaṃ sakshad índraḥ || 6 || ví shú mṛídho janúshâ dấnam ínvann áhan gávâ maghavant saṃcakânáḥ | átrâ dâsásya námuceḥ çíro yád ávartayo mánave gâtúm ichán || 7 || yújaṃ hí mấm ákṛithâ ā́d íd indra çíro dâsásya námucer mathâyán | áçmânaṃ cit svaryàṃ vártamânam prá cakríyeva ródasî marúdbhyaḥ || 8 || stríyo hí dâsá ā́yudhâni cakré kím mâ karann abalấ asya sénâḥ | antár hy ákhyad ubhé asya dhéne áthópa praíd yudháye dásyum índraḥ || 9 || sám átra gā́vo 'bhíto 'navantehéha vatsaír víyutâ yád ā́san | sáṃ tấ índro asṛijad asya çâkaír yád îṃ sómâsaḥ súshutâ ámandan || 10 || 27 ||

yád îṃ sómâ babhrúdhûtâ ámandann ároravîd vṛishabháḥ sādaneshu | puraṃdaráḥ papivấñ índro asya púnar

---

30, 1 áva acacaksham. 2 me. 3 kṛitấni índra. çṛiṇávat. 4 véshi ít. cit çávasâ. 5 â-jánishṭhâḥ. devấḥ. 6 túbhya ít. 7 sú. átra. 8 cakríyâ-iva ródasî *iti*. 9 hí ubhé *iti* asya dhéne *iti* átha úpa prá ait. 10 anavanta ihá-iha. ví-yutâḥ. 11 sómâḥ.

Digitized by Google

gávâm adadâd usríyâṇâm ‖ 11 ‖ bhadrám idáṃ ruçámâ agne akran gávâṃ catvári dádataḥ sahásrâ | ṛiṇaṃcayásya práyatâ maghấni práty agrabhîshma nṛítamasya nṛiṇám ‖ 12 ‖ supéçasam mấva sṛijanty ástaṃ gávâṃ sahásrai ruçámâso agne | tîvrấ índram amamanduḥ sutấso 'któr vyùshṭau páritakmyâyâḥ ‖ 13 ‖ aúchat sấ rấtrî páritakmyâ yấ́ ṛiṇaṃcayé rấjani ruçámânâm | átyo ná vâjî́ raghúr ajyámâno babhrúç catvấry asanat sahásrâ ‖ 14 ‖ cátuḥsahasraṃ gávyasya paçváḥ práty agrabhîshma ruçámeshv agne | gharmáç cit taptáḥ pravṛíje yá âsîd ayasmáyas tám v ấdâma víprâḥ ‖ 15 ‖ 28 ‖

31 (385). trishṭubh.

Índro ráthâya pravátaṃ kṛiṇoti yám adhyásthân maghávâ vâjayántam | yûthéva paçvó vy ùnoti gopấ árishṭo yâti prathamáḥ síshâsan ‖ 1 ‖ ấ prá drava harivo mấ ví venaḥ píçaṅgarâte abhí naḥ sacasva | nahí tvád indra vásyo anyád ásty amenấñç cij jánivataç cakartha ‖ 2 ‖ úd yát sáhaḥ sáhasa ấjanishṭa dédishṭa índra indriyấṇi víçvâ | prấcodayat sudúghâ vavré antár ví jyótishâ saṃvavṛitvát támo 'vaḥ ‖ 3 ‖ ánavas te rátham áçvâya takshan tváshṭâ vájram puruhûta dyumántam | brahmấṇa índram maháyanto arkaír ávardhayann áhaye hántavấ u ‖ 4 ‖ vríshṇe yát te vríshaṇo arkám árcân índra grấvâṇo áditiḥ sajóshâḥ | anaçvấso yé paváyo 'rathấ índreshitấ abhy ávartanta dásyûn ‖ 5 ‖ 29 ‖

prá te pŭ́rvâṇi káraṇâni vocam prá nŭ́tanâ maghavan yấ cakártha | çáktîvo yád vibhárâ ródasî ubhé jáyann apó

30, 13 mâ áva. sahásraiḥ. 14 yấ. 15 ûṃ *iti*. — 31, 1 adhi -ásthât. yûthấ-iva. ví unoti. 2 cit. 3 ấ ájanishṭa dédishṭe. prá acodayat su-dúghâḥ. avar *ity* avaḥ. 4 hántavaí. 5 abhí. 6 çákti -vaḥ. vi-bhárâḥ ródasî *iti* ubhé *iti*.

Digitized by Google

mánave dăṉucitrâḥ || 6 || tád ín nú te káraṇaṃ dasma viprâhiṃ yád ghnánn ójo átrămimîthâḥ | çúshṇasya cit pári mâyă agṛibhṇâḥ prapitvám yánn ápa dásyûṉr asedhaḥ || 7 || tvám apó yádave turváçâyăramayaḥ sudúghâḥ pârá indra | ugrám ayâtam ávaho ha kútsaṃ sáṃ ha yád vâm uçánăranta devâḥ || 8 || índrâkutsâ váhamânâ ráthenă vâm átyâ ápi kárṇe vahantu | nísh shîm adbhyó dhámatho nísh shadhásthân maghóno hṛidó varathas támâṅsi || 9 || vătasya yuktấnt suyújaç cid áçvân kavíç cid eshó ajagann avasyúḥ | víçve te átra marútaḥ sákhâya índra bráhmâṇi távishîm avardhan || 10 || 30 ||

sŭraç cid rátham páritakmyâyâm pŭrvaṃ karad úparaṃ jûjuvāṅsam | bhárac cakrám étaçaḥ sáṃ riṇâti puró dádhat sanishyati krátuṃ naḥ || 11 || ăyám janâ abhicákshe jagâméndraḥ sákhâyaṃ sutásomam ichán | vádan grăvâva védim bhriyâte yásya jîrám adhvaryávaç cáranti || 12 || yé câkánanta câkánanta nŭ té mártâ amṛita mó té áṅha ăran | vâvandhí yájyûṉr utá téshu dhehy ójo jáneshu yéshu te syăma || 13 || 31 ||

32 (886). trishṭubh.

Ádardar útsam ásṛijo ví khấni tvám arṇavấn badbadhânấñ aramṇâḥ | mahấntam indra párvataṃ ví yád váḥ sṛíjo ví dhărâ áva dânavám han || 1 || tvám útsâñ ṛitúbhir badbadhânấñ áraṅha ŭdhaḥ párvatasya vajrin | áhiṃ cid ugra práyutaṃ çáyânaṃ jaghanvấñ indra távishîm adhatthâḥ || 2 || tyásya cin maható nír mṛigásya vádhar jaghâna

---

31, 7 ít. vipra áhim. átra ámimîthâḥ. 8 turváçâya áramayaḥ. uçánâ áranta. 9 ráthena ă. níḥ sîm. níḥ sadhá-sthât. 11 bhárat. 12 ă ayám. jagáma índraḥ. grăvâ áva. 13 nú. mó *iti*. ă aran yavandhí. — 32, 1 vár *iti* váḥ. 3 cit.

Digitized by Google

távishîbhir índraḥ | yá éka íd apratír mányamâna ấd asmâd anyó ajanishṭa távyân || 3 || tyáṃ cid eshâṃ svadháyâ mádantam mihó nápâtaṃ suvṛ́idhaṃ tamogấm | vṛ́ishaprabharmâ dânavásya bhấmaṃ vájreṇa vajrî́ ní jaghâna çúshṇam || 4 || tyáṃ cid asya krátubhir níshattam amarmáṇo vidád íd asya márma | yád îṃ sukshatra prábhṛitâ mádasya yúyutsantaṃ támasi harmyé dhấḥ || 5 || tyáṃ cid itthấ katpayáṃ çáyânam asûryé támasi vâvṛidhânám | táṃ cin mandânó vṛishabháḥ sutásyoccaír índro apagűryâ jaghâna || 6 || 32 ||

úd yád índro mahaté dânavấya vádhar yámishṭa sáho ápratîtam | yád îṃ vájrasya prábhṛitau dadấbha víçvasya jantór adhamáṃ cakâra || 7 || tyáṃ cid árṇam madhupáṃ çáyânam asinvấṃ vavrám máhy ấdad ugráḥ | apấdam atrám mahatấ vadhéna ní duryoṇá âvṛiṇañ mṛidhrávâcam || 8 || kó asya çúshmaṃ távishîṃ varâta éko dhánâ bharate ápratîtaḥ | imé cid asya jráyaso nú devî́ índrasyaújaso bhiyásâ jihâte || 9 || ny àsmai devî́ svádhitir jihîta índrâya gâtúr uçatî́va yeme | sáṃ yád ójo yuváte víçvam âbhir ánu svadhấvne kshitáyo namanta || 10 || ékaṃ nú tvâ sátpatim pấñcajanyaṃ jâtáṃ çṛiṇomi yaçásaṃ jáneshu | tám me jagṛibhra âçáso návishṭhaṃ doshấ vástor hávamânâsa índram || 11 || evấ hí tvấm ṛituthấ yâtáyantam maghấ víprebhyo dádataṃ çṛiṇómi | kím te brahmấṇo gṛihate-sákhâyo yé tvâyấ nidadhúḥ kấmam indra || 12 || 33 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

32, 4 tamaḥ-gấm. 6 cit. sutásya uccaíḥ. apa-gűrya. 8 mahatấ etc. vgl. 383, 10. duryoṇé avṛiṇak. 9 varâte. imé *iti*. devî́ *iti*. índrasya ójasaḥ. 10 ní asmai. jihîte. uçatî́-iva. 11 jagribhre. 12 evá.

Digitized by Google

33 (887). trishṭubh.

Máhi mahé taváse dîdhye nṛ́ñ índrâyetthā̃ taváse átavyân | yó asmai sumatím vā̃jasâtau stutó jáne samaryàç cikéta || 1 || sá tvám na indra dhiyasânó arkaír hárīṇām vṛishan yóktram açreḥ | yā̃ itthā̃ maghavann ánu jóshaṃ váksho abhí prā̃ryāḥ sakshi jánān || 2 || ná té ta indrâbhy àsmád ṛishvā̃yuktâso abrahmátâ yád ásan | tíshṭhâ rátham ádhi tám vajrahastā̃ raçmím deva yamase sváçvaḥ || 3 || purú yát ta indra sánty ukthā̃ gáve cakárthorvárâsu yúdhyan | tatakshé sū́ryāya cid ókasi své vṛíshâ samátsu dâsásya nā́ma cit || 4 || vayám té ta indra yé ca náraḥ çárdho jajnânā̃ yâtā̃ç ca ráthâḥ | ā̃smā̃n jagamyâd ahiçushma sátvâ bhágo ná hávyaḥ prabhṛithéshu cā́ruḥ || 5 || 1 ||

paprikshényam indra tvé hy ójo nṛimṇā́ni ca nṛitámâno ámartaḥ | sá na énīm vasavâno rayím dâḥ prā́ryāḥ stushe tuvimaghásya dā́nam || 6 || evā́ na indrotíbhir ava pâhí gṛiṇatáḥ çū́ra kârū́n | utá tvácam dádato vā̃jasâtau piprīhí mádhvaḥ súshutasya cā́roḥ || 7 || utá tyé mâ paurukutsyásya sū́rés trasádasyor hiraṇíno rárāṇāḥ | váhantu mâ dáça çyétâso asya gairikshitásya krátubhir nú saçce || 8 || utá tyé mâ mārutā̃çvasya çóṇāḥ krátvâmaghâso vidáthasya râtaú | sahásrâ me cyávatâno dádâna ânūkám aryó vápushe nā́rcat || 9 || utá tyé mâ dhvanyàsya júshṭâ lakshmaṇyàsya surúco yátânāḥ | mahnā̃ râyāḥ saṃváraṇasya ṛísher vrajáṃ ná gā́vaḥ práyatâ ápi gman || 10 || 2 ||

33, 1 índrâya itthā̃. 2 prá aryáḥ. 3 te indra abhí asmát ṛishva áyuktâsaḥ. tíshṭha. vajra-hasta ā̃. 4 te. cakártha urvárâsu. 5 té te. jajnânā̃ḥ. ā̃ asmā̃n. 6 hí. prá aryáḥ. 7 evá naḥ indra ûtí-bhiḥ. 9 krátvâ-maghâsaḥ. ná ârcat. 10 júshṭāḥ. sam-váraṇasya.

Digitized by Google

34 (388). jagatî. 9 trishṭubh.

Ájâtaçatrum ajárâ svàrvaty ánu svadhấmitâ dasmám îyate | sunótana pácata bráhmavâhase purushṭutấya pratarấṃ dadhâtana ‖ 1 ‖ ấ yáḥ sómena jaṭháram ápipratấmandata maghávâ mádhvo ándhasaḥ | yád îm mṛigấya hántave mahấvadhaḥ sahásrabhṛishṭim uçánâ vadhấṃ yámat ‖ 2 ‖ yó asmai ghraṅsá utá vâ yá ũdhani sómaṃ sunóti bhávati dyumấñ áha | ápâpa çakrás tatanúshṭim ûhati tanũçubhram maghávâ yáḥ kavâsakháḥ ‖ 3 ‖ yásyấvadhît pitáraṃ yásya mâtáraṃ yásya çakró bhrấtaraṃ nấta îshate | vétī́d v asya práyato yataṃkaró ná kílbishâd îshate vásva âkaráḥ ‖ 4 ‖ ná pañcábhir daçábhir vashṭy ârábhaṃ nấsunvatâ sacate púshyatâ caná | jinấti véd amuyấ hánti vâ dhúnir ấ devayúm bhajati gómati vrajé ‖ 5 ‖ 3 ‖

vitvákshaṇaḥ sámṛitau cakramâsajó 'sunvato víshuṇaḥ sunvató vṛidháḥ | índro víçvasya damitấ vibhī́shaṇo yathâvaçáṃ nayati dấsam ấryaḥ ‖ 6 ‖ sám îm paṇér ajati bhójanam mushé ví dâçúshe bhajati sûnáraṃ vásu | durgé caná dhriyate víçva ấ purú jáno yó asya távishîm ácukrudhat ‖ 7 ‖ sáṃ yáj jánau sudhánau viçváçardhasâv áved índro maghávâ góshu çubhríshu | yújaṃ hy ànyám ákṛita pravepany úd îṃ gávyaṃ sṛijate sátvabhir dhúniḥ ‖ 8 ‖ sahasrasấṃ ấgniveçiṃ gṛiṇîshe çátrim agna upamấṃ ketúm aryáḥ | tásmâ ấpaḥ saṃyátaḥ pîpayanta tásmin kshatrám ámavat tveshám astu ‖ 9 ‖ 4 ‖

34, 1 svàḥ-vati. svadhấ úmitâ. 2 ápiprata ámandata. 3 ghraṅsé. ápa-apa. kava-sakháḥ. 4 yásya ávadhît. ná átaḥ. véti ít. 5 ná ásunvatâ. vâ ít. 6 cakram-âsajáḥ ásunvataḥ. 8 yát. hí anyám. pra-vepanī́. 9 agne. tásmai.

Digitized by Google

35 (389). anushṭubh. 8 paṅkti.

Yás te sádhishṭhó 'vasa índra krátush ṭám ấ bhara | asmábhyaṃ carshaṇîsáhaṃ sásniṃ vấjeshu dushṭáram ‖ 1 ‖ yád indra te cátasro yác chûra sánti tisráḥ | yád vâ páñca kshitînấm ávas tát sú na ấ bhara ‖ 2 ‖ ấ té 'vo váreṇyaṃ vṛíshantamasya hûmahe | vṛíshajûtir hí jajnishá âbhŭbhir indra turváṇiḥ ‖ 3 ‖ vṛíshâ hy ási rấdhase jajnishé vṛíshṇi te çávaḥ | svákshatraṃ te dhṛishán mánaḥ satrâhám indra paúṅsyam ‖ 4 ‖ tváṃ tám indra mártyam amitrayántam adrivaḥ | sarvarathấ çatakrato ní yâhi çavasas pate ‖ 5 ‖ 5 ‖

tvấm íd vṛitrahantama jánâso vṛiktábarhishaḥ | ugrám pûrvíshu pûrvyáṃ hávante vấjasâtaye ‖ 6 ‖ asmấkam indra dushṭáram puroyấvânam âjíshu | sayấvânaṃ dháne-dhane vâjayántam avâ rátham ‖ 7 ‖ asmấkam indréhi no rátham avâ púraṃdhyâ | vayáṃ çavishṭha vấryaṃ diví çrávo dadhîmahi diví stómam manâmahe ‖ 8 ‖ 6 ‖

36 (390). trishṭubh. 8 jagatî.

Sá ấ gamad índro yó vásûnâṃ cíketad dấtum dấmano rayîṇấm | dhanvacaró ná váṅsagas tṛishâṇáç cakamânáḥ pibatu dugdhám aṅçúm ‖ 1 ‖ ấ te hánû harivaḥ çûra çípre rúhat sómo ná párvatasya pṛishṭhé | ánu tvâ râjann árvato ná hinván gîrbhír madema puruhûta víçve ‖ 2 ‖ cakráṃ ná vṛittám puruhûta vepate máno bhiyấ me ámater íd adrivaḥ | ráthâd ádhi tvâ jaritấ sadâvṛidha kuvín nú stoshan maghavan purûvásuḥ ‖ 3 ‖ eshá grấveva jaritấ ta indréyarti vấcam bṛihád âçushâṇáḥ | prá savyéna maghavan

---

35, 1 sádhishṭhaḥ ávase. krátuḥ tám. 2 yát çûra. 3 te ávaḥ. jajnishé. 4 hí. dhṛishát. satrâ-hám. 7 ava. 8 indra ấ ihi. ava. — 36, 2 hánû *iti*. çípre *iti*. 3 kuvít nú stóshat. 4 grấvâ-iva. te indra íyarti. hari-vaḥ.

Digitized by Google

yáṅsi ràyáḥ prá dakshiṇíd dharivo mā́ ví venaḥ ‖ 4 ‖ vṛíshâ tvâ vṛíshaṇaṃ vardhatu dyaúr vṛíshâ vṛíshabhyâṃ vahase háribhyâm | sá no vṛíshâ vṛísharathaḥ suçipra vṛíshakrato vṛíshâ vajrin bháre dhâḥ ‖ 5 ‖ yó róhitau vâjínau vâjínîvân tribhíḥ çataíḥ sácamânâv ádishṭa | yúne sám asmai kshitáyo namantâṃ çrutárathâya maruto duvoyā́ ‖ 6 ‖ 7 ‖

37 (391). trishṭubh.

Sám bhânúnâ yatate sū́ryasyâjúhvâno ghṛitáprishṭhaḥ svấñcâḥ | tásmâ ámṛidhrâ usháso vy ùchân yá índrâya sunávâméty ā́ha ‖ 1 ‖ sámiddhâgnir vanavat stîrṇábarhir yuktágrâvâ sutásomo jarâte | grā́vâṇo yásyeshirā́m vádanty áyad adhvaryúr havíshā́va síndhum ‖ 2 ‖ vadhū́r iyám pátim ichánty eti yá îṃ váhâte máhishîm ishirā́m | ā́sya çravasyâd rátha ā́ ca ghoshât purū́ sahásrâ pári vartayâte ‖ 3 ‖ ná sá rā́jâ vyathate yásminn índras tîvrā́m sómam píbati gósakhâyam | ā́ satvanaír ájati hánti vṛitrā́m kshéti kshitī́ḥ subhágo nā́ma púshyan ‖ 4 ‖ púshyât kshéme abhí yóge bhavâty ubhé vṛítau saṃyatī́ sā́m jayâti | priyáḥ sū́rye priyó agnā́ bhavâti yá índrâya sutásomo dádâçat ‖ 5 ‖ 8 ‖

38 (392). anushṭubh.

Urósh ṭa indra rā́dhaso vibhvī́ râtíḥ çatakrato | ádhâ no viçvacarshaṇe dyumnā́ sukshatra maṅhaya ‖ 1 ‖ yád îm indra çravā́yyam ísham çavishṭha dadhishé | paprathé dîrghaçrúttamaṃ hiraṇyavarṇa dushṭáram ‖ 2 ‖ çúshmâso yé

36, 6 duvaḥ-yā́. — 37, 1 sū́ryasya â-júhvânaḥ. su-áncâḥ tásmai. ví uchân. sunávâma íti. 2 yásya ishirám. havíshâ áva. 3 ichánti. ā́ asya. purú. 5 ubhé-saṃyatī́ *iti*. — 38, 1 uróḥ te. ádha.

Digitized by Google

te adrivo mahánâ ketasấpaḥ | ubhấ devấv abhíshṭaye diváç ca gmáç ca râjathaḥ || 3 || utó no asyá kásya cid dákshasya táva vṛitrahan | asmábhyaṃ nṛimṇám ấ bharâsmábhyaṃ nṛimaṇasyase || 4 || nú ta âbhír abhíshṭibhis táva çármañ chatakrato | índra syấma sugopấḥ çűra syấma sugopấḥ || 5 || 9 ||

39 (393). anushṭubh. 5 paṅkti.

Yád indra citra mahánásti tvádàtam adrivaḥ | rádhas tán no vidadvasa ubhayâhasty ấ bhara || 1 || yán mányase váreṇyam indra dyukshám tád ấ bhara | vidyấma tásya te vayám ákûpârasya dâváne || 2 || yát te ditsú prarádhyam máno ásti çrutám bṛihát | téna dṛiḷhấ cid adriva ấ vấjaṃ darshi sâtáye || 3 || máṅhishṭhaṃ vo maghónâṃ rấjânaṃ carshaṇînấm | índram úpa práçastaye pûrvîbhir jujushe gíraḥ || 4 || ásmâ ít kấvyaṃ váca ukthám índrâya çáṅsyam | tásmâ u bráhmavâhase gíro vardhanty átrayo gíraḥ çumbhanty átrayaḥ || 5 || 10 ||

40 (394). 1 — 3 ushṇih. 4 trishṭubh. 5. 9 anushṭubh. 6 — 8 trishṭubh.

Ấ yâhy ádribhiḥ sutáṃ sómaṃ somapate piba | vṛíshann indra vṛíshabhir vṛitrahantama || 1 || vṛíshâ grấvâ vṛíshâ mádo vṛíshâ sómo ayáṃ sutáḥ | vṛíshann indra — || 2 || vṛíshâ tvâ vṛíshaṇaṃ huve vájriñ citrấbhir ûtíbhiḥ | vṛíshann indra — || 3 || ṛijîshî vajrî vṛishabhás turâshấṭ chushmî rấjâ vṛitrahấ somapấvâ | yuktvấ háribhyâm úpa yâsad arvấñ mádhyaṃdine sávane matsad índraḥ || 4 || yát tvâ sûrya svàrbhânus

---

38, 4 utó *iti*. bhara asmábhyam. 5 nú te. çatakrato *iti*. — 39, 1 mahánâ ásti. tát. vidadvaso *iti* ubhayâhastí. 2 yát. 5 ásmai. tásmai. — 40, 4 çushmî.

Digitized by Google

támasāvidhyad âsuráḥ | ákshetravid yáthâ mugdhó bhúvanâny adîdhayuḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

svàrbhânor ádha yád indra mâyā́ avó divó vártamânâ avā́han | gûḷháṃ sū́ryaṃ támasāpavratena turī́yeṇa bráhmaṇâvindad átriḥ ‖ 6 ‖ mā́ mā́m imáṃ táva sántam atra irasyā́ drugdhó bhiyásâ ní gârît | tvám mitró asi satyárâdhâs taú mehā́vataṃ váruṇaç ca rā́jâ ‖ 7 ‖ grā́vṇo brahmā́ yuyujânáḥ saparyán kî́ríṇâ devā́n námasopaçíkshan | átriḥ sū́ryasya divi cákshur ā́dhât svàrbhânor ápa mâyā́ aghukshat ‖ 8 ‖ yáṃ vaí sū́ryaṃ svàrbhânus támasāvidhyad âsuráḥ | átrayas tám ánv avindan nahy ànyé áçaknuvan ‖ 9 ‖ 12 ‖

41 (395). trishṭubh. 16. 17 atijagatî. 20 ekapadâ virâj.

Kó nú vâm mitrâvaruṇâv ṛitâyán divó vâ mahâḥ pā́rthivasya vâ dé | ṛitásya vâ sádasi trā́sîthâṃ no yajnâyaté vâ paçushó ná vā́jân ‖ 1 ‖ té no mitró váruṇo aryamā́yúr índra ṛibhukshā́ marúto jushanta | námobhir vâ yé dádhate suvṛiktím stómaṃ rudrā́ya mî́ḷhúshe sajóshâḥ ‖ 2 ‖ ā́ vâṃ yéshṭhâçvinâ huvádhyai vā́tasya pátman ráthyasya pushṭaú | utá vâ divó ásurâya mánma prā́ndhâṅsîva yájyave bharadhvam ‖ 3 ‖ prá sakshánto divyáḥ káṇvahotâ tritó diváḥ sajóshâ vā́to agníḥ | pûshā́ bhágaḥ prabhṛithé viçvábhojâ âjím ná jagmur âçvàçvatamâḥ ‖ 4 ‖ prá vo rayím yuktā́çvam bharadhvaṃ râyá éshé 'vase dadhîta dhī́ḥ | suçéva évair auçijásya hótâ yé va évâ marutas turā́ṇâm ‖ 5 ‖ 13 ‖

40, 5 támasâ ávidhyat. 6 ava-áhan. támasâ ápa-vratena. bráhmaṇâ avindat. 7 atre. mâ ihá avatam. 8 námasâ upa-çíkshan. ā́ adhât. 9 nahí anyé. — 41, 1 yajna-yaté. paçu-sáḥ. 2 aryamā́ áyúḥ. ṛibhukshā́ḥ. 3 yéshṭhâ açvinâ. prá ándhâṅsi-iva. 4 sa -jóshâḥ. 5 éshe ávase. évâḥ.

Digitized by Google

prá vo vâyúṃ rathayújaṃ kṛṇudhvam prá devám vípram panitāram arkaíḥ | ishudhyáva ṛitasāpaḥ púraṃdhîr vásvîr no átra pátnîr ā́ dhiyé dhuḥ ‖ 6 ‖ úpa va éshe vándyebhiḥ çûshaíḥ prá yahvî́ diváç citáyadbhir arkaíḥ | ushā́sānáktâ vidúshîva víçvam ā́ hâ vahato mártyâya yajnám ‖ 7 ‖ abhí vo arce poshyā́vato nṛ́n vā́stosh pátiṃ tváshṭâraṃ rárāṇaḥ | dhányâ sajóshâ dhishā́ṇâ námobhir vánaspátîñr óshadhî râyá éshe ‖ 8 ‖ tujé nas táne párvatâḥ santu svaítavo yé vásavo ná vîrā́ḥ | panitá âptyó yajatáḥ sádâ no várdhân naḥ çáṅsaṃ náryo abhíshṭau ‖ 9 ‖ vṛíshṇo astoshi bhûmyásya gárbhaṃ tritó nápâtam apā́ṃ suvṛiktí | gṛṇîté agnír etárî ná çûshaíḥ çocíshkeço ní riṇâti vánâ ‖ 10 ‖ 14 ‖

kathā́ mahé rudríyâya bravâma kád râyé cikitúshe bhágâya | ā́pa óshadhîr utá no 'vantu dyaúr vánâ giráyo vṛikshákeçâḥ ‖ 11 ‖ çṛiṇótu na ûrjā́m pátir giráḥ sá nábhas tárîyâñ ishiráḥ párijmâ | çṛiṇvántv ā́paḥ púro ná çubhrā́ḥ pári srúco babṛihā́ṇásyā́dreḥ ‖ 12 ‖ vidā́ cin nú mahânto yé va évâ brávâma dasmâ vā́ryaṃ dádhânâḥ | váyaç caná subhvà ā́va yanti kshubhā́ mártam ánuyataṃ vadhasnaíḥ ‖ 13 ‖ ā́ daívyâni pā́rthivâni jánmâpáç cā́châ súmakhâya vocam | várdhantâṃ dyā́vo gíraç candrā́grâ udā́ vardhantâm abhíshâtâ árṇâḥ ‖ 14 ‖ padé-pade me jarimā́ ní dhâyi várûtrî vâ çakrā́ yā́ pâyúbhiç ca | síshaktu mâtā́ mahî́ rasā́ naḥ smát sûríbhir ṛijuhásta ṛijuvániḥ ‖ 15 ‖ 15 ‖

kathā́ dâçema námasâ sudā́nûn evayā́ marúto áchoktau práçravaso marúto áchoktau | mā́ nó 'hir budhnyò rishé

41, 7 ā́ îshe. yahvî́ *iti*. vidúshî iveti. ha. 8 sa-jóshâḥ. óshadhîḥ. 9 svá-etavaḥ. várdhât. 10 etári. 12 babṛihā́ṇásya á́dreḥ. 13 vidá cit. évâḥ. dasmâḥ. ā́ áva. 14 jánma apáç ca ácha. 15 ṛiju-hástâ. 16 naḥ áhiḥ.

Digitized by Google

dhâd asmâkam bhûd upamâtivániḥ ‖ 16 ‖ íti cin nú prajâ-yai paçumátyai dévâso vánate mártyo va â devâso vanate mártyo vaḥ | átrâ çivâṃ tanvò dhâsím asyâ jarâṃ cin me nírṛitir jagrasîta ‖ 17 ‖ tâṃ vo devâḥ sumatím ûrjáyantîm ísham açyâma vasavaḥ çásâ góḥ | sâ naḥ sudânur mṛiḷáyantî devî práti drávantî suvitâya gamyâḥ ‖ 18 ‖ abhí na íḷâ yûthásya mâtâ smán nadîbhir urváçî vâ gṛiṇâtu | urváçî vâ bṛihaddivâ gṛiṇânâbhyûrṇvânâ prabhṛithásyâyóḥ ‖ 19 ‖ sísbaktu na ûrjavyàsya pushṭéḥ ‖ 20 ‖ 16 ‖

42 (396). trishṭubh. 17 ekapadâ virâj.

Prá çáṃtamâ váruṇaṃ dîdhitî gîr mitrám bhágam áditiṃ nûnám açyâḥ | pṛishadyoniḥ páñcahotâ çṛiṇotv átûrtapanthâ ásuro mayobhúḥ ‖ 1 ‖ práti me stómam áditir jagribhyât sûnúṃ ná mâtâ hṛidyaṃ suçévam | bráhma priyáṃ devâhitaṃ yád ásty ahám mitré váruṇe yán mayobhú ‖ 2 ‖ úd îraya kavítamaṃ kavînâṃ unáttainam abhí mádhvâ ghṛiténa | sá no vásûni práyatâ hitâni candrâṇi devâḥ savitâ suvâti ‖ 3 ‖ sám indra ṇo mánasâ neshi góbhiḥ sáṃ sûribhir harivaḥ sáṃ svastí | sám bráhmaṇâ devâhitaṃ yád ásti sáṃ devânâṃ sumatyâ yajníyânâm ‖ 4 ‖ devó bhágaḥ savitâ râyó áṅça índro vṛitrásya saṃjito dhánânâm | ṛibhukshâ vâja utá vâ púraṃdhir ávantu no amṛitâsas turâsaḥ ‖ 5 ‖ 17 ‖

marutváto ápratîtasya jishṇór ájûryataḥ prá bravâmâ kṛitâni | ná te pûrve maghavan nâparâso ná vîryàṃ nûtanaḥ káç canâpa ‖ 6 ‖ úpa stuhi prathamáṃ ratnadhéyam

---

41, 17 cit. átra. asyâḥ. cit. 19 smát. gṛiṇâná abhi-ûrṇvâná pra-bhṛithásya âyóḥ. — 42, 2 yát. 3 unátta enam. 4 naḥ. 5 ṛibhukshâḥ. 6 bravâma. ná áparâsaḥ. caná âpa.

Digitized by Google

bṛihaspátiṃ sanitâraṃ dhánânâm | yáḥ çáṅsate stuvaté çámbhavishṭhaḥ purûvásur âgámaj jóhuvânam || 7 || távotíbhiḥ sácamânâ árishṭâ bṛíhaspate maghávânaḥ suvîrâḥ | yé açvadâ utá vâ sánti godâ yé vastradâḥ subhágâs téshu râyaḥ || 8 || visármâṇaṃ kṛiṇuhi vittám eshâṃ yé bhuñjáte ápṛiṇanto na ukthaíḥ | ápavratân prasavé vâvṛidhânân brahmadvíshaḥ sûryâd yâvayasva || 9 || yá óhate raksháso devávîtâv acakrébhis tám maruto ní yâta | yó vaḥ çámîṃ çaçamânásya níndât tuchyân kâmân karate sishvidânáḥ || 10 || 18 ||

tám u shṭuhi yáḥ svishúḥ sudhánvâ yó víçvasya kshấyati bheshajásya | yákshvâ mahé saumanasâya rudráṃ námobhir devám ásuraṃ duvasya || 11 || dámûnaso apáso yé suhástâ vṛíshṇaḥ pátnîr nadyò vibhvatashṭâḥ | sárasvatî bṛihaddivótá râkâ daçasyántîr varivasyantu çubhrâḥ || 12 || prá sû mahé suçaraṇâya medhâṃ gíram bhare návyasîṃ jâyamânâm | yá âhanâ duhitúr vaksháṇâsu rûpâ mínânó ákṛiṇod idáṃ naḥ || 13 || prá sushṭutiḥ stanáyantaṃ ruvántam iḷás pátiṃ jaritar nûnám açyâḥ | yó abdimân udanimân íyarti prá vidyútâ ródasî ukshámâṇaḥ || 14 || eshá stómo mârutaṃ çárdho áchâ rudrásya sûnûnr yuvanyûnr úd açyâḥ | kámo râyé havate mâ svasty úpa stuhi pṛíshadaçvân ayâsaḥ || 15 || praishá stómaḥ pṛithivîṃ antárikshaṃ vánaspátînr óshadhî râyé açyâḥ | devó-devaḥ suhávo bhûtu máhyam mâ no mâtâ pṛithivî durmataú dhât || 16 || uraú devâ anibâdhé syâma || 17 || sám açvínor ávasâ nûtanena mayobhúvâ supráṇîtî gamema | â no rayíṃ vahatam ótá vîrân â víçvâny amṛitâ saúbhagâni || 18 || 19 ||

42, 7 â-gámat. 8 táva ûtí-bhiḥ. árishṭâḥ. go-dâḥ. 11 stuhi. su-ishúḥ. yákshva. 12 su-hástâḥ. bṛihat-divâ utá. 13 sú. âhanâḥ. 14 ródasi *iti*. 15 ácha. svastí. 16 prá eháḥ. óshadhîḥ. 18 â utá.

Digitized by Google

43 (397). trishṭubh. 16 ekapadâ virâj.

Ấ dhenávaḥ páyasâ tŭrṇyarthâ ámardhantîr úpa no yantu mádhvâ | mahó râyé bṛihatîḥ saptá vípro mayobhúvo jaritấ johavîti ‖ 1 ‖ ấ sushṭutî́ námasâ vartayádhyai dyấvâ vấjâya pṛithivî́ ámṛidhre | pitấ mâtấ mádhuvacâḥ suhástâ bháre-bhare no yaçásâv avishṭâm ‖ 2 ‖ ádhvaryavaç cakṛivấṅso mádhûni prá vâyáve bharata cấru çukrám| hóteva naḥ prathamáḥ pâhy asyá déva mádhvo rarimấ te mádâya ‖ 3 ‖ dáça kshípo yuñjate bâhŭ́ ádriṃ sómasya yấ çamitấrâ suhástâ | mádhvo rásaṃ sugábhastir girishṭhấṃ cániçcadad duduhe çukrám aṅçúḥ ‖ 4 ‖ ásâvi te jujushâṇấya sómaḥ krátve dákshâya bṛihaté mádâya | hárî ráthe sudhúrâ yóge arvấg índra priyấ kṛiṇuhi hûyámânaḥ ‖ 5 ‖ 20 ‖

ấ no mahî́m arámatiṃ sajóshâ gnấṃ devî́ṃ námasâ râtáhavyâm | mádhor mádâya bṛihatî́m ṛitajnấm ấgne vaha pathíbhir devayấnaiḥ ‖ 6 ‖ añjánti yám prathấyanto ná víprâ vapấvantaṃ nấgnínâ tápantaḥ | pitúr ná putrá upási préshṭha ấ gharmó agním ṛitáyann asâdi ‖ 7 ‖ áchâ mahî́ bṛihatî́ çámtamâ gîr dûtó ná gantv açvínâ huvádhyai | mayobhúvâ saráthâ yâtam arvấg gantáṃ nidhíṃ dhúram âṇír ná nấbhim ‖ 8 ‖ prá távyaso námaüktiṃ turásyâhám pûshṇá utá vâyór adikshi | yấ rấdhasâ coditấrâ matînấṃ yấ vấjasya draviṇodấ utá tmán ‖ 9 ‖ ấ nấmabhir marúto vakshi víçvân ấ rûpébhir jâtavedo huvânáḥ | yajnáṃ gíro jaritúḥ sushṭutíṃ ca víçve ganta maruto víçva ûtî́ ‖ 10 ‖ 21 ‖

ấ no divó bṛihatáḥ párvatâd ấ sárasvatî yajatấ gantu

43, 2 p. ámṛidhre *iti*. 3 hótâ-iva. rarimá. 4 bâhŭ *iti*. 6 sa-jóshâḥ. ấ agne. 7 víprâḥ. ná agnínâ. 8 ácha. sa-ráthâ ấ. 9 turásya ahám. draviṇaḥ-daú. 10 víçve.

Digitized by Google

yajnám | hávaṃ devî́ jujushâṇấ ghṛitấcî çagmấṃ no vấcam uçatî́ çṛiṇotu || 11 || ấ vedhásaṃ nî́lapṛishṭham bṛihántam bṛihaspátiṃ sádane sâdayadhvam | sâdấdyoniṃ dáma ấ dîdivấṅsaṃ hiraṇyavarṇam arushấm sapema || 12 || ấ dharṇasír bṛihấddivo rárâṇo víçvebhir gantv ómabhir huvânáḥ | gnấ vásâna óshadhîr ámṛidhras tridhấtuçṛiṅgo vṛishabhó vayodhấḥ || 13 || mâtúsh padé paramé çukrá âyór vipanyávo râspirấso agman | suçévyaṃ námasâ râtáhavyâḥ çíçum mṛijanty âyávo ná vâsé || 14 || bṛihád váyo bṛihaté túbhyam agne dhiyâjúro mithunấsaḥ sacanta | devó-devaḥ suhávo bhûtu máhyam mấ no mâtấ pṛithiví́ durmataú dhât || 15 || uraú devâ — || 16 || sám açvínor ávasâ — || 17 || 22 ||

44 (398). jagatî. 14. 15 trishṭubh.

Tám pratnáthâ pûrváthâ viçváthemáthâ jyeshṭhátâtim barhishádaṃ svarvídam | pratîcînáṃ vṛijánaṃ dohase girấçúṃ jáyantam ánu yấsu várdhase || 1 || çriyé sudṛíçîr úparasya yấḥ svàr virócamânaḥ kakúbhâm acodáte | sugopấ asi ná dábhâya sukrató paró mâyấbhir ṛitá âsa nấma te || 2 || átyaṃ haviḥ sacate sác ca dhấtu cârishṭagâtuḥ sá hótâ sahobhárîḥ | prasárasrâṇo ánu barhír vṛíshâ çíçur mádhye yúvâjáro visrúhâ hitáḥ || 3 || prá va eté suyújo yấmann ishṭáye nî́îr amúshmai yamyà ṛitâvṛídhaḥ | suyántubhiḥ sarvaçâsaír abhîçúbhiḥ krívir nấmâni parvaṇé mushâyati || 4 || saṃjárbhurâṇas tárubhiḥ sutegṛíbhaṃ vayấkínaṃ cittágarbhâsu susváruḥ | dhârâvâkéshv ṛijugátha çobhase várdhasva pátnîr abhí jîvó adhvaré || 5 || 23 ||

43, 12 dáme. imá-thâ. girấ âçúm. 13 gnấḥ. 2 ṛité. 14 çukré. — 44, 1 viçvá-thâ 3 sát. ca árishṭa-gâtuḥ. yúvâ ajáraḥ.

Digitized by Google

yâdṛíg evá dádṛiçe tâdṛíg ucyate sáṃ châyáyâ dadhire sidhráyâpsv ấ | mahím asmábhyam urushấm urú jráyo bṛihát suvîram ánapacyutaṃ sáhaḥ || 6 || véty ágrur jánivân vấ áti spṛídhaḥ samaryatấ mánasâ sûryaḥ kavíḥ | ghraṅsáṃ rákshantam pári viçváto gáyam asmấkaṃ çárma vanavat svấvasuḥ || 7 || jyấyâṅsam asyá yatúnasya ketúna ṛishisvarấṃ carati yấsu nấma te | yâdṛíçmin dhấyi tám apasyáyâ vidad yá u svayáṃ váhate só áraṃ karat || 8 || samudrám âsâm áva tasthe agrimấ ná rishyati sávanaṃ yásminn ấyatâ | átrâ ná hấrdi kravaṇásya rejate yátrâ matír vidyáte pûtabándhanî || 9 || sá hí kshatrásya manasásya cíttibhir evâvadásya yajatásya sádhreḥ | avatsârásya spṛiṇavâma ráṇvabhiḥ çávishṭhaṃ vấjaṃ vidúshâ cid árdhyam || 10 || 24 ||

çyená âsâm áditiḥ kakshyò mádo viçvávârasya yajatásya mâyínaḥ | sám anyám-anyam arthayanty étave vidúr vishấṇam paripấṇam ánti té || 11 || sadâpṛiṇó yajató ví dvísho vadhîd bâhuvṛiktáḥ çrutavít táryo vaḥ sácâ | ubhấ sá várâ práty eti bhấti ca yád îṃ gaṇám bhájate suprayấvabhiḥ || 12 || sutambharó yájamânasya sátpatir víçvâsâm ûdhaḥ sá dhiyấm udáñcanaḥ | bhárad dhenú rásavac chiçriye páyo 'nubruvâṇó ádhy eti ná svapán || 13 || yó jâgấra tám ṛícaḥ kâmayante yó jàgấra tám u sấmâni yanti | yó jâgấra tám ayáṃ sóma âha távâhám asmi sakhyé nyòkâḥ || 14 || agnír jâgâra tám ṛícaḥ kâmayante 'gnír jâgâra tám u sấmâni yanti | agnír jâgâra tám ayáṃ sóma âha távâhám asmi sakhyé nyòkâḥ || 15 || 25 ||

Ṭṛitîyo 'nuvákaḥ.

44, 6 sidhráyâ ap-sú. uru-sấm. 7 vaí. sa-maryatấ. svá-vasuḥ. 8 ketúnâ. 9 átra. yátra. 10 eva-vadásya. 11 vi-sấnam. 13 dhenúḥ rása-vat çiçriye. 14 táva ahám. ní-okâḥ.

Digitized by Google

45 (399). trishṭubh.

Vidā́ divó vishyánn ádrim ukthaír âyatyā́ usháso arcíno guḥ | ápâvṛita vrajínîr út svàr gâd ví dúro mā́nushîr devá âvaḥ ‖ 1 ‖ ví sū́ryo amátim ná çríyam sâd órvā́d gávâm mâtā́ jânatī gât | dhánvarṇaso nadyàḥ khā́doarṇâḥ sthū́ṇeva súmitâ dṛiṅhata dyaúḥ ‖ 2 ‖ asmā́ ukthā́ya párvatasya gárbho mahī́nâm janúshe pûrvyā́ya | ví párvato jihîta sā́dhata dyaúr âvívâsanto dasayanta bhū́ma ‖ 3 ‖ sûktébhir vo vácobhir devájushṭair índrâ nv àgnī́ ávase huvádhyai | ukthébhir hí shmâ kaváyaḥ suyájnâ âvívâsanto marúto yájanti ‖ 4 ‖ éto nv àdyá sudhyò bhávâma prá duchúnâ minavâmâ várîyaḥ | árê dvéshâṅsi sanutár dadhâmā́yâma prā́ñco yájamânam ácha ‖ 5 ‖ 26 ‖

étâ dhíyam kṛinávâmâ sakhâyó 'pa yā́ mâtā́ṅ ṛiṇutá vrajā́m góḥ | yáyâ mánur viçiçipráṃ jigā́ya yáyâ vaníg vaṅkúr ā́pâ púrîsham ‖ 6 ‖ ánûnod átra hástayato ádrir ā́rcan yéna dáça mâsó návagvâḥ | ṛitā́m yatī́ sarámâ gā́ avindad víçvâni satyā́ṅgirâç cakâra ‖ 7 ‖ viçve asyā́ vyúshi mā́hinâyâḥ sā́m yád góbhir áṅgiraso návanta | útsa âsâm paramé sadhástha ṛitásya pathā́ sarámâ vidad gā́ḥ ‖ 8 ‖ ā́ sū́ryo yâtu saptā́çvaḥ kshétraṃ yád asyorviyā́ dī́rghayâthé | raghúḥ çyenáḥ patayad ándho áchâ yúvâ kavír dîdayad góshu gáchan ‖ 9 ‖ ā́ sū́ryo aruhac chukrám árṇó 'yukta yád dharíto vîtápṛishṭhâḥ | udnā́ ná nā́vam anayanta dhī́râ âçṛiṇvatī́r ā́po arvā́g atishṭhan ‖ 10 ‖ dhíyaṃ vo apsú da-

---

45, 1 vidā́ḥ. vi-syán. ápa avṛita. âvar *ity* âvaḥ. 2 ā́ ûrvā́t. dhánva-arṇasaḥ. sthū́ṇâ-iva. 3 asmaí. 4 nú agnī́ *iti*. sma. 5 éto *iti* nú adyá. duchúnâḥ minavâma. dadhâma áyâma. 6 ā́ ita. kṛiṇávâma sakhâyaḥ ápa. mâtā́. viçi-çiprám. ā́pa. 7 satyā́ áṅgirâḥ. 8 asyā́ḥ. sadhá-sthe. 9 asya urviyā́. ácha. 10 aruhat çukrám árṇaḥ áyukta yát harítaḥ.

Digitized by Google

dhishe svarshăṃ yáyătaran dáça mâsó návagvâḥ | ayă dhiyă syâma devágopâ ayă dhiyă tuturyâmăty áṅhaḥ ‖ 11 ‖ 27 ‖

46 (400). jagatî. 2. 8 trishṭubh.

Háyo ná vidvăñ ayuji svayáṃ dhurí tăṃ vahâmi pratáraṇîm avasyúvam | năsyâ vaçmi vimúcaṃ năvṛítam púnar vidvăn pathâḥ puraetá ṛijú neshati ‖ 1 ‖ ágna índra váruṇa mítra dévâḥ çárdhaḥ prá yanta mărutotá vishṇo | ubhă năsatyâ rudró ádha gnăḥ pûshă bhágaḥ sárasvatî jushanta ‖ 2 ‖ indrâgnî mitrăváruṇăditiṃ svàḥ pṛithivîṃ dyăṃ marútaḥ párvatâñ apáḥ | huvé víshṇum pûshâṇam bráhmaṇas pátim bhágaṃ nú çáṅsam savităram ûtáye ‖ 3 ‖ utá no víshṇur utá văto asrídho draviṇodă utá sómo máyas karat | utá ṛibháva utá râyé no açvínotá tváshṭotá víbhvăṇu mańsate ‖ 4 ‖ utá tyán no mărutaṃ çárdha ă gamad divikshayáṃ yajatám barhír âsáde | bṛíhaspátiḥ çárma pûshótá no yamad varûthyàṃ váruṇo mitró aryamă ‖ 5 ‖ utá tyé naḥ párvatâsaḥ suçastáyaḥ sudîtáyo nadyàs trămaṇe bhuvan | bhágo vibhaktă çávasăvasă gamad uruvyácâ áditiḥ çrotu me hávam ‖ 6 ‖ devăñâm pátnîr uçatîr avantu naḥ prăvantu nas tujáye văjasâtaye | yăḥ părthivâso yă apăṃ ápi vraté tă no devîḥ suhavâḥ çárma yachata ‖ 7 ‖ utá gnă vyantu devápatnîr indrâṇy àgnăyy açvinî răṭ | ă ródasî varuṇâṇî çriṇotu vyántu devîr yá ṛitúr jánînâm ‖ 8 ‖ 28 ‖

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

45, 11 yáyâ átaran. tuturyâma áti. — 46, 1 ná asyâḥ. ná â-vṛítam. puraḥ-etă. 2 ágne. mărutа utá. 3 mitrăváruṇâ áditim. 4 utá ṛibhávaḥ. açvínâ utá tváshṭâ utá ví-bhvâ ánu. 5 tyát. pûshă utá. 6 çávasâ ávasâ ă. 7 prá avantu. tăḥ. 8 gnăḥ. indrâṇî agnăyi. ródasî *iti*.

Digitized by Google

47 (401). trishṭubh.

Prayuñjatī́ divá eti bruvāṇā́ mahī́ mātā́ duhitúr bodhāyantī | âvívâsantī yuvatír manîshā́ pitṛíbhya ā́ sádane jóhuvânā ‖ 1 ‖ ajirā́sas tádapa ī́yamânā âtasthivā́ṅso amṛítasya nā́bhim | anantā́sa urávo viçvátaḥ sîm pári dyā́vâpṛithivī́ yanti pánthāḥ ‖ 2 ‖ ukshā́ samudró arushā́ḥ suparṇáḥ pū́rvasya yónim pitúr ā́ viveça | mádhye divó níhitaḥ pṛíçnir áçmâ ví cakrame rájasas pâty ántau ‖ 3 ‖ catvā́ra îm bibhrati kshemayánto dáça gárbham caráse dhâpayante | tridhā́tavaḥ paramā́ asya gā́vo diváç caranti pári sadyó ántân ‖ 4 ‖ idā́m vápur nivácanam janâsaç cáranti yán nadyàs tasthúr ā́paḥ | dvé yád îm bibhṛitó mātúr anyé ihéha jāté yamyấ sábandhû ‖ 5 ‖ ví tanvate dhíyo asmấ ápâṅsi vástrâ putrā́ya mātáro vayanti | upaprakshé vṛíshaṇo módamânâ divás pathā́ vadhvò yanty ácha ‖ 6 ‖ tád astu mitrâvaruṇâ tád agne çáṃ yór asmábhyam idám astu çastám | açîmáhi gâdhám utá pratishṭhā́m námo divé bṛihaté sā́danâya ‖ 7 ‖ 1 ‖

48 (402). jagatī.

Kád u priyā́ya dhā́mne manâmahe svákshatrâya sváyaçase mahé vayám | âmenyásya rájaso yád abhrā́ ā́ṅ apó vṛiṇānā́ vitanóti mâyínî ‖ 1 ‖ tā́ atnata vayúnam vîrávakshaṇam samânyā́ vṛitáyâ víçvam ā́ rájaḥ | ápo ápâcîr áparâ ápejate prá pū́rvâbhis tirate devayúr jánaḥ ‖ 2 ‖ ā́ grā́vabhir ahanyèbhir aktúbhir várishṭham vájram ā́ jigharti mâyíni | çatáṃ vấ yásya pracárant své dáme saṃvartáyanto ví ca vartayann áhâ ‖ 3 ‖ tā́m asya rîtím paraçór iva práty

---

47, 5 yát. anyé *iti* ihá-iha. jāté-sábandhû *iti*. 6 asmai. módamânāḥ. — 48, 1 abhré ā́. 2 ápo *iti*. ápa ījate.

Digitized by Google

ánîkam akhyam bhujé asya várpasaḥ | sácâ yádi pitumántam iva kshấyaṃ rátnaṃ dádhâti bhárahûtaye viçé ‖ 4 ‖ sá jihváyâ cáturanîka ṛiñjate cấru vásâno váruṇo yátann arím | ná tásya vidma purushatvátâ vayấṃ yáto bhágaḥ savitấ dấti vấryam ‖ 5 ‖ 2 ‖

49 (403). trishṭubh.

Devấṃ vo adyá savitấram éshe bhágaṃ ca rátnaṃ vibhájantam âyóḥ | ấ vâṃ narâ purubhujâ vavṛityâṃ divédive cid açvinâ sakhîyán ‖ 1 ‖ práti prayấṇam ásurasya vidvấnt sûktaír devấṃ savitấraṃ duvasya | úpa bruvîta námasâ vijânấñ jyéshṭhaṃ ca rátnaṃ vibhájantam âyóḥ ‖ 2 ‖ adatrayấ dayate vấryâṇi pûshấ bhágo áditir vásta usráḥ | índro víshṇur váruṇo mitró agnír ábâni bhadrấ janayanta dasmấḥ ‖ 3 ‖ tán no anarvấ savitấ várûthaṃ tát síndhava isháyanto ánu gman | úpa yád vóce adhvarásya hótâ râyáḥ syâma pátayo vấjaratnâḥ ‖ 4 ‖ prá yé vásubhya ívad ấ námo dúr yé mitré váruṇe sûktávâcaḥ | ávaitv ábhvaṃ kṛiṇutấ várîyo diváspṛithivyór ávasâ madema ‖ 5 ‖ 3 ‖

50 (404). anushṭubh. 5 paṅkti.

Víçvo devásya netúr márto vurîta sakhyám | víçvo ràyá ishudhyati dyumnáṃ vṛiṇîta pushyáse ‖ 1 ‖ té te deva netar yé cemấñ anuçáse | té ràyấ té hy ấpṛíce sácemahi sacathyaìḥ ‖ 2 ‖ áto na ấ nṛ́n átithîn átaḥ pátnîr daçasyata | âré víçvam patheshṭhấṃ dvishó yuyotu yúyuviḥ ‖ 3 ‖ yátra váhnir abhíhito dudrávad dróṇyaḥ paçúḥ | nṛi-

---

49, 1 ấ íshe. 3 váste. 4 tát. 5 áva etu. kṛiṇutá. diváḥpṛithivyóḥ. — 50, 1 ràyé. 2 ca imấn. hí á-pṛíce. 3 pathe-sthấm. yúyuviḥ. 4 nṛi-

Digitized by Google

máṇâ vîrápastyó 'ṛṇâ dhîreva sánitâ || 4 || eshá te deva netâ ráthaspátiḥ çáṃ rayíḥ | çáṃ râyé çáṃ svastáya ishaḥstúto manâmahe devastúto manâmahe || 5 || 4 ||

51 (405). 1—4 gâyatrî. 5—10 ushṇih. 11—13 jagatî oder trishṭubh. 14. 15 anushṭubh.

Ágne sutásya pîtáye víçvair ûmebhir â gahi | devébhir havyádâtaye || 1 || ṛítadhîtaya â gata sátyadharmâṇo adhvarám | agnéḥ pibata jihváyâ || 2 || víprebhir vipra santya prâtaryâvabhir â gahi | devébhiḥ sómapîtaye || 3 || ayáṃ sómaç camû sutó 'matre pári shicyate | priyá índrâya vâyáve || 4 || vâyav â yâhi vîtáye jushâṇó havyádâtaye | píbâ sutásyândhaso abhí práyaḥ || 5 || 5 ||

índraç ca vâyav eshâṃ sutânâm pîtím arhathaḥ | tân jushethâm arepásâv abhí práyaḥ || 6 || sutâ índrâya vâyáve sómâso dádhyâçiraḥ | nimnáṃ ná yanti síndhavo 'bhí práyaḥ || 7 || sajûr víçvebhir devébhir açvíbhyâm ushásâ sajûḥ | â yâhy agne atrivát suté raṇa || 8 || sajûr mitrâváruṇâbhyâṃ sajûḥ sómena víshṇunâ | â yâhy — || 9 || sajûr âdityair vásubhiḥ sajûr índreṇa vâyúnâ | â yâhy — || 10 || 6 ||

svastí no mimîtâm açvínâ bhágaḥ svastí devy áditir anarvâṇaḥ | svastí pûshâ ásuro dadhâtu naḥ svastí dyâvâpṛithivî sucetúnâ || 11 || svastáye vâyúm úpa bravâmahai sómaṃ svastí bhúvanasya yás pátiḥ | bṛíhaspátiṃ sárvagaṇaṃ svastáye svastáya âdityâso bhavantu naḥ || 12 || víçve devâ no adyâ svastáye vaiçvânaró vásur agníḥ svastáye | devâ avantv ṛibhávaḥ svastáye svastí no rudráḥ pâtv áṅ-

---

50, 4 -mánâḥ vírá-pastyaḥ árṇâ dhîrâ-iva. 5 netar *iti*. svastáye. — 51, 4 camû *iti*. ámatre. 5 vâyo *iti*. píba sutásya ándhasaḥ. 7 dádhi-âçiraḥ. 11 devî. pûshâ. 12 svastáye âdityâsaḥ. 12 devâḥ. adyâ.

Digitized by Google

hasaḥ ‖ 13 ‖ svastí mitrâvaruṇâ svastí pathye revati | svastí na índraç câgníç ca svastí no adite kṛidhi ‖ 14 ‖ svastí pánthâm ánu carema sûryâcandramásâv iva | púnar dádatãghnatâ jânatã sám gamemahi ‖ 15 ‖ 7 ‖

52 (406). anushṭubh. 6. 17 paṅkti.

Prá çyâvâçva dhṛishṇuyãrcâ marúdbhir ṛíkvabhiḥ | yé adroghám anushvadhám çrávo mádanti yajníyâḥ ‖ 1 ‖ té hí sthirásya çávasaḥ sákhâyaḥ sánti dhṛishṇuyã | té yãmann ã dhṛishadvínas tmánâ pânti çáçvataḥ ‖ 2 ‖ té syandrãso nókshâṇó 'ti shkandanti çárvarîḥ | marútâm ádhâ máho diví kshamã ca manmahe ‖ 3 ‖ marútsu vo dadhîmahi stómaṃ yajnáṃ ca dhṛishṇuyã | víçve yé mãnushâ yugã pãnti mártyaṃ rishấḥ ‖ 4 ‖ árhanto yé sudãnavo náro ásâmiçavasaḥ | prá yajnáṃ yajníyebhyo divó arcâ marúdbhyaḥ ‖ 5 ‖ 8 ‖

ã rukmaír ã yudhã nára ṛishvã ṛishṭír asṛikshata | ánv enấ̃ áha vidyúto marúto jájhjhatîr iva bhânúr arta tmánâ diváḥ ‖ 6 ‖ yé vâvṛidhánta pãrthivâ yá urãv antáriksha ã | vṛijáne vâ nadĩnâṃ sadhásthe vâ mahó diváḥ ‖ 7 ‖ çárdho mãrutam úc chaṅsa satyáçavasam ṛíbhvasam | utá sma té çubhé náraḥ prá syandrã yujata tmánâ ‖ 8 ‖ utá sma té párushṇyâm ũrṇâ vasata çundhyávaḥ | utá pavyã ráthânâm ádrim bhindanty ójasâ ‖ 9 ‖ ãpathayo vípathayó 'ntaspathâ ánupathâḥ | etébhir máhyaṃ nãmabhir yajnáṃ vishṭârá ohate ‖ 10 ‖ 9 ‖

ádhâ náro ny òhaté 'dhâ niyúta ohate | ádhâ pãrâvatâ íti citrã rûpấṇi dárçyâ ‖ 11 ‖ chandaḥstúbhaḥ kubhanyáva

---

51, 14 ca agníḥ. 15 dádatâ ághnatâ. — 52, 1 dhṛishṇu-yã árca. 3 ná ukshấṇaḥ áti skandanti. ádha. 5 arca. 7 pãrthivâḥ yé. antárikshe. 8 út çaṅsa. syandrấḥ. 9 ũrṇâḥ. 10 ví-pathayaḥ ántaḥ-pathâḥ. vi-stârấḥ. ádha. ní ohate ádha.

Digitized by Google

útsam ấ kîríṇo nṛituḥ | té me ké cin ná tâyáva ŭmâ âsan dṛiçí tvishé || 12 || yá ṛishvấ ṛishṭívidyutaḥ kaváyaḥ sánti vedhásaḥ | tám ṛishe mấrutaṃ gaṇáṃ namasyấ ramáyâ girấ || 13 || ácha ṛishe mấrutaṃ gaṇáṃ dânấ mitráṃ ná yoshấṇâ | divó vâ dhṛishṇava ójasâ stutấ dhîbhír ishaṇyata || 14 || nŭ manvânấ eshâṃ devấñ áchâ ná vakshấṇâ | dânấ saceta sûríbhir yấmaçrutebhir añjíbhiḥ || 15 || prá yé me bandhveshé gấṃ vócanta sûráyaḥ pṛíçniṃ vocanta mâtáram | ádhâ pitáram ishmíṇaṃ rudráṃ vocanta çíkvasaḥ || 16 || saptá me saptá çâkína ékam-ekâ çatấ daduḥ | yamúnâyâṃ ádhi çrutám úd rấdho gávyam mṛije ní rấdho áçvyam mṛije || 17 || 10 ||

53 (407). 1. 5. 10. 11. 15 kakubh. 2 bṛihatî. 3 anushṭubh. 4 purausḥṇih. 6. 7. 9. 13. 14. 16 satobṛihatî. 8. 12 gâyatrî.

Kó veda jấnam eshâṃ kó vâ purấ sumnéshv âsa marútâm | yád yuyujré kilâsyàḥ || 1 || aítấn rátheshu tasthúshaḥ káḥ çuçrâva kathấ yayuḥ | kásmai sasruḥ sudấse ánv âpáya íḷâbhir vṛishṭáyaḥ sahá || 2 || té ma âhur yá âyayúr úpa dyúbhir víbhir máde | náro máryâ arepása imấṃ páçyann íti shṭuhi || 3 || yé añjíshu yé vấçîshu svábhânavaḥ srakshú rukméshu khâdíshu | çrâyấ rátheshu dhánvasu || 4 || yushmấkaṃ smâ ráthâñ ánu mudé dadhe maruto jîradânavaḥ | vṛishṭí dyấvo yatír iva || 5 || 11 ||

ấ yáṃ náraḥ sudấnavo dadâçúshe diváḥ kóçam ácucyavuḥ | ví parjányaṃ sṛijanti ródasî ánu dhánvanâ yanti vṛishṭáyaḥ || 6 || tatṛidânâḥ síndhavaḥ kshódasâ rájaḥ prá

52, 12 cit. 13 yé. ṛishṭí-vidyutaḥ. namasyá ramáya. 14 ácha. stutấḥ. 15 nú. ácha. 16 bandhu-eshé. ádha. — 53, 2 ấ etấn. 3 me. yé â-yayúḥ. stuhi. 4 çrâyấḥ. 5 sma. 6 ródasî *iti*.

Digitized by Google

sasrur dhenávo yathâ | syannâ áçvâ ivádhvano vimócane ví yád vártanta enyàḥ ‖ 7 ‖ á yâta maruto divá ántárikshâd amád utá | máva sthâta parâvátaḥ ‖ 8 ‖ má vo rasánitabhâ kúbhâ krúmur má vaḥ síndhur ní rîramat | má vaḥ pári shṭhât saráyuḥ purîshíṇy asmé ít sumnám astu vaḥ ‖ 9 ‖ tám vaḥ çárdham ráthânâm tveshám gaṇám márutam návyasînâm | ánu prá yanti vṛishṭáyaḥ ‖ 10 ‖ 12 ‖

çárdham-çardham va eshâm vrâtam-vrâtam gaṇám-gaṇam suçastíbhiḥ | ánu krâmema dhîtíbhiḥ ‖ 11 ‖ kásmâ adyá sújâtâya râtáhavyâya prá yayuḥ | enâ yámena marútaḥ ‖ 12 ‖ yéna tokáya tánayâya dhânyàm bîjam váhadhve ákshitam | asmábhyaṃ tád dhattana yád va ímahe rádho viçvâyu saúbhagam ‖ 13 ‖ átîyâma nidás tiráḥ svastíbhir hitvávadyám árâtîḥ | vṛishṭví çám yór ápa usrí bheshajám syáma marutaḥ sahá ‖ 14 ‖ sudevâḥ samahâsati suvîro naro marutaḥ sá mártyaḥ | yám trâyadhve syáma té ‖ 15 ‖ stuhí bhojáṅt stuvató asya yámani ránan gávo ná yávase | yatáḥ pûrvâñ iva sákhîñr ánu hvaya girâ gṛiṇîhi kâmínaḥ ‖ 16 ‖ 13 ‖

54 (408). jagati. 14 trishṭubh.

Prá çárdhâya mârutâya svábhânava imâm vâcam anajâ parvatacyúte | gharmastúbhe divá á pṛishṭhayájvane dyumnáçravase máhi nṛimṇám arcata ‖ 1 ‖ prá vo marutas tavishâ udanyávo vayovṛídho açvayújaḥ párijrayaḥ | sám vidyútâ dádhati vâçati tritáḥ sváranty ápo 'vánâ párijrayaḥ ‖ 2 ‖ vidyúnmahaso náro áçmadidyavo vâtatvisho marútaḥ

53, 7 iva ádhvanaḥ. vártante. 8 á antárikshât. má áva. 9 rasá ánitabhâ. purishíṇî asmé *iti*. 12 kásmai. 13 viçvá-áyu. 14 úti iyâma. hitvâ avadyám. 15 samaha asati. — 54, 1 svá-bhânave. anaja. 3 vidyút-mahasaḥ.

Digitized by Google

parvatacyútaḥ | abdayā́ cin múhur ā́ hrâdunîvṛítaḥ stanáyadamâ rabhasā́ údojasaḥ ‖ 3 ‖ vy àktúñ rudrâ vy áhâni çikvaso vy àntárikshaṃ ví rájâṅsi dhûtayaḥ | ví yád ájrâñ ájatha nā́va îṃ yathấ ví durgā́ṇi maruto nā́ha rishyatha ‖ 4 ‖ tád vîryàṃ vo maruto mahitvanáṃ dîrgháṃ tatâna sū́ryo ná yójanaṃ | étâ ná yā́me ágṛibhîtaçocishó 'naçvadâṃ yán ny áyâtanâ girím ‖ 5 ‖ 14 ‖

ábhrâji çárdho maruto yád arṇasám móshathâ vṛikshám kapanéva vedhasaḥ | ádha smâ no arámatiṃ sajoshasaç cákshur iva yántam ánu neshathâ sugám ‖ 6 ‖ ná sá jîyate maruto ná hanyate ná sredhati ná vyathate ná rishyati | nā́sya rā́ya úpa dasyanti nótáya ṛíshiṃ vâ yáṃ rā́jânaṃ vâ súshûdatha ‖ 7 ‖ niyútvanto grâmajíto yáthâ náro 'ryamáṇo ná marútaḥ kabandhínaḥ | pínvanty útsaṃ yád ināśo ásvaran vy ùndanti pṛithivī́m mádhvo ándhasâ ‖ 8 ‖ pravátvatîyám pṛithivī́ marúdbhyaḥ pravátvatî dyaúr bhavati pravádbhyaḥ | pravátvatîḥ pathyā́ antárikshyâḥ pravátvantaḥ párvatâ jîrádânavaḥ ‖ 9 ‖ yán marutaḥ sabharasaḥ svarṇaraḥ sū́rya údite mádathâ divo naraḥ | ná vó 'ṃvâḥ çrathayantā́ha sísrataḥ sadyó asyā́dhvanaḥ pârám açnutha ‖ 10 ‖ 15 ‖

áṅseshu va ṛishṭáyaḥ patsú khâdáyo vákshaḥsu rukmā́ maruto ráthe çúbhaḥ | agníbhrâjaso vidyúto gábhastyoḥ çípriâḥ çírshásu vítatâ hiraṇyáyīḥ ‖ 11 ‖ táṃ nā́kam aryó ágṛibhîtaçocishaṃ rúçat píppalam maruto ví dhûnutha | sám acyanta vṛijánātitvishanta yát sváranti ghóshaṃ víta-

---

54, 3 cit. hrâduni-vṛítaḥ stanáyad-amâḥ. 4 ví aktúñ rudrâḥ ví. ví antárikṣham. ná áha. 5 étâḥ. ágṛibhîta-çocishaḥ ánaçva-dâm yát ní áyâtana. 6 móshatha. kapanā́-iva. sma. neshatha. 7 ná asya. ná ûtáyaḥ. 8 ví undanti. 9 pravátvatî iyám. párvatâḥ. 10 yát. sū́rye út-ite mádatha. vaḥ áṃvâḥ çrathayanta áha. asyá ádhvanaḥ. 11 rukmā́ḥ. ví-tatâḥ. 12 vṛijánâ átitvishanta.

Digitized by Google

tam ṛitâyávaḥ ‖ 12 ‖ yushmádattasya maruto vicetaso râyáḥ syâma rathyò váyasvataḥ | ná yó yúchati tishyò yáthâ divò 'smé râranta marutaḥ sahasríṇam ‖ 13 ‖ yûyáṃ rayím marutaḥ spârhávîraṃ yûyám ṛíshim avatha sámavipram | yûyám árvantam bharatáya vájaṃ yûyáṃ dhattha rájânaṃ çrushṭimántam ‖ 14 ‖ tád vo yâmi dráviṇaṃ sadyaûtayo yénâ svàr ṇá tatánâma nṛ́ñr abhí | idáṃ sú me maruto haryatâ váco yásya tárema tárasâ çatáṃ hímâḥ ‖ 15 ‖ 16 ‖

55 (409). jagatî. 10 trishṭubh.

Práyajyavo marúto bhrájadṛishṭayo bṛihád váyo dadhire rukmávakshasaḥ | ṛ́yante áçvaiḥ suyámebhir âçúbhiḥ çúbhaṃ yâtáṃ ánu ráthâ avṛitsata ‖ 1 ‖ svayáṃ dadhidhve távishîṃ yáthâ vidá bṛihán mahânta urviyá ví râjatha | utántárikṣham mamire vy ójasâ çúbhaṃ yâtám — ‖ 2 ‖ sâkáṃ jâtâḥ subhvàḥ sâkám ukshitâḥ çriyé cid á prataráṃ vâvṛidhur náraḥ | virokíṇaḥ sûryasyeva raçmáyaḥ çúbhaṃ yâtám — ‖ 3 ‖ âbhûshéṇyaṃ vo maruto mahitvanám didṛikshéṇyaṃ sûryasyeva cákshaṇam | utó asmáñ amṛitatvé dadhâtana çúbhaṃ yâtám — ‖ 4 ‖ úd îrayathâ marutaḥ samudrató yûyáṃ vṛishṭíṃ varshayathâ purîshiṇaḥ | ná vo dasrâ úpa dasyanti dhenávaḥ çúbhaṃ yâtám — ‖ 5 ‖ 17 ‖

yád áçvân dhûrshú pṛíshatîr áyugdhvaṃ hiraṇyáyân práty átkâñ ámugdhvam | víçvâ ít spṛídho maruto vy àsyatha çúbhaṃ yâtám — ‖ 6 ‖ ná párvatâ ná nadyò varanta vo yátrâcidhvam maruto gáchathéd u tát | utá dyávâpṛithivî́ yâthanâ pári çúbhaṃ yâtám — ‖ 7 ‖ yát pûrvyám

---

54, 13 divâḥ asmé *iti* raranta. 15 yéna svàḥ ná. haryata. — 55, 2 bṛihát. utá antárikṣham. ví. 3 sûryasya-iva. 4 utó *iti*. 5 îrayatha. varshayatha. 6 ví asyatha. 7 párvatâḥ. yátra ácidhvam. gáchatha ít. yâthana.

Digitized by Google

maruto yác ca nūtanaṃ yád udyáte vasavo yác ca çasyáte | víçvasya tásya bhavathâ návedasaḥ çúbhaṃ yâtâm — ‖ 8 ‖ mṛiḷáta no maruto mâ vadhishṭanâsmábhyaṃ çárma bahuláṃ ví yantana | ádhi stotrásya sakhyásya gâtana çúbhaṃ yâtâm — ‖ 9 ‖ yûyám asmân nayata vásyo áchâ nír aṅhatíbhyo maruto gṛiṇânâḥ | jushádhvaṃ no havyádâtiṃ yajatrâ vayáṃ syâma pátayo rayîṇâm ‖ 10 ‖ 18 ‖

56 (410). bṛihatî. 3. 7 satobṛihatî.

Ágne çárdhantam â gaṇám pishṭáṃ rukmébhir añjíbhiḥ | víço adyá marútâm áva hvaye diváç cid rocanâd ádhi ‖ 1 ‖ yáthâ cin mányase hṛidâ tád ín me jagmur âçásaḥ | yé te nédishṭhaṃ hávanâny âgáman tân vardha bhîmásaṃdṛiçaḥ ‖ 2 ‖ mîḷhúshmatîva pṛithivî párâhatâ mádanty ety asmád â | ṛíksho ná vo marutaḥ çímîvân ámo dudhró gaúr iva bhîmayúḥ ‖ 3 ‖ ní yé riṇánty ójasâ vṛithâ gâvo ná durdhúraḥ | áçmânaṃ cit svaryàm párvataṃ girím prá cyâvayanti yâmabhiḥ ‖ 4 ‖ út tishṭha nûnám eshâṃ stómaiḥ sámukshitânâm | marútâm purutámam ápûrvyaṃ gávâṃ sárgam iva hvaye ‖ 5 ‖ 19 ‖

yuñgdhváṃ hy árushî ráthe yuñgdhváṃ rátheshu rohítaḥ | yuñgdhváṃ hárî ajirâ dhurí vóḷhave váhishṭhâ dhurí vóḷhave ‖ 6 ‖ utá syá vâjy àrushás tuvishváṇir ihá sma dhâyi darçatáḥ | mâ vo yâmeshu marutaç ciráṃ karat prá táṃ rátheshu codata ‖ 7 ‖ ráthaṃ nú mârutaṃ vayáṃ çravasyúm â huvâmahe | â yásmin tasthaú suráṇâni bíbhratî sácâ marútsu rodasî ‖ 8 ‖ táṃ vaḥ çárdhaṃ ratheçúbhaṃ

55, 8 yát ca. bhavatha. 9 vadhishṭana asmábhyam. 10 ácha. yajatrâḥ. — 56, 2 cit. ít. â-gáman. 3 mîḷhúshmatî-iva. mádantî. 6 hí árushîḥ. hárî *iti*. 7 vâjî arushâḥ tuvi-svániḥ. 9 rathe-çúbham.

Digitized by Google

tveshám panasyúm ā́ huve | yásmint sújātā subhágā mahîyáte sácā marútsu mîḷhushī́ ‖ 9 ‖ 20 ‖

Caturtho 'nuvākaḥ.

57 (411). jagatī. 7. 8 triṣṭubh.

Ā́ rudrâsa índravantaḥ sajóshaso híraṇyarathāḥ suvitā́ya gantana | iyáṃ vo asmát práti haryate matís tríshṇāje ná divá útsā udanyáve ‖ 1 ‖ vā́çîmanta ṛishṭimánto manîshíṇaḥ sudhánvâna íshumanto nishaṅgíṇaḥ | sváçvāḥ stha suráthāḥ pṛiçnimātaraḥ svâyudhā́ maruto yāthanā́ çúbham ‖ 2 ‖ dhûnuthá dyā́m párvatān dâçúshe vásu ní vo vánā jihate yā́mano bhiyā́ | kopáyatha pṛithivī́m pṛiçnimātaraḥ çubhé yád ugrāḥ pṛíshatîr áyugdhvam ‖ 3 ‖ vā́tatvisho marúto varshánirṇijo yamā́ iva súsadṛiçaḥ supéçasaḥ | piçáṅgâçvā aruṇā́çvā arepásaḥ prátvakshaso mahinā́ dyaúr ivorávaḥ ‖ 4 ‖ purudrapsā́ añjimántaḥ sudā́navas tveshásaṃdṛiço anavabhrárādhasaḥ | sujātā́so janúshā rukmávakshaso divó arkā́ amṛítaṃ nā́ma bhejire ‖ 5 ‖ 21 ‖

ṛishṭáyo vo maruto áṅsayor ádhi sáha ójo bâhvór vo bálaṃ hitám | nṛimṇā́ çîrshásv āyudhā́ rátheshu vo víçvā vaḥ çrī́r ádhi tanū́shu pipiçe ‖ 6 ‖ gómad áçvāvad ráthavat suvī́raṃ candrávad rā́dho maruto dadā́ naḥ | práçastiṃ naḥ kṛiṇuta rudriyâso bhakshîyá vó 'vaso daívyasya ‖ 7 ‖ hayé náro máruto mṛiḷátā nas túvîmaghāso ámṛitā ṛítajnāḥ | sátyaçrutaḥ kávayo yúvāno bṛíhadgirayo bṛihád ukshámāṇāḥ ‖ 8 ‖ 22 ‖

57, 2 su-āyudhāḥ. yâthana. 4 varshá-nirṇijaḥ. aruṇá-açvāḥ. iva urávaḥ. 7 dada. vaḥ ávasaḥ. 8 mṛiḷáta. túvi-maghāsaḥ.

Digitized by Google

58 (412). trishṭubh.

Tám u nûnáṃ távishîmantam eshâṃ stushé gaṇám mârutaṃ návyasînâm | yá âçvàçvâ ámavad váhanta utéçire amṛítasya svarâjaḥ || 1 || tveshâṃ gaṇáṃ tavásaṃ khâdihastaṃ dhúnivrataṃ mâyínaṃ dâtivâram | mayobhúvo yé ámitâ mahitvấ vándasva vipra tuvirấdhaso nṛ́n || 2 || ā́ vo yantûdavâhâso adyá vṛishṭíṃ yé víçve marúto junánti | ayáṃ yó agnír marutaḥ sámiddha etáṃ jushadhvaṃ kavayo yuvânaḥ || 3 || yûyáṃ rā́jânam íryaṃ jánâya vibhvatashṭáṃ janayathâ yajatrâḥ | yushmád eti mushṭihấ bâhújûto yushmád sádaçvo marutaḥ suvîraḥ || 4 || arấ ivéd ácaramâ áheva prá-pra jâyante ákavâ máhobhiḥ | pṛíçneḥ putrấ upamấso rábhishṭhâḥ sváyâ matyấ marútaḥ sám mimikshuḥ || 5 || yát prấyâsishṭa pṛishatîbhir áçvair vîḷupavíbhir maruto ráthebhiḥ | kshódanta ā́po riṇaté vánâny ávosríyo vṛishabháḥ krandatu dyaúḥ || 6 || práthishṭa yā́man pṛithivî́ cid eshâm bhárteva gárbhaṃ svám íc chávo dhuḥ | vā́tân hy áçvân dhury âyuyujré varsháṃ svédaṃ cakrire rudríyâsaḥ || 7 || hayé náro máruto — || 8 || 23 ||

59 (413). jagatî. 8 trishṭubh.

Prá vaḥ spáḷ akrant suvitấya dâváné 'rcâ divé prá pṛithivyấ ṛitám bhare | ukshánte áçvân tárushanta ā́ rájo 'nu svám bhânúm çrathayante arṇavaíḥ || 1 || ámâd eshâm bhiyásâ bhûmir ejati naúr ná pûrṇấ ksharati vyáthir yatî́ | dûredṛíço yé citáyanta émabhir antár mahé vidáthe yetire

---

58, 1 yé âçú-açvâḥ. váhante utá îçire. 2 ámitâḥ. 3 yantu uda-vâhâsaḥ. 4 janayatha. sát-açvaḥ. 5 iva ít. áhâ-iva. áka-vâḥ. 6 prá áyâsishṭa. kshódante. áva usríyaḥ. 7 bhártâ-iva. ít çávaḥ. hí. dhurí â-yuyujré. — 59, 1 spáṭ. dâváne árca. pṛithivyaí. tárushante. rájaḥ ánu. 2 dûre-dṛíçaḥ. citáyante.

Digitized by Google

náraḥ ‖ 2 ‖ gávàm iva çriyáse çṛíṅgam uttamáṃ sūryo ná cákshû rájaso visárjane | átyâ iva subhvàç cáravaḥ sthana máryâ iva çriyáse cetathâ naraḥ ‖ 3 ‖ kó vo mahánti mahatắm úd açnavat kás kắvyâ marutaḥ kó ha paṅúsyâ | yûyáṃ ha bhūmiṃ kiráṇaṃ ná rejatha prá yád bháradhve suvitắya dâváne ‖ 4 ‖ áçvâ ivéd arushắsaḥ sábandhavaḥ çṛîrâ iva prayúdhaḥ prótá yuyudhuḥ | máryâ iva suvṛídho vâvṛidhur náraḥ sūryasya cákshuḥ prá minanti vṛishṭíbhiḥ ‖ 5 ‖ té ajyeshṭhắ ákanishṭhâsa udbhídó 'madhyamâso máhasâ ví vâvṛidhuḥ | sujâtắso janúshâ pṛíçnimâtaro divó máryâ ắ no áchâ jigâtana ‖ 6 ‖ váyo ná yé çréṇîḥ paptúr ójasắntân divó bṛihatáḥ sắnunas pári | áçvâsa eshâm ubháye yáthâ vidúḥ prá párvatasya nabhanūr acucyavuḥ ‖ 7 ‖ mímâtu dyaúr áditir vîtáye naḥ sáṃ dắnucitrâ usháso yatantâm | ắcucyavur divyáṃ kóçam etá ṛíshe rudrásya marúto gṛiṇânắḥ ‖ 8 ‖ 24 ‖

60 (414). trishṭubh. 7. 8 jagatí.

Ílе agníṃ svávasaṃ námobhir ihá prasattó ví cayat kṛitáṃ naḥ | ráthair iva prá bhare vâjayádbhiḥ pradakshiṇín marútâṃ stómam ṛidhyâm ‖ 1 ‖ ắ yé tasthúḥ pṛíshatîshu çrutắsu sukhéshu rudrắ marúto rátheshu | vánâ cid ugrâ jihate ní vo bhiyắ pṛithivî́ cid rejate párvataç cit ‖ 2 ‖ párvataç cin máhi vṛiddhó bibhâya diváç cit sắnu rejata svané vaḥ | yát kríḷatha maruta ṛishṭimánta ắpa iva sadhryàñco dhavadhve ‖ 3 ‖ varắ ivéd raivatắso hiraṇyair abhí svadhắbhis tanvàḥ pipiçre | çriyé çréyâṅsas taváso

59, 3 cákshuḥ. cetatha. 5 iva ít. prá utá. 6 ut-bhídaḥ ámadhyamâsaḥ. ácha. 7 ójasâ ántân. 8 ắ acucyavuḥ. eté. — 60, 1 su-ávasam. pra-dakshiṇít. 2 rudrắḥ. ugrâḥ. 3 cit. 4 iva ít.

Digitized by Google

rátheshu satrā́ máhāṅsi cakrire tanūshu ‖ 4 ‖ ajyeshṭhā́so ákanishṭhāsa eté sám bhrā́taro vā́vṛidhuḥ saúbhagāya | yúvā pitā́ svápā rudrá eshā́m sudúghā príçniḥ sudínā marúdbhyaḥ ‖ 5 ‖ yád uttamé maruto madhyamé vā́ yád vāvamé subhagāso diví shṭhá | áto no rudrā́ utá vā́ nv àsyā́gne vittā́d dhavísho yád yájāma ‖ 6 ‖ agníç ca yán maruto viçvavedaso divó váhadhva úttarād ádhi shṇúbhiḥ | té mandasānā́ dhúnayo riçādaso vā́mā́m dhatta yájamānāya sunvaté ‖ 7 ‖ ágne marúdbhiḥ çubháyadbhir ṛíkvabhiḥ sómam piba mandasānó gaṇaçríbhiḥ | pāvakébhir viçvaminvébhir āyúbhir vaíçvānara pradivā́ ketúnā sajū́ḥ ‖ 8 ‖ 25 ‖

61 (415). gāyatrī. 5 anushṭubh. 9 satobṛihatī.

Ké shṭhā́ náraḥ çréshṭhatamā yá éka-eka āyayá | paramásyāḥ parávátaḥ ‖ 1 ‖ kvà vó 'çvāḥ kvā́bhīçavaḥ kathā́m çeka kathā́ yaya | pṛishṭhé sádo nasór yámaḥ ‖ 2 ‖ jagháne códa eshā́m ví sakthā́ni náro yamuḥ | putrakṛithé ná jánayaḥ ‖ 3 ‖ párā vîrâsa etana máryāso bhádrajānayaḥ | agnitápo yáthā́satha ‖ 4 ‖ sánat sā́çvyam paçúm utá gávyam çatā́vayam | çyāvā́çvastutāya yā́ dór vîrā́yopabárbṛihat ‖ 5 ‖ 26 ‖

utá tvā strī́ çáçîyasî punsó bhavati vásyasî | ádevatrād aràdhásaḥ ‖ 6 ‖ ví yā́ jānā́ti jásurim ví tṛíshyantam ví kā́minam | devatrā́ kṛiṇuté mánaḥ ‖ 7 ‖ utá ghā́ némo ástutaḥ púmā́ñ íti bruve paníḥ | sá vaíradeya ít samáḥ ‖ 8 ‖ utá me 'rapad yuvatír mamandúshî práti çyāvā́ya vartanim |

60, 5 su-ápāḥ. 6 vā avamé. sthā́. nú asya ágne. havíshaḥ. 7 yát. váhadhve. snú-bhiḥ. mandasānā́ḥ. 8 viçvam-invébhiḥ. — 61, 1 stha. çréshṭha-tamāḥ yé. ā-yayá. 2 vaḥ áçvāḥ kvà abhīçavaḥ. 4 virāsaḥ itana. yáthā ásatha. 5 sā́ áçvyam. çatá-avayam. çyāvāçva-stutāya. vīrā́ya upa-bárbṛihat. 6 ádeva-trāt. 8 gha. vaíra-deye.

Digitized by Google

ví róhitâ purumîḷhâya yematur víprâya dîrghâyaçase ‖ 9 ‖ yó me dhenûnâm çatám vaídadaçvir yáthâ dádat | tarantá iva manhánâ ‖ 10 ‖ 27 ‖

yá îṃ váhanta âçúbhiḥ píbanto madirám mádhu | átra çrávâṃsi dadhire ‖ 11 ‖ yéshâṃ çriyấdhi ródasî vibhrấjante rátheshv ā́ | diví rukmá ivopári ‖ 12 ‖ yúvâ sá mā́ruto gaṇás tveshấratho ánedyaḥ | çubhaṃyấvâpratishkutaḥ ‖ 13 ‖ kó veda nûnám eshâṃ yátrâ mádanti dhŭ́tayaḥ | ṛitájâtâ arepásaḥ ‖ 14 ‖ yûyám mártaṃ vipanyavaḥ praṇetā́ra itthā́ dhiyā́ | çrótâro yā́mahûtishu ‖ 15 ‖ 28 ‖

té no vásûni kā́myâ puruçcandrā́ riçâdasaḥ | ā́ yajniyâso vavṛittana ‖ 16 ‖ etám me stómam ûrmye dârbhyā́ya párâ vaha | gíro devi rathī́r iva ‖ 17 ‖ utá me vocatâd íti sutásome ráthavîtau | ná kā́mo ápa veti me ‖ 18 ‖ eshá ksheti ráthavîtir maghávâ gómatîr ánu | párvateshv ápaçritaḥ ‖ 19 ‖ 29 ‖

62 (416). trishṭubh.

Ṛiténa ṛitám ápihitaṃ dhruvám vâṃ sū́ryasya yátra vimucánty áçvân | dáça çatā́ sahá tasthus tád ékaṃ devā́nâṃ çréshṭhaṃ vápushâm apaçyam ‖ 1 ‖ tát sú vâm mitrâvaruṇâ mahitvám îrmā́ tasthúshîr áhabhir duduhre | víçvâḥ pinvathaḥ svásarasya dhénâ ánu vâm ékaḥ pavír ā́ vavarta ‖ 2 ‖ ádhârayatam pṛithivī́m utá dyā́m mítrarâjânâ varuṇâ máhobhiḥ | vardháyatam óshadhîḥ pínvataṃ gā́ áva vṛishṭíṃ sṛijataṃ jîradânû ‖ 3 ‖ ā́ vâm áçvâsaḥ suyújo vahantu yatáraçmaya úpa yantv arvā́k | ghṛitásya nirníg ánu

---

61, 10 vaídat-açviḥ. 11 yé. váhante. 12 çriyấ ádhi ródasi *iti*. iva upári. 13 çubham-yấvâ áprati-skutaḥ. 14 yátra. 16 puru -candrā́ḥ. — 62, 1 ṛiténa. 3 mítra-rājânâ. jiradânû *iti*.

Digitized by Google

vartate vâm úpa síndhavaḥ pradívi ksharanti ‖ 4 ‖ ánu çrutắm amátiṃ várdhad urvím barhír iva yájushâ rákshamâṇâ | námasvantâ dhṛitadakshắdhi gárte mítrắsâthe varuṇélâsv antáḥ ‖ 5 ‖ 30 ‖

ákravihastâ sukṛíte paraspắ yáṃ trắsâthe varuṇélâsv antáḥ | rắjânâ kshatrám áhṛiṇîyamânâ sahásrasthûṇam bibhṛithaḥ sahá dvaú ‖ 6 ‖ híraṇyanirṇig áyo asya sthūṇâ ví bhrâjate divy àçvắjanîva | bhadré kshétre nímitâ tílvile vâ sanéma mádhvo ádhigartyasya ‖ 7 ‖ híraṇyarûpam usháso vyùshṭâv áyaḥsthûṇam úditâ sūryasya | ắ rohatho varuṇa mitra gártam átaç cakshâthe áditiṃ dítiṃ ca ‖ 8 ‖ yád báṅhishṭhaṃ nắtivídhe sudânû áchidraṃ çárma bhuvanasya gopâ | téna no mitrâvaruṇâv avishṭaṃ síshâsanto jigîvắṅsaḥ syâma ‖ 9 ‖ 31 ‖

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

63 (417). jagatî.

Ṛítasya gopâv ádhi tishṭhatho ráthaṃ sátyadharmâṇâ paramé vyòmani | yám átra mitrâvaruṇắvatho yuvắṃ tásmai vṛishṭír mádhumat pinvate diváḥ ‖ 1 ‖ samrắjâv asyá bhúvanasya râjatho mítrâvaruṇâ vidáthe svardṛíçâ | vṛishṭíṃ vâṃ rắdho amṛitatvám îmahe dyắvâpṛithivî ví caranti tanyávaḥ ‖ 2 ‖ samrắjâ ugrắ vṛishabhắ divás pátî pṛithivyắ mitrắváruṇâ vícarshaṇî | citrébhir abhraír úpa tishṭhatho rávaṃ dyắṃ varshayatho ásurasya mâyáyâ ‖ 3 ‖ mâyắ vâm mitrâvaruṇâ divi çritắ sūryo jyótiç carati citrám âyudham | tám abhréṇa vṛishṭyắ gûhatho diví párjanya drapsắ má-

62, 5 dhṛita-dakshâ ádhi. mítra ásâthe *iti* varuṇa ílâsu antár *iti*. 6 ákravi-hastâ. paraḥ-pắ. 7 divî açvắjani-iva. 8 cakshâthe *iti*. 9 ná ati-vídhe sudânû *iti*. — 63, 1 mitrâvaruṇâ ávathaḥ. 3 sam-rắjau. pṛithivyắḥ. 4 drapsắḥ.

Digitized by Google

dhumanta îrate ‖ 4 ‖ ráthaṃ yuñjate marútaḥ çubhé sukháṃ çűro ná mitrâvaruṇâ gávishṭishu | rájâṅsi citrấ ví caranti tanyávo diváḥ samrâjâ páyasâ na ukshatam ‖ 5 ‖ vấcaṃ sú mitrâvaruṇâv írâvatîm parjányaç citrấṃ vadati tvishîmatîm | abhrấ vasata marútaḥ sú mâyáyâ dyấṃ varshayatam aruṇấm arepásam ‖ 6 ‖ dhármaṇâ mitrâvaruṇâ vipaççitâ vratấ rakshethe ásurasya mâyáyâ | ṛténa víçvam bhúvanaṃ ví râjathaḥ sűryam ấ dhattho diví cítryaṃ ráthaṃ ‖ 7 ‖ 1 ‖

64 (418). anushṭubh. 7 paṅkti.

Váruṇaṃ vo riçấdasam ṛicấ mitráṃ havâmahe | pári vrajéva bâhvór jaganvấṅsâ svàrṇaram ‖ 1 ‖ tấ bâhávâ sucetúnâ prá yantam asmâ árcate | çévaṃ hí járyaṃ vâṃ víçvâsu kshấsu jóguve ‖ 2 ‖ yán nûnám açyấṃ gátim mitrásya yâyâm pathấ | ásya priyásya çármaṇy áhiṁsânasya saççire ‖ 3 ‖ yuvấbhyâm mitrâvaruṇopamấṃ dheyâm ṛicấ | yád dha kshấye maghónâṃ stotṛ̀ṇấṃ ca spûrdháse ‖ 4 ‖ ấ no mitra sudîtíbhir váruṇaç ca sadhástha ấ | své kshấye maghónâṃ sákhîṇâṃ ca vṛidháse ‖ 5 ‖ yuvấṃ no yéshu varuṇa kshatrám bṛihác ca bibhṛithâḥ | urú ṇo vâjasâtaye kṛitấṃ râyé svastáye ‖ 6 ‖ uchántyâm me yajatấ devákshatre rúçadgavi | sutấṃ sómaṃ ná hastíbhir ấ paḍbhír dhâvataṃ narâ bíbhratâv arcanấnasam ‖ 7 ‖ 2 ‖

65 (419) anushṭubh. 6 paṅkti.

Yáç cikéta sá sukrátur devatrấ sá bravîtu naḥ | váruṇo

64, 1 vrajấ-iva. 2 asmai. 3 yát. 4 mitrâvaruṇâ upa -mấm. ha. 5 sadhá-sthe. 6 varuṇâ. bṛihát. naḥ. 7 paṭ -bhíḥ.

Digitized by Google

yásya darçató mitró vâ vánate gíraḥ ‖ 1 ‖ tâ hí çréshṭhavarcasâ rấjânâ dîrghaçrúttamâ | tấ sátpatî ṛitâvṛídha ṛitávânâ jáne-jane ‖ 2 ‖ tấ vâm iyânó 'vase pűrvâ úpa bruve sácâ | sváçvâsaḥ sucetúnâ vấjâñ abhí prá dâváne ‖ 3 ‖ mitró aṅhóç cid ấd urú kshayâya gâtúṃ vanate | mitrásya hí pratűrvataḥ sumatír ásti vidhataḥ ‖ 4 ‖ vayám mitrásyấvasi syấma sapráthastame | anehásas tvótayaḥ satrấ váruṇaçeshasaḥ ‖ 5 ‖ yuvám mitremáṃ jánaṃ yátathaḥ sáṃ ca nayathaḥ | mấ maghónaḥ pári khyataṃ mó asmấkam ṛishîṇâṃ gopîthé na urushyatam ‖ 6 ‖ 3 ‖

66 (420). anushṭubh.

Ấ cikitâna sukrátû devaú marta riçấdasâ | váruṇâya ṛitápeçase dadhîtâ práyase mahé ‖ 1 ‖ tấ hí kshatrám ávihrutaṃ samyág asuryàm ấçate | ádha vratéva mấnushaṃ svàr ṇá dhâyi darçatám ‖ 2 ‖ tấ vâm éshe ráthânâm urvîṃ gávyûtim eshâm | râtáhavyasya sushṭutíṃ dadhṛík stómair manâmahe ‖ 3 ‖ ádhâ hí kávyâ yuváṃ dákshasya pûrbhír adbhutâ | ní ketúnâ jánânâṃ cikéthe pûtadakshasâ ‖ 4 ‖ tád ṛitám pṛithivi bṛihác chravaëshá ṛishîṇâm | jrayasânấv áram pṛithv áti ksharanti yấmabhiḥ ‖ 5 ‖ ấ yád vâm îyacakshasâ mítra vayáṃ ca sûráyaḥ | vyácishṭhe bahupấyye yátemahi svarấjye ‖ 6 ‖ 4 ‖

67 (421). anushṭubh.

Báḷ itthấ deva nishkṛitám ấdityâ yajatám bṛihát | váruṇa mitrấryaman várshishṭhaṃ kshatrám âçâthe ‖ 1 ‖ ấ

65, 2 sátpati *iti* ṛita-vṛídhâ ṛitá-vânâ. 3 ávase pűrvau. su-áçvâsaḥ. 5 mitrásya ávasi. 6 mitrâ imám. mó *iti*. — 66, 1 váruṇâya. 2 vratấ -iva. ná. 4 ádha. 5 bṛihát çravaḥ-eshé. pṛithú. 6 îya -cakshasâ mítrâ. bahu-pấyye. — 67, 1 devâ. mítra áryaman.

Digitized by Google

yád yóniṃ hiraṇyáyaṃ váruṇa mítra sádathaḥ | dhartā́rā carshaṇīnā́ṃ yantáṃ sumnáṃ riçádasā ‖ 2 ‖ víçve hí viçvávedaso váruṇo mitró aryamā́ | vratā́ padéva saçcire pā́nti mártyaṃ risháḥ ‖ 3 ‖ té hí satyā́ ṛitaspríça ṛitā́vāno jáne -jane | sunīthā́saḥ sudā́navo 'ṅhóç cid urucákrayaḥ ‖ 4 ‖ kó nú vāṃ mitrā́stuto váruṇo vā tanū́nām | tát sú vāṃ éshate matír átribhya éshate matíḥ ‖ 5 ‖ 5 ‖

68 (422). gâyatrî.

Prá vo mitrā́ya gâyata váruṇâya vipā́ girā́ | máhikshatrâv ṛitám bṛihát ‖ 1 ‖ samrā́jâ yā́ ghṛitáyonî mitráç cobhā́ váruṇaç ca | devā́ devéshu praçastā́ ‖ 2 ‖ tā́ naḥ çaktam pā́rthivasya mahó rā́yó divyásya | máhi vāṃ kshatráṃ devéshu ‖ 3 ‖ ṛitám ṛiténa sápanteshirā́ṃ dáksham âçâte | adrúhâ devaú vardhete ‖ 4 ‖ vṛishṭídyâvâ rîtyấpeshás pátî dā́numatyâḥ | bṛihántaṃ gártam âçâte ‖ 5 ‖ 6 ‖

69 (423). trishṭubh.

Trî rocanā́ varuṇa trî́ṃr utá dyū́n trî́ṇi mitra dhârayatho rájāṅsi | vâvṛidhânā́v amátiṃ kshatríyasyā́nu vratáṃ rákshamāṇâv ajuryám ‖ 1 ‖ îrâvatîr varuṇa dhenávo vāṃ mádhumad vāṃ síndhavo mitra duhre | tráyas tasthur vṛishabhā́sas tisṛiṇā́ṃ dhisháṇânām retodhā́ ví dyumántaḥ ‖ 2 ‖ prâtár devī́m áditiṃ johavîmi madhyáṃdina úditâ sū́ryasya | râyé mitrâvaruṇâ sarvátâtéṣe tokā́ya tánayâya çáṃ yóḥ ‖ 3 ‖ yā́ dhartā́rā rájaso rocanásyotā́dityā́ divyā́

67, 3 padā́-iva. 5 mitra ástutaḥ. ā́ ishate. — 68, 1 máhi-kshatrau. 2 ghṛitáyonî *iti*. ca ubhā́. 4 sápantâ ishirám. 5 ṛitî-âpâ ishâḥ páti *iti* dā́nu-matyâḥ. — 69, 1 kshatríyasya ánu. 2 retaḥ-dhā́ḥ. 3 madhyáṃdine út-itâ. sarvá-tâtâ îṣe. 4 rocanásya utá âdityā́.

Digitized by Google

pārthivasya | ná vāṃ devā amṛitā ā minanti vratāni mitrā-varuṇā dhruvāṇi || 4 || 7 ||

70 (424). gāyatri.

Purūrúṇā cid dhy ásty ávo nūnáṃ vāṃ varuṇa | mítra vāṅsi vāṃ sumatíṃ || 1 || tā vāṃ samyág adruhāṇésham açyâma dhāyase | vayáṃ té rudrā syâma || 2 || pātáṃ no rudrā pāyúbhir utá trâyethāṃ sutrātrā | turyāma dásyūn tanūbhiḥ || 3 || mā kásyādbhutakratū yakshám bhujemā tanūbhiḥ | mā çéshasā mā tánasā || 4 || 8 ||

71 (425). gāyatri.

Ā no gantaṃ riçādasā váruṇa mítra barháṇā | úpemáṃ cārum adhvarám || 1 || víçvasya hí pracetasā váruṇa mítra rājathaḥ | îçānā pipyataṃ dhíyaḥ || 2 || upá naḥ sutám ā gataṃ váruṇa mítra dāçúshaḥ | asyá sómasya pītáye || 3 || 9 ||

72 (426). ushṇih.

Ā mitré váruṇe vayáṃ gîrbhír juhumo atrivát | ní barhíshi sadataṃ sómapītaye || 1 || vraténa stho dhruvákshemā dhármaṇā yātayájjanā | ní barhíshi — || 2 || mitráç ca no váruṇaç ca jushétāṃ yajnám ishṭáye | ní barhíshi — || 3 || 10 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

73 (427). anushṭubh.

Yád adyá sthāḥ parāváti yád arvāváty açvinā | yád vā

70, 1 puru-urúṇā. hí. 2 adruhāṇā ísham. 3 su-trātrā. 4 kásya adbhutakratū *iti*. bhujema. — 71, 1 úpa imám. — 72, 2 yāta-yát-janā.

Digitized by Google

purū purubhujâ yád antáriksha ấ gatam ‖ 1 ‖ ihá tyấ purubhūtamâ purū dáṅsâṅsi bíbhratâ | varasyấ yâmy ádhrigū huvé tuvíshṭamâ bhujé ‖ 2 ‖ îrmấnyád vápushe vápuç cakráṃ ráthasya yemathuḥ | páry anyấ nấhushâ yugấ mahnấ rájâṅsi dîyathaḥ ‖ 3 ‖ tád ū shú vâm enấ kṛitáṃ víçvâ yád vâm ánu shṭáve | nấnâ jâtấv arepásâ sám asmé bándhum éyathuḥ ‖ 4 ‖ ấ yád vâṃ sûryấ ráthaṃ tíshṭhad raghushyádaṃ sádâ | pári vâm arushấ váyo ghṛiṇấ varanta âtápaḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

yuvór átriç ciketati nárâ sumnéna cétasâ | gharmáṃ yád vâm arepásaṃ nấsatyâsnấ bhuraṇyáti ‖ 6 ‖ ugró vâṃ kakuhó yayíḥ çriṇvé yấmeshu saṃtaníḥ | yád vâṃ dáṅsobhir açvinấtrir narâvavártati ‖ 7 ‖ mádhva ū shú madhûyuvâ rúdrâ síshakti pipyúshî | yát samudrấti párshathaḥ pakvấḥ príksho bharanta vâm ‖ 8 ‖ satyám íd vấ u açvinâ yuvấm âhur mayobhúvâ | tấ yấman yâmahūtamâ yấmann ấ mṛiḷayáttamâ ‖ 9 ‖ imấ bráhmâṇi várdhanâçvíbhyâṃ santu çáṃtamâ | yấ tákshâma ráthâñ ivấvocâma bṛihán námaḥ ‖ 10 ‖ 12 ‖

74 (428). anushṭubh.

Kūshṭho devâv açvinâdyấ divó manâvasû | tác chravatho vṛishaṇvasû átrir vâm ấ vivâsati ‖ 1 ‖ kúha tyấ kúha nú çrutấ divi devấ nấsatyâ | kásminn ấ yatatho jáne kó vâṃ nadînâṃ sácâ ‖ 1 ‖ káṃ yâthaḥ káṃ ha gachathaḥ kám áchâ yuñjâthe rátham | kásya bráhmâṇi raṇyatho va-

---

73, 1 purú. antárikshe. 2 purú. ádhrigû *ity* ádhri-gû huvé tuvíṣ-tamâ. 3 îrmấ anyát. 4 ûṃ *iti* sú. stáve. ấ tyathuḥ. 5 raghu-syádam. arushấḥ. varante â-tápaḥ. 6 nấsatyâ âsnấ. 7 açvinâ átriḥ narâ â-vavártati. 8 ûṃ *iti* sú. samudrấ áti. 9 vaí. 10 várdhanâ açví-bhyâm iva ávocâma bṛihát. — 74, 1 kū-sthaḥ. açvinâ adyá. tát çravathaḥ vṛishaṇvasû *iti*. 3 ácha.

Digitized by Google

yáṃ vâm uçmasîshṭáye ‖ 3 ‖ puraṃ cid dhy ùdaprútam paúra paurâya jínvathaḥ | yád îṃ gṛibhîtátâtaye siṅhám iva druhás padé ‖ 4 ‖ prá cyávânâj jujurúsho vavrím átkaṃ ná muñcathaḥ | yúvâ yádî kṛitháḥ púnar â kâmam ṛinve vadhvàḥ ‖ 5 ‖ 13 ‖

ásti hí vâm ihá stotâ smási vâṃ saṃdṛíçi çriyé | nú çrutám ma â gatam ávobhir vâjinîvasû ‖ 6 ‖ kó vâm adyá purûṇâm â vavne mártyânâm | kó vípro vipravâhasâ kó yajnaír vâjinîvasû ‖ 7 ‖ â vâṃ rátho ráthânâṃ yéshṭho yâtv açvinâ | purú cid asmayús tirá âṅgûshó mártyeshv â ‖ 8 ‖ çám û shú vâm madhûyuvâsmâkam astu carkṛitiḥ | arvâcînâ vicetasâ víbhiḥ çyenéva dîyatam ‖ 9 ‖ áçvinâ yád dha kárhi cic chuçrûyâtam imáṃ hávam | vásvîr û shú vâm bhújaḥ pṛiñcánti sú vâm pṛícaḥ ‖ 10 ‖ 14 ‖

75 (429) paṅkti.

Práti priyátamaṃ ráthaṃ vṛíshaṇaṃ vasuvâhanam | stotâ vâm açvinâv ṛíshiḥ stómena práti bhùshati mâdhvî máma çrutaṃ hávam ‖ 1 ‖ atyâyâtam açvinâ tiró víçvâ ahâṃ sánâ | dásrâ hiraṇyavartanî súshumnâ síndhuvâhasâ mâdhvî máma — ‖ 2 ‖ â no rátnâni bíbhratâv áçvinâ gáchataṃ yuvám | rúdrâ hiraṇyavartanî jushâṇâ vâjinîvasû mâdhvî máma — ‖ 3 ‖ sushṭúbho vâṃ vṛishaṇvasû ráthe vâṇîcy âhitâ | utá vâṃ kakuhó mṛigáḥ pṛíkshaḥ kṛiṇoti vâpushó mâdhvî máma — ‖ 4 ‖ bodhínmanasâ rathyèshirâ havanaçrútâ | víbhiç cyávânam açvinâ ní yâtho ádvayâvinam mâdhvî máma — ‖ 5 ‖ 15 ‖

74, 3 uçmasi ishṭáye. 4 hí nda-prútam. 4 gṛibhîtá-tâtaye. 5 cyávânât. yádi. 6 nú. me. 8 purú. 9 ûṃ *iti* su. madhu-yuvâ asmâkam. çyená-iva. 10 ha. cit çuçruyâtam. ûṃ *iti* sú. — 75, 1 mâdhvî *iti*. 2 ati-âyâtam. sú-sumnâ. 4 su-stúbhaḥ. vâṇîcî. 5 bodhít-manasâ rathyâ ishirâ.

Digitized by Google

ā́ vâṃ narâ manoyújo 'çvâsaḥ prushitápsavaḥ | váyo vahantu pîtáye sahá sumnébhir açvinâ mādhvî máma — ‖ 6 ‖ áçvinâv éhá gachataṃ nāsatyâ mā́ ví venatam | tiráç cid aryayā́ pári vartír yâtam adâbhyâ mādhvî máma — ‖ 7 ‖ asmín yajné adâbhyâ jaritāraṃ çubhas patî | avasyúm açvinâ yuvā́ṃ gṛiṇántam úpa bhûshatho mādhvî máma — ‖ 8 ‖ ábhûd ushā́ rúçatpaçur āgnír adhâyy ṛitvíyaḥ | áyoji vâṃ vṛishaṇvasû rátho dasrâv ámartyo mādhvî máma — ‖ 9 ‖ 16 ‖

76 (430). trishṭubh.

Ā́ bhâty agnír ushásâm ánîkam úd víprāṇâṃ devayā́ vā́co asthuḥ | arvāñcâ nûnáṃ rathyehá yâtam pîpivā́ṅsam açvinâ gharmám ácha ‖ 1 ‖ ná saṃskṛitám prá mimîto gámishṭhāñti nûnám açvínópastutehá | dívâbhipitvé 'vasāgamishṭhâ práty ávartiṃ dâçúshe çámbhavishṭhâ ‖ 2 ‖ utā́ yâtaṃ saṃgavé prâtár áhno madhyáṃdina úditā sū́ryasya | dívâ náktam ávasâ çáṃtamena nédā́nîm pîtír açvínā tatâna ‖ 3 ‖ idáṃ hí vâm pradívi sthā́nam óka imé gṛihā́ açvinedáṃ duroṇám | ā́ no divó bṛihatáḥ párvatâd ādbhyó yâtam ísham ū́rjaṃ váhantâ ‖ 4 ‖ sám açvínor — ‖ 5 ‖ 17 ‖

77 (431). trishṭubh.

Prâtaryāvâṇâ prathamā́ yajadhvam purā́ gṛídhrâd árarushaḥ pibâtaḥ | prâtár hí yajnám açvínâ dadhāte prá çaṁsanti kaváyaḥ pûrvabhā́jaḥ ‖ 1 ‖ prâtár yajadhvam açvínâ

75, 6 manaḥ-yújaḥ áçvâsaḥ prushitá-psavaḥ. 7 ā́ ihá. arya-yā́. 9 ushā́ḥ. ā́ agníḥ adhâyi. — 76, 1 deva-yā́ḥ. rathyâ ihá. 2 gámishṭhâ ánti. açvínâ úpa-stutâ ihá. dívâ abhi-pitvé ávasâ ā́-gamishṭhâ. çám -bhavishṭhâ. 3 utá ā́. madhyámdine. ná idā́nîm. açvínâ ā́. 4 açvinâ idám. ā́ at-bhyáḥ. 5 s. 396, 18.

Digitized by Google

hinota ná sâyám asti devayâ ájushṭam | utấnyó asmád yajate ví cấvaḥ pûrvaḥ-pûrvo yájamâno vánîyân ‖ 2 ‖ híraṇyatvañ mádhuvarṇo ghṛitásnuḥ pṛíksho váhann ấ rátho vartate vâm | mánojavâ açvinâ vấtaraṅhâ yénâtiyâthó duritấni víçvâ ‖ 3 ‖ yó bhûyishṭham nấsatyâbhyâṃ vivésha cánishṭham pitvó rárate vibhâgé | sá tokám asya pîparac chámîbhir ánûrdhvabhâsaḥ sádam ít tuturyât ‖ 4 ‖ sám açvínor — ‖ 5 ‖ 18 ‖

78 (432). 1—3 ushṇih. 4 trishṭubh. 5—9 anushṭubh.

Áçvinâv éhá gachataṃ nấsatyâ mấ ví venatam | haṅsấv iva patatam ấ sutấñ úpa ‖ 1 ‖ áçvinâ hariṇấv iva gaurấv ivấnu yávasam | haṅsấv iva— ‖ 2 ‖ áçvinâ vâjinîvasû jushéthâṃ yajnám ishṭáye | haṅsấv iva — ‖ 3 ‖ átrir yád vâm avaróhann ṛibîsam ájohavîn nấdhamâneva yóshâ | çyenásya cij jávasâ nûtanenấgachatam açvinâ çáṃtamena ‖ 4 ‖ 19 ‖

ví jihîshva vanaspate yóniḥ sûshyantyâ iva | çrutám me açvinâ hávaṃ saptávadhriṃ ca muñcatam ‖ 5 ‖ bhîtấya nấdhamânâya ṛíshaye saptávadhraye | mâyấbhir açvinâ yuvám vṛikshám sám ca ví câcathaḥ ‖ 6 ‖ yáthâ vấtaḥ pushkaríṇîṃ samiṅgáyati sarvátaḥ | evấ te gárbha ejatu niraítu dáçamâsyaḥ ‖ 7 ‖ yáthâ vấto yáthâ vánaṃ yáthâ samudrá éjati | evấ tvám daçamâsya sahávehi jarấyuṇâ ‖ 8 ‖ dáça mấsâñ chaçayânáḥ kumáro ádhi mâtári | niraítu jîvó ákshato jîvó jîvantyâ ádhi ‖ 9 ‖ 20 ‖

77, 2 utá anyáḥ. ca ávaḥ. 3 híraṇya-tvak. vấta-raṅhâḥ yéna ati-yáthâḥ. pîparat çámîbhiḥ. — 78, 1 ấ ihá. 2 iva ánu. 4 ájohavit nấdhamânâ iva. cit. nûtanena ấ agachatam. 6 nấdhamânâya. ca acathaḥ. 7 evá. niḥ-aítu. 8 evá. sahá áva ihi. çaçayâ náḥ.

Digitized by Google

79 (433). paṅkti.

Mahé no adyá bodhayósho râyé divítmatî | yáthâ cin no ábodhayaḥ satyáçravasi vâyyé sújâte áçvasûnṛite ‖ 1 ‖ yấ sunîthé çaucadrathé vy aúcho duhitar divaḥ | sấ vy ùcha sáhîyasi satyáçravasi v. s. á. ‖ 2 ‖ sấ no adyấbharádvasur vy ùchâ duhitar divaḥ | yó vy aúchaḥ sáhîyasi satyáçravasi — ‖ 3 ‖ abhí yé tvâ vibhâvari stómair gṛiṇánti váhnayaḥ | maghaír maghoni suçríyo dấmanvantaḥ surâtáyaḥ sújâte áçvasûnṛite ‖ 4 ‖ yác cid dhí te gaṇấ imé chadáyanti magháttaye | pári cid váshṭayo dadhur dádato rấdho áhrayam sújâte áçvasûnṛite ‖ 5 ‖ 21 ‖

aíshu dhâ vîrávad yáça úsho maghoni sûríshu | yé no rấdhâṅsy áhrayâ maghávâno árâsata sújâte áçvasûnṛite ‖ 6 ‖ tébhyo dyumnám bṛihád yáça úsho maghony ấ vaha | yé no rấdhâṅsy áçvyâ gavyấ bhájanta sûráyaḥ sújâte áçvasûnṛite ‖ 7 ‖ utá no gómatîr ísha ấ vahâ duhitar divaḥ | sâkám sûryasya raçmíbhiḥ çukraíḥ çócadbhir arcíbhiḥ sújâte áçvasûnṛite ‖ 8 ‖ vy ùchâ duhitar divo mấ ciráṃ tanuthâ ápaḥ | nét tvâ stenám yáthâ ripúṃ tápâti sûro arcíshâ sújâte áçvasûnṛite ‖ 9 ‖ etấvad véd ushas tvám bhûyo vâ dấtum arhasi | yấ stotṛíbhyo vibhâvary uchántî ná pramîyase sújâte áçvasûnṛite ‖ 10 ‖ 22 ‖

80 (434). trishṭubh.

Dyutádyâmânam bṛihatîm ṛiténa ṛitávarîm aruṇápsuṃ vibhâtîm | devîm ushásaṃ svàr âváhantîm práti víprâso matíbhir jarante ‖ 1 ‖ eshấ jánaṃ darçatấ bodháyantî sugấn

---

79, 1 bodhaya úshaḥ. cit. 2 ví. ví ucha. 3 adyá âbharát -vasuḥ ví ucha. yó *iti* ví. 5 yát cit hí. 6 ấ eshu dhâḥ. 8 vaha. 9 ví ucha. ná ít. 10 vâ ít. — 80, 1 dyutát-yâmânam. ṛiténa.

Digitized by Google

pathâḥ kṛiṇvatî yâty ágre | bṛihadrathâ bṛihatî viçvaminvóshâ jyótir yachaty ágre áhnâm || 2 || eshâ góbhir aruṇébhir yujânâsredhantî rayím áprâyu cakre | pathó rádantî suvitâya devî purushṭutâ viçvávârâ ví bhâti || 3 || eshâ vyènî bhavati dvibárhâ âvishkṛiṇvânâ tanvàm purástât | ṛitásya pánthâm ánv eti sâdhú prajânatîva ná díço minâti || 4 || eshâ çubhrâ ná tanvò vidânórdhvéva snâtî dṛiçáye no asthât | ápa dvésho bâdhamânâ támâṅsy ushâ divó duhitâ jyótishâgât || 5 || eshâ pratîcî duhitâ divó nṛîn yósheva bhadrâ ní riṇîte ápsaḥ | vyûrṇvatî dâçúshe vâryâṇi púnar jyótir yuvatíḥ pûrváthâkaḥ || 6 || 23 ||

81 (435). jagati.

Yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprâ víprasya bṛiható vipaççítaḥ | ví hótrâ dadhe vayunâvíd éka ín mahî devásya savitúḥ párishṭutiḥ || 1 || víçvâ rûpâṇi práti muñcate kavíḥ prâsâvîd bhadrám dvipáde cátushpade | ví nâkam akhyat savitâ varéṇyo 'nu prayâṇam usháso ví râjati || 2 || yásya prayâṇam ánv anyá íd yayúr devâ devásya mahimânam ójasâ | yáḥ pârthivâni vimamé sá étaço rájâṅsi devâḥ savitâ mahitvanâ || 3 || utá yâsi savitas trîṇi rocanótá sûryasya raçmíbhiḥ sám ucyasi | utá rátrîm ubhayátaḥ párîyasa utá mitró bhavasi deva dhármabhiḥ || 4 || utéçishe prasavásya tvám éka íd utá pûshâ bhavasi deva yâmabhiḥ | utédám víçvam bhúvanam ví râjasi çyâvâçvas te savitaḥ stómam ânaçe || 5 || 24 ||

80, 2 viçvam-invâ ushâḥ. 3 yujânâ ásredhantî. ápra-âyu. 4 ví -enî. prajânatî-iva. 5 vidânâ ûrdhvâ-iva. ushâḥ. jyótishâ â agât. 6 yóshâ-iva. pûrvâ-thâ akar *ity* akaḥ. — 81, 1 víprâḥ. hótrâḥ. vayuna -vít. ít. 2 prá asâvît. varéṇyaḥ ánu pra-yâṇam. 3 anyé. devâḥ. 4 rocanâ utá. pári îyase. 5 utá içishe. utá idám.

Digitized by Google

82 (436). gâyatrî. 1 anushṭubh.

Tát savitúr vṛiṇîmahe vayáṃ devásya bhójanam | çréshṭhaṃ sarvadhâtamaṃ túram bhágasya dhîmahi ‖ 1 ‖ ásya hí sváyaçastaraṃ savitúḥ kác caná priyám | ná mināmti svarâjyam ‖ 2 ‖ sá hí rátnâni dâçúshe suvâti savitâ bhágaḥ | tám bhâgáṃ citrám îmahe ‖ 3 ‖ adyâ no deva savitaḥ prajâvat sâvîḥ saúbhagam | párâ dushvápnyaṃ suva ‖ 4 ‖ víçvâni deva savitar duritâni párâ suva | yád bhadráṃ tán na â suva ‖ 5 ‖ 25 ‖

ánâgaso áditaye devásya savitúḥ savé | víçvâ vâmâni dhîmahi ‖ 6 ‖ â viçvádevaṃ sátpatiṃ sûktair adyâ vṛiṇîmahe | satyásavaṃ savitâram ‖ 7 ‖ yá imé ubhé áhanî purá éty áprayuchan | svâdhîr devâḥ savitâ ‖ 8 ‖ yá imâ víçvâ jâtâny âçrâváyati çlókena | prá ca suvâti savitâ ‖ 9 ‖ 26 ‖

83 (437). 1. 5—8. 10 trishṭubh. 2—4 jagatî. 9 anushṭubh.

Áchâ vada tavásaṃ gîrbhír âbhiḥ stuhí parjányaṃ námasâ vivâsa | kánikradad vṛishabhó jîrádânû réto dadhâty óshadhîshu gárbham ‖ 1 ‖ ví vṛikshân hanty utá hanti rakshásо víçvam bibhâya bhúvanam mahâvadhât | utânâgâ îshate vṛishṇyâvato yát parjányaḥ stanáyan hánti dushkṛítaḥ ‖ 2 ‖ rathîva káçayâçvân abhikshipánn âvír dûtân kṛiṇute varshyân áha | dûrât siṃhásya stanáthâ úd îrate yát parjányaḥ kṛiṇuté varshyàṃ nábhaḥ ‖ 3 ‖ prá vâtâ vânti patáyanti vidyúta úd óshadhîr jîhate pínvate svàḥ | írâ víçvasmai bhúvanâya jâyate yát parjányaḥ pṛithivîṃ rétasâvati ‖ 4 ‖ yásya vraté pṛithivî námnamîti yásya vraté

82, 2 kát. 4 adyá. duḥ-svápnyam. 5 tát. 7 adyá. 8 i. u. áhanî *iti*. su-ádhîḥ. — 83, 1 ácha. námasâ â. jirá-dânuḥ. 2 utá ánâgâḥ. vṛishṇya-vataḥ. 3 rathî-iva káçayâ áçvân. 4 vâtâḥ. rétasâ ávati.

Digitized by Google

çaphávaj járbhurîti | yásya vratá óshadhîr viçvárûpâḥ sá naḥ parjanya máhi çárma yacha ‖ 5 ‖ 27 ‖

divó no vṛishṭím maruto rarîdhvam prá pinvata vṛíshṇo áçvasya dhấrâḥ | arvấñ eténa stanayitnúnéhy apó nishiñcánn ásuraḥ pitấ naḥ ‖ 6 ‖ abhí kranda stanáya gárbham ấ dhâ udanvátâ pári dîyâ ráthena | dṛítim sú karsha víshitam nyàñcam samấ bhavantûdváto nipâdấḥ ‖ 7 ‖ mahấntam kóçam úd acâ ní shiñca syándantâm kulyấ víshitâḥ purástât | ghṛiténa dyấvâpṛithivî vy ùndhi suprapâṇám bhavatv aghnyấbhyaḥ ‖ 8 ‖ yát parjanya kánikradat stanáyan háṅsi dushkṛítaḥ | prátîdám víçvam modate yát kím ca pṛithivyấm ádhi ‖ 9 ‖ ávarshîr varshám úd u shû gṛibhâyấkar dhánvâny átyetavấ u | ájîjana óshadhîr bhójanâya kám utá prajấbhyo 'vido manîshấm ‖ 10 ‖ 28 ‖

84 (488). anushṭubh.

Báḷ itthấ párvatânâm khidrám bibharshi pṛithivi | prá yấ bhûmim pravatvati mahnấ jinóshi mahini ‖ 1 ‖ stómâsas tvâ vicâriṇi práti shṭobhanty aktúbhiḥ | prá yấ vấjam ná héshantam perúm ásyasy arjuni ‖ 2 ‖ dṛiḷhấ cid yấ vánaspátîn kshmayấ dárdharshy ójasâ | yát te abhrásya vidyúto divó várshanti vṛishṭáyaḥ ‖ 3 ‖ 29 ‖

85 (489). trishṭubh.

Prá samrấje bṛihád arcâ gabhîrám bráhma priyấm váruṇâya çrutấya | ví yó jaghấna çamitéva cármopastire pṛi-

---

83, 5 çaphá-vat. vraté. 6 stanayitnúnâ ấ ihi apáḥ ni-siñcán. 7 diya. ví-sitam. samấḥ bhavantu ut-vátaḥ. 8 aca ní siñca. kulyấḥ ví-sitâḥ. ví undhi su-prapânám. 9 práti idám. 10 sú gṛibhâya ákaḥ. áti-etavaí. — 84, 2 stobhanti. — 85, 1 arca. çamitấ-iva cárma upa-stíre.

Digitized by Google

thivīṃ sūryâya ‖ 1 ‖ váneshu vy àntárikshaṃ tatâna vājam árvatsu páya usríyâsu | hṛitsú krátuṃ váruṇo apsv àgníṃ diví sūryam adadhât sómam ádrau ‖ 2 ‖ nîcīnabâraṃ váruṇaḥ kávandham prá sasarja ródasî antárikshaṃ | téna víçvasya bhúvanasya rājâ yávaṃ ná vṛishṭír vy ùnatti bhūma ‖ 3 ‖ unátti bhūmim pṛithivīṃ utá dyāṃ yadā́ dugdháṃ váruṇo váshty ād ít | sám abhréṇa vasata párvatâsas tavishîyántaḥ çrathayanta vîrāḥ ‖ 4 ‖ imā́m û shv âsurásya çrutásya mahīṃ mâyāṃ váruṇasya prá vocam | mā́neneva tasthivā́ṃ antárikshe ví yó mamé pṛithivīṃ sūryeṇa ‖ 5 ‖ 30 ‖

imā́m û nú kavítamasya mâyām mahīṃ devásya nákir ā́ dadharsha | ékaṃ yád udnā́ ná pṛiṇánty énîr âsiñcantîr avánayaḥ samudrám ‖ 6 ‖ aryamyàṃ varuṇa mitryàṃ vâ sákhâyam vâ sádam íd bhrātaram vâ | veçáṃ vâ nityaṃ varuṇāraṇam vâ yát sîm āgaç cakṛimā́ çiçráthas tát ‖ 7 ‖ kitavā́so yád riripúr ná dîví yád vâ ghâ satyám utá yán ná vidmá | sárvâ tā́ ví shya çithiréva devā́dhâ te syâma varuṇa priyāsaḥ ‖ 8 ‖ 31 ‖

86 (440). anushṭubh. 6 virāṭpûrvâ.

Índrâgnî yám ávatha ubhā́ vā́jeshu mártyam | dṛiḷhā́ cit sá prá bhedati dyumnā́ vā́ṇîr iva tritáḥ ‖ 1 ‖ yā́ pṛitanāsu dushṭárâ yā́ vā́jeshu çravā́yyâ | yā́ pā́ñca carshaṇîr abhîndrâgnī́ tā́ havâmahe ‖ 2 ‖ táyor íd ámavac chávas tigmā́ didyún maghónoḥ | práti drúṇâ gábhastyor gávâṃ vṛitraghná éshate ‖ 3 ‖ tā́ vâm éshe ráthânâm indrâgnī́ havâ-

---

85, 2 ví antárikshaṃ. ap-sú agníṃ. 3 ródasî *iti*. ví unatti. 5 ûṃ *iti* sú âsurásya. 5 mā́nena-iva. 6 ûṃ *iti*. 7 varuṇa áraṇam. cakṛimā́. 8 gha. yát. sya çithirā́-iva deva ádha. — 86, 2 abhí indrâgnī́ *iti*. 3 áma-vat çávaḥ. didyút. vṛitra-ghné ā́ ishate.

Digitized by Google

mahe | pátî turásya rádhaso vidvấṅsâ girvaṇastamâ ‖ 4 ‖ tấ vṛidhántâv ánu dyúṅ mártâya devấv adábhâ | árhantâ cit puró dadhé 'ṅçeva devấv árvate ‖ 5 ‖ evéndrâgníbhyâm áhâvi havyấṃ çûshyàṃ ghṛitấṃ ná pûtám ádribhiḥ | tấ sûríshu çrávo bṛihád rayíṃ gṛiṇátsu didhṛitam íshaṃ gṛiṇátsu didhṛitam ‖ 6 ‖ 32 ‖

87 (441). atijagatí.

* Prá vo mahé matáyo yantu víshṇave marútvate girijấ evayấmarut | prá çárdhâya práyajyave sukhâdáye taváse bhandádishṭaye dhúnivratâya çávase ‖ 1 ‖ prá yé jâtấ mahinấ yé ca nú svayám prá vidmánâ bruváta evayấmarut | krátvâ tád vo maruto nádhṛíshe çávo dânấ mahnấ tád eshâm ádhṛishṭâso nádrayaḥ ‖ 2 ‖ prá yé divó bṛihatáḥ çṛiṇviré girấ suçúkvânaḥ subhvà evayấmarut | ná yéshâm írî sadhástha íshṭa ấñ agnáyo ná svávidyutaḥ prá syandrấso dhúnînâm ‖ 3 ‖ sá cakrame maható nír urukramáḥ samânásmât sádasa evayấmarut | yadấyukta tmánâ svấd ádhi shṇúbhir víshpardhaso vímahaso jígâti çévṛidho nṛíbhiḥ ‖ 4 ‖ svanó ná vó 'mavân rejayad vṛíshâ tveshó yayís tavishá evayấmarut | yénâ sáhanta ṛiñjáta svárocishaḥ sthấraçmâno hiraṇyáyâḥ svâyudhấsa ishmíṇaḥ ‖ 5 ‖ 33 ‖

apâró vo mahimấ vṛiddhaçavasas tveshấṃ çávo 'vatv evayấmarut | sthâtấro hí prásitau saṃdṛíçi sthána té na urushyatâ nidáḥ çuçukvấṅso nấgnáyaḥ ‖ 6 ‖ té rudrấso súmakhâ agnáyo yathâ tuvidyumnấ avantv evayấmarut | dîr-

---

86, 5 dadhe áṅçâ-iva. 6 evá indrâgní-bhyâm. — 87, 1 su-khádáye. bhandát-ishṭaye. 2 jâtấḥ. bruváte. ná â-dhríshe. ná ádrayaḥ. 3 sadhá-sthe íshṭe á. 4 yadấ áyukta. snú-bhiḥ ví-spardhasaḥ. çé-vṛidhaḥ. 5 vaḥ áma-vân. yéna. sthấḥ-raçmânaḥ. su-áyudhásaḥ. 6 urushyata. ná agnáyaḥ.

Digitized by Google

ghám pṛithú paprathe sádma pārthivaṃ yéshâm ájmeshv ā́ maháḥ çárdhâṅsy ádbhutainasâm ‖ 7 ‖ adveshó no maruto gâtúm étana çrótâ hávaṃ jaritúr evayā́marut | víshṇor maháḥ samanyavo yuyotana smád rathyò ná daṅsánā́pa dvéshâṅsi sanutáḥ ‖ 8 ‖ gántâ no yajnáṃ yajniyâḥ suçámi çrótâ hávam arakshá evayā́marut | jyéshṭhâso ná párvatâso vyòmani yûyáṃ tásya pracetasaḥ syā́ta durdhártavo nidáḥ ‖ 9 ‖ 34 ‖

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

PAÑCAMAM MAṆḌALAM.

87, 7 ádbhuta-enasâm. 8 á itana çróta. daṅsánâ ápa. sanutár *iti*. 9 gánta. çróta.

1 (442). trishṭubh.

Tvám hy àgne prathamó manótâsyā dhiyó ábhavo dasma hótâ | tvám sîṃ vṛishann akṛiṇor dushṭárîtu sáho víçvasmai sáhase sáhadhyai ‖ 1 ‖ ádhâ hótâ ny àsîdo yájîyân iḷás padá ishâyann îḍyaḥ sán | tám tvâ náraḥ prathamáṃ devayánto mahó râyé citáyanto ánu gman ‖ 2 ‖ vṛitéva yántam bahúbhir vasavyais tvé rayíṃ jâgṛivâṅso ánu gman | rúçantam agníṃ darçatám bṛihántaṃ vapâvantaṃ viçvâhâ dîdivâṅsam ‖ 3 ‖ padáṃ devásya námasâ vyántaḥ çravasyávaḥ çráva âpann ámṛiktam | nâmâni cid dadhire yajníyâni bhadrâyâṃ te raṇayanta sáṃdṛishṭau ‖ 4 ‖ tvâṃ vardhanti kshitáyaḥ pṛithivyâṃ tvâṃ rāya ubháyâso jánânâm | tvám trâtâ taraṇe cétyo bhûḥ pitâ mâtâ sádam ín mânushâṇâm ‖ 5 ‖ 35 ‖

saparyéṇyaḥ sá priyó vikshv àgnír hótâ mandró ní shasâdâ yájîyân | tám tvâ vayáṃ dáma â dîdivâṅsam úpa jnubâdho námasâ sadema ‖ 6 ‖ tám tvâ vayáṃ sudhyò návyam agne sumnâyáva îmahe devayántaḥ | tvám víço anayo dîdyâno divó agne bṛihatâ rocanéna ‖ 7 ‖ viçâṃ kavíṃ viçpátiṃ çáçvatînâṃ nitóçanaṃ vṛishabháṇ carshaṇînâṃ | prétî-

---

1, 1 hí agne. manótâ asyâḥ. 2 ádha. ní asidaḥ. padé. 3 vṛitâ-iva. 5 ít. 6 vikshú agníḥ. sasáda. dáme. jnu-bádhaḥ 8 préti-

shaṇim isháyantam pâvakáṃ rā́jantam agníṃ yajatáṃ rayî-ṇā́m || 8 || só agna îje çaçamé ca márto yás ta ā́naṭ samídhâ havyádâtim | yá ā́hutim pári védâ námobhir víçvét sá vâmā́ dadhate tvótaḥ || 9 || asmā́ u te máhi mahé vidhema námobhir agne samídhotá havyaíḥ | védî sûno sahaso gîrbhír ukthaír ā́ te bhadrā́yâṃ sumataú yatema || 10 || ā́ yás tatántha ródasî ví bhâsā́ çrávobhiç ca çravasyàs tárutraḥ | bṛihádbhir vā́jaiḥ sthávirebhir asmé revádbhir agne vitaráṃ ví bhâhi || 11 || nṛivád vaso sádam íd dhehy asmé bhū́ri tokā́ya tánayâya paçváḥ | pûrvī́r ísho bṛihatī́r âréaghâ asmé bhadrā́ sauçravasā́ni santu || 12 || purū́ṇy agne purudhā́ tvâyā́ vásûni râjan vasútâ te açyâm | purū́ṇi hí tvé puruvâra sánty ágne vásu vidhaté rā́jani tvé || 13 || 36 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

2 (443). anushṭubh. 11 çakvarî.

Tváṃ hí kshaítavad yáçó 'gne mitró ná pátyase | tváṃ vicarshaṇe çrávo váso pushṭíṃ ná pushyasi || 1 || tvā́ṃ hí shmâ carshaṇáyo yajnébhir gîrbhír ī́ḷate | tvā́ṃ vâjī́ yâty avṛikó rajastū́r viçvácarshaṇiḥ || 2 || sajóshas tvâ divó náro yajnásya ketúm indhate | yád dha syá mā́nusho jánaḥ sumnâyúr juhvé adhvaré || 3 || ṛídhad yás te sudā́nave dhiyā́ mártaḥ çaçámate | ûtī́ shá bṛiható divó dvísho áṅho ná tarati || 4 || samídhâ yás ta ā́hutiṃ níçitim mártyo náçat | vayā́vantaṃ sá pushyati ksháyam agne çatā́yusham || 5 || 1 ||

tveshás te dhûmá ṛiṇvati diví sháñ chukrá ā́tataḥ | sū́ro ná hí dyutā́ tváṃ kṛipā́ pâvaka rócase || 6 || ádhâ hí vikshv

---

1, 8 ishaṇim. 9 agne. te. véda. víçvâ ít. 10 asmaí. sam-ídhâ utá. sûno *iti*. 13 tvâ-yā́. — 2, 1 kshaíta-vat. yáçaḥ ágne. 2 sma. 3 ha. 4 sáḥ. 5 te. çatá-âyusham. 6 sán çukráḥ. 7 ádha hí vikshú.

Digitized by Google

ī́ḍyó 'si priyó no átithiḥ | raṇváḥ purī́va jū́ryaḥ sûnúr ná trayayā́yyaḥ || 7 || krátvâ hí dróṇe ajyásé 'gne vâjī́ ná kṛítvyaḥ | párijmeva svadhā́ gáyó 'tyo ná hvâryáḥ çíçuḥ || 8 || tváṃ tyā́ cid ácyutā́gne paçúr ná yávase | dhā́mâ ha yát te ajara vánâ vṛiçcánti çíkvasaḥ || 9 || véshi hy àdhvarîyatā́m ágne hótâ dáme viçā́m | samṛídho viçpate kṛiṇu jushásva havyám añgiraḥ || 10 || áchâ no mitramaho deva devā́n ágne vócaḥ sumatíṃ ródasyoḥ | vîhí svastíṃ sukshitíṃ divó nṛī́n dvishó áṅhâṅsi duritā́ tarema tā́ tarema távā́vasâ tarema || 11 || 2 ||

3 (444). trishṭubh.

Ágne sá ksheshad ṛitapā́ ṛitejā́ urú jyótir naçate devayúsh ṭe | yáṃ tvám mitréṇa váruṇaḥ sajóshâ déva pā́si tyájasâ mártam áṅhaḥ || 1 || îjé yajnébhiḥ çaçamé çámîbhir ṛidhádvârâyâgnáye dadâça | evā́ caná táṃ yaçásâm ájushṭir nā́ṅho mártaṃ naçate ná prádṛiptiḥ || 2 || sū́ro ná yásya dṛiçatír arepā́ bhîmā́ yád éti çucatás ta ā́ dhī́ḥ | héshasvataḥ çurúdho nā́yám aktóḥ kútrâ cid raṇvó vasatír vanejā́ḥ || 3 || tigmáṃ cid éma máhi várpo asya bhásad áçvo ná yamasâná âsā́ | vijéhamânaḥ paraçúr ná jihvā́ṃ dravír ná drâvayati dā́ru dhákshat || 4 || sá íd ásteva práti dhâd asishyáñ chíçîta téjó 'yaso ná dhā́râm | citrádhrajatir aratír yó aktór vér ná drushádvâ raghupátmajaṅhâḥ || 5 || 3 ||

sá îṃ rebhó ná práti vasta usrā́ḥ çocíshâ rârapîti mitrámahâḥ | náktaṃ yá îm arushó yó dívâ nṛī́n ámartyo

---

2, 7 ī́ḍyaḥ ási. purí-iva. 8 ajyáse ágne. párijmâ-iva. gáyaḥ átyaḥ. 9 ácyutâ ágne. dhā́ma. 10 hí adhvari-yatā́m. sam-ṛídhaḥ. 11 ácha. táva ávasâ. — 3, 1 ṛite-jā́ḥ. deva-yúḥ te. sa-jóshâḥ. 2 ṛidhát-vârâya agnáye. evá. ná áṅhaḥ. 3 arepā́ḥ. te. ná ayám. kútra. vane-jā́ḥ. 4 dravayati. 5 ástâ-iva. çíçita téjaḥ áyasaḥ. dru-sádvâ raghupátma-jaṅhâḥ. 6 vaste. rarapíti.

Digitized by Google

arushó yó dívâ nṛ́n ‖ 6 ‖ divó ná yásya vidható návînod vṛ́shâ rukshá óshadhîshu nûnot | ghṛ́ṇâ ná yó dhrájasâ pátmanâ yánn ấ ródasî vásunâ dáṃ supátnî ‖ 7 ‖ dhấyobhir vâ yó yújyebhir arkaír vidyún ná davidyot svébhiḥ çúshmaiḥ | çárdho vâ yó marútâṃ tatáksha ṛ́ibhúr ná tveshó rabhasânó adyaut ‖ 8 ‖ 4 ‖

4 (445). trishṭubh.

Yáthâ hotar mánusho devátâtâ yajnébhiḥ sûnó sahaso yájâsi | evấ no adyá samanấ samânấn uçánn agna uçató yakshi devấn ‖ 1 ‖ sá no vibhấvâ cakshấṇir ná vástor agnír vandấru védyaç cáno dhât | viçvấyur yó amṛíto mártyeshûsharbhúd bhûd átithir jâtávedâḥ ‖ 2 ‖ dyấvo ná yásya panáyanty ábhvam bhấsâṅsi vaste sûryo ná çukráḥ | ví yá inóty ajáraḥ pâvakó 'çnasya cic chiçnathat pûrvyấṇi ‖ 3 ‖ vadmấ hí sûno ásy admasádvâ cakré agnír janúshâjmânnam | sá tváṃ na ûrjasana ûrjaṃ dhâ rấjeva jer avṛ́iké ksheshy antáḥ ‖ 4 ‖ nítikti yó vâraṇám ánnam átti vâyúr ná rấshṭry áty ety aktûn | turyấma yás ta âdíçâm árâtîr átyo ná hrútaḥ pátataḥ parihrút ‖ 5 ‖ 5 ‖

ấ sûryo ná bhânumádbhir arkaír ágne tatántha ródasî ví bhâsấ | citró nayat pári támâṅsy aktáḥ çocíshâ pátmann auçijó ná dîyan ‖ 6 ‖ tvấṃ hí mandrátamam arkaçokaír vavṛimáhe máhi naḥ çróshy agne | índraṃ ná tvâ çávasâ devátâ vâyúm pṛiṇanti rấdhasâ nṛítamâḥ ‖ 7 ‖ nú no agne 'vṛ́ikébhiḥ svastí véshi râyáḥ pathíbhiḥ párshy áṅhaḥ | tấ sûríbhyo gṛiṇaté râsi sumnám mádema çatáhimâḥ suvîrâḥ ‖ 8 ‖ 6 ‖

3, 7 ródasî *iti.* supátnî *iti* su-pátnî. 8 vi-dyút. tatáksha. — 4, 1 evá. ágne. 2 mártyeshu ushaḥ-bhút. 3 áçnasya cit çiçnathat. 4 adma-sádvâ. janúshâ ájma ánnam. ûrja-sane. dhâḥ rấjâ-iva jeḥ. 5 rấshṭrî. te. 8 nú.

Digitized by Google

5 (446). trishṭubh.

Huvé vaḥ sûnúṃ sáhaso yúvânam ádroghavâcam matíbhir yávishṭham | yá ínvati dráviṇâni prácetâ viçvávârâṇi puruvâro adhrúk ‖ 1 ‖ tvé vásûni purvaṇîka hotar doshấ vástor érire yajníyâsaḥ | kshấmeva víçvâ bhúvanâni yásmint sáṃ saúbhagâni dadhiré pâvaké ‖ 2 ‖ tvấṃ vikshú pradívaḥ sîda âsú krátvâ rathîr abhavo vấryâṇâm | áta inoshi vidhaté cikitvo vy ânushág jâtavedo vásûni ‖ 3 ‖ yó naḥ sánutyo abhidấsad agne yó ántaro mitramaho vanushyất | tám ajárebhir vríshabhis táva svaís tápâ tapishṭha tápasâ tápasvân ‖ 4 ‖ yás te yajnéna samídhâ yá ukthaír arkébhiḥ sûno sahaso dádâçat | sá mártyeshv amṛita prácetâ râyấ dyumnéna çrávasâ ví bhâti ‖ 5 ‖ sá tát kṛidhîshitás tűyam agne spṛídho bâdhasva sáhasâ sáhasvân | yác chasyáse dyúbhir aktó vácobhis táj jushasva jaritúr ghóshi mánma ‖ 6 ‖ açyấma tám kấmam agne távotî açyấma rayím rayivaḥ suvîram | açyấma vấjam abhí vâjáyanto 'çyấma dyumnám ajarâjáraṃ te ‖ 7 ‖ 7 ‖

6 (447). trishṭubh.

Prá návyasâ sáhasaḥ sûnúm áchâ yajnéna gâtúm áva ichámânaḥ | vṛiçcádvanaṃ kṛishṇáyâmaṃ rúçantaṃ vîtî hótâraṃ divyám jigâti ‖ 1 ‖ sá çvitânás tanyatû rocanasthấ ajárebhir nấnadadbhir yávishṭhaḥ | yáḥ pâvakáḥ purutámaḥ purúṇi pṛithűny agnír anuyâti bhárvan ‖ 2 ‖ ví te víshvag vấtajûtâso agne bhấmâsaḥ çuce çúcayaç caranti | tuvimrakshấso divyấ návagvâ vánâ vananti dhṛishatấ rujántaḥ ‖ 3 ‖

5, 1 prá-cetâḥ. 2 puru-aníka. á írire. kshấma-iva. 3 ví ânushák. 4 tápa. 5 prá-cetâḥ. 6 kṛidhi ishitáḥ. yát çasyáse. tát. 7 táva útî. ajara ajáram. — 6, 1 ácha. vṛiçcát-vanam. 2 tanyatúḥ. 3 divyáḥ náva-gvâḥ.

Digitized by Google

yé te çukrâsaḥ çúcayaḥ çucishmaḥ kshâṃ vápanti víshitâso áçvâḥ | ádha bhramás ta urviyâ ví bhâti yâtáyamâno ádhi sânu príçneḥ || 4 || ádha jihvâ pâpatîti prá vríshṇo goshuyúdho nâçánih sṛijânâ | çûrasyeva prásitiḥ kshâtír agnér durvártur bhîmó dayate vánâni || 5 || â bhânúnâ pârthivâni jráyâṅsi mahás todásya dhṛishatâ tatantha | sá bâdhasvâpa bhayâ sáhobhiḥ spṛídho vanushyán vanúsho ní jûrva || 6 || sá citra citráṃ citáyantam asmé citrakshatra citrátamaṃ vayodhâṃ | candráṃ rayím puruvîram bṛihántaṃ cándra candrâbhir gṛiṇaté yuvasva || 7 || 8 ||

7 (448). trishṭubh. 6. 7 jagatî.

Mûrdhânaṃ divó aratím pṛithivyâ vaiçvânarám ṛitá â jâtám agním | kavíṃ samrâjam átithiṃ jánânâm âsánn â pâtraṃ janayanta devâḥ || 1 || nâbhiṃ yajnânâṃ sádanaṃ rayîṇâṃ mahâṃ âhâvam abhí sáṃ navanta | vaiçvânaráṃ rathyàm adhvarâṇâṃ yajnásya ketúṃ janayanta devâḥ || 2 || tvád vípro jâyate vâjy àgne tvád vîrâso abhimâtishâhaḥ | vaiçvânara tvám asmâsu dhehi vásûni râjant spṛihayâyyâni || 3 || tvâṃ víçve amṛita jâyamânaṃ çíçuṃ ná devâ abhí sáṃ navante | táva krátubhir amṛitatvám âyan vaiçvânara yát pitrór âdîdeḥ || 4 || vaiçvânara táva tâni vratâni mahâny agne nákir â dadharsha | yáj jâyamânaḥ pitrór upásthé 'vindaḥ ketúṃ vayúneshv áhnâm || 5 || vaiçvânarásya vímitâni cákshasâ sânûni divó amṛítasya ketúnâ | tásyéd u víçvâ bhúvanâdhi mûrdhâni vayâ iva ruruhuḥ saptá visrúhaḥ || 6 || ví yó rájâṅsy ámimîta sukrátur vaiçvânaró ví divó

6, 4 ví-sitâsaḥ. te. 5 goshu-yúdhaḥ ná açánih. çûrasya-iva. 6 bâdhasva ápa. — 7, 1 pṛithivyâḥ. ṛité. 3 vâjî agne. abhimâti-sâhaḥ. 5 yát. upá-sthe ávindaḥ. 6 tásya ít. bhúvanâ ádhi.

Digitized by Google

rocanā́ kavíḥ | pári yó víçvâ bhúvanâni paprathé 'dabdho gopā́ amṛ́itasya rakshitā́ ‖ 7 ‖ 9 ‖

8 (449). jagatī. 7 trishṭubh.

Pṛikshásya vṛíshṇo arushásya nū́ sáhaḥ prá nú vocaṃ vidáthâ jâtávedasaḥ | vaiçvânarā́ya matír návyasî çúciḥ sóma iva pavate cā́rur agnáye ‖ 1 ‖ sá jā́yamānaḥ paramé vyòmani vratā́ny agnír vratapā́ arakshata | vy àntáriksham amimîta sukrátur vaiçvânaró mahinā́ nā́kam aspṛiçat ‖ 2 ‖ vy àstabhnâd ródasî mitró ádbhuto 'ntarvā́vad akṛinoj jyótishâ támaḥ | ví cármaṇîva dhishā́ṇe avartayad vaiçvânaró víçvam adhatta vṛíshṇyam ‖ 3 ‖ apā́m upásthe mahishā́ agribhṇata víço rā́jânam úpa tasthur ṛigmíyam | ā́ dûtó agním abharad vivásvato vaiçvânarám mâtariçvâ parâvátaḥ ‖ 4 ‖ yugé-yuge vidathyàṃ gṛiṇádbhyó 'gne rayíṃ yaçásaṃ dhehi návyasîm | pavyéva râjann aghāçaṅsam ajara nîcā́ ní vṛiçca vanínaṃ ná téjasâ ‖ 5 ‖ asmā́kam agne maghávatsu dhârayā́nâmi kshatrám ajáraṃ suvī́ryam | vayáṃ jayema çatínaṃ sahasríṇaṃ vaiçvânara vā́jam agne távotíbhiḥ ‖ 6 ‖ ádabdhebhis táva gopā́bhir ishṭe 'smā́kam pâhi trishadhastha sûrī́n | rákshâ ca no dadúshâṃ çárdho agne vaiçvânara prá ca tārîḥ stávânaḥ ‖ 7 ‖ 10 ‖

9 (450). trishṭubh.

Áhaç ca kṛishṇám áhar árjunaṃ ca ví vartete rájasî vedyā́bhiḥ | vaiçvânaró jā́yamâno ná rā́jā́vâtiraj jyótishâgnís támâṅsi ‖ 1 ‖ nā́hā́ṃ tántuṃ ná ví jânâmy ótuṃ ná yáṃ

7, 7 ádabdhaḥ. — 8, 1 nú. 2 ví antáriksham. 3 ví astabhnât. akṛiṇot. cármaṇi iveti cármaṇi iva dhishā́ṇe *iti*. 5 gṛiṇát-bhyaḥ ágne. pavyā́-iva. 6 dhâraya ánâmi. táva ûtí-bhiḥ. 7 rákṣha. — 9, 1 v. rájasî *iti*. rā́jâ áva atirat jyótishâ agníḥ. 2 ná ahám.

Digitized by Google

váyanti samaré 'tamânâḥ | kásya svit putrá ihá váktvâni paró vadâty ávareṇa pitrā́ || 2 || sá ít tántuṃ sá ví jânâty ótuṃ sá váktvâny ṛitúthā́ vadâti | yá îṃ cíketad amṛítasya gopā́ aváç cáran paró anyéna páçyan || 3 || ayáṃ hótâ prathamáḥ páçyatemám idáṃ jyótir amṛítam mártyeshu | ayáṃ sá jajne dhruvá ā́ níshattó 'martyas tanvấ várdhamânaḥ || 4 || dhruváṃ jyótir níhitaṃ dṛiçáye kám máno jávishṭham patáyatsv antáḥ | víçve devā́ḥ sámanasaḥ sáketâ ékaṃ krátum abhí ví yanti sâdhú || 5 || ví me kárṇâ patayato ví cákshur vîdáṃ jyótir hṛídaya ā́hitaṃ yát | ví me mánaç carati dûráâdhîḥ kíṃ svid vakshyā́mi kím u nú manishye || 6 || víçve devā́ anamasyan bhiyânā́s tvā́m agne támasi tasthivā́ṅsam | vaiçvânaró 'vatûtáye nó 'martyo 'vatûtáye naḥ || 7 || 11 ||

10 (451). trishṭubh. 7 dvipadâ virâj.

Puró vo mandráṃ divyáṃ suvṛiktíṃ prayatí yajñé agníṃ adhvaré dadhidhvam | purá ukthébhiḥ sá hí no vibhā́vâ svadhvarā́ karati jâtávedāḥ || 1 || tám u dyumaḥ purvaṇîka hotar ágne agníbhir mánusha idhânáḥ | stómaṃ yám asmai mamáteva çûshám ghṛitáṃ ná çúci matáyaḥ pavante || 2 || pîpā́ya sá çrávasâ mártyeshu yó agnáye dadā́ça vípra ukthaíḥ | citrā́bhis tám ûtíbhiç citráçocir vrajásya sâtā́ gómato dadhâti || 3 || ā́ yáḥ papraú jā́yamâna urví dûredṛíçâ bhâsā́ kṛishṇā́dhvâ | ádha bahú cit táma ûrmyâyâs tiráḥ çocishâ dadṛiçe pâvakáḥ || 4 || nú naç citrám puruvā́jâbhir ûtí́ ágne rayím maghávadbhyaç ca dhehi | yé rā́dhasâ çrá-

---

9, 2 átamânâḥ. 4 páçyata imám. ní-sattaḥ ámartyaḥ. 6 ví idám. hṛídaye. dûré-âdhiḥ. nú. avatu ûtáye naḥ ámartyaḥ. — 10, 1 pra-yatí. 2 dyu-maḥ. mamátâ-iva. 4 urví *iti*. kṛishṇá-adhvâ. 5 nú. ûtí́.

Digitized by Google

vasâ cāty anyānt suvīryebhiç câbhí sánti jánân ‖ 5 ‖ imáṃ yajnáṃ cáno dhâ agna uçán yáṃ ta âsánó juhuté havíshmân | bharádvâjeshu dadhishe suvṛiktím ávîr vājasya gádhyasya sâtaú ‖ 6 ‖ ví dvéshâṅsînuhí vardháyéḷâm mádema çatáhimâḥ suvīrâḥ ‖ 7 ‖ 12 ‖

11 (452). trishṭubh.

Yájasva hotar ishitó yájîyân ágne bādho marútâṃ ná práyukti | ā no mitrāváruṇâ nāsatyâ dyāvâ hotrāya pṛithivî vavṛityâḥ ‖ 1 ‖ tvāṃ hótâ mandrátamo no adhrúg antár devó vidáthâ mártyeshu | pâvakáyâ juhvâ váhnir âsāgne yájasva tanvàṃ táva svām ‖ 2 ‖ dhányâ cid dhí tvé dhisháṇâ váshṭi prá devāñ jánma gṛiṇaté yájadhyai | vépishṭho áṅgirasâṃ yád dha vípro mádhu chandó bhánati rebhá ishṭaú ‖ 3 ‖ ádidyutat sv ápâko vibhāvāgne yájasva ródasî urûcî | âyúṃ ná yáṃ námasâ rātáhavyâ añjánti suprayásam páñcâ jánâḥ ‖ 4 ‖ vṛiñjé ha yán námasâ barhír agnāv áyâmi srúg ghṛitávatî suvṛiktíḥ | ámyakshi sádma sádane pṛithivyā áçrâyi yajnáḥ sūrye ná cákshuḥ ‖ 5 ‖ daçasyā naḥ purvaṇîka hotar devébhir agne agníbhir idhânáḥ | râyáḥ sûno sahaso vâvasânā áti srasema vṛijánaṃ nāṅhaḥ ‖ 6 ‖ 13 ‖

12 (453). trishṭubh.

Mádhye hótâ duroṇé barhísho rāḷ agnís todásya ródasî yájadhyai | ayáṃ sá sūnúḥ sáhasa ṛitāvâ dūrāt sūryo ná çocíshâ tatâna ‖ 1 ‖ ā yásmin tvé sv ápâke yajatra yá-

---

10, 5 ca áti. ca abhí. 6 agne. te. 7 dvéshâṅsi inuhí vardháya íḷâm. — 11, 1 pṛithivî *iti*. 2 âsā́ ágne. 3 hí. ha. 4 sú. vi-bhāvâ ágne. r. urûcî *iti*. 5 yát. 6 daçasyá. ná áṅhaḥ. — 12, 1 ródasi *iti*. 2 sú.

Digitized by Google

kshad râjant sarvátâteva nú dyaúḥ | trishadhásthas tatarúsho ná jáṅho havyā́ maghā́ni mā́nushâ yájadhyai || 2 || téjishṭhâ yásyâratír vanerā́ṭ todó ádhvan ná vṛidhasânó adyant | adroghó ná dravitā́ cetati tmánn ámartyo 'vartrá óshadhîshu || 3 || sā́smā́kebhir etárî ná çûshaír agníḥ shṭave dáma ā́ jâtávedâḥ | drvànno vanván krátvâ nā́rvosráḥ pitéva jârayā́yi yajnaíḥ || 4 || ádha smâsya panayanti bhā́so vṛíthâ yát tákshad anuyā́ti pṛithvī́m | sadyó yáḥ syandró víshito dhávîyân ṛiṇó ná tâyúr áti dhánvâ rā́ṭ || 5 || sá tváṃ no arvan nídâyâ víçvebhir agne agníbhir idhânáḥ | véshi râyó ví yâsi duchúnâ mádema çatáhimâḥ suvī́râḥ || 6 || 14 ||

13 (454). trishṭubh.

Tvád víçvâ subhaga saúbhagâny ágne ví yanti vaníno ná vayā́ḥ | çrushṭī́ rayír vā́jo vṛitratū́rye divó vṛishṭír ī́ḍyo rîtír apā́m || 1 || tvám bhágo na ā́ hí rátnam ishé párijmeva kshayasi dasmávarcâḥ | ágne mitró ná bṛihatá ṛitásyā́si kshattā́ vâmásya deva bhū́reḥ || 2 || sá sátpatiḥ çávasâ hanti vṛitrám ágne vípro ví paṇér bharti vā́jam | yáṃ tvám praceta ṛitajâta râyā́ sajóshâ náptrâpā́ṃ hinóshi || 3 || yás te sûno sahaso gîrbhír ukthaír yajnaír márto níçitiṃ vedyā́naṭ | víçvaṃ sá deva práti vā́ram agne dhatté dhânyàm pátyate vasavyaìḥ || 4 || tā́ nṛíbhya ā́ sauçravasā́ suvī́rā́gne sûno sahasaḥ pushyáse dhâḥ | kṛiṇóshi yác chávasâ bhū́ri paçvó váyo vṛíkâyâráye jásuraye || 5 || vadmā́ sûno sahaso no víhâyâ ágne tokáṃ tánayaṃ vâjíno dâḥ | víçvâbhir gîr-

---

12, 2 sarvátâtâ-iva. 3 yásya aratíḥ vane-rā́ṭ. 4 sáḥ asmā́kebhiḥ etári. stave dáme. drú-annaḥ. ná árvâ usráḥ pitā́-iva 5 sma asya. dhánva. 6 nídâyâḥ. — 13, 2 párijmâ-iva. ṛitásya ási. 3 sajóshâḥ náptrâ apā́m. 4 vedyā́ ā́naṭ. 5 su-vī́râ ágne. yát çávasâ. vṛíkâya aráye.

Digitized by Google

bhír abhí pûrtím açyâm mádema çatáhimâḥ suvîrâḥ ‖ 6 ‖ 15 ‖

14 (455). anushṭubh. 6 çakvarî.

Agnấ yó mártyo dúvo dhíyaṃ jujósha dhîtíbhiḥ | bhásan nú shá prá pûrvyá íshaṃ vurîtấvase ‖ 1 ‖ agnír íd dhí prácetâ agnír vedhástama ṛíshiḥ | agníṃ hótâram îḷate yajnéshu mánusho víçaḥ ‖ 2 ‖ nấnâ hy àgné 'vase spárdhante rā́yo aryáḥ | tū́rvanto dásyum âyávo vrataíḥ sī́kshanto avratám ‖ 3 ‖ agnír apsā́m ṛitîsháhaṃ vîráṃ dadâti sátpatim | yásya trásanti çávasaḥ saṃcákshi çátravo bhiyā́ ‖ 4 ‖ agnír hí vidmánâ nidó devó mártam urushyáti | sahā́vâ yásyā́vṛito rayír vā́jeshv ávṛitaḥ ‖ 5 ‖ áchâ no mitramaho — ‖ 6 ‖ 16 ‖

15 (456). jagatî. 3. 15 çakvarî. 6 atiçakvarî. 10—14. 16. 19 trishṭubh. 17 anushṭubh. 18 bṛihatî.

Imám û shú vo átithim usharbúdhaṃ víçvâsâṃ viçā́m pátim ṛiñjase girā́ | vétī́d divó janúshâ kác cid ā́ çúcir jyók cid atti gárbho yád ácyutam ‖ 1 ‖ mitráṃ ná yáṃ sú-dhitam bhṛígavo dadhúr vánaspátâv ū́ḍyam ûrdhváçocisham | sá tváṃ súprîto vîtáhavye adbhuta práçastibhir mahayase divé-dive ‖ 2 ‖ sá tváṃ dákshasyâvṛikó vṛidhé bhûr aryáḥ párasyā́ntarasya tárushaḥ | râyáḥ sûno sahaso mártyeshv ā́ chardír yacha vîtáhavyâya saprátho bharádvâjâya sapráthaḥ ‖ 3 ‖ dyutânáṃ vo átithiṃ svàrṇaram agníṃ hótâram mánushaḥ svadhvarám | vípraṃ ná dyukshávacasaṃ

14, 1 bhásat nú sáḥ. vurîta ávase. 2 hí. 3 hí agne ávase. 4 ṛiti-sáham. 5 sahá-vâ yásya ávṛitaḥ. 6 443, 11. — 15, 1 ûṃ *iti* sú. véti ít. kát. 3 dákshasya avṛikáḥ. párasya ántarasya.

Digitized by Google

suvṛiktíbhir havyavâham aratím devám ṛiñjase ‖ 4 ‖ pâvakáyâ yáç citáyantyâ kṛipấ kshấman rurucá usháso ná bhânúnâ | tűrvan ná yámann étaçasya nú ráṇa ấ yó ghṛiṇé ná tatṛishâṇó ajáraḥ ‖ 5 ‖ 17 ‖

agním-agnim vaḥ samídhâ duvasyata priyám-priyaṃ vo átithiṃ gṛiṇîshâṇi | úpa vo gîrbhír amṛítaṃ vivâsata devó devéshu vánate hí vấryaṃ devó devéshu vánate hí no dúvaḥ ‖ 6 ‖ sámiddham agníṃ samídhâ girấ gṛiṇe çúcim pâvakám puró adhvaré dhruvám | vípraṃ hótâram puruvấram adrúhaṃ kavíṃ sumnaír îmahe jâtávedasam ‖ 7 ‖ tvấm dûtám agne amṛítaṃ yugé-yuge havyavấhaṃ dadhire pâyúm ŕ̥dyam | devấsaç ca mártâsaç ca jấgṛiviṃ vibhúṃ viçpátiṃ námasâ ní shedire ‖ 8 ‖ vibhűshann agna ubháyâñ ánu vratấ dûtó devấnâṃ rájasî sám îyase | yát te dhîtíṃ sumatím âvṛiṇîmáhe 'dha smâ nas trivárûthaḥ çivó bhava ‖ 9 ‖ táṃ suprátîkaṃ sudṛíçaṃ sváñcam ávidvâñso vidúshṭaraṃ sapema | sá yakshad víçvâ vayúnâni vidvấn prá havyám agnír amṛíteshu vocat ‖ 10 ‖ 18 ‖

tám agne pâsy utá tám piparshi yás ta ấṇaṭ kaváye çûra dhîtím | yajnásya vâ níçitiṃ vóditiṃ vâ tám ít pṛiṇakshi çávasotá râyấ ‖ 11 ‖ tvám agne vanushyató ní pâhi tvám u naḥ sahasâvann avadyât | sáṃ tvâ dhvasmanvád abhy ètu pấthaḥ sáṃ rayíḥ spṛihayấyyaḥ sahasrí́ṇ ‖ 12 ‖ agnír hótâ gṛihápatiḥ sá rấjâ víçvâ veda jánimâ jâtávedâḥ | devấnâm utá yó mártyânâṃ yájishṭhaḥ sá prá yajatâm ṛitấvâ ‖ 13 ‖ ágne yád adyá viçó adhvarasya hotaḥ pâvakaçoce vésh ṭvám hí yájvâ | ṛitấ yajâsi mahinấ ví yád

---

15, 5 rurucé. nú ráṇe. 9 agne. rájasi *iti*. â-vṛiṇîmáhe ádha sma. 10 su-áñcam. 11 te. vâ út-itim. çávasâ utá. 12 abhí etu. 13 jánima. 14 véḥ tvám.

bhûr havyẫ vaha yavishṭha yẫ te adyá ‖ 14 ‖ abhí práyâṅsi súdhitâni hí khyó ní tvâ dadhîta ródasî yájadhyai | ávâ no maghavan vẫjasâtâv ágne viçvâni duritẫ tarema tẫ tarema távẫvasâ tarema ‖ 15 ‖ 19 ‖

ágne viçvebhiḥ svanîka devaír ûrṇâvantam prathamáḥ sîda yónim | kulâyínaṃ ghṛitávantaṃ savitré. yajnáṃ naya yájamânâya sâdhú ‖ 16 ‖ imám u tyám atharvavád agním manthanti vedhásaḥ | yám aṅkûyántam ẫnayann ámûraṃ çyâvyâbhyaḥ ‖ 17 ‖ jánishvâ devávîtaye sarvátâtâ svastáye | ẫ devẫn vakshy amṛitẫn ṛitâvṛídho yajnáṃ devéshu pispṛiçaḥ ‖ 18 ‖ vayám u tvâ gṛihapate janânâm ágne ákarma samídhâ bṛihántam | asthûrí no gârhapatyâni santu tigména nas téjasâ sáṃ çiçâdhi ‖ 19 ‖ 20 ‖

Prathamo 'nuvâkaḥ.

16 (457). gâyatrî. 1. 6 vardhamânâ. 27. 47. 48 anushṭubh. 46 trishṭubh.

Tvám agne yajnẫnâṃ hótâ víçveshâṃ hitáḥ | devébhir mẫnushe jáne ‖ 1 ‖ sá no mandrẫbhir adhvaré jihvẫbhir yajâ mahâḥ | ẫ devẫn vakshi yákshi ca ‖ 2 ‖ véttthâ hí vedho ádhvanaḥ patháç ca devẫñjasâ | ágne yajnéshu sukrato ‖ 3 ‖ tvẫm îḷe ádha dvitẫ bharató vâjíbhiḥ çunám | îjé yajnéshu yajníyam ‖ 4 ‖ tvám imẫ vẫryâ purú dívodâsâya sunvaté | bharádvâjâya dâçúshe ‖ 5 ‖ 21 ‖

tvâṃ dûtó ámartya ẫ vahâ daívyaṃ jánam | çṛiṇván víprasya sushṭutím ‖ 6 ‖ tvẫm agne svâdhyò mártâso devávîtaye | yajnéshu devám îḷate ‖ 7 ‖ táva prá yakshi saṃdṛíçam utá krátuṃ sudẫnavaḥ | víçve jushanta kâmínaḥ ‖ 8 ‖

15, 15 ródasi *iti*. áva. táva ávasâ. 16 su-aníka. 17 aṅku -yántam ẫ ánayan. 18 jánishva. — 16, 2 yaja. 3 véttha. deva áñjasâ. 6 vaha.

Digitized by Google

tvám hótâ mánurhito váhnir âsâ vidúshṭaraḥ | ágne yákshi divó víçaḥ || 9 || ágna ấ yâhi vîtáye gṛiṇânó havyádâtaye | ní hótâ satsi barhíshi || 10 || 22 ||

tám tvâ samídbhir aṅgiro ghṛiténa vardhayâmasi | bṛihác chocâ yavishṭhya || 11 || sá naḥ pṛithú çravấyyam ácha deva vivâsasi | bṛihád agne suvîryam || 12 || tvấm agne púshkarâd ádhy átharvâ nír amanthata | mûrdhnó víçvasya vâghátaḥ || 13 || tám u tvâ dadhyáṅñ ṛíshiḥ putrá îdhe átharvaṇaḥ | vṛitraháṇam puraṃdarám || 14 || tám u tvâ pâthyó vṛíshâ sám îdhe dasyuhántamam | dhanaṃjayáṃ ráṇe -raṇe || 15 || 23 ||

éhy û shú brávâṇi té 'gna itthétarâ gíraḥ | ebhír vardhâsa índubhiḥ || 16 || yátra kvà ca te máno dákshaṃ dadhasa úttaram | tátrâ sádaḥ kṛiṇavase || 17 || nahí te pûrtám akshipád bhúvan nemânâṃ vaso | áthâ dúvo vanavase || 18 || ấgnir agâmi bhấrato vṛitrahấ purucétanaḥ | dívodâsasya sátpatiḥ || 19 || sá hí víçvâti pấrthivâ rayíṃ dấçan mahitvanấ | vanvánn ávâto ástṛitaḥ || 20 || 24 ||

sá pratnaván návîyasâgne dyumnéna saṃyátâ | bṛihát tatantha bhânúnâ || 21 || prá vaḥ sakhâyo agnáye stómaṃ yajnáṃ ca dhṛishṇuyấ | árca gấya ca vedháse || 22 || sá hí yó mấnushâ yugấ sîdad dhótâ kavíkratuḥ | dûtáç ca havyavấhanaḥ || 23 || tấ rấjânâ çúcivratâdityấn mấrutaṃ ganám | váso yákshîhá ródasî || 24 || vásvî te agne sáṃdṛishṭir ishayaté mártyâya | ûrjo napâd amṛítasya || 25 || 25 ||

krátvâ dấ astu çréshṭho 'dyá tvâ vanvánt surékṇâḥ |

16, 10 ágne. 11 bṛihát çoca. 12 ácha. 16 ấ ihi ûṃ *iti* sú. te ágne itthấ ítarâḥ. vardhâse. 17 dadhase. tátra. 18 akshi -pát bhúvat. átha. 19 ấ agníḥ. 20 víçvâ áti. dấçat. 21 pratna -vát návîyasâ ágne. 23 hótâ. 24 çúci-vratâ âdityấn. váso *iti* yákshi ihá.

márta ânâça suvṛiktím ‖ 26 ‖ té te agne tvótâ ishayánto víçvam âyuḥ | táranto aryó árâtîr vanvánto aryó árâtîḥ ‖ 27 ‖ agnís tigména çocíshâ yásad víçvaṃ ny àtríṇam | agnír no vanate rayím ‖ 28 ‖ suvîraṃ rayím â bhara jâtavedo vícarshaṇe | jahí rákshâṅsi sukrato ‖ 29 ‖ tváṃ naḥ pâhy áṅhaso jâtavedo aghâyatáḥ | rákshâ ṇo brahmaṇas kave ‖ 30 ‖ 26 ‖

yó no agne duréva â márto vadhâya dâçati | tásmân naḥ pâhy áṅhasaḥ ‖ 31 ‖ tváṃ táṃ deva jihváyâ pári bâdhasva dushkṛítam | márto yó no jighâṅsati ‖ 32 ‖ bharádvâjâya sapráthaḥ çárma yacha sahantya | ágne váreṇyaṃ vásu ‖ 33 ‖ agnír vṛitrâṇi jaṅghanad draviṇasyúr vipanyáyâ | sámiddhaḥ çukrá âhutaḥ ‖ 34 ‖ gárbhe mâtúḥ pitúsh pitâ vididyutânó aksháre | sîdann ṛitásya yónim â ‖ 35 ‖ 27 ‖

bráhma prajâvad â bhara jâtavedo vícarshaṇe | ágne yád dîdáyat diví ‖ 36 ‖ úpa tvâ raṇvásaṃdṛiçam práyasvantaḥ sahaskṛita | ágne sasṛijmáhe gíraḥ ‖ 37 ‖ úpa châyâm iva ghṛíṇer áganma çárma te vayám | ágne híraṇyasaṃdṛiçaḥ ‖ 38 ‖ yá ugrá iva çaryahâ tigmáçṛiṅgo ná váṅsagaḥ | ágne púro rurójitha ‖ 39 ‖ â yáṃ háste ná khâdínaṃ çíçuṃ jâtáṃ ná bíbhrati | viçâm agníṃ svadhvarám ‖ 40 ‖ 28 ‖

prá devám devávîtaye bháratâ vasuvíttamam | â své yónau ní shîdatu ‖ 41 ‖ â jâtáṃ jâtávedasi priyám çiçîtâtithim | syoná â gṛihápatim ‖ 42 ‖ ágne yukshvâ hí yé távâçvâso deva sâdhávaḥ | áraṃ váhanti manyáve ‖ 43 ‖ áchâ

16, 28 ní atríṇam. 30 ráksha naḥ. 31 duḥ-évaḥ. tásmât. 35 pitúḥ. 41 bhárata. 42 çiçita átithim syoné. 43 yukshvá. táva áçvâsaḥ. 44 ácha.

Digitized by Google

no yâhy ấ vahâbhí práyâṅsi vîtáye | ấ devấnt sómapîtaye || 44 || úd agne bhârata dyumád ájasreṇa dávidyutat | çócâ ví bhâhy ajara || 45 || 29 ||

vîtî́ yó devám márto duvasyéd agním îḷîtâdhvaré haví-shmân | hótâraṃ satyayájaṃ ródasyor uttânáhasto námasâ vivâset || 46 || ấ te agna ṛicấ havír hṛidấ tashṭám bharâmasi | té te bhavantûkshấṇa ṛishabhấso vaçấ utá || 47 || agníṃ devấso agriyáṃ indháte vṛitrahántamam | yénâ vásûny ấbhṛitâ ṭriḷhấ rákshâṅsi vâjínâ || 48 || 30 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

17 (458). trishṭubh. 15 dvipadâ.

Píbâ sómam abhí yám ugra tárda ûrvấṃ gávyam máhi griṇâná indra | ví yó dhṛishṇo vádhisho vajrahasta víçvâ vṛitrám amitríyâ çávobhiḥ || 1 || sá îm pâhi yá ṛijîshî́ tárutro yáḥ çípravân vṛishabhó yó matînấm | yó gotrabhíd vajrabhṛíd yó harishṭhấḥ sá indra citrấñ abhí ṭṛindhi vấjân || 2 || evấ pâhi pratnáthâ mándatu tvâ çrudhí bráhma vâvṛidhásvotá gîrbhíḥ | âvíḥ sûryaṃ kṛiṇuhí pîpihî́sho jahí çátrûñr abhí gấ indra ṭṛindhi || 3 || té tvâ mádâ bṛihád indra svadhâva imé pîtấ ukshayanta dyumántam | mahấm ánûnaṃ tavásaṃ víbhûtim matsaráso jarhṛishanta prasấham || 4 || yébhiḥ sûryam ushásam mandasânó 'vâsayó 'pa dṛiḷhấni dárdrat | mahấm ádrim pári gấ indra sántaṃ nutthấ ácyutaṃ sádasaḥ pári svât || 5 || 1 ||

táva krátvâ táva tád daṅsánâbhir âmấsu pakvấṃ çácyâ ní dîdhaḥ | aúṇor dúra usríyâbhyo ví ṛiḷhód ûrvấd gấ

16, 44 vaha abhí. 45 çóca. 46 îḷita adhvaré. námasâ ấ. 47 ấ — havíḥ 360, 5. bhavantu ukshấṇaḥ. 48 yéna. — 17, 1 píba. dhṛishṇo *iti*. 3 evá. vavṛidhásva utá. pipihí íshaḥ. 4 mádâḥ. pra -sáham. 5 mandasânáḥ ávâsayaḥ ápa. 6 dídhar *iti* didhaḥ. dṛiḷhấ út.

Digitized by Google

asṛijo áṅgirasvân ‖ 6 ‖ paprátha kshấm máhi dáṇso vy ùrvîm úpa dyấm ṛishvó bṛihád indra stabhâyaḥ | ádhârayo ródasî deváputre pratné mâtárâ yahvî ṛitásya ‖ 7 ‖ ádha tvâ víçve purá indra devấ ékaṃ tavásaṃ dadhire bhárâya | ádevo yád abhy aúhishṭa devấnt svàrshâtâ vṛiṇata índram átra ‖ 8 ‖ ádha dyaúç cit te ápa sấ nú vájrâd dvitấnamad bhiyásâ svásya manyóḥ | áhiṃ yád índro abhy óhasânaṃ ní cid viçvấyuḥ çayáthe jaghấna ‖ 9 ‖ ádha tváshṭâ te mahá ugra vájraṃ sahásrabhṛishṭiṃ vavṛitac chatấçrim | níkâmam arámaṇasaṃ yéna návantam áhiṃ sám piṇag ṛijîshin ‖ 10 ‖ 2 ‖

várdhân yáṃ víçve marútaḥ sajóshâḥ pácac chatám mahishấñ indra túbhyam | pûshấ víshṇus tríṇi sárâṅsi dhâvan vṛitrahấṇam madirám aṅçúm asmai ‖ 11 ‖ ấ kshódo máhi vṛitáṃ nadînâm párishṭhitam asṛija ûrmím apấm | tấsâm ánu pravấta indra pánthâm prấrdayo nîcîr apásaḥ samudrám ‖ 12 ‖ evấ tấ víçvâ cakṛivấṅsam índram mahấm ugrám ajuryáṃ sahodấm | suvîraṃ tvâ svâyudháṃ suvájram á bráhma návyam ávase vavṛityât ‖ 13 ‖ sá no vấjâya çrávasa ishé ca râyé dhehi dyumáta indra víprân | bharádvâje nṛivấta indra sûrîn divi ca smaidhi pấrye na indra ‖ 14 ‖ ayấ vấjaṃ devấhitaṃ sanema mádema çatáhimâḥ suvîrâḥ ‖ 15 ‖ 3 ‖

18 (459). trishṭubh.

Tám u shṭuhi yó abhíbhûtyojâ vanvánn ávâtaḥ puruhûtá índraḥ | áshâḷham ugráṃ sáhamânam âbhir gîrbhir

---

17, 7 ví ûrvîm. r. d. pratné-yahvî *iti*. 8 abhí. vṛiṇate. 9 dvitá anamat. abhí. 10 vavṛitat çatá-açrim. arấ-manasam. 11 pácat çatám. 12 prá árdayaḥ. 13 evá. su-âyudhám. 14 çrávase. sma edhi. — 18, 1 stuhi. abhíbhûti-ojâḥ.

Digitized by Google

vardha vṛishabhâṃ carshaṇînâṃ ‖ 1 ‖ sá yudhmáḥ sátvâ kshajakṛít samádvâ tuvimrakshó nadanumâṁ ṛijîshî | bṛihádreṇuç cyávano mânushîṇâm ékaḥ kṛishṭînâṃ abhavat sahâvâ ‖ 2 ‖ tvâṃ ha nú tyád adamâyo dásyûñr ékaḥ kṛishṭîr avanor âryâya | ásti svin nú vîryàṃ tát ta indra ná svid asti tád ṛitvthâ ví vocaḥ ‖ 3 ‖ sád íd dhí te tuvijâtásya mánye sáhaḥ sahishṭha turatás turásya | ugrám ugrásya tavásas távîyó 'radhrasya radhratúro babhûva ‖ 4 ‖ tán naḥ pratnáṃ sakhyám astu yushmé itthâ vádadbhir valám áṅgirobhiḥ | hánn acyutacyud dasmesháyantam ṛiṇóḥ púro ví dúro asya víçvâḥ ‖ 5 ‖ 4 ‖

sá hí dhîbhír hávyo ásti ugrá îçânakṛín mahatí vṛitratûrye | sá tokásâtâ tánaye sá vajrî vitantasâyyo abhavat samátsu ‖ 6 ‖ sá majmánâ jánima mânushâṇâm ámartyena nâmnâti prá sarsre | sá dyumnéna sá çávasotá râyâ sá vîryèṇa nṛítamaḥ sámokâḥ ‖ 7 ‖ sá yó ná muhé ná míthû jáno bhût sumántunâmâ cúmuriṃ dhúniṃ ca | vṛiṇák píprum çámbaraṃ çúshṇam índraḥ purâṃ cyautnâya çayáthâya nû cit ‖ 8 ‖ udâvatâ tvákshasâ pányasâ ca vṛitrahátyâya rátham indra tishṭha | dhishvá vájraṃ hásta â dakshiṇatrâbhí prá manda purudatra mâyâḥ ‖ 9 ‖ agnír ná çúshkaṃ vánam indra hetî ráksho ní dhakshy açánir ná bhîmâ | gambhîráya ṛishváyâ yó rurójâdhvânayad duritâ dambháyac ca ‖ 10 ‖ 5 ‖

â sahásram pathíbhir indra râyâ túvidyumna tuvivâjebhir arvâk | yâhí sûno sahaso yásya nû cid ádeva îçe pu-

---

18, 2 samát-vâ. sahá-vâ. 3 adamayaḥ. svit. te. 4 hí táviyaḥ áradhrasya. 5 tát. yushmé *iti*. dasma isháyantam. 6 içâna -kṛít. 7 nâmnâ áti. çávasâ utá. sám-okâḥ. 8 míthu. nú. 9 út -ávatâ. háste. dakshiṇa-trâ abhí. 10 hetíḥ. gambhiráyâ. rurója ádhvanayat. dambháyat. 11 nú.

Digitized by Google

ruhûta yótoḥ ‖ 11 ‖ prá tuvidyumnásya sthávirasya ghṛíshver divó rarapçe mahimẫ pṛithivyẫḥ | nẫsya çátrur ná pratimẫnam asti ná pratishṭhíḥ purumâyásya sáhyoḥ ‖ 12 ‖ prá tát te adyẫ káraṇaṃ kṛitám bhût kútsaṃ yád âyúm atithigvám asmai | purú sahásrâ ní çiçâ abhí kshẫm út tûrvayâṇaṃ dhṛishatẫ ninetha ‖ 13 ‖ ánu tvâhighne ádha deva devẫ mádan víçve kavítamaṃ kavînẫm | káro yátra várivo bâdhitẫya divé jánâya tanvè gṛiṇânâḥ ‖ 14 ‖ ánu dyâvâpṛithivî́ tát ta ójo 'martyâ jihata indra devẫḥ | kṛishvẫ kṛitno ákṛitaṃ yát te ásty ukthám návîyo janayasva yajnaíḥ ‖ 15 ‖ 6 ‖

19 (460). trishṭubh.

Mahẫn índro nṛivád ẫ carshaṇiprẫ utá dvibárhâ aminâḥ sáhobhiḥ | asmadryàg vâvṛidhe vîryâyorúḥ pṛithúḥ sukṛitaḥ kartṛíbhir bhût ‖ 1 ‖ índram evá dhishâṇâ sâtáye dhâd bṛihántam ṛishvám ajáraṃ yúvânam | áshâḷhena çávasâ çûçuvẫñsaṃ sadyáç cid yó vâvṛidhé ásâmi ‖ 2 ‖ pṛithû̃ karásnâ bahulẫ gábhastî asmadryàk sám mimîhi çrávâṅsi | yûthéva paçváḥ paçupẫ dámûnâ asmẫn indrâbhy ẫ vavṛitsvâjaú ‖ 3 ‖ táṃ va índraṃ catínam asya çâkair ihá nûnáṃ vâjayánto huvema | yáthâ cit pûrve jaritẫra âsúr ánedyâ anavadyẫ árishṭâḥ ‖ 4 ‖ dhṛitávrato dhanadẫḥ sómavṛiddhaḥ sá hí vâmásya vásunaḥ purukshúḥ | sáṃ jagmire pathyẫ râyo asmint samudré ná síndhavo yẫdamânâḥ ‖ 5 ‖ 7 ‖

çávishṭhaṃ na ẫ bhara çûra çáva ójishṭham ójo abhi-

18, 12 ná asya. prati-sthíḥ. 13 adyá. 14 tvâ áhi-ghne. devẫḥ. 15 te ójaḥ ámartyâḥ jihate. kṛishvá. — 19, 1 vîryâya urúḥ. 3 pṛithû̃ *iti*. gábhastî *iti*. yûthẫ-iva. paçu-pẫḥ. indra abhí ẫ vavṛitsva âjaú. 5 pathyẫḥ.

Digitized by Google

bhûta ugrám | víçvà dyumnấ vṛishṇyà mấnushāṇām asmábhyaṃ dâ harivo mâdayádhyai ‖ 6 ‖ yás te mádaḥ pṛitanâshāḷ ámṛidhra índra táṃ na ấ bhara çûçuvấṅsam | yéna tokásya tánayasya sâtaú maṅsîmáhi jigîvấṅsas tvótâḥ ‖ 7 ‖ ấ no bhara vṛishaṇaṃ çúshmam indra dhanaspṛítaṃ çûçuvấṅsaṃ sudáksham | yéna váṅsâma pṛítanâsu çátrûn távotíbhir utá jâmíṁr ájâmîn ‖ 8 ‖ ấ te çúshmo vṛishabhá etu paçcấd óttarād adharấd ấ purástât | ấ viçváto abhí sám etv arvấṅ índra dyumnáṃ svàrvad dhehy asmé ‖ 9 ‖ nṛivát ta indra nṛítamâbhir ûtí vaṅsîmáhi vâmáṃ çrómatebhiḥ | ṛkshe hí vásva ubháyasya râjan dhấ rátnam máhi sthûrám bṛihántam ‖ 10 ‖ marutvántaṃ vṛishabhấṃ — ‖ 11 ‖ jánaṃ vajrin máhi cin mányamânam ebhyó nṛíbhyo randhayâ yéshv ásmi | ádhâ hí tvâ pṛithivyấṃ çûrasâtau hávâmahe tánaye góshv apsú ‖ 12 ‖ vayáṃ ta ebhíḥ puruhûta sakhyaíḥ çátroḥ-çatror úttara ít syâma | ghnánto vṛitrấṇy ubháyâni çûra râyấ madema bṛihatấ tvótâḥ ‖ 13 ‖ 8 ‖

20 (461). trishṭubh. 7 virâj.

Dyaúr ná yá indrâbhí bhûmâryás tasthaú rayíḥ çávasâ pṛitsú jánân | táṃ naḥ sahásrabharam urvarâsấṃ daddhí sûno sahaso vṛitratúram ‖ 1 ‖ divó ná túbhyam ánv indra satrấsuryàṃ devébhir dhâyi víçvam | áhiṃ yád vṛitrám apó vavrivấṅsaṃ hánn ṛijîshin víshṇunâ sacânáḥ ‖ 2 ‖ tûrvann ójîyân tavásas távîyân kṛitábrahméndro vṛiddhámahâḥ | rấjâbhavan mádhunaḥ somyásya víçvâsâṃ yát purấṃ dartnúm ấvat ‖ 3 ‖ çataír apadran paṇáya indrấtra dáço-

---

19, 6 abhi-bhûte. dâḥ. 8 táva ûtí-bhiḥ. 9 ấ uttarất. 10 te. dhấḥ. 11 281, 5. 12 cit. randhaya. ádha. 13 te. út-tare. — 20, 1 indra abhí bhûma aryáḥ. urvarâ-sấm. 2 satrấ asuryàm. 3 kṛitá-brahmâ índraḥ. rấjâ abhavat. 4 indra útra dáça-oṇaye.

Digitized by Google

ṇaye kaváye 'rkásâtau | vadhaíḥ çúshṇasyâçúshasya mâyâḥ pitvó nârirecît kíṃ caná prá ‖ 4 ‖ mahó druhó ápa viçvâyu dhâyi vájrasya yát pátane pâdi çushṇaḥ | urú shá sarátham sârathaye kar índraḥ kútsâya sûryasya sâtaú ‖ 5 ‖ 9 ‖

prá çyenó ná madirám aṅçúm asmai çíro dâsásya námucer mathâyán | prâvan námîṃ sâyyâṃ sasántam pṛiṇág râyâ sám ishâ sáṃ svastí ‖ 6 ‖ ví pípror áhimâyasya dṛiḷhâḥ púro vajriñ chávasâ ná dardaḥ | súdâman tád rékṇo·apramṛishyám ṛijíçvane dâtrâṃ dâçúshe dâḥ ‖ 7 ‖ sá vetasúṃ dáçamâyaṃ dáçoṇiṃ tûtujim índraḥ svabhishṭísumnaḥ | ấ túgraṃ çáçvad íbhaṃ dyótanâya mâtúr ná sîm úpa sṛijâ iyádhyai ‖ 8 ‖ sá îṃ spṛídho vanate ápratîto bíbhrad vájraṃ vṛitraháṇaṃ gábhastau | tíshṭhad dhárî ádhy ásteva gárte vacoyújâ vahata índram ṛishvám ‖ 9 ‖ sanéma té 'vasâ návya indra prá pûrávaḥ stavanta enâ yajnaíḥ | saptá yát púraḥ çárma çâradîr dárd dhán dâsîḥ purukútsâya çíkshan ‖ 10 ‖ tváṃ vṛidhá indra pûrvyó bhûr varivasyánn uçáne kâvyâya | párâ návavâstvam anudéyam mahé pitré dadâtha svâṃ nápâtam ‖ 11 ‖ tváṃ dhúnir indra dhúnimatîr ṛiṇór apáḥ sîrâ ná srávantîḥ | prá yát samudrám áti çûra párshi pârâyâ turváçaṃ yáduṃ svastí ‖ 12 ‖ táva ha tyád indra víçvam âjaú sastó dhúnîcúmurî yâ ha síshvap | dîdâyad ít túbhyaṃ sómebhiḥ sunván dabhîtir idhmábhṛitiḥ pakthy àrkaíḥ ‖ 13 ‖ 10 ‖

21 (462). trishṭubh.

Imâ u tvâ purutámasya kârór hávyaṃ vîra hávyâ ha-

20, 4 çúshṇasya açúshasya. ná arirecit. 5 sâḥ. 6 prá âvat. 7 áhi-mâyasya. çávasâ. 8 dáça-mâyam dáça-oṇim. svabhishṭí-sumnaḥ. sṛija. 9 hárî *iti* ádhi ástâ-iva. 10 te ávasâ. stavante. hán. 12 sîrâḥ. pârâya. 13 dhúnîcúmurî *iti*. pakthî arkaíḥ. — 21, 1 hávyâḥ.

Digitized by Google

vante | dhíyo ratheshṭhắm ajáraṃ návîyo rayír vibhûtir îyate vacasyắ || 1 || tám u stusha índraṃ yó vidâno gírvâhasaṃ gîrbhír yajnávṛiddham | yásya dívam áti mahnắ pṛithivyắḥ purumâyásya riricé mahitvám || 2 || sá ít támo 'vayunáṃ tatanvát sűryeṇa vayúnavac cakâra | kadắ te mártâ amṛítasya dhắméyakshanto ná minanti svadhâvaḥ || 3 || yás tắ cakắra sá kúha svid índraḥ kám ắ jánaṃ carati kắsu vikshú | kás te yajnó mánase çáṃ várâya kó arká indra katamáḥ sá hótâ || 4 || idắ hí te vévishataḥ purâjắḥ pratnắsa âsúḥ purukṛit sákhâyaḥ | yé madhyamắsa utá nűtanâsa utắvamásya puruhûta bodhi || 5 || 11 ||

tám pṛichántó 'varâsaḥ párâṇi pratnắ ta indra çrútyắnu yemuḥ | árcâmasi vîra brahmavâho yắd evá vidmá tắt tvâ mahắntam || 6 || abhí tvâ pắjo raksháso ví tasthe máhi jajnânám abhí tát sú tishṭha | táva pratnéna yújyena sákhyâ vájreṇa dhṛishṇo ápa tắ nudasva || 7 || sá tú çrudhîndra nűtanasya brahmaṇyató vîra kârudhâyaḥ | tvắṃ hy âpíḥ pradívi pitṛîṇắṃ çáçvad babhűtha suháva éshṭau || 8 || prótáye váruṇam mitrám índram marútaḥ kṛishvắvase no adyá | prá pûsháṇaṃ víshṇum agním púraṃdhim savitắram óshadhîḥ párvatâṅç ca || 9 || imá u tvâ puruçâka prayajyo jaritắro abhy àrcanty arkaíḥ | çrudhî hávam ắ huvató huvânó ná tvắvắṅ anyó amṛita tvád asti || 10 || nű ma ắ vắcam úpa yâhi vidvắn víçvebhiḥ sûno sahaso yájatraiḥ | yé agnijihvắ ṛitasắpa âsúr yé mánuṃ cakrúr úparaṃ dásâya || 11 || sá no bodhi puraetắ sugéshûtá durgéshu pathikṛíd vídânaḥ |

21, 1 rathe-sthắm. 2 stushe. 3 vayúna-vat. dhắma íyakshantaḥ. çrútyâ ánu. 5 purâ-jắḥ. utá avamásya. 6 pṛichántaḥ ávarâsaḥ. te. 7 dhṛishṇo *iti*. 8 çrudhi índra. hí âpíḥ. ắ-ishṭau. 9 prá ûtáye. kṛishva ávase. 10 imé. abhí arcanti. çrudhí. 11 nú me. 12 su-géshu utá.

yé áçramâsa urávo váhishṭhâs tébhir na indrâbhí vakshi vấjam ‖ 12 ‖ 12 ‖

22 (463). trishṭubh.

Yá éka íd dhávyaç carshaṇînấm índraṃ táṃ gîrbhír abhy àrca âbhíḥ | yáḥ pátyate vṛishabhó vṛíshṇyâvânt satyáḥ sátvâ purumâyáḥ sáhasvân ‖ 1 ‖ tám u naḥ pŭrve pitáro návagvâḥ saptá víprâso abhí vâjáyantaḥ | nakshaddâbhám táturim parvateshṭhấm ádroghavâcam matíbhiḥ çávishṭham ‖ 2 ‖ tám îmaha índram asya râyáḥ puruvĭ́rasya nṛívátaḥ purukshóṇ | yó áskṛidhoyur ajáraḥ svàrvân tám ấ bhara harivo mâdayádhyai ‖ 3 ‖ tán no ví voco yádi te purấ cij jaritấra ânaçúṣ sumnám indra | kás te bhâgáḥ kíṃ váyo dudhra khidvaḥ púruhûta purûvaso 'suraghnáḥ ‖ 4 ‖ tám pṛichántî vájrahastaṃ ratheshṭhấm índraṃ vépî vákvarî yásya nŭ gĭ́ḥ | tuvigrâbhám tuvikûrmíṃ rabhodấṃ gâtúm ishe nákshate túmram ácha ‖ 5 ‖ 13 ‖

ayấ ha tyám mâyáyâ vâvṛidhânám manojúvâ svatavaḥ párvatena | ácyutâ cid vîḷitấ svojo rujó ví dṛiḷhấ dhṛishatấ virapçin ‖ 6 ‖ táṃ vo dhiyấ návyasyâ çávishṭham pratnám pratnavát paritaṅsayádhyai | sá no vakshad animânáḥ suváhméndro víçvâny áti durgáhâṇi ‖ 7 ‖ ấ jánâya drúhvaṇe pấrthivâni divyấni dîpayo 'ntárikshâ | tápâ vṛishan viçvátaḥ çocíshâ tấn brahmadvíshe çocaya kshấm apáç ca ‖ 8 ‖ bhúvo jánasya divyásya rấjâ pấrthivasya jágatas tveshasaṃdṛik | dhishvá vájraṃ dákshiṇa indra háste víçvâ ajurya dayase ví mấyâḥ ‖ 9 ‖ ấ saṃyátam indra ṇaḥ svastíṃ ça-

---

21, 12 indra abhí. — 22, 1 hávyaḥ. abhí arce. vṛíshṇya-vân. 2 nakshat-dâbhám. parvate-sthấm. 3 îmahe. 4 tát. cit. puruvaso *iti*. 5 nú. rabhaḥ-dấm. 7 su-váhmâ índraḥ. 8 tápa. 9 dákshiṇe. 10 naḥ.

Digitized by Google

trutū́ryâya bṛihatī́m ámṛidhrâm | yáyâ dā́sâny ā́ryâṇi vṛitrā́ káro vajrint sutúkâ nā́hushâṇi || 10 || sá no niyúdbhiḥ puruhûta vedho viçvávârâbhir ā́ gahi prayajyo | ná yā́ ádevo várate ná devá ā́bhir yâhi tū́yam ā́ madryadrík || 11 || 14 ||

23 (464). trishṭubh.

Sutá ít tváṃ nímiçla indra sóme stóme bráhmaṇi çasyámâna ukthé | yád vâ yuktā́bhyâm maghavan háribhyâm bíbhrad vájram bâhvór indra yā́si || 1 || yád vâ diví pā́rye súshvim indra vṛitrahátyé 'vasi çū́rasâtau | yád vâ dákshasya bibhyúsho ábibhyad árandhayaḥ çárdhata indra dásyûn || 2 || pā́tâ sutám índro astu sómam praṇenī́r ugró jaritā́ram ûtī́ | kártâ vîrā́ya súshvaya u lokáṃ dā́tâ vásu stuvaté kîráye cit || 3 || gántéyânti sávanâ háribhyâm babhrír vájram papíḥ sómaṃ dadír gā́ḥ | kártâ vîráṃ náryaṃ sárvavîraṃ çrótâ hávaṃ gṛiṇatáḥ stómavâhâḥ || 4 || ásmai vayáṃ yád vâvā́na tád vivishma índrâya yó naḥ pradívo ápas káḥ | suté sóme stumási çáṅsad ukthéndrâya bráhma várdhanaṃ yáthā́sat || 5 || 15 ||

bráhmâṇi hí cakṛishé várdhanâni tā́vat ta indra matíbhir vivishmaḥ | suté sóme sutapâḥ çáṃtamâni rā́ndryâ kriyâsma vákshaṇâni yajnaíḥ || 6 || sá no bodhi puroḷā́çaṃ rárâṇaḥ píbâ tú sómaṃ góṛijîkam indra | édám barhír yájamânasya sîdorúṃ kṛidhi tvâyatá u lokám || 7 || sá mandasvâ hy ánu jósham ugra prá tvâ yajnā́sa imé açnuvantu | prémé hávâsaḥ puruhûtám asmé ā́ tveyáṃ dhī́r ávasa indra

---

22, 11 ā́ âbhiḥ. — 23, 1 suté. çasyámâne. 2 vṛitra-hátye ávasi. 3 pra-nenī́ḥ. 3 súsvaye. 4 gántâ íyanti. 5 vavā́na. kár *iti* káḥ. ukthā́ índrâya. yáthâ ásat. 6 te. 7 píba. ā́ idám. sîda urúm. 8 mandasva hí. prá imé. asmé *iti* ā́ tvâ iyám. ávase.

Digitized by Google

yamyâḥ ‖ 8 ‖ táṃ vaḥ sakhâyaḥ sáṃ yáthâ sutéshu sómebhir îm pṛiṇatâ bhojáṃ índram | kuvít tásmâ ásati no bhárâya ná súshvim índró 'vase mṛidhâti ‖ 9 ‖ evéd índraḥ suté astâvi sóme bharádvâjeshu kshâyad ín maghónaḥ | ásad yáthâ jaritrá utá sûrír índro râyó viçvávârasya dâtâ ‖ 10 ‖ 16 ‖

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

24 (465). trishṭubh.

Vṛishâ máda índre çlóka ukthâ sácâ sómeshu sutapâ ṛijîshî | arcatryò maghávâ nṛíbhya ukthaír dyukshó râjâ girâm ákshitotiḥ ‖ 1 ‖ táturir vîró náryo vícetâḥ çrótâ hávaṃ gṛiṇatá urvyûtiḥ | vásuḥ çáṃso narâṃ kârúdhâyâ vâjî stutó vidáthe dâti vâjam ‖ 2 ‖ áksho ná cakryòḥ çûra bṛihán prá te mahnâ ririce ródasyoḥ | vṛikshásya nú te puruhûta vayâ vy ûtáyo ruruhur indra pûrvîḥ ‖ 3 ‖ çácîvatas te puruçâka çâkâ gávâm iva srutáyaḥ saṃcáraṇiḥ | vatsânâṃ ná tantáyas ta indra dâmanvanto adâmânaḥ sudâman ‖ 4 ‖ anyád adyá kárvaram anyád u çvó 'sac ca sán múhur âcakrír índraḥ | mitró no átra váruṇaç ca pûshâryó váçasya paryetâsti ‖ 5 ‖ 17 ‖

ví tvád âpo ná párvatasya pṛishṭhâd ukthébhir indrânayanta yajnaíḥ | táṃ tvâbhíḥ sushṭutíbhir vâjáyanta âjíṃ ná jagmur girvâho áçvâḥ ‖ 6 ‖ ná yáṃ járanti çarádo ná mâsâ ná dyâva índram avakárçayanti | vṛiddhásya cid vardhatâm asya tanûḥ stómebhir ukthaíç ca çasyámânâ ‖ 7 ‖ ná vîḷáve námate ná sthirâya ná çárdhate dásyujûtâya sta-

---

23, 9 pṛiṇata. tásmai. índraḥ ávase. 10 evá ít. ít. jaritré. — 24, 1 ákshita-ûtiḥ. 2 gṛiṇatáḥ urví-ûtiḥ. kárú-dhâyâḥ. 3 vayâḥ ví ûtáyaḥ. 4 çâkâḥ. te. 5 çváḥ ásat ca sát. pûshâ aryáḥ. pari-etâ asti. 6 indra anayanta. tvâ ábhíḥ. 7 mâsâḥ.

Digitized by Google

văn | ájrâ índrasya giráyaç cid ṛishvắ gambhîré cid bhavati gâdhám asmai ‖ 8 ‖ gambhîréṇa na urúṇâmatrin préshó yandhi sutapâvan vắjân | sthắ û shú ûrdhvá ûtî árishaṇyann aktór vyùshṭau páritakmyâyàm ‖ 9 ‖ sácasva nàyám ávase abhî́ka itó vâ tám indra pâhi rishắḥ | amắ cainam áraṇye pâhi rishó mádema çatáhimâḥ suvî́râḥ ‖ 10 ‖ 18 ‖

25 (466). trishṭubh.

Yắ ta ûtír avamắ yắ paramắ yắ mádhyaméndra çushminn ásti | tắbhir û shú vṛitrahátye 'vîr na ebhíç ca vắjair mahắn na ugra ‖ 1 ‖ ắbhiḥ spṛídho mithatî́r árishaṇyann amítrasya vyathayâ manyúm indra | ắbhir víçvâ abhiyújo víshûcîr ắryâya víçó 'va târîr dắsîḥ ‖ 2 ‖ índra jâmáya utá yé 'jâmayo 'rvâcînắso vanúsho yuyujré | tvám eshâṃ vithurắ çávâṅsi jahí vṛíshṇyâni kṛiṇuhî́ párâcaḥ ‖ 3 ‖ çűro vâ çűraṃ vanate çárîrais tanûrúcâ tárushi yát kṛiṇvaíte | toké vâ góshu tánaye yád apsú ví krándasî urvárâsu brávaite ‖ 4 ‖ nahí tvâ çűro ná turó ná dhṛishṇúr ná tvâ yodhó mányamâno yuyódha | índra nákish ṭvâ práty asty eshâṃ víçvâ jâtắny abhy àsi tắni ‖ 5 ‖ 19 ‖

sá patyata ubháyor nṛimṇám ayór yádî vedhásaḥ samithé hávante | vṛitré vâ mahó nṛiváti ksháye vâ vyácasvantâ yádi vitantasaíte ‖ 6 ‖ ádha smâ te carshaṇáyo yád éjân índra trâtótá bhavâ varûtắ | asmắkâso yé nṛítamâso aryá índra sûráyo dadhiré puró naḥ ‖ 7 ‖ ánu te dâyi mahá indriyắya satrắ te víçvam ánu vṛitrahátye | ánu kshatrám

---

24, 8 ṛishvắḥ. 9 urúṇâ amatrin prá ishắḥ. ûṃ *iti* sú. ûtî́. ví-ushṭau. 10 abhî́ke. ca enam. — 25, 1 te. madhyamắ indra. ûṃ *iti* sú. 2 vyathaya. víçaḥ áva. 3 ájâmayaḥ. kṛiṇuhí. 4 krándasî *iti*. 5 nákiḥ tvâ. abhí asi. 6 patyate. yádi. 7 sma. trâtắ utá bhava. 8 mahé. yajatra índra.

Digitized by Google

ánu sáho yajatréndra devébhir ánu te nṛisháhye || 8 || evấ naḥ spṛidhaḥ sám ajâ samátsv índra ràrandhí mithatīr ádevîḥ | vidyấma vástor ávasâ gṛiṇánto bharádvâjâ utá ta indra nûnám || 9 || 20 ||

26 (467). trishṭubh.

Çrudhĭ na indra hváyâmasi tvâ mahó vấjasya sâtaú vâvṛishâṇăḥ | sáṃ yád víçó 'yanta çūrasâtâ ugráṃ nó 'vaḥ pấrye áhan dâḥ || 1 || tvấṃ vâjĭ havate vâjineyó mahó vấjasya gádhyasya sàtaú | tvấṃ vṛitréshv indra sátpatiṃ tárutraṃ tvấṃ cashṭe mushṭihấ góshu yudhyán || 2 || tváṃ kavíṃ codayo 'rkásâtau tváṃ kútsâya çúshṇaṃ dâçúshe vark | tváṃ çíro amarmáṇaḥ párâhann atithigvấya çáṅsyaṃ karishyán || 3 || tváṃ rátham prá bharo yodhám ṛishvám ấvo yúdhyantaṃ vṛishabháṃ dáçadyum | tváṃ túgraṃ vetasáve sácâhan tváṃ túji griṇántam indra tûtoḥ || 4 || tváṃ tád ukthám indra barháṇâ kaḥ prá yác chatấ sahásrâ çûra dárshi | áva girér dăsaṃ çámbaraṃ han prấvo dívodâsaṃ citrấbhir ûtĭ || 5 || 21 ||

tváṃ çraddhấbhir mandasânáḥ sómair dabhîtaye cúmurim indra sishvap | tváṃ rajím píthînase daçasyán shashṭíṃ sahásrâ çácyâ sácâhan || 6 || ahấṃ caná tát sûríbhir ânaçyâṃ táva jyấya indra sumnám ójaḥ | tváyâ yát stávante sadhavîra vîrấs trivárûthena náhushâ çavishṭha || 7 || vayáṃ te asyấm indra dyumnáhûtau sákhâyaḥ syâma mahina préshṭhâḥ | prătardaniḥ kshatraçrĭr astu çréshṭho ghané vṛitrấṇâṃ sanáye dhánânâm || 8 || 22 ||

25, 8 nṛi-sáhye. 9 evá. aja. rarandhí. te. — 26, 1 çrudhí. víçaḥ áyanta çūra-sâtau. naḥ ávaḥ. 3 párâ ahan. 4 sácâ ahan. tûtor *iti* tûtoḥ. 5 yát çatấ. prá âvaḥ. 6 sácâ ahan.

Digitized by Google

27 (468). trishṭubh.

Kím asya máde kím v asya pîtáv índraḥ kím asya sakhyé cakâra | ráṇâ vâ yé nishádi kím té asya purā́ vividre kím u nū́tanâsaḥ ‖ 1 ‖ sád asya máde sád v asya pîtáv índraḥ sád asya sakhyé cakâra | ráṇâ vâ yé nishádi sát té asya purā́ vividre sád u nū́tanâsaḥ ‖ 2 ‖ nahí nú te mahimánaḥ samasya ná maghavan maghavattvásya vidmá | ná rā́dhaso-râdhaso nū́tanasyéndra nákir dadriça indriyáṃ te ‖ 3 ‖ etát tyát ta indriyám aceti yénāvadhîr varáçikhasya çéshaḥ | vájrasya yát te níhatasya çúshmât svanā́c cid indra paramó dadā́ra ‖ 4 ‖ vádhîd índro varáçikhasya çésho 'bhyâvartíne câyamânā́ya çíkshan | vṛicí́vato yád dhariyûpī́yâyāṃ hán pū́rve árdhe bhiyásā́paro dárt ‖ 5 ‖ 23 ‖

triñcácchatam varmíṇa indra sâkáṃ yavyā́vatyâm puruhûta çravasyā́ | vṛicí́vantaḥ çárave pátyamânâḥ pā́trâ bhindânā́ nyarthā́ny âyan ‖ 6 ‖ yásya gā́vâv arushā́ sûyavasyú́ antár û shú cárato rérihāṇâ | sá sṛiñjayâya turváçam párâdâd vṛicí́vato daivavâtā́ya çíkshan ‖ 7 ‖ dvayā́ñ agne rathíno viñçatíṃ gā́ vadhū́manto maghávâ máhyaṃ samrā́ṭ | abhyâvartí́ câyamânó dadâti dū́ṇā́çeyāṃ dákshiṇâ pârthavā́nâm ‖ 8 ‖ 24 ‖

28 (469). trishṭubh. 2—4 jagatí. 8 anushṭubh.

Ā́ gā́vo agmann utá bhadrám akrant sī́dantu goshṭhé raṇáyantv asmé | prajā́vatīḥ pururū́pâ ihá syur índrāya pûrvī́r usháso dúhānâḥ ‖ 1 ‖ índro yájvane pṛiṇaté ca çikshaty úpéd dadâti ná svám mushâyati | bhū́yo-bhûyo rayím íd asya vardháyann ábhinne khilyé ní dadhâti deva-

27, 1 ráṇâḥ 3 nū́tanasya índra. dadriçe. 4 te. yéna ávadhiḥ. svanā́t. 5 abhi-âvartíne. hari-yûpī́yâyâm. bhiyásâ áparaḥ. 6 trinçát-çatam. bhindânā́ḥ ny-arthā́ni. 7 suyavasyú́ *iti* su-yavasyú́. úṃ *iti* sú. párâ adât. 8 gā́ḥ. duḥ-núçâ iyám. — 28, 2 úpa ít.

yúm ‖ 2 ‖ ná tắ naçanti ná dabhâti táskaro nắsâm âmitró vyáthir ắ dadharshati | devắñç ca yắbhir yájate dádâti ca jyóg ít tắbhiḥ sacate gópatiḥ sahá ‖ 3 ‖ ná tắ árvâ reṇúkakâṭo açnute ná saṃskṛitatrám úpa yanti tắ abhí | urugâyám ábhayaṃ tásya tắ ánu gắvo mártasya ví caranti yájvanaḥ ‖ 4 ‖ gắvo bhágo gắva índro me achân gắvaḥ sómasya prathamásya bhakshắḥ | imắ yắ gắvaḥ sá janâsa índra ichắmīd dhṛidắ mánasâ cid índram ‖ 5 ‖ yûyám gâvo medayathâ kṛiçáṃ cid açrîráṃ cit kṛiṇuthâ suprátîkam | bhadráṃ gṛihám kṛiṇutha bhadravâco bṛihád vo váya ucyate sabhắsu ‖ 6 ‖ prajắvatîḥ sûyávasaṃ riçántîḥ çuddhắ apáḥ suprapâṇé píbantîḥ | mắ vaḥ stená îçata mắghaçaṅsaḥ pári vo hetī rudrásya vṛijyâḥ ‖ 7 ‖ úpedám upapárcanam âsú góshūpa pṛicyatâm | úpa ṛishabhásya rétasy úpendra táva vîryè ‖ 8 ‖ 25 ‖

Shashṭho 'dhyáyaḥ.

29 (470). trishṭubh.

Índraṃ vo náraḥ sakhyắya sepur mahó yántaḥ sumatáye cakânắḥ | mahó hí dâtắ vájrahasto ásti mahắm u raṇvám ávase yajadhvam ‖ 1 ‖ ắ yásmin háste náryâ mimikshúr ắ ráthe hiraṇyáye ratheshṭhắḥ | ắ raçmáyo gábhastyoḥ sthûráyor ắdhvann áçvâso vṛishaṇo yujânắḥ ‖ 2 ‖ çriyé te pắdâ dúva ắ mimikshur dhṛishṇúr vajrī́ çávasâ dákshiṇâvân | vásâno átkaṃ surabhíṃ dṛiçé kám svàr ṇá nṛitav ishiró babhûtha ‖ 3 ‖ sá sóma ắmiçlatamaḥ sutó bhûd yásmin paktíḥ pacyáte sánti dhắnâḥ | índraṃ náraḥ stu-

---

28, 3 tắḥ. ná âsâm. ō imắḥ yắḥ. ichắmi ít hṛidắ. 6 medayatha. kṛiṇutha. 7 su-yávasam. su-prapâṇć. mâ v. s. i. m. 233, 3. hetíḥ. 8 úpa idám. góshu úpa. úpa ṛishabhásya. upá indra. — 29, 2 náryâḥ. rathe-sthâḥ. ắ ádhvan. 3 ná nṛito *iti*.

Digitized by Google

váṇto brahmakârâ ukthâ çáṁsanto devávâtatamâḥ ‖ 4 ‖ ná te ántaḥ çávaso dhâyy asyá ví tú bâbadhe ródasî mahitvâ | â tâ sûríḥ príṇati tûtujâno yûthévâpsú samîjamâna ûtî ‖ 5 ‖ evéd índraḥ suháva ṛishvó astûtî ánûtî hiriçipráḥ sátvâ | evâ hí jâtó ásamâtyojâḥ purû ca vṛitrâ hanati ní dásyûn ‖ 6 ‖ 1 ‖

30 (471). trishṭubh.

Bhûya íd vâvṛidhe vîryâyaṅ éko ajuryó dayate vásûni | prá ririce divá índraḥ pṛithivyâ ardhám íd asya práti ródasî ubhé ‖ 1 ‖ ádhâ manye bṛihád asuryàm asya yâni dâdhâra nákir â minâti | divé-dive sûryo darçató bhûd ví sádmâny urviyâ sukrátur dhât ‖ 2 ‖ adyâ cin nû cit tád ápo nadînâṁ yád âbhyo árado gâtúm indra | ní párvatâ admasádo ná sedus tváyâ dṛiḷhâni sukrato rájâṅsi ‖ 3 ‖ satyám ít tán ná tvâvâṅ anyó astîndra devó ná mártyo jyâyân | áhann áhim pariçáyânam árṇó 'vâsṛijo apó áchâ samudrám ‖ 4 ‖ tvám apó ví dúro víshûcîr índra dṛiḷhám arujaḥ párvatasya | râjâbhavo jágataç carshaṇînâṁ sâkâṁ sûryaṁ janáyan dyâṁ ushâsam ‖ 5 ‖ 2 ‖

31 (472). trishṭubh. 4 çakvarî.

Ábhûr éko rayipate rayînâṁ â hástayor adhithâ indra kṛishṭîḥ | ví toké apsú tánaye ca sûré 'vocanta carshaṇáyo vívâcaḥ ‖ 1 ‖ tvád bhiyéndra pârthivâni víçvâcyutâ cic cyâvayante rájâṅsi | dyâvâkshâmâ párvatâso vánâni víçvaṁ

29, 5 dhâyi. yûthâ-iva ap-sú. 6 evá ít. astu ûtî. evá. ásamâti -ojâḥ purú. — 30, 1 vavṛidhe vîryâya. ródasi *iti*. 2 ádha. 3 adyá cit nú. 4 tát. asti índra. árṇaḥ áva asṛijaḥ. ácha. 5 râjâ abhavaḥ. — 31, 1 sûre ávocanta. 2 bhiyâ indra. víçvâ ácyutâ cit cyavayante.

Digitized by Google

dṛiḷhám bhayate ájmann ấ te ‖ 2 ‖ tvấṃ kútsenâbhí çúshṇam indrâçúshaṃ yudhya kúyavaṃ gávishṭau | dáça prapitvé ádha sűryasya mushâyáç cakrám ávive rápâṅsi ‖ 3 ‖ tvấṃ çatấny áva çámbarasya púro jaghanthâpratîni dásyoḥ | áçiksho yátra çácyâ çacîvo dívodâsâya sunvaté sutakre bharádvâjâya gṛiṇaté vásûni ‖ 4 ‖ sá satyasatvan mahaté ráṇâya rátham ấ tishṭha tuvinṛimṇa bhîmám | yâhí prapathinn ávasópa madrík prá ca çruta çrâvaya carshaṇibhyaḥ ‖ 5 ‖ 3 ‖

32 (473). trishṭubh.

Ápûrvyâ purutámâny asmai mahé vîrấya taváse turấya | virapçíne vajríṇe çáṃtamâni vácâṅsy âsấ sthávirâya taksham ‖ 1 ‖ sá mâtárâ sűryeṇâ kavînấm ávâsayad rujád ádriṃ gṛiṇânáḥ | svâdhîbhir ṛikvabhir vâvaçânâ úd usríyâṇâm asṛijan nidấnam ‖ 2 ‖ sá váhnibhir ṛikvabhir góshu çáçvan mitájnubhiḥ purukṛítvâ jigâya | púraḥ purohấ sákhibhiḥ sakhîyán dṛiḷhấ ruroja kavíbhiḥ kavíḥ sán ‖ 3 ‖ sá nîvyâbhir jaritấram áchâ mahó vấjebhir mahádbhiç ca çúshmaiḥ | puruvîrâbhir vṛishabha kshitînấm ấ girvaṇaḥ suvitấya prá yâhi ‖ 4 ‖ sá sárgeṇa çávasâ taktó átyair apá índro dakshiṇatás turâshấṭ | itthấ sṛijânấ ánapâvṛid ártham divé-dive vivishur apramṛishyám ‖ 5 ‖ 4 ‖

33 (474). trishṭubh.

Yá ójishṭha indra táṃ sú no dâ mádo vṛishant svabhishṭír dấsvân | saúvaçvyaṃ yó vanávat sváçvo vṛitrấ sa-

---

31, 3 kútsena abhí. indra açúsham. áviveḥ. 4 jaghantha apratîni. suta-kre. 5 ávasâ úpa. — 32, 2 sűryeṇa. su-ádhîbhiḥ. asṛijat ni -dấnam. 3 çáçvat. puraḥ-hấ. dṛiḷhấḥ. 4 ácha. 5 ánapa -vṛit. — 33, 1 dáḥ. su-abhishṭíḥ.

Digitized by Google

mátsu sâsáhad amítrân ‖ 1 ‖ tvắṃ hĩndrắvase vívâco hávante carshaṇáyaḥ çũrasâtau | tvắṃ víprebhir ví paṇĩ̃r açâyas tvóta ít sánitâ vắjam árvâ ‖ 2 ‖ tvắṃ tắñ indrobháyâñ amítrân dắsâ vṛitrắṇy ắryâ ca çûra | vádhîr váneva súdhitebhir átkair ắ pṛitsú darshi nṛiṇắṃ nṛitama ‖ 3 ‖ sá tvắṃ na indrắkavâbhir ûtĩ́ sákhâ viçvắyur avitắ vṛidhé bhûḥ | svàrshâtâ yád dhváyâmasi tvâ yúdhyanto nemádhitâ pṛitsú çûra ‖ 4 ‖ nûnáṃ na indrâparắya ca syâ bhávâ mṛiḷîkâ utá no abhíshṭau | itthắ gṛiṇánto mahínasya çárman diví shyâma pắrye goshátamâḥ ‖ 5 ‖ 5 ‖

34 (475). trishṭubh.

Sáṃ ca tvé jagmúr gíra indra pûrvĩ́r ví ca tvád yanti vibhvò manîshắḥ | purắ nûnáṃ ca stutáya ṛíshîṇâm paspṛidhrá índre ádhy ukthârkắ ‖ 1 ‖ puruhûtó yáḥ purugûrtá ṛíbhvắñ ékaḥ purupraçastó ásti yajnaíḥ | rátho ná mahé çávase yujânò 'smắbhir índro anumắdyo bhût ‖ 2 ‖ ná yáṃ hiṅsanti dhîtáyo ná vắṇîr índraṃ nákshantĩ́d abhí vardháyantîḥ | yádi stotắraḥ çatáṃ yát sahásraṃ gṛiṇánti gírvaṇasaṃ çáṃ tád asmai ‖ 3 ‖ ásmâ etád divy àrcéva mâsắ mimikshá índre ny àyâmi sómaḥ | jánaṃ ná dhánvann abhí sáṃ yád ắpaḥ satrắ vâvṛidhur hávanâni yajnaíḥ ‖ 4 ‖ ásmâ etán máhy âṅgûshám asmâ índrâya stotrám matíbhir avâci | ásad yáthâ mahatí vṛitratṹrya índro viçvắyur avitắ vṛidháç ca ‖ 5 ‖ 6 ‖

33, 2 hí indra ávase. 3 indra ubháyan. váná-iva. 4 indra ákavâbhiḥ. svàḥ-sâtâ yát hváyâmasi. 5 indra aparắya ca syâḥ bháva. syâma. gosá-tamâḥ. — 34, 1 paspṛidhré. uktha-arkắ. 2 ṛíbhvâ. yujánâḥ asmắbhiḥ. 3 nákshanti ít. 4 ásmai. diví arcắ-iva. ní ayâmi. 5 ásmai etát. asmai. vṛitra-tũrye.

Digitized by Google

35 (476). trishṭubh.

Kadâ bhuvan ráthakshayâṇi bráhma kadâ stotré sahasraposhyàṃ dâḥ | kadâ stómaṃ vâsayo 'sya râyâ kadâ dhíyaḥ karasi vâjaratnâḥ || 1 || kárhi svit tád indra yán nṛíbhir nṛ́n vîraír vîrân nîḷáyâse jáyâjîn | tridhâtu gâ ádhi jayâsi góshv índra dyumnáṃ svàrvad dhehy asmé || 2 || kárhi svit tád indra yáj jaritré viçvápsu bráhma kṛṇávaḥ çavishṭha | kadâ dhíyo ná niyúto yuvâse kadâ gómaghâ hávanâni gachâḥ || 3 || sá gómaghâ jaritré áçvaçcandrâ vâjaçravaso ádhi dhehi pṛ́kshaḥ | pîpihí́shaḥ sudúghâm indra dhenúm bharádvâjeshu surúco rurucyâḥ || 4 || tám â nûnáṃ vṛijánam anyáthâ cic chúro yác chakra ví dúro gṛiṇîshé | mâ nír araṃ çukradúghasya dhenór âṅgirasân bráhmaṇâ vipra jinva || 5 || 7 ||

36 (477). trishṭubh.

Satrâ mádâsas táva viçvájanyâḥ satrâ rā́yo 'dha yé pā́rthivâsaḥ | satrâ vâjânâm abhavo vibhaktâ yád devéshu dhârâyathâ asuryàm || 1 || ánu prá yeje jána ójo asya satrâ dadhire ánu vîryâya | syûmagṛíbhe dúdhayé 'rvate ca krátuṃ vṛiñjanty ápi vṛitrahátye || 2 || tám sadhrī́cîr ûtáyo vṛishṇyâni paúṃsyâni niyútaḥ saççur índram | samudráṃ ná síndhava ukthâçushmâ uruvyácasaṃ gíra â viçanti || 3 || sá râyás khấm úpa sṛijâ gṛiṇânáḥ puruçcandrásya tvám indra vásvaḥ | pátir babhûthấsamo jánânâm éko víçvasya bhúvanasya râjâ || 4 || sá tú çrudhi çrútyâ yó duvoyúr dyaúr ná bhūmâbhí rā́yo aryáḥ | áso yáthâ naḥ çávasâ cakânó yugé-yuge váyasâ cékitânaḥ || 5 || 8 ||

35, 2 yát. jáya âjî́n. 3 yát. viçvá-psu. 4 gó-maghâḥ. áçva-candrâḥ. pîpihí íshaḥ. 5 cit çū́raḥ yát çakra. — 36, 1 râyaḥ ádha. 2 syûma-gṛíbhe dúdhaye árvate. 4 sṛija. babhûtha ásamaḥ. 5 duvaḥ-yúḥ. bhūma abhí.

Digitized by Google

37 (478). trishṭubh.

Arvấg rátham viçvávârам ta ugréndra yuktấso hárayo vahantu | kîríç cid dhí tvâ hávate svàrvân ṛidhîmáhi sadhamấdas te adyá ‖ 1 ‖ pró dróṇe hárayaḥ kármâgman punânấsa ṛíjyanto abhûvan | índro no asyá pûrvyáḥ papîyâd dyukshó mádasya somyásya rấjâ ‖ 2 ‖ âsasrâṇấsaḥ çavasânám áchéndram sucakré rathyấso áçvâḥ | abhí çráva ṛíjyanto vaheyur nú cin nú vâyór amṛítam ví dasyet ‖ 3 ‖ várishṭho asya dákshiṇâm iyartîndro maghónâm tuvikûrmítamaḥ | yáyâ vajrivaḥ pariyấsy áṅho maghấ ca dhṛishṇo dáyase ví sûríñ ‖ 4 ‖ índro vấjasya sthávirasya dâténdro gîrbhír vardhatâm vṛiddhámahâḥ | índro vṛitráṃ hánishṭho astu sátvấ tấ sûríḥ ṛiṇati tûtujânaḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

38 (479). trishṭubh.

Ápâd itá úd u naç citrátamo mahîm bharshad dyumátîm índrahûtim | pányasîṃ dhîtíṃ daívyasya yấmañ jánasya râtíṃ vanate sudấnuḥ ‖ 1 ‖ dûrấc cid ấ vasato asya kárṇâ ghóshâd índrasya tanyati bruvânáḥ | éyám enaṃ devấhûtir vavṛityân madryàg índram iyám ṛicyámânâ ‖ 2 ‖ tám vo dhiyấ paramáyâ purâjấm ajáram índram abhy ànûshy arkaíḥ | bráhmâ ca gíro dadhiré sám asmin mahấñç ca stómo ádhi vardhad índram ‖ 3 ‖ várdhâd yáṃ yajná utá sóma índraṃ várdhâd bráhma gíra ukthấ ca mánma | várdhấhainam usháso yấmann aktór várdhân mấsâḥ çarádo dyấva índram ‖ 4 ‖ evấ jajnânáṃ sáhase ásâmi vâvṛidhânáṃ rấdhase ca çrutấya | mahấm ugrám ávase vipra nûnám ấ vivâsema vṛitratûryeshu ‖ 5 ‖ 10 ‖

37, 1 te ugra índra. hí. 2 pró *iti*. kárma agman. 3 ácha índram. nú cit. 4 iyarti índraḥ. 5 dâtấ índraḥ. sátvâ ấ. — 38, 2 dûrất. ấ iyám. vavṛityất. 3 purà-jấm. abhí anûshi. bráhma. 4 várdha úha enam. 5 evá.

Digitized by Google

39 (480). trishṭubh.

Mandrásya kavér divyásya váhner vípramanmano vacanásya mádhvaḥ | ápâ nas tásya sacanásya devésho yuvasva gṛiṇaté góagrâḥ || 1 || ayám uçânáḥ páry ádrim usrā́ ṛitádhîtibhir ṛitayúg yujânáḥ | rujád árugṇam ví valásya sānum paṇíṁr vácobhir abhí yodhad índraḥ || 2 || ayáṃ dyotayad adyúto vy àktúṁ doshā́ vástoḥ çaráda índur indra | imáṃ ketúm adadhur nú cid áhnâṃ çúcijanmana ushásaç cakâra || 3 || ayáṃ rocayad arúco rucânò 'yám vâsayad vy ṛiténa pûrvíḥ | ayám îyata ṛitayúgbhir áçvaiḥ svarvídâ nā́bhinâ carshaṇiprā́ḥ || 4 || nú gṛiṇánó gṛiṇaté pratna râjann íshaḥ pinva vasudéyâya pûrvíḥ | apá óshadhîr avishā́ vánâni gā́ árvato nṛíṇ ṛicáse rirîhi || 5 || 11 ||

40 (481). trishṭubh.

Índra píba túbhyam sutó mádâyā́va sya hárî ví mucâ sákhâyâ | utá prá gâya gaṇá ā́ nishádyāthâ yajñā́ya gṛiṇaté váyo dhâḥ || 1 || ásya piba yásya jajnânā́ indra mádâya krátve ápibo virapçin | tám u te gā́vo nára ā́po ádrir índuṃ sám ahyan pîtáye sám asmai || 2 || sámiddhe agnaú sutá indra sóma ā́ tvâ vahantu hárayo váhishṭhâḥ | tvâyatā́ mánasâ johavîmīndrā́ yâhi suvitā́ya mahé naḥ || 3 || ā́ yâhi çáçvad uçatā́ yayâthéndra mahā́ mánasâ somapéyam | úpa bráhmâṇi çṛiṇava imā́ nó 'thâ te yajnás tanvè váyo dhât || 4 || yád indra diví pā́rye yád ṛídhag yád vâ své sádane yátra vā́si | áto no yajnám ávase niyútvânt sajóshāḥ pâhi girvaṇo marúdbhiḥ || 5 || 12 ||

39, 1 vípra-manmanaḥ. ápāḥ. deva íshaḥ. 3 ví aktúṁ. nú. 4 rucânáḥ ayám. ví ṛiténa. îyate. 5 nú. — 40, 1 mádâya áva. muca. gaṇé. ni-sádya átha. 3 suté. sóme. johavími índra ā́. 4 yayâtha índra. naḥ átha. 5 vâ ási.

Digitized by Google

41 (482). trishṭubh.

Áheḷamāna úpa yâhi yajnáṃ túbhyam pavanta índavaḥ sutấsaḥ | gắvo ná vajrint svám óko áchéndrā gahi prathamó yajníyânām || 1 || yấ te kâkút súkṛitâ yấ várishṭhâ yáyâ çáçvat píbasi mádhva ûrmím | táyâ pâhi prá te adhvaryúr asthât sáṃ te vájro vartatâm indra gavyúḥ || 2 || eshá drapsó vṛishabhó viçvárûpa índrâya vṛíshṇe sám akâri sómaḥ | etám piba harivaḥ sthâtar ugra yásyéçishe pradívi yás te ánnam || 3 || sutáḥ sómo ásutâd índra vásyân ayáṃ çréyāñ cikitúshe ráṇâya | etáṃ titirva úpa yâhi yajnáṃ téna víçvâs távishîr ấ pṛiṇasva || 4 || hváyâmasi tvéndra yâhy arvấñ áraṃ te sómas tanvè bhavâti | çátakrato mâdáyasvâ sutéshu prấsmấñ ava pṛítanâsu prá vikshú || 5 || 13 ||

42 (483). anushṭubh. 4 bṛihatî.

Práty asmai pípîshate víçvâni vidúshe bhara | araṃgamấya jágmayé 'paçcâddaghvane náre || 1 || ém enam pratyétana sómebhiḥ somapấtamam | ámatrebhir ṛijîshíṇam índraṃ sutébhir índubhiḥ || 2 || yádî sutébhir índubhiḥ sómebhiḥ pratibhŭshatha | védâ víçvasya médhiro dhṛishát táṃ -tam íd éshate || 3 || asmấ-asmâ íd ándhasó 'dhvaryo prá bharâ sutám | kuvít samasya jényasya çárdhato 'bhíçaster avaspárat || 4 || 14 ||

43 (484). ushṇih.

Yásya tyác chámbaram máde dívodâsâya randháyaḥ | ayáṃ sá sóma indra te sutáḥ píba || 1 || yásya tîvrasútam

---

41, 1 pavante. ácha índra ấ. 3 yásya îçishe. 5 tvâ ấ indra. mādáyasva. prá asmấn. — 42, 1 jágmaye ápaçcât-daghvane. 2 ấ im. prati-étana. 3 yádi. véda. ấ ishate. 4 asmaí-asmai. ándhasaḥ ádhvaryo *iti*. bhara. ava-spárat. — 43, 1 tyát çámbaram.

Digitized by Google

mádam mádhyam ántaṃ ca rákshase | ayáṃ sá — ‖ 2 ‖ yásya gấ antár áçmano máde dṛiḷhấ avấsṛijaḥ | ayáṃ sá — ‖ 3 ‖ yásya mandánó ándhaso mấghonaṃ dadhishé çávaḥ | ayáṃ sá — ‖ 4 ‖ 15 ‖

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

44 (485). trishṭubh. 1—6 anushṭubh. 7. 9 virâj oder trishṭubh. 8 virâj.

Yó rayivo rayímtamo yó dyumnaír dyumnávattamaḥ | sómaḥ sutáḥ sá indra té 'sti svadhâpate mádaḥ ‖ 1 ‖ yáḥ çagmás tuviçagma te râyó dâmấ matînấm | sómaḥ sutáḥ — ‖ 2 ‖ yéna vṛiddhó ná çávasâ turó ná svấbhir ûtíbhiḥ | sómaḥ sutáḥ — ‖ 3 ‖ tyám u vo áprahaṇaṃ gṛiṇîshé çávasas pátim | índraṃ viçvâsấhaṃ náram mấṅhishṭhaṃ viçvácarshaṇim ‖ 4 ‖ yám vardháyantîd gíraḥ pátiṃ turásya rấdhasaḥ | tám ín nv àsya ródasî devî́ çúshmaṃ saparyataḥ ‖ 5 ‖ 16 ‖

tád va ukthásya barháṇéndrâyopastṛiṇîsháṇi | vípo ná yásyotáyo ví yád róhanti sakshítaḥ ‖ 6 ‖ ávidad dáksham mitró návîyân papânó devébhyo vásyo acait | sasavấnt staulấbhir dhautárîbhir urushyấ pâyúr abhavat sákhibhyaḥ ‖ 7 ‖ ṛitásya pathí vedhấ apâyi çriyé mánâṅsi devấso akran | dádhâno nấma mahó vácobhir vápur dṛiçáye venyó vy âvaḥ ‖ 8 ‖ dyumáttamaṃ dákshaṃ dhehy asmé sédhâ jánânâm pûrvî́r árâtîḥ | várshîyo váyaḥ kṛiṇuhi çácîbhir dhánasya sâtấv asmấṅ aviḍḍhi ‖ 9 ‖ índra túbhyam ín maghavann abhûma vayáṃ dâtré harivo mấ ví venaḥ | nákir

---

43, 3 ava-ásṛijaḥ. — 44, 1 rayi-vaḥ. te ásti. 4 ápra-hanam. viçva-sáham. 5 vardháyanti ít. ít nú asya ródasî *iti* devî́ *iti*. 6 barháṇâ índrâya upa-stṛiṇisháṇi. yásya ûtáyaḥ. sa-kshítaḥ. 8 ví âvar *ity* âvaḥ. 9 sédha. 10 ít.

Digitized by Google

âpír dadṛiçe martyatrâ kím aṅgá radhracódanaṃ tvâhuḥ || 10 || 17 ||

mâ jásvane vṛishabha no rarîthâ mâ te revátaḥ sakhyé rishâma | pûrvîsh ṭa indra nishshídho jáneshu jahy ásushvîn pra vṛihâpṛiṇataḥ || 11 || úd abhrâṇîva stanáyann iyartîndro râdhâṅsy áçvyâni gávyâ | tvám asi pradívaḥ kârúdhâyâ mâ tvâdâmâna â dabhan maghónaḥ || 12 || ádhvaryo vîra prá mahé sutânâm índrâya bhara sá hy àsya râjâ | yáḥ pûrvyâbhir utá nûtanâbhir gîrbhír vâvṛidhé gṛiṇatâṃ ṛishîṇâm || 13 || asyá madé purú várpâṅsi vidvân índro vṛitrâṇy apratî jaghâna | tám u prá hoshi mádhumantam asmai sómaṃ vîrâya çipríṇe píbadhyai || 14 || pâtâ sutám índro astu sómaṃ hántâ vṛitráṃ vájreṇa mandasânáḥ | gántâ yajnám parâvátaç cid áchâ vásur dhînâṃ avitâ kârúdhâyâḥ || 15 || 18 ||

idáṃ tyát pâtram indrapânam índrasya priyám amṛítam apâyi | mátsad yáthâ saumanasâya devâṃ vy àsmád dvésho yuyávad vy áṅhaḥ || 16 || enâ mandânó jahí çûra çátrûñ jâmím ájâmim maghavann amítrân | abhishṇâñ abhy âdédiçânân párâca indra prá mṛiṇâ jahî ca || 17 || âsú shmâ ṇo maghavann indra pṛitsv àsmábhyam máhi várivaḥ sugáṃ kaḥ | apâṃ tokásya tánayasya jeshá índra sûrîn kṛiṇuhí smâ no árdham || 18 || â tvâ hárayo vṛíshaṇo yujânâ vṛísharathâso vṛíshaçmayó 'tyâḥ | asmatrâñco vṛíshaṇo vajravâho vṛishṇe mádâya suyújo vahantu || 19 || â te vṛishan vṛíshaṇo dróṇam asthur ghṛitaprúsho nórmáyo má-

---

44, 10 tvâ âhuḥ. 11 rarîthâḥ. pûrvîḥ te. jahí ásusvîn prá vṛiha ápṛiṇataḥ. 12 abhrâṇi-iva. iyarti índraḥ. kârú-dhâyâḥ. tvâ adâmânaḥ. 13 hí asya. 14 apratí. 15 pâtâ — sómam 464, 3. ácha. 16 ví asmát. ví. 17 abhi-senân abhí â-dédiçânân. mṛiṇa jahí. 18 sma naḥ. pṛit-sú asmábhyam. jeshé. sma. 19 yujânâḥ. vṛísha-raçmayaḥ átyâḥ. 20 ná ûrmáyaḥ.

Digitized by Google

dantaḥ | índra prá túbhyaṃ vṛíshabhiḥ sutấnâṃ vṛíshṇe bharanti vṛishabhấya sómam || 20 || 19 ||

vṛíshâsi divó vṛishabháḥ pṛithivyấ vṛíshâ síndhûnâṃ vṛishabháḥ stíyânâm | vṛíshṇe ta índur vṛishabha pîpâya svâdû ráso madhupéyo várâya || 21 || ayáṃ devấḥ sáhasâ jấyamâna índreṇa yujấ paṇím astabhâyat | ayáṃ svásya pitúr ấyudhânîndur amushṇâd âçivasya mâyấḥ || 22 || ayám akṛiṇod ushásaḥ sapátnîr ayáṃ sûrye adadhâj jyótir antáḥ | ayáṃ tridhấtu diví rocanéshu tritéshu vindad amṛítaṃ nígûḷham || 23 || ayáṃ dyấvâpṛithivî ví shkabhâyad ayáṃ rátham ayunak saptáraçmim | ayáṃ góshu çácyâ pakvám antáḥ sómo dâdhâra dáçayantram útsam || 24 || 20 ||

45 (486). gâyatrî. 29 atinicṛit. 33 anushṭubh.

Yá ấnayat parâvátaḥ súnîtî turváçaṃ yádum | índraḥ sá no yúvâ sákhâ || 1 || avipré cid váyo dádhad anâçúnâ cid árvatâ | índro jétâ hitáṃ dhánam || 2 || mahîr asya práṇîtayaḥ pûrvîr utá práçastayaḥ | nấsya kshîyanta ûtáyaḥ || 3 || sákhâyo bráhmavâhasé 'rcata prá ca gâyata | sá hí naḥ prámatir mahî || 4 || tvám ékasya vṛitrahann avitâ dváyor asi | utédṛíçe yáthâ vayám || 5 || 21 ||

náyasîd v áti dvíshaḥ kṛiṇóshy ukthaçaṅsínaḥ | nṛíbhiḥ suvîra ucyase || 6 || brahmấṇam bráhmavâhasam gîrbhíḥ sákhâyam ṛigmíyam | gấṃ na dohase huve || 7 || yásya víçvâni hástayor ûcúr vásûni ṇí dvitấ | vîrásya pṛitanâsháhaḥ || 8 || ví dṛiḷhấni cid adrivo jánânâṃ çacîpate | vṛihá mâyấ anânata || 9 || tám u tvâ satya somapâ índra vâjânâm pate | áhûmahi çravasyávaḥ || 10 || 22 ||

44, 21 vṛíshâ asi. pṛithivyấḥ. te. svâdúḥ. 22 ấyudhâni índuḥ. 23 adadhât. 24 skabhâyat. — 45, 1 ấ ánayat. 3 ná asya kshîyante. 4 bráhma-vâhase árcata. 5 utá ídṛíçe. 6 náyasi ít ûṃ *iti*.

tám u tvâ yáḥ purăsitha yó vâ nûnáṃ hité dháne | hávyaḥ sá çrudhî hávam ‖ 11 ‖ dhîbhír árvadbhir árvato vâjâñ indra çravăyyân | tváyâ jeshma hitáṃ dhánam ‖ 12 ‖ ábhûr u vîra girvaṇo mahăñ indra dháne hité | bháre vitantasăyyaḥ ‖ 13 ‖ yă ta ûtír amitrahan makshŭjavastamăsati | táyâ no hinuhî rátham ‖ 14 ‖ sá ráthena rathîtamo 'smăkenâbhiyúgvanâ | jéshi jishṇo hitáṃ dhánam ‖ 15 ‖ 23 ‖

yá éka ít tám u shṭubi kṛishṭîñăṃ vícarshaṇiḥ | pátir jajné vṛíshakratuḥ ‖ 16 ‖ yó griṇatăm íd ăsithâpír ûtî çiváḥ sákhâ | sá tváṃ na indra mṛiḷaya ‖ 17 ‖ dhishvá vájraṃ gábhastyo rakshohátyâya vajrivaḥ | sâsahîshṭhă abhí spṛídhaḥ ‖ 18 ‖ pratnáṃ rayîñăṃ yújaṃ sákhâyaṃ kîricódanam | bráhmavâhastamaṃ huve ‖ 19 ‖ sá hí víçvâni părthivâñ éko vásûni pátyate | gírvaṇastamo ádhriguḥ ‖ 20 ‖ 24 ‖

sá no niyúdbhir ă pṛiṇa kămaṃ vâjebhir açvíbhiḥ | gómadbhir gopate dhṛishát ‖ 21 ‖ tád vo gâya suté sácâ puruhûtăya sátvane | çáṃ yád gáve ná çâkíne ‖ 22 ‖ ná ghâ vásur ní yamate dânáṃ vâjasya gómataḥ | yát sîm úpa çrávad gíraḥ ‖ 23 ‖ kuvítsasya prá hí vrajáṃ gómantaṃ dasyuhă gámat | çácîbhir ápa no varat ‖ 24 ‖ imă u tvâ çatakrato 'bhí prá ṇonuvur gíraḥ | índra vatsáṃ ná mâtáraḥ ‖ 25 ‖ 25 ‖

dûṇăçaṃ sakhyáṃ táva gaúr asi vîra gavyaté | áçvo açvâyaté bhava ‖ 26 ‖ sá mandasvâ hy ándhaso- ‖ 27 ‖ imă u tvâ suté-sute nákshante girvaṇo gíraḥ | vatsáṃ găvo ná dhenávaḥ ‖ 28 ‖ purûtámam purûṇăṃ stotṛîṇăṃ vívâci | vă-

---

45, 11 pură ăsitha. çrudhi. 14 te. makshŭjavas-tamâ ásati. hinuhi. 15 asmăkena abhi-yúgvanâ. 16 stuhi. 17 ăsitha âpíḥ. 18 gábhastyoḥ. 20 părthivâ. 23 gha. 24 kuvít -sasya. 25 nonuvuḥ. 26 duḥ-náçam. 27 = 275, 6.

Digitized by Google

jebhir vàjayatãm || 29 || asmãkam indra bhûtu te stómo vãhishṭho ántamaḥ | asmãn râyé mahé hinu || 30 || ádhi bṛibúḥ paṇînãṃ várshishṭhe mûrdhánn asthât | urúḥ káksho ná gâñgyáḥ || 31 || yásya vâyór iva dravád bhadrã râtíḥ sahasríṇî | sadyó dânãya máṅhate || 32 || tát sú no víçve aryá ã sádâ gṛiṇanti kârávaḥ | bṛibúṃ sahasradãtamaṃ sûríṃ sahasrasãtamam || 33 || 26 ||

46 (487). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Tvãm íd dhí hávâmahe sâtã vãjasya kârávaḥ | tvãṃ vṛitréshv indra sátpatiṃ náras tvãṃ kãshṭhâsv árvataḥ || 1 || sá tváṃ naç citra vajrahasta dhṛishṇuyã mahâḥ stavánó adrivaḥ | gãm áçvaṃ rathyàm indra sáṃ kira satrã vãjaṃ ná jigyúshe || 2 || yáḥ satrâhã vícarshaṇir índraṃ táṃ hûmahe vayám | sáhasramushka túvinṛimṇa sátpate bhávâ samátsu no vṛidhé || 3 || bãdhase jánân vṛishabhéva manyúnâ ghṛíshau mîḷhá ṛicîshama | asmãkam bodhy avitã mahâdhané tanũshv apsú sũrye || 4 || índra jyéshṭhaṃ na ã bharañ ójishṭham pápuri çrávaḥ | yénemé citra vajrahasta ródasî óbhé suçipra prãḥ || 5 || 27 ||

tvãm ugrám ávase carshaṇîsáhaṃ rãjan devéshu hûmahe | víçvâ sú no vithurã pibdanã vaso 'mítrânt sushâhân kṛidhi || 6 || yád indra nãhushîshv ãñ ójo nṛimṇáṃ ca kṛishṭishu | yád vâ páñca kshitînãṃ dyumnám ã bhara satrã víçvâni paúṃsyâ || 7 || yád vâ ṭrikshaú maghavan druhyãv ã jáne yát pûraú kác ca vṛishṇyam | asmábhyaṃ tád rirîhi sáṃ nṛishãhye 'mítrân pṛitsú turváṇe || 8 || índra tridhãtu çaraṇáṃ trivárûthaṃ svastimát | chardír yacha ma-

---

46, 1 hí. 3 bháva. 4 vṛishabhã-iva. mîḷhé. 5 bhara. yéna imé *iti*. ródasî *iti* ã ubhé *iti*. 7 ã. 8 kát.

Digitized by Google

ghávadbhyaç ca máhyaṃ ca yâváyâ didyúm ebhyaḥ ‖ 9 ‖ yé gavyatấ mánasâ çátrum âdabhúr abhipraghnánti dhṛishṇuyấ | ádha smâ no maghavann indra gírvaṇas tanûpấ ántamo bhava ‖ 10 ‖ 28 ‖

ádha smâ no vṛidhé bhavéndra nâyám avâ yudhí | yád antárikshe patáyanti parṇíno didyávas tigmámûrdhânaḥ ‖ 11 ‖ yátra çûrâsas tanvò vitanvaté priyấ çárma pitṛ̂ṇấm | ádha smâ yacha tanvè táne ca chardír acíttaṃ yâváya dvéshaḥ ‖ 12 ‖ yád indra sárge árvataç codáyâse mahâdhané | asamané ádhvani vṛijiné pathí çyenấñ iva çravasyatáḥ ‖ 13 ‖ síndhûñr iva pravaṇá âçuyấ yató yádi klóçam ánu shváṇi | ấ yé váyo ná várvṛitaty ấmishi gṛibhîtấ bâhvór gávi ‖ 14 ‖ 29 ‖

47 (488). trishṭubh. 19 bṛihatî. 23 anushṭubh. 24 gâyatri. 25 dvipadâ. 27 jagatî.

Svâdúsh kílâyám mádhumâñ utấyáṃ tîvráḥ kílâyáṃ rásavâñ utấyaṃ | utó nv àsyá papivấñsam índraṃ ná káç caná sahata âhavéshu ‖ 1 ‖ ayáṃ svâdúr ibhá mádishṭha âsa yásyéndro vṛitrahátye mamấda | purûṇi yáç cyautnấ çámbarasya ví navatíṃ náva ca dehyò hán ‖ 2 ‖ ayám me pîtá úd iyarti vấcam ayám manîshấm uçatî́m ajîgaḥ | ayáṃ shá̀ urvîr amimîta dhîro ná yấbhyo bhúvanaṃ kác canấré ‖ 3 ‖ ayáṃ sá yó varimấṇam pṛithivyấ varshmấṇaṃ divó ákṛiṇod ayáṃ sáḥ | ayám pîyûshaṃ tisríshu pravátsu sómo dâdhârorv àntárikshaṃ ‖ 4 ‖ ayáṃ vidac citradṛíçîkam árṇaḥ çukrásadmanâm ushásâm ánîke | ayám mahấṃ ma-

---

46, 9 yavấya. 10 sma. 11 sma. bhava índra. ava. 12 sma. yavấya. 14 pravaṇé. sváni. gṛibhîtâḥ. — 47, 1 svâdúḥ kíla ayám. utá ayám. utó *iti* nú asyá. sáhate. 2 yásya índraḥ. 3 kát caná árê. 4 pṛithivyâḥ. dâdhâra urú antárikshaṃ. 5 vidat.

Digitized by Google

hatā skámbhanenód dyấm astabhnād vṛishabhó marútvân ‖ 5 ‖ 30 ‖

dhṛishát piba kaláçe sómam indra vṛitrahā̃ çúra samaré vásûnām | mādhyaṃdine sávana ấ vṛishasva rayisthā̃no rayím asmā̃su dhehi ‖ 6 ‖ índra prá ṇaḥ puraetéva paçya prá no naya pratarấṃ vásyo ácha | bhávā supấró atipārayó no bhávā súnîtir utá vâmánîtiḥ ‖ 7 ‖ urúṃ no lokám ánu neshi vidvā̃nt svàrvaj jyótir ábhayaṃ svastí | ṛishvā̃ ta indra sthávirasya bâhū́ úpa stheyâma çaraṇā̃ bṛihántâ ‖ 8 ‖ várishṭhe na indra vandhúre dhā váhishṭhayoḥ çatâvann áçvayor ā̃ | ísham ấ vakshîshā̃ṃ várshishṭhâm mā̃ nas târîn maghavan rā̃yo aryáḥ ‖ 9 ‖ índra mṛiḷá máhyaṃ jîvā́tum icha codáya dhíyam áyaso ná dhārâm | yát kíṃ câhā́ṃ tvâyúr idáṃ vádâmi táj jushasva kṛidhí mâ devávantam ‖ 10 ‖ 31 ‖

trâtā̃ram índram avitā̃ram índraṃ háve-have suhávaṃ çū́ram índram | hváyâmi çakrám puruhûtám índraṃ svasti no maghávā dhâtv índraḥ ‖ 11 ‖ índraḥ sutrā̃mâ sváväṉ ávobhiḥ sumṛiḷîkó bhavatu viçvávedāḥ | bā̃dhatāṃ dvésho ábhayaṃ kṛiṇotu suvī́ryasya pátayaḥ syâma ‖ 12 ‖ tásya vayáṃ sumataú yajníyasyā̃pi bhadré saumanasé syâma | sá sutrā̃mâ sváväṉ índro asmé ârā̃c cid dvéshaḥ sanutár yuyotu ‖ 13 ‖ áva tvé indra praváto nórmír gíro bráhmāṇi niyúto dhavante | urū́ ná rā̃dhaḥ sávanâ purū́ṇy apó gā̃ vajrin yuvase sám índûn ‖ 14 ‖ ká îṃ stavat káḥ pṛiṇât kó yajâte yád ugrám ín maghávâ viçváhā̃vet | pā̃dâv iva

---

47, 5 skámbhanena út. 6 sávane. 7 naḥ puraetā̃-iva. bháva. 8 svàr-vat. te. bâhū́ *iti*. 9 dhāḥ. çata-van. vakshi ishā̃m. târît. 10 ca ahám. tát. 13 yajníyasya ápi. asmé *iti* ârā̃t. 14 tvé *iti*. ná ûrmíḥ. urú. gā̃ḥ. 15 ít. viçváhâ úvet.

Digitized by Google

praháraṇn anyám-anyaṃ kṛiṇóti pū́rvam áparaṃ çácîbhiḥ ‖ 15 ‖ 32 ‖

çriṇvé vîrá ugrám-ugraṃ damâyánn anyám-anyam atinenîyámânaḥ | edhamânadvíḷ ubháyasya rā́jà coshkûyáte víça índro manushyân̂ ‖ 16 ‖ párâ pū́rveshâṃ sakhyā́ vṛiṇakti vitárturâṇo áparebhir eti | ánânubhûtîr avadhûnvânáḥ pûrvī́r índraḥ çarádas tartarîti ‖ 17 ‖ rûpáṃ-rûpam prátirûpo babhûva tád asya rûpám praticákshaṇâya | índro mâyā́bhiḥ pururū́pa îyate yuktā́ hy àsya hárayaḥ çatā́ dáça ‖ 18 ‖ yujânó harítâ ráthe bhū́ri tváshṭeḥá râjati | kó viçvā́hâ dvishatáḥ páksha âsata utấsîneshu sū́ríshu ‖ 19 ‖ agavyûtí kshétram ā́ganma devấ urvī́ satī́ bhū́mir aṅhûraṇā́bhût | bṛíhaspate prá cikitsâ gávishṭâv itthā́ saté jaritrá indra. pánthâm ‖ 20 ‖ 33 ‖

divé-dive sadṛíçîr anyám árdhaṃ kṛishṇā́ asedhat ápa sádmano jā́ḥ | áhan dâsā́ vṛishabhó vasnayántodávraje varcínaṃ çámbaraṃ ca ‖ 21 ‖ prastoká ín nú rā́dhasas ta indra dáça kóçayîr dáça vâjíno 'dât | dívodâsâd átithigvasya rā́dhaḥ çâmbarā́ṃ vásu práty agrabhîshma ‖ 22 ‖ dáçā́çvân dáça kóçân dáça vástrā́dhibhojanâ | dáço hiraṇyapiṇḍā́n dívodâsâd asânisham ‖ 23 ‖ dáça ráthân práshṭimataḥ çatā́ṃ gā́ átharvabhyaḥ | açvathā́ḥ pâyáve 'dât ‖ 24 ‖ máhi rā́dho viçvájanyaṃ dádhânân bharádvâjânt sarñjayó abhy àyashṭa ‖ 25 ‖ 34 ‖

vánaspate vîḍvàṅgo hí bhûyā́ asmátsakhâ pratáraṇaḥ suvī́raḥ | gó́bhiḥ sáṃnaddho asi vîḷáyasvâsthâtā́ te jayatu

---

47, 16 dama-yán. edhamâna-dvíṭ. 17 ánanu-bhûtiḥ. 18 yuktā́ḥ hí asya. 19 tváshṭâ ihá. âsate utá ā́sineshu. 20 ā́ aganma. aṅhûraṇā́ abhût. cikitsa. jaritré. 21 vasna-yántā udá-vraje. 22 ít. te. 23 ḍáça áçvân. vástrâ ádhi-bhojanâ dáço *iti*. 25 abhí ayashṭa. 26 vîḷú-aṅgaḥ. viḷáyasva â-sthâtā́.

Digitized by Google

jétvâni ‖ 26 ‖ divás pṛithivyâḥ páry ójа údbhṛitam vánaspátibhyaḥ páry ấbhṛitam sáhaḥ | apấm ojmấnam pári góbhir ấvṛitam índrasya vájram havíshâ ráthaṃ yaja ‖ 27 ‖ índrasya vájro marútâm ánîkam mitrásya gárbho váruṇasya nấbhiḥ | sémấṃ no havyádâtiṃ jushâṇó déva ratha práti havyấ gṛibhâya ‖ 28 ‖ úpa ṣvâsaya pṛithivîm utá dyấm purutrấ te manutâm víshṭhitam jágat | sá dundubhe sajûr índreṇa devaír dûrấd dávîyo ápa sedha ṣátrûn ‖ 29 ‖ ấ krandaya bálam ójo na ấ dhâ níḥ shṭanihi duritấ bấdhamânaḥ | ápa protha dundubhe duchúnâ itá índrasya mushṭír asi vîḷáyasva ‖ 30 ‖ ấmûr aja pratyấvartayemấḥ ketumád dundubhír vâvadîti | sám áṣvaparṇâṣ cáranti no náro 'smấkam indra rathíno jayantu ‖ 31 ‖ 35 ‖

Saptamo 'dhyâyaḥ.

48 (489). 1. 3. 5. 9. 14. 19. 20 bṛihatî. 2. 4. 10. 12. 17 satobṛihatî. 6. 8 mahâsatobṛihatî. 7 mahâbṛihatî. 11. 16 kakubh. 13. 18 purâushṇih. 15 atijagatî. 21 yavamadhyâ mahâbṛihatî. 22 anushṭubh.

Yajñấ-yajnâ vo agnáye girấ-girâ ca dákshase | prá-pra vayám amṛítaṃ jàtávedasam priyám mitrám ná çaṅsisham ‖ 1 ‖ ûrjó nápâtaṃ sá hinấyám asmayúr dấçema havyádâtaye | bhúvad vấjeshv avitấ bhúvad vṛidhá utá trâtấ tanûnâm ‖ 2 ‖ vṛishâ hy àgne ajáro mahấn vibhấsy arcíshâ | ájasreṇa çocíshâ ṣóṣucac chuce sudîtíbhiḥ sú dîdihi ‖ 3 ‖ mahó devấn yájasi yákshy ânushák táva krátvotá daṅsánâ | arvấcaḥ sîṃ kṛiṇuhy agné 'vase rấsva vấjotá vaṅsva ‖ 4 ‖ yám ấpo ádrayo vánâ gárbham ṛitásya píprati | sáhasâ yó mathitó jấyate nṛíbhiḥ pṛithivyấ ádhi sấnavi ‖ 5 ‖ 1 ‖

47, 28 sáḥ imấm. 30 dháḥ. stanihi. 31 ấ amûḥ. prati -ávartaya imấḥ. — 48, 2 hiná ayám. 3 hí agne. ṣóṣucat ṣuce. 4 krátvâ utá. agne ávase. vấjâ utá.

Digitized by Google

ā́ yáḥ papraú bhānúnā ródasī ubhé dhūména dhâvate diví | tirás támo dadṛiça ū́rmyâsv ā́ çyâvā́sv arushó vṛíshā́ çyâvā́ arushó vṛíshā́ ‖ 6 ‖ bṛihádbhir agne arcíbhiḥ çukréṇa deva çocíshā́ | bharádvāje samidhânó yavishṭhya reván naḥ çukra dīdihi dyumát pâvaka dīdihi ‖ 7 ‖ víçvâsāṃ gṛihápatir viçā́m ási tvám agne mā́nushīṇâm | çatám pūrbhír yavishṭha pâhy áṅhasaḥ sameddhā́raṃ çatáṃ hímāḥ stotṛíbhyo yé ca dádati ‖ 8 ‖ tvám naç citrá ūtyā́ váso rā́dhāṅsi codaya | asyá râyás tvám agne rathī́r asi vidā́ gâdbhaṃ tucé tú naḥ ‖ 9 ‖ párshi tokáṃ tánayam partṛíbhish ṭvám ádabdhair áprayutvabhiḥ | ágne hélāṅsi daívyā yuyodhi nó 'devâni hvárāṅsi ca ‖ 10 ‖ 2 ‖

ā́ sakhâyaḥ sabardúghāṃ dhenúm ajadhvam úpa návyasā vácaḥ | sṛijádhvam ánapasphurām ‖ 11 ‖ yā́ çárdhāya mā́rutāya svábhānave çrávo 'mṛityu dhúkshata | yā́ mṛilīké marútāṃ turā́ṇāṃ yā́ sumnaír evayāvarī ‖ 12 ‖ bharádvājāyā́va dhukshata dvitā́ | dhenúṃ ca viçvádohasam íshaṃ ca viçvábhojasam ‖ 13 ‖ táṃ va índraṃ ná sukrátuṃ váruṇam iva mâyínam | aryamáṇaṃ ná mandráṃ sṛiprábhojasaṃ víshṇuṃ ná stusha ādíçe ‖ 14 ‖ tveshā́ṃ çárdho ná mā́rutaṃ tuvishváṇy anarvā́ṇam pūshā́ṇaṃ sā́m yáthā çatā́ | sā́m sahásrā kā́rishac carshaṇíbhya ā́ṅ âvír gūḷhā́ vásū karat suvédā no vásū karat ‖ 15 ‖ ā́ mā pūshann úpa drava çáṅsishaṃ nú te apikarṇā́ āghṛiṇe | aghā́ aryó árātayaḥ ‖ 16 ‖ 3 ‖

mā́ kākambīram úd vṛiho vánaspátim áçastīr ví hí nīnaçaḥ | mótā sū́ro áha evā́ caná grīvā́ ādádhate véḥ ‖ 17 ‖

48, 6 r. ubhé *iti*. dadṛiçe. vṛíshā ā́ çyávāḥ. 7 revát. 9 vidā́ḥ. 10 partṛí-bhiḥ tvám. naḥ ádevāni. 12 çrávaḥ ámṛityu. 13 bharát-vājāya áva. 14 stushe. 15 tuvi-svāni. kā́rishat. ā́. vásu. 16 api-karṇé. 17 mā́ utá. áhar *iti* evá.

Digitized by Google

dṛíter iva te 'vṛikám astu sakhyám | áchidrasya dadhanvátaḥ súpûrṇasya dadhanvátaḥ || 18 || paró hí mártyair ási samó devaír utá çriyā́ | abhí khyaḥ pûshan pṛítanâsu nas tvám ávâ nûnáṃ yáthâ purā́ || 19 || vâmī́ vâmásya dhûtayaḥ práṇîtir astu sûnṛítâ | devásya vâ maruto mártyasya vejânásya prayajyavaḥ || 20 || sadyáç cid yásya carkṛitíḥ pári dyā́ṃ devó naíti sū́ryaḥ | tveshā́ṃ çávo dadhire nā́ma yajníyam marúto vṛitrahā́ṃ çávo jyéshṭhaṃ vṛitrahā́ṃ çávaḥ || 21 || sakṛíd dha dyaúr ajâyata sakṛíd bhū́mir ajâyata | pṛíçnyâ dugdhā́ṃ sakṛít páyas tád anyó nā́nu jâyate || 22 || 4 ||

49 (490). trishṭubh. 15 çakvarí.

Stushé jánaṃ suvratáṃ návyasîbhir gîrbhír mitrā́váruṇâ sumnayántâ | tá ā́ gamantu tá ihá çruvantu sukshatrā́so váruṇo mitró agníḥ || 1 || viçó-viça ī́ḍyam adhvaréshv ádṛiptakratum aratíṃ yuvatyóḥ | diváḥ çíçuṃ sáhasaḥ sûnúm agníṃ yajnásya ketúm arushā́ṃ yájadhyai || 2 || arushásya duhitárâ vírûpe stṛíbhir anyā́ pipiçé sū́ro anyā́ | mithastúrâ vicárantî pâvaké mánma çrutáṃ nakshata ṛicyámâne || 3 || prá vâyúm áchâ bṛihatī́ manîshā́ bṛihádrayiṃ viçvávâraṃ rathaprā́m | dyutádyâmâ niyútaḥ pátyamânaḥ kavíḥ kavím iyakshasi prayajyo || 4 || sá me vápuç chadayad açvínor yó rátho virúkmân mánasâ yujânáḥ | yéna narâ nâsatyeshayádhyai vartír yâthás tánayâya tmáne ca || 5 || 5 ||

párjanyavâtâ vṛishabhâ pṛithivyā́ḥ púrîshâṇi jinvatam ápyâni | sátyaçrutaḥ kavayo yásya gîrbhír jágataḥ sthâtar

---

48, 19 áva. 20 vá ijânásya. 21 ná éti. 22 ha. pṛíçnyâḥ. ná ánu. — 49, 1 té. 3 vírûpe-vicáranti-pâvaké-ṛicyámâne *iti*. 4 ácha. 5 yéna etc. 183, 3.

Digitized by Google

jágad ā́ kṛiṇudhvam ‖ 6 ‖ pā́vîravî kanyấ citráyuḥ sárasvatî vîrápatnî dhíyaṃ dhât | gnā́bhir áchidraṃ çaraṇáṃ sajóshâ durâdhárshaṃ gṛiṇaté çárma yaṅsat ‖ 7 ‖ pathás-pathaḥ páripatiṃ vacasyā́ kā́mena kṛitó abhy ânaḷ arkám | sá no râsac churúdhaç candrā́grâ dhíyaṃ-dhiyaṃ sîshadhâti prá pûshā́ ‖ 8 ‖ prathamabhā́jaṃ yaçásaṃ vayodhā́ṃ supâṇíṃ devā́ṃ sugábhastim ṛíbhvam | hótâ yakshad yajatám pastyânâm agnís tváshṭâraṃ suhávaṃ vibhā́vâ ‖ 9 ‖ bhúvanasya pitáraṃ gîrbhír âbhî rudráṃ dívâ vardhâyâ rudrám aktaú | bṛihántam ṛishvám ajáraṃ sushumnám ṛídhag ghuvema kavíneshitā́saḥ ‖ 10 ‖ 6 ‖

ā́ yuvânaḥ kavayo yajniyâso máruto gantá gṛiṇató varasyā́m | acitráṃ cid dhí jínvathâ vṛidhánta itthā́ nákshanto naro aṅgirasvát ‖ 11 ‖ prá vîrā́ya prá taváse turā́yājâ yûthéva paçurákshir ástam | sá pispṛiçati tanvì çrutásya stríbhir ná nā́kaṃ vacanásya vípaḥ ‖ 12 ‖ yó rájâṅsi vimamé pā́rthivâni tríç cid víshṇur mánave bâdhitā́ya | tásya te çármann upadadyámâne râyā́ madema tanvấ tánâ ca ‖ 13 ‖ tán nó 'hir budhnyò adbhír arkais tát párvatas tát savitā́ cáno dhât | tád óshadhîr abhí rátishā́co bhágaḥ púraṃdhir jinvatu prá râyé ‖ 14 ‖ nú no rayíṃ rathyàṃ carshaṇipráṃ puruvîram mahá ṛitásya gopā́m | kshàyaṃ dâtâjáraṃ yéna jánânt spṛídho ádevîr abhí ca krámâma víça ā́devîr abhy àçnávâma ‖ 15 ‖ 7 ‖

Caturtho 'nuvâkaḥ.

50 (491). trishṭubh.

Huvé vo devîṃ áditiṃ námobhir mṛiḷīkā́ya váruṇam

49, 7 citrá-áyuḥ. sa-jóshāḥ. 8 abhí ánaṭ. rásat çurúdhaḥ candrá-agrāḥ. 10 âbhîḥ. vardháya. huvema kavínā ishitā́saḥ. 11 hí jínvatha. 12 turā́ya ája yûthā́ iva. 14 tát naḥ áhiḥ. 15 nú. dâta ajáram. abhí açnávâma.

Digitized by Google

mitrám agním | abhikshadā́m aryamáṇaṃ suçévaṃ trâtrī́n devā́nt savitā́ram bhágaṃ ca || 1 || sujyótishaḥ sûrya dákshapitṛîn anâgâstvé sumaho vîhi devā́n | dvijánmâno yá ṛitasā́paḥ satyā́ḥ svàrvanto yajatā́ agnijihvā́ḥ || 2 || utá dyâvâpṛithivî kshatrám urú bṛihád rodasî çaraṇáṃ sushumne | mahás karatho várivo yáthâ no 'smé ksháyâya dhishaṇe aneháḥ || 3 || ā́ no rudrásya sûnávo namantâm adyā́ hûtā́so vásavó 'dhṛishṭâḥ | yád îm árbhe mahatí vâ hitā́so bâdhé marúto áhvâma devā́n || 4 || mimyáksha yéshu rodasī́ nú devī́ síshakti pûshā́ abhyardhayájvâ | çrutvā́ hávam maruto yád dha yâthá bhū́mâ rejante ádhvani právikte || 5 || 8 ||

abhí tyáṃ vîráṃ gírvaṇasam arcéndram bráhmaṇâ jaritar návena | çrávad íd dhávam úpa ca stávâno rā́sad vā́jâñ úpa mahó gṛiṇânáḥ || 6 || omā́nam âpo mânushîr ámṛiktaṃ dhā́ta tokā́ya tánayâya çáṃ yóḥ | yûyáṃ hí shṭhā́ bhishájo mâtṛítamâ víçvasya sthâtúr jágato jánitrîḥ || 7 || ā́ no deváḥ savitā́ trā́yamâṇo híraṇyapâṇir yajató jagaṁyât | yó dátravâñ usháso ná prátîkaṃ vyûrṇuté dâçúshe vā́ryâṇi || 8 || utá tváṃ sûno sahaso no adyā́ devā́ñ asmínn adhvaré vavṛityâḥ | syā́m aháṃ te sádam íd râtaú táva syā́m agné 'vasâ suvī́raḥ || 9 || utá tyā́ me hávam ā́ jagmyâtaṃ nā́satyâ dhîbhír yuvám añgá viprâ | átriṃ ná mahás támaso 'mumuktaṃ tū́rvataṃ narâ duritā́d abhī́ke || 10 || 9 ||

té no râyó dyumáto vā́javato dâtā́ro bhûta nṛivátaḥ purukshóḥ | daçasyánto divyā́ḥ pā́rthivâso gójâtâ ápyâ mṛilátâ ca devâḥ || 11 || té no rudráḥ sárasvatî sajóshâ mîḷhúsh-

---

50, 1 abhi-kshadā́m. 2 su-mahaḥ. yé. 3 rodasî-susumne-dhishaṇe *iti*. 4 adyá. vásavaḥ ádhṛishṭâḥ. 5 pûshā́ abhyardha-yájvâ. 5 ha. bhū́ma. 6 arca índram. hávam. 7 sthá. mâtṛí-tamâḥ. 8 vi-ûrṇuté. 9 adyá ā́. agne ávasâ. 11 ápyâḥ mṛiḷáta. 12 sa-jóshâḥ.

Digitized by Google

manto víshṇur mṛiḷantu vâyúḥ | ṛibhukshâ vâjo daívyo vidhâtâ parjányâvâtâ pipyatâm íshaṃ naḥ ‖ 12 ‖ utá syá devấḥ savitấ bhágo no 'pấṃ nápâd avatu dā́nu pápriḥ | tváshṭâ devébhir jánibhiḥ sajóshâ dyaúr devébhiḥ pṛithivî́ samudraíḥ ‖ 13 ‖ utá nó 'hir budhnyàḥ çṛiṇotv ajá ékapât pṛithivî́ samudráḥ | víçve devấ ṛitâvṛídho huvânấḥ stutấ mántrâḥ kaviçastấ avantu ‖ 14 ‖ evấ nápâto máma tásya dhîbhír bharádvâjâ abhy àrcanty arkaíḥ | gnấ hutấso vásavó 'dhṛishṭâ víçve stutấso bhûtâ yajatrâḥ ‖ 15 ‖ 10 ‖

51 (492). trishṭubh. 13—15 ushṇih. 16 anushṭubh.

Úd u tyác cákshur máhi mitráyor âṉ́ éti priyáṃ váruṇayor ádabdham | ṛitásya çúci darçatám áníkaṃ rukmó ná divá úditâ vy àdyaut ‖ 1 ‖ véda yás trî́ṇi vidáthâny eshâṃ devấnâṃ jánma sanutár â ca víprаḥ | ṛijú márteshu vṛijiná ca páçyann abhí cashṭe sû́ro aryá évân ‖ 2 ‖ stushá u vo mahá ṛitásya gopấn áditim mitráṃ váruṇaṃ sujâtấn | aryamáṇam bhágam ádabdhadhîtîn áchâ voce sadhanyàḥ pâvakấn ‖ 3 ‖ riçấdasaḥ sátpatîñr ádabdhân mahó rā́jnaḥ suvasanásya dâtṛ́n | yûnaḥ sukshatrấn kshâyato divó nṛ́n âdityấn yâmy áditiṃ duvoyú ‖ 4 ‖ dyaúsh pitaḥ pṛíthivi mấtar ádhrug ágne bhrâtar vasavo mṛiḷátâ naḥ | víçva âdityâ adite sajóshâ asmábhyaṃ çárma bahulấṃ ví yanta ‖ 5 ‖ 11 ‖

mấ no vṛikâya vṛikyè samasmâ ṛighâyaté rîradhatâ yajatrâḥ | yûyáṃ hí shṭhấ rathyò nas tanû́nâṃ yûyáṃ dákshasya vácaso babhûvá ‖ 6 ‖ mấ va éno anyákṛitam bhujema mấ tát karma vasavo yác cáyadhve | víçvasya hí

50, 12 ṛibhukshâḥ. 13 sa-jóshâḥ. 14 naḥ áhiḥ. stutâḥ. 15 evá. abhí arcanti. gnâḥ. vásavo ádhṛishṭâḥ. bhûta. — 51, 1 tyát. â. út-itâ ví adyaut. 3 stushé. ácha. 5 dyaúḥ. mṛiḷáta. víçve. 6 samasmai. agha-yaté rîradhata. sthá. 7 yát.

Digitized by Google

kshâyatha viçvadevâḥ svayâṃ ripús tanvàṃ rîrishîshṭa ‖ 7 ‖ náma íd ugráṃ náma ấ vivâse námo dâdhâra pṛithivîm utá dyấm | námo devébhyo náma îça eshâṃ kṛitáṃ cid éno námasấ vivâse ‖ 8 ‖ ṛitásya vo rathyàḥ pûtádakshân ṛitásya pastyasádo ádabdhân | tấñ ấ námobhir urucákshaso nṛ́ñ viçvân va ấ name mahó yajatrâḥ ‖ 9 ‖ té hí çréshṭhavarcasas tá u nas tiró víçvâni duritấ náyanti | sukshatrấso váruṇo mitró agnír ṛitádhîtayo vakmarấjasatyâḥ ‖ 10 ‖ 12 ‖

té na índraḥ pṛithivî́ kshấma vardhan pûshấ bhágo áditiḥ páñca jánâḥ | suçármâṇaḥ svávasaḥ sunîthấ bhávantu naḥ sutrâtrấsaḥ sugopấḥ ‖ 11 ‖ nú sadmấnaṃ divyáṃ náṅçi devâ bhấradvâjaḥ sumatíṃ yâti hótâ | âsânébhir yájamâno miyédhair devấnâṃ jánma vasûyúr vavanda ‖ 12 ‖ ápa tyáṃ vṛijináṃ ripúṃ stenám agne durâdhyàm | davishṭhám asya satpate kṛidhî́ sugám ‖ 13 ‖ grấvâṇaḥ soma no hí kaṃ sakhitvanấya vâvaçúḥ | jahî́ ny àtríṇam paṇíṃ vṛíko hí sháḥ ‖ 14 ‖ yûyáṃ hí shṭhấ sudânava índrajyeshṭhâ abhídyavaḥ | kártâ no ádhvann ấ sugáṃ gopấ amấ ‖ 15 ‖ ápi pánthâm aganmahi svastigấm anehásam | yéna víçvâḥ pári dvísho vṛiṇákti vindáte vásu ‖ 16 ‖ 13 ‖

52 (493). 1—6. 13. 15—17 trishṭubh. 7—12 gâyatrî. 14 jagatî.

Ná tád divấ ná pṛithivyấnu manye ná yajnéna nótá çámîbhir âbhíḥ | ubjántu táṃ subhvàḥ párvatâso ní hîyatâm atiyâjásya yashṭấ ‖ 1 ‖ áti vâ yó maruto mányate no bráhma vâ yáḥ kriyámâṇaṃ nínitsât | tápûṅshi tásmai vṛijinấni santu brahmadvísham abhí táṃ çocatu dyaúḥ ‖ 2 ‖

51, 7 ririshishṭa. 8 içe. námasâ á. 10 té. • vakmarâja-satyâḥ. 11 su-ávasaḥ su-nithấḥ. 12 nú. devâḥ. 13 kṛidhí. 14 jahí ní atríṇam. sáḥ. 15 sthá. kárta. — 52, 1 pṛithivyấ ánu. ná utá.

kím aṅgá tvà bráhmaṇaḥ soma gopāṃ kím aṅgá tvâhur abhiçastipāṃ naḥ | kím aṅgá naḥ paçyasi nidyámânân brahmadvíshe tápushiṃ hetím asya || 3 || ávantu mām usháso jāyamânâ ávantu mâ síndhavaḥ pínvamânâḥ | ávantu mâ párvatâso dhruvāsó 'vantu mâ pitáro devāhûtau || 4 || viçvadānîṃ sumánasaḥ syâma páçyema nú sūryam uccárantam | táthâ karad vásupatir vásûnāṃ devāñ óhânó 'vasāgamishṭhaḥ || 5 || 14 ||

índro nédishṭham ávasāgamishṭhaḥ sárasvatî síndhubhiḥ pínvamânâ | parjányo na óshadhîbhir mayobhúr agníḥ suçáṅsaḥ suhávaḥ pitéva || 6 || víçve devâsa ā gata çṛiṇutā ma imáṃ hávam | édám barhír ní shîdata || 7 || yó vo devâ ghṛitásnunâ havyéna pratibhūshati | táṃ víçva úpa gachatha || 8 || úpa naḥ sûnávo giraḥ çṛiṇvántv amṛitasya yé | sumṛiḷîkā bhavantu naḥ || 9 || víçve devā ṛitâvṛídha ṛitúbhir havanaçrútaḥ | jushántāṃ yújyam páyaḥ || 10 || 15 ||

stotrám índro marúdgaṇas tváshṭṛimân mitró aryamā | imā havyā jushanta naḥ || 11 || imáṃ no agne adhvaráṃ hótar vayunaçó yaja | cikitvān daívyaṃ jánam || 12 || víçve devāḥ çṛiṇutémāṃ hávam me yé antárikshe yá úpa dyávi shṭhá | yé agnijihvā utá vâ yájatrâ âsádyâsmín barhíshi mādayadhvam || 13 || víçve devā máma çṛiṇvantu yajníyâ ubhé ródasî apāṃ nápâc ca mánma | mā vo vácâṅsi paricákshyāṇi vocaṃ sumnéshv íd vo ántamâ madema || 14 || yé ké ca jmā mahíno áhimāyâ divó jajniré apāṃ sadhásthe | té asmábhyam isháye víçvam āyuḥ kshápa usrā va-

---

52, 3 tvâ âhuḥ. 4 dhruvāsaḥ ávantu. 5 ut-cárantam. óhânaḥ ávasā ā-gamishṭhaḥ. 6 ávasā ā-gamishṭhaḥ. pitā-iva. 7 = 242, 13. 8 devāḥ. víçve. 9 su-mṛiḷîkāḥ. 12 vayuna-çāḥ. 13 çṛiṇutá imám. yé úpa. sthá. â-sádya asmín. 14 devāḥ. ubhé ródasî *iti*. nápât. ántamāḥ. 15 áhi-māyāḥ. usrāḥ.

Digitized by Google

rivasyantu devâḥ ‖ 15 ‖ ágnîparjanyâv ávataṃ dhíyam me 'smín háve suhavâ sushṭutíṃ naḥ | íḷâm anyó janáyad gárbham anyáḥ prajâvatîr ísha ā́ dhattam asmé ‖ 16 ‖ stîrṇé barhíshi samidhâné agnaú súkténa mahā́ námasā́ vivâse | asmín no adyá vidáthe yajatrâ víçve devấ havíshi mâdayadhvam ‖ 17 ‖ 16 ‖

53 (494). gâyatrî. 8 anushṭubh.

Vayám u tvâ pathas pate ráthaṃ ná vā́jasâtaye | dhiyé pûshann ayujmahi ‖ 1 ‖ abhí no náryaṃ vásu vîrám práyatadakshiṇam | vâmáṃ gṛihápatiṃ naya ‖ 2 ‖ áditsantaṃ cid âghṛiṇe pûshan dā́nâya codaya | paṇéç cid ví mradā́ mánaḥ ‖ 3 ‖ ví pathó vā́jasâtaye cinuhí ví mṛídho jahi | sā́dhantâm ugra no dhíyaḥ ‖ 4 ‖ pári tṛindhi paṇînā́m ā́rayā́ hṛídayâ kave | áthem asmábhyaṃ randhaya ‖ 5 ‖ 17 ‖

ví pûshann ā́rayấ tuda paṇér icha hṛidí priyám | áthem — ‖ 6 ‖ ā́ rikha kikirā́ kṛiṇu paṇînā́m hṛídayấ kave | áthem — ‖ 7 ‖ yā́m pûshan brahmacódanîm ā́râm bíbharshy âghṛiṇe | táyấ samasya hṛídayam ā́ rikha kikirā́ kṛiṇu ‖ 8 ‖ yā́ te áshṭrấ góopaçā́ghṛiṇe paçusā́dhanî | tásyâs te sumnám îmahe ‖ 9 ‖ utá no goshánim dhíyam açvasā́ṃ vâjasā́m utá | nṛivát kṛiṇuhi vîtáye ‖ 10 ‖ 18 ‖

54 (495). gâyatrî.

Sám pûshan vidúshâ naya yó áñjasânuçā́sati | yá evédám íti brávat ‖ 1 ‖ sám u pûshṇā́ gamemahi yó gṛihā́ñ abhiçā́sati | imá evéti ca brávat ‖ 2 ‖ pûshṇáç cakráṃ ná

52, 17 námasâ ā́. yajatrâḥ. devâḥ. — 53, 3 mrada. 5 átha ím. 9 gó-opaçâ ágṛiṇe. 10 go-sánim. — 54, 1 áñjasâ anu-çásati. evá idám. 2 imé evá íti.

Digitized by Google

rishyati ná kóçó 'va padyate | nó asya vyathate paviḥ ‖ 3 ‖ yó asmai havíshāvidhan ná tám pûshāpi mṛishyate | prathamó vindate vásu ‖ 4 ‖ pûshā̃ gā́ ánv etu naḥ pushā̃ rakshatv árvataḥ | pûshā̃ vā́jaṃ sanotu naḥ ‖ 5 ‖ 19 ‖

pūshann ánu prá gā́ ihi yájamānasya sunvatáḥ | asmā́kaṃ stuvatā́m utá ‖ 6 ‖ mā́kir neçan mā́kîṃ rishan mā́kîṃ sáṃ çâri kévaṭe | áthā́rishṭâbhir ā́ gahi ‖ 7 ‖ çṛiṇvántam pûshaṇaṃ vayám íryam ánashṭavedasam | ī́çânaṃ râyá îmahe ‖ 8 ‖ pūshan táva vraté vayáṃ ná rishyema kádâ caná | stotā́ras ta ihá smasi ‖ 9 ‖ pári pûshā̃ parástâd dhástaṃ dadhâtu dákshiṇam | púnar no nashṭám ā́jatu ‖ 10 ‖ 20 ‖

55 (496). gâyatri.

Éhi vā́ṃ vimuco napâd ā́ghṛiṇe sáṃ sacâvahai | rathī́r ṛitásya no bhava ‖ 1 ‖ rathī́tamaṃ kapardínam ī́çânaṃ rā́dhaso maháḥ | râyáḥ sákhâyam îmahe ‖ 2 ‖ râyó dhā́rāsy àghṛiṇe váso râçír ajâçva | dhī́vato-dhîvataḥ sákhâ ‖ 3 ‖ pûshaṇaṃ nv àjā́çvam úpa stoshâma vâjínam | svásur yó járá ucyáte ‖ 4 ‖ mā́túr didhishúm abravaṃ svásur járáḥ çṛiṇotu naḥ | bhrā́téndrasya sákhâ máma ‖ 5 ‖ ā́jā́saḥ pûshaṇaṃ ráthe niçṛimbhā́s té janaçríyam | devā́ṃ vahantu bíbhrataḥ ‖ 6 ‖ 21 ‖

56 (497). gâyatri. 6 anushṭubh.

Yá enam ādídeçati karambhā́d íti pûshaṇam | ná téna devá àdiçe ‖ 1 ‖ utá ghâ sá rathī́tamaḥ sákhyâ sátpatir

---

54, 3 kóçaḥ áva. nó *iti*. 4 havíshâ ávidhat. pûshā̃ ápi. 7 neçat. rishat. átha árishṭâbhiḥ. 9 te. 10 hástam. ā́ ajatu. — 55, 1 ā́ ihi. 3 dhā́rā asi. vásoḥ. 4 nú ajá-açvam. 5 bhrā́tā índrasya. 6 ā́ ajā́saḥ. — 56, 1 karambha-át. 2 gha.

Digitized by Google

yujā́ | índro vṛitrā́ṇi jighnate ‖ 2 ‖ utā́dáḥ parushé gávi sū́raç cakrám hiraṇyáyam | ny airayad rathī́tamaḥ ‖ 3 ‖ yád adyá tvâ purushṭuta bráváma dasra mantumaḥ | tát sú no mánma sâdhaya ‖ 4 ‖ imā́m ca no gavéshaṇam sâtáye sīshadho gaṇám | árā́t pûshann asi çrutáḥ ‖ 5 ‖ ā́ te svastím îmaha árēaghâm úpâvasum | adyā́ ca sarvátâtaye çváç ca sarvátâtaye ‖ 6 ‖ 22 ‖

57 (498). gâyatrî.

Índrâ nú pûshṇâ vayám sakhyā́ya svastáye | huvéma vā́jasâtaye ‖ 1 ‖ sómam anyá úpâsadat pā́tave camvòḥ sutám | karambhám anyá ichati ‖ 2 ‖ ajā́ anyásya váhnayo hárî anyásya sámbhṛitâ | tā́bhyām vṛitrā́ṇi jighnate ‖ 3 ‖ yád índro ánayad ríto mahī́r apó vṛíshantamaḥ | tátra pûshā́bhavat sácâ ‖ 4 ‖ tā́m pûshṇáḥ sumatím vayám vṛikshásya prá vayā́m iva | índrasya cā́ rabhâmahe ‖ 5 ‖ út pûshṇáṇam yuvâmahe 'bhī́çûñr iva sā́rathiḥ | mahyā́ índram svastáye ‖ 6 ‖ 23 ‖

58 (499). trishṭubh. 2 jagatî.

Çukrám te anyád yajatám te anyád víshurûpe áhanî dyaúr ivâsi | víçvâ hí mâyā́ ávasi svadhâvo bhadrā́ te pûshann ihá rātír astu ‖ 1 ‖ ajā́çvaḥ paçupā́ vā́japastyo dhiyaṃjinvó bhúvane víçve árpitaḥ | áshṭrâm pûshā́ çithirā́m udvárīvṛijat saṃcákshâṇo bhúvanâ devá îyate ‖ 2 ‖ yā́s te pûshan nā́vo antáḥ samudré hiraṇyáyîr antárikshe cáranti | tā́bhir yâsi dûtyā́m sū́ryasya kā́mena kṛita çráva ichámânaḥ ‖ 3 ‖ pûshā́ subándhur divá ā́ pṛithivyā́ iḷás pátir ma-

---

56, 3 utá adáḥ. ní airayat. 5 go-éshaṇam. 6 îmahe. úpa-vasum adyá. — 57, 1 úpa asadat. 3 hárî *iti*. 4 pûshā́ abhavat. 5 ca ā́. 6 mahyaí. — 58, 1 víshurûpe-áhanî *iti*. iva asi víçvâḥ. 2 paçu-pā́ḥ.

Digitized by Google

ghávâ dasmávarcâḥ | yáṃ devấso ádaduḥ sûryấyai kấmena kṛitáṃ tavásaṃ svấñcam || 4 || 24 ||

59 (500). bṛihati 7—10 anushṭubh.

Prá nú vocâ sutéshu vâṃ vîryấ yấni cakráthuḥ | hatấso vâm pitáro devấcatrava índrâgnî jî́vatho yuvám || 1 || bấḷ itthấ mahimấ vâm índrâgnî pánishṭha ā́ | samấnó vâṃ janitấ bhrấtarâ yuvấṃ yamấv ihéhamâtarâ || 2 || okivấṅsâ suté sácấṅ áçvâ sáptî ivấdane | índrâ nv àgnî́ ávasehá vajríṇâ vayáṃ devấ havâmahe || 3 || yá indrâgnî sutéshu vâṃ stávat téshv ṛitâvṛidhâ | joshavâkáṃ vádataḥ pajrahoshiṇâ ná devấ bhasáthaç caná || 4 || índrâgnî kó asyá vâṃ dévau mártaç ciketati | víshûco áçvân yuyujâná îyata ékaḥ samâná ā́ ráthe || 5 || 25 ||

índrâgnî apấd iyám pûrvấgât padvátîbhyaḥ | hitvî́ çíro jihváyâ vấvadac cárat triṅçát padấ ny àkramît || 6 || índrâgnî ā́ hí tanvaté náro dhánvâni bâhvóḥ | mấ no asmín mahâdhané párâ varktaṃ gávishṭishu || 7 || índrâgnî tápanti mâghấ aryó árâtayaḥ | ápa dvéshâṅsy ā́ kṛitaṃ yuyutáṃ sûryấd ádhi || 8 || índrâgnî yuvór ápi vásu divyấni pârthivấ | ā́ na ihá prá yachataṃ rayíṃ viçvấyuposhasam || 9 || índrâgnî ukthavâhasâ stómebhir havanaçrutấ | víçvâbhir gîrbhír ā́ gatam asyá sómasya pîtáye || 10 || 26 ||

60 (501). gâyatrî. 1—3. 13 trishṭubh. 14 bṛihatî. 15 anushṭubh.

Çnáthad vṛitrám utá sanoti vấjam índrâ yó agnî́ sáhurî

58, 4 su-áñcam. — 59, 1 voca. 3 sácâ. sápti iveti sápti iva ádane. nú agnî́ iti ávasâ ihá. 5 îyate. samâné. 6 índrâgnî iti. pûrvâ ā́ agât. vâvadat. ní akramît. 7 índrâgnî iti. gó-ishṭishu. 8 mâ aghâḥ. 9 viçvâyu-poshasam. 10 índrâgnî iti.

Digitized by Google

saparyāt | irajyántâ vasavyàsya bhūreḥ sáhastamâ sáhasâ vâjayántâ || 1 || tā́ yodhishṭam abhí gṝ indra nūnám apáḥ svàr usháso agna ūḷhā́ḥ | díçaḥ svàr ushása indra citrā́ apó gā́ agne yuvase niyútvân || 2 || ā́ vṛitrahaṇâ vṛitrahábhiḥ çúshmair índra yâtáṃ námobhir agne arvā́k | yuvā́ṃ rā́dhobhir ákavebhir indrāgne asmé bhavatam uttamébhiḥ || 3 || tā́ huve yáyor idám papné víçvam purā́ kṛitám | indrāgnī́ ná mardhataḥ || 4 || ugrā́ vighaníná mṛídha indrāgnī́ havâmahe | tā́ no mṛiḷâta īdṛíçe || 5 || 27 ||

haté vṛitrā́ṇy ā́ryâ haté dā́sâni sátpatî | haté víçvâ ápa dvíshaḥ || 6 || índrāgnî yuvā́m imè 'bhí stómâ anūshata | píbataṃ çambhuvâ sutám || 7 || yā́ vâṃ sánti puruspṛího niyúto dâçúshe narâ | índrāgnî tā́bhir ā́ gatam || 8 || tā́bhir ā́ gachataṃ narópedáṃ sávanaṃ sutám | índrāgnî sómapîtaye || 9 || tám īḷishva yó arcíshâ vánâ víçvâ parishvájat | kṛishṇā́ kṛiṇoti jihváyâ || 10 || 28 ||

yá iddhá âvívâsati sumnám índrasya mártyaḥ | dyumnā́ya sutárâ apáḥ || 11 || tā́ no vā́javatîr ísha âçúñ pipṛitam árvataḥ | índram agníṃ ca vóḷhave || 12 || ubhā́ vâm indrāgnî âhuvádhyâ ubhā́ rā́dhasaḥ sahá mâdayádhyai | ubhā́ dâtā́râv ishā́ṃ rayîṇā́m ubhā́ vā́jasya sâtáye huve vâm || 13 || ā́ no gávyebhir áçvyair vasavyaìr úpa gachatam | sákhâyau devaú sakhyā́ya çambhúvendrāgnī́ tā́ havâmahe || 14 || índrāgnî çriṇutáṃ hávaṃ yájamânasya sunvatáḥ | vîtáṃ havyā́ny ā́ gatam píbataṃ somyám mádhu || 15 || 29 ||

61 (502). gâyatrî. 1—3. 13 jagatî. 14 trishṭubh.

Iyám adadâd rabhasám ṛiṇacyútaṃ dívodâsaṃ vadhry-

60, 2 agne. 3 indra ágne. 7 imé abhí. 8 vgl. **343**, 4. 9 narâ úpa idám. 10 pari-svájat. 11 iddhé. 13 indrāgnî *iti*. â-huvádhyai. 14 çam-bhúvâ indrāgnī́ *iti*. — **61**, 1 vadhri-

açvāya dâçúshe | yā́ çáçvantam âcakhā́dâvasám paníṃ tā́ te dâtrā́ṇi tavishā́ sarasvati ‖ 1 ‖ iyáṃ çúshmebhir bisakhā́ ivârujat sā́nu girîṇā́ṃ tavishébhir ûrmíbhiḥ | pârâvataghnī́m ávase suvṛiktíbhiḥ sárasvatîm ā́ vivâsema dhītíbhiḥ ‖ 2 ‖ sárasvati devanído ní barhaya prajā́ṃ víçvasya bṛísayasya mâyínaḥ | utá kshitíbhyo 'vánîr avindo vishám ebhyo asravo vâjinîvati ‖ 3 ‖ prá ṇo devī́ sárasvatî vā́jebhir vâjínîvatî | dhînā́m avitry àvatu ‖ 4 ‖ yás tvâ devi sarasvaty upabrûté dháne hité | índraṃ ná vṛitratū́rye ‖ 5 ‖ 30 ‖

tvā́ṃ devi sarasvaty ávâ vā́jeshu vâjini | rádâ pûshéva naḥ saním ‖ 6 ‖ utá syā́ naḥ sárasvatî ghorā́ hiraṇyavartaniḥ | vṛitraghnī́ vashṭi sushṭutím ‖ 7 ‖ yásyâ anantó áhrutas tvesháç carishṇúr arṇaváḥ | ámaç cárati róruvat ‖ 8 ‖ sā́ no víçvâ áti dvíshaḥ svásṛîr anyā́ ṛitā́varî | átann áheva sū́ryaḥ ‖ 9 ‖ utá naḥ priyā́ priyā́su saptásvasâ sújushṭâ | sárasvatî stómyâ bhût ‖ 10 ‖ 31 ‖

âpaprúshî pā́rthivâny urú rájo antárikṣham | sárasvatî nidás pâtu ‖ 11 ‖ trishadhásthâ saptádhâtuḥ páñca jātā́ vardháyantî | vā́je-vâje hávyâ bhût ‖ 12 ‖ prá yā́ mahimnā́ mahínâsu cékite dyumnébhir anyā́ apásâm apástamâ | rátha iva bṛihatī́ vibhváne kṛitópastútyâ cikitúshâ sárasvatî ‖ 13 ‖ sárasvaty abhí no neshi vásyo mā́pa spharîḥ páyasâ mā́ na ā́ dhak | jushásva naḥ sakhyā́ veçyā́ ca mā́ tvát kshétrâṇy áraṇâni ganma ‖ 14 ‖ 32 ‖

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

CATURTHO 'SHṬAKAḤ.

61, 1 -açvāya. á-cakhāda avasám. 2 iva arujat. 4 naḥ. avitrī́ avatu. 6 áva. ráda pûshā́-iva. 9 áhâ-iva. 13 mahínā ásu. kṛitā́ upa-stútyâ. 14 mā́ ápa.

Digitized by Google

62 (503). trishṭubh.

Stushé nárâ divó asyá prasántâçvínâ huve járamâṇo arkaíḥ | yấ sadyá usrấ vyúshi jmó ántân yúyûshataḥ páry urú várâṅsi ‖ 1 ‖ tấ yajnám ấ çúcibhiç cakramâṇấ ráthasya bhânúṃ rurucû rájobhiḥ | purú várâṅsy ámitâ mímânâpó dhánvâny áti yâtho ájrân ‖ 2 ‖ tấ ha tyád vartír yád áradhram ugretthấ dhíya ûhathuḥ çáçvad áçvaiḥ | mánojavebhir ishiraíḥ çayádhyai pári vyáthir dâçúsho mártyasya ‖ 3 ‖ tấ návyaso járamâṇasya mánmópa bhûshato yuyujânásaptî | çubhám príksham ísham ûrjaṃ váhantâ hótâ yakshat pratnó adhrúg yúvânâ ‖ 4 ‖ tấ valgû dasrấ puruçấkatamâ pratnấ návyasâ vácasấ vivâse | yấ çáṅsate stuvaté çámbhavishṭhâ babhûvátur gṛiṇaté citrárâtî ‖ 5 ‖ 1 ‖

tấ bhujyúṃ víbhir adbhyáḥ samudrất túgrasya sûnúm ûhathû rájobhiḥ | areṇúbhir yójanebhir bhujántâ pratatríbhir árṇaso nír upásthât ‖ 6 ‖ ví jayúshâ rathyâ yâtam ádriṃ çrutáṃ hávaṃ vṛishaṇâ vadhrimatyấḥ | daçasyántâ çayáve pipyathur gấm íti cyavânâ sumatím bhuraṇyû ‖ 7 ‖ yád rodasî pradívo ásti bhûmâ héḷo devấnâm utá martyatrấ | tád âdityâ vasavo rudriyâso rakshoyúje tápur aghám dadhâta ‖ 8 ‖ yá îṃ rấjânâv ṛitutháḥ vidádhad rájaso mitró váruṇaç cíketat | gambhîrấya rákshase hetím asya dróghâya cid vácasa ấnavâya ‖ 9 ‖ ántaraiç cakraís tánayâya vartír dyumátấ yâtaṃ nṛivátâ ráthena | sánutyena tyájasâ mártyasya vanushyatấm ápi çîrshấ vavṛiktam ‖ 10 ‖ ấ paramấbhir utá madhyamấbhir niyúdbhir yâtam avamấbhir arvấk | dṛiḷhásya cid gómato ví vrajásya dúro vartaṃ gṛiṇaté citrarâtî ‖ 11 ‖ 2 ‖

62, 1 pra-sántâ açvínâ. vi-úshi. 2 rurucuḥ. mímânâ apáḥ. 3 ugrâ itthấ. 4 mánma úpa. 5 valgû-citrárâtî *iti*. vácasâ ấ. 6 ûhathuḥ. 8 bhûma. âdityâḥ. 9 vácase. 10 dyu-mátâ ấ.

Digitized by Google

63 (504). trishṭubh. 11 ekapadâ.

Kvà tyâ valgû puruhûtâdyâ dûtó ná stómo 'vidan námasvân | â yó arvâñ nâsatyâ vavárta préshṭhâ hy ásatho asya mánman || 1 || áram me gantaṃ hávanâyâsmaí gṛiṇânâ yáthâ píbâtho ándhaḥ | pári ha tyád vartír yâtho rishó ná yát páro nântaras tuturyât || 2 || ákâri vâm ándhaso várîmann ástâri barhíḥ suprâyaṇátamam | uttânáhasto yuvayúr vavandâ vâṃ nákshanto ádraya âñjan || 3 || ûrdhvó vâm agnír adhvaréshv asthât prá râtír eti jûrṇínî ghṛitâcî | prá hótâ gûrtámanâ urâṇó 'yukta yó nâsatyâ hávîman || 4 || ádhi çriyé duhitâ sûryasya ráthaṃ tasthau purubhujâ çatótim | prá mâyâbhir mâyinâ bhûtam átra nárâ nṛitû jánimân yajníyânâm || 5 || 3 ||

yuvâṃ çrîbhír darçatâbhir âbhíḥ çubhé pushṭím ûhathuḥ sûryâyâḥ | prá vâṃ váyo vápushé 'nu paptan nákshad vâṇî súshṭutâ dhishṇyâ vâm || 6 || â vâṃ váyó 'çvâso váhishṭhâ abhí práyo nâsatyâ vahantu | prá vâṃ rátho manojavâ asarjîshâḥ pṛikshá ishídho ánu pûrvîḥ || 7 || purú hí vâm purubhujâ deshṇáṃ dhenúṃ na ísham pinvatam ásakrâm | stútaç ca vâm mâdhvî sushṭutíç ca rásâç ca yé vâm ánu râtím ágman || 8 || utá ma ṛijré púrayasya raghvî sumîḷhé çatám peruké ca pakvâ | çâṇḍó dâd dhiraṇínaḥ smáddishṭîn dáça vaçâso abhishâca ṛishvân || 9 || sáṃ vâṃ çatâ nâsatyâ sahásraçvânâm purupánthâ giré dât | bharádvâjâya vîra nû giré dâd dhatâ rákshâṅsi purudaṅsasâ syuḥ || 10 || â vâṃ sumné várimant sûríbhiḥ shyâm || 11 || 4 ||

63, 1 valgû *iti* puru-hûtâ adyá. avidat. arvâk. hí. 2 hávanâya asmaí. ná ántaraḥ. 3 vavanda â. 4 áyukta. 5 çatá-ûtim. nṛitû *iti*. 6 vápushe ánu. 7 váyaḥ âçvâsaḥ. asarji ishâḥ. 9 me ṛijré-raghvî *iti*. hiraṇínaḥ. abhi-sâcaḥ 10 sahásrâ âçvânâm puru-pánthâḥ. nú. hatâ. syur *iti* syuḥ. 11 syâm.

Digitized by Google

64 (505). trishṭubh.

Úd u çriyá usháso rócamânâ ásthur apấṃ nórmáyo rúçantaḥ | kṛiṇóti víçvâ supáthâ sugấny ábhûd u vásvî dákshiṇâ maghónî ‖ 1 ‖ bhadrấ dadṛiksha urviyấ ví bhâsy út te çocír bhânávo dyấm apaptan | âvír vákshaḥ kṛiṇushe çumbhámânósho devi rócamânâ máhobhiḥ ‖ 2 ‖ váhanti sîm aruṇấso rúçanto gấvaḥ subhágâm urviyấ prathânấm | ápejate çúro ásteva çátrûn bấdhate támo ajiró ná vóḷhâ ‖ 3 ‖ sugótá te supáthâ párvateshv avâté apás tarasi svabhâno | sấ na ấ vaha pṛithuyâmann ṛishve rayíṃ divo duhitar ishayádhyai ‖ 4 ‖ sấ vaha yóksháhbhir ávâtósho váraṃ váhasi jósham ánu | tváṃ divo duhitar yấ ha devî́ pûrváhûtau maṅhánâ darçatấ bhûḥ ‖ 5 ‖ út te váyaç cid vasatér apaptan náraç ca yé pitubhấjo vyùshṭau | amấ saté vahasi bhûri vâmám úsho devi dâçúshe mártyâya ‖ 6 ‖ 5 ‖

65 (506). trishṭubh.

Eshấ syấ no duhitấ divojấḥ kshitîr uchántî mấnushîr ajîgaḥ | yấ bhânúnâ rúçatâ râmyấsv ájnâyi tirás támasaç cid aktûn ‖ 1 ‖ ví tád yayur aruṇayúgbhir áçvaiç citrám bhânty ushásaç candrárathâḥ | ágraṃ yajnásya bṛihaté náyantîr ví tấ bâdhante táma ûrmyâyâḥ ‖ 2 ‖ çrávo vấjam ísham ûrjaṃ váhantîr ní dâçúsha ushaso mártyâya | maghónîr vîrávat pátyamânâ ávo dhâta vidhaté rátnam adyá ‖ 3 ‖ idấ hí vo vidhaté rátnam ástîdấ vîrấya dâçúsha ushâsaḥ | idấ víprâya járate yád ukthấ ní shmâ mấvate vahathâ purấ cit ‖ 4 ‖ idấ hí ta usho adrisâno gotrấ gávâm

---

64, 1 çriyé. ná ûrmáyaḥ. 2 dadṛikshe. çumbhámânâ úshaḥ. 3 ápa ijate. ástâ-iva. 4 su-gấ utá. 5 sấ ấ vaha yấ ukshábhiḥ ávâtâ úshaḥ. — 65, 1 divaḥ-jâḥ. 2 tâḥ. 3 dâçúshe. 4 ásti idấ. dâçúshe. sma. vahatha. 5 te. adrisâno *ity* adri-sâno.

Digitized by Google

áṅgiraso gṛiṇánti | vy àrkéṇa bibhidur bráhmaṇâ ca satyấ nṛiṇấm abhavad deváhûtiḥ ‖ 5 ‖ uchấ divo duhitaḥ pratnaván no bharadvâjavád vidhaté maghoni | suvîraṃ rayíṃ gṛiṇaté rirîhy urugâyám ádhi dhehi çrávo naḥ ‖ 6 ‖ 6 ‖

66 (507). trishṭubh.

Vápur nú tác cikitúshe cid astu samânấṃ nấma dhenú pátyamânam | márteshv anyád doháse pîpấya sakṛ́ic chukrấṃ duduhe pṛíçnir ŭdhaḥ ‖ 1 ‖ yé agnáyo ná çóçucann idhânấ dvír yát trír marúto vâvṛidhánta | areṇávo hiraṇyáyâsa eshâṃ sâkấṃ nṛimṇaíḥ paúṅsyebhiç ca bhûvan ‖ 2 ‖ rudrásya yé mîlhúshaḥ sánti putrấ yấṅç co nú dấdhṛivir bháradhyai | vidé hí mâtấ mahó mahî shấ sét pṛíçniḥ subhvè gárbham ấdhât ‖ 3 ‖ ná yá ŕishante janúshó 'yấ nv àntáḥ sánto 'vadyấni punânấḥ | nír yád duhré çúcayó 'nu jósham ánu çriyấ tanvàm ukshámâṇâḥ ‖ 4 ‖ makshŭ́ ná yéshu doháse cid ayấ ấ nấma dhṛishṇú mấruṭaṃ dádhânâḥ | ná yé staunấ ayấso mahnấ nŭ́ cit sudấnur áva yâsad ugrấn ‖ 5 ‖ 7 ‖

tá íd ugrấḥ çávasâ dhṛishṇúsheṇâ ubhé yuñjata ródasî suméke | ádha smaishu rodasî sváçocir ấmavatsu tasthau ná rókaḥ ‖ 6 ‖ anenó vo maruto yấmo astv anaçváç cid yám ájaty árathîḥ | anavasó anabhîçŭ́ rajastŭ́r ví ródasî pathyầ yâti sấdhan ‖ 7 ‖ nấsya vartấ ná tarutấ nv àsti máruto yám ávatha vấjasâtau | toké vâ góshu tánaye yám apsú sá vrajáṃ dártâ pấrye ádha dyóḥ ‖ 8 ‖ prá citrám

---

65, 5 ví arkéṇa. 6 uchá. pratna-vát. — 66, 1 tát. sakṛ́it çukrám. 2 idhânấḥ. 3 putrấḥ yấṅ co *iti*. sấ sấ ít. ấ adhât. 4 yé. janúshaḥ ayấ nú antár *iti*.. çúcayaḥ ánu. 5 makshú. nú. 6 té. dhṛishṇú-senâḥ. ubhé-ródasi-suméke *iti*. sma eshu. ấ ámavat-su. 7 anabhîçúḥ. ródasi *iti* pathyầḥ. 8 ná asya v. n. t. vgl. 40, 8. nú asti.

Digitized by Google

arkáṃ gṛiṇaté turấya mấrutâya svátavase bharadhvam | yé sáhâṅsi sáhasâ sáhante réjate agne pṛithivî́ makhébhyaḥ || 9 || tvíshîmanto adhvarásyeva didyút tṛishucyávaso juhvò nấgnéḥ | arcátrayo dhúnayo ná vîrấ bhrấjajjanmâno marúto ádhṛishṭâḥ || 10 || táṃ vṛidhántam mấrutam bhrấjadṛishṭiṃ rudrásya sûnúṃ havásấ vivâse | diváḥ çárdhâya çúcayo manîshấ giráyo nấpa ugrấ aspṛidhran || 11 || 8 ||

67 (508). trishṭubh.

Víçveshâṃ vaḥ satấṃ jyéshṭhatamâ gîrbhír mitrấváruṇâ vâvṛidhádhyai | sáṃ yấ raçméva yamátur yámishṭhâ dvấ jánâñ ásamâ bâhúbhiḥ svaíḥ || 1 || iyám mád vâm prá stṛiṇîte manîshópa priyấ námasâ barhír ácha | yantáṃ no mitrâvaruṇâv ádhṛishṭaṃ chardír yád vâṃ varûthyàṃ sudânû || 2 || ấ yâtam mitrâvaruṇâ suçasty úpa priyấ námasâ hûyámânâ | sáṃ yấv apnaḥsthó apaséva jánâñ chrudhîyatáç cid yatathó mahitvấ || 3 || áçvâ ná yấ vâjínâ pûtábandhû ṛitấ yád gárbham áditir bháradhyai | prá yấ máhi mahấntâ jấyamânâ ghorấ mártâya ripáve ní dîdhaḥ || 4 || víçve yád vâm manhánâ mándamânâḥ kshatráṃ devấso ádadhuḥ sajóshâḥ | pári yád bhûthó ródasî cid urvî́ sánti spáço ádabdhâso ámûrâḥ || 5 || 9 ||

tấ hí kshatráṃ dhârayethe ánu dyúṃ dṛiṃhéthe sấnum upamấd iva dyóḥ | dṛiḷhó nákshatra utá viçvádevo bhúmim átân dyấṃ dhâsínâyóḥ || 6 || tấ vigráṃ dhaithe jaṭháram pṛiṇádhyâ ấ yát sádma sábhṛitayaḥ pṛiṇánti | ná mṛish-

---

66, 10 tvishi-manto adhvarásya-iva. ná agnéḥ. vîráḥ bhrấjat-janmânaḥ. 11 havásâ ấ. manîshấḥ. ná ấpaḥ. — 67, 1 raçmấ-iva. 2 manîshấ úpa. 3 su-çastí. apásâ-iva jánân çrudhi-yatáḥ. 4 pûtábandhû *iti*. didhar *iti* didhaḥ. 5 ródasi-urvî *iti*. 6 ấ atân. dhâsínâ âyóḥ. 7 dhaithe *iti*. priṇádhyai.

Digitized by Google

yante yuvatáyó 'vâtâ ví yát páyo viçvajinvâ bhárante ‖ 7 ‖ tấ jihváyâ sádam édáṃ sumedhấ ấ yád vâṃ satyó aratír ṛité bhût | tád vâm mahitváṃ ghṛitânnâv astu yuvấṃ dâçúshe ví cayishṭam áṅhaḥ ‖ 8 ‖ prá yád vâm mitrâvaruṇâ spûrdhán priyấ dhấma yuvádhitâ minánti | ná yé devấsa óhasâ ná mártâ áyajnasâco ápyo ná putrấḥ ‖ 9 ‖ ví yád vấcaṃ kîstâso bhárante çáṅsanti ké cin nivído manânâḥ | âd vâm bravâma satyấny ukthấ nákir devébhir yatatho mahitvấ ‖ 10 ‖ avór itthấ vâṃ chardísho abhíshṭau yuvór mitrâvaruṇâv áskṛidhoyu | ánu yád gấvaḥ sphurấn ṛijipyáṃ dhṛishṇúṃ yád ráṇe vṛíshaṇaṃ yunájan ‖ 11 ‖ 10 ‖

68 (509). trishṭubh. 8. 9 jagati.

Çrushṭî́ vâṃ yajná údyataḥ sajóshâ manushvád vṛiktábarhisho yájadhyai | ấ yá índrâváruṇâv ishé adyá mahé sumnấya mahá âvavártat ‖ 1 ‖ tấ hí çréshṭhâ devátâtâ tujấ çűrâṇâṃ çávishṭhâ tấ hí bhûtám | maghónâm máṅhishṭhâ tuviçúshma ṛiténa vṛitratúrâ sárvasenâ ‖ 2 ‖ tấ gṛiṇîhi namasyèbhiḥ çûshaíḥ sumnébhir índrâváruṇâ cakânấ | vájreṇânyáḥ çávasâ hánti vṛitráṃ síshakty anyó vṛijáneshu víprah ‖ 3 ‖ gnâç ca yán náraç ca vâvṛidhánta víçve devấso narấṃ svágûrtâḥ | praíbhyo indrâvaruṇâ mahitvấ dyaúç ca pṛithivi bhûtam urvî́ ‖ 4 ‖ sá ít sudấnuḥ svávâṅ ṛitâvéndrâ yó vâṃ varuṇa dâçati tmán | ishấ sá dvishás tared dấsvân váṅsad rayíṃ rayivátaç ca jánân ‖ 5 ‖ 11 ‖

yáṃ yuvấṃ dâçvàdhvarâya devấ rayíṃ dhatthó vásumantam purukshúm | asmé sá indrâvaruṇâv ápi shyât prá

67, 7 yuvatáyaḥ ávâtâḥ. 8 ấ idám. ghṛita-annau. 9 yuvá-dhitâ. 10 cit. — 68, 1 sa-jóshâḥ. mahé â-vavártat. 2 tuvi-çúshmâ. 3 vájreṇa anyáḥ. 4 yát. prá ebhyaḥ. urvî́ iti. 5 svá-vân ṛitá-vâ índrâ. varuṇâ. 6 dâçú-adhvaráya. syât.

Digitized by Google

yó bhanákti vanúshâm áçastîḥ ‖ 6 ‖ utá naḥ sutrâtró devágopâḥ sûríbhya indrâvaruṇâ rayíḥ shyât | yéshâṃ çúshmaḥ pṛitanâsu sâhvấn prá sadyó dyumnấ tiráte táturiḥ ‖ 7 ‖ nú na indrâvaruṇâ gṛiṇânấ pṛiñktáṃ rayíṃ sauçravasấya devâ | itthấ gṛiṇánto mahínasya çárdho 'pó ná nâvấ duritấ tarema ‖ 8 ‖ prá samrấje bṛihaté mánma nú priyám árca devấya váruṇâya sapráthaḥ | ayáṃ yá urvî́ mahinấ máhivrataḥ krátvâ vibhấty ajáro ná çocíshâ ‖ 9 ‖ índrâvaruṇâ sutapâv imáṃ sutáṃ sómam pibatam mádyaṃ dhṛitavratâ | yuvó rátho adhvaráṃ devávîtaye práti svásaram úpa yâti pîtáye ‖ 10 ‖ índrâvaruṇâ mádhumattamasya vṛíshṇaḥ sómasya vṛishaṇấ vṛishethâm | idáṃ vâm ándhaḥ párishiktam asmé âsádyâsmín barhíshi mâdayethâm ‖ 11 ‖ 12 ‖

69 (510). trishṭubh.

Sáṃ vâṃ kármaṇâ sám ishấ hinomîndrâvishṇû ápasas pâré asyá | jushéthâṃ yajnáṃ dráviṇaṃ ca dhattam árishṭair naḥ pathíbhiḥ pârâyantâ ‖ 1 ‖ yấ víçvâsâṃ janitấrâ matînấm índrâvíshṇû kaláçâ somadhấnâ | prá vâṃ gíraḥ çasyámânâ avantu prá stómâso gîyámânâso arkaíḥ ‖ 2 ‖ índrâvishṇû madapatî madânâm ấ sómaṃ yâtaṃ dráviṇo dádhânâ | sáṃ vâm añjantv aktúbhir matînấṃ sáṃ stómâsaḥ çasyámânâsa ukthaíḥ ‖ 3 ‖ ấ vâm áçvâso abhimâtishấha índrâvishṇû sadhamấdo vahantu | jushéthâṃ víçvâ hávanâ matînấm úpa bráhmâṇi çṛiṇutaṃ gíro me ‖ 4 ‖ índrâvishṇû tát panayấyyaṃ vâṃ sómasya máda urú cakramâthe | ákṛiṇutam antárikshaṃ várîyo 'pratbataṃ jîváse no rájâṅsi

---

68, 7 syât. 8 nú. 9 urvî́ *iti*. 10 yuvóḥ. 11 vṛíshṇaḥ s. v. v. 108, 3. asmé *iti* â-sádya asmín. — 69, 1 hinomi índrâvishṇû *iti*. 5 máde. váriyaḥ áprathatam.

Digitized by Google

‖ 5 ‖ índrâvishṇû havíshâ vàvṛidhânāgrâdvânâ námasâ râtahavyâ | ghṛítâsutî dráviṇaṃ dhattam asmé samudráḥ sthaḥ kaláçaḥ somadhānaḥ ‖ 6 ‖ índrâvishṇû píbatam mádhvo asyá sómasya dasrâ jaṭháram pṛiṇethâm | ā́ vâm ándhâṅsi madirā́ṇy agmann úpa bráhmāṇi çṛiṇutaṃ hávam me ‖ 7 ‖ ubhā́ jigyathur ná párâ jayethe ná párâ jigye kataráç canaínoḥ | índraç ca vishṇo yád ápaspṛidhethâṃ tredhā́ sahásraṃ ví tád airayethâm ‖ 8 ‖ 13 ‖

70 (511). jagati.

Ghṛitávatî bhúvanânâm abhiçríyorvī́ pṛithvī́ madhudúghe supéçasâ | dyā́vâpṛithivī́ váruṇasya dhármaṇâ víshkabhite ajáre bhūriretasâ ‖ 1 ‖ ásaçcantî bhūridhâre páyasvatî ghṛitáṃ duhâte sukṛíte çúcivrate | rā́jantî asyá bhúvanasya rodasî́ asmé rétaḥ siñcataṃ yán mánurhitam ‖ 2 ‖ yó vâm ṛijáve krámaṇâya rodasî́ márto dadā́ça dhishaṇe sá sâdhati | prá prajā́bhir jâyate dhármaṇas pári yuvóḥ siktā́ víshurûpâṇi sávratâ ‖ 3 ‖ ghṛiténa dyā́vâpṛithivī́ abhívṛite ghṛitaçríyâ ghṛitapṛícâ ghṛitâvṛidhâ | urvī́ pṛithvī́ hotrivū́rye puróhite té íd víprâ îḷate sumnám ishṭáye ‖ 4 ‖ mádhu no dyā́vâpṛithivī́ mimikshatâm madhuçcútâ madhudúghe mádhuvrate | dádhâne yajñáṃ dráviṇaṃ ca devátâ máhi çrávo vā́jam asmé suvī́ryam ‖ 5 ‖ ū́rjaṃ no dyaúç ca pṛithivī́ ca pinvatâm pitā́ mātā́ viçvavidấ sudā́ṅsasâ | saṃrarāṇé ródasî viçváçambhuvâ saníṃ vā́jaṃ rayím asmé sám invatâm ‖ 6 ‖ 14 ‖

69, 6 vavṛidhānā́ ágra-advânâ. ghṛítâsuti *iti*. 8 caná enoḥ. — 70, 1 ghṛitávatî *iti*. abhi-çríyâ urvī́ *iti*. p. madhudúghe-dyā́vâpṛithivī́-víshkabhite-ajáre *iti*. 2 a. bh. páyasyati *iti*. duhâte-çúçivrate-rā́jantî-rodasî -asmé *iti*. yát. 3 rodasî-dhishaṇe *iti*. 4 d. abhívṛite *iti*. urvī́-pṛithvī́ -puróhite-té *iti*. 5 m. m. dádhâne *iti*. 6 s. ródasî *iti*.

Digitized by Google

71 (512). 1—3 jagatî. 4—6 triṣhṭubh.

Úd u shyá devâḥ savitâ hiraṇyáyâ bâhû́ ayaṅsta sávanâya sukrátuḥ | ghṛiténa pấṇî abhí prushṇute makhó yúvâ sudáksho rájaso vídharmaṇi ‖ 1 ‖ devásya vayáṃ savitúḥ sávîmani çréshṭhe syâma vásunaç ca dâváne | yó víçvasya dvipádo yáç cátushpado nivéçane prasavé cási bhûmanaḥ ‖ 2 ‖ ádabdhebhiḥ savitaḥ pâyúbhish ṭvám çivébhir adyá pári pâhi no gáyam | hiraṇyajihvaḥ suvitấya návyase rákshâ mấkir no aghâçaṅsa îçata ‖ 3 ‖ úd u shyá devâḥ savitấ dámûnâ hiraṇyapâṇiḥ pratidoshám asthât | áyohanur yajató mandrájihva ấ dâçúshe suvati bhûri vâmám ‖ 4 ‖ úd ú ayấñ upavaktéva bâhû́ hiraṇyáyâ savitấ suprátîkâ | divó róhâṅsy aruhat pṛithivyấ árîramat patáyat kác cid ábhvam ‖ 5 ‖ vâmám adyá savitar vâmám u çvó divé-dive vâmám asmábhyaṃ sâvîḥ | vâmásya hí ksháyasya deva bhûrer ayấ dhiyấ vâmabhấjaḥ syâma ‖ 6 ‖ 15 ‖

72 (513). triṣhṭubh.

Índrâsomâ máhi tád vâm mahitvám yuvám mahấni prathamấni cakrathuḥ | yuvấm sûryaṃ vividáthur yuvấm svàr víçvâ támâṅsy ahataṃ nidáç ca ‖ 1 ‖ índrâsomâ vâsáyatha ushấsam út sûryaṃ nayatho jyótishâ sahá | úpa dyấm skambháthuḥ skámbhanenâprathatam pṛithivî́m mâtáraṃ ví ‖ 2 ‖ índrâsomâv áhim apáḥ parishṭhấm hathó vṛitrám ánu vâṃ dyaúr amanyata | prấrṇâṅsy airayataṃ nadî́nâm ấ samudrấṇi paprathuḥ purûṇi ‖ 3 ‖ índrâsomâ pakvám âmấsv antár ní gávâm íd dadhathur vakshấṇâsu | jagṛibháthur

---

71, 1 syâḥ. bâhû́ *iti*. pâṇî́ *iti*. 2 ca ási. 3 pâyú-bhiḥ tvám. ráksha. 4 dámûnâḥ. 5 ûṃ *iti* ayân upavaktấ-iva. kát. — 72, 2 skámbhanena áprathatam. 3 prá árṇâṅsi. 4 pakvám â. a. vgl. 231, 2.

Digitized by Google

ánapinaddham âsu rúçac citrâsu jágatîshv antáḥ ‖ 4 ‖ índrâsomâ yuvám aṅgá tárutram apatyasâcam çrútyam rarâthe | yuvâṃ çúshmam náryam carshaṇíbhyaḥ sáṃ vivyathuḥ pṛitanâshâham ugrâ ‖ 5 ‖ 16 ‖

73 (514). trishṭubh.

Yó adribhít prathamajâ ṛitâvâ bṛíhaspátir âṅgirasó havishmân | dvibárhajmâ prâgharmasát pitâ na â ródasî vṛishabhó roravîti ‖ 1 ‖ jánâya cid yá ívata u lokám bṛíhaspátir devâhûtau cakâra | ghnán vṛitrâṇi ví púro dardarîti jáyañ chátrûñr amítrân pṛitsú sâhan ‖ 2 ‖ bṛíhaspátiḥ sám ajayad vásûni mahó vrajâñ gómato devá eshâḥ | apâḥ síshâsant svàr ápratîto bṛíhaspátir hánty amítram arkaíḥ ‖ 3 ‖ 17 ‖

74 (515). trishṭubh.

Sómârudrâ dhârâyethâm asuryàm prá vâm ishṭáyó 'ram açnuvantu | dáme-dame saptá rátnâ dádhânâ çáṃ no bhûtaṃ dvipáde çáṃ cátushpade ‖ 1 ‖ sómârudrâ ví vṛihataṃ víshûcîm ámîvâ yâ no gáyam âvivéça | árê bâdhethâṃ nírṛitim parâcaír asmé bhadrâ sauçravasâni santu ‖ 2 ‖ sómârudrâ yuvám etâny asmé víçvâ tanûshu bheshajâni dhattam | áva syatam muñcátaṃ yán no ásti tanûshu baddháṃ kṛitám éno asmát ‖ 3 ‖ tigmâyudhau tigmáhetî suçévau sómârudrâv ihá sú mṛiḷataṃ naḥ | prá no muñcataṃ váruṇasya pâçâd gopâyátaṃ naḥ sumanasyámânâ ‖ 4 ‖ 18 ‖

72, 4 rúçat. 5 pṛitanâ-sáham. — 73, 2 ívate. çátrûn. sáhan. 74, 1 ishṭáyaḥ áram. 3 yát. 4 tigmáhetî *iti*.

Digitized by Google

75 (516). trishṭubh. 6. 10 jagatî. 12. 13. 15. 16. 19 anushṭubh. 17 paṅkti.

Jîmûtasyeva bhavati prátîkaṃ yád varmî yáti samádâm upásthe | ánâviddhayâ tanvâ jaya tváṃ sá tvâ vármaṇo mahimâ pipartu ‖ 1 ‖ dhánvanâ gâ dhánvanâjíṃ jayema dhánvanâ tîvrâḥ samádo jayema | dhánuḥ çátror apakâmáṃ kṛiṇoti dhánvanâ sárvâḥ pradíço jayema ‖ 2 ‖ vakshyántîvéd â ganîganti kárṇam priyáṃ sákhâyam parishasvajânâ | yósheva çiṅkte vitatâdhi dhánvañ jyâ iyáṃ sámane pârâyantî ‖ 3 ‖ té âcárantî sámaneva yóshâ mâtéva putrám bibhṛitâm upásthe | ápa çátrûn vidhyatâṃ saṃvidâné ârtnî imé vishphurántî amítrân ‖ 4 ‖ bahvînâm pitâ bahúr asya putráç ciççâ kṛiṇoti sámanâvagátya | ishudhíḥ sáṅkâḥ pṛitanâç ca sárvâḥ pṛishṭhé ninaddho jayati prásûtaḥ ‖ 5 ‖ 19 ‖

ráthe tíshṭhan nayati vâjínaḥ puró yátra-yatra kâmáyate sushârathíḥ | abhîçûnâm mahimânam panâyata mánaḥ paççâd ánu yachanti raçmáyaḥ ‖ 6 ‖ tîvrân ghóshân kṛiṇvate vṛíshapâṇayó 'çvâ ráthebhiḥ sahá vâjáyantaḥ | avakrâmantaḥ prápadair amítrân kshiṇánti çátrûṅr ánapavyayantaḥ ‖ 7 ‖ rathavâhanaṃ havír asya nâma yátrâyudhaṃ nihitam asya várma | tátrâ rátham úpa çagmáṃ sadema viçvâhâ vayáṃ sumanasyámânâḥ ‖ 8 ‖ svâdushaṃsádaḥ pitáro vayodhâḥ kṛichreçrítaḥ çáktîvanto gabhîrâḥ | citrásenâ íshubalâ ámṛidhrâḥ satóvîrâ urávo vrâtasâhâḥ ‖ 9 ‖ brâhmaṇâsaḥ pítaraḥ sómyâsaḥ çivé no dyâvâpṛithivî anehásâ |

75, 1 jîmûtasya-iva. sa-mádâm. 2 gâḥ dhánvanâ âjím. 3 vakshyánti-iva ît. yóshâ-iva. ví-tatâ ádhi. jyâ. 4 té-âcáranti *iti* sámanâ-iva. mâtâ-iva. s. â. i. visphuránti *iti*. 5 sámanâ ava-gátya. 6 su-sârathíḥ. 7 vṛísha-pâṇayaḥ áçvâḥ. 8 yátra âyudham. tátra. 9 svâdu-saṃsádaḥ. kṛichre-çrítaḥ çákti-vantaḥ. satáḥ-vîrâḥ. vrâta-sahâḥ. 10 çivé-dyâvâpṛithivî *iti*.

Digitized by Google

pûshā́ naḥ pâtu duritā́d ṛitâvṛidho rákshâ mā́kir no agháçaṅsa îçata || 10 || 20 ||

suparṇáṃ vaste mṛigó asyâ dánto góbhiḥ sáṃnaddhâ patati prásûtâ | yátrâ náraḥ sáṃ ca ví ca drávanti tátrâsmábhyam íshavaḥ çárma yaṅsan || 11 || ṛíjîte pári vṛiñdhi nó 'çmâ bhavatu nas tanū́ḥ | sómo ádhi bravîtu nó 'ditiḥ çárma yachatu || 12 || ā́ jañghanti sā́nv eshâṃ jaghánâñ úpa jighnate | áçvâjani prácetasó 'çvânt samátsu codaya || 13 || áhir iva bhogaíḥ páry eti bâhúṃ jyā́yâ hetím paribā́dhamânaḥ | hastaghnó víçvâ vayúnâni vidvā́n púmân púmâṅsam pári pâtu viçvátaḥ || 14 || ā́lâktâ yā́ rúruçîrshṇy átho yásyâ áyo múkham | idám parjányaretasa íshvai devyaí bṛihán námaḥ || 15 || 21 ||

ávasṛishṭâ párâ pata çáravye bráhmasaṃçite | gáchâmítrân prá padyasva mā́mī́shâṃ káṃ canóc chishaḥ || 16 || yátra bâṇā́ḥ sampátanti kumârā́ viçikhā́ iva | tátrâ no bráhmaṇas pátir áditiḥ çárma yachatu viçvā́hâ çárma yachatu || 17 || mármâṇi te vármaṇâ châdayâmi sómas tvâ rā́jâmṛítenā́nu vastâm | urór várîyo váruṇas te kṛiṇotu jáyantaṃ tvā́nu devā́ madantu || 18 || yó naḥ svó áraṇo yáç ca níshṭyo jíghâṅsati | devā́s táṃ sárve dhûrvantu bráhma várma mámā́ntaram || 19 || 22 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

SHASHṬHAM MAṆḌALAM.

75, 10 ṛita-vṛidhaḥ ráksha. 11 asyâḥ. yátra. tátra asmábhyam. 12 naḥ áçmâ. naḥ áditiḥ. 13 áçva-ajani prá-cetasaḥ áçvân. 14 jyā́yâḥ. 15 ā́la-aktâ. rúru-çirshṇî átho *iti*. parjánya-retase. bṛihát. 16 gácha amítrân. mā́ amī́shâm. caná út çishaḥ. 17 kumârā́ḥ. tátra. 18 rā́jâ amṛítena ánu. tvâ ánu devā́ḥ. 19 máma ántaram.

Digitized by Google

Gedruckt bei A. W. Schade in Berlin, Stallschreiberstr. 47.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google